

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

במדבר

- חלק א -

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר דובער נבג"מ זי"ע

- אדמו"ר האמצעי -

הוצאה שני' עם תיקונים

חזקת וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE
BAMIDBAR VOLUME I**

Copyright © 1986
Revised Edition 2005
by

Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehotonline.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form without prior permission, in writing from the publisher, except by a reviewer who wishes to quote brief passages.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

L C C No.: 84-52839
ISBN 0-8266-5579-3

Manufactured in the United States of America

פתח דבר (להוצאה הראשונה)

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתב-ידו, ובהמשך להנדפס מכבר מאמרי אדמו"ר האמצעי על ספר ויקרא¹,

הננו מויל בזה מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר — כרך ראשון, הכולל דרושי פ' במדבר ופ' נשא².

המאמרים נלקטו מכו"כ ביכלאך, רובם מכתב-יד מעתיקים³, פרט לב' מאמרים שנמצאים תח"י בגוכ"ק אדמו"ר האמצעי⁴.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות, ומראי מקומות לפסוקים ומארזל ועוד.

בסוף הספר הוספנו: א) מילואים להמראי מקומות. ב) פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

יום ג', ו' אדר"ש, ה'תשמ"ו
ברוקלין, נ.י.

- (1) ראה גם שיחת אור לירד כסלו [יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי] התשמ"ה.
- (2) כרך ראשון י"ל לקראת ב' ניסן התשמ"ה. וכרך שני לקראת עש"ק כסלו שנה זו.
- (3) הדרושים להג השבועות — יופיעו בכרך מיוחד בעז"ה.
- (4) כמצויין בפרטיות להלן בהמ"מ בתחילת כל מאמר. המאמרים שהיו תח"י בכמה כתב-יד, נדפסו ע"ס אחד מהם, וכמה שינויים צויינו בשוה"ג. מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק כת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובקשה רבה שכל מי שיש בידו ע"ד כת"י או נוסח שונה בד"ה הנ"ל ידעינו בהקדם, וכות הרבים תלוי בו.
- (5) ד"ה והי מספר בניי (להלן ע' צ) וד"ה גשא את ראש (ע' קסז).
- (6) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע (נדפס בהתמים ת"ב ע' עט) ע"ד יותר מארבעים כרכי כתב-יד קודש דכ"ק אדמו"ר האמצעי אשר נשרפו בהשריפה דשנת תקפ"ד.

ב"ה

פתח דבר
(להוצאה שני' – שנת תשס"ה)

באשר ההוצאה הקודמת של ס' „מאמרי אדמו"ר האמצעי" – במדבר ח"א, אזל מן השוק, הננו מוציאים לאור בזה הוצאה חדשה.

בהוצאה זו הוספנו תיקונים רבים, בעיקרם תיקונים של טעויות הדפוס שנפלו בהוצאה הקודמת.

מערכת „אוצר החסידים"

זאת חנוכה, חשס"ה
ברוקלין, נ. י.

מפתח

במדבר

ביאור ד"ה וידבר גו' במדבר סיני [להבין מ"ש

- א בע"ח דהמל' יורדת]
כה שאו את ראש
צ והי' מספר בני'
קכ ויאמר לו יהונתן

נשא

- קסז נשא את ראש
ביאור ד"ה נשא [להבין מ"ש בכתבי הארז"ל
קפב דשרש בחי' מקיפים]
רכב כה תברכו את בני'

הוספות

- שג מילואים להמראי מקומות
שיא פקסימיליות

להבין מ"ש בע"ח דהמל' יורדת כלילה כבי"ע בהיכלות דנוגה לברר בירורים דנוגה שנפלו שם מרפ"ח ניצוצים דתהו כנודע, וז"ש ותתן טרף לביתה רפ"ח ע"ה כו', וכל ט"ס שלה יורדים שם אבל בחי' כתר שלה נשאר למעלה באצ"י, וזהו לעולם ה' דברך נצב בשמים שהוא בחי' כתר דנוק' שנק' דברך לעולם הוא למעלה דבוק באחוריים דז"א שנק' שמים כידוע. והיינו ג"כ ענין במדבר שהוא בחי' מ"ם פתוחה שפתוחה המל' לחוץ לברר בירורים כלילה בסוד גלות השכינה באוה"ע כו' כנ"ל, אבל געה"ע שבכריאה ששם גילוי זיו השכינה לנשמות כו' הרי היא שם בבחי' מ"ם סתומה דוקא סתומה ונעלם ואין שפע יוצא לחוץ כלל כדי שלא ינקו החיצונים משם כלל, וכמ"ש בזהר דתרע"ן דג"ע אסת"מו כלילה דגם כלילה אין להם שום יניקה משם לפי שבחי' המל' בג"ע היא בבחי' מ"ם סתומה סתום מכל צד והוא לפי שבחי' אימא עילאה מקננא בכורטיא שהוא נק' בריאה ובחי' אימא עילאה הוא בחי' פנימי' בינה דאצ"י שנק' יובלא עולם החירות חירות גם ממ"ה כו' שאין שליטה לחיצונים שם כלל וכלל כידוע.

ולהבין ביאור כ"ז הנה יובן ע"ד ענין העבודה שכלב בתפלה, דהנה אנו רואים כשיתעורר אור נפש האלקי' באדם להתפלל בהתבוננו' גדלות ה' עד שתגבר ההתפעלות ברשפי אש התלהבות התשוקה לה' אחד גם כלב החומרי בתשוקה מורגשת בחמימות רשפי אש הצמאון שבח"ה"ש כמ"ש לבי ובשרי כו' או מתגבר ג"כ חלק הרע שבנה"ב שבח"ה"ש כו' ועומד לנגד התפעלות האלקי' לבלבלו כמ"ז שונות כידוע. והטעם הוא לפי שמצד

להבין מ"ש בע"ח: מיוסד על ביאור ד"ה וידבר גר במדבר סיני — בלקו"ת במדבר, ג, ב. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תצ. ראה בהנסמן בארוכה להלן בהמלואים להמ"מ (בסוף הספר). בע"ח דהמל' יורדת . . . כתר שלה נשאר למעלה באצ"י: ראה להלן בהמלואים להמ"מ. ותתן טרף לביתה רפ"ח ע"ה: [ע"פ הכולל], משלי לא, טו. ראה להלן בהמלואים להמ"מ. לעולם ה' דברך: תהלים קיט, פט. והיינו . . . במדבר . . . מ"ם פתוחה . . . כנ"ל: ד"ה וידבר גר במדבר סיני — לקו"ת וסה"מ תקס"ג שם. ראה להלן בהמלואים להמ"מ. בזהר דתרע"ן דג"ע אסת"מו כלילה: ראה זח"א צב, א. קעב, א. רמב, ב. זח"ג קו, סע"ב. וברמ"ז שם (ראה סה"מ התשי"א ע' 9). וראה בארוכה תרא יב, ג [ומקבילו בסידור קמו, ב. ועוד]. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שצו [ומקבילו באוה"ת מסעי ע' אישצה איתו]. אימא עילאה מקננא בכורטיא: ת"ז ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמיז) פ"ב-ג. וראה תניא פליט. בינה . . . יובלא עולם החירות: ראה תרא צו, ג ואילך. לקו"ת ר"ה נו, ג. ס, ב. רש"י. חירות גם ממ"ה: ע"פ שמריר רפ"ב. פמ"א, ז. זח"א לו, סע"ב. ובכ"מ. שבח"ה"ש: - שבח"ה"ש השמאלי. לבי ובשרי: תהלים פד, ג. מתגבר ג"כ חלק הרע . . . כידוע: ראה תניא פכ"ה.

בירור זה דנה"א בנה"ב עושה ב' דברים הא' העלאת הטוב שבה שהוא עולה בתכלית הבירור נקי מכל סיג ופסולת לגמרי לפי שנפרד הימנו כל חלקי הרע ויוצא לחוץ לגמרי כו', והב' הפרדת חלקי הרע והגטות שיוצאים בבחי' פסולת גמור לפי שיצא כולו כו', וזהו הטעם שאז עומד חלק הפסולת הגס היוצא לחוץ לעמוד לנגד ולכלכל כמ"ז מכוערים וגסים ביותר משא"כ קודם שבאה הנה"ב לידי בירור כלל כו' וד"ל.

והדוגמא מכ"ז יוכן למשכיל למעלה בבחי' נפש העליונה האלקי' בחי' נפש דמל' דאצי' שנק' נפש כל חי כידוע שהיא מצד עצמה הרי היא בבחי' האצי' ממש ששם כבר בחי' התיקון ואיז שם שרש ומקור כלל ליניקת החיצונים שנק' רע וכמ"ש לא יגורך רע לא יגור במגורו כו' וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו', והיז ממש כמו בחי' ניצוץ האלקי באדם בפרט שהוא בחי' חלק אלוה ממעל ואין בה שום תערובות דרע כלל וכלל כו' דהתפעלות הנה"א הוא בתכלית הבירור כי שרשה מבחי' התיקון כו', וכך בבחי' נפש הכללי' בחי' המל' דכתיב בה למען יזמרך כבוד ולא ידום בהתפעלות עצומה בבחי' רשפי אש שלהבת כמ"ש רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה כו' וכמ"ש בזהר ע"פ אש תמיד תוקד כו' וכן מ"ש אלקים אל דמי לך דבחי' נהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך לעלמין וכמ"ש ואל אישך תשוקתך כו' וד"ל. והיינו ענין בחי' מם סתומה שבגעה"ע דבריאה שסתומה שאין משם דרך ושביל להיות שם אחיזה והסתעפות יניקה לרע דנוגה כלל והיינו מה שאימא עילאה מקננא שם שהוא בחי' פנימי' בינה שנק' יובלא (ולמעלה מבחי' השבירה שבמדות דבינה שהוא בחי' ס"ג דס"ג אבל פנימי' בינה הוא בחי' ע"ב דס"ג דכתיב ימותו ולא בחכמה וע"כ נק' יובלא עולם החירות ממות כו'). וזיו השכינה שבגעה"ע הוא בחי' בינה שבמל' דאצי' שמקבלת מפנימי' בינה עילאה כו'. והנה כמ"כ הרי גם כל בנין המל' בפרצוף שלם באו"כ באצי' הכל הוא ג"כ בתכלית הריחוק וההבדל מהיות יניקה משם

דמל' . . שנק' נפש כל חי: ע"פ איוב יב, י. וראה זח"ב קלח, א (וביאורו בסידור קצא, א ואילך. פיה"מ לאדהאמ"צ מז, א ואילך) כביאר. נשמת כל חי. ובפרדס שעה"כ ערך חוה וערך נפש.
לא יגורך רע לא יגור במגורו: תהלים ה, ה. חגיגה יב, ב. וראה ע"פ שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ד. שער הקליפות (שמ"ז) פ"ג. מ"ח מ"ס מקום הקליפות פ"ב. לקרית במדבר ג, סע"ג. וראה בהנסמן לטה"מ תקס"ט ע' רנב.

וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מת, יא. וראה זח"ב ק"ז, ב. וע"ד.
למען יזמרך . . רשפיה רשפי אש: תהלים ל, יג. שה"ש ת, ו.
בזהר ע"פ אש תמיד תוקד: ראה להלן ד"ה והי' מספר, סע"ו (ובהנסמן שם).
אלקים אל דמי . . נהו"ת קארי תדיר: תהלים פג, ב. ראה זח"ב קמ, א (והובא כ"ס מאמרי אדה"ז — מארז"ל ע' רלב: בזהר ע"פ מזמור לדוד בהיותו במדבר). ובכ"מ. ונסמנו בארוכה בלקו"ת במדבר ת, רע"ב. אה"ת שלח ר"ע תקכו. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסו"ס קונטרס ומעין לע' 73.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
ימותו ולא בחכ' איוב ד, כא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קמב (וש"נ).

פרצופה גם בחיצוניי הכלים שבה מבחי' ז"א שנק' שמשא כו'. אבל בזמן הגלות הרי בחי' המל' יורדת למטה בבייע בכל ט"ס שלה ולא נשאר באצי' רק בחי' הכתר שבה בלבד כנ"ל, ואז הוא בבחי' מס פתוחה בבחי' שביל ואורה פתוח ממש להיות החיצונים ג"כ יכולים לקבל יניקה כמו כל דבר פתוח שהכל נכנסים לשם, וז"ש לפתח חטאת רובץ כו'. וזהו כל עיקר ענין גלות השכינה למטה באוה"ע כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם וכמ"ש אנכי ארד עמך כו', וכשיצאו ממצרים יצאה השכינה וכל אוכלוסה דילה כמ"ש יצאו כל צבאות ה' כו' וכידוע, והיינו לפי שבחי' ט"ס דמל' דאצי' יורדין למטה להיות גר"נ בבייע נשמה בבריאה כו' עד שמתלבשת ג"כ בבחי' נוגה דבייע, והי' ממש כהתלבשות הנה"א בנה"ב למטה, דהנה מכואר למעלה שכאשר לא תתפעל נה"א לעורר גם לנה"ב רק מצד עצמותה לבד אינן שם תערוכות רע כלל והוא כמו בזמן בהמ"ק כנ"ל ואז חלקי טו"ר שבנה"ב מעורבים והיו לאחדים מאד כנ"ל אבל הן נפרדים במהות בפ"ע ואין להם שיתוף וחיבור כלל עם הנה"א, וכך למעלה אין לבחי' נוגה חיבור וקירוב כלל למל' דאצי' רק מרחוק מנהיגם כנ"ל, אבל כאשר הנה"א מלוכשת בנה"ב ומעוררה ג"כ בהתפעלותה לעלות למעלה שאז מתברר חלק הטוב ועולה עמה וחלק הרע נפרד ואינו מתגבר לעמוד לנגד ולבלבל כו'. אבל יש בזה ב' מדרגות דאם אין הנה"א גוברת בהתפעלות בנה"ב כ"כ אזי יש לחלק הרע דנה"ב ג"כ אחיזה ויניקה בחיבור ודיבוק עם הנה"א, אך כאשר תגבר התפעלות הנה"א ברשפי אש התלהבות הנה כל מה שתתפעל בשלהבת י"ה ביותר יותר תשרוף גם לנה"ב ואז יבורר יותר חלקי הטו"ר שבנה"ב דהיינו שיותר יצא כל הטוב ויבורר לגמרי והרע יופרד לגמרי כו' כמו שהאש גובר בהיתוך הכסף יותר כך יהי' יותר תכלית הבירור וההבדל בין הנקי והסיג, משא"כ כשלא יהי' האש ההיתוך גובר כ"כ שאז לא יבורר בכי טוב אלא יהי' מעורב קצת סיג בנקי הברור ונקי בסיג הנפרד שיוצא כו' וכן הבירור במסנת כו', וכמ"כ בתגבורת רשפי אש הנה"ב בנה"א בשלהבת י"ה אז תתברר ותצרף בתכלית עד שלא יהי' שמץ תערוכות דרע דנוגה בטוב זה שעולה עם הנה"א כו', מפני שהגסות והפסולת יפרד לגמרי מכל וכל מן הרע, משא"כ כשאין התלבשות כ"כ יהי' בטוב תערוכות קצת מן הרע וברע יש טוב קצת ויש לו יניקה עדיין כו', וכמו"כ יוכן למעלה במל' דאצי' בהתלבשותה בנוגה לברר כמו בלילה ובזמן הגלות שנק' לילה כידוע, דהנה כל מה שתעלה המל' ברשפי אש התלהבות שלהבת י"ה למעלה ביותר כמ"ש

ז"א שנק' שמשא: ראה קה"י ערך שמש. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קפ.

לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.

גלו לאדום שכינה עמהם. . . אנכי ארד: ויגש מו, ד. ספרי מסעי לה, לד. וראה לקרש ח"ז ע' 210. סי'

מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ע"א-ע"ד.

יצאו כל צבאות ה': בא יב, מא.

ובוה"ג שנק' לילה כידוע: שהשיר פי"ג, א. זח"ג סו, ב. רלה, ב.

(ודוגמא לזה מה שראה משה הסנה בוער באש ואיננו אוכל כי לא הי' בו עשן לפי שהוא בחי' אור האלקי כמו שהוא טרם שיתלבש בבייע דבייע נמשל לעץ שיש בו ג' יסודות רוח מים עפר כו'. ומ"ש והר סיני עשן כו' מפני שהתורה ירדה שם לברר בירורי נוגה להבדיל בין טמא כו', משא"כ הסנה אין בו לחלוחית כלל כו'. וזהו מ"ש הוציאוהו ותשרף וא' בזהר הוציאוהו בגלותא בשלהוביתא טיהרא כו' שיבורר ותשרף בחי' גבורות קשות דנוגה שנאחזים במל' בזמן הגלות כמ"ש במ"א. ולכך א' בזהר רשפיה רשפי אש כו' בגלותא דוקא ששורפת דבר המנגד דהיינו בחי' נוגה כו'). אמנם העשן הזה הוא דוקא מבחי' בירור הטוב דנוגה שעולה עם האש שלהבת יה דמל' וזהו כתמרות עשן כו' אבל הרע נופל למטה כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל למה נמשל למדבר גשמי דוקא. אמנם הנה העיקר הכח ועוז להיות עלי' המל' בט"ס שלה מבייע לאצי' אין זה רק ע"י בחי' הכתר שבה שהוא בבחי' האצי' תמיד כמ"ש לעולם ה' דכרך נצב בשמים כמ"ש בע"ח ועז"נ למען יזמרך כבוד ולא ידום דהיינו בחי' כבוד העליון בחי' כתר דמל' שבאצי', וגם בהיות הט"ס שלה בנוגה דבייע בסוד גלות כו' לברר בירורים מ"מ בחי' כתר מל' זה הוא דבוק תמיד למעלה בז"א דאצי', וכמ"ש בזהר ע"פ שימני כחותם על לבך כו' דאע"ג דאזיל הכא והכא דיוקני אשתאר כך, פי' ט"ס שלה דאזיל בבייע עד היכלות דנוגה כמו בלילה ובגלות כו', אבל בחי' דיוקני בחי' כתר שנק' מזל וצלם כידוע אשתאר כך, וע"כ אמר דוד גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי כו'. והנה אמר בזהר ע"פ שחורה אני ונאווה כו' דמגו דחיקו דרחימו אתעבידת נקודא חדא באצי' כו', דהיינו מגודל רשפי אש האהבה בתגבורת כ"כ עד שנעשי' רק נקודא א' בלי התפשטות בע"ס או"כ והוא שנסתר כל פרצוף שלה בבריאה ועולה באצי' רק בבחי' נקודה א' העצמי' שלה שהוא בחי' הכתר שבה, וז"ש שם דלית חוורא בגו אתוון לאעלאה לכוון תחות גדפאי דהיינו שמתפשטת מבחי' התפשטות מוחין במדות חו"ג להיות יניקה משם למלאכים כו' כי נתעלית ונכללת בכל ט"ס שלה אל בחי' נקודה האמצעית שהוא בחי' הכתר,

מה שראה משה הסנה: שמות ג, ב.

והר סיני עשן: יתרו יט, יח.

הוציאוהו ותשרף . . . הוציאוהו בגלותא . . . כמ"ש במ"א: רשב לת, כד. זח"ג עב, א. וראה לקרית במדבר ב.

ג. תריח שמות ת, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ס"ע יג. ח"ב ע' תכבא.

לעולם ה' דברך . . . כמ"ש בע"ח: ראה לעיל בתחילת המאמר.

למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.

בזהר ע"פ שימני כחותם: זח"ב קיד, א. וראה גם לקרית שה"ש מה, סע"ג. אמ"כ שער התפילין יט, ג.

ואילך. אוה"ת שה"ש כרך ג' ע' תחקצו (וש"ג).

גם כי אלך בגיא צלמות: תהלים כג, ד.

בזהר ע"פ שחורה: שה"ש א, ה. זח"ג קצא, א. וראה ביאוריו (לאדהאמיצ') ק, א. ס' מאמרי אדה"ז —

מארזיל ע' רטא (וש"ג).

תעטף בכחי' דומם למעלה מן הצמאון כו'. וכמ"כ למעלה במ"ש למען יזרח כו' שמתגבר כ"כ עד שנאמר נאלמתי דומיה כו' רק אד' שפתי תפתח כו' ואז גם הטיס שלה כלולים בה. ונמצא מה שטיס עולין מן הבירור דנוגה שנק' מדבר העמים בלא יניקה כלל מן הקדושה כו' הוא רק מחמת בחי' מדבר העליון שהוא בחי' כתר מל' כשמתגברת שעי' כחה תעלה גם לטיס שלה ומסיבה זאת הוא מה שביכולת טיס דמל' לברר בנוגה תכלית הבירור אשר לא הי' ביכולתם לברר מצד כח עצמן בזמן הגלות או בלילה שיורדת למטה כ"כ ויש יניקה גדולה ממנה ביותר לחיצוני' עד שלא תוכל לעלות מצד עצמה כ"א מחמת בחי' כתר מל' שבאצי'. וזהו מי זאת עולה מן המדבר כו' שזהו בזמן הגלות דוקא שעולה כתמרות עשו, וכמו במדבר שהלכו ישראל שהיו בו ג' קליפות הטמאות נחש שרף ועקרב כו' ולא הי' כח במל' לברר כ"א ע"י הארון שבו כתר מל' כמ"ש ויהי בנסוע הארון קומה ה' ויפוצו אויבך כו' ודל'.

והנה כ"ז הוא בזמן הגלות שאומרת כנסי' שחורה אני בגלותא כו' אך מגו דחיקו דרחימו שבבחי' כתר עולין כל הטיס שלה כנ"ל, אבל בזמן בהמ"ק נאמר מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה כו' דהיינו שהמל' דאצי' עומדת פב"פ כו' עם ז"א דאצי' כי נשלם כל בנין פרצופה בבחי' האצי' ואז נק' יפה כלבנה שמקבלת במלואה מן השמש עד שהיא ברה כחמה להיות שוין בקומתן וכמ"ש והי' אור הלכנה כאור החמה וכו'. וזהו שבימי שלמה הוה קיימא סיהרא באשלמותא בפרצוף שלם בבחי' האצי' כנ"ל וא"כ אין מהצורך לבחי' המל' לירד בטיס שלה למטה מטה בבי"ע לברר בירורים דנוגה כו' בזמן הגלות אלא בחי' בירור שלהם הוא ממילא ומאליו רק ע"י בחי' זווג ויחוד דזו"ג באצי' בבחי' פב"פ שע"ז ממילא נברר כל חלק הרע דנוגה אשר למטה מטה ביותר יותר משנברר ע"י ירדת המל' למטה בהיכלות דנוגה כו' שאין הבירור כ"כ בתכלית וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר העמים כתמרות עשן כו' ונק' שחורה כו' ודל'.

ולהבין ביאור דבר זה האיך אפשר להיות בחי' בירור דמדרגות התחתונות ביותר כמו כתרין דמסאבותא דק"ג למטה מטה ע"י בחי' יחוד העליון שבאצי' למעלה מעלה כ"כ, דלכאורה אין חיבור להיות עליון עם היותר תחתון שרחוקים זה מזה בתכלית הריחוק כו'. אך הנה יש להקדים תחלה בענין המאמר דלעיל ע"פ שחורה אני דאתעבדת נקודא חדא כו' דאע"פ שנקודה זו הוא בחי' כתר שבה כנ"ל אבל היא רק נקודה א' בלי בנין

נאלמתי דומיה . . אד' שפתי: תהלים נא, יז, לג, ט.

ויהי בנסוע הארון: ע"ס בהעלותך י, לה.

מי זאת הנשקפה: שה"ש ו, י, וראה זח"כ עכו, ב (וביאה"ז לשם).

והי' אור הלכנה: ישעי' ל, כו.

שמשגיגים אימת מלך, או גם כמלך קטן יש הפרש בין העתים שיש עת שהוא מתנשא בלבו ביותר ויגביה לכו בהתנשאות כתר מלכותו במקומו והיכלו על עמו התכלית עליו המדרגה שבבחי' המל' אשר אז תפול אימתו ופחדו גם על הזר ורחוק או גם בטבע שלא ראה הוד מלכות מימיו, אך כאשר בעת אחרת הוא משפיל א"ע כמו בהילוכו בדרך רחוקה מאד שמשנה לבושי מלכותו שבמקומו ועירו ע"מ ומתלבש בבגדי הדיוט גם שהוא נכבד ושר אך מפני שהסתיר א"ע יוכלו הזרים והרחוקים שאינן מכירים אותו למרוד בו ולא יתבטלו לפניו כלל רק הקרובים אליו ודקי הטבע מכירים בו ועליהם תפול אימתו גם בהיותו מסתיר א"ע כו', ואעפ"כ גם אליהם יש הפרש בין כשהוא מסתיר א"ע בהשפלה גדולה בין כשהוא במקומו והיכלו בהתנשאות יתירה כו' וד"ל. והנמשל מזה במלכותא דרקיע שהוא בחי' מל' דאצי' כמו שהוא במקומו למעלה באצי' בתכלית ההתנשאות האלקי' שאז יפול פחד אלקי' גם למטה מטה במדרגות התחתונות דנוגה דעשי' שנכנעו גם הם ונפרד מהם הרע והגסות, כמו בימי שלמה שהמל' בתכלית שלימותה באצי' כניל אז כל העמים נכנעו ממילא ומעצמם ממציאיות הישות והלכו מעצמם לשמוע חכמת שלמה והיו עובדים לשלמה במנחה ומס ברצון ולא בע"כ לפי שמחמת רוממות שלמה שישב על כסא ה' בבחי' מל' דאצי' ממש שאז גם היותר גם ורחוק מאור האלקי מתבטל כו', משא"כ דוד גם שהי' מרכבה לבחי' מל' דאצי' אבל הי' בבחי' ירידת המל' בבי"ע וע"כ קיבל יסורים וצרות הרבה כו', וע"ז הוסד קוטב כל מזמוריו שהצילו ה' מכל צרותיו כו' והי' לו למעוץ ומחסה, וכמו ואלה דברי דוד האחרונים כו', עד שקמה מלכותו וכבש מלחמה לכל אויביו והכניעם לעבודתו בע"כ ולא ברצון, אבל שלמה לא הי' צריך כלל למלחמה אלא מעצמם ברצון והיינו משום דקיימא סיהרא באשלמותא בבחי' האצי' שא"צ לירד למטה לברר בדרך מלחמה אלא מעצמם יכנעו מטעם תוקף גילוי אור האלקי למעלה עד שכמו המס דונג כו' כן יאבדו רשעים מפני אלקים, וזהו ידבר עמים תחתינו ידבר ממילא מחמת עוצם הרוממות כו' וד"ל. וכמ"כ בשעת מ"ת דכתיב וה"ס עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש, פי' מפני תוקף הגילוי דאור האלקי באש הגדולה ממילא כהמס דונג כו' עשן ה"ס שבמדבר העמים וכמו שאמרו שירדה שנאה לאוה"ע וכמ"ש קול ה' יחיל מדבר שזהו קולות וברקים שבמ"ת שנתבטלו גם כל הקליפות הקשות שבמדבר נחש שרף ועקרב כו', וזהו קול קורא במדבר

ע"ה: - עיר מלכותו.

ואלה דברי דוד האחרונים: שמ"כ כג, א.

שכמו המס דונג: ראה תהלים סח, ג.

ידבר עמים תחתנו: תהלים מז, ד.

וה"ס עשן כולו: יתרו יט, יח.

שירדה שנאה . . קול ה': שבת פט, א ואילך. תהלים כט, ת.

קול קורא במדבר: ישעי' מ, ג.

והוא מצד החמימות שבדמים שבגוף וע"כ נק' א' דם כו' וכמ"ש בס' הרפואות שמרגשת חימום בהזדעזעות כל האברים, וע"כ כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין כו'. אך זהו קודם שתקבל שפע המ"ד, אבל מיד שתקבל ותקלוט שפע המ"ד תנוח לה מרתיחתה ותשוקתה ויתהפך טבע מ"ן שלה מחמימות לקרירות, וזהו דעביד נייחא לה שתנוח מן התשוקה, ונייחא זה הוא בחי' עונג דוקא כמו ענין נח"ר. והענין הוא משום דבשפע המ"ד יש עונג של המשפיע שהוא בבחי' התענוג דא"י בבחי' החסדים ואותו בחי' העונג דדכורא שמלוכש בטפות מי החסדים דמ"ד שלו הוא שממתיקין ג"כ לבחי' גבו' דמ"ן בקבלתה את המ"ד בתוכה עד שיהפך טבעת תשוקתה בעונג דא"ח לעלות להיות גם היא באותו עונג דמ"ד בבחי' א"י להשפיע למטה, וזהו דעביד לה נייחא בחי' עונג שהוא בבחי' נחת הרוח שהוא בבחי' ירידה והמשכה היפך ההעלאה, וזהו משום דאתבסמת נוק' מעונג דדכורא שכמ"ד שלו כמו שנהפך המר למתוק והי' כמוהו ממש וד"ל (וכמ"ש במ"א שזהו מ"ש ההופכי הצור אגם מים, דגבו' דנוק' נהפך לאגם מים מי חסדים להחיות רוח שפלים בב"ע משום דלפני אדון בחי' יסוד חולי ארץ נמתקו הדינין שבמל' שנק' אדניי כו'). וזהו מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, פי' בתענוגים ב' מיני עונג שמתכללים יחד ביחוד זה דמ"ד ומ"ן שהן ב' הפכים דא"י וא"ח דתאובתא דדכורא לגבי נוק' בבחי' א"י דחסד ותאובתא דנוק' לגבי דכורא בבחי' א"י דגבורות אך החסדים דדכורא גוברים, ומשום שנכללו בו עונג דנוק' שבבחי' א"ח נק' אהבה בתענוגים ב' תענוגים והוא הנק' נעימות ועריבות שלמעלה מעצם החסדים דדכורא שנק' מתוק כידוע, וז"ש וערבה לה' מנחת יהודה כו' וכן הוא מ"ש מה יפית ומה נעמת ש"ע"ז נאמר ויהי נועם ה' עלינו כו' לחזות בנועם ה' וכה"ג וד"ל.

וע"ד כ"ז יובן ג"כ ענין אוהל מועד. אך יש בזה ב' יחודים, הא' בחי' זווג ויחוד גופני במ"ד ומ"ן שיוצא דרך רמ"ח שייפין כו' והן רמ"ח מ"ע שכללותם הי' דמ"ד להמתיק לגבורות דנוק' הנאמרים ע"י משה באהל מועד כו', והב' הוא בחי' זיווג רוחני דחיבוק ונישוק שקודם זווג הגופני שהוא אתדבקות רוחא ברוחא בהבל נשיקין, וכמו שא' ישקני מנשיקות פיהו כו' וכן שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו', וענין יחוד זווג נשיקין וחיבוק הי' בחי' אהבה בתענוגים שבבחי' מקיף דחי' יחידה שלמעלה מנח"ר שבגופא כו',

א' דם: שליה כא, א. וראה ספר הערכים-חב"ד כרך א' ע' קנ (ש"נ).

כל אשה שדמיה מרובים: כתובות י, ב.

וכמ"ש במ"א שזהו מ"ש ההופכי הצור: תהלים קיד, ה. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-זיקרא היא ס"ע כח.

וש"נ.

מה יפית ומה נעמת: שה"ש ז, ז.

וערבה לה': מלאכי ג, ד.

ויהי נועם . . . לחזות בנועם: תהלים ז, ח. כו, ד.

אתדבקות רוחא ברוחא: ראה זחיב קכד, ב.

ישקני . . . שמאלו תחת לראשי: שה"ש א, ב. ח, ג.

בחי' אא"ס שיהי' שורה בחו"ב ומדות דאצ"י אשר הוא בחי' הי"ח דרמ"ח מ"ע להמתיק לבחי' הגבו' דנוק' כנ"ל, ובחי' הי"ח הללו שרשן הממשיכן הוא בחי' הדעת דמשה דוקא דהיינו אופן היחוד דקובהו"ש שבכל מצוה ומצוה איך ומה ובאיזה אופן תהי' המצוה הרי הוא רק ע"פ בחי' מוח הדעת שהוא הממשיך ומוריד אופן היחוד בה"ח דרמ"ח וכידוע שהדעת כולל הי"ח והי"ג שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ח כו', ולכן כל המצות נאמרו ע"י משה דוקא כמ"ש בכל מצוה ויאמר ה' אל משה לאמר לבני ישראל שהוא בחי' המל' לפי שכל המשכות יחודים עליונים שבכל המצות הוא ע"י משה דוקא ולכך נק' שושבינא דמלכא. אבל אהרן כה"ג נק' שושבינא דמטרוניתא שהוא שושבין לכלה להעלותה ולהביאה אל החתן שזהו בחי' העלאה מלמטה למעלה להעלות המקבל אל המשפיע, ואע"פ שבחי' ומדרגת אהרן כה"ג הוא בבחי' החסד שירד מגבוה לנמוך שהרי כל המשכות עליונים בקרבנות הוא ע"י כה"ג דוקא כידוע, אך יש בבחי' ומדרגת הכהן גם בבחי' העלאות שיעלה הכל למעלה כמו העלאה וההקטרה ע"ג המזבח וע"כ נק' כהן משרת לגבי העליון ומשפיע וממשיך למטה (כמו בחי' ממוצע וכמ"ש במ"א בפ"י ואתה כהן לעולם כו'), ואדרבה לפי שהוא בבחי' החסד ע"כ יכול להעלות הכל מלמטה למעלה כי ביכולת בחי' החסד לעזור למקבל שיעלה מנמוך לגבוה אע"פ שאין לו כח מצד עצמו לעלות ולקום מנפילתו אבל בחי' רב חסד העליון עוזר ומושיע להקים סוכת דוד הנופלת וכמו ימינך פשוטה לקבל שבים וכה"ג וד"ל (וכמ"ש במ"א בענין בהעלותך את הנרות שאהרן כה"ג העלה נרות ה' שהן נש"י וענין העלאה זאת הוא ע"י בחי' אה"ר דכה"ג שהוא בבחי' רב חסד שיש בכחו לפעול אה"ר בכנס"י מלמטה למעלה כמו אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד וכמו האומר דברי אה"ר לחבירו ממשיך לבו אליו ג"כ בהתפעלות אה"ר כדברים שיוצאים מן הלב שפועלים בחי' או"ח דאה"ר בזולתו כו') וכמו שלמעלה מיכאל כה"ג מקריב נשמות ע"ג המזבח העליון לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

והנה ידוע דשרש משה ואהרן הוא בבחי' נ"יה דאבא וכמ"ש ונחנו מ"ה דחכ' ע"כ כל בחי' המשכות מלמעלה למטה שהי' ע"י משה היינו

וכמ"ש במ"א בפ"י ואתה כהן לעולם: תהלים קי. ד. ראה סה"מ תקס"ח ע' שג ואילך. ביאורו (לאדהצ"צ) ע' תקד.

ימינך פשוטה לקבל שבים: נוסח תפילת נעילה. וראה ס' מאמרי אדה"צ על מארז"ל ע' תכו. ובכ"מ. וכמ"ש במ"א בענין בהעלותך: לקרי' בהעלותך כט, ג ואילך. אה"ע אהבתיך: ירמ"י לא, כ. וראה ס' מאמרי אדה"צ ויקרא ח"ב ע' תשנת. כדברים שיוצאים מן הלב: של"ה סט, א. מ"ס הישר לר"ח שער יג. מיכאל כה"ג מקריב נשמות: ראה מנחות קי, א ותוס' שם. זח"א פ, א. פא, א. זח"ב רלא, ב. זח"ג לג, א. ועוד. ס' מאמרי אדה"צ ויקרא ח"א ס"ע א ואילך. וש"נ. ידוע... משה ואהרן... נ"יה דאבא: ראה לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך. וש"נ. ס' הערכים-חב"ד כרך ב' ע' קמח. ונחנו מ"ה: בשלח טו, ז. ת. וראה ס' מאמרי אדה"צ ויקרא ח"ב ע' תשסו. וש"נ.

לגלגלותם איא להיות עיי משה ואהרן ששרשם רק בכח' כניל אלא עיי מספר שמות בלבד מטעם הניל ודיל.

והנה יש עוד עליי' והוא מיש למשפחותם לבית אבותם ואחי' לגלגלותם, ואיכ מה זה שא' שאו את ראש כו'. אך הנה סדר העליות הללו הן ג' מדרגות בתחלה שאו למשפחותם ואחי' לבית אבותם ואחי' לגלגלותם כו'. וביאור ג' מדרגות הללו יובן בהקדים ענין הידוע דהאבות הן המרכבה היינו לבחי' חגי' דזיא אברהם לבחי' החסד כו' ונק' מרכבתא עילאה דאצי', וייב שבטים נמשכו מיעקב היינו שמבחי' תית דאצי' נמשך במל' דאצי' שהוא יחוד תית ומל' והמל' נק' ימא עילאה כמי' כל הנחלים הולכים אל הים ונק' ים של שלמה ותחתיו ייב בקר כו' והן ד' מחנות שכינה מיכאל וגבריאל כו' והוא ענין ד' הדגלים וכמי' ובשם אלהינו נדגול בשם אלהינו דוקא שהוא בחי' המל' נדגול בבחי' דגלים כו', והוא מיש ששם עלו שבטים שבטי ייה כי יעקב בחר לו ייה כלול מחוי' כו'. אמנם הנה בחי' ע' נפש דיעקב המה למטה יותר גם מבחי' מרכבה תתאה דשבטים כי כל שבט כולל מספר כמה נפשות שמסתעפים הימנו כו', ולמעלה הוא בחי' ד' מדות דבריאה שכל א' כלול מיי' שהן ע' נפש בפרט שמקבלים מיי' שבטים דמל' שהן כמו בחי' ייב בקר שתחת ים העליון כו' והן הנק' משפחות בית יעקב כענפים מן האילן כו' ודיל.

והנה ידוע דמשה מלגאו ויעקב לבר. וביאור זה הנה בחי' יעקב הוא בחי' תית שהוא בחי' מדהיר הממוצע בין חוי' כו'. וביאור הדבר להיות שהחסד והדין המה ב' הפכים בתכלית שזה מטה רק כלפי חסד וטוב וזה מטה רק לדין ועונש, אך בחי' מדהיר הוא ההתפעלות ברחמנות על המקבל מצד שפלותו ועניותו וכהי' שעי' יפסור אותו מן העונש והדין דאעי' שראוי מאד לעונש מי' מרחמנות שעליו מצילתו והרחמנות הוא כק מצד שפלות המקבל כמו אם הוא קטן בדעת או קטן ורך בשנים או עני ומדוכא וכהי'. ונמצא שהחסד והטוב שנמשך למקבל אחי' אינו מצד שראוי לחסד וטוב כי הי' ראוי לעונש אלא הוא חסד שמצד התפעלות הרחמים שגבר את כח החסד על כח הדין, ואמנם אם לא הי' תחלה גם כח החסד מצד עצמו ולא הי' רק כח מדהיר לבד כמו שלא הי' עליו זכות כלל רק חוב בלבד לא הי' כח במדת הרחמנות להצילו, ונמצא חסד זה שאחר הרחמנות כלול מחוי' הפכיים אשר לא הי' כח בכל א' לפעול פעולתו מצד כח שכנגדו הסותרו.

דהאבות הן המרכבה: ביר סמי', ו. ובכ"ט.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז. ראה פרדס ומארי ערך ים.

ובשם אלקינו נדגול: תהלים כ, ו.

ששם עלו שבטים . . כי יעקב בחר: תהלים קכב, ד. קלה, ד.

דמשה מלגאו ויעקב לבר: תי' תייג (כט, א). וראה לקרית פינחס עה, טעיג.

השתלשלו' חלוקות במדרגות במדה"ר (בחי' רח"ר הנ"ל נק' נחלה בלי מצרים שיורדת עד למטה בלי שיעור ג"כ כו').

ובכ"ז יובן למעלה במדה"ר העליונים דבחי' יעקב דאצי' שנק' איש הרחמים כמו אברהם איש החסד כו' דהיינו שממנו נמשך כל מיני רחמים שונים להצילו מכח הדין כו', ובחי' התפעלות הרחמים הוא בבחי' כללות עדיין ביעקב עצמו שנק' איש הרחמים אך ממנו מסתעף ומתחלק לייב חלקים שהן ייב מדרגות חלוקות בבחי' השפעה זאת (לפי שכלול מחויג וכל א' כלול משה שהן ייב גבולי אלכסון כו'), והן ג"כ ייב מיני צמצומים שמצמצם א"ע להיות מתפעל ברחמים בכל א' מדרגה חלוקה בפ"ע כו', והן בחי' ייב שבטים שנסתעפו מיעקב בעל הרחמים שהוא כאשר נמשך לים העליון תחלה בחי' המל' כללות השפע דרחמים ומתחלקים ממנה בגילוי מאין ליש לייב שבטים שהן בחי' ייב בקר כו' וכנ"ל בענין ובשם אלקינו נדגול שהן ד' דגלים כו' הנק' מרכבתא תתאה דמל' כנ"ל, ואח"כ מייב שבטים הללו נמשך עוד בירידת אור השפע למטה יותר והן ע' נפש שכל שבת מסתעף הימנו מספר כמה נפשות כנ"ל, ולמעלה הימנו כאשר תרד אור השפע הרחמים דיעקב עוד למטה לנשמות ומלאכים שכלולים במדות דבריאה שהן ז' מדות כל א' כלול מיו"ד שהוא מספר ע' והן בחי' כלים דמדות דבריאה, והוא בחי' ירידת האור דרחמים למטה להחיות רוח שפלים ביותר עד בחי' הענפים המתפשטי' מייב שבטים שנק' מרכבתא תתאה דמל' והוא עד בחי' ז"ת דבריאה שכל א' כלול מיו"ד, ומשם עוד למטה מטה והן הנק' משפחות בית יעקב כו'. ואמנם כללות ההשפעה הראשונה הוא מבחי' יעקב עצמו שנק' איש הרחמים שמשפיע רחמים בכלל והוא בחי' ת"ת דאצי' ומשם נמשך למקבל הכללי שהוא בחי' המל' ומשם מתחלק לייב שבטים וייב שבטים לע' נפש עד שנמשך למטה מטה בהתחלקות רבות מאד והוא מספר כל שבת כמו לבני שמעון כו' וד"ל (ובמ"א מבואר שיש ב' מיני שבטים שבטי ייב שבאצי' טרם בא השפע לבחי' המל' שנק' ייב והן ייב גבולי אלכסון שבניק' דאצי' שמסתעפים מן בחי' הת"ת דוקא והייב שבטים דמל' שהן בחי' ייב בקר ונק' ייב גבי"א דבחי' נוק' דבריאה וא"כ ע' נפש היינו שמסתעפים הנוק' דבריאה לע' כו', והכל עולה לסגנון א' שמשפחות יעקב הוא מייב שבטים דבריאה דוקא וע"כ אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא א' כמ"ש

(במ"א וד"ל).

אך הנה משה מלגיו יעקב מלבר פי' מלגיו ולבר שהוא פנימי' וחיצוני', כמו פעולת הפועל שהפעולה חיצוני' דכח הפעולה לפעולה זו שכח הפועל

ובמ"א מבואר שיש ב' מיני שבטים: ראה תרי"א קג, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא (ח"א) ע' רעח.

ובכ"מ.

אמרו ליעקב כשם שאין בלבך . . . כמ"ש במ"א: פסחים נו, א. וראה סידור רסב, א. אמ"כ ד, א. ובכ"מ.

האדם כי הרחמים הוא דוקא על דבר שהוא מערכו וסוגו כידוע וכך מי שאין בו דעה להרגיש בצער זולתו נבדל הוא מבחי' אדם ע"כ לא יתפעל אדם עליו. ברחמים כו', וגם אסור לרחם עליו להיות סוג נבדל גם מן הבהמה שהבהמה אין בה אכזריות היפך הרחמנות רק שאין בה הרחמים מצד חסרון הדעת אבל אדם שאין בו דעה אכזרי הוא ובמדה שהוא מודד כו' ע"כ אסור לרחם עליו כמו על המזיקי' כו' (ומ"ש כי לא עם בינות הוא ע"כ לא ירחמו היינו משום דדעת גנוז בפומא דאימא כו' שהדעת אחוז וקשור בבינה כו' וכמ"ש במ"א). וא"כ הרי מובן עכ"פ מכ"ז שכללות מהות דמדה"ר תלוי בבחי' הדעת לפ"ע ריבוי הדעת כן ירבה מדה"ר ובודאי יש בכלל מאתיים מנה כפעולה לגבי כח הפועל וכמו אהבה שנולדה מן השכל כנ"ל, כך ערך התכללות הרחמים לגבי כח המולידה שהוא הדעת שמפעיל את הרחמים (ולזה הרחמים כלול מחו"ג כנ"ל לפי ששרשה בחי' הדעת כולל חו"ג להטות השכל לחסד או לדין כידוע), וזהו בחי' קו האמצעי דעת ת"ת כו' שהוא בחי' משה ויעקב, ומשה מלגיו הוא בחי' הדעת שפועל את מדה"ר וע"כ הוא מלגיו דיעקב בבחי' פנימי' הכח שלו, ויעקב שהוא בחי' התפעלות הרחמים הוא מלבר בבחי' חיצוני' הנפעל מן הדעת דמשה כו'. וכידוע בכ"מ בזהר שנו' לשון זה דמלגיו ומלבר היינו בחי' אור וכלי כמו שהאור הוא בחי' הפנימי' והכלי הוא בחי' חיצוני' הפעולה של האור כו', וכך הוא הרחמים כמו חיצוני' הכלי להיותו רק בחי' פעולת ותולדת הדעת והדעת כמו בחי' האור לכלי מאחר שהרחמים נפעל מן הדעת כמו הכלי שנפעל מן האור כמ"ש במ"א וד"ל.

ומעתה יובן סדר ג' עליות הללו דלמשפחותם ולבית אבותם ולגלגלותם דהיינו מתחלה שאו את ראש כל עדת בניי שהוא כל הת"ר אלף רגלי שנסתעפו מע' נפש דיעקב למשפחותיהם הכללי, והוא עד בחי' ע' נפש דיעקב שהוא בבחי' ז"ת דבריאה שכלול כל א' מי' כנ"ל, והיינו למשפחותם אל משפחות בית יעקב הכוללם, ואח"כ עליי' שניי' הוא לעלות למשפחותם אל בית אבותם דהיינו בחי' ע' נפש הללו שנק' משפחותם יעלו עוד למעלה במקור חוצבם הנק' בית אבותם, והן י"ב שבטים שמקבלים מיעקב איש הרחמים שהוא עיקר האילן כו', ועליי' שלישית הוא לגלגלותם בבחי' כשבי"כ שלמעלה מבחי' החכ' והדעת דמשה כנ"ל. אבל עליי' דמדה"ר דיעקב אל בחי' הדעת לא קא חשיב בכלל ג' עליות הללו אע"פ שהדעת בחי' מקור להוליד את התפעלות הרחמים כנ"ל משום שאין עליי' נק' רק ממהות נמוך למהות גבוה הימנו שאינו מערכו (כמו מיעקב דאצי' איש הרחמים להיות

ובמדה שהוא מודד: ע"פ סוטה ת, ב.

כי לא עם בינות הוא: ישעי' כו, יא.

דדעת גנוז בפומא דאימא: חז"ב כג, א. וראה לקי"ת חוקת נו, סע"א.

וכמ"ש במ"א: ראה גם סה"מ תקס"ד ע' טו (ובהמ"מ שם). תרי"ח ויצא לו, סע"ד. פיה"מ ז, סע"ד.

ע"י בחי' ההעלאה דאהרן כי רוח אייתי רוח כו' וכמו שבתחלה צריך השושבין דכלה להעלות את הכלה ואח"ז יתעורר שושבין החתן להוריד את החתן כו' וד"ל. וכך הוא בענין מ"ש אתה ואהרן תפקדו אותם, דהנה מה שנפקדו בני' במספר שמות לגלגלותם בבחי' כתר שבכתר כנ"ל הוא שנתעלו נשי' תחלה ע"י אהרן כה"ג בהעלותו את הנרות עד מול פני המנורה שהוא בחי' ד"ע שמגיע בכשב"כ דהיינו לגולגלותם במספר שמות בחי' מקיפים דכתר ועי"ז נמשך אתעדל"ע מעצמות המאציל ע"י משה בחי' הדעת להיות בחי' מספר שמות הללו לגלגלותם מלמעלה למטה. ונמצא דאתה ואהרן תפקדו אותם במספר שמות לגלגלותם שניכם יחד רק שאהרן הוא גורם את בחי' המספר שמות הללו מלמטה למעלה בהעלותו את הנרות אל מול פני כו' ואתה תפקדם במספר שמות הללו לגלגלותם מלמעלה למטה אבל למספר שמות א' תפקדו אותם אתה ואהרן יחד כו', ולזה אמר שאו את ראש עד לגלגלותם ע"י שניהם דוקא וד"ל.

וזהו נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן דוקא, פי' נחית לשון הנהגה והילוך, והנהגה וההילוך יתכן בין מלמעלה למטה כמו מן ההר לבקעה ובין מלמטה למעלה מן הבקעה אל ההר וכה"ג, ולז"א נחית כצאן הכל בין מלמעלה למטה ובין מלמטה למעלה ע"י משה ואהרן (ולא שהילוך והנהגה מלמעלה למטה נבדל מן ההילוך והנהגה שמלמטה למעלה אלא כלולים זא"ז ולפעמים זה משפיע וזה יקבל ולפעמים להיפך וכחד חשיבי ממש, ולז"א פעם משה ואהרן ופעם א' אהרן ומשה כו' שזהו בחי' נו"ה כמ"ש ונחנו מ"ה שכמו שהעלאה גורמת ההמשכה כך ההמשכה גורם כח להעלאה והבה"ת כו') להיות שאנו רואים באב המרחם על הבן שבדאי הוא מפני שבטבע האב לרחם על הבן ודוקא האב לפי שיש בו דעת יותר וכמ"ש אבינו אב הרחמן כו' וכמ"ש כרחם אב על בנים ולא א' כאם על בנים לפי שהאם אין בה דעת כי כן נשים דעתן קלות (ואעפ"י שהנשים רחמנות על ילדיהן יותר היינו בבחי' הקטנות דמדות ולא מצד הדעת ולכך אין זה רק בקטנותם) לפי שעיקר פעולת והמשכת הרחמים הוא מבחי' הדעת דוקא כנ"ל. אך הנה יש גבול וקצבה להמשכת הרחמים דאב על הבן בכל פעם כו', וקצבה זו היא רק לפ"ע התעוררות הרחמים שמעורר האב אם מתעורר מעט ממשיך רחמים מועטים ואם מתעורר הרבה ממשיך רחמים יותר, ומי הוא המעורר הרי יש מי שמעוררו והוא כמו איש אחר שאוהב לבן הוא שמעורר עליו רחמי האב,

רוח אייתי רוח: זחיב קטב, ב. וראה אה"ת תנוכה רפ"ו, א.

נחית כצאן עמך: תהלים עז, כא.

משה ואהרן . . . אהרן ומשה: וארא ו, כו. כו. וראה סה"מ תקט"ג ע' קכב ואילך.

ונחנו מ"ה: בשלח טז, ז. ח.

אבינו אב הרחמן . . . כרחם אב: ברכת אה"ע דק"ש. תהלים קיג, יג.

נשים דעתן קלות: שבת לג, ב. וראה לקר"ש ח"י ע' 149.

שאו את ראש כל עדת בניי במספר שמות כו' לגלגלתם כו', ויש להבין מהו לשון שאו את ראש כו' בענין המספר שלהם דמה שייך בזה ענין נשיאת ראש דוקא, וגם מה שא' בסוף שמספר הזה לגלגלתם דוקא. וגם י"ל למה הוצרך למספר שמות כל זכר דוקא והלא בלא מספר שמות יוכל לספרם לאחד' עד שיהי' ידוע מספר הכולל כו'. ועוד י"ל דהלא ידוע שהתו' נצחית היא בכל דור ובכל זמן, ולא שהיא מדברת רק באותו העת והזמן, כי הרי התו' היא שרשה בח"ע שלמע' מן ההשתלשלו' דזמן ומקום (וע"כ מצות ת"ת ביום ולילה כו' בתמידות ואמ' בכל יום יהי' בעיניך כחדש' כו'), ואיכ' לכאוי' זהו כמו דבר פלא למה שנכתב בתו' מספר קצוב שהי' בישראל באותו העת והזמן שבמדבר ע"י משה ואהרן שספרו אותם ונמצאו במספר ת"ר אלף גי'א כו' והלא בכל הדורות שנמשכו מאז ועד עכשיו רבו מספר בניי בכל דור בכפלי כפליים בריבוי גדול למע' הרבה פעמי' ממספר הזה וכמו שא' יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים (ובימי דוד הי' מספרם יותר מאלף אלפים אניח), ואיכ' למה נכתב מספר הקצוב הזה בתו' דמשמעו שהוא מספר קצוב בלי תוס' כלל מאחר שהתורה מדבר גם לדורות הבאי' כידוע ובדורות הבאי' נוסף על המספר הזה בתוס' רב, ולאיזה תועלת יכתב להם בתו' מספר הקצוב הזה דוקא, ומשמע שמספר הזה חק הקבוע גם לדורות הבאי' וכמ"ש בזו' ע"פ איש על דגלו באותות (בפ' פקודי). ועוד יש להבין טעם לקריאת פ' זו במדבר קודם חג השבועות דוקא עד שאפ"י בשנה פשוטה מחברים פ' בהר ובחוקתי כדי לקרות פ' במדבר לפני חג השבועות דוקא, ולכאוי' מה שייכות יש לפ' זאת עם ענין חג השבועות שהוא זמן מ"ת כו'. וגם עוד יש להבין ענין הפטרה זו שעל פ' זו במ"ש והי' מספר בניי כחול הים כו' שזהו לכאוי' היפך ענין פ' זאת שמדבר במספר בניי בשיעור קצוב דוקא כו'. אך הנה אמרו"ל ע"פ זה דוהי' מספר כו' דקשה רישא לסיפא דברישא אמ' והי' מספר בניי ואח"כ אמ' אשר לא יספר ואיך אמ' והי' מספר אשר לא יספר דאם לא יספר אין זה נק' מספר כו', ותירצו דליק דכאן

שאו את ראש: מיוסד על ד"ה זה בטה"מ תק"ע ע' זה ואילך. ובטה"מ תקס"ז ע' קצ ואילך. וראה בהנסמן עוד להלן בהמלואים להמ"מ (בסוף הספר).
 ידוע שהתו' נצחית היא: ראה גם תניא רפ"ז. ובקרי'א שם ד"ה ולהבין פרטי ההלכות (קס, א). ס' מאמרי אדה"צ ע"ה"ת ח"א ע' פ (ובמ"מ שם).
 בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: ראה ספרי ורש"י ואתחנן ו, ו. ועוד.
 יוסף ה' עליכם: ע"פ דברים א, יא.
 ובימי דוד . . . יותר מאלף אלפים אניח: ראה שמ"ב כד, ט.
 בזהר ע"פ איש על דגלו . . . בפ' פקודי: ראה גם (מהוזהר פ' פקודי): להלן ע' סו. ס' מאמרי אדואמ"צ-
 ויקרא ח"א ע' רכג. שער האמונה סיפ' נד. אה"ת במדבר ע' ל.
 והי' מספר: הושע ב, א.
 ארו"ל ע"פ זה: יומא כב, א.

גילוי אותיות וצירופי בדבור שאין כל חדש בזה כלל כי הן באי כמותו צירוף ומספר שבמח' ממש וד"ל. וכך יובן ג"כ בטעם הפשוט למספר בניי על ידי משה ואהרן באמ' שאו את ראש כו' במספר שמות דוקא כו', כי הגם שכבר הי' נודע לכל מספר בניי בכל שבט ושבט וגם מספר כל זכר מכן כ' כו' ומספר הכולל שלהם שהוא ת"ר אלף וג"א, עכ"ז צוה ה' להוציא מנין ומספר זה עצמו בלי תוס' וגרעון כלל מהעלם הידיעה שבמח' שיבא לידי גילוי במספר כדיבור לסופרם כדיבור, שוהו שא' במספר שמות דוקא דהיינו שיקרא בשם לכל א' וא' בפרט כדיבור ושזה יוצא ראשון וזה שני כו' עד שיודע מספר הכולל שלהם ג"כ בכחי' גילוי כדיבור שהן ת"ר אלף כו'. ואעפ"י שאין במספר הזה שום ענין התחדשות כלל וכלל בהוספה או בגרעון אפי' א' מאחר שכבר נודע מספרם ודאי לא יתוסף עליהם ולא יגרע אפי' א'; רק שאין כאן רק ענין ובחי' הגילוי מן ההעלם בלבד כמו מן המח' כדיבור כנ"ל וד"ל (וכמשי"ת שרש ענין טעם מצוה זו להביא במספר דבניי מן ההעלם לגילוי דוקא, וכמו ענין הספירה שקודם מ"ת כו').

וכללות הענין הוא לפי שמספר זה ת"ר אלף וג"א כו' כבר עלו נשיי במח' בהעלם דעצמות אוא"ס כמו בחקיקת אותיות דמח' העצמי' באדם, והן ת"ר אלף שרשי' לנשיי שבכל דור שנק' ענפי' שלהם (כמשי"ת) וצריך להביאם במספר זה עצמו מן ההעלם דמחזיק לגילוי באותיות הדיבור דוקא (וזהו שקורין פ' במדבר לפני שבועות כמשי"ת), וכידוע בענין ג' קשרים דישאל מתקשראן באורי' היינו ס"ר נשיי שהן שרשי' כללי' לענפי' שלהם בכל הדורות שמתקשרי' בס"ר אותיות התו' ששרשם באותיות התוה"ק שע"ז אמ' אז ראה ויספרה כו' (שוהו מה שאמ' דגליף גליפו בטה"ע כו' פי' חקיקת אותיות עצמי' דוקא שכל אמיתת מהו"ע הפנימי' ועצמי' מלובש בהן והוא דאורי' עילאה מתקשרא' בקודביה נק' סדכ"ס דלמחבת"כ כו' והיינו שבניי שנק' אדם אדמה לעליון והוא נק' תורת האדם כו' וכמ"ש בראשית בשביל

עלו נשיי במח' . . . בחקיקת אותיות: ראה כ"ר א, ד. לקרית בחוקותי מו, א. ד"ה אל תצר מכ"ק אדהאמיצ (כפי"ח תשלי"ח) ע' 19. וש"נ.

בענין ג' קשרים: ראה זח"ג עג, א. סה"מ תרנ"ז ס"ע כח. ובהנסמן בס' מאמרי אדהאמיצ-ויקרא ח"א ע' צט"ק.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כו. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ-ויקרא ח"ב ע' תתס ואילך. לקרית האזינו עא, ג.

שוה מה שא' דגליף גליפו: ראה זח"א טו, א.

אדם אדמה לעליון: עשי"מ מא' אכ"ח ח"ב סליג שלי"ה כ, ב. רסח, ב. שא, ב. וראה ד"ה אל תצר (כפי"ח

תשלי"ח) ע' 94. וש"נ.

והוא: בכתי' ב: והתורה.

והוא נק' תורת האדם: ראה תו"א עט, ג. שע"ת ח"א ס"ט. דרך חיים שער התפילה פלי"ד. שער האמונה

פמ"א. ס' מאמרי אדהאמיצ-ויקרא ח"א ע' קצח (וש"נ).

יוצאי בפירוד והתחלקות זא"ז כסדרן מיום ליום ויהי יוצא מפורט על כל יום שזהו יום הד' או הה' בשבוע א' וכן כשבוע ב' כנ"ל, והיינו כפי סדר ציור אורות ככלי ב' מדות דבינה בחג"ת ונהי"ם שבאי' בהתחלקות בפרט ובכלל, ואח"כ יבואו לבחי' ההתכללות בפרט ובכלל כמו שהדיבור מחלק מספר העולה במח', וגם כוללם במספר בדיבור האחרון לפי שמצות ספה"ע הוא להאיר ז' מדות דבינה מן ההעלם לגילוי דוקא דהיינו להיות בהתחלקות כסדרן ובהתכללות אח"כ כפי שצריך להיות בבחי' מוחין למדו' דאדם במ"ת שהן חו"ב ומדות דתו' שגם הן באי' בהתחלקות כנ"ל מן ההעלם שהוא באותיות הדיבור דוקא שהוא תושב"כ ושבע"פ כידוע. ע"כ מצוה למימני יומי ושכועי בפה בדיבור דוקא וד"ל. וכך הוא ענין מספר בני' שהוא ענין א' ממש עם ספה"ע שהוא כידוע בזו' בשרש הכללי דנשי' שהן בבחי' בינה עילאה דאצי' שנק' אם הבנים שמוליד ז' מדו' חג"ת נהי' דז"א דאצי' כידוע וכמו ואחר ילדה בת כו' דלאה היא מל' דבינה ילדה ו' בנים שהן חג"ת נהי' כו' שהן עצם המדו' דז"א דאצי' כידוע, ומספר ת"ר אלף היינו לפי שכל מדה ומדה מתחלקת לי' ומי' לי' ה"פ עד שכל מדה עולה לאלף שהן כו' מדו' ת"ר אלף ומדה ז' שהיא המל' נחשבת עמהם, וע"כ המספר הזה קצוב לעולם לפי שהוא מספר בשרש הנשמות בכל שבט ושבט שנק' שבטי י"ה דאוי"א בוי"א למע' וע"כ הי' לכל שבט במספר קצוב כמו שהוא למע' במדו' דאצי', וזהו ענין הד' דגלים שנק' צבאות הוי' בי"ב צרופי' דשם הוי' דז"א בי"ב ג"א כו' כידוע. רק שצריך שיצאו מן ההעלם דמל' דבינה לגילוי באותיות הדיבור בפה דוקא שיהי' בהתחלקות גלו' בסדר המדו' דחג"ת בשבט ראובן בסט' דדרום במספר קצוב בגילוי הדיבור כך וכך, כמו שצ"ל המספר במ"ט ימי הספירה מהעלם דמח' לדיבור לפי שבסה"ע זהו ג"כ ענין גילוי ההעלם דמקור נשי' בבינה עילאה שהן ע' נפש כו' מדו' דבינה הכלליי' שכאוי"א כלול מזו' שהן ז' שבתות תמימות בכלל ויצאו אל הפרט במדות דז"א שהן ת"ר אלף כנ"ל, וע"כ המספר מכוון בשניהם לא יוסיף ולא יגרע ממ"ט ימים במוחי' דמדו' דבינה וכן במדו' דחג"ת כו' דז"א שנק' ישראל במספר ת"ר אלף לעולם וד"ל).

ומעתה יש להבין מה ענין מספר בני' שבפ' זו במדבר לענין ספה"ע דהכל שרש וטעם א' הוא כנ"ל שענין הספירה שלהם אינו רק להביא מבחי' ההעלם לגילוי בלבד כו'. דהנה ידוע שעיקר ענין ספה"ע הי' קודם מ"ת דוקא כדי שיוכלו בני' לקבל אור הח"ע דתו' פכ"פ כו', וע"כ הי' מצות הספי' תחילה ב' מדו' דבינה עילאה שנק' אם הבנים שהן מ"ט שע"ב

כידוע בזו' בשרש הכללי דנשי': ראה זחי"ב קכ"א, ב.

ואחר ילדה בת: ויצא ל, כא.

וע"כ המספר הזה קצוב לעולם: ראה סה"מ תרמ"ד ע' רסה שמכ"א ענין זה: דמספר ת"ר אלף נשי' הם

תמיד בהשוואה לא פחות ולא יותר, וע"ש הביאור.

בחי' עלמא דאתגלי' ולא בים באותיות במח' שנק' עלמא דאתכסיא כו'. אך באמת הנה אנו רואי' שהתו' ניתנה דוקא במדה ושיעור בגבולי' וצמצומי' באופן כך וכך דוקא, כמו ברמ"ח מ"ע שיעשו המ"ע באופן כך וכך דוקא כמו ד' פרשיות בתפילין ול"ב חוטין בציצית וכה"ג, וכן בל"ח בא בדקדוקי' כך אסור ופסול כו' כך ולא כך כמו בכל או"ה כשר ופסול חייב זכאי כו' כמו שמודדי' בקו המדה, ולזה באה התו' במספר אותיות בקרי וכתו' כו' ויש אם למקרא כו'. וצריך לומר דאע"פ שלתבונתו העצמי' בחשמ"ע אין מספר כלל מ"מ נתלבש ונתצמצם כל בחי' פנימי' ועצמות דחכמתו ותבונתו באופן הגבלה כזאת דוקא שמפני זה מצוייר בדקדוק גדול כל פרטי אופני' ההמשכה העליונה דח"ע הקדומה בתו' הנגלית לנו הן באותיות והן באופן המעשה במ"ע ול"ח כו' וכמ"ש כל אמרת אלוה צרופה כו' ונק' חכ' צרופה וברורה מכבר כמ"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כו' כחכם גדול שחוקר במאזני כח שכלו איך שיצא אור החכ' האמיתי' ביושר בלי נטיי' כלל לימין ושמאל כו' ודיל'.

ואמנם הנה באמת י"ל בגוף ענין הפסוק הזה שאמ' שלתבונתו אין מספר איך שייך לשון מספר בתבונה שהוא השכל וההשגה הרוחניות דלא יתכן בזה ענין מספר שאינו בגדר חלקי' גשמי' להיות נופל בו לשון מספר והל"ל לתבונתו אין חקר ולא אין מספר כו' (ורישא דקרא זה שא' גדול אדונינו ורב כח לכאורה סותר לסיפא שהרי במשמעות ענין גדול ורב זהו כאשר בא דוקא לריבוי חלקי' אלא שהוא גדול ורב מאד כמו בחי' הגדולה שהוא החס' שמתפשט לרוב כמו הללוהו כרוב גדולו שזהו מה שמתחלק בריבוי חלקי' מאד וזהו ורב כח בריבוי חלקי' כח האלקי המתחלק בצרופי אותיו' די"מ בהתהוות עולמות ומלאכי' מאין ליש בלי שיעור כלל כידוע, ועכ"ז אמ' המוציא במספר צבאם כו' (כמו שהקשו בגמ' מדכתיב אלף אלפי' כו' ואמ' ה"ש מספר לגדודיו דלגדודיו אין מספר כו' וכמ"ש במ"א) והיינו לפי שמוגבל האור בכלי שהן צרופי' האותיות רק שמתחלקי' לאין שיעור כמו שאמ' בס"י ה' אבני' בונות ק"ך בתים כו' שמה' אותיות נעשו ק"ך צרופי' לבד אבל מכאן ואילך צא וחשוב לאין שיעור כו', ועכ"ז הרי מוציא במספר כו' כמו מונה במספר לכוכבים כו', (וכמאמ' הידוע במס' ורב כח שזהו שיעור קומה של יוצר בראשית שעולה רל"ז אלפי' רבבות פרסאות כו' גימ' דורי"ב כח שהוא רל"ז כו', שזהו ענין ירידת האורו' דע"ס דז"א דאצי' בכלי' מכלים שוני'). וצריך לומר דרישא דמה שאמר גדול אדוננו כו' מדבר

ויש אם למקרא: סנהדרין ד, א. ובכ"מ.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

אז ראה ויספרו: איוב כח, כו.

ואמנם הנה באמת: ראה גם סה"מ תרע"ח ע' תלה ואילך.

בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים: פ"ד מט"ו.

וכמאמ' הידוע במס' [בכמה כתיי': במ"ש] ורב כח... רל"ז אלפים: ראה להלן בהמלאים להמ"מ (בסוף הספר).

שאנו לומדי' בתלמוד שלנו בעוה"ז לנשמות בגי'ע שהן מופשטי' מכל חומר גס ומושללי' מכל גדר וסוג גשמי' כידוע (ואפי' הגלגלי' בצורה שלהם הן רוחני' ובלשון הפלסופי' נק' שכליי' נבדלי' כו'), ואיך יתכן שם לימוד שלנו שיאמר עי' אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז בידו דוקא. וצריך לומר דודאי הלימוד שלומדי' בגי'ע הוא בדרך הסוד והנסתר הרוחני' שבכל פירטי הלכות והדיני' בו' סדרי משנה ותלמוד, וכמו בעובדא דרבינ' בענין הדינין אם בהרת קדמה לשער לבן כו' דקודביה אמ' טהור ומתיבתא דריקיע אומ' טמא ואמרו מאן נוכח רבה בינ' דודאי לא הו' מחלקותם זה בדיני נגעי' גשמי' שאין שם ענין גשמי כל אלא רק בבחי' הרוחני' בסוד דנגעי' כמו שהן למע' (וכמשי"ת).

והנה להבין כי איך שייך ענין ההשתלשלות מרוחני' לגשמי' בחכ' דתו' בדרך כלל, יובן בהקד' תחלה בענין ההשתלשלות דעו"ע בכל העולמות עד עוה"ז השפל בדי' גשמי' דארמ"ע וחלקי דצח"ם. דהנה ידוע במ"ש רז"ל דאין לך עשב למט' שאין לו מזל רוחני המכה אותו מלמע' ואומ' לו גדל כו', הרי מבחי' הרוחני' דמזל שקבועי' בשמי' מגדל הגשם דעשב (אע"פ שגדל מכח הצומח שבארץ כמ"ש במ"א), וכן מ"ש ממגד תבואות שמש כו' וכמ"ש אני אענה את השמים בגלגל המזלות הרוחני' והם יענו את הארץ להשפיע מרוחני' לגשמיות (ובזה טעו מכבר חכמי חו"י הכוכבים ומזלו' כמ"ש באגרת הרמב"ם שהיו סבורים שיש כח זה רק למזלו' מצד עצמן ובאמת הן רק כגרזן כו' והוא הכח האלקי' המניע הגלגל וכמ"ש כמצביי' עבד כו' וכמו שאומ' ומסדר את הכוכבים כו', וכמ"ש בגמ' בראב"פ שאיל איבעית איהפך לעלמא ואפשר איברת בשעתא דמזונא כו', וכמו"כ מזל מחכים ומזל מעשיר ובני חיי ומזוני בכלל במזלא תליא ואע"פ שאין מזל לישראל מ"מ עובר השפע דרך המזלות כו'. וזהו שנק' עו"ע שהמזלות נק' עילה וכל חלקי הדי' גשמי' ודצח"ם שמקבלים גידולי' מהם נק' עלול האחרון יותר כידוע וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ בענין המזלות הגם שהן בחי'

ובלשון הפלסופי' נק' שכליי' נבדלי': ראה סי' מאמרי אדה"ז — ענינים עי' קסו (ובהמי"מ שם).

בעובדא דרבינ': בי"מ פו, א.

דאין לך עשב: ב"ר פ"י, ו. וראה סי' מאמרי אדה"ז — מארזיל עי' קלה (ובהמי"מ שם).

אע"פ . . מכח הצומח . . במ"א: ראה אגה"ק סי"כ (קלב, א).

ממגד תבואות שמש: ברכה לג, יד. וראה סי' מאמרי אדה"ז צ"קא ח"ב ע' תרב.

אני אענה את השמים: ע"פ הושע ב, כג. וראה הנסמן להלן בדי' והי' מספר בני, ס"ז.

כמ"ש באגרת הרמב"ם: ראה להלן בהמלואים להמי"מ (בסוף הספר).

כמצביי' עבד: דניאל ד, לב.

שאומ' ומסדר את הכוכבים: ברכות ק"ש דעריבת. וראה סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' ג.

בגמ' בראב"פ: [- ב"ר"א בן סדת]. ראה תענית כה, א.

מזל מחכים . . מעשיר: שבת קנ"ג, א.

ובני חיי ומזוני: מו"ק כה, ב.

שאין מזל לישראל: שבת שם.

שלימה במוחין ומדות כו', וכמו שמצינו בנשמת אדה"ר שאמ' ויפח באפיו נ"ח הרי רק מבחי' הבל שנפח באפיו שהוא רק הבל' בעלמא נעשה ונתהווה נשמה שלימה דאדה"ר במוחין דחוי"ב ומדות שהי' בתכלי' המעלה שהרי נשמת אדה"ר כוללת כל הנשמות כו' (וכך למע' מעלה באדם דבי"ע שבאצי' עד בחי' א"ק שנק' אדה"ר בכלל שכוללי' כל נפש ורוח שנברא מאין ליש, והוא כמוי' מלי' דאצי' שמהווה הנשמות דבריאי' כו' כמו שאומ' אתה נפחת כי כו', וכך הוא התהוות המלאכי' דבי"ע שנבראו רק מרוח פיו ית' כמ"ש וברוח פיו כל צבאם עד גלגלי' הגשמי' שגם הן נק' שכלי' נבדלים ונתהוו גם הן רק מבחי' הבל ורוח פיו ית' שזהו בחי' צירופי' אותיות דה' מוצאות הפה בי"מ בפרטי' פרטיות שכללותם רק ה' כמ"ש בה' בראם שנק' אתא קלילא דלית בה ממשא שאינו רק הבל פשוט לבד. וכמו שאנו רואי' בהתהוות נשמי' אדה"ר הכולל כל הנשמות שגם בחי' כח המשכיל שבנשמתו (שיאיר במשיח כידוע בענין אדם דוד משיח) נתהווה רק מהבל שנפח באפיו וכתי' ויהי האדם נפש חי' ות"א לרוח ממלא שנק' נפש המדברת כו'. ויובן מזה שכמוי"כ גם בכל אור ושפע עליונה דחכ' שנמשך גם בכל אדם כמו חכ' שלמה וכמו י"ב חכ' לחכימין כו' שהוא להוסיף אור וכח בכח החכ' שבנפשם להשכיל כל שכל והשג' אלקי' אין זה נמשך מלמע' רק מבחי' אותיות והבל של הדיבור העליון לבד כמו וה' נתן חכ' לשלמה שזהו בחי' ח"ת שבדיבור למע' שנמשך רק מבחי' אותיות דח"ע שמאותיות דח"ת דמלי' נמשך מחכ' לנשמי' שלמה למט' כו' וד"ל (וכמ"ש בע"ח דמלי' דאצי' נעשה כתר לבריאי' הרי רק בחי' אותיות שבמלי' דאצי' שנק' מלי' שבמלי' נעשה כתר שנק' עתיק דבריאי' שכולל בו גם מבחי' החכ' שמאין תמצא שנק' חכ' שבכתר שהוא מקור כל חכ' בבי"ע כו' וד"ל). וזהו שמרמז במ"ש לדוד משכיל, פי' משכיל הוא מקור כל שכל כמו ישכיל עבדי כו' גם הוא אינו נמשך רק מבחי'

ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז.

נשמת אדה"ר כוללת כל הנשמות: ראה אגה"ק ס"ז (ק"א, ב), ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לשם (ע' קטט).

שכולל כל: בכת"י ב: וכך הוא כל.

כמו מלי': בכת"י ב: במלי'.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

בי"מ: = כי מאמרות.

בה' בראם [מנחות כט, ב] שנק' אחא קלילא דלית בה מחשא: פיוט אקדמות קרוב לתחילתו (באות ו').

וראה ב"ר פיי"ב, י. אגה"ק ס"ה (קו, ב), ועוד.

כידוע בענין אדם דוד משיח: ספר הגלגולים ספ"א. וראה ס' מאמרי אדה"ר צ"ו ויקרא ח"א ע' קצו. ושי"ב.

ויהי האדם נפש חי': ראה בראשית ב, ז.

י"ב חכ' לחכימין: דניאל ב, כא.

וה' נתן חכ' לשלמה: מל"א ה, כו.

בע"ח דמלי' דאצי' כתר לבריאה: ראה הנסמן לעיל פיסקא: שידוע הכלל.

לדוד משכיל: תהלים לב, א.

לומר לפי זהו בא בבחי' השתלשלו' דעו"ע מרוחניות לגשמיות עד דבחי' האחרונה דג"ע דעשי' גבוה יותר מהרוחניות העליון יותר בעוה"ז הגשמי (וכמ"ש במ"א דקרקע הג"ע דעשי' למע' מרוחניות דד"י הגשמי' כו', וכמו בחי' צומח דפירות ואילנות דג"ע כמ"ש ויטע ה' כו' כל עץ נחמד כו' וטוב להשכיל הוא למע' יותר ממקור השכל ומקור התענוג הרוחני שבעוה"ז בתענוג הכבוד ומקור כל שכל וחי"ס נק' גשמי' לגבי צו"ד וד"י שבג"ע). וכאשר לומדי' שם בהלכו' ציצית זהו הכל בבחי' הרוחני' דל"ב חוטין שהן ל"ב ני"ח דמקיף דטלית כמו שהוא ברוחניו' כמו שנמשך בחי' או"מ הרוחני בטלית הגשמי שמתעטף בו האדם, ועד"ז לומדי' שם כל פרטי דיני ה' ציצית וכן ה' תפילין וה' שבת וסוכה וכה"ג. וע"ד הנ"ל בהשתלשלו' דעשב מן המזל הרוחני כו', וכך הוא גבוה מעל גבוה כו', ודאי עד"ז כמו ערך תו' הנגלי' לנו בגשמיו' לגבי בחי' התו' הרוחני' דג"ע דעשי' כנ"ל, וכך הוא ערך גם תו' הרוחניות דג"ע דעשי' לגבי תו' העליונה שבעולם היצי' מאחר שבהשתלשלו' דעולם היצי' בא מבחי' האחרונה דעולם הבריא' (כערך גילוי אותיות הדיבור מן המח' שבמות) שבג"ע דיצי' לומדי' כל התו' ברוחניות יותר עד שבחי' הרוחניות דג"ע דעשי' נחשב שם בבחי' גשמיות, עד ג"ע דבריא' שהוא עליון ביותר נעלה מהכל כידוע דאימא מקננא בכורסיא שזהו בחי' בינה שבמל' דאצי' שמתצמצם בהשגות הנשמות שם, וכן גבוה מעל גבוה עוד כו' שרוחניות ההשגה בתו' בריא' נחשב בחי' גשמיות בעולם האצי' ששם הנשמות דאצי' עוסקי' בתו' דאצי' שהוא בחי' שבז"א או במל' כו', וכן הוא עד רום המעלות למע' גם מעולם האצי' בעי' וא"ק כו', עד תוה"ק שבעצמו' או"ס ממש שנאמ' בה ארוכה מארץ כו' שלתבונתו אין מספר כלל ואמ' ואהי' אצלו ממש אמון כו' כנ"ל שקדמה לכל ההשתלשלו' דקו"ח כו' ונק' משל הקדמוני או ים הקדמוני כו' ומשם ירדה אור דתו' בבחי' ההשתלשלו' בקו"ח באבי"ע כפי הנ"ל כפי' השתלשלות דעו"ע מבחי' האותיות שבעליון נעשה מקור לתחתון כו' שמפני זה כל עולם התחתון נק' גשמיות לגבי העליון ממנו. ולפי"ז גם התוה"ק ירדה בסדר ההשתלשלות זו ממש כמו השלשלת כו' כנ"ל עד תו' דאצי' בעולם האצי' ומאצי' לבריא' בתו' דג"ע דבריא' ומבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' בג"ע דעשי' עד תו' הנגלי' לנו בדברי' גשמי' כנ"ל, וכמו שלשלת שהטבעת התחתונה ביותר קשורה בעליונה ביותר והי' לאחדי' ממש כך התו' הנגלי' לנו שרשה אחוז וקשור בתוה"ק ממש וד"ל

וכמ"ש במ"א דקרקע הג"ע דעשי': ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' ד.

וה"ס: ככת"י ב: וחכ'.

צו"ד: = צומח דומם.

דאימא מקננא בכורסיא: ת"ז ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע פי"ג. שער דרושי אבי"ע פי"ג. תניא פלי"ט.

ארוכה מארץ . . ואהי' אצלו . . אמון: איזב יא, ט. משל ת, ל.

ונק' משל הקדמוני: ראה פרשי' לשמו"א כד, יד. למשפטים כא, יג. למכות י, ב (ד"ה והאלקים). וראה

סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקנה (ובהמ"מ שם).

התו' בבחי' השתלשלות גם בבחי' פנימי' וחיצוני' דחיצוני' מסתיר על הפנימי' וזהו תו' הנגלי' שנק' נובלות דתו' ש"מ וכמו ענין מגלה כתובה פנים ואחור, ואמנם בחי' נובלות הללו שבאה בעה"ד טו"ר אינו מסתיר כלל על בחי' פנימי' דעה"ח דתוה"ק, ולא עוד אלא שיש בנובלות הללו מעלה יתירה יותר על תו' ש"מ דלשבח קאמ' דנובלות חש"מ תו' משום דנתב"ס דוקא לפי שסוף מעשה עבמ"ת כידוע במ"ש אז ראה ויספרה כו' עד ויאמר לאדם התחתון בבירור דתו' הנגלי' ויראת הוי' כו' וסו"מ בינה שזהו עשה בחי' שלימות בח"ע הקדומה אעפ"י שנק' חכ' ברורה מכבר כנ"ל כמו שאין חכ' כבעל הנסיון כו' כמ"ש במ"א. (ושרש הענין הוא כמ"ש במ"א בענין הלוחות ראשונות שהי' כתובי' מב' עבריהם בשוה כו' דחיצוני' שוה לפנימי' ממש לפי שזהו הכלל בכל מקום במעלה יתירה שבקו האמצעי בדתי' שהוא בשם הוי' בחי' ת"ת שכלול מחו"ג שאין הכלי מסתיר לאור כלל, ואעפ"י שבח"ס וגבו' שהוא שם אלקי' ושם אל הכלי מסתיר לאור אבל בשם הוי' הכלי שהוא האותיות אע"פ שמגבילי' לאור מ"מ יאיר כמו האור ממש בשוה, כמו שאמ' כי הוי' הוא האלקי' הרי שם אלקי' שהוא כלי להגביל אור הוי' כשמש ומגן כו' עכ"ז כולא חד ממש, וכן הוא בשם הוי' דתו' אור ובמצות הוי' להיותו הכל בבחי' פנימי' ועצמו' ממש ע"כ הכלי מאיר כמו האור בלי הסתר כלל, וזהו הטעם בכלל למה שנובלות הללו דנגלה דתו' אין מסתיר כלל לפנימי' האור דח"ע דתו' ואין בזה שינוי המהות כלל גם בהיותו מלובשת בעה"ד כו', ומתורץ בזה כל הסתירות הנ"ל דהכל אמת וד"ל).

והנה אחר כ"ז יובן מה שאמ' שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ואע"פ שתלמודו שלמד בעוה"ז הי' בענין גשמי מ"מ כשבא לג"ע ילמוד תלמוד זה עצמו בבחי' הרוחניות שלו כנ"ל. אך אי"כ מהו שאמ' אשרי מי שבא לכן כו' דמשמע שבלא תלמוד שלמד בעוה"ז לא יזכה לקבלת שכר ליהנות מזיו השכינה אע"פ שיש בידו מצות ומע"ט הרבה, ועוד שהרי אמ' ותלמודו בידו דוקא ואיך יתכן שיהי' בידו לימוד זה הגשמי שאין שם ענין גשמי כלל (דאע"פ שדבר ה' זו הלכה הנשנית בענין גשמי שיקום לעולם עד רום המעלות שגם משה רבן של כל הנביאי' תורה צוה לנו משה

נובלו דתו' ש"מ: - של מעלה. ב"ר פי"ז, ה.

מגילה כתובה פנים ואחור: ע"פ יחזקאל ב, י.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כו ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתסו ואילך.

שאיין חכ' כבעל הנסיון כו' כמ"ש במ"א: ראה עקידה ס' נח ש"ד ד"ה השלישית. מאמרי אדהאמ"צ - ויקרא (ח"ב) ע' תפז. ושי"ב.

כמ"ש במ"א בענין הלוחות ראשונות: ראה גם ד"ה ואהי' אצלו אמון בלקרית במדבר יז, ד ואילך. ומקבילו בדמ"צ מ, ב ואילך. ומקבילו להלן (בחלק השני) במאמרי שבועות.

כי הוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה.

שמכריזין בג"ע אשרי: ראה לעיל פיסקא: והנה להבין זה.

שדבר ה' זו הלכה: שבת קלת, ב.

אשרי מי שבא לכאן כו' דע"י התלמוד שלמדו בהשגה בטוב טעם בסברות
 ופלפול דוקא בדיוק ועיון גדול הוא שזוכה ליהנות כאן מזיו השכינה בעונג
 מורגש בהשגה דוקא כמו שיהי' בעוה"ב שילכו מחיל כו' שהן ת"ח דוקא
 דדייק במילי דחב' כמ"ש בזו' עמ"ש למחכ"ה לו, וזהו ודוקא ותלמודו בידו
 שהעוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה כו' לפי שע"י הפלפול מתגלה מן
 ההעלם שנק' חושך לאור (כמשי"ת). (אך אין זה מתיישב עדיין דלמה יהי' זה
 דוקא מתלמוד שלמד בעוה"ז דוקא, ועוד למה יהי' עיקר השכר בעונג
 המורגש בהשגה דבינה שנק' יש ולא בעונג הנעלם דחכ' שהוא מקור דבינה
 כו'. אבל הענין הוא כנ"ל דיש שרש לנגלה דתו' למע' יותר מן הפנימי
 שבתו' דנובלות הללו שמברר' בעה"ז זהו כח גדול יותר מגוף דאור ח"ע
 דתוה"ק, וזהו למחכה דדייק במילי דתלמוד שמברר ומלבן הנ"ל הכל שעושה
 מחושך לאור שמגיע למע' האור שלפני החושך וההעלם והוא עונג הנעלם
 שנק' שעשועי המלך בעצמו דוקא שלמע' משעשועי' הבא בגילוי באור
 דתוה"ק וד"ל. ולכך ת"ח דוקא ילכו מחיל כו' בעונג הנעלם הזה שיבא מצד
 הברור דעה"ז בפלפול כו' שיעלו בשעשועי המלך בעצמו למע' מעלה,
 ומשם ירד האור בגילוי בעונג מורגש בהשגה דוקא שזהו מה שעונג הנעלם
 בהעלם דחכ' העצמי בא לגילוי כמו בתלמוד שאחר ההעלם דחכ' בא לגילוי
 בהשגה דוקא שזהו למע' מעונג דעוה"ב שנברא ביו"ד להשיג בהשגה רק מה
 שנמשך מיו"ד דחכ'. וע"כ מכריזין אשרי מי כו' דע"י התלמוד בנגלה שלמד
 בעוה"ז דוקא יהי' עי"ז יתרון האור הגדול מבחי' החושך וההעלם דעונג
 וח"ס הנעלם הרבה יותר מגוף האור דחכ' שנמשך בהשגה לנשמו' בדרך
 צמצום בג"ע שנברא מאין דח"ס ליש כמ"ש ויברא ה' גן בעדן כו' משום
 דנתב"ס דוקא כנ"ל וד"ל.

ואחר כ"ז יובן ענין מ"ש ולתבונתו אין מספר אע"פ שלא שייך לשון מספר
 לחלקי' בתבונה שהוא השגת השכל כנ"ל, הענין הוא דדקדק לומר
 לתבונתו דוקא ולא אמ' לחכמתו כו' דהחכ' היא בבחי' אין כנ"ל ונק' חכים
 ולא בחכ' ידיעא כלל דאי"ן דחכ' הוא בבחי' ההעלם אחר העלם בעצמות
 המאציל ולא שייך לומר גם לשון זה דאין מספר לחכמתו כו', אבל בחי'
 תבונה הוא כולל בינה ותבונה שזהו בחי' השגת השכל שבאה כמורגש
 באותיות מח' ודיבור בבחי' יש ומוליד המדו' השכלי' שנק' תבונה שזהו בחי'
 התלבשות דח"ע בשכל והשגה באותיות התו' ובמדו' עד שבאה התו' בבחי'
 השתלשלו' עו"ע מעצמות הח"ע דאוא"ס באבי"ע עד התו' דעשי' הנגלי' לנו

כמ"ש בזו' עמ"ש למחכה לו: ישע"י סד, ג. ראה וחי"א קל, ב. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ס"ע תצד. ס'
 מאמרי אדה"ז יקרא ח"ב ע' תקעט. שער האמונה פני"ח. תו"ח חיי"ש קלג, ב ואילך.
 שהעוסק בתלמוד אין לך מדה: ראה בי"מ לג, א. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שנד.
 (אך: כ"ה בהכתי'. והתחלת המוסגר אולי מיותר.
 ויברא ה' גן בעדן: ע"ס בראשית ב, ת.

מדה כו' (וכמ"ש במ"א בענין הקו"ח בכלל שמודד כל מדה באו"כ והוא עצמו אינו מן המדה כו'), ושרש הענין הוא מטעם הנ"ל דבחי' פנימי' ועצמות שוה הכלי לאור ואין הכלי מגביל ומסתיר לאור כלל ולכך גם בחי' המדה והגבול דנגלה דתו' אינו מגביל לפנימי' דחי'ע דא"ס כל כנ"ל).

והנה ידוע שהמלאכי' העליוני' ביקשו תנה הודך על השמים שזה בחי' הוד דתו' אור כי התו' אינה רק בבחי' אור וזיו של עצמו' אור דא"ס כמ"ש ותו' אור והוא מ"ש יהי אור קדמאה דחי'ע הקדומה כי התו' נק' אור להיותה באה מאין והעלם דעצמות דחכ' והחכ' מאין תמצא ולכך הוצרך לבא במאמ' יהי אור שיתגלה האור דתו' מבחי' ההעלם דעצמו' א"ס ב"ה, ולכך נק' התו' הוד. וזהו שביקשו המלאכי' תנה הודך הוד דתו' אור (שעכ"ז הוד זה בחי' פנימי' האור להיותו בבחי' הוד והדר כמ"ש הוד והדר לפניו ונק' הוד מל' בפנימי' (כמ"ש במ"א). ובאמת לכאו' יפלא זה שביקשו המלאכי' התו' שבודאי איא שביקשו לתו' הנגלי' שלנו שמלוכשת בעשי' גשמי' וכדכרי' גשמי' שהרי אין למלאכי' מסוג וגדר הגשמי כלל שהם רוחניי' בתכלי', ואיכ ודאי הי' בקשתם לתו' הרוחני' כמו שהיא למע' בעולמות העליוני' הרוחני' כמו בכריא' או יצי' כו' דהיינו שיאיר אור דתו' הרוחני' בשמי' הרוחניות וז"ש תנה הודך על השמי' כו', וזהו פלא דודאי כבר יש אור דתו' הרוחני' למע' וק"ו הוא מאשר ירדה התו' גם למט' בעוה"ז הגשמי' בהשתלשלו' דעו"ע כנ"ל איכ ודאי תמצא ברוחניות למע' דאם לאו לא היתה יורדת למט' דסדר ההשתלשלות הרי בא ונמשך מלמע' למט' דוקא מרוחניות לגשמיות כנ"ל דהתו' ירדה באצ"י ומאצ"י לבריא' כו', ואעי"פ שאמ' לא בשמי' היא כו' ולא מעבר לים היא כו' שזהו לאחר שירדה אור דתו' מן השמי' העליוני' הרוחני' לארץ דוקא וכמ"ש והארץ האירה מכבודו שזהו במ"ת שאז לא בשמי' היא (ולכך אין משגיחין בב"ק מן השמי' כו', ולכך ביקשו תנה הודך על השמי' דוקא כו' כנ"ל.

וכמ"ש במ"א בענין הקו"ח: ראה אמ"כ שער הק"ש פל"ז (מ, ב).

שהמלאכי' . . . תנה הודך: שבת פח, ב.

ותו' אור: משלי ו, כג.

יהי אור קדמאה: בראשית א, ג. וחי' ל, ב. וחי' כסו, א. ועוד. וראה אמ"כ ח"ג פקניה (בהוצאת קה"ת

חשמי' — כזו, ב).

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

הוד והדר לפניו . . . כמ"ש במ"א: דה"א טו, כו. וראה סה"מ אתהלך לאזניא ע' קמג ואילך. יהל אור ע'

שצג.

לא בשמי' היא: נצבים ל, יב.

והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב.

(ולכך: כיה בהכתי').

אין משגיחין בב"ק: בי"מ נט, ב.

מלמט' מטה דוקא דהיינו כמו קול דת' שלומדי' הנשמו' בעוה"ז דוקא ולא מקול דתו' שבג"ע הרוחני כי סוף מעשה דוקא הוא שעלה במ"ת ונעוץ תחב"ס דוקא דהיינו מה שירדה התו' בעשי' גשמי' ובדברי' גשמי' זהו שלימות דתחלת המח' ורצון דח"ע דתוה"ק שאמ' ואהי' אצלו אמון כו' (מטעם הנ"ל ולכך אמ' במי נמלך בנשמתן שי' שיקיימו התו"מ בפו"מ כו') (ולכך מכריזין אשרי מי שבא לכאן בג"ע ותלמודו דעולם העשי' בידו דוקא שממנו דוקא יאיר תוס' אור גדול בח"ע שכתו' הרוחני' בכל עולם עד רום המעלות גם בח"ע דתוה"ק מטעם הנ"ל וד"ל (ורא' לזה הוא ממה שאמ' דכל העוסק בתו' הנגלי' לשמה זוכה ומגלין לו רזי תו' שרזי תו' ממילא נגלי' לו כשעוסק בתו' הנגלי' דוקא לשמה (ווי"ש הלל הזקן אם אני כאן הכל כאן ואם כו').

והנה מעתה י"ל שרש ענין חג השבועות במ"ת שהוא זמן קבלת התורה מהו זה שנקרא בשם קבלת התורה גם עכשיו בכל דור וזמן בהגיע זמן חג הזה לפי שהוא הי' זמן מ"ת כו'. דהנה עיקר קבלה זאת הי' דוקא בזמן מ"ת לכל ת"ר אלף שעמדו בה"ס בזמן הזה ואז נקבע ונתקבל בנפשם התו' הזאת בכלל ובפרט בכאו"א גם לדורות הבאי' (כמו שאמ' קימו וקבלו היהודי' כו' קימו מה שכבר קיבלו במ"ת כו' כידוע). ועיקר ענין קבלה הזאת היינו ממה שיהי' בחי' כלי בית קיבול בכאו"א מישראל להכין אור ה' שבאותיות התו' להיות לו למזון וחיות לנשמות בתמידות וגם שיהי' בו כח ועוז להמשיך גילוי אא"ס בכל דבר ה' זו הלכה ובכל מצוה מעשיו' שיעשה כל הימי' כמו במצות טו"ת שכאו"א יכול להמשיך גילוי או"מ כו' ובמצות צדקה הוא ממשיך או"פ דחס' עליון דאצי' וכה"ג בכל המצות מעשיו' שאין כח ועוז זה רק לישראל כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תו' (כי החזיר' על כל כו' ולא קיבלוהו כו' כמ"ש וזרח משעיר כו' כידוע, וגם למלאכי' שביקשו תנה הודך כו' השיבם כלום יצה"ר יש בכם כו' דעיקר הכונה בסוף מעשה דוקא לברר בעה"ד טו"ר לתקן חטא אדה"ר ובחכ' דתו' דוקא אתברירו, וז"ש אשר ברא אלקי' לעשות לתקן שהן לתקן רפ"ח ניצוצות שנפלו בשבה"כ כידוע). והנה בחי' קבלה זאת נתקבלה במ"ת בכאו"א מס"ר

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

במי נמלך: ביר פ"ח, ז. רות רבה רפ"ב.

(ורא' . . . (ווי"ש: כ"ה בהכתי". ואולי התחלות מוסגרים האלו באים במקום נקודות.

כל העוסק בחורה . . . לשמה: אבות פ"ו, א.

אם אני כאן הכל כאן: סוכה נג, א.

והנה מעתה י"ל: ראה גם סה"מ תרס"ד ע' שלד ואילך. תרע"ח ע' שיט ואילך.

קימו וקבלו . . . במ"ת: שבת פח, א.

ה' עוז . . . ואין עוז אלא תורה: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"א ע' שלח. ושי"ב.

ובחכ' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמת, א) ובהנשמן בלקוטי הגהות לשם.

אשר ברא . . . לתקן: בראשית ב, ג. ועי' ביר פ"א, ו ורשיי שם. וראה אה"ת בראשית (כרך ג) תקיד, א.

בלבד וע"כ ה" האותות ומופת" ב"י מכות במצרים כו', וזהו כבחי' הדילוג דוקא שהוא ברגל א' (כמשי"ת), אבל במ"ת ה" עיקר הכונה רק בשביל גילוי אור הפנימי ועצמות דתו"מ לישראל שהוא בימין מקרבת דוקא כמ"ש פב"פ דבר הוי' כו' ולא בשביל דחיי' ס"א דוקא זהו ענין קפיצה שהיא בבי' רגלי' כא' דוקא (שזהו בחי' התכלול' דחוי"ג דרגל ימין ושמאל כא' שבאה מחמת אה"ר שכלולה מגבו' שבחס' דוקא שזהו באה' רבה ברשפי אש דוקא (כמו דוגמא דעובדא דר"ל שקפץ ירדנא מרוב חשק והתלהבות האה' כו' וא"ל ר"י חילך לאורייתא כו' (וכמשי"ת) וד"ל.

ולהבין ביאור כ"ז הנה כת"י ועברתי בא"מ כו' וארוזל אני ולא מלאך כו' אלא הקדב"ה בכבודו כו', ומשמע שעיקר התגלותו בכבודו ובעצמו שלא ע"י שליח ומלאך לא ה" רק להיות בחי' שמאל דוחה במדה"ד הקשה לסט"א שהן אלקי מצרי' וכמ"ש ובכל אלקי מצרי' אעשה שפטים אני ה' כו' אני דוקא ולא ה" תוקף הדילוג הגדול כזה מגבוה גבוה לנמוך מאוד רק בשביל זה והן כל האותות ומופת" ביד חזקה ובורוע נטויה כו' שלא ה" ע"י ממוצע כלל כ"א בגילוי אור העצמות דא"ס ב"ה דוקא וכמו שארוזל במורא גדול זו גילוי שכינה כו', וזהו פלא גדול לכאו' דהלא כל יניקת החיצוני' רק מאחורי' דאחורי' דכלי' החיצוני' דמל' דמל' דעשי' וגם זאת רק מן מ"ח צירופי' האחרונים דשם אלקי' שנק' אדמת בני חם כמ"ש ונתתי מופתי' בארץ ח"ם ואמנם בע"ב צירופי' העליוני' דשם אלקי' אין שם אחיזה ויניקה כלל לסט"א וא"כ כ"ש וק"ו שאין להם אחיזה ויניקה בשם הוי' שלמע' משם אלקי' כי אין שרש דשרש חיותם רק משם אלקי' המצמצם ומסתיר לשם הוי', ולזה יוקשה מאוד למה ה" נצרך לבחי' דילוג גדול כזה לדחות לסט"א ממקום ומדרגה הגבוה שלמע' גם מהשתלשלות דסובב וממלא והיא אני הוי' כו' ולא ה" יכול לכלותם בכח הדין שבשם אלקי' עצמו להכניע מקור שרשם למע' במ"ח צירופי' האחרוני' דשם אלקי' כו'.

אך הנה ידוע שכל עיקר ענין יצי"מ שנק' גאולה זה ה" בחי' הבירור וההכדלה בין בחי' הפנימי' ובין בחי' החיצוני' דוקא (כענין החותם

פכ"פ דבר הוי': ואתחנן ה' ד.

דעובדא דר"ל שקפץ ירדנא: בי"מ פד, א.

ועברתי בא"מ . . אני ולא מלאך: בא יב, יב. הגש"פ פיסקא: ויוציאונו (מספרי תבוא כו, ח).

ובכל אלקי מצרים: בא יב, יב.

ביד חזקה . . במורא גדול זו גילוי שכינה: תבוא כו, ה. הגש"פ שם (מספרי).

מן מ"ח צירופי' . . אדמת בני חם: ראה ס' הליקוטים להאריזל ר"פ בא. פ"ה שער תגהמ"צ (שכ"א) פ"ה.

שער הכוונות ענין פסח דרוש א. ע"ה שט"ז פ"ו. שד"מ פ"ד ופ"ו. ת"יא קט, ד. דרך חיים (שער התשובה) פ"ט.

ונתתי מופתי' בארץ חם: ע"פ ברכת אמת ואמונה.

כענין החותם דנעילה . . יבחר לנו: תהלים מז, ה. סידור קלה, ב. רג, ג ואילך. עט"ר (שער ר"ה) פט"ז. ס'

מאמרי אדהאמי צ"יקרא ח"א ע' קפט.

בחי' הדילוג למע' בהארת האור מעצמות המאציל שלא כפי סדר הקצוב במא' קו המדה ואז גם בשיעור ומדה שניתן ליניקת החיצוני' בכל עולם כנ"ל ממילא לא יש להם שרש ומקור כלל למע' כמו ואשמיד כו'. וזהו שא' קול דודי כו' מדלג על ההרים דקאי בפסח כנ"ל שזהו עז"מ המדלג מהר להר לקצר דרכו שדילג על הגיא שבין הר להר, וכן למע' ידוע שהמדו' נק' הרי' עליוני' והדילוג על ההרי' היינו כאשר יגיע הארה יתירה ביתר מכפי המדה הקצובה מכבר עפ"י קו המדה שנותן מדה לכל אור ומדה שהוא הקוי"ח כו' זהו שנק' דילוג בהשתלשלו' מעילה לעלול, והיינו דוקא מלמע' מן הצמצום הראשון שלפני קוי"ח לבקוע בחי' ההעלם והחושך העליון שלא יחשיך ויסתיר כלל לפי שיאיר בתוס' אור רב מן העצמות וכנ"ל ואזי ממילא יאיר תוס' אור גם בע"ס דאצי' מן ההעלם (כמשל התהום עצמו כאשר מתגבר לצאת חוץ לגדרו יבקעו המעיינות תהום ויתרבה ממילא נביעת המעיינות בנהרות וישטפו גם במקומות השפלי' שמלאי' אבני' ועפר להזיזם ממקומם שהוא כמו במשל דמי המבול שהי' לטהר את הארץ לפי שהעבירו כל לכלוך כו', וכך הי' גילוי האור האלקי ביותר כדי לבער לטומאת מצרי' כו') כדי שיגיע הארה יתירה גם בבחי' נוגה דבי"ע כי יאיר תוס' אור גדול בע"ס דבי"ע עד גם במי"ח צרופי' האחרוני' שמאיר בנוגה דעשי' יאיר אור ביתר מכפי המדה דקו המדה הנ"ל וממילא לא יוכלו לקבל האור הגדול ויתבטלו ממציאותם לגמרי (כי גם במלאכי' עליוני' הקדושי' כאשר יאיר אור אלקי עליהם ביותר ממדתם יתבטלו לגמרי כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן כו') וכ"ש בק"נ שלא יוכלו לעמוד במקום אור דקדושה כשהוא מאיר ביתר מכפי הצמצום האחרון שבמי"ח צרופי' דאלקי' וכמו המס דונג מפני אש כו' (וראי' לזה הרי הי' כזה ממש במחנה סנחרב כאשר השמיע ה' להם את הוד קולו ונפלו ומתו כו' וכן כה"ג בקי"ס דכתי' וישקף ה' על מחנה מצרי' כו' (וכך יהי' לע"ל שיבואו במערות מפני פחד ה' והדר גאונו כו' וכמ"ש וברוב גאונו תהרוס קמ"ך כו' וכן תפול עליהם אימתה ופחד כו' (והוא מבחי' מל' דא"ס עצמו שלפני הצמצום כו' שנק' מלך הקדוש מלך יחיד לבדו, וכמ"ש במ"א בשרש ענין ר"ה שע"ז א' ה' מלך מכבר קודם הצמצום הראשון ומלך בהארת אור דמלי' דא"ס בקוי"ח כו' וימלוך לע"ל, וכמו שמבקשי' גלה כבוד מלכותך

ואשמיד כו': עמוס ב, ט.

הושיט אצבעו קטנה ביניהם: סנהדרין לת, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קסא (וש"נ).

המס דונג מפני אש: תהלים סח, ג.

במחנה סנחרב . . השמיע . . הוד קולו: ראה סנהדרין צה, ב. סי' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' קיב

(ובהמ"מ שם). סי' מאמרי אדה"ז — מארזיל ע' כו. ס"ע שי"א.

וישקף ה' על מחנה מצריים: ע"פ בשלח יד, כד.

שיבואו במערות . . וברוב גאונו . . תפול עליהם: ישעי' ב, יט. בשלח טו, ז. טז.

וכמ"ש במ"א בשרש ענין ד"ה: ראה עט"ר ס"ז ואל"ך.

גלה כבוד מלכותך: תפלת מוסף ליר"ט (וימים גוראים). וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קסא. סי'

מאמרי אדה"ז עה"ז ח"ב ע' תקפד, תקפט (ובמ"מ שם).

דוקא כניל ודיל. וכל זה אינו רק בשביל להיות בחי' הבירור והבדלה בין פנימי' וחיצוני' כניל, שז"ש לקחת לו גוי מקרב גוי כו' שהוצרך להיות זה גם במקור הראשון להאיר מעצמות אא"ס בדרך דילוג שלא כפי המדה כניל ודיל.

והנה כ"ז הוא בחי' דילוג שהוא בפסח שהיא ברגל א', כמו עדי"מ המדלג שעומד על רגל א' ומדלג בשנית למהר להציל בנו מיד האויב שיתגבר בכל כחו לנגדו להכניעו ולהשפילו, כך הי' בחי' הדילוג בפסח רק בשביל להיות מזה שמאל דוחה לסטי"א לבד, דאע"פ שמחמת זה הוצרך להיות בדילוג המדריגות לבא בגילוי אור עצמותו למט' כמו שהוא ברוממות עצמותו ממש כמ"ש ועברתי בא"מ אני ולא מלך כו', עכ"ז אין זה גילוי הגדול בא מצד עצמו להיות בקירוב גמור לנשי' בשביל קבלת תו"מ, שהרי גם שנגלה עליהם מלך מלכי כו' לא נתן להם עדיין תו"מ רק מצות קרבן פסח לבד ומצות החודש הזה לכם כו' לפי שלא הי' עיקר גילוי זה רק בשביל להכניע ולדחות ליניקות הקליפות של כתר דק"נ שרש של פרעה עורף ואחורי' דכתר דמל' דעשי' (בחי' מקיף דנר"נ בחי' עומקי ר"ע לנגד כתר' דקדושה שלמע' מחכ' ומדו' שבשם הוי', וע"כ א' מי הוי' כו' כמ"ש במ"א שז"ש אלביש שמי' קדרות כו'). אבל כהג' שבועות הנה הי' עיקר הכוונה בירידה זאת שירד הוי' על ה"ס רק בשביל ישראל שיהי' מאיר בהם הארת אור פנימי' ועצמו' דא"ס בבחי' ימין מקרבת כמ"ש פב"פ דבר ה' עמכם כו' ולא בשביל ריחוק בשמאל דוחה לק"נ כלל (ואע"פ שארז"ל וירד ה' כו' שירדה שנאה לאוה"ע זהו שנעשה ממילא מצד תוקף גילוי אור האה"ר לנשי' בקבלת התו' כמו אהבתי אתכם כו' ואת עשו כו' ולא שהי' הכוונה בירידה זו בשביל זה (ואע"פ שתכלית הכוונה הי' גם בירידת האור דחכ' דתו' שהאיר פניו בפנימי' החכ' כו' רק בשביל בירור עה"ז טו"ר כמו לא תרצח כו' וכמו שהשיב למלאכי' כלום יצה"ר יש ביניכם כו' כידוע ומשום דסוף מעשה דוקא עלה במח' תחלה כו' לתקן לרפ"ח כו' שזהו ג"כ ענין דחי"י לסטי"א כו', אבל הרי העיקר של הבירור הזה יהי' לעיל ע"י

לקחת לו גוי מקרב גוי: ואתחנן ד, לד.

כתר דק"נ שרש של פרעה: ראה סידור קמד, א (אוה"ת סידור ע' שכו). סה"מ תקס"ט ע' ערב. להלן סוד"ה מחר חודש (פיסקא: ולהבין שרש). ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"א ע' סה. לקריש חט"ז ע' 91. פרעה עורף: לקרית להארז"ל פ' וישב (מ, א). ור"ש שמות. וראה ס' מאמרי אדה"ז — עה"ת ח"ב ע' תקנ. רש"י.

עומק: בכח"י א: ענין.

כמ"ש במ"א שז"ש אלביש שמי' קדרות: ראה סידור (שער המילה) קמה, ג. לקרית שה"ש יז, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"א) ע' שפ. ס' מאמרים הקצרים ע' קמט. פב"פ דבר הוי': ואתחנן ה, ד. וירד הוי' שירדה שנאה לאוה"ע: ראה שבת טט, סע"א. אהבתי אתכם כו' ואת עשו כו': מלאכי א, כ"ג. כלום יצה"ר יש ביניכם: שבת טט, א.

לך בדיבור א' נאמרו שזהו בחי' התכללות דחוי'ג שבכ' בפנימי' הרצון והתענוג שבמצות, ואנכי כולל רמ"ח מ"ע ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת, וכוללי' כא' בדיבור א' ממש אע"פ שהן ב' הפכי' ממש כשבאי' ונמשכי' בהתפשטו' וגילוי, כידוע דשרש רמ"ח מ"ע הן ברמ"ח אברי' דמלכא שהוא בא מבחי' הי"ח דוקא (שהן הי"ח שמגדילים האברי' להיות ג' מיני כלי' פנימי אמצעי' וחיצון דהיינו ג"פ טפיט עולה רמ"ג ועם הי"ח הכוללי' עולה רמ"ח כמ"ש בעי"ח ומבואר במ"א באורך) ושרש ל"ת כשס"ה גידי' מבחי' הי"ג שבדם כו' וכוללי' שניהם כא' ממש באנכי ולא כו' עד שבדיבור א' ממש נאמרו (לפי שבפנימי' הכי' מתכללי' חוי'ג כא' כמו בחי' רוי"ש באה"ר העצמי' ממש כנ"ל). וכמו שהי' מן המשפיע אל המקבל מעצמות אאיס לנשיי בבחי' התכללו' דחוי'ג שזהו בחי' רוי"ש (כשעשועי' דאב לבנו שהוא ג"כ ברו"ש כמ"ש במ"א) כך יהי' מן המקבל למשפיע בנשיי שעלו בקבלת עומיש שלימה באה"ר במס"נ בשעה שאמרו כל אשר כו', וזה הי' כלול גם מבחי' שוב שזהו לאחר ביטול הרצון לגמרי לרצון ה' בכל אשר יגזור אומר אחי"כ מקיימי' לעשות הרצון בהמשכה וירידה בבחי' שוב דחסדי' שז"ש נעשה בפ"מ דוקא וד"ל. וכמו"כ הי' נשיי במס"נ באה"ר בתענוגי' להתענג על ה' עד שעכ"ד פרחו נשמתן ממש בשעה ששמעו קול אלקי' מדבר מתוך האש אנכי ה' אלקיך כו' שזהו בחי' רצוא רץ לבך עד כלות הנפש ממש כניצוץ שנמשך ונכלל בשלהבת הקרובה כי כל דבר נמשך לשרשו ממילא ומעצמו כענין משכני כו', וכך הי' במ"ת שכל ס"ר נצוצות הללו ממילא פרחו ונכללו בעצמות אאיס שהי' מקרוב אליהם שהוא בבחי' מקורם האמיתי כמו כי אתה אבינו כידוע, רק שעי' בחי' טל תו' החיה אותם וחזר רוחם ונשמתם אליהם כידוע שזהו בחי' שוב, ואי"כ הרי הי' כאן בחי' רוי"ש כא', ומזה נקבע גם לנשיי הבאי' מס"ר שרשי' הללו שעמדו במ"ת עד שכאו"א מישראל יש בנפשו בעבודתו בתפלה אה"ר במס"נ בבחי' רוי"ש, וכמו"כ יש בכחו להיות סומ"ר ועי"ט בבחי' התכללו' דחוי'ג הנ"ל שזהו בחי' שמאל דוחה לחיצוני

ואנכי כולל רמ"ח מ"ע: ראה זחי"ב צא, א. רעו, א. שליה רי"פ יתרו שטו, ב. תניא רפ"כ, ובליקוט פירושים ומי"מ לשם. ושי"ג.
 דשרש רמ"ח מ"ע . . . דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, א). זחי"א קע, ב. זחי"ב (ברע"מ) קית, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע"ק (שי"ג).
 ג"פ טפיט . . . כמ"ש בעי"ח ומבואר במ"א באורך: עי"ח שער פריק הצלם פ"ז. וראה תו"א יתרו עב, סע"ב. לקו"ת שה"ש יח, א.
 כשעשועי' דאב . . . ברו"ש כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ס"ע ת"ד ואל"ך. [ונמצא בארוכה בדי' בספר עמק המלך שער שעשועי המלך כו' — מכ"ק אדהאמ"צ — לא נדפס לעי'ע].
 שעכ"ד פרוחה נשמתו: [-שעל כל דבור]. שבת פ"ה, ב.
 רץ לבד: ס"י פ"א מ"ח. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע"ש עו (שי"ג).
 משכני: שה"ש א, ד.
 מקורם: בבחי' ב: אור מקורם.
 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

ענין מצות השבת מהו. דהנה כתי' וישבות ביום ה' מכל מלאכתו כו' וכן כי בו שבת מכל מלאכתו כו', דמשמע פשוטו שזהו ממש כמו האדם שעושה איזה מלאכה בפועל ידיו בגשמי' ואח"כ שובת ונח ממלאכתו שכח הפועל נמשך בפעולה ומלאכה זו ונתפשטה בכל חלקי' ואח"כ כששובת ונח חוזר אותו הכח והיגיעה בפועל ידיו אל כח עצמות הנפש שנק' גיחא דנפשא שזהו גיחא דכח התנועה בפועל שנמשך מכח המעשה שבדם הוא הנפש כו' שאין זה רק מנוחה בחיצוני' הכח המתפשט מן הפועל בנפעל כו', וכך הוא למע' אע"פ שאין לו גוף ונא' לא עיף ולא יגע כו' דברה תו' בל' בנ"א, וזהו וישבות מכל מלאכתו כי בו שבת כו' שהוא העלא' דכח האלקי' שמתפשט בנבראי' כמו בבחי' עשי' גשמי' כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני כו' שנק' מעשה ידיו של הקדב"ה. ואע"פ שבדבר ה' שמים נעשו כמו ע"י מאמ' יהי רקיע וכה"ג, אבל מא' זה שבי"מ כהבל דיבור העליון הוא שבא לידי מעשה בפ"מ כמו כח הפועל בנפעל בעשי' ממש, וכמ"ש כי הוא א' ויהי כו' וכתי' כולם בחכ' עשית וא' מה רבו מעשיך וכמ"ש ביום עשות ה' אלקי' כו' וכה"ג רבי'. והנה זהו בחי' שביתה ומנוחה מדו"מ שהן כה"א אחרונה דשם הוי' כמא' בהבראם כה"א בראם בי"מ שכללותם בה' מוצאות הפה וכמ"ש בס"י וקבען בפה כו' כידוע, וידוע שיש ד' אותיות בשם הוי' והשביתה ה' בכל ד' אותיות שהן י"ה בחי' חו"ב ו"ה מדות ודו"מ וא' בכמה מקומות שבת להוי' דמשמע שהשביתה העליונה היא בכל שם הוי' שהוא בכל ד' אותיות גם בי"ה כו'. והענין הוא כידוע שיש ד' עולמות אבי"ע בכלל ונכללי' בד' אותיות דשם הוי' יו"ד באצ"י היא בריא' וי"ו ביצ"י היא בעשי' שהן חו"ב ומדו' ומח' דו"מ בכללו' כידוע, וא"כ פ"י שבת להוי' היינו בכללו' דשם הוי' זה שכולל אבי"ע דהיינו גם ביו"ד דחכ' שמאיר באצ"י בכלל (כמ"ש דאור אבא מקנן באצ"י ואימא בבריא' וז"א ביצ"י ומל' בעשי' כו').

ולהבין כללות שביתה זו, הנה יובן בדרך פרט גם בבחי' העשי' עצמה שכלולה ממעשה ודיבור ומדו' וחו"ב כו', וכמו עד"מ במלאכה ופעולה גשמי' הנ"ל שמלבד כח התנועה והפעולה שנמשך בפעולה ומלאכה

וישבות ביום ה' . . . כי בו שבת . . . כמו האדם . . . כח עצמות הנפש: בראשית ב, ג. ג. ראה סי' מאמרי אדה"ז – מארזיל ע' קעב ואילך (ובהמ"מ שם להתחילת המאמר). לקרית בהר מב, ג. תריח שמות תקפ, ב ואילך. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשכו. ובכ"מ.

לא עיף ולא יגע: ע"פ ישע"י מ, כח. וראה הגמ"י פ"ב מהל' יסוה"ת.

אף ידי יסדה ארץ: ישע"י מח, יג.

שבדבר ה' שמים נעשו: ראה תהלים לג, ו.

שבי"מ: = שבי' מאמרות.

כי הוא א' . . . כולם בחכ' . . . מה רבו . . . ביום עשות: תהלים לג, ט. קד, כד. בראשית ב, ד.

בהבראם כה"א בראם: בראשית ב, ד. מנחות כט, ב.

בס"י וקבען בפה: פ"ב מ"ג.

שבת להוי': יתרו כ, י. בהר כג, ב. ואתחנן ה, יד.

כידוע . . . אבי"ע . . . בד' אותיות דשם הוי': ע"פ ריש שמ"ב. ועוד.

כשמתצמצם בשכל וחכ' פרטי' למאמ' יהי רקיע שהוא בבחי' הגבו' להבדיל בין מ"ע כו' והוא יום הב' דמעי"ב שהוא בבחי' הגבו', וכך הוא ביום הג' במאמ' תדשא הארץ כו' וכה"ג בכל פרטי המעשי' בכל יום ויום במעי"ב הכל הו' בחכ' מצומצמת שמלוכשת בי"מ בכלל ופרט (כמו שכל שבעשי' בכלל ובפרט כני"ל) וד"ל. וא"כ הרי מובן מזה עכ"פ שכאשר הוא ית' שוכת ונח ביום השבת מכל מלאכתו כו' ה"ז ג"כ שביתה בכלל ובפרט דהיינו מכל מלאכ' פרטי' שמצמצם בה שכל וחכ' ומדה פרטי' חוזר ועולה זה השכל וחכ' ומדה ג"כ לכה עצמותו ית' והרי יש שביתה גם בבחי' החכ' שכמלאכה זו הפרטי' שחוזרת אל עצם כח החכ' עילאה דעצמו' הא"ס כו', וזהו כי בו שבת כו' שזהו שבת ביו"ד דשם הוי' שנמשך בדרך פרט בכל מלאכה ונחשב בחי' כלל לאותה המלאכה והפעולה שהיו"ד דחכ' הוא העיקר ומקור לסיבת התהוות מציאותה מן הכח לפועל כו' וממילא יש בזה שביתה גם בבינה ומדות שנחשבו בדו"מ דמלאכה זו כמו במלאכה במא' דויהי אור ויהי רקיע או תדשא הארץ כו' כל א' לפי אופן פרטי' מלאכתו היינו מצד פרטי' אופן החכ' שבה שהוא מקור הראשון שכולל לכל אופן התהוות מציאותה גם בבינה ומדו' שנמשך בה, וכשעולה בחי' החכ' שבה עולי' ממילא המדו' ומדו' כו'. וזהו בחי' שבת בד' אותיות דשם הוי' כפרט בכל מאמ' ומאמ' דמעי"ב שגם שנברא מאין ליש בשם אלקי' וכמו ויאמ' אלקי' מ"מ העיקר באלקי' זה הוא שם הוי' כידוע.

וכך יובן ענין ושרש השבת בכלל כמו בכל הי"מ שבאו למעשה בפרי"מ שיש בהם בכללו' חכ' כללית שכוללת כל המאמ' והמעשה שבכל הו' ימי' שנק' וימ"ב וכמו מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית בחכ' אחת ונק' חכ' שבדיבור בכלל בחי' חכ' בסוף שנתצמצם בי"מ בכלל מה"ע שנק' חכ' בראש עד חכ' דעצמו' א"ס ב"ה שנק' חכים ולא בחכ' כו' וכידוע דח"ע שבראש הוא שנמשך בחי' דדו"מ (שאינו רק שכל שבעשי' כני"ל), וזהו בחי' השביתה בכלל ביו"ד דחכ' דמעי"ב שעולה למקורה בח"ע שבראש, וגם בחי' ח"ע שבראש מאחר שנתצמצם לירד בחכ' שבדו"מ כני"ל שגם חכם גדול צריך להשפיל א"ע מעצם כח החכ' שבו להשכיל כח שכלו במלאכה בדו"מ כו' אי"כ שייך ענין השביתה גם בח"ע שבראש שעולה למע' בבחי' חכ' העצמי' ממש (וכן גם הרצון והתענוג שמצומצם בח"ע ומדו' עד ח"ת בדו"מ עולים בעצמו' התענוג והרצון, וז"ש וירא אלקי' כו' והנה טוב מאד כמ"ש במ"א). וכמו"כ השביתה בכללות בחי' המדו' וכינה שמצומצם בהן שהן בחי' וימ"ב בכלל

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

דחו' ש"מ: - דתורה של מעלה.

חכ' בסוף . . . בראש: זח"א כו, ב. ועוד. וראה סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכח ובהמ"מ שם.

חכים ולא בחכ': ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

וירא אלקי' . . . כמ"ש במ"א: ס' מאמרי אדה"ז - מארוזל (זוהר ר"ס נח) ע' קעג ואילך (ובתוסמן בהמ"מ

להמאמר שם). לקו"ת בהר מב, ד.

בכלל ובפרט כו' והב' ביום השבת שהוא בחי' או"י שנמשך מלמע' למט' כמו וקראת לשבת עונג כו', וזהו שא' כהלכתן דהילוך זה הוא מלמט' למע' ומלמע' למט' כו' ודיל'. גם זה אמיתי הוא, אבל עיקר ענין ב' מיני שבת דשית וש"ע הנ"ל זהו מדבר במדרגה עליונה בכללו' יותר, והוא בכל שבת בכלל גם ביו"ד דחכ' באצ"י שעולה למע' מעלה באו"ח עד מדרגה דאו"י שביום השבת להיות נמשך עונג מח"ע בח"ת מחדש לוי"מ החול שאחריו כידוע ומבוא' במ"א, זהו הכל רק בבחי' שבת תתאה שנק' שבת להוי' בכלל ובפרט שיתכן בו ענין עליו' דאו"ח וירידת דאו"י כנ"ל ודיל', אבל בחי' שבת עילאה זהו שנק' בחי' יום שכולו שבת שאין שבת זה שייך לענין מנוחה מן המלאכה כלל אלא כולו שבת ונק' מנוחה לחה"ע בבחי' מנוחה עצמי' ממש. וזהו פי' עולת שבת בשבתו שבחי' ש"ת שהוא ההעלאת מ"ן דוי"מ החול עולה בש"ע שהוא יום שכולו שבת הנ"ל. וזהו מזמור שיר ליום השבת שיום השבת עצמו מזמור ואומ' שיר לגבי יום שכולו שבת שמאיר בכל שבת ושבת כו'.

וביאור הענין הנה יובן עפ"י הנ"ל בשרש ענין השביתה דשבת בכלל ובפרט שזהו בחי' ההעלאה דאו"ח דוקא דהיינו בכל פרטי המדרגו' די"ס בדר"מ וגם בחכ' ומדו' שמלוכש בהן עולין למע' מיד שהוא נח ושובת כו'. אך י"ל בזה דלכאור' משמע מכל הנ"ל במשל אדם ששובת ונח ממלאכה שהעיקר הוא בשביתה שלו מן המלאכה והפעולה בעשי' גשמי' שאז ממילא יעלה גם כח השכל וחכ' ומדו' שמצומצם בה כנ"ל, ובאמת הרי מבוא' למע' דעיקר בחי' השביתה הכללית והעיקרית זהו בבחי' החכ' שבעשי' דוקא שהוא בחי' היו"ד דשם הוי' בכלל ובפרט להיותו בחי' מקור הכולל הכל כנ"ל וזהו שבת להוי' דוקא, אך הענין הוא דשניהם אמת דודאי התחלת השביתה הוא בבחי' המעשה דוקא ששובת ונח מכח הפועל ומניח ומסלק כח ידיו ואז ממילא ישובת גם השכל והמדו' כידוע, ולמע' היינו בחי' השביתה בי"מ דשם אלקי' שהוא בא בבחי' כח הפועל אלקי' בנפעלי' ונבראי' להוות מציאותו בפועל מאין ליש ממש כנ"ל במאמ' יהי אור ויהי רקיע או תדשא הארץ וכה"ג, וכידוע דעיקר כח הפעולה האלקית בעולמו' הוא בשם אלקי' דוקא שהוא לשון כח וגם לשון אדנות ושררה לפי שבבחי' מל' שהוא שם אד' נברא הכל מאין ליש בפו"מ וכמו אד' ב"ם כו' ממש ונק' אדון כל

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

יום שכולו שבת: סוף תמיד. וראה פיה"מ לאדהאמי"צ פ"ז. פס"ז.

עולת שבת בשבתו: פינחס כח, י.

מזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א.

די"ס: בכת"י ב: די"מ [=דיו"ד מאמרות].

והעיקרית . . . להיותו בחי' מקור: שורה זו חסרה בכת"י א. וניתוספה מכת"י ב.

אלקי' . . . לשון כח . . . לשון אדנות: ראה אוה"ת יתרו ע' תשנ ואילך. פ' ראה ע' תשפב ואילך. רש"י. ס'

מאמרי אדה"צ עה"ת ח"א ע' מד (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תשצא ואילך.

אד' ב"ם: תהלים סח, יח.

ענין השבת הוא בבחי' עלי' וירידה דאורי' ואורי' דוקא בבחי' וסוף מעשה כא' כנ"ל. וזהו ענין ב' שבתות כהלכתן הנ"ל שהוא שבת דליל שבת ויום השבת (שביליל שבת הוא עליי' דאורי' בג' עולמות דבייע שזהו ג"פ הבו וביום השבת עליי' דהוי' דאורי' שנק' עולת שבת בשבתו (כמשי"ת) וחוזר ויורד באורי' כנ"ל).

אך הנה באמת ענין שבת עילאה זהו בחי' יום שכולו שבת כנ"ל. דהנה כל ענין הנ"ל בשבת להוי' זהו רק בבחי' ההשתלשלו' דקורי' באבייע שזהו לאחר הצמצום הראשון מעצמו' אוא"ס ב"ה כידוע ששם יתכן בחי' עלי' וירדות העלאה והמשכה כמו בימות החול שנק' ו' ימי המעשה הוא בבחי' ירידה והמשכה מגבוה לנמוך מעצמות המאציל לייס דאורי' ומאצ' לבריאי' ומבריאי' ליצי' בכללות דשם הוי' ואלקי' עד חידוש מע"ב בכל יום ויום כפ"מ גם בד"י הגשמי' ודצח"ם דעשי', ובשבת הוא בחי' העלא' דאורי' ששובת ונח מן ו' ימי המעשה בכלל וכפרט גם בחכ' דמע"ב עד ששובת גם מח"ע שבראש למע' כנ"ל וחוזר ויורד באורי' מחדש כו' כנ"ל (וכמו"כ בכללו) דו"א שני' יש עליי' כללי' באלף הו' שנק' יום הו' בכללו' כנ"ל. אבל בחי' יום שכולו שבת היינו בבחי' עצמו' א"ס שלפני הקורי' שנק' מנוחה עצמי' כמו שהוא במהו"ע ית' ממש שנק' מקיף וסובב הכללי שמקיף לבחי' קורי' זה מראשו לסופו כא' כמו העיגול שאין בו בחי' מעומ"ט כלל ושוה הוא למטה כמו למע' ממש ולא יתכן לומר בו עולה למע' או יורד למט' דאין לשון זה דעולה ויורד שייך רק במה שיפול בו ענין מעלה ומטה שהתחתון עולה למע' והעליון יורד למט' וכמו בחי' הקורי' שנמשך בצמצום מלמע' עד למט' ממש שזהו מקור לאבייע ששייך בו עלי' וירידות כמו חול ושבת כפרט ובכלל כנ"ל והיינו מצד תחלת הרצון והחכ' בראש עד סוף מעשה דשייך ענין העלאה דסוף מעשה למע' וכן המשכה דרצון ועונג לסוף מעשה כנ"ל בב' מיני הילוך דאורי' ואורי' בליל שבת ויום שבת כו', אבל בבחי' מקיף הכללי הרי מקיף למט' כמו למע' בשוה (ולא יתכן בו ענין ירידת התפשטו') באורי' במלאכה ולא עלי' באורי' לפי שאינו שייך בו ענין שביתה כלל כי אינו בא בבחי' ירידה מלמע' למט' אחר שהוא למט' כמו למע' ממש, ולכך נק' מנוחה עצמי' שלא יבא מצד המלאכה כלל (וזהו גם בעוה"ב שנק' יום הו' ששובת מו' ימי' דו"א שני', אבל זהו שנק' יום שכולו שבת שאין בו בחי' מנוחה מן המלאכה בו' ימי חול וא"כ ממילא לא יהי' אחריו ימי המעשה בבחי' המשכה כי לא יפול בו ענין מעלה ומט' שיפול בו ענין עלי' וירידות ע"כ לא יהי' בו עלי' וירידו' כלל וכלל אלא למע' ולמט' ממש שוין ולכך נק' יום שכולו שבת או יום שכולו טוב שכולו ארוך ונק' חיי עולם (ווי"ש בחריש ובקציר תשבות שתשבות הארץ מן העבודה אלא הכל יהי' מן הארץ

יום שכולו . . . ארוך: ראה קדושין לט, ב. וראה תרא יח, ד. סה"מ תקס"ט ע' יב. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' קג.

בחריש ובקציר תשבות: תשא לד, כא.

מעצמו א"ס בלא או"ש כלל, ולכך אמ' דעתידי' צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש כמ"ש קדוש יאמר לו כו' (וכמ"ש במ"א כמ"ש נפלה לא תוסיף קום שלא תצטרך לעלו' בקימה כי יגלה כבוד ה' למט' כמו למע' וכן מש"כ עתה צדקתך כהררי אל לעלו' למע' ולע"ל משפטיך תהום רבה למט').

והנה אחר כ"ז יובן ענין ספה"ע שקודם מ"ת שאמ' וספרתם לכם ממחרת השבת דוקא כו' וכן עד ממחרת השבת השביעי' תספרו כו' דהיינו בחי' ש"ע הנ"ל שנק' יום שכולו שבת שלמע' מן הבירורי' דחול ושבת דעכשיו. דהנה הגם שהספי' הוא בבחי' הבירורי' דו' מדו' שבבינה שהן מ"ט ימ' שכל מדה כלולה מז' מדו' והוא לברר לוי"מ דק"נ שזהו עומ"ר שעורי' מאכל בהמה בחי' ב"ן דנוגה ע"י המשכו' מוחין דאימא שהן ז' מדו' דבינה שהוא בחי' ס"ג שהי' בו השבירה כז"מ דתוהו כידוע, אבל לאחר הבירור דז"מ דתוהו עולי' לשרשם למע' משם מ"ה דחכ' בראש והוא בז' מדו' דעצמו' א"ס שלפני הקו"ח ששם הוא למע' מן ההשתלשלו' לגמרי שנק' מנוחה לחה"ע. וזהו שנק' ממחרת השבת, ששרש השבת אינו רק בעלי' שאחר ירידו' דחול אבל ממחרת השבת זהו בתשלום הבירורי' שיעלה לבחי' יום שכולו שבת הנ"ל. ולפי שמחמת הספי' הזאת יהי' כח ועוז להמשכו' דתו"מ בקבלת התורה שהיא בבחי' החכ' דשם מ"ה ע"כ צריך להיות הספי' ממחרת השבת דוקא כמ"ש וספרתם לכם דוקא שתהא הספי' זאת לכם דוקא למטה ממש דהיינו להאיר האור מז' מדו' דעצמו' א"ס שלפני ההשתלשלו' דקו"ח כידוע בפ"י ספי' ל' אבן ספיר להאיר את החושך שיאיר כלומר ממש והוא ע"י העלאה ובירור דז"מ דתוהו בז' מדות דבינה שיעלו למע' מעלה לעורר בעצמות אא"ס שיאיר למט' כמו למע' ממש כנ"ל, שזהו הי' ענין מ"ת שאחר הספי' דוקא שהי' גילוי אוא"ס למטה כמו למע' ממש כמו בעוה"ב ממש כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין ז' שבתות תמימות דוקא, כי פי' תמימות יש ב' דברי' א' בחי' השלימות האמיתי והב' מאשר אין בו שום חסרון ופגם שיהי' נצרך לתיקון, והכל ענין וטעם א'. והענין הוא כידוע בפ"י לך הוי' הגדולה והגבו' כו' שזהו בחי' ביטול דו' מדו' דבינה למע' מע' עד רום המעלות והיינו בבחי' ז"מ דא"ס עצמו, דהלא ידוע שגם שעצמות אוא"ס וגם בחי' שמו

דעתידי' צדיקים . . קדוש יאמר לו: ישע"י ד, ג. ביב עה, ב. וכמ"ש במ"א כמ"ש נפלה לא תוסיף: ישע"י כד, כ. וראה תו"א צד, ב. לקו"ת תצא מא, ב. ש"ש סה, ד. שה"ש כא, א.

צדקתך כהררי א"ל: תהלים לו, ו. ס"ג שהי' בו השבירה . . כידוע: ראה ע"ח שער דרושי הנקודות (שי"ח) פ"א. שער התיקון (שי"ב) פ"ב. מברא שערים ש"ב ח"א פ"ב. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' תיז (ובהמ"מ לשם). כידוע בפ"י ספי' ל' אבן ספיר: ראה לקו"ת אמור לה, ב. איה"ת תשא ע' איתחבג. לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

במקורם האמיתי בעצמו' אוא"ס ואז יומשך מו' מדו' דא"ס שנק' ז' שבתות למט' דהיינו שיהי' למט' כמו למע' ממש כנ"ל בעוה"ב כנ"ל. וזהו ענין פי' הב' בתמימו' שאין בהם שום חסרון מצד שהו' שבתות הללו הן בבחי' השלימו' האמיתי בבחי' אוא"ס עצמו שנק' שלימותא דכולא כנ"ל, דב' הפי' הכל ענין א' וטעם א' ממש כו'. והענין הוא דמשום דו' מדו' הללו שנק' ז' שבתות שבמנוחה העצמי' דעצמו' א"ס הן למע' מבחי' הבירורי' דרפ"ח כו' בחול ושבת בפרט ובכלל שמפני זה אין שם בחי' עליו' וירידו' כלל כנ"ל ע"כ ממילא יובן מזה שאין כל העלא' מ"ן מן הבירורי' דרפ"ח כו' ע"י בחי' התיקון דשם מ"ה דח"ע דתו"מ מגיע לשם כלל וכלל, דמה שאמ' אשר ברא אלקי' לעשו' לתקן זה דוקא בבחי' ההמשכה דמל' דא"ס בצמצום דקו"ח באב"ע דוקא שהי' שם בחי' שבה"כ בז"מ דתוהו והתיקון הוא בשם מ"ה דחכ' דתו' בחכ' אתברירו, ויש שינויי' גדולי' בזה באופן התיקון שהוא באופן הירידו' והעליו' דו' ימי המעשה שזהו תלוי הכל באופן של העלא' ממעשה התחתוני' דוקא כי מצד בחי' ההשתלשלו' דעו"ע בכלל ובפרט מראשית הקו"ח באצ"י עד סוף עולם העשי' הכל קשור כא' כשלשלת כו' עד שע"י העלאת מ"ן ממעשה התחתוני' בעולם העשי' במע"ט יעוררו אתדל"ע להאיר תוס' אור גם בכללו' ע"ס דאצ"י באו"כ פנימי' ומקיפי' כו', כמו במצות הצדקה וחס' שלמט' מעוררי' המשכת תוס' אור למע' באור חס' דאצ"י בשרשו מקו"ח הנ"ל ונמשך תוס' אור מחס' עליון דאצ"י בכלי' מכלי' שוני' עד געה"ע דבריא' לנשמו' עד גם לעוה"ז השפל באור ושפע חס' גשמי כמו בני חיי מזוני' בגשמי' כמ"ש לך אד' החס' כו' וכת"י יהי חסדך ה' עלינו כאשר כו', ועד"ז הוא בכל הטוב שעושי' בנ"א למט' בגשמי' יהי' מזה תוס' אורו' עליוני' בכללו' דשם הוי' כמו גם ביו"ד דחכ' ע"י שמירת שבת ומצו' ת"ת ובה"א ע"י מצות תפילין וק"ש וכה"ג בכל רמ"ח מ"ע שהן בחי' המשכו' גילוי אלקי' בשם הוי' ואלקי' סובב וממלא כידוע, ומובן ממילא שבהיפוך ח"ו כמעשי' רעי' וחטאי' דבנ"א ובפרט בנשי' כשיעברו על ל"ת יעשו פגם וחסרון למע' בהעדר האור דקו"ח בע"ס דאצ"י באו"כ שזהו שם הוי' בכלל להיות בחי' הסתר אלקי' למט', כמו המחלל שבת שעושה פגם וחסרון ביו"ד דשם הוי' דהיינו רק מה שלא יאיר למט' בעולמו' בלבד (אבל בעצם הוי' אין שינוי כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו'), וכמו שאו' הפושעי' בי בגופא דמלכא (דהיינו גם באור הכתר כידוע). אך כ"ז לא יתכן רק בבחי'

אוא"ס עצמו שנק' שלימותא דכולא: ראה עבודת הקודש היא רפ"ח.
אשר ברא . . . לתקן: בראשית ב, ג. וע"ס ב"ד פי"א, ו ובפרשי' שם. וראה אוה"ת בראשית (כ"ד ג') ע'
תקיד ואילך.

בחכ' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א), ובהנסמן בקונטרס לקוטי הגהות לשם.
לך אד' החס': ע"פ תהלים סב, יג.
יהי חסדך ה' עלינו: תהלים לג, כב.
אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ה.
הפושעי' בי' בגופא דמלכא: ראה זח"ב פה, ב. לקרית נצבים נב, א.

דבינה הן שרש כללו' נשיי בבחי' היא עילאה שנק' אימא עילאה (כמ"ש בזהר פ' בלק ע"פ ומגבעות אשורנו כו'), כך בענין מספר בניי בסדר ד' דגלי' היינו במדו' דו"ג שהן שרש י"ב שבטי'. דהנה ידוע דאע"פ שמספר בניי בפרט הן ת"ר אלף כו' מ"מ כללותם הן י"ב שבטי' לבד לכל שבט ושבט כולל מספר ידוע וי"ב השבטי' נכללי' בד' דגלי' לבד כידוע שהן לנגד ד' מחנות שכינה למע' כמ"ש בו' בפ' פקודי ע"פ איש על דגלו באותות כו' (שהן שבטי' דעלמא דנוק', וכמו"כ בשבטי' דדכורא שהן י"ב גבי"א דו"ק דז"א כמשי"ת). אך י"ל לכאו' איך יחלק המספר ת"ר אלף מי"ב שבטי' לבד כו', ואם לפי שכל שבט נתחלק למספר ידוע גם זה יש להבין למה נתחלק כל שבט למספר ידוע כך וכך דוקא (וכמשמעו' דברכת יעקב לכל איש מבני ישראל בניו לא יוסיף ולא יגרע בשבטו, וראי' לזה ממה שאמ' יוסף ליעקב שים ירך על כו' כי הוא הבכור ולא רצה יעקב לשנות הברכה ואמ' גם אני ידעתי כו' ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כו', והיינו שידע בשרשו למע' שמתחלק למספר גדול יותר משבט מנשה ולא יוכל לגרוע ממנו ולהוסיף על מנשה כי א"א לבא למט' כ"א כמו שהוא בשרשו למע' בי"ב שבטי' העליוני' שניתן לכל א' מספר קצוב בנפשות שמסתעף מכל או"א לא יוסיף ולא יגרע לעולם, וכ"ז לפי שהת"ר אלף הן ס"ר שרשי' שא"א להוסיף ולגרוע בבחי' שרש ואע"פ שבבחי' תוס' שנוסף על השרש כמו בנשמו' הנולדי' לדורות יוכל להיות' שינויי' להגדיל לזה ולמעט לזה כו').

אך הנה בתחילה י"ל מהו ענין ולשון שבט כמו ששם עלו שבטי' שבטי י"ה כו', דלכאו' גם זה אינו מובן דלמה נתחלקו למספר י"ב דוקא (ואם זהו לנגד י"ב צירופי' דשם הוי' ה' די בד' לבד שהן ד' דגלי', דכמו שנתחלקו ת"ר אלף מי"ב שבטי' כך ה' יכול להיות התחלקו' זו מד' לבד). ואמנם הנה ידוע בפ"י שבט לשון הסתעפות והמשכה כמו כוכבא דשביט, שזהו ענין המשכה והתפשטו' חוץ מן העצם, וכך הוא ענין הענף שיוצא לחוץ מן עצם האילן להלאה ולמרחוק מעיקר שרש האילן נק' שבט או ענף או מטה, כי בעצם האילן שהוא השרש שלו שמורכב ונטוע ומושרש בארץ אין בו התפשטו' עדיין רק שהוא בחי' מקור ושרש להתפשטו' הענפי' שיצאו ממנו ויצמחו להלאה לצדדי' ולמע' והענפי' נגררי' ונטפלי' אחר עיקר האילן שהוא השרש כמו שאמ' שדי נופו כתר עיקרו ושרשו כו', (ואעפ"י שגם מן הענפי' שדי נופו כתר עיקרו: שבת ד, ב.

בזהר פ' בלק ע"פ ומגבעות אשורנו: ראה זחי"ג רג, ב. ביאה"ז קד, ד ואילך.

בו בפ' פקודי: ראה בהנסמו ע"ז לעיל קרוב לתחילת המאמר.

שהן שבטי' דעלמא דנוק': ראה לקרית להאריזל פ' ויצא ד"ה סוד יעקב (ואם תדקדק). ובכ"מ.

שים ירך על . . . גם אני ידעתי: ע"פ יחי מח, יח ואילך.

ששם עלו שבטי' . . . כוכבא דשביט: תהלים קכב, ד. ראה ברכות נה, ב. תו"א ויצא כד, א. ס' מאמרי

אדה"ז עה"ת חיב ע' תקיז (ובהמ"מ שם).

שדי נופו כתר עיקרו: שבת ד, ב.

שהוא עצם החומר הפשוט שאינו כלה כשאר היסודות המורכבי' כו' כך הי' שרש חס' דאברהם רחימא דמלכא בכחי' חס' הפשוט העצמי שלמע' מן החכ' שזהו בחי' אה"ר העצמי וכמ"ש וחס' לאברהם שמפני זה יש מ"ד זכות אבות לא תמו (וכמו כי לא תמו חסדי' מצד שרשו בחס' העצמי דא"ס ממש כו'), וכמו"כ בחי' פחד יצחק שרשו בקו השמאל דבחי' גבו' ויעקב שרשו בקו האמצעי דתי' וכלול מב' הקוין דחוי"ג, וע"כ אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שנתכללו שניהם ביעקב איש תם כו', ומטעם זה ממנו דוקא יצאו י"ב שבטי' ולא מאברהם ויצחק כי בבחי' החס' דאברהם חסר קו השמאל דגבו' וביצחק חסר קו הימין דחס' (אע"פ שחס' דאברהם הי' כלול מירא' ופחד יצחק וכן ביצחק כו' אין זה התכללות רק באופן א' בחס' או בגבו' משא"כ בחי' ת"ת דקו האמצעי שיש בו התכללו' י"ב הפכים דחוי"ג שיכול להיות בכמה ריבוי אופנים שונים שזהו עיקר בחי' התיקון שהוא בריבוי ההתכללו' שמזה יבא ריבוי ההתחלקו', וזהו עיקר ענין התיקון דשם מ"ה דתו' שאמ' ויקם עדות ביעקב דוקא ונק' איש תם יושב אוהלים בתושב"כ ותושבע"פ כו' שבבחי' ת"ת דוקא הוא בבחי' שם הוי' דתו"מ וכידוע בפ"י מי כמוך באלים הוי' כו' וד"ל). וזהו ש"ב השבטי' שהן באי' מצד בחי' ההתכללו' דמדות דוקא (כמשי"ת) לא יצאו רק מיעקב דוקא להיותו בבחי' ת"ת בריח התיכון כו' כנ"ל שיכלול ב' הפכ"י דחוי"ג והיינו בחי' שם הוי' ב"ב צירפ"י שיומשך באמצעות ההתכללו' דיי"ב גיא (כמשי"ת) ולא הי' יכול להיות י"ב שבטי' בחוי"ג דאברהם ויצחק רק מיעקב שהוא נק' איש תם (וגם מטעם זה הוא שלא יצא מיעקב שום נטי' לצד ס"א כלל לא לגבו' דעשו ולא לחס' דישמעאל כו' משא"כ באברהם שיצא ממנו ישמעאל שהוא מותרות דחס' דקדושה ויצחק שיצא ממנו עשו מותרות דגבו' דקדושה, אבל ביעקב שהוא בבחי' ת"ת שהוא בקו האמצעי נק' איש תם כו'). וזהו שאין קורין אבות אלא לשלשה דוקא שהן בחי' חג"ת דאבות הן המרכבה דחג"ת דאצי' (אבל בחי' יעקב לבדו בלא חוי"ג דאברהם ויצחק אינו נק' אבות אע"פ שממנו דוקא יצאו השבטי' מטעם הנ"ל גם זה אינו רק מצד ההתכללו' דחוי"ג דאוי' שאם אין ב' קוין אין קו האמצעי המכריע שכוללם יחד אלא ג' אלה יחד נק' אבות והראשון הוא אברהם שא' אברהם אביכם ויעקב הוא השרש לתולדה כמ"ש הבאי' ישרש יעקב יציץ כו'

וחס' לאברהם: מיכה ז, ב.

מ"ד זכות אבות לא תמו . . . כי לא תמו: ראה שבת נה, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' עח. אמ"ב ח"ג (הוצאת "קה"ת" — תשמ"ה) קלז, ב. ושי"נ.
אבי אברהם ופחד יצחק: ע"פ ויצא לא, מב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תשסג (ובהמ"מ שם).

שחס' דאברהם הי' כלול מיראה: ראה תו"א תולדות יז, ג. ונכ"מ.
איש תם . . . בתושב"כ ותושבע"פ: תולדות כה, כז. ראה ב"ר פס"ג, יו"ד. אוה"ת תולדות ע' 290.
באברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נה, א.
אברהם אביכם: ישעי' נא, ב.
הבאי' ישרש: ישעי' כז, ה.

אותיות הוי' שהן י"ב צרופי' כך בג' המדות דכלולין מד' כמ"ש בזו' בנקודות דאינון ט' אינון י"ב). והענין הוא כידוע בעיקר ענין של בחי' ההתכללו' זהו כשכלול דבר מהיפוכו דוקא, והיינו כמו אור מדת החס' כאשר משתתף ומתחבר עם היפוכו שהוא מדה"ד דוקא במזיגה והתכללו' א' שנק' גבו' שבחס' (כיראה דיצחק שכלולה באה' דאברהם), וכמו"כ להיפוך כאשר מדה"ד דגבו' כלול מהיפוכו דוקא שהוא מדת החס' ונק' חס' שבגבו' (וזהו כמו חלקי המים שנמצא באש וחלקי האש שנמצאו במים כמ"ש בס"י הוציא אש ממים ומים מאש כו') וכמו ב"ד של ג' א' מזכה וא' מחייב שכאשר אין המכריע יכול להכריע ביניהם לפי שהן ב' הפכי' בתכלית הקצה אז בהכרח שיבואו לכלל התכללו' כ"א מהיפוכו דוקא והוא שהא' יטה דעתו באופן פרטי שיודה לו בזה וכמו"כ הב' יטה שכלו להודות לחבירו באופן פרטי ואז יוכל לבא לפשר דבר ע"י המכריע בדבר המיצוע שימצא דבר ואופן הממוצע וממוזג מבין ב' הדיעות יחד שזהו בחי' קו האמצעי דת"ת שנק' מכריע בין חו"ג. ונמצא יש ג' מיני התכללו' בפרט א' התכללו' דחס' מדין היפוכו והב' התכללו' דדין מחס' היפוכו כמו ב' הדיעות המזכה והמחייב שלא יהי' החס' היפוך לגמרי ממדה"ד וכן מדה"ד לגמרי מן החס' (כאש ומים ממש) שאז לא יוכל להיות מיצוע ביניהם כלל ויהי' בבחי' פירוד לגמרי לעולם לא יתכללו יחד רק כאשר יתכללו ויתמזגו זה בזה כנ"ל אזי יוכלו לעשות בחי' המיצוע שהיא ההכרעה שהוא ההתכללו' הג'. ולפ"ז הרי יובן שיוכל להיות באופן התכללו' ההכרעה שנק' מיצוע במזיגת אופני' שוני' לפעמי' נוטה לחס' יותר ולפעמי' נוטה לדין יותר והוא מצד ההתכללו' הכרעה זו עצמה שהיא נחשבת דעה ג', וא"כ הרי בג' דיעות הללו יוכל להיות בכל א' ד' אופני' שהן י"ב אופני' התכללו' ככללם (כמו ג' אותיות שיש להם ט' צירופי' שהן ט' נקודו' בלבד וכשעומדי' בריבוי של ד' הן י"ב) כי בחס' יש ב' חו"ג ובגבו' יש ב' חו"ג וכל א' מתכלל בב' אופני' דחו"ג ב' פעמי' ע"י בחי' הת"ת שבו הרי יש ד' אופני' בכל א' ושניהם באי' בהתכללו' בת"ת המכריע שגם בו יש ד' אופני' מזיגות בהכרעה שבו מאחר שמקבל מחו"ג בד' אופני' שבכל א' (כמ"ש בפרד"ס בביאור המאמ' דט' נקודו' אינון י"ב שהוא תלת גו תלת שכל א' כלול מג' שהן ט' ועכ"ז נעשים י"ב נקודות בת"ת כו' ע"ש) (וכמ"ש במ"א בזו' דכד תשכח תלת אינון ד' כו' (ובזה יתורץ מה שמיעקב נולדו י"ב שבטי') שהן י"ב צרופי' דשם הוי' בד' אותיו' אע"פ שהאבות עצמן אינם רק ג' והתכללו' דג' חג"ת אינו רק ט' צרופי' לבד כו' וד"ל). (ובאמת יוכל להיות בחי' ההתכללו' בחו"ג עד אין שיעור אע"פ שכל א' כלול רק מהיפוך שבו עצמו כמו גבו' שבחס' וחס' שבגבו' כו' אבל מצד ריבוי ההתחלקו' שבו עצמו יוכל להתמזג עם היפוכו לגמרי בכל חלקי המנגדי' וההפכי' עד שיהפוך את המנגדו

בס"י הוציא אש ממים: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' כו. וש"נ.
 דכד תשכח תלת אינון ד': זח"ג רצב, ב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ר"ע רפה. וע' רצ (ובהמ"מ
 שם). סה"מ תקס"ה ע' רלט. רמג. תר"ח בראשית מא, ג. שער האמונה פמ"ד.

שאינו נשמו ככא"א יש שכל ומדו' במדריגה מיוחדת בפ"ע וכולם כלולים זע"ו יחד כאיש אחד להיותם בדי' דגלי' בכלל שהן כמו אותיות דהוי' כו' שהן יב"ש י"ב צירופי' והכל הוא רק מצד ריבוי האופני' שבהתכללו' ומזיגו' המדו' בתגי' דאבות שבי"ב שבטי' בי"ב ג"א עד שהן מספר ת"ר אלף כו' (כי כל מדה נחלקת לק' אלף דהיינו מי' לי' ומעשירות למאות וממאות לאלפי' כו' עד ס' ריבוא הן רק ו' מדו' כמו ו' פעמי' י' לבדם).

ואמנם זהו מספר קצוב עכ"פ שלא יוסיף ולא יגרע עכשיו, אבל לעיל אמ' והי' מספר בני' כו' אשר לא יספר כו' כמו שאמ' ביעקב ופרצת ימה וקדמה כו' וכן ויפרוץ האיש כו' שזהו יבא מצד ריבוי ההתכללו' דחויג בלי שיעור כלל כנ"ל שמפני זה נק' נחלה בלי מצרים כלל וכמו שאמ' ימין ושמאל תפרוצי וכמו הרחיבי מקום אהלך כו' והיינו מה שיהי' מספר בני' כחול הים שלא יספר כלל כי אין מספר לאופני המזיגות וההתכללו' ולא יבאו במספר קצוב אף באלפי רבבות (וזהו למע' גם מציוור אדם שיש שיעור ומדה באוי"כ כמו ו"א רבבות ספי' כו' בשיעור קומה כו' ורב כח ו"א רבבות פרסאו' כו'), וזה יהי' בקיבוץ גליות בירושלי' דוקא שיהי' אז בג"ר דכח"ב כו', משא"כ עכשיו העיקר הוא בבחי' הבירור דז"מ דתוהו ע"י החכ' דתו"מ בציוור אדם דוקא דבחי' אתברירו כו' ע"כ המספר דבני' ת"ר אלף והו' ס"ר אותיות דתו' וד"ל. וזהו ענין וטעם למספר בני' ת"ר אלף שנסתעפו מי"ב שבטי' לבד שהן י"ב ג"א בוי"ק דז"א, וזהו בחי' ההתכללו' שבמדו' שנולדו' מן החו"ב, וכך הוא ענין ימי הספי' שהן בז' מדות דבינה שנק' אם הבני' היא עילאה שנק' מדו' שבשכל כידוע שמתחלק כל א' לו' והן מיט' שע"ב ובכללם ז' שבתות ופרטי ענפיהן הן הן התולדו' דנשיי' שהן ת"ר אלף כשבאי' ונמשכים במדות דז"א ובשרשם באימא עילאה הן ז' שבתות בז' מדו' הכללי' דבינה שנק' אם הבנים בכלל כידוע. ונמצא דענין הספי' וענין מספר בני' הכל שרש וטעם א' הוא כנ"ל וד"ל.

וזהו שאו את ראש כל עדת בני' כו', פי' ראש הוא בחי' מקור התחלקות שלהם שמתחלקי' לת"ר א' כו' שידע מספר הכלול שלהם שנק' ראש בכלל, והיינו פי' הפשוט דשאו את ראש כו', וכמבוא' למע' בשורש ענין המספר שהוא רק להביא מן ההעלם דמח' לגילוי במספר בפה בדיבור

שדי נופו בחר עיקרו: ראה שבת ד, ב.

והי' מספר בני' הושע ב, א. וראה להלן ד"ה והי' מספר.

ימין ושמאל תפרוצי . . . הרחיבי: ישעי' נד, ב ואילך.

בשיעור קומה . . . ו"א רבבות פרסאו': בכת"י ב הי' רשום ג"כ, ו"א' ואחי"כ נמחק ונתקן בין השיטין. רל"ז

אלפי"ם. וראה בהנסמן לעיל לע' לא.

דבחי' אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב. אנהי"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם.

שנק' אם הבנים: ראה זחי"א ריט, א. סה"מ תשי"ט ע' 112 (בהערה).

קצוב כס"ר, וממ"ש לגלגלתם שהוא בחי' הכתר שלמע' מן החכ' שבראש הרי שם הוא למע' מן המספר הקצוב הזה דס"ר, כידוע ששרש התחלקו' המדו' אינו אלא בחכ' ובינה ולא ברצון ותענוג הפשוט שלמע' מן החכ' וטעם שאין שם שרש להתחלקו' המדו' עדיין וא"כ אין שם בחי' מספר כלל ואפי' לא בדרך מקור כולל לפרטי' כחכ' בראש, ולפי' קשה רישא לסיפא זכרישא א' שאו את ראש שהוא חכ' שבראש הכולל לס"ר שבא בהתחלקו' בעדת בני' ע"י הדעת שמתפשט ומתחלק במדות ואח"כ א' לגולגלתם בבחי' הכתר שלמע' מן המספר לגמרי כנ"ל וד"ל. אבל בהכרח צריך לפרש מ"ש שאו את ראש שזהו ל' הגבהה והעלא' כמו הנושא דבר מה שזהו להעלות ולהגביה לבחי' המספר דראש דחכ' של כל עדת בני' לגבי בחי' אא"ס עצמו שמאיר בבחי' פנימי' דאור הכת"ר שנק' גלגלתא שהוא בחי' אח"פ בתכלי', וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן פי' ולא בחושבן י"ס כלל וכמו שמסיים ולא מכל אינון מדות כלל כי לפי שהרצון העצמי ופשוט הוא למע' עדיין מבחי' שרש להתחלקו' המדו' וגם למע' מן החכ' שבראש כנ"ל ע"כ מאיר בו דוקא מפנימי' דאוא"ס שלפני הקו"ח כו' שלמע' מכל הע"ס אף מרצון ותענוג שנק' כת"ר, וכמו שאמ' בתיקוני' דאוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר כו' וד"ל. וזהו פי' לגולגלת"ם שישא את ראש דחכ' הכולל לס"ר לגבי אור הכתר שהוא נק' גולגלת"ם שלמע' ממספר דס"ר ששם הוא למע' מן המספר כי אין מספר שייך רק בדבר שמתחלק בגבול ומדה בכלל ובפרט כמו חכ' ומדו' אבל בפנימי' הכתר הוא למע' מהתחלקו' לגמרי (ואעפ"י שיש מדות דחג"ת גם ברצון ותענוג ה"ז בא מבחי' ח"ס שהוא טעם כמוס לרצון הפשוט אבל בעצם הרצון ותענוג הפשוט למע' אפי' מטעם כמוס כידוע).

ולהבין שרש וביאור טעם הענין ולמה צריך לנשאות ראש דבני' לגלגלת"ם בבחי' אור הכת"ר דוקא אחר ששם הוא למע' מן המספר לגמרי, והרי עיקר הכוונה בשביל מספר דוקא מטעם הנ"ל בספירה ומ"ת כו'. אך הנה תחילה יש להקדים שרש ענין קבלת התו' שהי' גילוי פנימי' ועצמו' אלקו' עם בני' בבחי' פכ"פ דוקא וכמ"ש פכ"פ דבר ה' עמכם, ופי' פנים ידוע שזהו בחי' פנימי' ועצמיות דאוא"ס דוקא שהאיר לנשמות ישראל ג"כ בבחי' הפנימי' ועצמיות שלהם שנק' פנים למט', והוא מה שבכל פנימיות רצונם ותשוקתם הי' לה' לבדו בקבלת עומ"ש באה' וברצון שלם כמ"ש כל אשר דבר ה' נעשה, ואעפ"י שזה הי' קודם גילוי אור פכ"פ שבשעת מ"ת ממש אבל מחמת זה הי' התעוררות המשפיע להאיר להם מפנימי' ועצמו' שלו והוא בהתגלו' עצמות רצונו וחכמתו באמרו אנכי הוי' אלקיך כו'.

אנת הוא חד ולא בחושבן; ת"ז בהקדמה (די"ה פתח אליהו).

בתיקוני' דאוא"ס מלגאו: ת"ז תכ"ב (סת, ב).

פכ"פ דבר ה' עמכם: ואתחנן ה', ד.

כל אשר דבר ה' נעשה: יתרו יט, ת. משפטים כד, ז.

אומרי' תחלה שמע ישראל לקבל עליו עומ'ש תחלה ואח"כ בפ' והי' מקבל עליו עול מצות כמבוא' במשנה, דמובן מזה דאי' להיות קבלת עול מצות בלתי קבלת עומ'ש תחילה, והוא משום דענין קבלת עומ'ש בפ' שמע הוא בבחי' העלאה דאה"ר בכל נפשי'ך ובכל מאודי'ך דהיינו בבחי' רוי"ש במס"נ (דואהב"ת גי' ב' פעמי' אור שהוא או"י ואו"ח ברו"ש כידוע) שזהו ענין טפיים עולי' כו' ואזי יוכל להיות קבלת עול מצות שזהו בבחי' המשכות או"י דתו"מ בגילוי אלקות למט' כו'. וכך הי' בקבלת התו"מ בהר סיני שכדי שיוכלו לקבל התו"מ בירידה והמשכה דאוא"ס ב"ה למט' לבא בעול רצון בכלי' מכלי' שוני' הוצרך להיות תחילה בחי' מס"נ ברו"ש דוקא מטעם דאין טיפה יורדת כו' (ולפי"ז טפה א' שירדת מלמע' הוא אחר שעולי' טפיי' לנגדו, וכך הוא פי' הפשוט במ"ש לנגד"ה דוקא דמשמע שלא ירדה עדיין למט' עד שטפיי' עולי' כו', וכך הוא בהמשכת מ"ד שאחר בחי' העלאת מ"ן דוקא כמו אשה כי תזריע אשה מזרעת תחילה כו', ולפי הנ"ל הרי התעוררו' דמקיף באה"ר בימין מתבק כו' קודם לטפיי' שעולי' ברו"ש כנ"ל, וצ"ל שיש הפרש בזה בין בחי' או"פ לאו"מ דבחי' או"מ הרי הוא כח המעורר מלמע' בימין מקרבת כנ"ל ודאי קודם להעלאה דמקבל ברו"ש כנ"ל (וזהו שנק' כח המעלה מ"ן כמו ב"ק מכרזת בכל יום שוכו בנים שמעורר לכל הנשמות ואף לנשמות הרשעי' שיתעוררו בתשו' כו', וכמו"כ בהתעוררו' אה' ותשוקה בכל לילה שמעורר לנשמות שיהי' בהם כח להעלות מ"ן (וכענין בטש בגדפוהי דתרנגולתא כו' כמ"ש בזוהר, וגם בכל חצות. ובכל משמר שואג כאר"י ואחית תרין דמעין לימא רבא כו'). ואמנם יש כמו כן גם באו"פ והוא מ"ש דאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשא' כלי בבאיא ראשונה שזהו בחי' רוחא דשביק בגווה כו' שמחמת זה תמיד תשוקתה לבעלה וזהו עיקר הכח בהעלאת מ"ן בכל יחוד כו'). וכך הי' במ"ת שהי' נמשך או"מ בימין לעוררם באה' והי' קודם למס"נ שלהם מה שעכ"ד פרחא כו' והוא להיות כח העלאת מ"ן בה"ג דנוק' כו' כמו אש תמיד תוקד כו' ונק' עולת תמיד העשו' בהר סיני דמה שנק' כנס"י עולת תמיד זהו שעשו' כבר בה"ס מטעם מקיף דאה"ר שעשה בהם כח זה להעלות מ"ן תמיד, וכן מ"ש להעלות נר תמיד כידוע, וכמ"כ הי' כח זה נמשך במ"ת לנשמות ישראל מצד בחי' רוחא דשביק בגווה

עומ'ש תחלה . . . כמבוא' במשנה: ברכות יג, א.

אשה כי תזריע אשה מזרעת תחלה: תזריע יב, ב. ברכות ס, א.

ב"ק מכרזת בכ"י: ראה להלן ד"ה והי' מספר בני, ס"י. וש"נ.

בטש בגדפוהי דתרנגולתא . . . בזוהר: זחי"ג קעא, סע"ב. וראה גם סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שצו. אה"ת מסעי

ע' אישצה. ס"ע א"תו.

תרין דמעין: ראה זחי"ב ט, א. יט, א ואילך. קצה, ב. זחי"ג קעב, א ואילך. ועוד. אה"ת ר"ה ע' א"תו ואילך

וש"נ.

דאין האשה כורתת ברית: סנהדרין כב, א.

אש תמיד . . . עולת תמיד: צו ג, ו. פינחס כח, ו.

להעלות נר תמיד: תצוה כז, כא.

שזהו לגדול וקטן בשוה ממש מטעם זה ודיל. וראי' לזה הוא ממה שלא מצינו בתו' מפורש בדרך ציווי על מסין כ"א על האה' לבד כמ"ש ואהבת את ה' אלקיך כו' וכן לאה' את ה' כו' וכה"ג לפי שהאה' היא באה מצד בחי' הבחירה בדעת וברצון שע"י העמקת הדעת בגדלו' ה' ונפלאותיו יעורר בלבו האה' עד שיחפוץ לדבקה בו ית' או בבחירה שברצון שיבחר בחיים וטוב כמ"ש ובחרת בחיים וכן א' לאה' את ה' אלקיך כי הוא חייך ממש, הרי יש טעם בדבר זה כי הוא חייך עכ"פ וע"כ יבחר בבחיר' ברצון ששייך ענין ציווי ע"ז, ואעפ"י שזהו ג"כ בבחי' עצמו' כי הוא חייך העצמי כמו כי אתה אבינו כו' וכה"ג וא"כ איך יוכל להפרד ממנו, עכ"ז שייך ענין ציווי כי הבחירה ביד האדם להיות בוחר בטוב או בהיפך להיות נפרד כו'. וכ"ז באה' שמצד הבחירה בטעם ודעת דוקא, אבל ענין מסין בפ"מ אינו בא מצד כח הבחירה בדעת ורצון מורכב בדבר מה כלל אלא הוא מצד בחי' התקשרות עצמו' הנפש ממש שנמשכת כל עצמותה כמו שהיא בלתי תוכל לבחור להיפוך כלל שבוה לא שייך ענין ציווי כלל כי ממילא ומעצמו' באה כמו בחי' טבעי' ממש להיותו למעלה מן הטעם לגמרי לכך א"צ ציווי ע"ז כלל אלא רק שיתעורר מן ההעלם לגילוי בלבד והוא בחי' נקוד' הרצון בנקוד' הלב שנק' אה' המוסתרת הפנימי' ועצמי' וכאשר בא לידי נסיון יצא אור אה' המוסתרת לגילוי, (והוא מ"ש ואהבת בכל נפשך ממילא שזהו שא' אפי' נוטל את נפשך שזהו במסין בפ"מ על קדה"ש כו', דגם שלא נו' מפורש ענין ציווי על מסין הרי באה' ודביקות א' ואהבת בכל נפשך דוקא שזהו אפי' נוטל כו' וכמ"ש ר"ע מתי יבא לידי ואקיימנה בפ"מ אעפ"י שישנה בכח כו', והאמת הוא דבנסיון שבא בפ"מ כמו לעבור על מ"ש בתו' בדבר שיהרג ואל יעבור שמצוה לקדש ה' ברבים במסין בפ"מ וכמ"ש בכל נפשך אפי' נוטל והי' ר"ע שמח בשמחה ש"מ זו שבא לידו לקיים בפ"מ כו', רק שלא נו' בתו' טעם מפורש למצוה זו דמסין כמו שא' טעם למצות אה' והדביקות כמו כי הוא חייך כו', כי עיקר ענין מסין הוא למע' מן הטעם ודעת ג"כ דהיינו מ"ש אפי' נוטל את נפשך כו' ודיל) (ולפי' עיקר המצוה דמסין בפ"מ הרי הוא על קדה"ש דוקא שהוא מה שיתקדש שמו ית' ברבים שע"ז ימסור נפשו למות כמו שא' אפי' נוטל כו', שהוא למע' יותר מהתפעלות עצמי' הנפש דהוא חייך ג"כ דהיינו מצד שנמשך לשרשו למע' מן הטעם שהוא כדי להיות דבוק בחיים בניצוץ העולה מאלי' למקורה כו', ומסין להריגה היפך זה שימית א"ע רק בשביל קידוש ש"ש והוא הנסיון דאפי' נוטל את נפשך שנק' נסיון עכ"פ

שלא מצינו בתו' מפורש בדרך ציווי על מסין: ראה להלן בהמלואים להמי"מ (בסוף הספר).

ואהבת . . . לאהב' את ה': ואתחנן ו, ה. נצבים ל, כ.

ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

אפי' נוטל את נפשך: ברכות נד, א.

וכמ"ש ר"ע מתי יבא לידי ואקיימנה: ברכות סא, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרכז.

במהו"ע ית' ממש שלמע' מן העוה"ב שלא יגיע לזה ע"י אה"ר בדביקות אף במס'נ ממש כמו מטעם כי הוא חייך כו'. וזהו הטעם שקורין פ' במדבר שהוא מה שצויה ה' לספור לבניי במספר שמות לגלגלתם כו' לפני זמן מ'ת בשבועות, לפי שבענין המספר הזה שקורין בתו' שהיא נצחית ובכל זמן כו' יש כזה כח והכנה לכללות נש"י בכל דור ודור להיות יכולי' לקבל התו"מ כמו שקיבלו במ'ת פב"פ כנ"ל שהי' אז קביעות הקבלה הזאת לדורות הבאי' בב' מדריגות וב' אופנים הנ"ל, א' להמשיך בחי' גילוי אא"ס בתענוג ורצון העליון בבחי' דתו' ומדות שבה כו' בכל תו"מ שיעשו כל הימים בבחי' ציור אד"ם פנימי וחיצוני כידוע דרמ"ח מ"ע רמ"ח איברי' דמלכא כו' שמוזה יהי' העוה"ב בעונג הגלוי ברצון ותענוג דתו"מ כנ"ל, והב' בבחי' מס'נ שעכ"ד כו' שהוא מגיע למע' מן העוה"ב (והוא בעד"ן הנעלם דשעשועי המלך בעצמו כו', והוא חצי העליון דכת"ר כמ"ש להנחיל אוהבי י"ש ש"י עולמו' זהו חצי התחתון דתרי"ך שנק' פרס דעוה"ב, וזהו שלא ע"מ לקבל פרס כו'). ולנגד ב' מדריגות אלו הי' ענין מספר בניי ת"ר אלף כו' שזהו במדריגה הא' דהמשכו' אא"ס בבחי' ומדו' דאדם דתו"מ שלנגד זה צ"ל בחי' המספר שהוא המדו' בגילוי מחכ' שבראש כנ"ל דס"ר נש"י מתקשרא' בס"ר אותיו' דתש"מ כו', והמדריג' הב' דלעיל הי' למע' מן בחי' המספר הקצוב הזה והוא מה שהוצרך להעלות לבחי' הכתר דגלגלתם דהיינו מ"ש שאו את ראש דחכ' שבא במספר ס"ר לעצמו' אא"ס שבפנימי' הכתר שהוא ע"י בחי' מס'נ הנ"ל שלמע' מן הטעם ועונג וחיות מורגש אפי' כעוה"ב כו' (וכמו"כ הי' ביצי"מ שא' על צבאות"ם למעלה מבחי' המספר דצבאו' הוי' שבי"ב שבטי' כו' לפי שיצי"מ הי' במס'נ באמונה פשוטה שלמע' מן הדעת (כמ"ש במ"א).

ומעתה הנה יתורץ ג"כ הקושי' דלעיל למה קורין מספר קצוב תר"א גם עכשיו בכל דור ודור הגם שניתוסף על המספר הזה כמה פעמי' ס"ר והתו' נצחי' היא גם בכל דור ודור כו'. אך הענין הוא כידוע שיש הפרש בין בחי' שרש ובין בחי' תוס' כנ"ל, וכמו הבאי' ישרש יעקב כו' שבשרש אין תוס' ולא מגרעת לעולם כמו שרשי האילן היונקי' בארץ הגם שהן ענפי' רבים אין בהם תוס' ולא גרעון רק כמו שהן בעצם לבד, אבל הצומח מן השרשי' הללו שהוא בא בבחי' תוס' יוכל להיות בלי שיעור, וכך

כי הוא חייך: נצבים ל, כ.

כידוע דרמ"ח מ"ע רמ"ח איברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' ק. וש"נ.

להנחיל אוהבי יש ש"י . . חצי . . דתרי"ך: ראה לקו"ת נשא כג, סע"ג. בהעלותך לד, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' מט. וש"נ.

שלא ע"מ לקבל פרס: אבות פ"א מ"ג.

דתש"מ: = דתורה של מעלה.

הבאי' ישרש יעקב: ישע"י כז, ו.

רבבו' ספירות מצד ריבוי המזיגות וההתכללו' כנ"ל שזהו שס"ר מתחלק לי' שהן ת"ר רבבות וי"פ ת"ר ו"א רבבות (ו"ש יוסיף ה' עליכם אלף פעמי' [אלף פעמים] ס"ר (שהן ת"ר מילאין דק' ריבוא הוא מילאין א' ואלף ריבוי י' מילאין וס' פעמי' י"מ ת"ר מילאן שזהו י"מ ו"א רבבות שהן ס' מילאן). וזהו שקורין פ' במדבר לפני מ"ת, שבמספר הזה דת"ר א' הן מקבלי' מחויב' שהן תושבי' כ' שבע"פ כמו שחויב' דתו' מתחלק במספר זה עצמו בס"ר אותיות שז"ש ואת"א מרבבות קדש וכס' מסכתות דהיינו מה שמתכללי' ומתחלקי' מו' מדות דכשר פסול כו' שכ"ז בבחי' שרש עצמו דוקא כמאמ' ישראל מתקשרא' באורי' כו', וע"י מצות קריאה זו במספר זה גם בדורות המסתעפי' מן הס"ר שרשי' מעלין אותם לשרשם בס"ר הללו כענפי' לגבי שרשם כי במ"ת הי' עומדי' גם נשמות שבכל הדורות כמ"ש ואשר איננו פה כו', והי' כאלו גם דור זה עומדי' במ"ת בחג השבועות בכל שנה שהוא זמן מ"ת דיומא דקא גרים כמ"ש בגמרא, ודוקא לגלגלתם להעלות לבחי' אור הכתר כמו שהוא בבחי' פנימי' דא"ס שהוא למע' מן המספר הזה שהוא בשביל מדריגה הב' הנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש תפקדו אותם לצבאותם אתה ואהרן דוקא, דלכאו' הרי עיקר הציווי הזה הי' רק למשה בתחילה כמ"ש וידבר ה' אל משה במדבר סיני כו' ולמה מסיים ואו' שאו' לי רבים ומסיים אתה ואהרן דוקא. אך הנה ידוע בזהר דמשה נק' שוש' דמלכא ואהרן נק' שוש' דמט', וכמו שיש ב' שוש' א' שו' לחתן להורידו ולהביאו אל הכלה ושוש' הב' להכלה להעלותה ולהביאה אל החתן ובאמצעות שניהם דוקא מתחברי' החויב' יחד שהן ב' ממוצעי' א' מן המשפיע שהוא החתן לגבי הכלה והב' מן הכלה לחתן כידוע. וכך הי' במ"ת ממש דמשה הי' בחי' שוש' דמלכא דהיינו שהי' בכחו לעורר ולהמשיך לבחי' עצמו א"ס ממש שירד ה' על הי"ס ויתגלה בכל פנימי' ועצמו' שלו ברצון וחכ' ומדו' דתו"מ בכלל בא' אנכי כו' ולפי שהי' שרש נשמי' משה מפנימי' הח"ע שבו שורה פנימי' ועצמו' דא"ס ממש כידוע וד"ל, וזהו תורה ציווה לנו משה דוקא, וכמ"ש מורשה שהתו' מאורשה שהתו' נק' כלה מאורשה, ולכאו' אנו מוצאי' להיפך שהתו' נק' חתן וכנ"י נק' כלה שמקבלי' את התו' כו', אך הענין הוא דשניהם אמת, כי ידוע דג' קשרי' הן

יוסיף ה' עליכם: ע"פ דברים א, יא.

ישראל מתקשרא' באורי': ראה זחיג עג, א.

במ"ת . . נשמות שבכל הדורות . . ואשר איננו פה: ראה נצבים כט, יד. פד"א פמ"א. שמור ספכ"ח.

תנחומא נצבים ג. זחיג צא, א. זחיג פג, ב. תיז תמיס (ס, א).

דיומא דקא גרים כמ"ש בגמרא: פסחים סח, ב.

ידוע בזהר דמשה נק' שוש' דמלכא: ראה זחיג כ, א. ובכ"מ.

תורה ציווה לנו משה . . מאורשה: ברכה לג, ד. ברכות נו, א. פסחים מט, ב.

שהתו' נק' חתן: ראה לקו"ת ברכה צג, סעיף ואילך. וש"י.

דג' קשרי' הן: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

חייד כו' ואז הוא נק' חתן וכנ"י נק' כלה כמבואר בכמה מקומות. ונמצא שהתו' בחי' ממוצע בין הקדב"ה לנשי' דלגבי עצמו' אא"ס נק' התו' בחי' מקבל ולגבי נשי' נק' התורה בחי' משפיע ושניהם אמת וד"ל.

אך הנה אהרן כה"ג נק' שוש' דמט' שהוא בחי' רב חס' דא"א שזהו בחי' אה"ר שבעצמות הרצון הפשוט שלמע' מן השכל והחכ' שבראש (גם למע' מטעם כמוס לרצון כנ"ל), וע"כ הי' בכח אה"ר זאת לעורר את האה' ברשפי אש התשוקה בבני' שיעלו למע' במס"נ שלמע' מן השכל והטעם לגמרי (וכמבוא' למע' בענין אין טיפה יורדת כו' שימין מקרבת דמשפיע באה' לעורר למקבל לעשו' בו כח להעלות מ"נ בתמידות, וזהו שהי' כח בנשי' במ"ת לעלות במס"נ דרו"ש כו' עד שעכ"ד פרחו כו' (ובחי' רוחא דשביק בגווה הנ"ל זהו ע"י מה שנמשך קול אלקי' חיים בתוך נשי', שזהו גם עכשיו בקול דתו' שע"ז א' במ"ת קול ה' יחולל אילות וזהו שעשא' כלי כו' וד"ל).

והנה כמו שהי' בכח נשמ' משה שנק' שוש' דמלכא להוריד לעצמות אא"ס מרוממות ועצמות שלו דאא"ס למע' עד אין שיעור בבחי' עומ"ר כו' כמו שהוא באמתת פנימי' עצמותו באור החכ' דתו' להשפיע לנשי', כך הי' כח ועוז באה"ר דאהרן להעלות ולעורר לנשי' מעמ"ת ככח המושך את הלב כמו שנמשך הניצוץ אחר השלהבת ממש' כענין משכני אחר"ך נרוצה, ואעפ"י שנשי' הי' למט' מטה מאד רחוקי' מאור פני המלך, אך באמצעות הקירוב שהי' מעצמו' אא"ס ע"י שוש' דמל' עד שירד על היס' בקולות וברקי' ה"ז כמו שנתקרב המאור לגבי הניצוץ שאז הי' ממילא נשי' קרובי' אל המאור ונמשכי' ע"י כח המושך שנמשך בנשמתו מאה"ר דאהרן כה"ג, אבל אם לא משה שהוריד להחתן לגבי הכלה שהן נשי' הי' רחוקי' ביותר ולא הי' כח באה"ר דאהרן לקרבם כ"כ במס"נ עד שעכ"ד כו' כניצוץ' הרחוקי' מן השלהבת שאינם נמשכי' כלל למקורם (וכמו בזמן הגלות עתה דקודב"ה אסתלק לעילא כו' רק עכ"ז בכל חצות לילה מתעורר באה"ר ואז יכול בחי' אה"ר דכה"ג למע' לעורר לנשי' בתשובה כנ"ל, וכמו בכל עי"ת שא' דרשו ה' בהמצאו כו' בהיותו קרוב לנשי', שזהו כדמיון שהי' במ"ת ממש וד"ל).

שעכ"ד פרחו: שבת פה, ב.

קול אלקי' חיים: ואתחנן ה, כג.

קול ה' יחולל . . . שנשאה כל: תהלים כט, ט. וראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רו ואילך. ס' ע"י רי ואילך.

עומ"ר: = עומק רום.

מעמ"ת: = מעומק תחת.

משכני אחר"ך נרוצה: שה"ש א, ד.

דקוב"ה אסתלק לעילא: זח"ג כ, ב.

דרשו ה' בהמצאו: ישע"י נה, ו. ר"ה יח, א. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' ח: בהיותו קרוב

בקירוב השלהבת לגבי ניצוץ כו'. וע"ש ע' ה.

כמשל הנ"ל בהעלא' התחתון וירידת העליון בחצי המדרג' כו' כך אהרן העלה לנשי' לגלגלתם שהוא בחי' הכתר כנ"ל ומשה המשיך לגילוי אא"ס בחכ' דתו' ונשי' בכללות מספרם שהן ס"ר ניצוצו' שקשורי' בס"ר אותיות התו' כו'. וזהו הטעם דמספר בני' הוא תלוי רק בהעלא' דאהרן כה"ג והמשכו' דמשה דוקא במספר בשניהם יחד, ולכך א' תפקדו אותם אתה ואהרן כו' (וגם עכשיו התו' נצחי' היא בכל זמן כו' א"א שיומשך גילוי אא"ס בקול דתו' כ"א ע"י משה לנשי' שעוסקי' בתו', אך ע"י העלא' דאה"ר דאהרן שזהו בכל נפשך ומאדך ואחי'כ והי' הדברי' כו' ודברת בם כו', אבל האו' אין לו אלא תו' שהוא המשכו' גילוי אא"ס בקול ודיבור דד"ת בלא העלא' דאה"ר במס"נ בק"ש אפי' תו' אין לו, ולהיפך בהעלאה דאה"ר בק"ש ותפילה בלא המשכה דאא"ס בתו"מ לשמן אינו כלום מטעם כל הנ"ל וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ ענין ההפטרה על פ' זו במ"ש והי' מספר בני' כחול הים כו', דקשה רישא לסיפא כנ"ל, וגם לכאוי' זהו היפך ממש לענין פ' זו שציוה להביא לבני' במספר קצוב דוקא כנ"ל. אך עם כל הנ"ל יתורץ דמ"ש ברישא והי' מספר דוקא זהו כפי הצריך לענין המשכו' אא"ס בתו"מ שזהו במספר ההתכללו' דמדו' שבחכ' בי"ב ג"א כנ"ל שלזה צריך להיות בחי' מספר קצוב ס"ר שהן ס"ר שרשי' לא פחות ולא יותר כנ"ל שבמספר כזה דוקא שורה שם הוי' בי"ב צרופי' ונק' צבאו' הוי' וכן בשם הוי' דתו"מ שהוא בבחי' אד"ם דוקא כנ"ל דג' קשרי' הן ישראל מתקשרא' באורי' כו'. אבל מ"ש בסיפא אשר לא יספר כו' זהו בבחי' מדרגה הב' הנ"ל שלמע' מן העוה"ב הנא בשכר התו"מ שהוא באא"ס שבפנימי' הכת"ר דלאו מכל אינון מדות כלל שלמע' גם מבחי' אד"ם דתו"מ (כמ"ש כי קדוש אני קדושתי למע' מקדושתכם דתו"מ כמ"ש בזהר ישראל קדישי' ואורי' קדישא אבל אין קדוש כה' כו' (והוא מדרג' בע"ת שנק' אביוני' אד"ם שבקדוש ישראל עצמו יגילו (כמ"ש במ"א). וע"ז א' שאו את ראש דבני' שהוא המספר דת"ר אלף בשרשם בחכ' לבחי' אור הכת"ר שנק' גלגלתם כנ"ל שיבאו ויעלו שם למע' מבחי' המספר לגמרי כי אין שם עדיין מקור להתחלקו' המדו' כנ"ל (וכמ"ש לפני א' מה אתה סופ"ר כו' כנ"ל), והיינו במה שעולי' כנ"ל במס"נ בפנימי' ועצמו' הרצון שלמע' מן הטעם לגמרי שזהו מגיע למע' מן החכ' דתו"מ (וכמו בע"ת דמשכ"י לי' לקודב"ה בחילא יתיר כו'). אך בגמ' א' דלא קשה

האו' אין לו אלא תו' יבמות קט, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 266. וש"נ.
והי' מספר בני' הושע ב, א. וראה להלן ד"ה והי' מספר.
דלאו מכל אינון מדות כלל: ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).
כי קדוש . . . קדושתו . . . בזהר . . . אין קדוש כה' קדושים יט, ב. ויק"ר פכ"ד, ט. וחי' מד, א. שמוא"א ב.
ב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"א ע' שסד.
אביוני' אד"ם . . . כמ"ש במ"א: ראה טה"מ תקס"ב ח"א ע' נז. ד"ה ויספו עניי' מכ"ק אדהאמי' (כפר חב"ד, תשמ"ה ע' 23. תרי"ח בשלח רנב, א. שערי תשובה בהקדמה. מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"ב ע' תקלט.
לפני א' מה אתה סופ"ר: ס"י פ"א מ"ז.
בע"ת . . . בחילא יתיר: וחי' קט, ב.

תורה ומצוות (ועכ"ז נק' הקים על עולה של תומ"צ, ואעפ"י שיהי' בזה העלא' במס"נ לעלות עי"ז לבחי' אור הכת"ר שלמע' מן החכ' אבל אין בזה בחי' המשכה מעצמו' א"ס שבכתר למט' ע"כ אין המספר בלי גבול (רק שבטל למע' מן המספר ועכ"ז יש לו מספר בעצם (וכדוגמא זו יש בב' פ' דק"ש שבפ' ראשונה א' בכל מאורך ובפ"ב לא נו' בכל מאדכים ע"כ א' ואספת דגנך כו' אבל במס"נ דבכל מאורך נק' תו"א שמלאכתו נעשי' עי' אחרי' וזהו ג"כ כשישראל עושי' רש"מ (כמ"ש במ"א).

וזהו שא' כחול הים דוקא, דהנה מבואר במ"א עמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' דגם שבסדר ארמ"ע המים קודמי' לעפר וגם בראשית הכריא' הי' מים על הארץ כמ"ש ורוח אלקי' כו' ע"פ המים, אבל מצד שיש כח גדול וחזק בעפר הארץ למע' מן המים לפי שנתב"ס דוקא ע"כ א' לרוקע הארץ על המים כו' למע' מן המים, והוא מה שאנו רואי' שיש כח בעפר הארץ להוליד ולהצמיח הכל מאין ליש בחידוש גמור ובלי שיעור וגבול כלל שהרי אם יקצרו התבואות והעשבי' ויחזרו ויצמיחו כו', והוא מצד שנעץ תחלת הכל מכח האלקי דא"ס לחדש יש מאין בתמידות לפי שארץ קדמה לשמי' במחה"ק להיות שסוף מעשה עבמ"ת כמ"ש במ"א וד"ל. וגם כאן מטעם שלמע' מן המספר שבא מכח תחילת הכל שהוא א"ס שנמשך בסוף הכל דוקא זהו שא' כחול הים דוקא שהחול הוא עפר הארץ שמתחלק לחלקי' עד אין שיעור לפי שיאיר בו מלמע' מן המספר ע"כ גם המספר עצמו בלי גבול כמו שיהי' בעוה"ב, וזהו רק מצד סוף מעשה דוקא והוא כשישראל עושי' דוקא רש"מ דהעשי' עיקר כשהיא בתכלי' הביטול בעצמות הרצון רק לעשות רצונו כענין בטל רצונך מפני רצונו דכזה ממשך מבעל הרצון עצמו שיהי' למט' כמו למע' משם לפי שסוף מעשה דוקא הוא שעבמ"ת (ולכך א' כחול הים ולא א' כחול הארץ שהים הוא מחה"ק שנק' ים הקדמוני שנעוץ בסוף מעשה ע"כ מן הים דוקא הוא שנעשה החול בריבוי כ"כ לזה נק' חול הים אעפ"י שעצם החול הוא מן העפר אבל חול זה נעשה מחמת הים ועכ"ז החול עושה חק וגבול לים כידוע והוא ממה שישראל עושי' רש"מ בהמשכת תחלה לסוף כנ"ל וד"ל.

הקים עול . . תומ"צ: ראה להלן ד"ה והי' מספר בניי (סי"א). ושי"נ.
 בכל מארך . . כשישראל עושי' רש"מ . . במ"א: ראה לקרית שלה מב, ג (ובהנסמן במ"מ לשם —
 בהוצאת קה"ת תשד"מ).

תו"א: = תורתו אומנתו.

במ"א עמ"ש לרוקע הארץ: תהלים קלו, ו. ראה סה"מ תקס"ה ע' רכב. רלג.

ורוח אלקי': בראשית א, ב.

שארץ קדמה לשמי': חגיגה יב, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא (ח"א) ע' רלא. ושי"נ.

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

ועבדת פירי' כמ"ש בזוהר וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' ולהיות' בחי' האחרונה שבע"ס דאצי' א' הארץ הדום רגלי בבחי' רגל לבד כו' ואע"פ שמדה זו היא מדת מלכותו ית' כמ"ש מלכותך מל' כ"ע שהיא מתייחדת בעצמו' א"ס ב"ה כמו שארי המדו' דאצי' שמתייחד' בעצמו' המאציל דאיהו וחיוהי חד ממש כמ"ש לך ה' הגדולה כו' וכמ"כ לך ה' הממלכה כו' אך מפני שמדה זאת מתפשטת למט' להיו' מלך על עם כו' שאין ערך כלל לבע"ג לבלתי בע"ג כידוע ע"כ באה בבחי' נפרד מיחוד העליון שבמדו' דאצי' וגם מכמו שהיא בבחי' אצי' שנק' מלך מרומם לבדו ממש שזהו מדת ההתנשאו' שמצד עצמותו ממש כידוע להיו' מלך על עם כו' שהוא בבחי' ההתפשטו' והתנשאו' על בע"ג שהן בע"ג יש ונפרד מאלקו' ולזאת נק' הדום רגלי לבד כו' וגם זה אי"א כ"א ע"י בחי' הצמצום של מדה זו תחלה שמצמצם א"ע להיו' ראש לשועלי' כו' והוא מ"ש ה' מלך גיאו' לבש שאינו אלא ע"י צמצום ולבוש להיו' מלך לעולם כו' והוא ענין הצמצום דשם אלקים המסתיר על שם הוי' כידוע בפ"י שמש ומגן ה' אלקי' כמ"ש בלק"א.

ב) וזהו שבמע"ב א' ויאמר אלקי' תדשא הארץ תוצא הארץ כו' שכל מע"ב שנבראו מן הארץ העליונ' כנ"ל הכל הי' ע"י שם אלקי' מדת הדין והצמצום בתחלה כמ"ש בראשית ברא אלקי' כו' וכמו שאו' אלקי' חיים ומלך עולם כו' וכמא' כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' וכידוע במ"ש כי עמך מקור חיים באורך נרא' אור כו' בחי' האר' דהאר' כמ"ש הודו על ארץ ושמי' כו' וד"ל. והנה אע"פ שמדת המלי' בא ע"י צמצום בתחלה כנ"ל, מ"מ נק' מקור חיים העליונים ותחתונים וכמ"ש ואת' מחי' את' כולם שהוא י' מא' דויא' אלקי' כו' להיו' מלך עולם כמ"ש מלכותך כו' אבל למעלה בבחי' המלי' דאצי' עצמ' לא שייך לומר ענין מקור חיים כו' כמו בחכמ' ומדו' דאצי' עצמן שכלולי' בעצמו' המאציל כשלהב' הקשור' בגחלת כו' שלמעלה מהיו' גם מקור לעולמות שאינו ע"י התפשטו' והתנשאו' דמל' ושם לא שייך ענין התנשאו' והתפשטו' למט' כו' והוא בשם הוי' דאצי'

הכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ.

מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה, יג.

לך ה' הגדולה: דהיא כט, יא.

ה' מלך גיאו' לבש: תהלים צג, א.

בפ"י שמש ומגן ה' אלקי' כמ"ש בלק"א: תהלים פד, יב. שעהיחיה"א פ"ו.

בראשית ברא אלקי': בראשית א, א.

אלקי' חיים ומלך עולם: נוסח ברכת יוצר — ע"פ ירמ"י י, י.

כברייתו של עולם: שבת עז, ב.

וכידוע במ"ש כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ש"ו. ושי"ג.

הודו על ארץ ושמי': תהלים קמה, יג.

ואתה מחי' את' כולם: נחמ"י ט, ו.

כשלהבת הקשור' בגחלת: ס"י פ"א מ"ו.

נ"ח נשמת' דפרחא מחי העולמי' שהוא ממהו"ע א"ס ב"ה שלמעלה גם מבחי' מחשב' ודיבור העליון די' מאמרו' דהנה בשאר הנברא' שאע"פ שגם גופם נבראו מן הארץ כמו נפשם ביחד כמו שא' בצביונם בקומתם כו' חומר וצורה כא' אבל הוא ע"י מא' דבחי' דיבור העליון שאמר וציוה אל הארץ כמו ויאמ' אלקי' תוצא הארץ נפש חי' שגזר כדיבור העליון לארץ שתוציא נפש השור והארי' וכה"ג ויצא גופו עם נפשו כא' אבל אדה"ר גופו נברא ע"י מא' נעשה אדם כו' אך נשמתו נפח באפיו שלא ע"י מא' כלל רק מעצמו' אלקו' ממש כו' ונמצא ששרש נשמ' אדה"ר למעלה משרש הדיבור די' מא' היינו למע' גם מחכמ' שבראש הנ"ל המאיר כדיבור שבי' מא' (וזהו וקד"ם מבחי' קדמונו ש"ע וכמ"ש במ"א ע"פ מגיד מראשית אחר' ומקד"ם כו') וזהו ויהי האדם לנפש חי' ות"י לרוח ממללא להיות בחי' אדם הוא בצלם אלקי' ממש ע"כ נק' רוח ממללא כו' והענין הוא כידוע שבבחי' הדיבור יש ב' מדריגו' חומר וצורה חומר הדיבור הן גופי האותיו' די' מא' שהן מקוריי' לכל מע"ב כמו מא' יהי אור יהי רקייע תדשא הארץ שמזה המא' יצא הכח ועוז לארץ להוציא בדשא ונפש חי' כו' ובחי' הצורה שבדיבור הוא מה שיש בכח הדיבור הזה לגזור אומר וכן יקום כמו דבר מלך שלטון שדיבורו מתקיים מצד בחי' המלכו' והממשלה ולא דיבור זולתו שאינו מלך כו' כך למעלה בדבר ה' בי' מא' שנא' כי הוא אמר ויהי כו' שמיד שגזר אומר תדשא הארץ ויהי כן הרי זהו מצד בחי' המלי' שמצוה וגזור בגזרת מלך כו' והוא מ"ש ה' מלך גיאו' לבש כו' שהוא בא ונמשך מבחי' פנימי' הדיבור שבחכ' עילאה דתור' דוקא כמ"ש בראשית בשביל התו' כו' שנא' ה' קנני ראשית דרכו וכן א' מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט הח"ע דתו' שקדמ' למע"ב אלפי' שנה כו' (והן י'

נשמת' דפרחא מחי העולמי': זחיב קלח, א. ונת' בסידור ד"ה נשמת. פיה"מ (מהדור"ב) לכ"ק אדהאמי"צ מז, א ואילך.
 גופם . . נפשם ביחד . . בצביונם בקומתם: ראה ר"ה יא, א. חולין ס, א. וראה בארוכה בהדרושים ע"פ ויצר (תוי"א ג, ד. ס' מאמרי אדה"ר על פרשיות התורה ח"א ע' טו ואילך. תוי"א בראשית יח, ד. אוה"ת בראשית כרך וא"ו תתנא, א).
 אדה"ר גופו . . מא' נעשה אדם . . נשמתו שלא ע"י מא' כלל: ראה גם ס' מאמרי אדה"ר ענינים ע' שמט: כי מ"ש נעשה אדם היינו הגוף כו'. ס' מאמרי אדה"ר מארזיל ע' קעד (ובהמ"מ שם). תוי"א בראשית יט, ב. מבחי' קדמונו של עולם: ע"פ ב"ר פלי"ח, ז. וראה מאמרי אדהאמי"צ ויקרא (ח"א) ע' עב (בהמ"מ). במ"א ע"פ מגיד מראשית: ראה סה"מ תקס"ה ע' רכה. רלו. סה"מ תקס"ה ע' תקנא. שער האמונה פליג ואילך.
 ויהי האדם לנפש חי': בראשית שם.
 דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
 כי הוא אמר: תהלים לג, ט.
 ה' מלך: תהלים צג, א. וראה פיה"מ (מהדור"ב) פקל"ו (פט, ב ואילך).
 בראשית בשביל התורה: ראה תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פ"סקא ג' והל' לקיט שם. רש"י שם. ובכ"מ. ה' קנני: משלי ח, כב.
 מלך במשפט: משלי כט, ד.
 דתו' שקדמה . . אלפי' שנה: מדרש תהלים צ, ג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ התשי"ח ע'

יקום ומזה נמשך דבר מלך שלטון ב' מא' וע"כ בניך בוניך שעוסקי בבנינו ש"ע ואין העולם מחקיים אלא בהבל תשכ"ר כו' והכל מצד שרשם למעלה בעצמו' החשי"מ ולכך יש ביכולת כנ"י להמשיך בחי' מלכותו ית' להיות מל' כ"ע להנהיג בו העולמו' כמו ידבר עמי' כו' ע"ד מלך אלקי' על גוי' ג"כ כי דיבור הוא לשון הנהג' והכנע' מצד שרש בחי' המל' שבמח' דהיינו מה שעלה במח' אנא אמלוך כו' שנק' מלך מרומם לבדו ממש כו' שהוא התנשאות שמצד עצמו' ממש ונק' בחי' מל' דאיס קודם הצמצום דקו"ח כו' שיתגלה לעיל כמו שאו' גלה כבוד מלכותך ממש כו' ואע"פ שכנ"י נק' רוח ממלא למט' כמו בדיבור בד"ת שלמט' הרי נעוץ סופן בתחלת הכל כו' (והוא) מ"ש השמי' כסא"י דבחי' מל' דאיס ב"ה עצמו' שהוא בבחי' שמי' עילאי' שנק' טה"ע כו' שלמעלה הרבה מל' שבי' מא' שהוא ההתנשאו' על עם כו' כמו לגזור אומר יהי אור כו' שנק' מלך זוטא מלך הארץ אבל נשי' שרשם למעלה מעלה מבחי' מל' שבארץ ע"כ יכולי' לעשו' כת"ר מל' בארץ וכמו י' פסוקי' דמלכיו' ברי"ה שהוא ע"י ישראל ותו' דוקא כידוע והוא מטעם הנ"ל דישראל עלו כמח' עילאה הנ"ל וד"ל.

ה) והנה הטעם שנק' ארץ יש בזה כמה פ"י הא' מל' רצון וכמא' למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשו' רצון קונה וכמו במע"ב שכל מה שגזר עלי' קונה להוציא כל בריא' וצמח כמו תוצא הארץ נמש' חי' תדשא הארץ וכה"ג רצתה לעשו' רצון קונה ותוצא הארץ כו' (וכמו שטבע המקבל לעשו' רצון המשפיע שארץ הוא בחי' מל' כידוע וכמו שא' והוא ימשול בך כו') ומה שנק' ארץ היינו כמו ארצה דהיינו ל' להבא והוא כשרוצה אדם בדבר מה להבא הרי הוא רוצה להיות לו רצון בדבר זה לעתיד ונק' רצון לרצון אומר ארצה לעתיד שיהי' לו רצון ותשוק' בדבר והוא מפני שמוכן ועתיד לרצון זה להבא (בל"א איך וועל וועלין כו') (וזהו מן המקבל אל המשפיע שמוכן

בניך בוניך שעוסקי בבנינו ש"ע: סוף ברכות. שבת קיד, א.

ואין העולם מחקיים: שבת קט, ב.

ידבר עמי' . . מלך אלקי': תהלים מז, ד. ט.

דיבור הוא לשון הנהג': ראה גם תרי"א נ, א.

שעלה במח' אנא אמלוך: ראה לקרית נשא כא, ד ובמ"מ לשם (בהוצאת קה"ת, תשד"מ).

גלה כבוד מלכותך: מוסף לוי"ט וימים נוראים. וראה סידור שה, א (ממשנת חסידים מס' יומא פ"ז מ"ג).

סי מאמרי אדה"צ על פרשיות התורה ע' תקפד. תקפט.

(והוא: כ"ה בגוכ"ק).

השמי' כסא"י: ישע"י טו, א. ראה לעיל בהמאמר בתחילתו.

שריה עילאין — שלמעלה הרבה מל': כ"ה בגוכ"ק.

י' פסוקי' דמלכיו' . . ע"י ישראל ותו': ראה לקרית ריה נ, ג. סידור רלת, ב. תרי"ח שמות קפה, א. ד"ה

בחכמה יבנה בית — סה"מ תקס"ד ע' ר"ח. ד"ה לה"ע מלכיות — סה"מ אתה"לך לאזניא ע' רג (ותוכנו נמצא

בשינויים וכ"י בדיה שופר של ריה תרלי"ה).

ארץ . . כמה פירושים . . למה נק' שמה ארץ: ב"ר פ"ה, ת. וראה להלן בהמילואים להמ"מ (בסוף הספר).

שארץ הוא בודי' מל': נסמן לעיל בתחילת המאמר.

והוא ימשול בך כו': בראשית ג, טז. וראה להלן בהמילואים להמ"מ (בסוף הספר).

יזמך כבוד (כבוד תחתון שנק' כבוד נברא לגבי כבוד נאצל כמ"ש במ"א) ולא ידום וכן כתי' אש תמיד תוקד על המזבח שהן כחי' היג דמל' שתמיד עולה בתשוק' דאל אישך כו' ונק' עולת תמיד כידוע בטבע המקבל שתשוקתו תמיד אל המשפיע ולזה נק' ארץ ל' להבא ול' הוה ותמידו' כניל וד"ל (וכך הוא מן המשפיע אל המקבל שהוא תאובת' דדכורא לגבי נוק' דיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרי' כו' דהיינו תשוק' המשפיע להשפיע למקבל וכמו במ"ת שבאור פניך נתת לנו כו' באור פניך כי רציתם וכפה עליהם ההר כו' וכן אנו או' אהבת עולם אהבתנו כו' וכאהבת יונתן לדוד' שהוא בחי' המל' שאהבת נפשו אהבו' כידוע) וכמ"כ יובן בכני' למטה שנק' ארץ וכמו והארץ אזכור כו' שרצת' לעשו' רצון קונה בבי' הפי' הנ"ל א' בבחי' רצון והתשוק' האלקי' כמו בתפלה ותשוב' שהוא בחי' ההעלא' של הרצון בתשוק' גדולה לדבקה בו ית' בו דוקא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא אליך דוקא וכן צמא' לך נפשי כו' והוא התפלה שהיא ההתקשרו' והדביקו' בו ית' בו דוקא ויש ברצון זה גם ענין המרוצה כניל שהוא מרוצת הנפש וכלותה כענין רץ לבך כו' והוא תשוק' לאלקי' חיים בלתי מוגבלת כלל ולמעלה מן הבחירה ורצון כמו הניצוץ הנמשך אחר השלהבת בהכרח כענין משכני אחרייך נרוצה כו' וגם מלשון רצון ואהבה שנק' רעותא דלבא כמו ואהבת את כו' לאהב' את ה' אלקיך כי הוא חייך כו' וזהו ב' הפי' דארץ הנ"ל שרצתה לעשו' רצון קונה כו' והוא כענין רצון לרצון כתיבת ארציה לעתיד שהוא הכנת הנפש להיו' לבו מוכן לרצון זה כמו הכין לבו לדרוש אלקי' וכמו ויחד לבבינו כו' או שכבר נמצא בו הרצון הזה בתמידו' כמו

כבוד נברא . . . כבוד נאצל כמ"ש במ"א: ראה ד"ה כי על כבוד (סידור קכח, סעיף ואילך. לקרית שה"ש מו, ב. סה"מ הנחות הר"פ ע' מט. ובדרושי חתונה מכ"א אדהאמ"צ — לא נדפסו לע"ע). וראה פיה"מ הנסמך בסמוך. דרמ"צ קעט, סעיף ואילך. אהית ויגש (כרד ז) תתסוד, א (ושם ג"כ עה"פ למען יזמך כבוד).

אש תמיד: צו ו, ו. וראה פיה"מ ספ"ה.

ונק' עולת תמיד: ראה זח"ג רנו, ב. ס' מאמרי אדה"ו על פרשיות התורה (ח"א) ע' נ. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' רלו. שער האמונה פס"ד. ובכ"מ.

תאובת' דדכורא לגבי נוק': זח"א פה, ב.

דיותר ממה שהעגל: פסחים ק"ב, א.

שבאור פניך נחת: ברכת שים שלום.

באור פניך כי רציתם: ע"פ תהלים מד, ד.

וכפה עליהם ההר: שבת פח, א.

אהבת עולם אהבתנו: ברכות ק"ש.

וכאהבת יונתן לדוד . . . המל'. . . כידוע: שמואל-א ב, יז. לקרית להאריזיל שמואל ית, כ. ס' מאמרי

אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' שנה (וש"נ). להלן ד"ה יאמר לו יהונתן.

והארץ אזכור: בחוקתי כו, מב.

אליך ה'. . . צמא' לך: תהלים כה, א. סג, ב.

רץ לבך: ס"י פ"א מ"ח.

משכני אחרייך נרוצה: שה"ש א, ד.

ואהבת את . . . לאהבה אח: ואתחנן ו, ה (ועוד). נצבים ל, ב.

הכין לבו: ע"פ דה"ב יב, יד, ל, יט.

וייחד לבבנו: ברכות ק"ש.

(ח) אבל שפע הב' הוא בחי' שפע פנימי' מבחי' פנימי' דשם הוי' דאצי' לחיי הנשמו' ששרשם בשם הוי' דוקא כידוע שלזה נק' הנשמו' מהלכי' בלי שיעור ומדה כלל וכלל להיותם למעלה מבחי' קו המדה דשם אלקי' המצמצם כו' ע"ז נא' ארץ לא שבעה מים עליוני' דמשפיע מפני שנמשך להם מעצמו' אור פנימי' האצי' שלא ישבעו כלל בקבלת שפעם כו' והטעם הוא להיות ידוע דאור א"ס עצמו שהוא למעלה מבחי' הצמצום דקו"ח הוא בבחי' אחי"פ בתכלית בבחי' א"ס להתפשטות מאחר שהוא למעלה מהיות גם בחי' מקור למקור דאצי' אלא הוא רק גילוי עצמות אור אמיתת עצמותו ית' כמו שהוא ממש שאין שייך בו בחי' הפסק וגבול כלל (אע"פ שכל יכול הוא ויש בכח הא"ס להגביל שיעור ומדה (כמו ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל דאבי"ע שנק' גליפ' בטח"ע הרי גם זה בא מכח הא"ס בבחי' הגבורה' שבעצמו' שאין זה בחי' גבול ומדה ממש שהרי גם בזה יוכל להיות בחי' א"ס שלמעלה מן הגבול וכמו מקום ארון אינו מן המדה כמ"ש במ"א כענין וי"ו דוהנורא וגם ממה שהזמן יוכל להיות נצחי בבחי' א"ס ממש וכן אותיו' שבטח"ע שיעורדי' בהשתלשלו' דקו"ח עד סוף העשי' יש בהן בחי' א"ס שהרי מחדש מע"ב לאין שיעור וגבול כי גם שאינו אלא האר' דהאר' אחר הצמצום הראשון והאחרון מחדש השפע בטובו לאין תכלית וכמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב עד אין קץ ושיעור לריבוי הצרופי' כו') וזהו כי הוי' הוא אלקי' שהן בחי' חוי"ג שבעצמו' א"ס הכל מכח אחי"פ כו' כמ"ש במ"א בפ"י את' גבור לעולם כו') וא"כ גם בחי' המקבל מן העצמו' ממש אין בו הפסק וגבול כלל כערך בחי' הקבלה שלא תשבע מלקבל שאם ישבע ויאמר די אין זו בחי' הקבלה שבבחי' א"ס מאחר שקבלתו מעצמו' הא"ס ממש לפי מדרג' המשפיע כך מדרג' המקבל ממש.

(ט) וכמ"כ בכני' בשרשם הראשון שעלו במח' דהיינו בחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום כנ"ל הרי קבלת האור דא"ס בהם הוא בלתי מוגבל בכלתי שביעה כלל וכך ג"כ בכל ניצוץ קטן ובפרט הרי גילוי אור עצמו' אלקי' שמקבלת בהתפעלו' העצמו' דנשמו' האלקי' הוא בלתי שביע' כלל מב' טעמי' מצד המשפיע שהוא עצמו' א"ס ומצד קבלת השפע כנ"ל אעפ"י שהנפש האלקי' מוגבלת היא למט' בבי"ע עכ"ז מצד גילוי אור עצמו' א"ס שמקבלת הוא בלתי גבול כלל וראי' לזה ממה שאנו מוצאי' בעליו'.

שלזה נק' הנשמות מהלכים: ראה הנסמן לעיל פסקא: נק' המלאכי' עומדי'.
 ששיער בעצמו בכח . . גליפו בטח"ע: ראה מק"מ לוח"א טו, א. שער היחוד פ"י ואילך. ובכ"מ.
 מקום ארון . . כמ"ש במ"א . . וי"ו דוהנורא: יומא כא, א. סד"ה לה"ע אוא"ס — בטח"מ תקס"ז ע' כו
 ואילך. סי' מאמרי אדהי"ענינים ע' נח (ובהמ"מ שם). ש"ז. שעא. אוהי"ענינים ע' קעא ואילך.
 בס"י מכאן ואילך צא וחשוב: פ"ד מ"ב.
 במ"א בפ"י את' גבור לעולם: ראה סידור רלו, ב ואילך.
 בעליו': כ"ה בנוכייק (ויש לתקן בטח"מ תקס"ה ח"ב ע' אלג — שם נדפס: ב' עליו').

(וכמו חייב לפקוד אשתו כו') שזוכר עלי' לעורר בה את האה"ר הנ"ל וזהו ותשוקק' להמציא בה ההשתוקקו' כו' (והוא במי"ם עליוני' מחסדי' העליוני' דימיון מקרבת לקרב ולדבק גם את הרחוק ונדחה כו') (וכמו מחר חדש ונפקדית כו' כמ"ש במ"א) ועוד יתפרש פקדת ל' ציווי כמו ויפקד המלך פקיד' וכה"ג ומרמו בזה על ענין המצות מעשיות שנק' רמ"ח פקודי' כו' דהנה ידוע בשרש המצות למעלה שהן בחי' פנימי' רצה"ע שלמעלה מן החכמ' וטעם לרצון כלל כי הוא ענין עצם רצונו ית' הפשוט בתכלית וע"כ הן בבחי' א"ס ממש כמו רחביה מצות"ך מא"ד בלי גבול כלל (וטעמי המצות שיתגלה לעיל היינו בחי' התענוג הפשוט שברצה"ע הפשוט שלמעלה מן השכל וטעם כמוס ג"כ כו') והוא הנק' בחי' רעוא דכ"ר שבמצחא כו' שהוא מקור כל רצון הבא בגילוי טעם כו' וכמו והי' על מצחו תמיד לרצון כו' שכל הרצונו' מתגלו' מעצמו' הרצון הפשוט הזה כו' וד"ל.

יא) וּבִיאֹרֶךְ הַעֲנִיּוֹן כִּי הֵנָּה הַגֵּם שֶׁהַמִּצְוֹת הֵן בְּאִי' בְּבַחִי' גְּבוּל וּמְדָה דוֹקָא כְּמוֹ ד' בְּתִי' בְּתַפִּילִין וְח' חוּטִי' בְּצִיצִי' כו' ויש בזה סוד וטעם הכמוס למה יהי' דוקא אופן המצוה כך ולא כך כו' הנה זהו הבא בבחי' התלכשו' אורו' בכלים מכלים שונים למט' דוקא אבל בחי' פנימי' רצה"ע שבמצות הוא עצמו' רצה"ע הפשוט שבלתי מלוכש בטעם ושכל כלל למה תהי' המצוה כך ולא כך כמו ד' בְּתִי' בְּתַפִּילִי' שהן לנגד ד' מוחי' כו' ול"ב חוטי' לנגד ל"ב ג"ח דבחי' המקיף וכה"ג זהו הבא בהגבלה דאור בכלי למט' אבל בשרש מצות טו"ת בעצמו' הרצה"ע הוא למעלה מן הטעם בהגבלה זאת אלא רק שכך הוא רצונו הפשוט בתכלית שכך ציוה וגזר לבד כו' (וע"כ קבלת מ"ש בעול מצות בלא טעם כלל הוא למעלה הרבה מטעם וכונה בסוד ה' שבה כמ"ש במ"א בענין הקים על כו' וזהו ענין שמח' ש"מ שעשה רצה"ע בלא טעם כלל כו') וזהו אשר קדשני' במצוותיו בפנימי' רצה"ע הפשוט כו' וציונו שהוא למעלה מגופו של יח"ע שבמצ' שבא בבחי' או"כ (והוא שכר המצות בעוה"ב שנק' עדן כו') ומטעם זה יש בכח המצו' מעשיו' שהאדם עושה בפ"מ (בקבלת עמ"ש למעלה מן הטעם דוקא כנ"ל) שיעוררו את האה"ר בנשמ' האלקי' להיו' לו נפש שוקקה ביותר לה' לבדו למעלה מן

דימיון מקרבת: טוטה מז, א.

מחר חדש . . . כמ"ש במ"א: ד"ה ויאמר לו יהונתן — סה"מ תקס"ז ע' נד ואילך. וד"ה זה הנדפס להלן.

וראה לקו"ת פקודי' ה, א. אוה"ת בראשית כא, א.

פקדת ל' ציווי . . . ויפקד המלך . . . וכה"ג: אסתר ב, ג. וראה ד"ה זוהר וירא ויה פקד (ס' מאמרי אדה"ו

מארוז"ל ע' קפט. ובהגסמון בהמ"מ שם).

רחבה מצות מאד: תהלים קיט, צו.

רעוא דכ"ר . . . והי' על מצחו: תצוה כח, לח. וראה זחי"ג קכט, א. תרי"א פג, ג ואילך.

במ"א בענין הקים על . . . שמח' ש"מ: [= שמחה של מצוה]. ע"פ במדב"ר פי"ח, כא. תדא"ר רפ"ב. מדרש

שמואל פכ"ט. ועי' ד"ה ויקהל משה בטה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע שסד ואילך. תרי"ח ויקהל תרי"ז, ב ואילך.

בעוה"ב שנק' עדן: ראה ברכות לד, ב.

ילדה כו' ויש להבין מהו ענין עקרה כו' והנה ידוע שזה הפסוק מדבר בזמן הגלות שכנ"י נק' עקרה וע"ז א' רני עקרה כו' דהנה התפעלו' האו"ר נק' בן ובת כידוע שהמדו' הן נולדי' מן השכל וההתכוננו' דהיינו מבחי' בינה שנק' אם הבנים כו' וכמשל הולד בבטן אמו ובט"ח יצא לאויר העולם כך המדות דאו"ר תחלה הן כלול' בהעלם בתוך השכל וההשג' האלקי שבמוח בינה שבכאוי"א בפרט ובכלל בכללו' נ"י בזמן הגלות דוקא וכידוע שהגלו' נק' בשם בחי' עיבור (כי הגאולה נק' לידה וכמא' אפי' בשעה כו' כאשר עוברת כו') והיינו שבחי' המדו' דאו"ר הן בבחי' עיבור בהעלם בנינה (דכללו' נ"י הן כלול' בו"ק דז"א שהן בבחי' עיבור במעי אימא עילא' וכמו ת"ר אלף דיעו' שהי' במית והענפי' שלהם בכל דור ששרשם בבחי' בינה דאצי' שנק' א"ם הבנים כו') ולפי שבזמן הגלו' הוא בחי' הסתר אלקו' בצמצום גדול שזהו ענין שיעבוד הגלות (כמא' גלו לאדום שכינ' עמהם וכמ"ש ביעקב אנכי ארד עמך כו') ע"כ התפעלו' האו"ר מכסי' ונעלמי' במוח בינה של כאוי"א בבחי' עיבור והעלם גדול (וכנרא' לעין שכל יגיע' ועבודה שכלב בתפלה מחמ' עוצם טרדת הפרנס' בצוק העיתי' לא יוכל להיות התפעלו' המדו' דאו"ר בלב כלל רק נשאר במוח בבחי' הודא' לבד דבינ' עד הו"ד אתפשט' כו') וע"כ גם שמתעורר אדם בתפלה באהב' או ירא' לא יולדו בלב לצא' מן ההעלם לגילוי כלל ושרש ענין התפלה בכלל הוא ענין לידת המוחי' כמ"ש בפע"ח ופי' לידת המוחי' הינו בחי' המוחי' דאו"ר שמכוס' בעומק ההתכוננו' שנק' עיבור והעלם ובשעת התפלה יוצא' מן ההעלם לגילוי במהו' בפ"ע כולד הנולד מבטן אמו (ומה שנק' לידת המוחי' אע"פ שהוא לידת המדו' או"ר שנק' בן ובת היינו לפי שעיקר לידת המדו' תלוי בליד' המוחי' דאימא שנק' מוחי' חדשי' לצורך הלידה כמ"ש במ"א ע"פ וראיתן על האבני' כו' דנה"י דאימא מסתלקי' כו' נמשך תוס' מוחי' חדשי' באימא והוא נק' לידת המוחי' היפך המוחי' סתומי' שמעכבי' הלידה וכנרא' בחוש שכל שמעמיק יותר בהשג' יותר יעוכב תולדו' המדו' בלב כו') ובזמן בהמ"ק הי' להיפך שמיד ששיג בהשג' האלקי' יולד מזה או"ר בלב בלי עיכוב כלל

האו"ר נק' בן ובת: [= האהבה ויראה]. ראה תניא ספטי"ז (בהגהה).

בינה שנק' אם הבנים: ראה זח"א ר"ט, א. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ התשי"ט ע' 112.

וכידוע שהגלו' נק' . . עיבור: ראה תרי"א פ' ורא. אה"ת שה"ש (כרך ג) ע' א"ג (וש"ג).

אפי' בשעה כו' כאשר עוברת: ברכות כ"ט, ב.

דכללות נ"י . . בו"ק . . ת"ר א"ל: ראה לעיל ד"ה שאו (קרוב לסופו). ביאורו"ז קה, ב.

גלו לאדום שכינ' עמהם: ספרי מסעי' לה, לד (וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ז ע' 210).

אנכי ארד עמך מצרימה: ויגש מו, ד.

דבינ' עד הוד אתפשט': מובא בסה"מ תקס"ח ס"ע תצא — בשם הזוהר. וראה גם ע"ה שער הנסירה פ"ח.

טעה"צ (להאריז"ל) ס"פ שמיני.

התפלה . . לידת המוחי' כמ"ש בפע"ח: ראה שער התפלה פ"ז.

במ"א ע"פ וראיתן על האבני': ראה שמות א, טז. סוטה י"א, ב. שמור"ר פ"א, יד. ע"ה שער המוחין (ש"כ)

פ"ג. פע"ח שער הק"ש פכ"ד. שער הכוונות ענין כוונת ק"ש דרוש ז'. מבווא שער"ם ש"כ ח"א פ"א. וראה ס'

מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' רצ"ב. ח"ב ע' תק"ח. ביאורו"ז קה, סע"ב. שער היחוד פל"ד. ועוד.

טו) ובכל זה יובן מ"ש בסוף פקדת הארץ כו' רבת תעשרנה פלג אלקי מלא מים כו'. פי' רבת תעשרנה לארץ עליונה ע"י בחי' פקידה פקודה זאת ע"י מצות מעשיות כנ"ל יותר מכל אשר ה' בה רב תבואו' ע"י מי גשמי' וכה"ג דאע"פ שנא' בגשם והרוה את הארץ והוליד' והצמיחה אבל יש בצמיח' זו שיעור וגבול כמו הזורע קב שימצא כור וכענין ויזרע יצחק כו' אבל יש ברכה בארץ שהיא בלי שיעור וגבול כלל וכמו ברכת ה' היא תעשיר בעושר שאין בו שיעור למעלה כו' וז"ש רבת תעשרנ' בעושר רב תבואו' שבלתי מוגבל כלל לפי שפקדת הארץ בעצמך ותשוקקי' מבחי' מקור כל החסדי' העליוני' שהן שרש המצו' בעצמו' א"ס ב"ה שנק' רעוא דכ"ר כנ"ל שע"ז א' זורע צדקו' מצמיח ישועו' שזריעה כזאת מבחי' ור"ב חסד העליון שהוא למעלה מכל החסדי' העליוני' מצמיח ישועו' לאין שיעור והוא זריע' דמעשה המצו' בארץ שמעורר בה כח האה"ר העצמי' שלמעלה מן החכמ' שאין שם שיעור ומספר ומדה כלל וז"ש זרעו לכם לצדק' שהן המצו' שנק' צדקה וקצרו לפי חסד פי' לפי חס"ד הוא מקור מוצא לכל בחי' החסדי' עליוני' שנמשך מרעוא דכ"ר שלמעלה מחסדי' דחכמ' ומדו' כנ"ל וד"ל.

טז) והנה ידוע בטבע המים היורדי' מגבוה לנמוך שהולכי' בריבוי ושפע גדולה וכל שהתחלתן מן הגובה יותר יותר הן יורדי' ומתפשטי' למטה מטה למקום נמוך ביותר עד שממלאין כל העמקים השפלי' ביותר (וכמו ארובו' השמים נפתחו בזמן המבול שהוא המים שמעל השמי' ירדו למטה מטה ביותר וגם הרי גברו המים אח"כ למעלה ביותר והוא מפני מעיינו' תהום רב' שנבקעו ועלו מלמט' למעל' וכך הוא כת"ר לחיי נח באלף השש"י דאפתחו מבועי' דחכמת' ממקור החכמ' שישפיע ויומשך גם בכל מקומו' ומדרגו' השפלו' ביותר כמ"ש ומלאה הארץ דיע' את ה' כמים לים מכסי' כו' וכולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם כו' וראו כל בשר כו' עד גם הבהמו' וחיו' דכתי' וגר זאב כו' וארי' כבקר יאכל תבן כו' והוא מצד שני

הזורע קב שימצא כור: ראה פסחים פז, ב: תרא ותריח ר"פ בשלה.

ויזרע יצחק: תולדות כו, יב.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.

זורע צדקו': ברכת יוצר.

זרעו לכם לצדק': הושע י, יב.

המים היורדי' מגבוה לנמוך: תענית ז, א.

ארובו' השמים . . מעיינו' תהום: ע"פ נח ז, יא.

כת"ר לחיי נח . . מבועי' דחכמתא: זח"א ק"ז, א.

ומלאה הארץ דיעה: ישע"י יא, יט. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסט (ובמ"מ שם).

וכולם ידעו אותי: ירמ"י לא, לג.

וראו כל בשר: ישע"י מ, ה.

וגר זאב . . וארי' כבקר: ישע"י יא, ו"ז.

מסודרי' או כסך הסוכ' שנעשה צל להסתיר כו' ובקיעת החסדי' דשם הוי' בצרופי' דשם אלקי' הוא לבטל ולהעביר המסך ופרגוד זה ע"י רוב תגבור' האור הרב וכידוע בענין כ"ו כל"ח דשבת וד"ל) וזהו פלג אלקי' שמפלג ומחלק לשם אלקי' וריבוי התחלקו' עד שיאיר האור גם דרך שם האלקי' ולא יסתיר כלל (אדרבה על ידו יאיר האור בריבוי התחלקו' יותר עד למט' מט' כו' והוא ריבוי התחלקו' החסדי' שנעשי' ע"י בחי' היסוד הגבורו' לחסדי' דוקא כענין את' גבור כו' מכלכל חיים כחסד כו' בגבורו' גשמי' טיפי' טיפי' וכמו שפע המזון של פרנס' לפרנס לכאוי"א כפי מדרגתו בעליוני' ותחתוני' כמ"ש פותח כו' משביע לכל חי רצון כו' (וכמו התהפכו' גבורו' דנוק' לחסדי' ע"י התגבורו' חסדי' דדכורא שתזריע ותגדיל ולד ברמ"ח איברי' כו' כמ"ש במ"א) ופי' הב' בפלג אלקי' הוא ל' הפלג' וריבוי גדול (או כמפליג בים למרחוק כמו ענין הפלגת הערך כו') והכל ענין א' הוא לפי שסיבת פלג אלקי' הנ"ל בא מחמת שנתרבה ונתגדל מאד ריבוי אור תגבורת החסד העליון ממקור כל החסד העליוני' דבחי' רעוא דכ"ר הנ"ל עד שממילא נתבטל הצמצום וההסתר דשם אלקי' (כמשל מעיין המתגבר ביותר ממקורו ונעשה שטף גדול ביותר שיש בכחו הגדול להעביר כל מסך המפסיק כו' או כמו כח השכל שנובע ביותר יבקע המסך שהוא הקרום של מוח המכסה ויבקיע להיות מאיר אור השכל (והיינו ע"י הקרום דוקא שמביאו לגילוי בחלקי' רבי' ואופני' שוני' כמ"ש במ"א בענין קרומא דאורא כו') וזהו פלג אלקי' ל' הפלג' וריבוי גדול שנעשה בשם אלקי' ע"י תגבורת אור החסד כו' וע"כ לא א' פלגי אלקי' אלא פלג מקור ההתחלקו' שהוא מצד המקור המחלק לשם אלקי' כו' והיינו מפני שהוא מלא מים העליוני' ממקור החסדי' בתגבור' שפע רב ביותר כו' וד"ל.

יח) ובכל זה יובן מ"ש ואת העולם נתן בלבם כו'. פי' העולם הן ד' יסודו' דארמ"ע שנק' עולם נתן כלב האדם שנק' עולם קטן כניל שיתוקן על ידו דוקא כניל. וכיארור הענין הנה בחי' ב' יסודו' התחתוני' דמים ועפר שיש ביד האדם לתקן מוכן מכל הנ"ל בבחי' רמ"ח מ"ע שנק' מים שנמשך בארץ שהן כניל כניל בענין פקדת הארץ כו' וענין ארץ לא שבעה מים כו' וענין תיקון ב' יסודו' העליוני' מהם שהן אש ורוח הנה אע"פ שבסדר דארמ"ע האש גבוה מן הרוח אבל באמת הרוח גבוה מן האש כי

פוחח . . . רצון: תהלים קמה, טז.

התהפכו' גבו' דנוק' . . . שתזריע . . . כמ"ש במ"א: ראה סידור נד, ג (ד"ה עיני כל). וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' לא.

כמ"ש במ"א בענין קרומא דאורא: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רנה ואילך (ובהמ"מ לשם — נדפסו בחי"ב ע' תרנד שו"ה: ולהבין שרשו).

שבסדר דארמ"ע האש גבוה מן הרוח: שמור פכ"ג, יג. במדביר פי"ד, יב. רמב"ם הל' יסוה"ת. הרוח גבוה מן האש: ראה גם סה"מ תקס"ט ע' רכו (ונמצא גם בהמשך ספיג ורפי"ד. מים רבים תרליץ פק"ה). סידור רעג, ב. תו"א מג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תנ. אוה"ת תזריע (כרך ב) ע' תקיט ואילך. סה"מ תרע"ח ע' ש"ז.

בלא דיבור כו' כנ"ל וזהו עיקר בחי' חכמ' כשבאה בדיבור דוקא כמו במ"ת דכתי' וידבר אלקי' את כל הדברי' כו' הגם דחכמת אדם תאיר פניו גם בלא דיבור (כמו בהגיון ועיני השכל כשמשכיל שכל חדש כמו ר"א שמצא כו' אין זה רק הארת העונג שבחכמ' בפרט כו' אבל עיקר נפש המשכלת עצמ' שלמעלה גם מכח המשכיל להשכיל שכל בפרט אלא הוא עצם כח המשכיל כמו שהוא טרם שישכיל כו' ה"ז בא בדיבור דוקא מאחר שבוה הדיבור דוקא נק' רוח, שבוה נק' רוח ממללא נפש המדברת שהוא נפש השכלי' עצמ' כו' וא"כ ר"ח זה הוא שרש דח"ע דתו' להמשיך אותו' מן ההעלם דעצם השכל (כו') ובוה יובן שרש בחי' משיח שנא' בו ונחה עליו רוח ה' רוח חכמ' כו' וכמו רוח ה' תניחנו כו' שזהו בחי' רוח האד"ם העליון שנחה עליו רוח חכמ' אד"ם דאצי' מלמעלה למט' כענין הקדב"ה יושב וקורא כנגדו שרוח האד"ם העליון הוא שמדבר בפי האדם כנ"ל והוא שרש ומקור העצמי לח"ע דתור' כנ"ל מפני שזהו דוקא הנק' רוח ממללא כו' וד"ל (ווי"ש במשיח מ"ה שמו מ"ה שם בנו כידוע).

כ) והנה יש עוד ראי' לזה שעיקר הנפש אדם הוא בבחי' רוח ממה שמצינו שעיקר הנבוא' נק' בשם רוח הנבוא' כמו ויאצל מן הרוח כו' ותנח עליהם הרוח כו' (וכן בענין החכמ' אמרתי ימי' ידברו כו' אכן רוח היא באנוש כו' וכה"ג) וכן ואשפוך את רוחי ואת רוחי אתן כו' וכן משה א' אל אלקי' הרוחו' כו' וביהושע נא' איש אשר רוח בו כו' (אע"פ שהנפש כלול מגר"נ העיקר הוא בחי' הרוח דוקא מטעם הנ"ל) וראי' עוד לזה ממה שמצינו שהתעוררו' כל עצמו' הנפש הוא בבחי' רוח דוקא וכמו ורוח לבשה את עמשי כו' וגם מלמעלה למט' א' עד יערה עלינו רוח ממרום פי' רוח התעוררו' לעורר את האדם בתשוב' שלימ' או לעורר באה"ר כו' הנה זה בא ע"י רוח האלקי' העליון דוקא כענין ב"ק מכרו' כו' פי' יערה עלינו רוח כמו ענין העירוני מכלי אל כלי כו' כך יש בחי' עירוני הרוח העליון האלקי' על בניא לעורר כל עצמו' נפשם כו'. ומכל זה יובן עכ"פ שהרוח גבוה מן האש כי האש יסודו הוא בחלל השמאלי שבלב בבחי' צמאון ותשוק' כמו צמא' לך

וידבר אלקי': יתרו כ, ב.

דחכמת אדם: קהלת ה, א.

ר"א שמצא: ירוש' שבת פ"ח ה"א.

ונחה עליו: . . . רוח ה' תניחנו: ישעי' יא, ב. סג, יד.

מה שמו מה שם בנו: משלי ל, ד. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצו.

ויאצל: . . . ותנח: בהעלותך יא, כה"ו.

אמרתי ימים ידברו: איוב לב, ד"ח.

ואשפוך: . . . ואת רוחי: ע"פ יואל ג, א. יחזקאל לו, כו.

אל אלקי': . . . איש אשר רוחו: קרח טז, כב. פינחס כז, יח.

ורוח לבשה: . . . עד יערה: דה"א יב, יח. ישעי' לב, טו.

כענין ב"ק מפרות: ראה לעיל סעי' י.

האש יסודו: . . . שבלב: ראה תניא פ"ג.

נפשי כו' והוא ההתלהבות שבתפלה ברשפי אש התשוק' לאלקי' חיים אבל הוא חולף ועובר לפי שאינו בעצמו' הנפש ממש אע"פ שא' צמא' לך נפשי כו' משאי"כ בחי' רוח התעורר' הנפש עצמ' בתשרי או אהיר ע"י שיער"ה עלינו רוח ממרום כנ"ל וכה"ג זהו בבחי' עצמו' נפשו כו' (כמו אף רוחי בקרבי כו' וכן רוחו ונשמתו אליו כו').

כא). . ג' דמצות ת"ת בדיבור בפה מיד אחר התפלה בצמאון הלב שהוא בחי' רוח ממללא שלמעלה הרבה מבחי' האש דתפלה עד שהוא ממתיק לבחי' גבור' רשפי אש הצמאון דתפלה כידוע וד"ל. וכל זה מצד שרש בחי' רוח הדיבור דתו' שהוא דבר ה' מרוח האדם העליון דאצ"י כו' ששרשו הוא בחי' אוי"ר העליון אוי"ר יו"ד דח"ע דהיינו בחי' מקור ושרש העצמי דחכמ' שביו"ד מטעם הנ"ל משאי"כ האש (אע"פ שנא' הלא כה דברי כאש כו' זהו הבא בבחי' הרכבה ברוח שכולל אש ומים כנ"ל) ונמצא שכמו שהמים למעלה מן העפר כנ"ל בענין ארץ לא שבע' מים כו' כך הרוח למעלה מן האש שהוא רוח הדיבור דתו' שלמעלה מן האש דתפלה (דיסוד האש שכלב שרשו במוח בינ' שהוא חם ויבש ושרש רוח החיים שכלב שרשו במקור החכמ' שבמוח החכמ' שהוא קר ולח וכולל לאש ומים כו') אך ורק כמה שיש בכח האש לעלו' למעלה עד מקורו באש היסודי שהוא בחי' אוי"ר דק בתכלית בזה הוא למעלה מן הרוח גם בשרשו באוי"ר העליון כו' כמשי"ת) והוא מ"ש ואחרי האש כו' קול דממ' דקה כו' כמ"ש במ"א).

כב) והנה כל הנ"ל בענין פקדת ארץ כו' הוא בזמן הזה דאתדל"ע באה דוקא ע"י אתדל"ת וכאשר אין בכניי' כח באתדל"ת כלל להתעורר מצד עצמם כמו אין קורא בשמך אין מתעורר כו' וכמו בזמן הגלוי שנא' אני ישינ' כו' וגם מצד שיעבוד הגלוי בצוק העיתי' בפרנס' בלחץ וכו' מקוצר רוח ועבוד' קשה לא יש בכח נשמתם להתעורר אף בתשוב' כו' הנה לזאת צריך שיעורר בכניי' כח מלמעלה להיות בהם תשוק' והעלא' לקרב לבנם אל אביהם שבשמי' וכענין פקד"ת הארץ ותשוקקי' כנ"ל ע"י פקיד' מלמעלה דוקא נעשה ונמשך תשוק' בכניי' מלמט' למעלה וזהו ע"י רמיח מ"ע שהן רמיח חסדי' כנ"ל וזהו ענין המים שנמשך לעפר ליתן בה כח

אף רוחי . . . רוחו ונשמתו: ישעי' כו, ט. איוב לד, יד.

כא) . . . במקום הנקודות קרוע תיבות אחדות בגוכי"ק. וגם בכת"י המעתיק חסר.

שו"ה ששרשו — הוא בחי': כסה"מ תקס"ה ע' א"מא נדפס, הוא לא בחי', והוא טה"ד שם.

אוי"ר . . . אור יו"ד: זח"א טז, ב. ועוד. וראה בהנסמן בס' הערכים-תב"ד כרך ב' ע' רכג.

הלא כה דברי כאש: ירמ"י כג, כט.

כו) . . . כמשי"ת: ב' סיומי מוסגרים אלו — אולי באו במקום נקודות.

ואחרי האש: ראה מלכים"א יט, יב.

אין קורא בשמד: ישעי' סד, ה.

אני ישינ': שה"ש ה, ב.

להצמיח כל צמח כו' ואיכ המים למעלה מן העפר אחר שנמשכי' ויורדי' מגבוה לנמוך כו' אבל הנה לעיל כתי' לרוקע הארץ על המים שהארץ יהי' למעלה מן המים כי יהי' כתי' התשוק' בארץ מעצמ' וכחה שיהי' במדרג' גבוה מן כתי' מים עליוני' הניל ודיל. וכמיכ יהי' כתי' האש למעלה מבחי' הרוח והוא אש דתפלה למעלה מבחי' רוח הדיבור דתו' הניל וזהו את העולם כו' מבלי שימצא ראש וסוף דמה שעכשיו ראש ומשפיע כמו המים שעל העפר יהי' לעיל בבחי' סוף והסוף שהוא העפר יהי' לראש כמיש לרוקע הארץ כו' שהמים יהי' למט' מן העפר וכן האש שמקבל עכשיו מן הרוח כניל יהי' למעלה מן הרוח וזהו שלא נודע מי הוא הראש ומי הוא הסוף כו'.

(ג) וביאור הדברי' הנה מה שיהי' בארץ תשוק' שלמעלה מבחי' מ"ע דמצו' זהו ענין התשוב' שהוא בבחי' אויח למעלה היפוך ענין המצו' שהן בבחי' אוי' כידוע וכמו שידוע בעיקר ענין התשוב' מעומקא דלכא בחי' תשיע שהוא בחי' צעקה מקירת הלב כמו צעק לבם אל ה' כו' וכן ויצעקו אל ה' בצר להם כו' דהיינו שצועקי' מן המיצר והדוחק שיצר לאדם מאד ויתמרמר בנפשו מאשר נפל בהתקשרו' רצונו' זרו' בעניני הבלי עוה"ז ונתרחק מאד מאור פני אלקי' חיים כו' שמוה יבא בחי' הצעקה בלב בהתפעלו' יתירה ביתר מכפי שיוכל הלב להכיל כו' (כמו ראבי"ד שיצא' נשמתו בבכי' וכעיי'ת שכל אדם מתעורר בתשו' שלימ' וכוכה במר נפשו כניל ונק' מי בוכין כו') וזהו הנק' בחי' אויח מלמט' למעלה מפני שלא יוכל להתיישב בכלי כלל וכך יעורר למעלה גיכ כדוגמא זו ממש והוא גיכ בחי' אור גדול שנמשך מלמעלה למט' שאינו נתפס ומתיישב בכלי כלל וזהו שא' בזוהר דבעי'ת משכי לי' לקודב"ה בחילא יתיר פי' בחילא יתיר שאינו נגבל בכלים כלל כמו התשוב' שהיא למעלה מהגבלת האור בכלי ועיכ גזרו או' דאם ישראל עושי' תשוב' נגאלי' ואיל אינן נגאלי' דהגאולה בתשו' תלי' דוקא והטעם הוא לפי שהגאולה הוא ענין התגלו' עצמו' אא"ס ממש שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלו' דאבי"ע שהוא למעלה מהגבלת האורו' בכלים דאבי"ע כידוע עיכ ודאי א"א שיבא אור גדול כזה ע"י המצו' שהן רמיח חסדי' עליוני' שבא האור בכלי דוקא שהרי נק' רמיח איברי' דמלכא כידוע אלא זה הדבר תלוי בתשוב' דוקא ולא במצו' לפי שהתשוב' הוא

לרוקע הארץ: תהלים קלו, ו.

את העולם: ראה לעיל בתחילת המאמר.

צעק לבם אל ה': איכה ב, יח. וראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקפ"ה.

ויצעקו אל ה': תהלים קו, ו.

כמו ראבי"ד: ע"ז יו, א.

בזוהר . . . בחילא יתיר: ראה זח"א קכט, ב.

דאם ישראל עושי' תשוב': סנהדרין צו, ב.

רמיח איברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"ב ק"ח, א. ובכ"מ.

למעלה מן הכלי כניל (ואמנם הרי העוה"ב יהי' דוקא מן המצו' שנעשו בעוה"ז דוקא וכמא' היום לעשות' ולמחר לקבל שכרם כידוע בענין כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקי' הענין הוא שזהו דוקא אחר התשוב' שמזה יהי' הגאולה שהוא ימו' המשיח שלפני העוה"ב כידוע וכמא' דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז וכמ"ש בר"מ דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובת' אבל עיי' יבא אח"כ ענין המשכו' דעצמו' אאיס שבמצו' עליונו' שנק' מצותיו' ממש שהן בבחי' איס ממש כמ"ש רחביה מצותיך מאיד שלא יגבלו ויתיישבו בכלים כלל ויהיו למעלה מן המספר כמשי"ת בסמוך כמ"ש אשר לא ימד ולא יספר כו').

כד) וזהו שיהי' לעיל הארץ למעלה מן המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים דהיינו בחי' התשוב' שהיא בבחי' או"ח מלמט' למעלה שבא' מכח עצמיו' ההתקשרו' דכנ"י בבחי' יחיד' שננפשם למעלה מן הטעם ודעת לגמרי ותהי' מעוררת למעלה ג"כ בבחי' ומדרג' זאת שהוא בעצמו' רצון הפשוט שנק' רעוא דכ"ר שלמעלה גם מן הרצון העליון הנמשך במצו' שנק' מי"ם וז"ש לרוקע הארץ על המים דמה שעכשיו הארץ בחי' מקבל מן המע' דמצו' יהי' לעיל למעלה מהם כו' וכמ"ש אי"ח עטי"ב וכמו הנני בורא חדשו' בארץ נקב' תסובב גבר וזהו והארץ אזכור דקאי לעיל דוקא שזכרון זה הוא בא ע"י בחי' התשוב' שהוא למעלה ממש פקדת הארץ ע"י מים וכה"ג מטעם הנ"ל ודיל וכמ"כ יהי' לעיל מעלת ומדרג' האש גבוה מן הרוח כו' להיות שהאש הוא בחי' צמאון דתפלה עכשיו יהי' לעיל בבחי' או"ח דבע"ת שתגדל ותעלה רשפי אש התשוק' ביותר בהם מצד עוצם גודל הריבוי שנתרחקו ונדחו מאור פני אלקי' כו' (שנק' אש שחורה הדולק ועולה למעלה מעלה בשרש האש היסודי שהוא עצם חשוך שלמעלה מן האויר דצי"ג בבחי' או"י וגם למעלה מן הרוח בשרשו באויר אור יו"ד דחכמ' הנ"ל כמ"ש יתרון האור מן החושך והוא בחי' אשא אוכמא דוקא כמ"ש במ"א) שיעלה למעלה גם מבחי' הכח דדיבור דתו' שנק' רוח ממללא הנ"ל והוא למעלה מבחי' אד"ם מדבר כו' שהצעקה מן המיצר העצם דבע"ת הרי הוא בקול פשוט מעצמיו' ממש שלמעלה גם מבחי' כח השכל שבנפש הנק' נפש השכלי נפש המדברת כו' ודיל (וזהו שנא' במשיח ישכיל עבדי כו' וגבה מאיד למעלה מבחי' אד"ם

היום לעשות: ואתחנו ז. יא. עירובין כב, א.

כ"י יש להם חלק . . . כולם צדיקים: סנהדרין ז, א. ישעי' ס, כא.

דיפה שעה א' . . . בר"מ דמלכא משיחא: ראה אבות פ"ד מ"ז. זחי"ג קנג, ב (ראה סה"מ תקס"ב חי"ב ע' תקלד ובהנסמן בהמ"מ שם).

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

לרוקע הארץ על המים: שם קלג, ה.

אי"ח עטי"ב . . . נקב' תסובב גבר: ע"פ משלי יב, ד. ירמ"י לא, כח.

והארץ אזכור: בחוקותי כו, מב.

יתרון האור מן החושך: ע"פ קהלת ב, יג.

ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.

דתו"מ שהי' ע"י משה בדיבור במ"ת כמ"ש במ"א) וזהו העולם נתן בלבם בכל אשר נעשה כו' פי' בבחי' אדם שכלול מד"י דארמ"ע העולם נתן בלבם לתקן לעה"ד כו' ולברר ולהעלות לרפ"ח כו' ע"י תשוב' ומע"ט שהן ב' מדרגו' דאורי' ואורי' באופן שלא ימצא ראש וסוף שע"י המצו' המים ראש והעפר סוף וע"י התשוב' הראש נעשה סוף שהוא העפר שנעשה למעלה מן המים כו' כנ"ל וכך הוא הכל הדי' נתן בלבם לתקן באופן שלא ימצא בהם ראש וסוף (כי למ"ד שמי' וארץ כא' נבראו שהן בחי' ע"ס דאורי' וע"ס דאורי' לא נודע מי הראש כו' וכמ"ש במ"א ע"פ כי אל דיעו' ה' כו' (וית' בסמוך).

כה) וזהו והי' מספר בני' כחול הים כו'. דלכאורה קשה רישא לסיפא דבתחלה א' והי' מספר כו' ובסוף א' אשר לא יספר כו' אך הנה הענין הוא דמצות מעשיו' שהן רמ"ח חסדי' עליוני' שבהן נפקדה הארץ כנ"ל בענין פקדת הארץ כו' הרי הן באי' ונמשכי' במספר דוקא שהן רמ"ח מ"ע ועם שס"ה ל"ת וז' מצו' דרבנן כללו' המצו' הן במספר תר"ך ונק' תר"ך עמודי' אור (ג"י כת"ר) שהוא מספר קצוב דוקא וזהו פי' פקדת הארץ פקידה זאת ל' מספר הוא ג"כ כמו פקוד' כל זכר כו' והוא מפני שהמצות הן באי' ונמשכי' לכנ"י שהן ג"כ במספר קצוב לגלגלתם ס"ר ששרשם ס"ר אותיו' דתשבי"כ ואע"פ שמספר המצו' רק תר"ך הרי מתחלקי' לפרטיות יותר בבוא' להתלבש בנשיי' בכא"א כו' וכללות טעם ענין ההתחלקו' הזאת הוא לפי שהמצו' הן באי' בבחי' כלים מכלים שוני' לאורו' העליוני' כל אור בכלי מיוחדת דוקא להיותו בא בציור אד"ם דוקא שהן רמ"ח איברי' ושס"ה גידי' שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כידוע ונחלקו' לפרטו' בס"ר נשיי' אך כללותם הוא תרי"ג או תר"ך כו' וידוע שבחי' הכלי הוא בחי' ההגבלה במדה והתחלקו' והוא ענין א' המספר שהוא בא בהתחלקו' ומדה ומאחר שהאורו' נמשכי' בכלים ממילא באי' לכלל מספר והתחלקו' כי בחי' ההתחלקו' דמספר עם ענין ההגבלה דכלי ענין א' הוא והא' תליא כידוע משא"כ האורו' בלא כלים שלא . . . הגבלה כלל ממילא לא באו לכלל מספר כו' (כמו במקור הכללי יותר שבתו"מ הן רק ג' קוין ימין ושמאל ואמצע והן ג' דברי' תור' ועבודה וגמ"ח (וביותר כללי הוא מ"ש תרי"ג מצו' ניתנו והעמידן על אחת שהיא האמונה שהיא בבחי' כת"ר הכללי לבטל כל רצון מפני רצון ה' שבמצות כמא' איה"ז אמ"ת שהוא תו"מ ואיה"ז אמונה.

שמי' וארץ כא' נבראו: תגיגה יב, א.

תר"ך . . . כת"ר: פרדס שי"ח פ"ג.

פקוד כל זכר: ע"פ במדבר ג, מ.

שלא . . . : בגוכי"ק קרוע כאן תיבה אחת בערך.

תרי"ג מצו' . . . על אחת: ראה מכות כד, א.

איהו אמת . . . ואיהו אמונה: ראה זחי"ג קצת, ב. לקו"ת ואתחנן ה, רע"ג. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשמ.

אוה"ת נד' ע' תתצא. ועוד.

כו) וזהו והי' מספר בני' כו' שיש להן מספר ס'ר שרשי' (והענפי' נמשכי' אחר השרש כו') והמצו' הנמשכי' בהם כמ"ש פקדת הארץ כו' ג"כ במספר רמ"ח כו' אך מ"ש בסיפא אשר לא ימד ולא יספר הוא מדבר בבחי' התשוב' שהיא בבחי' או"ח למעלה מעלה בעצמו' א"ס כ"ה שלמעלה מהגבלת האור בכלי כנ"ל ע"כ ע"י התשוב' מתעלי' נשי' למעלה ממקור חוצבם שהוא למעלה מן מספר ס'ר כו' וכמו ענין ע"ל צבאותם כו' (דשרש נשי' בוי"ק דו"א שהן ת"ר אלף הוא באור אבא כמ"ש כי אתה אבינו כו' וע"י התשוב' מגיעי' בעצמו' א"ס ממש שלמעלה גם ממספר האותיו' שבתו' שרש ס'ר נשי' והוא חכמתו ית' העצמיו' דכתי' בי' לתבונתו' אין מספר כלל וד"ל) וזהו והי' מספר בני' כחול כו' פי' בחי' מספר דבני' שע"י המספר דתו"מ הוא עצמו יעלה ויגיע להיות למעלה מן המספר כמו שהמצו' הן בשרשן הראשון בעצמו' א"ס ממש שהן למעלה מן המספר כמו רחבי' מצותך מא"ד למעלה מהגבלת כלי שממילא הוא למעלה מבחי' התחלקו' ומספר כמו שלתבונתו' אין מספר כו' והיינו מא' יפה שע' א' בתשו' ומע"ט שיקדום התשוב' למע"ט שע"ז דוקא יגיעו המע"ט דמצו' למעלה מן המספר דהיינו בעצמו' א"ס שלמעלה מן המספר כו' וע"כ משיח יעלה לצ"ג לבע"ת כו' ואם אין עושי' תשוב' אין נגאלי' כנ"ל וד"ל.

כו) (אך עדיין יש להבין איך יהי' בחי' המספר עצמו' למעלה מן המספר שהוא דבר והיפוכו בנושא א' וגם יש להבין דהלא העוה"ב בא מן המצו' שהוא התיישבו' האור בכלי דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי יש שהן ש"י עולמו' כו' ולפי הנ"ל יעלו המצו' למעלה מהגבלת הכלים דוקא אמנם הנה הקושיא הא' תירוץ לשני' משום דהמספר עצמו שיבא ויעלה למעלה מן המספר דהיינו כמו הזמן שיהי' נצחי' שיכיל הגבלת הזמן מעצמו' א"ס שלמעלה מן הזמן כמ"ש ימלוך לע"ז כו' וכך יכילו מספר המצו' מהעצמו' דא"ס שלמעלה מן המספר כענין רחבה מצותך מאד הרי המצו' שבאה בגבול יהי' בה אור א"ס בבלתי גבול וגם יהי' מספר רמ"ח מ"ע וכולן בבחי' בלתי גבול בזמן שיהי' נצחי' אך איך אפשר שיהי' דבר והיפוכו כו' הענין ידוע שזה מנפלאו' א"ס שכל יכול הוא ויכול לעשו' בחי' בלי גבול בגבול עצמו (כענין צמצם שכינתו כו' ומקום ארון אינו כו') וזהו העוה"ב שיהי' גילוי עצמו' א"ס ממש בלתי בע"ג לבע"ג בבחי' כלים מכלים שוני' לכל צדיק כמדרגתו כמ"ש להנחיל כו' אבל יהי' גם הכלים בלי גבול מאחר שיכילו

כי אחת אבינו: ישעי' סג, טז.

לחבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

(אך): בכ"ק חסר ט"ום החצעי'.

אך עדיין י"ל . . . כמו הזמן שיהי' נצחי': ראה לעיל סד"ה שאו (פיסקא: ואחר כל הנ"ל).

להנחיל אוהבי יש . . . ש"י עולמו: משלי ה, כא. סוף עוקציו.

ימלוך לע"ז: בשלח טו, יח.

צמצם שכינתו . . . ומקום ארון: ראה תנחומא ויקהל ז, יומא כא, א.

לאור העצמו' דאיס כמ"ש להנחיל אוהבי יש י"ש האמיתי וכן א' ונח' לפניו ממש ויקראו ארץ חפ"ץ או חפצי בה כו' ובוה יתורץ הכל דבלא תשו' היו המצו' במספר וגבול ממש וע"י התשו' יעלו למעלה מן המספר כנ"ל אבל יתלבשו ויאירו בכלים רחבי' מאד שהו בבחי' בלי גבול וזהו שהמספר דמצו' וישראל עצמן יהיו כו' וד"ל. (ושרש הענין הוא דאוי"ח ואוי' דתשו' ומצות ישתוו יחד לגבי העצמו' כמ"ש כי אל דיעו' שמחבר ב' הדיעו' הפכ"י כו' כמו העיגול עצמו ששוין בו עולה ויורד כו' וע"כ יוכל להיות' שיקבל המקבל כל מרחב העצמו' דמשפיע וכמ"ש במ"א וד"ל. ובוה יובן תירוץ הגמ' על קושיא זו דרישא וסיפא כאן כשישראל עושי' רש"מ כו' פי' עושי' רצונו היינו ממקור כל רצון ה' שבמצו' שנק' רעוא דכ"ר שלמעלה מן המספר שהוא ע"י התשוב' שבבחי' או"ח שאז העפר למעלה מן המים וזהו כחול' הים דוקא שלא ימד ולא יספר ומ"ש ברישא והי' מספר כשאין עושי' רש"מ פי' שאין עושי' רק המצו' כמו שהו למטה בלא תשו' קודם שהו במספר אורו' בכלים כנ"ל אך ע"י התשו' יהי' המספר עצמו למעלה מן המספר מטעם הנ"ל (וכן ע"י קבלת עמ"ש לבטל רצון כו' וכנ"ל שמזה יגיע לבחי' רעוא דכ"ר כידוע במ"ש הקים ע"ל כו' וזהו עד דו"ד הגדיל כו' דוד מ"י חי וקיים).

כח) וזהו במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם כו'. פי' באותו מקום עצמו שנא' להם לא עמי אתם באותו המקום עצמו דוקא יאמר להם בני אל חי כו' והענין הוא כמבוא' למעלה בשרש ענין התשו' דבע"ת מעומקא דלבא כו' דמשכי ל"י לקודב"ה בחילא יתיר דהיינו להיות' גילוי עצמו' אאיס שלמעלה מכללו' כל ההשתלשלו' דאוי"כ כו' ויהי' גילוי אאיס למט' כמו למעלה ממש בשוה כמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כו' וקמ"י כחשיכ' כאור' כו' דגם במקום חושך ואפילה דקי"נ לא יחשיך כלל ולא עוד אלא שע"י התשוב' יתהפך גם החושך לאור ופי' שנהפך הרע שלהם לטוב כענין זדוונ' שנהפכו לזכיו' ע"י תשו' אמיתי' ביו"כ עד שהקללה יהופך לברכה מפני שקטיגור עצמו נעשה סניגור כו' ומאחר שהזדונו' עצמן יהפכו לזכיו' ע"כ החושך עצמו יאיר וא"כ ודאי מובן מזה שבאותו המקום עצמו שהי' חושך ורע דקלמ' שם יאיר אור האלקי' כו' וזהו ולילה כיום יאיר ממש בשוה וזהו במקום שיא' להם לא עמי אתם ע"י מעשיהם הרע"י שגרמו תוס' יניק' החיצוני' שנק' חושך וצמצום גמור באותו מקום עצמו יהופך לאור אלקי שיתגלה עליהם למט' כמו למעלה ממש מטעם הנ"ל ויקראו במקום זה עצמו

ונח' לפניו . . . ארץ חפ"ץ . . . חפצי בה: הושע ו, ב. מלאכי ג, יב. ישעי' סב, ד. וראה לעיל ס"ה. (ושרש: בכ"ק חסר סיום החצעי"ג.

כי א"ל דעות: שמואל-א, ב, ג.

תירוץ הגמ' . . . כאן כשישראל עושי': נסמן לעיל.

כידוע במ"ש הקים על: שמואל-ב, כג, א. וראה לעיל ס"א. רש"י.

עד דוד הגדיל . . . חי וקיים: שמואל-א, כ, מא. ר"ה כה, א.

ולילה כיום יאיר: תהלים קלט, יב.

בני אל חי כמו צ'ג בשרשם בעצמו' אוא"ס ממש (והוא מטעם הנ"ל בענין המספר עצמו שיהי' למעלה מן המספר כו' הרי מאיר אור א"ס ב"ה למטה כמו שהוא למעלה ממש וזהו העוה"ב שהוא גילוי עצמו' אא"ס למט' דוקא כמו שהוא למעלה ממש בהשווא' א' וכמ"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו ז"ה לנוכח כו' וד"ל (ולא עוד אלא שיהי' עליי' גדולה לבעי'ת יותר מצ'ג שא"י לעמוד שם והוא מצד יתרון האור מן החושך שמגיע למעלה מעצם שרש האור דנשמו' הצדיקי' כו' וז"ש לעת ערב יהי' אור אור גדול יותר מאור דיום ועכ"א העם ההולכי' בחושך ראו אור גדול כו' דזהו מטעם הנ"ל בעליי' דעפר דחז"ל הי"ם שלמעלה מן המים דים כו' כמ"ש לרוקע הארץ על המים וע"כ במקום שיאמר להם ל"א עמ"י שזה בהיותם בבחי' הפירוד מאלקי' כשאר העמ' יאמר להם בני אל חי ממש שלמעלה משרש הנשמו' שבבחי' אור שאחר הצמצום וההעלם וזהו בני א"ל ח"י מבחי' חיי החיים עצמו' ית' שלמעלה משרש הנשמו' שנמשך מבחי' חיים לבד וכמ"ש ויפח באפיו נשמו' חיים כו' וד"ל (והיינו בחי' מקיף דיחיד' שהוא מ"ם דצלם שלמעלה ממקיף דחי' ל' דצלים כמ"ש ויהי' האדם לנפש ח"י שאינו רק בחי' מזל מזל ונוצר מקיף דחכמ' לבד כידוע).

כט) ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ, פי' יהודה מל' הודאה כמ"ש הפעם אוד"ה את ה' כו' (ובד"ה א' יהוד"ה בשלום' שתמיד יודה כו') וכמו למען יזמרך כבוד כו' והוא בחי' העלא' מלמט' למעלה בשירות ותשבחו' בבחי' העלא' מ"ן דכנ"י כו' וכענין פסדיו' וק"ש באהב' דכל לכבך כו' שעולה למעלה בבחי' אריח בבחי' רשפי אש התשוק' כנ"ל וכמ"כ בשיע' בשפיכ' נפש וצעקה דבעי'ת שעולה למעלה מעלה בעצמות אלקי' ממש כנ"ל וישראל ל"י רא"ש שהוא בחי' המשכה וירידה מגבוה לנמוך מלמעלה למט' והיינו בחי' המשכו' אלקי' שעי' תרי"ג וצדק' וגמ"ח והן ב' יחודי' דבחי' יח"ע ויח"ת בחי' ישראל ל"י רא"ש והוא בחי' יח"ע ובחי' יהוד"ה הוא בחי' יח"ת דבחי' הנ"ל (שזהו בחי' זווג עליון דארי"א וזווג יחוד תחתון דזוי"ג כו') והן ב' מדרגו' דארי"א ואריח בכלל) ועכשיו אין ב' היחודי' שוין שזהו בהעלא' וזה בהמשכה ב' הפכים כו' אבל

וא' ביום ההוא: ישעי' כה, ט.

לעת ערב יהי' אור: זכרי' יד, ז.

ועכ"א העם ההולכים בחושך: [= ועל כן אמר]. ישעי' ט, א.

ויפח באפיו: בראשית ב, ז.

כט) ונקבצו: מכאן ואילך חסר בגווי"ק שלפנינו. ונדפס כאן ע"ס כתי' מעתיק.

הפעם אודה: יצא ל, לה.

ובד"ה א' יהודה בשלום: [טעות המעתיק, וצ"ל בחולט]. ראה נחמ"י יא, יז. תרי"א יח"י מה, א. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצח. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תש"ח. אה"ת יח"י תתשלח, ב.

למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.

וישראל ל"י ראש: שער הפסוקים להאריזל וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאריזל ויחי מו, כה. מה, ב.

לעיל ישתו בהשווא' א' ממש למהוי אחד באחד ממש שמיח"ע ויח"ת יהי רק יחוד א' כמ"ש ביום ההוא הוי' אחד ושמו אחד למהוי אחד באחד ממש והי' לאחד' כמו והי' אור הלבנה כאור החמה ממש ושניהם מקבלי' ממקור א' שזהו בחי' שוין בקומתן כו' וזהו ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ממש ושמו להם ראש אחד בחי' כתר א' לשניהם ועלו מן הארץ ודיל (וביאור הענין יובן עפ"י הנ"ל בענין או"י ואו"ח שיחברו יחד והי' לאחד' לגבי עצמו' אא"ס שז"ש כי אל דיעו' כו' כמשל העיגול כו' וכמו ענין שמים וארץ כא' נבראו כנ"ל וכמבוא' למעלה בענין המספר שהוא עצמו יהי' למעלה מן המספר כו' כמו הזמן שיהי' נצחי כו' שהוא כמו העוה"ב שנגלית אא"ס למט' כמו למעלה ממש דהיינו שיהי' התחלקו' הכלי' בלתי מוגבל שיכילו לבחי' העצמי' כו' כנ"ל וזהו שיח"ע ויח"ת שוין ממש ביחודא ולא ב' מיני יחודי' הפכיי' דאו"י ואו"ח כו' וזהו ושמו להם ראש א' שהוא בחי' כתר א' לזו"ג טובב וממלא כו' וכמ"ש ולא יהי' לך עוד השמש כו' ודיל).

(ל) כ"י גדול יום יזרעאל, פ"י יזרעאל ידוע שהוא בחי' זריעת א"ל דחסדי' עליוני' שהוא א"ל מאלקי' והוא מ"ש אור זרוע לצ"ע כו' שנזרעו חסדי' עליוני' דז"א דאצי' במל' שהן בניי למעלה ולמט' והוא בחי' זריע' אור דנשי' בבטן המל' שנק' אוצר ששמו גוף כו' ובאו מאין ליש בבי"ע כידוע והן ס"ר נשי' שרשיי' כנ"ל וענפי' המסתעפי' כו' וכנ"ל בפ"י והי' מספר וכמו ומספר רובע ישראל כו' וגם הוא ענין זריע' חסדי' עליוני' דאצי' ברמ"ח מ"ע שהן הי"ח כוללי' ונק' זריע' כמו זרע צדקו' שהמצו' נק' בשם צדק' וכמ"ש זרעו לכם לצדק' וקצרו לפי חסיד העליון כו' ומה גם שיורדי' אורות העליוני' דאצי' למטה מט' בעניני' גשמי' דנוק' דעשי' בדצי"ח גשמי' שזהו כמו הזריע' בארץ גשמי' כידוע וכמו שהזריע' בארץ גשמי' הרי העפר מכסה על הזריע' ומזה יצמח בתוס' ברכה מרובה על העיקר בכפלי' כפליי' וכמו ברכת יצחק דכתי' ויברכהו ק' שער"י) כך יצמח אור המצו' הנעשי' בארץ למט' דוקא בכפלי' כפליי' בתוס' ברכה מרובה על העיקר וז"ש והייתם ברכ' בקרב הארץ (דאיהו ברוך ואיהי ברכה) וכמ"ש כי כארץ תוציא צמח

למהוי אחד באחד: זחיב קלה, א.

ביום ההוא ה' אחד: ע"פ זכרי' יד, ט.

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.

ולא יהי' לך עוד השמש: ע"פ ישעי' ס, יט.

אור זרוע: תהלים צג, יא.

אוצר ששמו גוף: ראה ע"ז ה, א.

שהמצו' . . . צדקה וכמ"ש זרעו לכם: ע"פ הושע י, יב. וראה אה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתקמד. ושי"ג.

ויברכהו ק' שער"י: ראה תולדות כו, יב.

והייתם ברכה: ע"פ ישעי' יט, כד.

דאיהו ברוך ואיהי ברכה: זחיב קסב, א. זחיג רסד, ב.

כי כארץ: ישעי' סא, יא.

כו' כן יצמיח ה' צדקה כו' וכתו' כי קרובי ישועתי לבא וצדקתי להגלו' דזורע צדקו ומצמיח ישועו' דצדקו' הוא הזריע' והישועה הוא הצמיחה שהן ריבוי החסדי' וישועו' כו' והוא בחי' גילוי אלקו' ביותר כמו ואראהו בישועתי' כו' וד"ל.

לא) וזהו כי גדול יום יזרעאל שהוא בחי' זריע' דאל שהן החסדי' הנזרעי' מצ"ע ע"י מעשה המצו' שיצמיח ויעשה פרי למעלה בתוס' ברכה מרובה כנ"ל והוא במקור כל החסדי' עליוני' דאצי' והחסד הוא בבחי' אור היום כמ"ש חסד אל כל היום ומצד בחי' התגברו' החסד עליון בתוס' מרוב' מן הצמיח' באר"ץ כנ"ל יהופך גם החושך לאור שלילה כיום יאיר והוא מ"ש לעת ערב יהי' אור דאור הלכנה יהי' כאור החמה ממש (כנ"ל שיח"ע ויחית יהי' שוין כו') לפי ששרש הצמיח' בתוס' מרובה בא ע"י הארץ שהוא המכסה על הזריע' כנ"ל והוא ענין התשובה מעומק הלב הנ"ל שהוא בבחי' או"ח למעלה שמזה נהפך החושך לאור כנ"ל (ויתרון האור מן החושך דוקא כשנהפך לאור מטעם הנ"ל וז"ש ולילה כיום יאיר (די"ב שעות הלילה יהי' ג"כ בבחי' שם הוי' כיב"ש היום ולא כמו עכשיו דיב"ש הלילה הן בי"ב צרופי שם אד' כו') ע"כ נק' אז יום גדול כמ"ש כי גדול יום יזרעאל שיתגדל היום בכפליי' ממש דמה שעכשיו היום רק יב"ש לע"ל יהי' כ"ד שעות מפני שיב"ש הלילה ג"כ יהפך ליום כנ"ל, וכמו לפני בוא יום הגדול כו' (ובעמית שמש נגבעו' שלא לבא כיום תמים הי' במו יום הגדול הזה מצד ששמע ה' בקול איש כמ"ש במ"א) וזהו שא' בל' נתינת טעם למה שקדם לומר דבני יהוד' וישראל יעשו להם ראש א' כו' כי גדול יום כו' לפי שלילה כיום יאיר ולבנה כחמ' שוין ממש וד"ל.

לב) אך הנה כ"ז אינו אלא שיהי' מדת לילה כמדת יום לבד כמ"ש ולילה כיום יאיר אבל באמת יש יתרון האור מן החושך כאשר יהופך לאור כנ"ל וכמ"ש אי"ח עט"ב כו' והוא כתר ש"ט דמשיח שעולה ע"ג דכתי' ב' וגבה מאד שהוא ע"י בחי' התשובה דוקא שלזה א' עד דוד הגדיל כו' וכן א' אבן מאסו הכוני' הית' לראש פנה בבחי' כתר שבכתר כו' אך הענין

כי קרובי ישועתי: שם נו, א.

ואראהו בישועתי: תהלים צא, טז.

חסד א"ל: תהלים נב, ג.

דיב"ש הלילה . . . צרופי אד': ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשס"ט. וש"נ.

לפני בוא יום הגדול: ראה יואל ג, ד.

ובעמידת שמש . . . תמים . . . בקול איש כמ"ש במ"א: ראה יהושע י, יב ואילך. סידור קמד, ד.

אי"ח עט"ב: משלי יב, ד.

כתר ש"ט: אבות פ"ד מ"ג.

וגבה מאד . . . עד דוד הגדיל: ישעי' נב, יג. שמואל"א כ, מא.

אבן מאסו הבוניס: ק"ח, כב.

יובן ע"פ מ"ש במ"א ע"פ ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כו' דהנה א' איש מזריע תחלה יולד' נקבה ואשה מזריע' תחלה יולדת זכר כו' וידוע הענין למעלה דכאשר המשכת מ"ד דדכורא קדם להעלא' מ"ן דנוק' יולדת נקבה שהוא בחי' דינין וצמצומי' וכך הוא בענין המשכת חסדי' עליוני' דאצי' ע"י המצו' כנ"ל בפ"י פקדת הארץ כו' או להמשיך בכנ"י התעוררו' אהב' כו' שזהו איש מזריע תחלה מבחי' אור הזרוע לצ"ע כנ"ל והיינו כאשר אין אתדל"ת מלמט' תחלה רק אתדל"ע מעצמו תחלה לעורר בכנ"י את האהב' או תשוב' כענין ב"ק מכרז' בכל יום כו' וכה"ג יולדת כנ"י שהוא בחי' המל' נקבה שהוא הירא' שנק' בתוכו' ומזה נתעורר דינין וצמצומי' כו' להיות שהאור ושפע בא בבחי' דין וצמצום במדה וגבול לפי מעשיהם לבד ויכלו המקטרגי' לעורר כח הדין כו' וזהו הסיבה שישראל סובלי' צרות רבי' כו' אבל אשה מזרע' תחלה היינו כאשר אתדל"ת בהעלא' מ"ן דכנ"י תחלה ע"י בחי' התשוב' מכח התעוררו' עצמן אז ע"י בחי' המשכת מ"ד אח"כ יולדת זכר שהוא בחי' החסד דב"ן מסט' דחסד דאבא קאתי וכת מסט' דאימא כו' וכמו כי זכר חסדו שהזכר רובו חסדי' והנקבה רוב' גבורות כמ"ש בע"ח וד"ל.

וזהו שע"י התשובה דבחי' או"ח יולד בחי' חסדי' עליוני' בתוס' ברכה מרובה שלא לפי המדה וגבול היפך בחי' הדין והצמצום כו' והיינו ענין מ"ש כי גדל יום יזרעאל שזהו כאשר יהי' התגברו' שפע החסדי' העליוני' בבחי' זכ"ר שלזה נק' יזרעאל שזרע חסד אל ויצמח ישועו' לאין מספר מטעם ענין התשוב' שהוא ענין אשה מזרע' תחלה שיהי' מזה זרע אל המקבל והן ב' מדרגו' דאורי' ואורי' שיהי' שוין כנ"ל וזהו והוא יכוננ' עליון שכוללם יחד כמו ואולך אתכם קוממיו' ב' קומו' דאורי' ואורי' וד"ל ובוזה יובן עכ"פ שלפ"ז בחי' המל' בבחי' או"ח דתשוב' דאשה מזרע' תחלה הוא למעלה מבחי' החסדי' דמ"ד דמצו' עד שממנה יהי' החסדי' בתוס' גדול וזהו עד דו"ד הגדיל והוא כתר ש"ט דמשיח שהוא בבחי' כתר שבכתר כנ"ל וד"ל.

במ"א ע"פ ולציון יאמר: תהלים סז, ה. ראה שערי אורה לג, א ואילך.
 איש מזריע תחלה: ברכות ס, א. נדה לא, א.
 כענין ב"ק מכרזות בכ"י: נסמן לעיל אות י"ד.
 דבן מסט' דחסד דאבא קאתי: ראה גם אמ"ב ח"ג ספק"ג, ושי"ג.
 כי זכר חסדו: תהלים צח, ג. וראה לקראת תוריע יט, ג. ולהלן בהמלואים להמי"מ לע"י.
 שהזכר רובו חסדי': כמ"ש בע"ח: ראה ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש י. ובכ"מ.
 ואולך אתכם קוממיות ב' קומו': בחוקותי כו, יג. כי"ב עה, א.

וראי' לזה הוא ממה שאנו רואים שנשי' הן בחי' כלי בית קיבול דוקא להכיל אור ה' שבתו"מ ולא זולתם כלל שהרי החזיר ה' התו"מ על כל אומה ולא קבלוהו כמי"ש וזרח משעיר למו הופיע כו' כידוע בדרז"ל ולא קיבלו רק ישראל לבדם מצד שהם בחי' כלי קיבול לזה מפני שרש נשמתם למעלה כמא' דישראל עלה במח' כו' והוא מה שיש בנשמתם בחי' הביטול במציאות לבחי' אין האלקי בעצם כמו מ"ה שמו מ"ה שם בנו לפי שנק' בנים להוי' כידוע (וארז"ל כ"י בני מלכים הם מפני ששרשם במל' דאצי' כידוע), וע"כ כל המשכות התו"מ ה"י לישראל דוקא וכמי"ש והייתם לי סגולה מכל העמים ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כו' שמהם יומשך השפע לכל האומות ע"י קבלת תו"מ וא"א שיהיו האוה"ע בחי' כלי קיבול לתו"מ מצד שרשם שהן בבחי' עולם הפירוד שהפרידן מיחודו כו' וע"כ אין בנפשם בחי' הביטול לאין בעצם אע"ג דקרו ל"י אלקא דאליא כו' וכתוב מלך אלקי' על גוים כו' זהו כמושל על עבדים כו', וראי' לזה שהרי גוי שעוסק בתורה חייב מיתה כו' ואינו מצווה על המצות רק על ז' מצות ב"נ כידוע וכמא' רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תו"מ כו' והוא מטעם הנ"ל וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל ובזוהר ע"פ והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם להורתם כתיב חסר וי"ו שזהו בחי' הריון ועיבור, כי כל התו"מ נתקבלו בכני' בבחי' עיבור והריון כעובר במעי אמו כמו עד"מ אשה שמקבלת מ"ד כו' שהרי נק' אשה יראת ה' אשת חיל כו' והיינו מטעם הנ"ל שבחי' גילוי אור הוי' דתו"מ נתקבלו כולו בנשי' להיותם בחי' מקבלי ממש לקבל זה האור כמו עד"מ הלבנה שמקבלת אור השמש וכאשה שמקבלת

החזיר . . על כל אומה . . וזרח משעיר . . כידוע בדרז"ל: ברכה לג, ב. ע"ז ב, ב. ספרי עה"פ. ועוד.
כלי: בכת"י ב: בית.

דישראל עלה במח: ראה ב"ר פ"א, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ק"א. וש"נ.
מה שמו מה שם בנו: משלי ל, ד.

שנק' בנים להוי': פ' ראה יד, א. וראה שמות ד, כב. אבות פ"ג מ"ד. ועוד.

כ"י בני מלכים . . במל' דאצי' כידוע: שבת סז, א. זח"א כו, ב. ראה גם סה"מ תקס"ח ע' תקלד. אוה"ת
נצבים ס"ע ארלו.

והייתם לי סגולה . . ממלכת כהנים: יתרו יט, ה ואילך.

שהפרידן מיחודו: ראה בהנסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

דקרו ל"י אלקא דאליא . . מלך אלקי': סוף מנחות. תהלים מז, ט.

גוי שעוסק בתורה חייב מיתה: סנהדרין נט, א.

בתורה: בכת"י ב: בתו"מ.

רצה הקב"ה לזכות את ישראל: ע"פ מכות כג, ב.

מארז"ל ובזוהר ע"פ והתורה והמצוה . . להורתם: משפטים כד, יב. זח"ג מ, ב. וראה גם סה"מ תקס"ח ע'
קפא ואילך.

אשה יראת ה' אשת חיל: משלי לא, ל. י.

נתקבלו כולו: כ"ה בכת"י המעתיק. ואוצ"ל: נתקבל.

מקבל: בכת"י ב: כלי בית קבול.

ומצוה בא"ת ב"ש הוא שם הוי' דמ"צ בחילוף י"ה כו', והטעם הוא לפי שהמצות הן למעלה בשם הוי' דאצ"י ממש הנק' מצותי ותורותי וכמ"ש אשר קדשנו במצותיו דוקא וכמאמר הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית כו' וכתפילין דמארי עלמא שגם ע"ז אמר כי שם הוי' נק' עליך ונק' מצות הוי' וכן התורה דאצ"י נק' תורת הוי' והוא תורת האדם העליון כמאמר ג"ש יושב ה' ועוסק בתורה כו', וע"כ בכלל נק' תו"מ בשם הוי' דוקא וישראל שמקבלי גילוי אור דתו"מ הרי הן מקבלי מאור דשם הוי' העליון ממש כמו כל מי שלומד בתורת הוי' הרי נאמר בו ואשים דברי בפוך כו' שדבר הוי' ממש מאיר ומתגלה בדבר הלכה או מקרא זה שנק' תורת הוי' כו' ואין דיבור האדם רק כלי בעלמא להכיל האור דדבר ה' זה שבתורת הוי' כמ"ש תען לשוני אמרתך כו' וכתוב כי אמרתך חייטניי כמו בחי' המקבל דלית לי מגרמי כלום רק מה שמקבל מן המשפיע וכלבנה שאין לה אור מעצמה רק מה שמקבלת מן השמש שמאיר בה כנ"ל, וכך הוא במצות שנק' מצות הוי' כאשר כאו"א מישראל עושה מצות הוי' נמשך בנפש מבחי' אור דשם הוי' שבמצוה כמו במצות תפילין נא' כי שם הוי' נק' עליך אלו תפילין שבראש וכה"ג בכל המצות וכמ"ש מצות ה' ברה מאירת עינים כו', וישראל שמקבלי עליהם עול מצות הוי' בנפשם וגופם זהו כמו שמקבל האדם חיות נפשו וכמ"ש ואלה המצות אשר יעשה האדם וחי בהם ממש (ולפי הנ"ל במשל הלבנה שאחר שקבלה אור השמש מאיר אור עצמה כך כנ"ל בקבלתם אור דתו"מ מאירי' אור עצמי' נה"א שיקבלו מהם- כל העולמו' העליוני' ותחתוני' כמא' כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו' וכמו' משל אשה כי תזריע וילדה אחר שקבלה מ"ד כנ"ל).

ומצוה באתיבש הוא שם הוי': ראה ת"ז תכ"ט (עג, א). ת"ע (קלא, ב). טעה"צ להאריזל פי' בראשית. לקרית ויקרא ב, סע"א. שלח מו, א. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' נה. מצותי ותורותי: ע"פ בשלח טז, כח. תולדות כו, ה. הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ר"ה יז, ב. פסיקתא דרי"ב פ"ה פרשת החודש (נה, א). ושי"נ. תרי"א מקץ לה, ב. סידור ז, ג. ובכ"מ. וכתפילין דמארי עלמא . . . כי שם ה' נקרא: ברכות שפ. תבוא כח, י (וראה סידור טז, ג. אמ"כ שער התפילין רפכ"ט).

התורה דאצ"י: ראה ת"ז בהקדמה (ד, סע"ב). לקרית להאריזל ר"פ בראשית. ס"ה האריזל ושער הכוונות בפ"י ברוך אלקינו שבראנו לכבודו כו'. פע"ח שער קריאת ס"ת פ"ה. לקוטי השי"ס להאריזל סוף ברכות ד"ה ת"ח. רמ"ז לזח"ג כח, א. לקרית תזריע כג, סע"א. סידור עדר, סע"ב. אוה"ת תרומה ע' אישעג.

ג"ש יושב ה' ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב. ואשים דברי בפוך: ישע"י נא, טז. נתן לשוני אמרתך . . . כי אמרתך חייטני: תהלים קיט, קעב. נ. חייטני: בכת"י ב: חייטני ממש. מצות ה' ברה: תהלים יט, ט. זהו: בכת"י ב: כו'. ואלה המצות . . . וחי בהם: ע"פ אחרי ית, ה. וראה להלן בהמלואים להמ"מ (בסוף הספר). בשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב. וראה סה"מ תקס"ט ע' רבו (ומקבילו בהמשך מים רבים תרלי"ז ע' קיב ואילך).

וכמו משל: בכת"י ב: וכמ"ש.

בחסד כלל עכ"ז מתכללי זה מזה כנ"ל באו"ר יחדיו מרירות כו', כך הוא למעלה במדות העליונות דאצי' כמו שאו' אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד דהחסד נמשך רק מצד האהבה עליונה והוא הנק' גדולה שהוא בחי' התפשטות של חסד דוקא וכמו כי אמרתי עולם חסד יבנה (וכמא' חסד א' יברא כו') ומדה זו של חסד הוא היפך מדה"ד ממש שהרי טבע החסד להיטיב ביתר מכפי המדה וגם למי שאינו ראוי כראוי וגם למגדו כו', וכך הוא למעלה בחסד העליון שהוא בחי' הגדולה שלגדולתו אין חקר וכולא קמי' כלא חשיב ומטבע החסד עליון שנמשך למטה להחיות ולזון את כל העולם בחסדו גם למי שאינו ראוי כמו גבי דור אנוש שהיו עובדי ע"ז וניזונין היו בחסדו כו' כי מצד בחי' החסד הוא מרבה לסלוח גם לעוברי רצונו כו' (וגם מצד בחי' הגדולה שאין כל העולמות תופסים מקום כלל ואין הפגם שלהם בחטא או עון תופס מקום כלל וכמ"ש אם צדקת כו' ואם רבו פשעיה מה תעשה כו'), וזהו לנגד מדה"ד ממש, דהנה מדה"ד הוא דוקא לדקדק בדין וצמצום גדול שלא להשפיע רק למי שראוי וכפי ערך מעשי' דוקא וגם בקירובו אל המלך ידקדקו עמהם ביותר כענין שמים לא זכו בעיניו כו' וזהו היפך דמדת הגדולה והחסד לגמרי להיות בחי' הגבורה והדין הוא בחי' הרוממות דעצם שלא יצדק לפניו כל חי אפי' שמים כו' וכמ"ש וסביביו נשערה כו' שמדקדק עמהם כחוט השערה לפי שכל הקרוב קמי' יותר כחוטא יחשב כמ"ש במ"א בענין סלח לנו שבשמו"ע דוקא אחר הקירוב בק"ש כו' וכידוע בענין ר"ה וד"ל.

אך עכ"ז ב' המדות חויג הללו מתכללי' כא' ממש להיות שכלול כ"א מהיפוכו דוקא שהרי נאמר ברוגז רחם תזכור שבשעת מדה"ד והרוגז רחמים וחסד יזכור לעשות לפנים משה"ד דוקא ונק' חסד שבגבורה, ולהיפך גם במדת החסד כלול ממדה"ד לצמצם השפע להיות במדה כמו בחסד דמע"כ דכתיב עולם חסד יבנה שנמשך ע"י צמצום דשם אלקי' כמ"ש בראשית ברא אלקי' שהוא מדה"ד כמא' שתחלה עלה במח' כו' והוא הנק'

אה"ע אהבתיך: ירמ" לא, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ת. ושי"ג.

כי אמרתי . . . חסד א' יברא: תהלים פט, ג. ב"ר פ"ח, ה.

דור אנוש . . . וניזונין היו בחסדו: ראה פסחים ק"ח, א. לקוטי שיחות חט"ז ע' 67. ושי"ג.

אם צדקת: איוב לה, ז.

שמים לא זכו בעיניו: שם טו, טו.

וסביביו נשערה . . . כחוט השערה: תהלים ג, ג. יבמות קכ"א, ב.

במ"א בענין סלח לנו: ראה תו"א ק"א, ד. לקו"ת בהעלותך ל, ב. ובדרושי ש"ש סה, ג. סידור לא, א. רפג,

א. וראה בהנסמן להלן.

כידוע בענין ר"ה: ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתקח. סה"מ תקס"ז ע' שסד. ס' מאמרי אדהאמ"צ —

ויקרא ח"ב ס"ע תתעט ואילך. ושי"ג.

ברוגז רחם תזכור: חבקוק ג, ב.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

בראשית ברא אלקי' . . . שתחלה עלה במח': בראשית א, א ופרשי' שם. וראה ב"ר פ"ב, טו. אוה"ת

בראשית כרך ג' תקטז, א.

מדת הירא' ופחד שפועל בחי' המרירות מצד הריחוק ושפלות עצמי' שהוא היפך החדוה והקירוב כו' וכן בהתפעלות היראה והמרירות השפלות וריחוק לא יש בזה היפוכו חדוה וקירוב, עכ"ז אנו רואים שיוכלו להתכלל אוי"ר חדוה ומרירות ושפלות יחדיו כא' ממש והוא כמו שא' וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה דוקא דהיינו שבעת התפעלות הגילה והחדוה באלקי' שם דוקא תהא רעדה ויראה שהוא בחי' הריחוק והשפלות וכמו בקרבו לפני המלך במשתה וסעודה דגם שישמח באור פני מלך בחדוה וקירוב שם יש בלבו רעדה ואימת מלך רק שהוא מבפנים והחדוה נגלה מבחוץ וכן להיפך באימת מלך יגיל בלבו מבפנים באהבה, וזהו שא' לפעמים עבדו את ה' בשמחה וברננה ולפעמים א' עבדו את ה' ביראה כו' לפי שמתכללי' זע"ז רק לפעמים העבודה בקבלת עמ"ש ביראה מבחוץ והאהבה והשמחה מבפנים ולפעמים העבודה בגילוי בשמחה וחדוה שהוא הקירוב שמחמת האהבה והדביקות והיראה ופחד אלקי' מבפנים ולכך א' וגילו ברעדה אע"פ שא' עבדו את ה' ביראה אך במקום גילה שם תהא רעדה כו', וכמו באברהם שהי' עבודתו באהבה ונק' אברהם אוהבי רחימא דמלכא כידוע הרי נאמר בו עתה ידעתי כי ירא אלקי' אתה כו', וכן בפחד ויראה דיצחק הי' כלול מבחי' האהבה והקירוב רק שזה מבפנים האהבה והיראה מבחוץ וזוה היראה מבפנים והאהבה מבחוץ, וביעקב הי' האהוי"ר דאברהם ויצחק שניהם בגילוי כא' והוא מדת הת"ת שכלול מחו"ג והוא וי"ו דוהנורא כידוע וכמ"ש לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק הי' לי ממש בגילוי כא' וכמו מדת ת"ת שהוא המכריע בין מדת החסד ומדת הדין שכלולי' בו שניהם בגילוי דוקא וכמ"כ במרכבה דפני ארי' ופני שור שהן ב' הפכי' דחו"ג דגם שכלולי' זמ"ז כמ"ש והחיות רו"ש אבל בגילוי ממש באי' כא' בכחי' פני נשר שהוא הממוצע בכחי' רחמים שהוא מדת יעקב כידוע וד"ל.

וכמ"כ ע"ד כל זה יובן ג"כ למעלה בהתכללות דמדות עליונו' בחי' חו"ג כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבו' כו'. דהנה כמו שמדת האהבה למטה גורם בחי' התפעלות החסד וטוב בטובת האוהב לאוהבו מצד האהבה דוקא ולהיפך למנגדו יתנהג כמדה"ד כו' והן ב' הפכי' דאין מרחמים בדין ואין דין

עצמי': בכתי' ב: עצומה.

וגילו ברעדה . . שם תהא רעדה: תהלים ב, יא. ברכות ל, ב.

שם: בכתי' ב: מכ"מ [מכל מקום].

עבדו את ה' בשמחה . . ביראה: ע"פ תהלים ק, ב, ב, יא.

ביראה: בכתי' ב: בשמחה.

אברהם אוהבי רחימא דמלכא . . עתה ידעתי: ישעי' מא, ת. זח"ג רסב, ב [וראה בארוכה אמיב ח"ג —

קה"ת, תשמ"ה — קלו, ד ואל"ף]. וירא כב, יב.

וי"ו דוהנורא כידוע: ראה לקו"ת ואתחנן ת, א. סי' מאמרי אדה"ז ענינים ע' נח ובהמ"מ שם.

לולי אלקי אבי' וישלח לא, מב.

והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד.

דאין מרחמי'ן בדין: כתובות פד, א.

וקולטת כו' כך נשי מקבלי וקולטי' בתוכם אור הוי' כמ"ש אני הוי' אלקיכם ממש (ונק' יחוד קוב"ה ושכינתו שהוא יחוד זו"ן שבכל המצות כידוע) ומצד עצמם אין להם כלום דהיינו שאין לנפשם אור וחיות כלל בלעדי אור וחיות האלקי דתו"מ וכמו כי אמרתך חיותני ובמצות א' וחי בהם וכמ"ש לא ימוש כו' כי הוא חייך ממש כו' והיינו דברי אשר שמתו בפיו כו' (ובדרך פרט התורה הוא בחי' משפיע כמ"ש תורת הוי' בפיו והמצות היא מצות המלך לעשות ולקיים הוא בחי' המקבל שקבלו לעשות ולהקים את דברי התורה כמ"ש במ"א), וגם כל פרטי הדינין וההלכות שבמשב"עפ הרי גם ע"ז א' תורה ציוה לנו משה כו' שכולם קבל משה מסיני תחלה בעצמו ואח"כ מסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים מסרוה לנביאים עד התנאים ואמוראים האחרונים שאנו מקבלי' מהם ואין בהילוך שפע זו ממש עד התנאים ואמוראים שום שינוי בעצם האור כלל וא"כ כאשר אנחנו לומדי' ומקבלי' דברי חז"ל בתושב"עפ שקבלו עד הלכה למשה מסיני הרי אנו מקבלי' בעצמינו אותו דבר ה' ממש שקבל משה בהר כידוע ואפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל גיתן למשה וכענין שא' משה שפיר קאמרת כלומר כאלו שמעה מפי משה עצמו ששמע מפי הגבורה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וכל זה הוא מטעם הנ"ל שהתו"מ נק' תורת הוי' ומצות הוי' ומאירי' בנשי' ע"ז משה שקבל מסיני גם בתושב"עפ כמ"ש תורה ציוה לנו משה דוקא, והראי' לכל זה הוא מה שאנו מוצאי' במקצת מקומות במצות פרטי' הנעשים למטה שקורא אותם הכתוב בשם מצות הוי' ממש וכמו במצות תרומה שא' כן תרימו גם אתם תרומת הוי' כו' וכן במצות הקרבנות דכתיב בהם את קרבני לחמי לאישי כו' קרבן הוי' כו' וכיוצא בזה, וזהו שקורא לכללות המצות מצות הוי' כמו ועתה ישראל כו' לשמור את מצות הוי' כו' וכה"ג וד"ל.

ב והנה אחר שנתבאר שכללות נשי' המה בחי' כלי מקבל בלבד לקבל אור דשם הוי' והיינו הכל רק מאור דשם הוי' שבתו"מ שאין אחר זולתם כלי קיבול לזה כנ"ל שזהו כלבנה שמקבלת מאור השמש כנ"ל, א"כ הרי יובן מזה ג"כ דכמו שיש י"ב חדשים לימי הלבנה שבכל חודש מקבלת אור חדש מן השמש כידוע כך יש י"ב המשכות חדשות מאור דשם הוי'

אני ה' אלקיכם: שלח טו, מא.

כי אמרתך . . . וחי בהם: תהלים קיט, נ. אחרי יח, ה.

לא ימוש . . . דברי אשר שמתי בפיו: יהושע א, ח. ישעי' נט, כא.

תורה ציוה לנו . . . מסרה ליהושע: ברכה לג, ד. אבות ריש פ"א.

ואפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב הי"ד. ובהנסמן בלקריש חייט

ע' 252.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. וראה גם סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ע' קי. לקוטי שיחות ח"ו ע' 255.

כן תרימו . . . תרומת הוי': קרח יח, כח.

את קרבני . . . קרבן הוי': פינחס כח, ב. בהעלותך ט, ז. יג.

ועתה ישראל . . . את מצות הוי': עקב י, יב ואילך.

בכניי שהן י"ב צירופי דשם הוי' (וע"כ אנו אומרים ראשי חדשים לעמך נתת כו') שלפעמי' מקבלי' מצירוף זה ולפעמים מקבלי' מצירוף אחר וכללותם הן י"ב מיני המשכות חדשי' בי"ב צירופי' שבד' אותיו' דשם הוי' כידוע דכל אות יש בו ג' צירופי' ובד' אותיו' יש י"ב צירופי'. וביאור ענין י"ב צירופי' הללו היינו ענין י"ב גבולי אלכסון שבוי"ק העליוני' שכלולי' בשם הוי' שזהו ענין ובחי' התכללות ומזיגת המדות עליונות דתגית נה"י כו' וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבו' והתת' והנצח כו' עד לך הוי' הממלכה כידוע שהחסד כלול מן הגבורה והגבורה מן החסד אע"פ שהן ב' הפכי' ממש כאש ומים (וכמ"ש בס"י טרף אש ומים וכללן יחד כו') וכמו התכללות דמרכבה העליונה דפני ארי' להימין ופני שור כו' הגם שהן ב' הפכי' כו' וכמ"ש הזהר דכלילן דא בדא ושליבן דא בדא כו' וראי' ממ"ש וקרא זא"ז כו' ותרגמו ומקבלין דין מן דין כו' לפי שכ"א כלול מהיפוכו דוקא וכמו שאו' וכולם מקבלים עליהם עומ"ש יחד כו' כמרכבה שנושאת את הרוכב כו' שמתחברי' ומשתתפי' יחד ממש כמ"ש והחיות נושאות את הכסא כו' וכמ"א עושה שלום במרומיו כו' מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים ואין מכבים זא"ז כלל כמשל ב' שרים גדולים בעמדם לפני המלך דאע"פ שהן ב' הפכי' ומנגדי' בתכלית מפני ביטולם מאימת מלך יתכללו והיו לאחדי' ממש בלי התחלקו' כלל וכלל כידוע.

והנה יובן זה למעלה ממה שאנו רואים למטה בנפש האדם במדות אוי"ר שכלי' (או טבעי'י) גם אוי"ר שיש בהן בחי' התכללות מב' הפכי' יחדיו ישכנו כא' דאע"פ שבהתפעלות האהבה אלקי' שפועל התדוה שנוולד מן השכל והתבוננות מגדולת ה' ונפלאותיו וחסדיו כמו בפסד"ז וכה"ג אין בזה

ראשי חדשים לעמך נתת: תפילת מוסף דר"ח.

מצירוף: בכת"ב: מאור.

י"ב חדשי' . . . י"ב צירופי' . . . י"ב גבולי אלכסון: ראה פרדס שער כ"א פ"ח (הובא לקמן ריש אות ג'). ושער י"ג פ"ג. וראה אוה"ת בראשית ז, רע"א (ד"ה מחר חודש). בא ע' רנד (ומביא שם מ"ה מחר חודש). וראה גם (בענין י"ב גבוי"א) ס' יצירה פ"ה מ"א. ס' הבהיר אות זה (ובהנשמן לשם). לקו"ת פ' מסעי צד, א. פ' ראה כג, ג. ביאורין לכ"ק אדהאמי"צ פ"ה, א ואילך. ולכ"ק אדהאמי"צ ע' תנא ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' רכה.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

בס"י טרף אש ומים וכללן יחד: ראה תגיגה יב, א: כמתניא תנא אש ומים מלמד שהביאן הקבי"ה וטרפן זה בזה. והובא ג"כ בשם ס"י בפיה"מ (מהדו"ב) יו, ב. אמ"כ ח"ג קלט, ג [הוצאת קה"ת, תשמ"ה]. וראה קונטרס בד קודש ע' 14, ובהערות שם. ולהלן ע' רסב.

דפני ארי' להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

וכמ"ש הזהר דכלילן דא בדא . . . וקרא זא"ז: ישע"י ו, ג. ראה זח"ב קע"א, א.

והחיות נושאות את הכסא: ראה בחיי תרומה כה, י — בשם פדרי"א. וראה פדרי"א ספ"ד. שמור"ר ספכ"ג.

במדב"ר ספ"ד.

עושה שלום . . . מיכאל וגבריאל: איוב כה, ב. במדב"ר פי"ב, ח. וראה בהנשמן להלן בהמלואים להמ"מ

אשר בסוף הספר.

גבו' שבחסד (וכמו יסורים של אהבה לצדיקי' שהוא מחמת אהבה אשר יאהב ה' יוכיח ובגלות ישראל בלחץ ודחק למרק העון כו') ולפעמים תתלבש הדין בחסד כמו משלם לשונאיו כו' להאבידו כמו התלכשות הדין בחסד לאוהביו כו', ובחי' ת"ת הוא המכריע בין חו"ג שבא משני ההפכי' בגילוי כנ"ל באהוי"ר כו' וכמו בזמן המבול שניחם על הרעה ע"י קרבן נח ואמר לא אוסיף כו' עוד כל ימי הארץ כו' והטעם כי יצר לב כו' (וכמו כאשר משפטו כו' על שאול שהמית הגבונים ועל שלא נספד כהלכה כו' וכן עדין בבנין בהמ"ק שא' כי על אפי כו' מפני שנשא שלמה בת פרעה וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק כו' וכה"ג לפי שיש לכל מדה טעם ושכל בפ"ע ויכולים להתחבר יחד במקום א' בגילוי וכדעת המכריע שכלול מחו"ב כו').

והנה באמת עיקר טעם ההתכללות דב' הפכי' דחו"ג למעלה הוא מטעם שנגלה מהארת אור א"ס ב"ה עצמו בקו"ח (ע"י שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח כו' שמאיר בע"ס דאצי' דאיהו וחיוהי חד ואיהו ממלא כל שמהן מלגאו ומלבר כו' וידוע דא"ס מצד עצמו הוא מובדל ומרומם בערך מהיות גם מקור לאצי' וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' וכמו שמסיים ולאו מכל אינון מדות כלל ע"כ בהגלות נגלות עצמי' אורו נמשך בחי' ביטול במציאות בכל בחי' ההשתלשלות דע"ס ונעשה בהם בחי' התכללות מב' הפכי' דחו"ג ג"כ לאכללא שמאלא בימינא וימינא כו' (וכמו החליף אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה כו') וכנ"ל במרכבה דפני ארי' ושור שמתבטלי' ממציאותם לגבי אור השכינה וכשר של אש ומים שאין מכבין זא"ז כו' כמשל השרים ההפכי' שמתבטלי' כו' וכמו"כ תלמידי' מנגדי' זה אוסר וזה מתיר ובכואם לפני רבם שהוא נבדל בערך. מכל השגתם מתבטלים ואינם ב' הפכי' כלל מטעם הנ"ל).

יסורים של אהבה . . . אשר יאהב ה' יוכיח: ברכות ה, א. משלי ג, יב.
משלם לשונאיו: ואתחנן ז, י. וראה גם ביאה"ז צו, ב. אמ"כ ח"א שער הקיש פציה. ח"ג שער התפילין פקע"ז. תרי"ח שמות קנד, ב. ד"ה אל תצר (כפ"ח תשל"ח) ע' 49 וע' 59. ביאה"ז לאדה"צ ע' תפז ואילך.
לא אוסיף . . . כי יצר לב: ע"פ נח ת, כא ואילך.
כאשר משפטו . . . שלא נספד כהלכה: ע"פ צפני ב, ג. יבמות עח, ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' צנו.
על אפי . . . בת פרעה . . . וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק: ירמי' לב, לא ופרשי' עה"פ (ובפרשי' מלא"ג, ג. ובתהלים קכו, א. ויקיר פ"ב, ה. במדבר פ"י, ד. סדר עולם רבה פ"ז). שה"ש ג, יא ופרשי' עה"פ (ותענית כו, ב. שהשי"ר עה"פ. ועוד). וראה בכ"ז ביאה"ז א, א. לב, ג. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' שנה. תכת. שם מ"ה מלגאו: ת"ז י, א (לכמה נוסחאות. וכ"ה בסידור אדה"ז — פתח אליהו).
דאיהו וחיוהי חד . . . אנת הוא חד: ת"ז ג, ב. י, א.
לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקו"ח מסות פו, ב (בשם הזוהר ר"פ קרח). ואתחנן ז, ד. ובהמ"מ לשם [הוצאת התשד"מ].
החליף אור החסד בכלי הגבורה: ראה זח"א פו, א ובמק"מ שם. ע"ח שער מולי"מ (הובא בסה"מ תקס"ב ע' קפ). ובהמ"ב בס' הערכים-חב"ד כרך ד' ע' רט ואילך.
בערך מכל: בכת"י ב: בערך כלי.

ג והנה כמו שיש התכללו' בחו"ג ההפכי' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה מטעם הנ"ל עד"ז יש בחי' התכללות בדרך פרט בכל הו' מדות דחג"ת נה"י שהן ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום שנק' מקום כמו הנה מקום איתי כו' שהמקום כולל ו"ק לנגד ו' מדות, ולפי שהו' מדות הן כפולים הן י"ב שהן י"ב מיני התכללות נגד י"ב צירופי' שיש בד' אותיו' דשם הו' כנ"ל והוא הנק' י"ב גבולי אלכסון דהיינו שבהתכללות דחו"ג יש ב' אופני התכללות חסד שבגבורה וגבורה שבחסד וכל התכללות הוא צירוף מיוחד וכן בשארי המדות הרי בו' מדות שמתכללי' זע"ז יש י"ב מיני התכללות שכל א' צירוף חדש בשם הו' שהן י"ב צירופי' כמו בהתכללות דחסד בגבורה צירוף חדש משם הו' ובהתכללות גבורה בחסד יש צירוף אחר וכך בכל פרטי התכללות דו' מדות בהתכללות דנצח בהוד והוד בנצח וב' התכללות דנו"ה ביסוד (והתכללות דחו"ג בת"ת) שזהו כענין התכללות דו"ק מעלה ומטה כו' שהן ג"כ י"ב מיני התכללות כמו התכללות דצו"ד שהן כהתכללות דחו"ג והתכללות דצו"ד במזרח הוא כהתכללות דחו"ג בת"ת (ומזרח ומערב הן התכללות דת"ת ביסוד ע"י חו"ג דצו"ד כמו הולך אל דרום כו' ומעלה ומטה הן התכללות דנו"ה (וכמ"ש בפרדס בענין י"ב גבולי אלכסון דו"ק כאלכסון שמחבר ומייחד ב' קצוות מרום ודרום לתחתית דצפון וכן מרום דצפון לתחתית דדרום וכן ממזרח למערב כו') כמו דנצח שהוא ענף החסד בתחתיתו וההוד ענף הגבו' בתחתיתו לפעמים מתכלל החסד עם ההוד והגבו' עם הנצח כו' וכה"ג כמ"ש במ"א), ועיקר ענין ההתכללות בכלל ובפרט הוא שנכלל מדה בזולתה ההפכי' שנעשה בה בכחי' העלם ועיבור כנ"ל באו"ר שהאהבה כשנכללת ביראה הרי היראה מבחוץ והאהבה נעלמת בה בהעלם גדול כמו בפחד יצחק ה' גנוז ונעלם בתוכו האהבה וכמשל היושב בשלחן המלך כו' ולהיפך בהתכללות היראה באהבה האהבה נגלית מבחוץ והיראה נכללה בה בהעלם כאהבה דאברהם שהי' תוכו ביראה וכענין במקום גילה כו' כנ"ל, וכך הוא בענין התכללות המדות עליונות בחג"ת כו' למעלה כשהחסד נכלל בדין היינו שהדין בגילוי והחסד כלול בו בהעלם ועיבור ולהיפך בהתכללות הדין בחסד החסד בגילוי והדין כלול בו בהעלם וכן בשארי התכללות דנו"ה שהן י"ב צירופי' דשם הו' שנק' י"ב גבולי אלכסון כנ"ל וד"ל.

והנה יובן כל פרטי התכללות דו' המדות גם בהתכללות דנו"ה ויסוד בנפש האדם בנשמה האלקי' בעבודה שבלב. והנה בתפלה מבואר למעלה בהתפעלות או"ר חדוה ומרירות שנולד בלב מן ההתבוננות שהן ב' הפכי'

הנה מקום אחי: תשא לג, כא. וראה גם סה"מ תקס"ד ע' ר"א. תו"ח בראשית מג, רע"א.
הולך אל דרום: קהלת א, ו.
וכמ"ש בפרדס בענין י"ב גבולי אלכסון: שכ"א פי"ח. וראה בהגסמן ע"ז לעיל.

ממש הנה האהבה לדבקה בו ית' באמת נולדה בלב מן התבוננו' בגדולתו ית' איך שלגדולתו אין חקר כלל והוא ממלא וסוכ'ע כו' ואיך שנשגב שמו לבדו כו' למעלה מסוכב וממלא כמאמר הוא מקומו כו' וכן א' בזוהר דאיהו תפיס בכ"ע ולמדת"ב כלל כו' דהיינו שגם אחר ההשתלשלות אין שינוי כלל מקודם ההשתלשלות כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' כמאמר אתה הוא כו' אחר הבריאה מאין ליש כמו קודם הבריאה ממש וכן בעולם האצ"י שנק' ע"ס בלי מ"ה דלאו מכל אינון מדות כלל גם אחר שנאצלו כמו קודם האצ"י (וכמו שא' אתה ה' לבדך ממש אין עוד זולתו גם לאחר שאתה עשית השמים ושה"ש בחי' טה"ע וטה"ת בכלל) לפי שגם בחי' הקו"ח מקור כל ההשתלשלות דאבי"ע אינו רק קו א' שנמשך אחר הצמצום הראשון שנק' מקי"פ וחלל כו' כמ"ש בע"ה ואין הצמצום נק' צמצום כלל לגבי מהו"ע ממש כידוע. וזהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי' כו'.

והנה עדין ניתקן כל סדר התפלה בפסד"ז ושתיים לפני ק"ש שכל השכחי' היינו רק בחי' ביטול והתכללות של כל העולמו' לגבי עצמותו ית' כמו הללו את ה' מן השמים כו' עד כי נשגב שמו לבדו כו' רק הודו על ארץ כו' וכן הללו אל בקדשו כו' שהוא בחי' ביטול דחכ' ובינה שנק' קדשו ורקיע עוזו כו' וכן בויברך כמ"ש לך ה' הגדולה והגבו' כו' שהן הוי' מדות עליוני' כו' וכן בשתיים לפני' בברכת יוצר אור שמזכירי' איך שהמלאכי' אומ' ביראה קדוש ה' צבאות שהוא קדוש ומובדל בערך מכל ההשתלשלות גם אחר ההשתלשלות שנק' ה' צבאות כמו שהוא' ושמו בלבד קודם ההשתלשלות ממש ואע"פ שההשתלשלות נמשך מאור עצמי' א"ס בבחי' א"ס ממש דלגדולתו העצמי' אין חקר כלל כו', וראי' מעליו' העולמות בריבוי המדריגו' בעילוי אחר עילוי ממדריגה למדריגה עד נ' אלף יובלות כו' [כידועי' מ"מ גם אחר תשלום הנ"א יובלות אין שינוי לפניו כלל מקודם ההשתלשלות שבנ"א יובלות (וכמו שאומרי' אין דומה לך לתח"מ וגם לעוה"ב לו') שמיטות נק' יובל ועד"ז נ"א יובלות כו']] לפי שכל הנ' אלף יובלות אינו רק בחי' הארה בעלמא מעצמי' שמו הגדול כו' (שהוא בחי' מל' דא"ס לבד) ואין

הוא מקומו: ב"ר פס"ח, ט: הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו.
בזוהר דאיהו תפיס בכ"ע ולמדתי"ב: [= ככולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב"י]. ראה זחיג רכה, א. זח יתרו לד, ד.

אני ה' לא שניתי . . . אתה הוא: מלאכי ג, ו. נוסח ברכות השחר.
ע"ס בלי מ"ה דלאו מכל אינון מדות: ס"י פ"א מיב ח"לך. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
אתה ה' לבדך: ע"פ נחמ"י ט, ו.
מקי"פ וחלל כו' כמ"ש בע"ה: שער א ענף ב.
אני ראשון ואני אחרון: ישע"י מד, ו.
שהוא ושמו בלבד: בכת"י ב: שהוא לבדו
עד נ' אלף יובלות: ראה להלן ד"ה נשא, סעי' י"א. וש"נ.
כידוע . . . נ"א יובלות כו': שורות אלו ליתא בכת"י א"ב. וניחוספו מכת"י 2045.

לזה ערך כלל לגבי אמיתי מהו"ע ממש כי מהו"ע ממש נק' קדוש ומובדל וזהו קדוש הוי' ששם הוי' היינו הוי' והוה ויהי' שכולל כל הנ' אלף יובלות בדרך כלל באין שינוי כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי ומהו"ע קדוש ה' צבאות שמוכדל ומרומם גם מריבוי הצבאות בריבוי ההשתלשלות דנ' אלף יובלות הנמשכי' משם הוי' כו' (ואע"פ שנא' אין קדוש כהוי' אבל קדושתו העצמי' למעלה מקדושת הוי' כו'). והנה בדרך פרטי מאצי' לבי"ע נמשך האור למעלה מבחי' הצמצום דשם אלקי' והוא שם הוי' ע"כ או' השרפי' שבעולם הבריאה קדוש הוי' צבאות כו' והאופני' שמיצי' או' לעומתם ברוך כבוד ה' כו' ברעש גדול מצד היראה ופחד אלקי' עליהם ביותר מכפי השגתם המצומצם יותר וע"כ או' ברוך שהוא בחי' שוב, ודרך כלל יש בחי' רצוא שהן המלאכי' שאומרי' שירה באהבה ותשוקה כשרפים וחיות שבוערים כמראה הלפיד' כו' ויש מלאכי' שאומרי' שירה בבחי' שוב כאופני', ובדרך פרט יש בכאו"א בחי' רו"ש כא"י והחיות רו"ש וכולם מתכללי' זע"ז יחד דוקא כמ"ש וקרא זא"ז כו' וד"ל. וכמ"כ בנשמה האלקי' יש שכל מתפעל באהבה וחדוה אלקי' בבחי' רצוא בגילוי והשכל שמתפעלים ביראה גנוז ונעלם כנ"ל ויש שכל שמתפעל ביראה ושפלות בבחי' שוב והאהבה ותשוקה נכלל בה בהעלם כו' שזהו התכללות דאהוי"ר ויש שהן בבחי' ממוצע כלול משניהם בגילוי והוא בחי' הת"ת שהוא ברחמים שאדם מעורר על נפשו האלקי' שנתרחק מאור פני מלך חיים ויתמרמר מזה מאד שיש בזה מצד האהבה האלקי' כמו מתי אבוא וארא' כו' ומצד היראה ושפלות עצמו יחדיו או כמו שא' בזהר בכי' תקוע בלבאי מסט' דא וחדוה תקוע מסט' דא כו' וכה"ג וד"ל, ועיקר בחי' ת"ת הוא מצות הדיבור בד"ת אחר התפעלות אוי"ר בתפלה בבחי' רו"ש דוקא שמרוה נפשו בעסק התורה לשמה כידוע דאורייתא בלא דחוי"ר לא פרחא לעילא ועסק התורה עצמה כלולה מחוי"ג כמ"ש מימינו אש דת כו' והוא הבל ורוח דקול ודיבור בד"ת שהוא כלול מאש וממים דרו"ש כמ"ש השמיעני את קולך קלא דאורייתא דוקא כי קולך ערב שהוא ממוזג מחוי"גי' והיינו מ"ש והתפארת זו מ"ת שהתורה היא בבחי' ת"ת

ששם הוי' . . . הוי' הוה ויהי' זחיג רננ, ב. ע"ח שיא ענף א'. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ה ס"א.

קדוש ה' צבאות: ישע"י ה, ג.

אין קדוש כהוי': שמו"א ב, ב.

כא' והחיות רו"ש: בכת"י ב ליתא. יחזקאל א, יד.

שהן בבחי': בכת"י ב: בהן בחי'.

מתי אבא ואראה: תהלים מב, ג.

בזהר בכי' תקוע בלבאי: זחיג רנה, רע"א. זחיג עה, א. וראה תניא ספליד.

דאורייתא בלא דחוי"ר לא פרחא לעילא: ת"ז תיקון יו"ד (כה, ב). וראה תניא פליט"מ.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

השמיעני את קולך קלא דאורייתא: שה"ש ב, יד. ראה זחיג סא, א. ריג, א. וראה ד"ה השמיעני בסה"מ

תקס"ג ח"א ע' צט.

מחוי"ג: בכת"י ב: מאהוי"ר.

והתפארת זו מ"ת: ברכות נח, סע"א.

שכלולה מחו"ג דרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהו באי' מאוי"ר דאהבה שרש רמ"ח מ"ע והיראה שרש שס"ה ל"ת כידוע וע"כ אורייתא בלא דחוי"ר כו' כמאמר האומר אין לי אלא תורה. אפי' תורה אין לו וד"ל.

ד והנה מעתה י"ל ההתכללות דבחי' נצח והוד בעבודה. שבלב בתפלה, דהנה ידוע שהנצח הוא ענף החסד וההוד ענף הגבו' וכמו שחוי"ג הן ב' הפכי' ומתכללי' זע"ז יחד כנ"ל כך הוא בנו"ה ג"כ, ולא עוד אלא שיכול להיות שגם החסד שרש הנצח מתכלל עם בחי' ההוד ענף הגבו' והגבו' שרש ההוד מתכלל עם נצח ענף החסד דוקא. ויובן זה בנפש האדם להיות ידוע במדות אהוי"ר שנולדי' מן ההתבוננות וההשגה האלקי' יש בהן אור וחיות רב מאד כנראה בחוש בהתפעלות הלב ברו"ש מיד שמעמיק דעתו ובינתו בהשגת גדולתו ית' כל חד לפום שיעורא דילי' כו'. אך יש מי שאין דעתו ושכלו' כלל להתבונן בהרחבה והסבר ביחוי"ע ויחוי"ת וכה"ג בכל גדולת ה' וגם לא בדרך קיצור ותמצית כלל שאז לא יוכל להוליד מבינתו ודעתו התפעלות אוי"ר כלל מפני שלא יוכל להרחיב ולהעמיק דעתו כל כך. והנה עצה היעוצה הוא לנפש שפלה כזו שיעבוד את ה' בב' מדות הללו דנו"ה שהן ענפי' דאהוי"ר לבד שנק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח כידוע בזה"ר. וביאור ענין ב' מדות הללו הנה באמת הרי הן פועלים. עצם ותכלית הדבר למעשה כמו המדות דאוי"ר עצמן. בסו"מ וע"ט רק שאין בהם אור וחיות מורגש כ"כ כמו באוי"ר עצמו ע"כ נק' ענפי אהוי"ר לבד הנצח ענף האהבה שהוא החסד וההוד הוא ענף היראה שהוא הגבורה כו'.

ולהבין ביאור ענינם תחלה י"ל במהות מדות אלה דנו"ה, דהנה ידוע דאהבה כמו שהיא בלב אינה אלא לפי שעה לבד וחולפת ועוברת מיד או לפרקים לא תאיר אורה בהתפעלות כ"כ וא"כ יהי' אור דאהבה בטלה לגמרי כשבטלי' הטעם השגה וההתפעלות, אך מ"מ נשאר רושם מן האהבה האלקי' בלבו והוא מדת הניצוח שהוא בחי' הסכס חזק בלב שנשאר בלב

דאהבה שרש רמ"ח מ"ע: ראה תניא רפ"ד. רפמ"א. חינוך קטן בתחילתו. וראה בשם הרמב"ם באוה"ת אחרי כרך ב' ע' תקמט [וראה פיה"מ להרמב"ם אבות פ"א מ"ג: ואמרו האוהב לא ישכח דבר ממה שזוה לעשותו והירא לא יעשה דבר ממה שהוזהר לעשותו]. וראה גם חז"ג קכב, סע"ב. רמב"ן יתרו כ', ח. שליה (דפוס אמ"ד — נחית) ג, ב. ובארוכה סידור קפח, א ואל"ך. ובהסמך בס' הערכים-חב"ד כרך א' ע' רע"ד. האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 266. וש"נ.

תורה: בכת"י ב: תורה בלא אהוי"ר.

בעבודה: בכת"י ב: באהבה.

ושכלו: בכת"י ב: ושכלו חזק.

דנו"ה . . . בדי ערבות . . . כידוע בזה"ר: בכת"י ב: בזהר ובסה"ק [- ובספרי הקבלה]. ראה חז"א רסב, א.

חז"ג קצג, ב. לקו"ת שה"ש כו, ד. ובכ"מ.

פועלים: בכת"י ב: פעולת.

עצמן: בכת"י ב: עצמי.

כשבטל הטעם השגה: בכת"י ב: כשבטל ההשגה. ובכת"י ג: כשבטל טעם והשגות ההתפעלות.

מאשר נתפעל באהבה שיהי עובד ה' כל היום במעשה הטוב עכ"פ מצד האהבה כמו במצות ת"ת וצדקה וגמ"ח וכה"ג וכמא' מח' טובה הקב"ה מצרפה למעשה (כמ"ש בל"א פ' ט"ז) דגם שלא נשאר רק מחשבה טובה לבד מן ההתפעלות אהבה בהתבוננות שהוא הניצוח בהסכם חזק ולעמוד על נפשם בעקשות בעלמא הוא המצטרף למעשה שממנו יבא סיבת כל מעשה הטוב דמ"ע כל היום ולא יסור מדרך הטוב וזהו ענין הניצוח שהוא חזק מאד רק לענין מעשה לבד אע"פ שאין בלבו אהבה וטעם כלל (כמו מי שאוהב בטבעו ללמוד בהתמדה גם אם אין בלבו התפעלות החשק יעמוד בניצוח ועקשות להתמיד בלימודו משא"כ מי שאין אוהב ללמוד כלל וכן באהבה האוהב לחבירו יעשה עמו טובה מיד מצד הניצוח שנשאר מן האהבה כידוע, וזהו באמת כל עיקר יסוד מעשה"י בכלל נש"י בגלות זה האחרון שהוא בבחי' הניצוח והסכם חזק בנפשו כי ישראל נק' עם קשה עורף כו' גם בלא התפעלות אהבה ושכל כלל וגם"י בתפלה כן הוא כו', וזהו שהניצוח ענף החסד שהוא אהבה אלקי"י. וכמ"כ הוא ענין ההוד שהוא ענף הגבורה שהוא היראה, דהנה כאשר יתפעל ביראה ופחד אלקי' מכה השכל וטעם בגדולת רוממות הוי' איך שהוא מלך מרומם לבדו כו' ומשגיח על הכל כמלאכי' שמתפעלים ביראה מצד השגת רוממות אלקי' דוקא כידוע הנה לפרקי' לא יוכל לכיין דעתו ולבו בהשגה והתבוננות כזאת להוליד היראה ופחד שכלבו"י כו' עכ"ז יוכל להיות שיהי' בלבו בבחי' רושם בעלמא מאור היראה ופחד כו' גם שאין מתפעל בלב בהשגת הרוממות כ"כ, והוא בחי' ההודאה שיש בנפש כידוע דבינה עד הוד אתפשטת והוא שמודה בהודאת השכל בדרך קיצור שכן הוא האמת שהוא יתברך עיקרא ושרשא דכ"ע וכולא קמ"י' כלא חשיב ומביין ומשגיח על הכל כו' כענין מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו כו', וזהו כל עיקר ההודאה שהוא תמצית וקיצור מכל אורך ההשגה האמיתית שהי' צריך לבא לכיטול דיראה ופחד ממש אך כאשר לא יספיק לו כלי מוח השגתו עכ"פ הוא בא בבחי' הודאה בקיצור שכן הוא באמת בודאי שנתאמת אצלו תוכן הדבר כמו שהוא באמיתותו בכלל וכמו מי שמודה לחבירו שהאמת כדבריו שמבטל א"ע בכלל בהודאה זאת אע"פ שאין הודאה זו בדרך פרט מצד עומק השגתו וכך הוא בחי' הודאה לה' במח' ושמודה שהאמת כן

מדד טובה הקב"ה מצרפה למעשה: קדושין מ, א.

מעשה: בכת"י ב: מעשה המצות.

עם קשה עורף: תשא לג, ג. לד, ט. ובשמור פמ"ב, ט: ואינו אלא לשבח. וראה תרי"א קכג, ב ואילך.

ובכ"מ.

וגם: בכת"י ב: וגם ביגיעה.

אלקי': בכת"י ב ליתא.

שבלבו: בכת"י ב: במורגש בלבו כלל אך.

כידוע דבינה עד הוד אתפשטת: מובא בסה"מ תקס"ח ס"ע תצא — בשם הזוהר. וראה גם ע"ח שער

הנסירה פ"ח. טעה"צ להאריזל ס"פ שמיני.

באמיתתו בכלל: בכת"י ב: באמת לאמיתתו.

הוא שה' הוא הבורא הכל מאין כו' וצריך לירא מלפניו שלא לעבור על רצונו עכ"פ אע"פ שאין הודאה זו מצד עומק השגה ובלא התפעלות יראה כ"כ כו' מ"מ נק' ביטול ביראה לענין מעשה עכ"פ שיהי' סו"מ כל היום, וזהו שההנד הוא ענף היראה שהוא הגבו' לענין סו"מ בקבועמ"ש לבד כל היום כמו שהנצח ענף האהבה בועשה טוב כנ"ל וד"ל.

והנה עכ"פ מוכן מכ"ז דכמו שאהוי"ר הן ב' הפכ"י כנ"ל כך המסתעף מהם שהן נו"ה כנ"ל ג"כ הן ב' הפכ"י דהנצח הוא המביא לידי מעשה המצוה לעשות מאהבה והודאה דהוד מביא לידי יראה בקבועמ"ש להיות סו"מ כו', אך כמו שמבואר למעלה דאהוי"ר עצמן מתכללי' זע"ז ממש כך בחי' נו"ה ענפיהם מתכללי' זע"ז שיש בנצח מבחי' ההוד כמו שיש באהבה מבחי' היראה בהעלם והוא שנשאר בהסכם החזק שנק' עקשות ונצחון להיות סו"מ בפו"מ עכ"פ כל היום ועומד על נפשו בנצחון גדול שלא לעבור אפי' על דבר קל של ד"ס שזהו מצד בחי' היראה וההוד שכלול באהבה וניצוח בהעלם, וכן הוא בבחי' ההודאה שמצד היראה בהעלם מבחי' הניצוח והסכם חזק לענין מעשה הטוב והוא מה שנשאר מקיצור ההתבוננות בהודאה וביטול שהאמת כן הוא שהוא ית' מקור כל העולמות כו' וכה"ג משום דבינה עד הוד אתפשטת שזהו עכ"פ הודאה שמצד השכל בכללות ובקיצור הנה בזה יש בהעלם האהבה שמוליד הניצוח והסכם החזק לענין מעשה הטוב והוא הנק' ג"כ מח' טובה שנשאר רק בבחי' הודאה בעלמא בקבלת עומ"ש שמצרפה למעשה הטוב שהוא נק' קבלת מ"ש באהבה ורצון בניצוח ועקשות כו', א"כ הרי כלול נו"ה זע"ז רק שהמה מתכללי' זה בזה בבחי' העלם לבד כנ"ל בהתכללות דאוי"ר וד"ל.

אך יש עוד בחי' התכללות דנו"ה שבא בגילוי שיהי' להיפך מכמו שהן באי' משרשן בחו"ג והוא מה שהחסד יתכלל עם בחי' ההוד שהוא ענף הגבו' והגבו' יתכלל עם הנצח ענף האהבה במעשה הטוב כנ"ל וד"ל. וביאור הענין הנה אנו רואים בהשגה והתבוננות שיחייב לבחי' ההתפעלות דיראה ופחד שממנה יסתעף בחי' ההודאה כמ"ש אני בינה לי גבורה הנה יהי' להיפך שלא יתפעל ביראה כ"כ מהשגה זו רק שיבא בניצוח ועקשות להיות סו"מ לבד ולא בבחי' הודאה דהיינו גם שאין לו יראה אמיתי' מהשגה הרוממות ולא גם בבחי' הודאה שיחייב קבלת עומ"ש כו' להיות סו"מ בפו"מ מ"מ עומד על נפשו בנצחון מצד התבוננות הזאת דוקא שלא לעבור אפי' על דבר קל כו', הרי בחי' הגבו' שהוא היראה מתכלל עם הנצח שבא בגילוי מן ההעלם דבינה וגבורה כו', וכמ"כ יש התכללות דחסד עם בחי' ההוד ענף הגבורה. והענין הוא כמו שאנו רואים שמן ההתבוננו' שראוי להוליד האהבה והניצוח

האהבה במעשה הטוב: בכח"י ב: החסד.
אני בינה לי גבורה: משלי ת, יד.

יסתעף ממנה דוקא היראה וההודאה במוח שמוה יחויב האהבה והדביקות שמחמת שמודה שכן הוא האמת יחייב שימשיך לכו באהבה ורצון לעשות רצון קונו, וזהו התכללות דחסד דאהבה בהוד ענף הגבורה כמו התכללות דגבורה בנצח. ונמצא דבחי' נו"ה מחליפי' מקומם שכל א' פועל היפוכו משרשו כמו הניצוח שפועל היראה בסו"מ כנ"ל גם בלתי התבוננות רק בעקשנות וניצחון שזהו היפך שרשו שהוא ענף החסד והאהבה דבחי' הוד דהודאה במוח פועל האהבה ודביקות לעשות רצון ה' במעשה הטוב גם בלא התבוננות (גם שההתבוננות הוא להוליד יראה פועל אהבה כו'), ואע"פ שהנצח ענף החסד והוד ענף הגבורה הנצח פועל היראה וההוד פועל האהבה, הרי אנו רואים שב' מדות אלה נו"ה יוכלו להחליף את שרשם ומתכללי' הניצוח עם היראה שהוא בבחי' הגבורה וההוד פועלי' ומתכלל עם האהבה שהוא בחי' החסד וד"ל. וזהו ג"כ ענין לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא דקו הימין חח"ן מתאחד בקו השמאל בג"ה והוא מה שאור החסד מתלבש בכלי הגבורה היפוכו שזהו ההוד ענף הגבורה ואור הגבורה מתלבש בכלי החסד שהוא הנצח כו', (וכמ"ש במ"א בענין ב"פ דק"ש שהן ב' שמות דמ"ב. וע"ב כו') וכל זה לפי שבחי' חו"ג דאהו"ר כלול זה מזה כנ"ל וד"ל.

ה ומכל זה יובן ג"כ למעלה במדות עליונות דאצי' שיש בהן בחי' התכללות גם בבחי' נו"ה שנק' ענפי החו"ג וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והת"ת והנצח וההוד דכמו שמבואר למעלה בהתכללות המדות חו"ג למעלה כך יש התכללות גם בענפיהן שהן בחי' נצח והוד דאע"פ שמת הנצח למעלה הוא ענף החסד העליון בקו הימין כמ"ש נעימות בימינך נצח בימינך דוקא מטעם הנ"ל מתכלל עם בחי' הגבורה שבקו השמאל כמו שא' והנצח זו בנין ירושלים וכה"ג לפי שנצח מתכלל עם הגבורה והוד מתכלל בחסד כ"א במנגדו והיפוכו וזהו לך ה' הנצח וההוד כו' וד"ל. וביאור דבר זה הנה יובן במ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב ובאמת יש להבין למה הזכיר ב"פ ימינך הל"ל ימינך ה' נאדרי בכח ותרעץ אויב ולמה כפל עוד לומר ימינך תרעץ כו'. אך הענין הוא דימינך הראשון מדבר בבחי' קו הימין דחח"ן שהנצח ענף החסד כו' וכמ"ש נעימות בימינך נצח. וביאור הדבר הוא כנ"ל דניצוח הוא הבא מרושם אור האהב'

דבחי': בכת"ב ב: מבחי'. בכת"ג: ובחי'.

פועל: בכת"ב ב: מתאחד.

במ"א בענין ב"פ דק"ש: ראה לקו"ת ואתחננו יב, ד (ובהנסמן בהמ"מ לשם — בהוצאת ה'השד"מ). אמ"ב

שער הק"ש פמ"ה ואילך.

נעימות בימינך נצח: תהלים טז, יא.

והנצח זו בנין ירושלים: ע"פ ברכות נח, סע"א. וכן הובא גם בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תחקט. חרי"ח שמות

שכב, א. אוה"ת וישב (כרך ו') תרצו, א. סה"מ תרכ"ז ע' שכת.

ימינך ה' נאדרי בכח: בשלח טו, ו.

והחסד, כמו איש העובד מאהבה וחשק שלפעמים יחלש וימעט אור האהבה והדביקות ולא תאיר אורה כלל עכ"ז יעמוד בניצוח והסכם חזק לענין מעשה וגם יתחזק בלבו לעורר את האהבה ומנצח א"ע בעקשות לעשות הטוב וחסד גם שאין בלבו כלל כו' וא"כ יש בניצוח זה התכללות מבחי' הגבורה שבקו השמאל מאחר שיש בכחו להתגבר בניצוח בחסד זה אע"פ שאין בו אור וחיית כלל מן אור האהבה בלבו כו', וכך הוא למעלה במדת האהבה וחסד עליון כמו אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד או כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' שלפעמים לא יאיר אור האהבה הזאת לישראל מצד שאין אתעדלית בהעלאת מ"ן מלמטה למעלה מכנ"י באהבה ודביקות שכמים הפא"פ כן לב האדם העליון לאדם התחתון שהם כנ"י אזי מתחזק בניצוח שנשאר בבחי' רושם מבחי' האור דאהבה וחסד עליון בכח התגברות אע"פ שאין בזה טעם ומוחי' ולא אהבה כו', והתגברות זאת באה מכח קו שמאל דבינה וגבורה שנכלל בקו הימין שנק' לאכללא שמאלא כימינא (אך זהו כאשר יש העלאת מ"ן בבחי' הנצח במעשה הטוב בתו"מ בכנ"י מלמטה למעלה או מעורר בחי' נצח העליון כו', וזהו ימינך ה' נאדרי בכח שבבחי' ימין דחסד עליון נאדרי בכח נתחזק יותר בכח הגבורה דקו השמאל שנכלל בימין והוא בבחי' הנצח שמנצח א"ע בכ"י בהתגברו' דגבורה שמתכלל בנצח שבימין כנ"ל (ע"י העלאת מ"ן בניצוח שבא מלמטה למעלה כנ"ל) וכמו הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו דקו השמאל שנכלל בימין כו', ומ"ש ימינך ה' תרעץ אויב היינו כאשר אין אתעדלית כלל בהעלאת מ"ן גם לעורר לבחי' הניצוח למעלה או מתגבר הניצוח בימין רק מצד המנגד שהוא השונא שלא ירום ראשו כו' וכמו ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה כו' על אויביו יתגבר אע"פ שאין זכות כלל בישראל שיעשה זאת למענם כו' רק מצד השנאה לאויבים יש בזה ניצוח גדול כמו והנצח זו בנין ירושלים ובהמ"ק שבא מצד הניצוח לנגד השונא המנגד (כאשר יגביהו א"ע ביותר כמו נערי מלך אשור שחירפו כו' אע"פ שלא ה' זכות בישראל הפילים ע"י מלאך כו') וכך בכל דור כאשר שרי אוה"ע מתנשאי' ביותר כו' אע"פ שאין זכות בישראל כלל יושיעם ויצילם בבחי' הניצוח שזהו רק בבחי' קו השמאל בבחי' הגבורה ולא מצד החסד שבימין אחר שאין ראויים לחסד גם לא בניצוח של חסד כו', וא"כ ה"ז בחי' התכללות דנצח שבימין בקו השמאל דגבורה דוקא לאכללא כימינא בשמאלא כו' וכמו לך זרוע עם גבורה תעוז ירך תרום ימינך כו' שהוא בשביל לנצח

אה"ע אהבתיך . . אהבתי אתכם: ירמי' לא, ב. מלאכי א, ב.

שכמים הפא"פ: משלי כז, יט.

בכ"י: בכת"י ב: כביכול.

הושיעה לו ימינו: תהלים צח, א.

ה' כגבור יצא: ישעי' מב, יג.

נערי מלך אשור . . שלא ה' זכות בישראל הפילים ע"י מלאך: ראה מליב יח"ט. ובמרשי' שם יט, לא:

שיקנא לכבודו ולשמו ולא שיש זכות בידכם כו'.

לך זרוע עם גבורה: תהלים פט, יד.

את האויב לבד, וזהו ימינך ה' תרעץ אויב שזהו בניצוח שמצד הגבורה בהתגברות כח הדין בשמאל דוקא שנכלל בה כח הימין דחסד שיש בזה ניצוח קשה וחזק יותר מניצוח שבא מצד החסד אע"פ שנתגבר הניצוח מגבורה שבשמאל כמו כי גבר עלינו חסדו דעכ"ז אין בו כח לעמוד נגד הקטרוג הקשה מבחי' המנגד כאשר אין העלאת מ"ן כלל אבל בניצוח זה לנצח האויב חזק כחו ביותר שאין כל קטרוג יכול לעמוד לנגדו מאחר שאינו מצד מעשה הטוב שלמטה רק לנצח את האויב לבד שלא ירים ראשו כו' (ונמצא דימינך הראשון הוא הניצוח שבימין כמ"ש נעימות כו' שנכלל בו מבחי' הגבו' שבשמאל ע"כ גבר בחי' החסד שבניצוח זה כמו כי גבר עלינו חסדו וכמו הושיעה לו ימינו וכה"ג, וז"ש ימינך ה' נאדרי בכח וכן ימין ה' רוממה כו', אבל ימינך השני הוא להיפך שניצוח זה הוא בקו השמאל בבחי' הגבורה שנכלל הנצח דימין בגבורה וכח הדין כנ"ל וזהו לך זרוע כו' והיינו ימינך ה' תרעץ אויב וכן ימין ה' עושה חיל לנצח השונא כו', וז"ש לך ה' הנצח שיש בזה ב' מיני התכללות נצח שבימין בגבורה שבשמאל וגבורה שבשמאל שנכלל בנצח דימין כנ"ל וד"ל). ויובן כ"ז ג"כ בב' ברכות הראשונות דש"ע ברכת חסד דימין דאברהם כלול בה מכת הגבורה דשמאל דיצחק וזהו מלך עוזר ומושיע ומגן בהתגברות ניצוח שבחסד כנ"ל בפ"י נאדרי בכח, וברכה הב' דאתה גבור כח הימין נכלל בשמאל להיות בהתגברות כח להמתיק כל דין קשה בשרשו בבחי' הגבו' שזהו כענין תח"ה מבחי' גבורה דע"י שכלול מימין ונק' חסד שבגבורה כמ"ש מחי' מתים ברחמים רבים וכן סומך נופלים ורופא חולים כו' שאין זה הכח בגבורה שבחסד מטעם הנ"ל וד"ל.

ו **ומעתה יש להבין ענין ההתכללות דבחי' יסוד שהוא המדה הששית** (והתכללות דמדת הת"ת למעלה מבואר למעלה שהוא בחי' המכריע וכן התורה הוא בבחי' הת"ת שכלול מחו"ג כנ"ל וגם עיקר הפ"י הפשוט בת"ת שהוא ענין התפארות כמ"ש ישראל אשר בכך אתפאר וכמו לכבוד ולתפארת כמו אפס כי לא תהי' תפארתך כו' והב' ענין היופי בגוויני ותואר שנק' תפארת למראה וכן היופי בבגדי כבוד והוד כו' שנאמר בהם לכבוד ולתפארת שנכלל בשתי אלה מבחי' החו"ג כא' דוקא שהן גוויני מחולקין מחיור וסומק מחסד ודין שכלולי' בתערובות ומזיגה נכונה דוקא שאז נק' תפארת להתפאר בגוויני הללו ביופי למראה ולכבוד ולתפארת כו' וזהו מלך ביופיו תחזינה עיניך שהוא לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא בחי'

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.

ימין ה' רוממה: תהלים קיח, טו.

ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

לכבוד ולתפארת . . . אפס כי לא תהי' תפארתך: תצוה כח, ב. מ. שופטים ד, ט.

מלך ביופיו . . . לאסתכלא ביקרא דמלכא: ישעי' לג, יז. ראה זח"ב קלד, א. רמז, ב.

התפארת (כתפילין שבראש שנק' פאר וכמו כחתן יכהן פאר כו'), ולזאת התורה שכלולה בגוונין דחוי"ג הוא בבחי' הת'ת כו'. וזהו לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת שגם בחי' ת'ת שכולל לחוי"ג לך הוי' בהתכללות וביטול כו' (וכמ"ש במ"א מי כמוך באלים הוי' שהוא בחי' ת'ת שכולל מאל ואלקי' ובחי' חוי"ג בבחי' גילוי ובחי' הת'ת עולה עד הכתר שכולל חוי"ג דחוי"ב בבחי' אין כו'), וזהו והת'ת זו מ"ת כמ"ש כחתן יכהן פאר שהאיר פניו ית' בחכ' שבתורה בהתכללות דחוי"ג יחד כידוע דאנכי ולא יהי' לך בדיבור א' נאמר). דהנה מ"ש כי כל בשמים וארץ ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא כו' היינו בחי' יסוד שהוא בחי' צדיק עליון שהוא בחי' כח המחבר ומקשר לאור השפע מן המשפיע אל המקבל, וזהו פי' דאחיד בשמיא וארעא דהיינו בחי' משפיע שנק' שמים לבחי' המקבל שנק' ארץ והוא בחי' שם הוי' שהוא בחי' סובב כ"ע לבחי' אלקי' בחי' ממלא כ"ע (והוא בחי' ת'ת ומל' שמתחברי' ע"י נוי"ה כליות יועצות איך להשפיע כמשי"ת) שנק' ארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי.

ויובן דבר זה בנפש האדם במדות שבלבבו חג"ת שהן נק' עצמי' השפע שהוא חסד ודין והממוצע המכריע אך כדי שיבא לידי גילוי בדיבור להביא לידי מעשה ממש צריך להיות ע"י ממוצע שבהן וע"י יוברר הדבר איך ובאיזה אופן יבא אור השפע העצמי' הזאת שבמדות שבלב, עד"מ המשכת שפע שכל לכלי התלמיד המקבל שגם שכבר יש בו מדה ושיעור במדה שבלב הנה כאשר יצטרך להביא הדבר בגילוי למקבל צריך ליתן עצות בנפשו איך לצמצם השפע ואיך להשפיע באיזה אופן הראוי שיתקבל במקבל וכן שפע חסד או דין או ממוצע צריך לבא לידי ברור איך וכמה באיזה אופן הראוי לפי ערך כלי המקבל שיהי' לטובתו והן הנק' כליות יועצות שהם בחי' נוי"ה איך יובא אור השפע למקבל אם בדבר שכל נק' נוי"ה דחכ' ואם בדבר חסד נק' נוי"ה דחסד ובכללות המדות דחג"ת יש בחי' נוי"ה (ונק' מאזני צדק כמו ששוקלים דבר מה במאזנים) ונק' שחקים כמ"ש ושחקים יזלו צדק

כתפילין . . . פאר . . . כחתן יכהן פאר: ברכות יא, א. ועוד. ישעי' סא, י. וראה לקרת חוקת נח, ד. סידור עח, ד.

במ"א מי כמוך באלים: ראה תו"ח נח סה, א ואילך. פיה"מ (מהדוי"ב) פקני"ט (קז, ד). שהוא בחי' ת'ת . . . בבחי' אין: כ"ה ברוב הכתי'. ובאחד מהכתי': שהוא בבחי' תפארת שכולל מאל ואלים בחי' חוי"ג בבחי' גילוי ובחי' ת'ת עולה עד הכתר שכולל מחוי"ג דחוי"ב בבחי' אין כו'). דאנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמר: ראה זחי"ב פה, ב. זח מא, כ. פרשי' מכות כד, רע"א (בשם המכילתא). וככ"מ.

כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא: דה"א כט, יא. זח"א לא, סע"א. זחי"ג רנז, סע"א. זח קג, ב (ובהנ"ס בנצוצי זהר לשם). לקרית עקב יז, ב (ובהמ"מ לשם — הוצאת קה"ת התשד"מ). ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא חי"ב ע' תשמב (ובהמ"מ שם).

והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

ושחקים יזלו צדק: ישעי' מה, ח.

ששוחקים מן לצדיקי' (וזהו שכל שפע הנבואה האלקי' לנביאי' הוא מבחי' נו"ה דוקא ששוקלים השפע האלקי' הזאת איך שיובא דבר הנבואה האלקי' בנשמת הנביא כו') ויש בזה בירור כמו העצה שאדם מתייעץ בדבר מה איך לעשותו שתחלה יתיישב בלבו לצמצם והוא בחי' נצח לנצח לעמוד על נפשו שלא להשפיע ביותר ואח"כ יתיישב בדבר איך וכמה ובאיזה אופן שישפיע שהוא בחי' הוד וחזור ע"ז כמה פעמים מלאו להן ומהן ללאו עד שיפול הדבר בגמר ברור כך ולא כך זהו הנק' עצה ובלתי עצה לא הי' השפע העצמי' מתקבל במקבל כלל (וע"כ גם שפע אור דתורה נק' עצה ה' מפני שבא במשקל דבחי' נו"ה דחכ' כו') וכמ"ש במ"א שזהו הי' מכבר רשת שעל חצי המזבח כו') או להיפך שהנצח הוא להשפיע והוד לצמצם כו' לפי שמתכללי' זב"ז כמה פעמים עד שיבא הדבר לידי בירור באיזה אופן שיבוא השפע כמו הדיינים שמתיעצים יחד בדבר המשפט איך להביאו לידי מעשה אבל כאשר צריכי' לפסוק הדין ומשפט למעשה צריך שיהי' באופן אחד ברור דהיינו בחי' כליות יועצות דנו"ה איך להשפיע בשיקול הדבר ואח"כ בבחי' יסוד והוא המשכת השפע באופן ברור שכבר נברר בכליות יועצות דנו"ה כו', ונמצא שבבחי' יסוד יש התכללות מבחי' נו"ה דוקא וע"כ בחי' יסוד הוא עיקר המביא וממשיך השפע לגילוי בדיבור למעשה והוא המקשר ומחבר לשפע דמשפיע למקבל ולכך נק' בשם צדיק כמ"ש אמרו צדיק כי טוב כו' דשם צדיק היינו ע"ש השפעת צדקה וחסד ולכך נק' הצדיק טוב כמו שמטבע הטוב להיטיב לזולתו דוקא ע"כ מזה הטעם נק' יסוד בשם טוב כמו טוב ה' לכל שהוא בחי' צ"ע כמ"ש וצדיק חונן ונותן כו' והוא מקבל מבחי' נו"ה שהן הנק' כלי ההשפעה בכליות יועצות מבפנים כו' וחיצוני' דנו"ה הן השוקים והיריכים שע"י יהי' הילוך הגוף ממקום למקום וכמ"ש תרין ירכין תרין סמכי קשוט יסוד סיומא דגופא שהן לבר מגופא שבחי' המדות שנשפעי' ע"י כליות יועצות הנ"ל נק' גופא ומוליכות השפע למעשה ע"י תרין ירכין כו' וכמ"ש במ"א. ועד"ז יובן גם בכנ"י כאשר האדם עושה טוב בתו"מ וצדקה נק' צדיק כמו אמרו צדיק כי טוב שהוא כמו בחי' צ"ע דבחי' יסוד ז"א ממשי' שנק' טוב כו' דכמו שע"י בחי' צ"ע דיסוד ז"א דאצי' נמשך כל גילוי אור השפע דמדות עליונות דאצי' ע"י התכללות דנו"ה למעלה (שנק' מאוני צדק כנ"ל) לבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' דיבור העליון כידוע, וז"ש דאחיד בשמיא וארעא

במ"א . . . מכבר רשת שעל חצי המזבח: ראה גם סה"מ תקס"ב ח"א ע' רנד ואילך. ח"ב ע' תקנב ואילך (וע"ש בהמ"מ ס"ע תרנד, פיסקא: ולהבין שרשו).

אמרו צדיק כי טוב: ישע"י ג' י. וראה ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תתפט (ובהמ"מ שם).

שמטבע הטוב להיטיב: ראה עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. לקוטי שיחות חכ"ז ע' 334. וש"נ.

טוב ה' לכל . . . וצדיק חונן ונותן: תהלים קמה, ט. לו, כא.

מכפונים כו': בכת"י ב: ומפנימיות כנ"ל.

תרין ירכין . . . יסוד סיומא דגופא: ע"פ ת"ז ד"ה פתח אליהו. ובכ"מ.

ממש: בכת"י ב ליתא.

דאצי': בכת"י ב: דהוי' דאצי'.

כנ"ל שמחבר ומקשר אור השפע דשמיא שהן מדות עליונות דאצי' דאש ומים כו' לארץ הדום רגלי בחי' ממלא כנ"ל כך ע"י איש צדיק למטה בכאוי"א מישראל שעושה טובי' בתו"מ נאמר אמרו לצדיק כי טוב מפני שמייחד יחוד עליון ע"י מעשה המצות הזאת להמשיך מבחי' סובב לממלא שהוא יחוד דהוי' ואלקי' שנק' יחוד קוב"ה ושכינתי' שהוא ע"י בחי' צ"ע שנק' טוב. וז"ש בטח בה' ועשה טוב טוב העליון שהוא להמשיך ולחבר מעצמי' אא"סי מסובב לממלא כו' והיינו מבחי' מקיפי' העליוני' דע"ס דאצי' שהוא בפנימי' הכתר דאצי' שא"א שיוגבלו באוי"ב דאצי' שיבאו דוקא בבחי' כלים והוא מה שמאירים בגילוי דוקא בכל המצות שעושים למטה כידוע דהמצות הן בחי' כלים לבחי' מקיפי' דאצי' דוקא כמו מצות העליונות שנק' מצותי ממש כמ"ש אשר קדשנו במצותיו כו' וד"ל.

ונמצא מובן מכל הנ"ל בבחי' ההתכללות דו' מדות העיקר הוא בבחי' יסוד דוקא לפי שהוא גמר המשכת השפע דמדות חג"ת אחר התכללות דנו"ה דוקא וע"כ בחי' התכללות המדות שביסוד לפעמים כך ולפעמים כך דהיינו לפעמים בהתגברות החסדי' על הגבורות ולפעמים בהיפוך הכל לפי אופן הכירור בהתכללות דבחי' נו"ה שנק' כליות יועצות כנ"ל לפעמים כך ולפעמים כך וכמובן מכל הנ"ל וד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל שיש בחי' התכללות בכל הו' מדות עליונות דאצי' דהיינו חג"ת ונה"י שזהו שא' לך ה' הגדולה והגבורה כו' עד כי כל בשמים ובארץ שזהו בחי' יסוד שנק' צ"ע ונק' טוב שמקשר שפע המדות במקבל שהוא בחי' המל' כנ"ל. אך מ"ש כי כל כו' ולא הזכיר בחי' יסוד בפרט כשאר המדות לפי שעצם המדות הן חג"ת כנ"ל וכלי ההשפעה שלהם מתאחדי' ונחשבי' עמהם כא' והמה בחי' נו"ה כליות יועצות כנ"ל וע"כ א' לך ה' הגדולה כו' עד והנצח וההוד גם שהן לבר מגופא אבל בחי' יסוד שאינו מן המדות עצמן רק שמביאן לידי גילוי לבד במל' שהוא הדיבור ע"כ לא הזכירו בפרט רק א' כי כל שהוא ענין ההתכללות מכללות המדות שבאי' בנו"ה הוא מקבל וממשיכן לדיבור והיינו ל' כל והיינו מ"ש דאחיד בשמיא כו' שנק' ממוצע דאחיד בשמיא וארעא לקשר השפע מן המשפיע למקבל (ואותיו' כל זה הוא אותיות לך שא' בתחלה לך ה' כו' שהן נש"ב שז' המדות כלולי' שם בהעלם ונק' ז"ת דאימא כידוע וכאשר צ"ל בחי' העלאה וביטול המדות במקורם בנינה א' לך ה' הגדולה עד הוד שהן עיקר המדות כנ"ל ואח"כ נעשה בחי' ירידה והמשכה של המדות מבחי' ההעלם לגילוי בדיבור א' כי כל בשמים כו' שזהו ע"י בחי' יסוד שנק' כל כנ"ל וד"ל) (וכמ"ש יקוו המים כו' אל מקום א' שזהו בחי' יסוד כמ"ש

טוב: בכת"ב: תשובה.

בטח בה' ועשה טוב: תהלים לז, ג.

אא"סי: בכת"ב: אא"סי למעלה.

יקוו המים: בראשית א, ט.

בוהר שהוא כנישו דכל נהורין כו' ואז ותראה היבשה שזהו בחי' עלמא דאתגליא עולם הדיבור, וז"ש אחר כי כל כו' לך ה' הממלכה שזהו בחי' המל' סופא דכל דרגין דאצי' שהוא בחי' דבר מל' שלטון כשבא דבר השפע או דבר המשפט לדבור העליון שהוא עיקר גמר השפע הבאה למטה במקבלי' שלא ישונה עוד וכמ"ש כי הוא אמר ויהי כו' (כידוע בענין המאמר הצדיק ורשע לא קאמר כו' וכמו בענין קץ משיח שא' ליבא לפומא לא גלי שאם הי' בא הדבר בדיבור הי' מתקיים בפועל דדבר מלך אין להשיב כו'). וז"ש לך ה' הממלכה במאמר בפ"ע לפי שבחי' המל' שהוא עיקר כללות בחי' המקבל מכל הו' מדות דחג"ת ונהי' וכמו כל הנחלים הולכים אל הים כו' וגם בגמר השפע דמדות במל' א' לך ה' הממלכה כו' שהכל נכללים ובטלין במקור הראשון דבחי' כ"ע ע"י המל' משום דנעוץ סופן בתחלתן כו' דכתר מל' איהו כ"ע כו' וד"ל.

ז והנה ככל הנ"ל יובן בתוס' ביאור ענין י"ב צירופי' דשם הוי' שבכל חדש מחדשי השנה מאיר צירוף שם הוי' חדש כו' שהן י"ב גבולי אלכסון שבוי"ק דמדות עליונות הגדולה והגבורה כו' ועד"מ האלכסון שהוא קו המחבר ב' קצוות שיתאחדו יחד כך יש חיבור והתכללות באור החסד עם אור הגבורה והנצח עם ההוד כנ"ל והחסד בהוד והגבורה בנצח כנ"ל באריכות, והן י"ב מיני התכללות בוי' מדות שהן י"ב צירופי' דשם הוי' שבכל חדש וחדש מי"ב חדשים מקבלת כנ"י צירוף אור חדש משם הוי' כמו פעם בצירוף של הנצח בגבורה ופעם בצירוף ההוד בחסד וכה"ג בשאר התכללות שכללותם הן י"ב צירופי' דשם הוי' ובכל צירוף וצירוף הרי יש אור חדש כמו כאשר נמשך מן ההוד אהבה שהוא התכללות דחסד בהוד נעשה צירוף חדש בשם הוי' כו' וכאשר נמשך מן הניצוח יראה שזהו התכללות דגבורה בנצח זהו צירוף חדש אחר וכה"ג בהתכללות דנו"ה ביסוד והתכללות דחוג"ג בת"ת כו' לפי שבכל מדה מן הוי' מדות יש שם הוי' כידוע דשם אל שהוא בחסד יש בו שם הוי' שנק' אל הוי' וכן בשם אלקי' דגבורה הוא הוי' אלקינוי וכן בנו"ה שנק' הוי' צבאות כו' וכה"ג הרי בוי"ק יש י"ב צירופי' ממילא שהן

בוהר שהוא כנישו דכל נהורין: ראה זח"א יח, א. לג, א. ת"ז תמ"ב (פא, ב). ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' קסב. פיה"מ פקכ"ה. שער היחוד פל"ה. ועוד.

כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ט.

דצדיק ורשע לא קאמר: ראה ב"כ טז, א וחדא"ג מהרש"א שם. וראה גם ס' מאמרים הקצרים ע' תקמ. רפ"ט. שנו. ובכ"מ.

ליבא לפומא לא גלי: ראה ז"ח בראשית (ת, א). קה"ר פ"יב, י. וראה בהנסמן לעיל.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז. וראה זח"א רלה, א. אוה"ת נ"ך ע' א"קה. סה"מ תקס"ח ע' רטו ואילך. סה"מ תק"ע ע' עו. המשך והחרים תרל"א לט, א ואילך.

דנעוץ סופן . . . דכתר מל' איהו כ"ע: ראה ס"י פ"א מ"ו. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

י"ב צירופי' . . . שבכל חדש . . . מאיר צירוף שם הוי' חדש: ראה פרד"ס שי"ג פ"ג. משנת חסידים בסופו.

ובכ"מ.

י"ב גבו"א כנ"ל, וכללותם יחד אינו אלא שם הוי"י אחד הכללי שכוללם יחד בד' אותיו' דשם הוי"י הכללי וד"ל (וכמו בו' אלפי שנים דהוי עלמא דהיינו הארות והמשכות דו' מדות דאצ"י כמ"ש כי אלף שנים כו' יום הא' אלף שנה הראשונים משם הוי"י דחסד דז"א ואלף הב' מגבורה דז"א כו' עד אלף הששי בכחי' יסוד שע"ז א' ג"כ לך ה' הגדולה כו' עד כי כל כו' כנ"ל) (ולך ה' הממלכה הוא באלף הז' דע"י יתיב כו' מלכותי מל' עלם כו' בכחי' מל' דא"ס עצמו שע"ז נאמר ה' ימלוך לעולם ועד כו' וז"ש לך ה' הממלכה וכמ"ש מלכותך כו' וד"ל, ושם הוי"י הכללי שכולל כל ו' אלפי שנה כא' הוי"י הוא ויהי' כא' כידוע, וגם הוא בדרך פרט בכל שנה שמתחלק לייב חדשים בכל חדש מאיר אור חדש משם הוי"י במל' כאור חדש דשמש בלבנה בכל ר"ח ור"ח כמשי"ת).

ובכל זה יובן מה שארז"ל דישראל מונין ללבנה דוקא, כי הנה כמו שהלבנה לית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת מאור השמש אור חדש בכל חדש כך כנ"י מאחר שהן בחי' הכלי קיבול לקבל מאור דשם הוי"י דתוי"מ כנ"ל הרי הן מקבלי' ג"כ מיי"ב צירופי' דשם הוי"י בכל ר"ח מקבלי' צירוף חדש כו' (וזהו שאנו אומרי' ראשי חדשים לעמך נתת דוקא זמן כפרה לכל תולדותם כו' וחזתמים מקדש ישראל וראשי חדשים לפי שמונין ללבנה מטעם הנ"ל). והנה זה האור חדש שמקבלת הלבנה מן השמש הוא בר"ח דוקא בזמן מולד הלבנה כידוע, וע"כ נק' ראש חדש להיותו כולל כל הלי' יום המסתעפי' ממנו כי עיקר החידוש של הצירוף החדש משם הוי"י למעלה שנק' שמשא במל' שנק' סיהרא הוא בר"ח דוקא ואור חדש זה נתחדש בכלל ומתפשט אח"כ בכל החדש כולו שאינו רק בחי' התפשטות של אותו צירוף החדש לבד וע"כ נק' ראש חדש עדי"מ הראש שהוא הכולל כל חיות האברים וממנו נמשך התפשטות החיות בכל פרטי האברי' כידוע כך החידוש דצירוף דר"ח כולל כל הלי' יום כא' וממנו מקבלי' כל הלי' יום, וע"כ עיקר מצות קרבן ר"ח בר"ח דוקא (אע"פ שהי' ראוי להיות הקרבן בזמן מילוי הלבנה בשעה שראוי' לקידוש עכ"פ שהוא ביום הז' נגד הז' מדות שנמשך בה כו' אבל מטעם דעיקר כללות זה האור החדש של הצירוף החדש הוא בר"ח דוקא בזמן מולד הלבנה גם שאינו רק נקודה לבד אבל הוא העיקר הכולל ונמשך ומתפשט בכל החדש כנ"ל).

הוי"י אחד: בכת"י ב: הוי"י וכן בשם אלקים הגבו' הוא הוי"י אלקים אחד.
 בו' אלפי' שנים: ר"ה לא, א. וראה בארוכה בלקוטי שיחות חכ"א ע' 453 ואילך. ושי"ן.
 הראשונים משם הוי"י דחסד . . . הב' מגבורה: ראה רמב"ן בראשית ב, ג. דרשת הרמב"ן תורת ה' תמימה
 [כתבי הרמב"ן — ירושלים תשל"ד — ח"א] ע' קסח. סה"מ תקס"ה ע' תיא ואילך. אמ"ב ח"ג פקע"ח [הוצאת
 קה"ת התש"מ — קמב, א]. ושי"ן. ובס' התוועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א — תשד"מ ח"א ע' 442.
 בי אלף שנים: תהלים צ, ד.
 דע"י יתיב . . . מלכותי מל' עלם: דניאל ז, ט. כז, ג, לג.
 ה' ימלוך לעולם ועד . . . מלכותך: בשלח טו, יט. תהלים קמה, יג.

אך הנה עדיין יש להבין בענין חידוש הלבנה שאם ה' חידוש זה מקור כללי לכל החדש כנ"ל א"כ למה מחצי החדש ואילך אחר מילואה מתחלת להתמעט ותחשך אורה מעט מעט עד שבסוף החדש יחשך ויתמעט אורה לגמרי ולא ישאר אפי' כנקודה א' ואז דוקא מקבלת אור חדש מן השמש בנקודה קטנה לבד והוא הנק' מולד הלבנה כידוע עד שתתמלא אורה באמצע החדש וכן חוזר חלילה כידוע שזהו מצד הקירוב והריחוק מן השמש, ולפי הנ"ל שצירוף החדש שמקבל ברי"ח מתפשט בכל הל' יום ה' ראוי שתהי' במילואה כל החדש ולא תמעט אורה כלל ולמה אין הלבנה מקבלת אור החדש בכל רי"ח רק אחר שתתמעט אורה ותחשך לגמרי כחצי החדש השני הלא ה' ביכולתה לקבל חידוש אור גם בלא מיעוט וגרעון אור (מאחר שבכל רי"ח נמשך אור חדש שלא ה' קודם והוא צירוף חדש משם הוי' כו') ולמה תתרחק מן השמש עד שתחשך לגמרי ואז מקבלת אור חדש (ולפי"ד האומרי' דסיהרא ל"ל מגרמה כלום היינו שאין לה אור עצמה כלל רק מה שמקבלת מאור השמש אין זו קושיא דאיך יאיר עלי' אור חדש אחר שהיא במילואה מאור השמש כשעומדת בקירוב (או לדעת האומרי' שמקבלת בריחוק דוקא) אבל לפ"ד האו' דלית לה מגרמה כלום היינו שאי"י להאיר אור עצמה אם לא שתקבל מאור השמש כמשל אשה כי תזרע כו' כנ"ל א"כ גם בקירובה שהיא במילואה יכולה לקבל אור חדש כדי שתאיר על הארץ מחדש כו' כנ"ל וד"ל).

אך הענין הוא כמארז"ל א' הקב"ה הביאו עלי כפרה שהוא הקרבן דרי"ח על שמעטתי את הירח כו' כידוע שטענה הלבנה וכי אפשר לב' מלכים כו' א"ל לכו ומעטי א"ע כו' דבתחלה היו שני המאורות שוים כמ"ש ויברא ה' את שני המאורות הגדולים כו' ואח"כ א' ואת המאור הקטן כו' כידוע. וביאור מאמר זה מבואר במ"א למה א' שתמעט א"ע ואח"כ ציוה להביא קרבן ברי"ח לכפר כו'. אך הנה דרך כלל טעם מיעוט הירח הוא שיבוא השפע בדרך משפיע ומקבל כדי שיצמצם האור בכוחו מקבל להיות שא"א שיקבלו מעצם אור המשפיע ולזאת ציוה לירח להיות בכחי' מיעוט האור דהיינו שתהי' בכחי' מקבל מאור השמש דוקא, וזהו מ"ש לכו ומעטי א"ע כו' וזהו כללות ענין מיעוט הירח, ואמנם עיקר מיעוט הוא מה שבאה בגרעון ומיעוט

לפי"ד האומרי' דסיהרא . . שאין לה אור עצמה כלל . . בריחוק דוקא: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

או לדעת האומרי' שמקבלת בריחוק דוקא: ראה גם ס' הערכים חב"ד כרך ג ס"ע דש ואילך. ושי"ן. שא"י להאיר: בכתי"ב: שאין לה.

א' הקב"ה הביאו עלי כפרה . . מבואר במ"א: חולין ס. ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' רכא ואילך (ובהמ"מ שם לע' רטו). וראה רשימת כ"ק אדה"צ (אוה"ת — ענינים ס"ע שלד): ענין קידוש הלבנה המקומות המדברים מזה. אוה"ת בראשית לו, א ואילך. חוקת ע' אקסח ואילך. ובהנ"ל להלן — ראה גם ביאור ד"ה מחר חודש בטהי"מ תקס"ח ע' תקלו ואילך.

ויברא ה' את שני המאורות . . המאור הקטן: ע"פ בראשית א, טו.

האור שנק' פגימת הלבנה אחר המילוי שתתמלא בחצי החדש שזהו מחמת שמתרחקת מן השמש עד שתחשך אורה לגמרי שנק' מיעוט ממש כנ"ל, וטעם ענין מיעוט וגרעון אור הזה כי כ"כ הוא לפי שצריכה לקבל אור חדש מן השמש בהתחדשות אור דוקא ע"כ צריכה לבא תחלה בבחי' ביטול בעצמו' אורה הקדום לגמרי מכל וכל עד שלא ישאר אפי' כנקודה א' או דוקא תוכל לקבל אור חדש והארה חדשה מן המשפיע שהיא השמש כו', וטעם הדבר ידוע להיות שכל זמן שהמקבל הוא בבחי' יש ודבר מה לא יוכל לקבל אור שפעו בהתחדשות אלא צריך לבא תחלה לבחי' הביטול בתכלית, וכמו התלמיד שצריך לקבל שפע שכל חדש מרבו צריך להיות בבחי' ביטול היש לגמרי כאלו אינו במציאות וכמו שא' כל תלמיד שאין כו' וכמו במ"ת שהי' תחלה בביטול העצמי' לגמרי ע"י הקולות וברקים אז הי' כלי קיבול לקבל פנ"פ כו'.

ויובן דבר זה במשל הידוע דכל דבר הזרוע בארץ כמו גרעין או חטה שנזרע בארץ שאנו רואים שכל זמן שהוא בקיומו בממשות ולא ירקב לא יצמח ממנו כלום עד שיורקב ממשו וגסותו לגמרי והי' כלא הי' ממש אז יצמח מחטה א' חטים חדשים הרבה, והטעם הוא לפי שברקבון החטה נעשה כח הצומח שכחטה בבחי' אין ובא ונכלל באין דכח הצומח הכללי [שבארץ] וע"י ביטול והעלאה מיש לאין נמשך ונתלבש בה כח הצומח להצמיח מחדש חטים חדשים הרבה להיות כל בחי' ההתחדשות] כמו הטהוות חטים חדשים שיבא מאין הרוחני דכח הצומח שבארץ אי"א להיות כ"א בהקדים תחלה ביטול היש לאין שהוא הגורם התחדשות השפע מאין ליש כידוע דכל העלאה מיש לאין גורם המשכה חדשה מאין ליש, והיינו טעם רקבון החטה בארץ שהוא ביטול היש של כח הצומח שהי' בגרעין החטה ליכלל באין דכח הצומח הרוחני שבארץ כו', וכה"ג ממש הוא בחידוש התולדה דולד מן הטפה שצ"ל תחלה ביטול שהוא סרחון הטיפה בזמן הקליטה שהוא ג' ימים אז דוקא יוצר הולד וכן באפרוח שנולד בביצתו כמי"ש במס' חולין. ומכל זה יובן בדוגמא עכ"פ בכל התחדשות אור ושפע הבא מלמעלה מאין ליש אי"א להיות כ"א ע"י בחי' ביטול היש לאין תחלה, וכמו שא' גבי גסי הרוח שנאמר תועבת ה' כל גבה לב שאין אני והוא יכולין לדור כא' לפי שאין האלקי אינו

כל תלמיד שאין: ראה שבת ל, ב: כל ת"ח שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר (מרירות מחמת אימה — רש"י) כו'.

שבארץ . . . ההתחדשות: שורות אלו ניתוספו מכת"י ב.

באפרוח שנולד בביצתו כמי"ש במס' חולין: ראה תמורה לא, א. ובסה"מ תקס"ח ע' קכח: במס' חולין שאין האפרוח נוצר עד דמיסרח ונכיל ונעשה עפרא בעלמא כו' כידוע בביצת אפרוח דשדא תיכלא נכולה ואסורה משום שרץ הרוקם כו' [חולין סד, ב. ועי"ג חולין נח, א. ועיין אנציקלופדי' תלמודית ערך אפרוח בתחלתו, ערך דם ביצים ס"א]. וראה עוד תור"א פט, ג. ס' מאמרי אדהאמי"צ-יוקרא ח"ב ע' תקנז. אוה"ת בראשית ט, סע"ב.

תועבת ה' . . . שאין אני והוא יכולין לדור: משלי טז, ה. סוטה ה, א.

שורה רק בדבר שהוא בבחי' אין ושפלות בתכלית, וכן כל אור חדש מאור האלקי אינו נמשך כ"א בדבר שהוא בבחי' הביטול בתכלית כאלו אינו במציאות כלל וכלל (כמו במשה שהי' עניו ובחי' מ"ה בתכלית, וגם בתורה א' אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' ולא תמצאנה בגסי הרוח כו' וכה"ג (וכן באור חדש דשפע חסד דפרנסה אינו בא כ"א אחר הביטול בעצמו עד שיאמר נואש כו' כמו הלך ילך ובכה נושא כו' וכחשך שקדם לאור כמ"ש במ"א).

ח והנה מכל הנ"ל יובן ג"כ טעם ענין מיעוט הירח שמתמעטת במיעוט וגרעון אור בחצי החדש השני עד שתחשך לגמרי כנ"ל לפי שצריכה לקבל חידוש אור מן השמש (שהוא צירוף חדש משם הוי' כנ"ל) א"א להאיר בה אור החדש כ"א ע"י מיעוט אור הירח בעצמה בתחלה עד שלא ישאר בה אור כלל, והוא כמו בחי' הביטול בתכלית דמקבל בהגיעו לקבל אור חידוש השפע מן המשפיע כנ"ל שהוא ע"י ביטול היש לאין שגורם המשכה מאין ליש כו'. וזהו שרש ענין הקרבן ב"ח שנק' עולת החדש וכמארז"ל שא' הביאו עלי' כפרה על שמעטתי את הירח כו' דקרבן זה דר"ח הוא המכפר על פגימת הלבנה ומיעוט אורה להיות שכנ"י מונין ללבנה מטעם ששרשם בבחי' המל' שהוא בחי' סיהרא דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת משמשא שזהו שכנ"י מקבלי' צירוף חדש משם הוי' וכמ"ש עולת חדש בחדשו, ועולה זו דר"ח הוא בחי' עלי' שאחר הירידה ומיעוט הירח להעלותה לקבל אור חדש, וירידות ומיעוט שהי' בתחלה הי' כדי שתוכל לקבל אור צירוף החדש כנ"ל שא"א להיות עלי' בלתי מיעוט בתחלה מטעם הנ"ל וטעם חידוש אור השפע, שז"ש והי' מדי חדש בחדשו דוקא יבא כל בשר להשתחות לפני ה' בבחי' ביטול המציאות מכל וכל קודם שיקבלו אור צירוף החדש משם הוי' כו' כי כמו בכלל בבחי' המל' שנק' סיהרא לא תקבל אור החידוש כ"א ע"י מיעוט וביטול עצמותה לגמרי בתחלה כך גם בכל פרט בעליו' הנשמות ומלאכי' מג"ע לג"ע עד בחי' שם הוי' דאצי' מידי חדש בחדשו יבא כ"ב להשתחות בביטול לגמרי לפני ה' פי' לפני ה' לפני קבלת אור הצירוף החדש משם הוי' (וכן בג' רגלים כשעולין לראות את פני הוי' שזהו קבלת חידוש כללי יותר בשם הוי' צריכים להשתחות תחלה כו') וכך הוא בחידוש הכללי יותר שהוא ראש השנה שכולל כל י"ב חדשי השנה יחד שמקבלי' כנ"י בכלל אור חדש הכללי על כל השנה כידוע וד"ל).

אדם כי ימות . . . שממית עצמו עלי': חוקת יט, יד. ברכות סג, ב. ובכ"מ.

ולא תמצאנה בגסי הרוח: עירובין נה, א.

הלך ילך ובכה: תהלים קכו, ה.

וכחשך שקדם לאור: ראה שבת עז, ב. תמיד לב, א. ובהמובא בס' הערכים חב"ד כרך ב' ע' תקמח ואילך.

עולת חודש בחדשו: פינחס כח, יד.

והי' מדי חודש בחדשו: ישעי' סו, כג.

והנה מיד שמקבלת הלבנה צירוף חדש ברי"ח מאור השמש שהוא שם הוי' למעלה כמיש כי שמש ומגן הוי' אלקי' הרי הוא כולל כל הלי' יום שבחדש וכל מה שמאיר בכל יום אינו רק הארה והתפשטות מאור זה החדש כניל שמטעם זה נק' רי"ח והוא הנק' בלבנה בשם מולד הלבנה וטעם קריאת שם מולד היינו שלפי שנולד הולדה חדשה שהוא בחי' התחדשות אור ושפע חדשה בלבנה ע"י בחי' העלי' וביטול שהי' בה בהתחלה כמו דמיון הניל בגרעין שנרקב תחלה ונכלל בכח הצומח שבארץ שהוא מצמיח ומוליד ע"י חטים הרבה כו' כך בלבנה אחרי מיעוט וגרעון אורה מתחדש בה אור השמש שתוכל להאיר אור לארץ ולדרים עלי' בחצי כדור התחתון שבה הנוטה כלפי הארץ (דצד חצי כדור העליון שכלפי השמש חשוך מפני קירובה אל השמש כמיש במ"א, ויש דיעה להיפך שהוא המאיר מן הלבנה הוא צד חצי כדור העליון שמקבל מן השמש בעמדה בריחוק דוקא כו' וכידוע בס' התכונה ומבואר בסידור ע"פ ישיש כגבור לרוץ אורח), שזהו בחי' ענין הארה והשפעה למטה דוקא שזהו הנק' בשם הולדה דוקא (וגם לפ"ד האומרי' דהלבנה משפעת אור עצמה כאשר מקבלת אור השמש כניל נק' זה האור שתקבל מן השמש ג"כ בשם מולד הלבנה דוקא והוא מה שתוכל להאיר אור עצמה אח"כ כמו אשה כי תזרע וילדה מכח זרע עצמה אחרי שתקבל מ"ד כניל וכמו מי גשמים שהרוה את הארץ כו' כניל). וכמ"כ יובן למעלה בכני' שהוא בחי' המלי' למעלה דאחר בחי' העלי' וביטול דכני' לפני שם הוי' בכל רי"ח שצריכי' לקבל צירוף חדש משם הוי' ע"י תוי"מ כניל הרי נמשך בכלל נשי' חידוש גילוי אור משם הוי' בצירוף חדש בייב מיני התכללות דוק העליוני' שנק' י"ב גיא כניל, שזהו ג"כ הנק' בשם מולד דהיינו שהוא בבחי' הולדה שהוא מבחי' ההשפעה וההארה למטה בנשמות שלהם בגופי' יומשך למטה גילוי אור האלקי בתוי"מ שלהם כל החדש כולו כניל בלבנה שתאיר גם בחצי כדור התחתון שבה להאיר לארץ כו' מאחר שישראל הם מונין ללבנה מטעם שהן בחי' כלי קיבול לקבל משם הוי' שנק' שמשא למעלה כניל ודיל.

וזהו שראשי חדשים לעמך דוקא נתת (שהן י"ב צירופי' דהוי' במלי' שרש כני') זמן כפרה בקרבן דרי"ח לתולדותם שנק' תולדות שלהם בגילוי אור חדש כו' כמה שמקריבין קרבן דרי"ח ועי"ז יש להם עלי' לקבל משם הוי'

ויש דיעה . . המאיר חצי כדור העליון . . בספרי התכונה . . בסדור ע"פ ישיש כגבור: סי נחמד ונעים הנסמן לעיל (בתחילת המאמר). סידור קפב, ד ואילך (ובקיצור בטה"מ הנחות הר"פ ע' ד). ובפיה"מ לכ"ק אדהאמיצ' כט סעי'ב: סוף דעת חכמי התכונה האחרונים בס' נחמד ונעים. וראה בהמובא בארוכה בס' הערכים-חביד' כרך ג' ע' שה ואילך.

שהוא המאיר: בכת"י ב: שהמאור.

וגם לפ"ד האומרי' . . אור עצמה . . כניל: בתחילת המאמר (ע' קכ), ובע' קמ. ושי"נ.

שראשי' חדשים . . וזכרון . . אה"ע: תפילת מוסף דרי"ח.

וזכרון לכולם יהי' כו' כמו ויפקד ויזכר עד אה"ע תביא להם וברית אבות לבנים תזכור שהן בחי' חגיגת דאצי' שהאבות הן המרכבה לשם תמשיך להם באור חדש בכל ר"ח כו' (ולעיל יהי' אור הלבנה כאור החמה כו' ותקבל מעצמי' המאציל וזהו אור חדש על ציון תאיר כו'). וזהו הטעם שאו' בריח יעלה ויבא כו' שיעלו נשיי' בעלי' לקבל משם הוי' להאירם באור חדש שזהו הנק' הולדה חדשה כנ"ל, וז"ש ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרונינו ופקדונינו כו' פי' הזכיר כאן ז' מיני עליות יעלה ויבא ויגיע כו' עד ויפקד כו' שהן ז' מדות דמל' שעולה בבחי' ז' היכלות דבריאה עד שמתקרבת לקבל אור צירוף החדש משם הוי', והוא מ"ש ויפקד ויזכר זכרונינו כו' פי' ויפקד ל' פקידה זו היינו ההולדה כמו פקידת עקרות כמ"ש וה' פקד את שרה כו' וכענין חייב אדם לפקוד את אשתו שפקידה זו מלמעלה מעלה באה לפקוד את שרה שיהי' לה בן או בת או כמו שיפקוד אדם את אשתו כמו והאדם ידע כו' שזהו התעוררות זכרון המשפיע לפקוד למקבל להתייחד בה בשביל תולדה שצ"ל זכרון ופקידה על התקשרות המקבל אל המשפיע, ולפי"ז מ"ש יעלה ויבא ל' דבר קאי על המשפיע שיעלה ויבא לפניו ויגיע ויראה כו' עד שיפקד ויזכר זכרונינו ופקדונינו כמו שיפקוד האדם לאשתו כן יפקוד לכנ"י ויעלה לפניו בז' מדות דמשפיע עד שיפקד ויזכר אז זכרונינו ופקדונינו שהוא בחי' התקשרות דמקבל למשפיע שיתרצה להשפיע אור צירוף החדש כו', וז"ש וזכרון אבותינו וזכרון משיח וירושלים כו' (וכמ"ש יוסף פקוד יפקוד אלקי' אתכם כו' שהוא זכרון פקידת המשפיע למקבל כמו וירא כו' וידע אלקי'), וזהו שיפקוד פקדונינו ג"כ ענין הולדה חדשה והוא שנפקד משם הוי' צירוף אור חדש שבכל ר"ח שלא הי' עדיין להאיר בכנ"י אחרי בחי' ביטול והעלי' שקדם לזה שהוא מה שנחשך אור לגמרי כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש יעלה ואח"כ יבא דלפי הנ"ל בחי' עלי' דכנ"י הוא הביטול במציאות וא"כ מהו שא' ויבא דביאה זו הי"ז בחי' ירידה והמשכה מן המשפיע אל המקבל עד שישמע ויפקד ויזכר זכרונינו כו'. אך הענין הוא דבאמת בחי' הביטול וההשתחואה אשר בתחלה כמ"ש יבא כ"ב להשתחות לפני ה' מידי חדש בחדשו כנ"ל מגיע למעלה הרבה מבחי' המשכה וההשפעה שנמשך אח"כ בבחי' הולדה חדשה במקבל בחידוש

ויפקד ויזכר: תפילת יעלה ויבא.

שהאבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו' ובכ"מ.

אור חדש על ציון תאיר: נוסח אשכנז - בברכת יוצר. וראה גם לקי"ת שה"ש ט, ב. כ, ב. סידור סח,

רע"ב. אה"ת שה"ש כרך ג' ע' תתלד. ועוד.

וזהו הטעם שאומרים בריח יעלה ויבוא: ראה גם סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תת. תסו.

וה' פקד . . . חייב אדם לפקוד: וירא כא, א. יבמות סב, ב. וראה לעיל דיה ויהי' מספר, סעי' י"ד. וש"נ.

והאדם ידע: בראשית ד, א.

פקוד יפקוד . . . וירא כו' וידע אלקים: ויחי נ, כה. שמות ב, כה.

יבא כ"ב להשתחוח: ישעי' סו, כג.

הצירופי דשם הוי' כו', והוא לפי שהעלאה וביטול זה עולה ומגיע לעצמי אא"ס ממש שלמעלה מבחי' משפיע ומקבל דהיינו לבחי' אח"פ שנק' סדכ"ס כו' דלאו מכל אינון מדות כלל וזהו למעלה הרבה מבחי' המשכות הי"ב צירופי דשם הוי' שהן בבחי' המדות דגדולה וגבורה כו' שהן אורות שמתלבשים בכלים כמו אור החסד שהוא האהבה הי' מתלבש ומוגבל בכלי וכמו האהבה למטה שהוא בבחי' יש ומציאות דבר מה כו', וכך למעלה מאחר דשם הוי' דחסד נק' מדה וספי' ומוגבלת בכלי הי' אור מצומצם בכלי וכן אור ומדת הגבורה ות"ת ונצח כו' שנק' משפיעים, ואמנם בעצמי המאציל לאו מכל אינון מדות כלל כו', ולזאת כאשר נעשה בחי' ביטול והעלאה שעולה בעצמי א"ס ב"ה ממש שלמעלה מן החכמה ומדות דאצי' היא הנותנת דמחמת זה דוקא נמשך אח"כ ירידת האור דמדות העליוני' בצירופי דשם הוי' כו' ואם לא בחי' ביטול והעלאה בעצמי לא הי' נמשך כלל מן המשפיע למקבל כו'. וז"ש יעלה ואח"כ ויבא פי' יעלה בחי' עלי' דכני' למעלה בבחי' ביטול בעצמי המאציל ואז ממילא יהי' מזה בחי' ההמשכה, וזהו ויבא ויגיע כו' שיומשך שם הוי' בצירוף חדש שזהו ענין הפקידה וההולדה החדשה שא' ויפקד ויזכר כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כו', פי' כידוע דבחי' יהונתן ודוד הוא בחי' משפיע ומקבל שהוא בחי' יסוד ומל' וע"כ א' דאהבת נפשו אהבו דוד בחי' מל' הוא בחי' נפש בחי' מקבל ויהונתן הוא בחי' יסוד בחי' רוח וכמ"ש ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד שזהו רוחא דשביק בגווה, וע"כ אמר ויתפשט יונתן את המעיל כו' ועד חגורו כו' דכל אשר למשפיע יתן למקבל דאשתו כגופו ונפשו דמי כמ"ש ויאהבו יונתן כנפשו כו'. וזהו הנרמז בתיבת יהונתן, דהנה אבותיות ראשונ' שבתיבת יהונתן הן ג' אותיו' דשם הוי' יו"ד ה"י וי"ו שהוא העיקר דשם דהיינו י"ה חו"ב והוי"ו הן המדות שהן עיקר להיותם בחי' משפיע למל' שהוא הי"א אחרונה דשם הוי' והוא עיקר שם הוי' שבתו"מ שנמשך לכני' שהן בבחי' מל' הי"א אחרונה בחי' נפש דוד כו' כידוע בענין כ"י בני מלכים הם כו'. וזהו פי' דיהונתן דג' אותיו' דיהי' ניתן במתנה לכני' בחי' נפשי, דנתן הוא ענין הנתינה למקבלים

סדכ"ס . . דלאו מכל אינון מדות: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 דבחי' יונתן ודוד . . יסוד ומל': ראה לקו"ת להאריז"ל שמו"א כ. סה"מ תקס"ז ע' נח. סה"מ תקס"ח ע'
 שה. וע' תקלד ואילך. תיח' יתרו שעד, סע"ב ואילך.
 דאהבת נפשו אהבו . . ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד: שמו"א כ, יז, יח, א.
 רוחא דשביק בגווה: ראה זחי"ב צט, ב. ע"ח שט"ל דרוש ז, ת.
 ויתפשט יונתן את המעיל . . ויאהבו יונתן כנפשו: שמו"א יח, א. ד. [ואולי צ"ל "יהונתן" כבהפסוק. ואין
 תחי' גוכי"ק דמאמר זה].
 דאשתו כגופו: ראה ברכות כד, א. סנהדרין כח, ב. ובכ"מ.
 הי": בכתי"ב: הי"א.
 כידוע בענין כ"י בני מלכים הם: שבת סז, א. וראה לעיל סע"י א. וש"נ.
 נפש: בכתי"ב: נפש דוד.

ולשון יהונתן הוא לשון נתינה תמידי שתמיד נותן ויומשך שם הוי' ע"י התו"מ שזהו בחי' צ"ע דבחי' אור זרוע לצדיק להמשיך במל' ונק' טוב כנ"ל (וזהו שניתוסף היא ביהונתן לאחר שנתייחד ונתקשר בדוד משא"כ קודם לכן הי' נק' שמו יונתן בלא היא דהיא ראשונה בחי' בינה שהוא בחי' מל' כמ"ש כאמה כבתה כידוע).

ואמנם הנה ידוע בדרז"ל דכל מתנה יש לה הפסק מיד הנותן ליד המקבל (וכמובן במס' ברכות בברכה דנתן מכבודו לכו"ד כו'), כמו שאנו רואים בדבר מתנה הניתן מיד הנותן ליד המקבל הרי נפסקה ונפרדה מן הנותן המתנה שאינה שלו עוד ויכול המקבל לעשות בה מה שירצה וא"ל אינה מתנה לפי שכבר הובדלה ונפרדה מן הנותן בנתינה זו ליד המקבל שיצאה מרשותו ליד רשות המקבל לגמרי וזהו עיקר ענין המתנה מה שנתנה לרשות המקבל לעשות בה כחפצו כידוע, וממילא מובן דיש גבול ושיעור והפסק שלא יתוסף עוד מצד שכבר נפרדה מיד הנותן כו'. והנה לכאורה יובן מזה גם בנמשל כך שהוא צירופי אותיו' דשם הוי' שבתו"מ שניתן לישראל במתנה (כמו שאו' נותן התורה) (כמארז"ל ע"פ ומדבר מתנה כו') שמאחר שנק' מתנה מיד הנותן ליד המקבל נפרדה מיד הנותן ונעשית ברשות המקבל שהן כנ"י כו' (והוא טעם שא' לא בשמים היא אלא למטה בארץ שכבר ירדה למקבלי' שהן כנ"י ע"כ א' ר"י שאין משגיחין בב"ק כו' כמ"ש במ"א), והוא מה שהתו"מ ניתנו למטה בעוה"ז שעושי' בדברים גשמי' דדצח"מ שהן מבחי' נוגה עולם הפירוד כו', ואע"פ שבדאי מלובש בכל מצוה ומצוה שם הוי' כנ"ל שנק' מצות הוי' ותורת הוי' אבל מאחר שירד האור דשם הוי' למטה בעולם הפירוד לכנ"י בעניני' גשמי' כבר הופרד האור הזה מיד הנותן שהוא בחי' שם הוי' שבמצות העליוני' דע"ס דאצי' כמו שהוא בבחי' האצי' דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד ממש כידוע, וזהו שיש גבול ומדה והפסק במעשה המצוה שלמטה מטעם הזה כנ"ל בכל מתנה שנפרדה מיד הנותן כו' משא"כ במצות שלמעלה באצי' נאמר רחבה מצותך מאד

שניתוסף היא ביהונתן לאחר שנתייחד . . בדוד: ראה לקו"ת להאר"ז"ל שם. וכשו"ת תרומת הדשן סרליג (הובא באוה"ת בראשית י, א. המשך והחרי"ם תרלי"א ע' ע. סה"מ תשמ"ה ע' קנד) ז"ל: וכשם יהונתן דקדקתי בספר שמואל ביהונתן בן שאול דמאז שכרת הברית עם דוד נכתב בכל מקום יהונתן ומקודם לכן נכתב ברוב מקומות יונתן.

כאמה כבתה: יחזקאל טז, מד.

בדרז"ל דכל מתנה יש לה הפסק: ראה בי"ב קכט, ב. קלג, א. אוה"ת בראשית טז, ב.

במס' ברכות בברכה דנתן מכבודו לכו"ד: ראה ברכות נח, א. מג"א וט"ז לאר"ח סרכ"ד ט"ז (הובא

באוה"ת בראשית שם. ודף י"א, סע"א. אוה"ת תשא ע' איתתקסט. וראה סה"מ תקס"ז ר"ע נט).

כמארז"ל ע"פ ומדבר מתנה: עירובין נד, א. וראה אוה"ת תשא ע' איתתקפב.

לא בשמים היא . . שאין משגיחין בב"ק כו' כמ"ש במ"א: בי"מ נט, ב. וראה ביאור ד"ה בעצם כו' נמול —

בסה"מ תקס"ג ע' יח ואילך.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו. וראה שערי אורה ל, ב. דרך חיים קלא, א.

בבחי' א"ס וכן על התורה נא' ארוכה מארץ מדה ורחבה כו' וד"ל. אך באמת אין הענין כן דגם שהתו"מ ניתנו בבחי' מתנה לכנ"י לא נפרדו כלל ממקורם כמו שהן ביד הנותן שהוא כמו שם הוי' שבאצ"י ממש ואין להן שיעור והפסק גם למטה כמו שהן למעלה ממש שהרי אנו אומ' אשר קדשנו במצותיו ממש ונק' מצות שלנו מצותיו וכמ"ש והי' א"ש כו' אל מצותי כו', וראי' לזה ממה שמן המצות שלנו דוקא יבא שכון בעוה"ב דשכר מצוה מצוה עצמה דוקא שהוא גילוי אא"ס שברצונו הפנימי' והעצמי' שבמצות העליונות שע"כ אמר ולא יכנף עוד מוריך כו' שהן המצות שלנו עכשיו שהן רק כמו לבוש להעלים אור העליון הגנוז בה וכמו משל מתן בסתר כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו ענין יהונתן שג' אותיו' דהוי' הן ניתנין תמיד בכנ"י ע"י התו"מ בלי הפסק ופירוד כלל ממקורם, וראי' ממה שנחסר הי"א אחרונה בתיבת יהונתן לפי שכלולה בעיקר שם הוי' שהן ג' אותיו' דיה"ו כו' ולא נחשב בחי' המקבל במהות דבר בפ"ע שיפול בזה שינוי רשות או הפסק ופירוד כלל וכלל. וזהו ענין היחוי"ע שנעשים ע"י המצות שלמטה דוקא כמו שאו' לשם יחוד קוב"ה ושכינתו' בכל מצוה ומצוה שיחוד זה ודאי אין בו שום פירוד והפסק ח"ו וד"ל (וכמו שהי' במ"ת אע"פ שנק' קבלת התורה וכל קבלה מיד הנותן הי' ראוי שיהי' בזה הפסק ופירוד כנ"ל מ"מ הרי הי' הקבלה בחי' יחוד פכ"פ ממש כו'), וע"כ גם עכשיו יוכל להיות באימה ויראה כמו במ"ת כמא' מה להלן באימה כו' והוא שאומרי' גם עתה נתן התורה ל' הוה לפי שאינו נפסק ממקורו כלל וד"ל (ודוגמא לזה במצות שבת שנק' ג"כ מתנה כמא' מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה כו' ולא הובדלה מן הנותן כלל דקדושת שבת מקדשא וקיימא כו'). ושרש הענין הוא לפי שג' קשרי' הן ישראל ואורייתא וקוב"ה שמתקשרי' כחד ממש א"כ לא שייך בנתינה זו ענין פירוד כלל כאב שנותן לבנו ששלו נותן כו' וכה"ג וד"ל.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

והי' א"ש: עקב יא, יג.

דשכר מצוה מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפ"ז. פליט (גב, ב). דרמ"צ כ, ב (בהגהה). לוח

היום יום" — כ"ה אייר. ובכ"מ.

ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, ב.

משל מתן בסתר כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' נה.

סה"מ תרכ"ז ס"ע תלג ואילך. סה"מ באתי לגני ע' לג. וש"נ.

שאו' לשם יחוד קוב"ה ושכינתו' בכל מצוה ומצוה: כן הוא בפע"ח שער הזמירות ספ"ה. וראה בהנסמן

בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסריס הלכות (דף יח, א — בדפי ההוספות). וראה ס' מאמרי אדה"ז על התורה

ח"ב ע' תקצב.

מה להלן באימה: ברכות כב, א.

מתנה טובה . . . ושבת שמה: שבת י, ב.

דקדושת שבת מקדשא וקיימא: ביצה יז, א.

שג' קשרי' הן: ראה זח"ג עג, א. ובהנסמן בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך (ושם

ע"ד ה"ל: ג' קשריו, או: ג' דרגיו).

והנה בחי' יהונתן הנ"ל הוא שא' לדוד שהוא בחי' המל' הכוללת כללות נש"י מחר חדש ונפקדת כו' כידוע דכללו' נש"י שרשם בבחי' מל' דאצי' שמקבלי' משם הוי' דז"א דאצי' ע"י קבלת התו"מ, וזהו בכל ר"ח ור"ח בזמן מולד הלבנה שמקבל צירוף חדש אחר מיעוט הירח בתכלית כנ"ל שתתחדש מאור השמש כנ"ל כך כנ"י מקבלי' הארה חדשה האלקי' בנשמתם משם הוי' שנק' שמשא בכל ר"ח. וזהו שא' מחר חדש ונפקדת פי' פקידה זאת הוא הבא מלמעלה מכל ההשתלשלות שנפקד ונזכר להיות מתחדש אור חדש בבחי' מל' משם הוי' כי כדי שיהי' בחי' הולדה בהתחדשות אור מן המשפיע למקבל צ"ל בחי' פקידה זו מלמעלה מבחי' משפיע ומקבל והוא מבחי' עצמי' המאציל דלאו מכל אינון מדות כו', וזהו בא ע"י בחי' הביטול וההעלאה דהשתחואה אשר בתחלה דוקא שמגיע לבחי' העצמי' ממש כנ"ל בפי' יעלה ויבא כו', וזהו ונפקדת שהוא בחי' ההולדה החדשה שנק' פקידה כמו פקידת עקרות וכמו וה' פקד את שרה כו' וכענין לפקוד את אשתו כו' וזהו ברי"ח דוקא כנ"ל וד"ל. ועוד פי' ונפקדת ל' חסרון כמ"ש כי יפקד מושביך כלומר שיחסר מקום מושבך והוא בחי' הביטול וההעלאה בתכלית שקודם קבלת אור החדש שמחמת זה דוקא תקבל אור החדש כנ"ל ומזה יהי' בחי' הפקידה שהוא ההולדה והכל ענין א' וד"ל.

כי יפקד מושבך, פי' מושבך הוא מושב כסא המל' שנק' כסא הכבוד וכמו וישב ה' מלך לעולם כו' שישבה זו על כסא המל' כמו וישב שלמה על כסא ה' כו', והטעם שנק' כסא הכבוד ידוע דבחי' המל' עצמו נק' כבוד כמ"ש מי הוא זה מלך הכבוד ונק' כבוד מל' כמ"ש כבוד מל' יאמרו כו' ונק' כבוד תחתון לפי שהוא מלך על עם נפרד כו' ע"כ נא' ע"ז למען יזמרך כבוד ולא ידום וא' בזהר דנהי'ת קארי תדיר לנהי'ע שהוא שם הוי' כו', אבל כסא הכבוד הוא כסא המלוכה שהמל' יושב עלי' למשפט שזהו בחי' שפלות להשפיל א"ע להיות מלך על עם כו' וז"ש וישב ה' מלך כו' שהוא בא ע"י צמצום ולבוש כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו' לפי שאין ערך כלל לעולמו' ונבראי' בע"ג שנתהוו יש מאין ע"י צמצום גמור בבחי' הפירוד כו' לגבי אור עצמי' אלקי' דמדת המל' כו' דאיהו וחיוהי חד כמו לך ה' הממלכה כו', ומאחר שמכח הצמצום הן מתהווין מאין ליש א"כ לא יפול לשון מלוכה והתנשאות על דבר מה זולתו מאחר דקמי' ממש אין בחי' הצמצום מסתיר

וה' פקד . . לפקוד את אשתו: ראה לעיל ע' קמו. ושינ.
כמ"ש: בכתי' ב ליתא.

וישב ה' מלך לעולם . . וישב שלמה: תהלים כט, י. דהיא כט, כג.
מי . . מלך הכבוד . . כבוד מלכותך: תהלים כד, י. קמה, יא.

למען יזמרך כבוד . . דנהי'ת קארי תדיר: תהלים ל, יג. ראה זחיב קמ, א. וחי' עז, ב. פו, ב. קעת, ב.
ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.
דאיהו ודוהי חד: תי"ז בהקדמה (ג, ב).

כלל וכמו שאו' אתה הוא קודם כו' בלי שינוי כלל וגם אחר הבריאה מאין ליש אין עוד מלבדו כמו קודם הבריאה ממש כמו אתה ה' לבדך ממש גם לאחר שאתה עשית את השמים כו' וכידוע, אך עכ"ז אמר ה' מלך גיאות לבש שנתלבש ע"י לבוש וצמצום להיות נק' מלך על עם כו' והוא הנק' בשם כסא הכבוד העליון וכמ"ש נכון כסאך מאז כו' וכתוב והוכן בחסד כסא כמו מושב מלכים לכסא כו' וד"ל.

והנה ארז"ל דנשמות ישראל חקוקות בכסא הכבוד וכן אמרו דמות יעקב חקוק בכסא הכבוד כו'. והענין הוא מטעם דנשי' נק' בני' ונק' עבדים כמ"ש בני' אתם כו' לפי שמקור מחצב נשמתם מבחי' אדם שעל הכסא שהוא בחי' מל' ולזה א' דכ"י בני' מלכים הם וז"ש דנשמת יעקב חקוק בכסא כו' שהוא הכולל לנשי' (דשופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדם קדמאה שהוא בחי' ת"ת שע"ז א' ישראל אשר בך אתפאר כו') וכן א' דנשי' חקוקות בכסא כו' זהו כשנק' עבדים כמ"ש כי לי בני' עבדים כו' ונק' יעקב עבדי כו' וכמו שאו' אבינו מלכינו כו' ועיקר התפשטות המלוכה העליונה הוא על נשי' שחקוקות בכסא שרשם כו' שהן בבחי' אדם עכ"פ כמא' אתם קרויים אדם (והגם שמצד שרש נשמתם בבחי' בני' לא יתכן להיות בבחי' מלך על בני' שאין מלך אלא על עם כו' מ"מ נק' מלך על מלכים כמ"ש במ"א בענין המדרש משל לאגוסטוס יושב ומלך עומד כו'), וראי' לזה הוא ממה שעד שלא נברא אדה"ר ביום הו' לא הי' נק' מלך כי גם שנבראו מלאכי' דמרכבה לפני ארי' ושור כו' עד שנברא אדה"ר וקבל עליו מל' שמים באמרו ה' מלך

אתה הוא קודם: ע"פ גוסח תפלת השחר.

אתה ה' לבדך: ראה נחמ"ט, ו.

נכון כסאך . . והוכן בחסד כסא: תהלים צג, ב. ישעי' סו, ה.

מושב מלכים לכסא: ע"פ איוב לו, ז.

דנשמות ישראל חקוקות בכסא הכבוד: ראה זח"ג כט, ב. ת"ז תכ"ב (סה, ב. סו, א). ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקלו. אה"ת חנוכה כרך ה' התק"ט, סעי'ב ואילך. תתקכ"ה, סעי'ב.

דמות יעקב חקוק בכסא הכבוד: ראה ת"ז שם. ב"ר פפ"ב, ב. לקו"ת שה"ש מט, סעי'ב (ובהמ"מ שם — הוצאת ה"תשד"מ).

והענין הוא מטעם: בכת"י ב: ועיקר הטעם הוא.

בני' אתם: פ' ראה יד, א.

דכ"י בני' מלכים הם: שבת סו, א.

דשופרי' דיעקב . . דאדם קדמאה: ראה בי"מ פד, א. בי"ב נח, א. זח"א לה, ב. זח"ב ק"א, א. ערה, ב. זח"ג פג, ב. רמד, א. שו, ב. [וראה בהנסמן בס' הלוקוסים — דא"ה דהצ"צ ערך יעקב ס"ע איעט ואילך].

ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

כי לי בני' עבדים . . יעקב עבדי: בהר כה, נה.

אתם קרויים אדם: יבמות סא, ב.

שאו' מלך אלא על עם: בחי' וישב לה, ל. שעהיחז"א רפ"ו. ס' מאמרי אדה"ו על התורה ח"ב ע' תרלא (ובהמ"מ שם). וראה בגדו"ד אה"ת האד"ו ע' איתרנו.

במ"א בענין המדרש משל לאגוסטוס: שמור"ר ר"פ כג. שעי' האמונה עו, א ואילך.

באמרו ה' מלך: תהלים צג, א.

גיאות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, ואח"כ מתפשטת בחי' מל' שמים בעולמות ג"כ והיינו על המלאכי וע' שרים הסובבי את הכסא הזה אבל בכסא עצמה נחקקו נש"י דוקא (והוא מ"ש נכון כסאך כו' מקדמת דנא קודם שעלה ברצונו להאציל או לברוא כו' דישראל עלו במח' כידוע). והנה או' והחיות נושאות את הכסא וגם מנושאות כו' כמו שא' בארון שנושאו נשא כו' כידוע כך בחי' הכבוד הזה אע"פ שהמרכבה עליונה נושאות את הכסא וכמו שאו' רוממי שדי כו' כמו המרכבה שנושא את הרוכב אבל הכסא נושא לנושאו וזהו ומנושאות. אבל נש"י להיותם בבחי' פנימי' ועצמי' דאדם העליון עצמו שעל הכסא ע"כ הן חקוקות בכסא עצמו וכאשר בחי' המל' עולה למעלה עולים גם נש"י עמה כו'. וזהו מ"ש כי יפקד מושבך שהוא מושב הכסא שנק' כסא כבוד העליון שיפקד למעלה מעלה כב' הפירושי' הנ"ל א' ענין חסרון כפשוטו לפי שהכסא שנק' מושב המל' עולה בהעלאה וביטול כנ"ל קודם שתקבל אור החדש והב' פקידה זו הוא ענין הולדה חדשה כו' כי כללו' נש"י מתעלי' המה בכל ר"ח ור"ח למעלה בבחי' האצ"י לקבל צירוף אור החדש משם הוי' וכנ"ל בפ"י ויפקד ויזכר זכרונינו כו' וד"ל.

ט ושלשת תרד מאד. פי' ושלשת שתעשה שלישי' שהוא בג' נקודות דסגול כו' וכמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים אשר ע"פ האדמה כו' פי' מכל העמים אשר כו' תהיו לי סגולה סגול ה"א, כי מבחי' בירורי' דרפ"ח כו' שישראל עושים ומבררי' ע"י תו"מ ותשובה וצדקה ותפלה בהיותם תחת ממשלת הע"ש דנוגה נעשה מזה בחי' סגול בג' נקודות ונק' מטעם זה סגולה כמו כי יעקב בחר כו' ישראל לסגולתו. וביאור הענין הנה ידוע דאזלעו"ז עשה האלקי' וכמו שיש מדות דקדושה האלקי' כמו אהוי"ר דמדריגת אברהם ויצחק ומדת הרחמי' בחי' ת"ת דיעקב כנ"ל במ"ש לך ה' הגדולה כו' כך באזלעו"ז כו' יש מדות דק"נ, והוא בחי' ישמעאל ואדום וכמו

נכון כסאך: תהלים צג, ב.

דישראל עלו במח' כידוע: ראה ב"ר פ"א, ד. לקרית בחוקותי מן, א. שה"ש יט, ב. ביאורו קו, ב. תו"ח נח עה, ד ואילך. וישלח מד, א ואילך. אמיב שער הקיש פי' ופי"מ ואילך. והחיות נושאות. . וגם מנושאות: בחי' תרומה כה, י — בשם פדרי"א. וראה פדרי"א ספ"ד. שמור"ר ס"פ כג. פי"ט וחיות' בקדושת כתר במוסף יום א' דר"ה.

בארון שנושאו נשא: סוטה לה, ב.

רוממי שדי: נוסח ברכת יוצר.

ושלשת תרד מאד. . והייתם לי סגולה. . סגול ה"א: יתרו יט, ה. וראה זח"ג קיט, ב. רמז, ב (ואהיית יתרו ע' תתה). אהיית בראשית כא, ב ואילך. הגהת אדהצ"צ בטה"מ תקס"ז ס"ע תב ואילך. המשך והחרי"ם תרלי"א ע' סט ואילך וע' עח ואילך. המשך תעריב ח"ג ע' אדש ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' קפג. סה"מ תרי"ט ע' קמב ואילך. סה"מ תרי"ג ע' עה. ד"ה מחר חודש — תשל"ד. וראה בהנסמן להלן ס"ע קנט.

כי יעקב. . לסגולתו: תהלים קלה, ד.

דאזלעו"ז עשה האלקי': קהלת ז, יד.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

שא' לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל בחי' חסד דקליפה שנסתעף מבחי' מותרות פסולת דחסד דאברהם דקדושה וכן אדם גבו' דק"ג שיצא מיצחק מפסולת ומותרות דגבו' דפחד ויראה דיצחק כו'. וענין ב' מדות רעות האלה ישנם בנה"ב בכאו"א, והוא מה שאנו רואים בטבע בנ"א שכל חיותם הוא להיות בבחי' התפשטות של גדולה ורוממות להתנהג בגדולו' והוצאות פיזור מרובה על כל צרכיו וא"א לו כלל לצמצם ידו להסתפק בהוצאות מועטות רק כפי צרכיו לחיי פרנסתו מפני בחי' הגדלות והרוממו' שבטבעו להתגדל ולהתפשט ביותר כמו במלבושי כבוד ותפארת ומרכבות סוסים ובכסף וזהב ומרגליות ותכשיטים וצרכי פיזור לעבדים ומשרתים וכה"ג כמו שנראה זה בטבע הישמעאלים שהוא רק מצד טבע הגדלות והרוממות בהתפשטות גדולה יותר. וכך יש בכל אדם כמו שאנו רואים בחוש שכל יגיעתו כמז"מ יוציא לצרכי פיזור על מותרות בלבושי כבוד לביתו ואבני חפץ וכלי כסף והוצאות רבות ויתירות במיני מעדנים ויין עד שנדמה לו כאילו הוא נצרך לזה כמו שנוגע לחייו ממש כמו הצטרכות ההכרחי לחיי נפשו שלא יוכל לחיות בלעדס (אפי' בהכנסת אורחי' יתגדל בהוצאות מרובות שלא לפ"ע מעמדו כלל וכן לצדקה עם עניים וגם לעשירים הכל מצד הגדלת הרוממות לבד וכן להוצאות בניו ובנותיו לנשואין נדמה לו הפיזור הרב על לבושי כבוד ותכשיטין כאלו הן הכרחי מאד כידוע), וכ"ז הוא מבחי' חסד דק"ג דישמעאל שהוא רק מצד התפשטו' הגדולה מאד ולא מחמת טובו וחסדו בעצם שהרי טבעו אכזרי מאד כידוע, והוא מ"ש בישמעאל ידו בכל לגזול הכל לפי שמתפשט על הכל לפי שצריך לכל שצרכיו מרובים מאד מטעם גדולתו כו' ויד כל בו כו' שהכל מתנשאי' עליו ומקנאים בו שלא יוכלו לסבול התפשטותו (וזהו שנראה בעליל בכל המתנהגי' בגדלות מאד הכל מקנאי' בו ושונאי' אותו מאד וגוזלים וחומסים אותו וחורשים עליו רק רע והוא לפי שידו בכל להתפשט על כולם כו'), וגם בהוצאות ביתו באכילה ושת"י ידמה לו שא"א לחיות בלא בשר ויין ולחם סלת ביד גדולה ורחבה, וגם שיש בזה בחי' טוב מה שידו פתוח לכל כו' אבל זהו רק מצד בחי' הגסות והגדלות דק"ג דישמעאל וע"כ א' חסד לאומים חטאת ועכ"ז הרי חסד הוא שהוא נותן משלו להחיות רוח שפלים ויש לו תיקון ובירור כמשי"ת.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל . . חסד דק"ג דישמעאל: פסחים נו, א. ובכל הבא להלן — ראה גם תו"ח תולדות ג, ד ואילך [ומקבילו בטה"מ תקס"ח ח"א ע' תקיח ואילך]. אוה"ת וירא צא, א ואילך. טה"מ תרכ"ז ע' עה ואילך. וז"ה מחר חודש — בטה"מ תקס"ז ע' נו. אוה"ת בראשית יב, ב. המשך תערי"ב הנסמן לעיל.

לעבדים: בכת"י ב: ועבדים.

ויין: בכת"י ב ליתא.

ידו בכל . . ויד כל בו: לך טו, יב. וראה תרגום אונקלוס שם [הובא באוה"ת בראשית שם].

מאד: בכת"י ב ליתא.

חסד לאומים חטאת: משלי יד, לד.

וכמ"כ יובן היפך מדה זו בבחי' מדה"ד דק"נ דאדום שיצא מגבו' דקדושה דיצחק והוא בחי' עשו שהוא אדום מבחי' הגבו' הקשות ביותר כרציחה וכעס כמ"ש לו ועל חרבך תחי' שכל חיותו להרוג בחרבו ולשפוך דם, ובטבע האדם הוא מדת הקמצנות שמקמץ ידו ומצמצם ביותר ואינו יכול לוותר משלו אפי' פ"א ורחוק הוא מן הצדקה לעניים ולא יחוס ולא יחמול כלל מפני שעינו צרה ביותר, וגם בביתו מתנהג בקטנות וצמצום ביותר ואינו יכול להוציא על לבושו ושי"ד אף באו"ש רק בצמצום גדול מפני שעינו צרה מאד יחוס על ממונו עד שחביב עליו מגופו ובי"ב כו', וזהו בא מטבע מדה"ד שהוא בחי' הגבו' שהוא הנק' גבורות קשות כמו הכעס והקפידה היתירה על כל מי שנוגע בו אפי' כחוט כו' להיותו רק אוהב א"ע לבד שנק' לגרמי' ולא יוכל להיות בבחי' התפשטות חסד חוץ מעצמו כלל וכלל רק לגרמי' ולעצמו לבד וע"כ עינו רעה בשל אחרים מאד שלא יוכל לסבול דבר טוב שבעושר וכבוד בחבירו (וגם החסד שיעשה לפרקים אינו עושה כ"א מצד איזה פני' שיש לו לטובת עצמו דוקא וא"ל אינו יכול לעשות החסד כי הוא רק לגרמי' ורע בעצם ולא טוב כלל, וז"ש כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין דהיינו בעשו איש אדום בחי' גבורו' דקליפה דגם בחי' החסד שגנוז ונכלל בו הוא רק לגרמי' דוקא כמשי"א גשרים תקנו לצורך עצמן כו' וע"ז א' חסד לאומי' חטאת שאין זה בחסד דישמעאל שאינו לגרמי' רק אדרכה להשפיע ולהיטיב לאחרים ואמנם זהו רק מחמת הגדלות והרוממות כו' ולז"א אברהם איש החסד דקדושה לו ישמעאל יחי' לפניך ממש שיש לו תיקון כמשי"ת.

והנה ב' מדות הללו דק"נ המה ב' הפכי' בתכלית מן הקצה אל הקצה שהחסד דק"נ הוא לצאת חוץ מעצמותו עד שלא ישאר לעצמו כלום רק בשביל הגדלות והרוממות להראות גדולתו שזהו כל חיותו ממש כידוע בטבעי בנ"א רבים בלי שום כוונה טובה כלל והגבו' דק"נ הוא להיפך ממש רק לעצמו לגרמי' ולא ישפיע חוץ מעצמו כלל רק הב הב לגרמי' כו' וישנא מה שחוץ מעצמו לגרמי' כו', והממוצע ביניהם הוא בחי' ת"ת דק"נ שהוא מדת ההתפארות להתפאר ולהתכלל בעיני הבריות שיוגדל שמו בפי כל כו' שיש בזה מבחי' ההתנשאות והגדלות דחסד דק"נ ע"כ יעשה טוב וחסד כו'

ועל חרבך תחי': תולדות כו, מ.

עד שחביב עליו מגופו: ע"פ ברכות סא, ב.

כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין: ת"ז ת"ז (כב, סע"א), וראה תניא ספ"א, ביאורו (לכ"כ אדהאמי"צ) נט,

ב. תוי"ח נח עז, ב. חיי"ש קלט, ד ואילך. שערי אורה צב, סע"א. קונטרס ההתפעלות (וארשא תרכ"ח) י, ב. מט,

אי"ב. וראה בהמוכא בס' הערכים-חביד כרך ב' ע' רפה ואילך.

גשרים תקנו לצורך עצמן: שבת לג, ב. ע"ז ב, ב.

לו ישמעאל יחי' לפניך: לך לך יז, יח.

הב הב לגרמי': ע"פ משלי ל, טו. וכת"ז ת"ז (כב, סע"א): הב הב כו' לגרמייהו. וראה גם תניא פיי"ט (כד,

סע"ב). לקו"ת מסעי צא, ב (וש"ג). סידור צב, ב. סה"מ תקס"ג ס"ע לה. תוי"ח חיי"ש קלט, ד ואילך. אמ"ב ח"ג

פקע"א (הוצאת קה"ת, התש"מ — קלו, א) וש"נ. ס' מאמרי אדהאמי"צ-ויקרא ח"ב ע' תקכח.

וכן יש בזה מבחי' הגרמי' הנ"ל שמה שהוא חפץ בכבוד ותפארת שמו שזהו חיותו ממש הרבה יותר מאהבת הממון ויפקיר ממונו בשביל כבודו ונוטה יותר לגדלות ורוממות דחסד דק"נ, ואמנם חסד דישמעאל הנ"ל אינו כן. מצד הרוממות בעצם שלא כדי להתפאר מזה כלל כו' וד"ל.

והנה ב' מדות רעות דק"נ הנ"ל הרי הן נמשכי' מבחי' המותרות והנובלות שנק' פסולת שנפלו מחויג דקדושה כאברהם ויצחק שיצאו מהם ישמעאל ועשו כנ"ל דהיינו שמן מותרות דחסד דאברהם דקדושה האלקי' יצא וגדלי' להיות חסד דק"נ דישמעאל הנ"ל ומפסולת הגבו' דקדושה דיצחק יצא גבורה דק"נ דעשו כנ"ל, וי"ל מהו ענין ב' מדות דחויג דקדושה הנ"ל בנשמת האדם שצריך האדם שהוא בצלם אלקי' לברר לב' מדות רעות הנ"ל לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ע"י חויג דקדושה דוקא כידוע. והנה שרש ענין הברור שלהם הוא שיהי' להיפוך ממש מטבע ב' מדות הרעים, דהיינו לברר לבחי' חסד דק"נ הנ"ל צריך להיות בהיפוכה ממש שהוא בחי' חסד אברהם דקדושה והענין הוא דעיקר בחי' החסד דקדושה הוא כשיש ב' דברים טובים הא' כאשר הסיבה של החסד וטוב להטיב לכל יהי' מי שיהי' הוא רק מחמת טבע הטוב וחסד שבנפשו שהוא איש טוב בעצם וחסדו כו' (בל"א איין גוטער מענש) (וכמו אמרו לצדיק כי טוב כו') עד שמחמת רוב טובו וחסדו בעצם טבעו יכול להשפיע כל אשר לו לרעים כמו לטובים ולא ישאר לעצמו כלום כי יקבל חיותו מטובתו לאחרים שיחי' משפעו יותר מחיות עצמו וכ"כ, וכמו אאע"ה דעביד טיבו יתירה עם ברי' כו' לפי שהי' איש החסד והטוב בעצם מפני שהי' מרכבה לחסד עליון דקדושה ח"ס דליית לחוס על דלים וגם לעשירים להחיות רוח הבריות יהי' מי שיהי' וגם לערביי' כו' הי' מאכיל וזן אותם בחסדו העצמי, וזהו היפך גמור מחסד דישמעאל שאינו רק בסיבת הגדלות כנ"ל ואינו מכוון כלל להטיב ולהתחסד עם הבריות, (ואמנם הוא דומה חסד דישמעאל לחסד דקדושה בזה שלא יניח לעצמו כלום ויתן הכל לאחרים ואם אינו מצד עצם הטוב אבל חסד כפומ"מ הוא ע"כ א' לו ישמעאל יחי' כו' כשיבורר כמשי"ת), וגם בכל א' נראה בעליל שגם באיש הטוב וחסדו בעצם יש תערובות בחסדו שלא כפי המדה מצד הגטות והרוממות בעצם (בל"א איין ברייטער מענש). והדבר הב' בסיבת החסד דקדושה והוא עיקר ההיפך מחסד דק"נ הנ"ל והוא בחי' השפלות בעצם טבעו בתכלית עד שנחשב בעצמו כמותר ושיריים ממש והוא כענין מארז"ל ע"פ לשארית

וגדל: כתיב ב: ונפל. (ובמ"א בנדו"ז הלשון: ונבדל).

אמרו לצדיק כי טוב: ישעי' ג, ופרשי שם.

אאע"ה דעביד טיבו יתירה: ראה זח"ג רס"ב, ב. ונתבאר בסידור יב, א. אמ"כ ח"ג שם.

חסד . . . ח"ס דליית: ראה ת"ז תכ"ב (סו, ב). אגה"ק ט"י (קטו, ב).

וגם לערביי' . . . הי' מאכיל וזן: סוטה י, רע"ב. ובכ"מ.

מארז"ל ע"פ לשארית נחלתו: מיכה ז, יח. ר"ה יח, ב. סנהדרין ק"א, ב. וראה ד"ה להבין שרש ענין

נחלתו למי שמשים א"ע כשיריים כו' שהוא מותר בעולם מצד מצד השפלות והענוה היתירה בעצמו עד שכל האדם אשר ע"פ האדמה חשובים ממנו הרבה וכל אשר לו גותן לאחרים שיהנו מטובו לפי שהוא בעצמו אינו צריך לכלום ואינו כדאי לקבל בעצמו כל שפע הטוב בעוה"ז ודי לו במיִצוֹט וצמצום ביותר (כמ"ש חנינא בני די לו בקב חרובין כו') וגם אותו המעט שהוא אוכל ושותה ונהנה בעוה"ז אינו שוה בעצמו כלל מפני שהוא בעצמו אך למותר בעולם והכל קודמין לו וצריכין יותר ממנו ולזאת ישאיר לעצמו רק השיריים והמותרות שישאר אחר שישפיע הכל לאחרים, וזהו הנק' שיריים שהוא ענין השיריים הנשאר באחרונה כו' וא"כ ודאי שאיש כזה לא יוכל לומר בנפשו שהוא צריך הרבה אחר שהוא בעצמו אך למותר בעולם, וזה הי' במדת אא"ע שהי' בעצמו תכלית השפלות באמת כעפר ואפר ממש והי' אך למותר ושיריים בעולם עד אשר כל אשר לו נתן לאחרים יהי' מי שהי' מפני שהם קודמים והו צריכין יותר ממנו הרבה (לבד עצם טובו וחסדו כנ"ל), וא"כ הר"ז היפוך גמור ממש מחסד דק"נ הנ"ל שבא רק מצד הרוממות וההתפשטות של עצמו דוקא וע"כ מתנהג בהגדלה והרחבה גדולה בפיוזור גדול ביותר הרבה מכפי הנצרך שהוא מצד הגסות וישות היפך השפלות והשיריים וע"כ הוא נצרך גדול ביותר מהכל מצד שהוא ברוממו' וגדולת עצמו דוקא שיש מי שצריך להיותו בעצם רחב לבב ביותר כו', וא"כ הרי עיקר הבירור דמדת חסד דישמעאל דק"נ הוא בבחי' השפלות והשיריים דמדת אברהם דהיינו שהי' עיקר סיבת המביא לידי שפע טוב וחסד ביתר מכפי המדה רק מצד שא"צ לעצמו כלום מחמת גודל העדל' תפיסת מקום בעצמו ולהיות כשיריים ממש שמחמת זה הופך מדת הגסות ורוממות דק"נ דישמעאל להיותו מנגדו ממש וזהו עיקר הבירור שלו וד"ל.

ודבר מדה טובה זו ישנה בכא"א מישראל בירושה מאברהם איש החסד שיכול להיות בעצמו כשיריים ממש, שזהו מ"ש לשארית נחלתו כו' שיש בישראל בטבע נשמתם מבחי' הביטול והשפלות בעצמם עד שהן כמותר בעולם ולכך נק' שארית נחלתו כו' והוא מה שימצא כל אדם בנפשו לפרקי' כמו מ"ש טבעי' לומר בנפשו מה הוא ומה חייו בעוה"ז השפל וכל טוב עוה"ז א"צ לו כלל ויותר ראוי' לזה כל הברואי' זולתו רק שחולף במעט רגע כידוע, ובצירוף לשפלות ושיריים הנ"ל מדת הטוב והחסד בעצמו עד שיניח א"ע לגמרי מכל וכל כנ"ל הנה בא באמצעו' שניהם השפלות האמית' והחסד טוב בעצם זהו היפך גמור מחסד דישמעאל דק"נ הנ"ל שהוא הגסות וגדלות וההצטרפות שנצרך להכל כנ"ל בפ"י ידו בכל כו', וכשיוברר ע"י היפוכו מבחי' חסד האלקי דקדושה ע"כ אמר לו ישמעאל יחי' לפניך ממש שיוכל

לשארית נחלתו — אזה"ת וירא ז, א ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך. וראה גם אגה"ק סוסי"ב. לקו"ת עקב יז, ב. ר"ה פ, ד. סב, ב.

חנינא בני די לו בקב חרובין; ברכות יז, ב.

חסד וטוב שנמשך בפוי"מ עכ"פ לעלות למעלה כמו הנותן צדקה להתייהר
בלבד וכה"ג שתעלה למעלה.

והנה כאשר יבא האדם לבחי' ומדריגה דחסד דאברהם דקדושה הנ"ל בבי'
דברים טובים הנ"ל בטוב וחסד כעצם ובשפלות ושיריים הנ"ל אזי
ממילא יוכל להפוך גם למדה הרעה השנית שהוא בחי' גבו' דקי"ג דעשו איש
אדום הנ"ל שהוא מדת קמצנות ועין רעה הנ"ל בחי' לגרמי' הנ"ל. דהנה
מבואר למעלה דשרש גבו' קשות דעשו כרציחה וכעס וכה"ג כמלשינים
למסור ממון חבירו כו' וקיפוח פרנסת חיי רעהו לירד לאומנות שלו וכן מה
שלוה ואינו משלם ומה שאין ממון חבירו חביב עליו כשלו, וכן איש ריב
ומדון והולך רכיל ולשונו כתער מלוטש להרוג רעהו בלה"ר ולהלבין פני
חבירו במדקירות חרב הלשון שמהיר לשפוך דם כי זהו חיותו לפעול רע
לאדם וישמח במפלת חבירו ויעצב בעלייתו כו' כי אינו אוהב רק א"ע כנ"ל,
וגם במילי דשמיא יקנא וישנא עובדי ה' וילבש קנאה. לענוש לחוטא
ולהכותו בלי חמלה שלא לשיש וכל מחשבתו וחכמתו רק לרע ולא לטוב
כלל ולדון כל אדם לחוב דוקא ולא לזכות כלל כי אינו רואה רק חוב מצד
הגבורות הקשות שנק' איש דמים ברציחה וכעס וקצף וחמימות ברתחת
הדמים על הפוגע בכבודו ובממונו ונכלל כ"ז בבחי' לגרמי' הנ"ל. ושרש
ענינו הוא בחי' חום הטבעי הקשה ביותר וע"כ טבעו בכל הדברי' בתאוה
וחמדה בהתלהבות אש זרה ביותר וכתאות המשגל ואכילה. ושת"י וחמדת
הממון הכל בחום אש זרה ביותר וכמו הבהמה שנק' בער לשון תבערה
כידוע והוא פסולת הגבורות קשות דעשו שנק' אדום שא' הלעיטני נא כו'
וממילא הוא כאכזרי כעורב לא יחוס ויחמול גם על בנו כו' ונוקם ונוטר
כנחש כו' ולכו כלב האבן בקשיו כו'). אמנם היפוכו המנגדו הוא בחי'
גבורות דקדושה האלקי' והוא בחי' התלהבות הדביקות באלקי' גם בכל לבו
החומרי דוקא שהוא התשוקה הגדולה בבחי' רשפי אש שלהבת י"ה בשירה
ורינה לארמא קלא בעבודת הוי"י בשיר ורינה דוקא ברוממות אל בגרונם
שעי"ז דוקא נתברר הרע דחום הטבעי דוקא שלא יומשך בתאות חומרי', וגם
יתפעל במרירות עצומה בלב נשבר מאד על ריחוקו מהוי' שזהו ג"כ בבחי'
גבורות דקדושה ובזה יהי' היפך הגבורות הקשות דכעס ועוצב על צרכי

להרוג רעהו בלה"ר: ע"פ ערכין טו, ב [ונתבאר בלקי"ש ח"ה ע' 44. חט"ז ע' 32].

קנאה: בכת"י ב: קנאת אדם.

ואכילה ושת"י: בכת"י ב: זולל וסובא יין.

הבהמה שנק' בער ל' תבערה כידוע: ראה גם סה"מ אהלהך לאוניא ע' פד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"א ע' יג.

הלעיטני נא: תולדות כה, ל.

כו': בהכתבי"ד חסר התחלת המוסגר.

הוי"ז בכת"י ב: הלויים.

גופו שלא יהי' קשור בעניני העצמי כיכ ולפי שמואס בבחי' גשמי' עד שלא יהי' לו רצון זר כלל מפני תגבורת התשוקה לה' לבדו וגם מפני שלבו נשבר ונכנע ביותר שהוא השפלות בעצמו עד קצה האחרון, והעיקר הוא בבחי' היראה ופחד אלקי' שמחמת הרוממות אלקו' ימשיך בלבו יראה וביטול כל עצמותו שהוא היפך דבחי' לגרמי' הנ"ל ממש וע"כ יהי' רחוק משפ"ד ולה"ר וכעס הנ"ל מצד קבעומ"ש עליו (וכמ"ש בענין וישב יצחק ויחפור כו' שזהו עיקר המגנד להוללות וליצנות ופר"ע כו' דקליפת פלשתים) עד שיכול להיות היפך טבעו בקמצנות להיות ותרן ונדיב בצדקה ולהתחסד עם הכריות בכל אשר לו ולא להניח לעצמו כלום כטבעי איש החסד וטוב הנ"ל ממש ויותר מזה, ובפרט כישצורף בו ב' דברים הנ"ל דחסד בעצם ושפלות ושיריים הנ"ל שיהפוך טבעו דקמצנות ולגרמי' מכל צד ויהי' רק טוב ולא רע כלל כי השפלות והביטול דיראה עם התגברות התשוקה האלקי' מצטרפים עם השפלות ושיריים וחסד דטוב העצמי הנ"ל שלא ירגיש א"ע כלל מכל וכל כו' וד"ל (ויהי' להיפך מכל הרע דגבורות קשות הנ"ל דהיינו שיהי' לו עין טובה לדון הכל לזכות ויהי' שמח בחלקו במועט וישמח בעלי' זולתו ולא יקפוד כלל ולא יקנא כלל ולא יעצוב כי העוצב ורוגז הכל מבחי' לגרמי' שחסר לו תאות לכו ואמנם השפלות עד שא"צ כלום גורמת השמחה כי לא חסר לו כלל להיותו כמותר ממש בעולם רק שבאיש החסד וטוב הוא מצד טובו וענוה עצמי' כנ"ל ובאיש שמבחי' גבורות הוא מצד היראה וביטול כל עצמו והפשטת תאות גופו בלב נשבר כו').

והנה מדה הג' הוא בחי' ת"ת דיעקב והוא בחי' הרחמים שאנו רואים בעבודת ה' כשמעורר רחמים על נפשו זהו מצד השפלות ומצד האהבה כלול משניהם יחד, ובמילי דעלמא הוא החסד מכל אשר לו מצד הרחמים שהוא למעלה מחסד שמצד הטוב שיגבור על כח הדין וימתיק כל חימה ורוגז בהיפוך גמור מגבורות קשות הנ"ל בחום הטבעי, והרחמים גם הוא בחום הטבעי כמו כי נכמרו רחמיו כמו מכמר בשרא ואמנם הוא להיפך מן חום הרוגז כו' ממש, ולזאת נק' נחלת יעקב נחלה בלי מצרים כידוע, וזהו המנגד דת"ת דקליפה שהוא ההתפארות שכלול מן הגדלות והתנשאות ומן בחי' לגרמי' כנ"ל והרחמים היפוכו ממש שכלול מבחי' השפלות ומבחי' החסד שבהפשטת עצמו וע"כ זהו היפך ההתפארות להתהלל ולהתגדל עד שלא יוכל לומר שבחי עצמו כלל וכלל שאין מרגיש א"ע כלל בשום מעלה ולא מחזיק טיבותא לנפשי' כלל בכל אשר עושה טוב כו' וד"ל.

וכמ"ש בענין וישב יצחק ויחפור: דיה אלה תולדות — תריח תולדות ב, ג ואילך. ומקבילו בסה"מ תקס"ח ע' תקיח ואילך.
 כי נכמרו רחמיו . . . מכמר בשרא: מקץ מג, ל. פרשיי שם — ע"פ פסחים נח, א. וראה לקרית בהר מ, רע"ד. אה"ת ואתחנן ע' שפא. לקריש חט"ז ע' 355 וע' 357 ואילך.
 נחלת יעקב נחלה בלי מצרים: ראה שבת קיח, א ואילך.

ונמצא מוכן מכל הנ"ל בכירור ג' המדות הרעות הנ"ל ע"י ג' המדות דקדושה כללותם אינו רק ע"י בחי' הביטול כאשר מבטל אדם א"ע בתכלית באו"ר ורחמים שהן מדות דאבות כו' ע"ז נהפכו המדות הרעות דחג"ת דק"נ לגמרי (ואע"פ שלא נהפכו לגמרי כנ"ל אם לבו ברשותו לאכפ"י כו' שלא יגבה וירחיב לבבו ולא יתנהג בגדלות כו' ולא ימלא תאוותו לגמרי כו' וישמר נפשו מכל רע ולא יעשה רק טוב נקי ג"כ בירור), ובמעשה הטוב גם שעושה להתייהר בעוסק בתו"מ שלא לשמה וכנותן סלע לצדקה בשביל שיחי' בנו לבד ה"ז צדיק גמור והיינו בישראל דוקא מטעם הנ"ל שיש בהם ירושה נטועה מאבותיהם להיות כשיריים כו' היפך חו"ג דק"נ רק שיצרו מושל עליהם ותוכו רצוף אהבה וחסד ושפלות וביטול כו' (משא"כ חסד לאומים חטאת כשעושים להתייהר או לגרמי' כנ"ל בישמעאל ואדום וגם בחסד וטוב שלהם שמחמת טבע הטוב ושפלות בלי לגרמי' כלל אינו לצדקה כו').

וזהו והייתם לי סגולה מכל העמים כו', פ"י כמו הסגול בג' נקודות שכל נקודה הוא בחי' ביטול והעדר התפשטות, וגם כאן בכירור המדות הרעות הנ"ל שאינו רק בחי' הביטול העצמי לבד ונק' סגול כאשר ישראל מברר' למדות דק"נ, וזהו והייתם לי סגולה מכל העמים דוקא כלומר ממה שביררו מכל העמים דוקא נעשה בבחי' סגול כו' וד"ל. והנה ציור הסגול ב' נקודו' זה אצל זה ונקודה א' תחת ב' הנקודו' והוא בחי' הת"ת כלול מחו"ג דהיינו בחי' הביטול שע"י הרחמים שלמעלה מביטול דאו"ר, ואע"פ שמקבל מחו"ג דאין רחמים אלא מצד אהבה ושפלות דיראה (שנק' רו"ש כידוע) מ"מ היא הנותנת כח להיות בירור דב' מדות דחו"ג דק"נ הנ"ל, להיות ידוע דקו האמצעי דת"ת הוא העולה עד הכתר שהוא ביטול הרצון העצמי לגמרי מכל וכל שלמעלה מן הטעם כו'. וזהו שנקודה שתחת ב' הנקודות נעשה למעלה מב' הנקודות ונק' סגול העליון שהוא בחי' כח"ב, וזהו שא' ישראל לסגולתו סגול העליון שנעשה מסגול התחתון כנ"ל, וז"ש תתן אמת ליעקב דוקא כנ"ל, והיינו והייתם לי סגולה מבירור שלו מכל העמים עד שיעלה למעלה להיות בבחי' סגול העליון שנק' סגולתא, וז"ש אז יאמרו בגוים דוקא הגדיל ה' לעשות עמנו שזהו ישראל לסגולתו בבחי' ג"ר דכח"ב כנ"ל וד"ל.

אם לבו ברשותו: ע"פ ב"ר פליד, י"ד. סס"ז, ת. וראה תניא פ"ז.

וכנותן סלע לצדקה בשביל שיחי' בנו . . . משא"כ חסד לאומים חטאת: ר"ה ד, א. ועוד. משלי יד, לד. וראה ביאורו נט, ב ואילך. ס' מאמרי אדה"ז — מארז"ל ע' רסו. ובשאר מקומות שנשמנו לעיל בהערה: כל חסד כו' לגרמיהו (לעיל ע' קנד).

שנקודה . . . למעלה מב' הנקודות . . . סגול העליון . . . שנק' סגולתא: ראה זח"ג רמז, ב ואילך. ת"ז ת"ע (תכט, ב). אה"ת שה"ש ע' קמו — מהציוני ס' יתרו ע"פ והייתם לי סגולה. סה"מ תקס"ט ע' יז. ביאורו ל, ד. נא, ג. פ. א. תריח ושלח נד, ב. דרך חיים צו, ב ואילך. קד, ב ואילך. ד"ה אל תצר (כפ"ח תש"ח) ע' 19. לקוטי לוי' — אגרות ע' רט. וראה בהנסמן לעיל בתחילת הטע"ף.

וְזִשׁ וּשְׁלֶשֶׁת תֵּרֵד מֵאֵד דְּהֵיִינוּ כְּדֵי שִׁיחֵי בְּכַחֵי הַבִּירֹר הַנִּל בְּגֵי מְדוֹת דְּקִינֵי שִׁיחֵי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּכַחֵי סְגוּל בְּגֵי נְקוּדוֹת שְׁהוּא בְּכַחֵי שְׁלִישֵׁי כֹו עִי אִמֵר וּשְׁלֶשֶׁת בְּכַחֵי מְשׁוּלֵשׁ דְּגֵי נְקוּדוֹת לְבֵרֵר וְלִהְפּוֹךְ לְמְדוֹת דְּקְדוּשָׁה. וְאִמְנָם זֶהוּ יְרִידָה גְדוּלָה מֵאֵד כִּי הַמְבַרֵר צְרִיךְ לְהַתְלַבֵּשׁ בְּלִבּוֹשׁ הַמְתַּבְרֵר כְּמוֹ מִי זֶה בֵּא מֵאֵדוֹם חֲמוּץ בְּגֵדִים כֹו שׁוֹהוּ עֵינֵי גְלוֹת הַשְּׂכִינָה בְּעִישׁ דְּנוּגָה כֹו לְבֵרֵר מֵהֶם הַטּוֹב שְׁנַפֵּל שֶׁם מֵרַפִּיחַ כֹו. וְזִישׁ וּשְׁלֶשֶׁת עֵינֵי הוֹרְדָה וְהַשְּׁפֵלָה כְּמוֹ מְשֻׁלְשֵׁינֵי פִירוֹתֵי כֹו כְּמוֹ הַמְשֻׁלְשֵׁל עֲצָמוֹ מִגֵּג לְאַרְץ עִי חֶבֶל שׁוֹהוּ נְקֵי שְׁלִשׁוּל בְּלֵהֵק וְלִכְךָ נְקֵי שְׁלֶשֶׁת כִּידוּעֵי, וְלִכְךָ אֵי תֵרֵד מֵאֵד שְׁהוּא יְרִידָה עֲצוּמָה מֵאֵד, וְהֵיִינוּ עֵינֵי מֵיעוּט הִירַח שְׁנַחֲשֵׁךְ אֹורוֹ לְגַמְרֵי שְׁאוּ מִסְתַּתְרַת הַמֵּלֵי בְּסֵתֵר הַמְדְרִיגוֹת בְּהִיכְלוֹת דְּקִינֵי שְׁנֵקֵי נַחֲשׁ בְּרִיחַ וְנַחֲשׁ עֵקְלָתוֹן שְׁמַקְבְּלֵי מִפְּגִימַת הַלְבָנָה כֹו. וְזֶהוּ שְׁאֵי לוֹ יְהוֹנְתָן שְׁהוּא בְּכַחֵי יִסוּד זֵי לְדוּד שְׁהוּא בְּכַחֵי מֵלֵי וּשְׁלֶשֶׁת תֵּרֵד מֵאֵד עַד סוּף הָעֵשִׁי בְּנוּגָה דְשֶׁם כִּידוּעֵי כְּמִישׁ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשֻׁלָה כֹו, וְלִמְטָה בְּנִשְׁמָה אֲלֵקֵי הוּא מֵה שְׁתֵּרֵד מֵאֵד לְהַתְלַבֵּשׁ בְּלִבּוֹשׁ דְּנוּגָה כְּחוּג דִּישְׁמַעְאֵל וְאֵדוֹם כְּדֵי לְבֵרֵרם כְּנִיל עִי הַמְדוֹת דְּקְדוּשָׁה (שְׁאֵם לֹא יִכּוֹל לְבֵרֵרם הֵרִי נִהְפּוֹךְ הוּא שְׁהַטּוֹב וְכָלֵל בְּרַע כְּמוֹ פְרוֹת הָרַעוֹת שְׁבִלְעוּ אֵת הַטּוֹבוֹת כֹו וְכְמִישׁ נִבְלַע יִשְׂרָאֵל בֵּין הַגּוֹיִם כֹו). וְאִמְנָם יְרִידָה זֶו צוֹרֵךְ עֲלֵי הֵיא וְהֵיִינוּ מֵה שְׁעִי הַבִּירֹר הַטּוֹב כְּנִיל נַעֲשֶׂה בְּכַחֵי סְגוּל בְּגֵי נְקוּדוֹת שְׁנֵקֵי סְגוּלָה, וְזִישׁ וּשְׁלֶשֶׁת שִׁיחֵי אַחֲכֵי בְּכַחֵי שְׁלִישֵׁי כֹו וְדִיל.

וּבֵאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה, פי אחר ששלשת תרד
מאד בסוף העשי שהן ג' ירידות מאצ"י לבריאה ומבריאה ליצירה
 ומיצירה לעשי ומעשי להיכלות דק"נ אין מסך מפטיק עודי ואמנם מפני זה יש שם הסתר גדול וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה כו' היינו יחוד זוינ דעשי שנסתרי שם להתייחד במקום מוסתר והוא בהיכל ק"ק דעשי, וז"ש ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה שזהו בחי' היחוד שנק' יום המעשה, וההסתר הוא במקום ד"א של הלכה דוקא שהן אותיו' התורה שנק' היכלא עילאה שאין שליטה שם לחיצוני' כלל וכלל (וכמ"ש במ"א ע"פ

מי זה בא מאדום: ישעי' סג, א. וראה סה"מ תקס"ח ע' רט.
 משלשלין פירות . . . ולכך נק' שלשלת כידוע: ראה לעיל ע' לד. ושי"נ.

פירות: בכת"י ב: פירות דרך ארובה.

נחש בריח ונחש עקלתון: ע"פ ישעי' כו, א. ראה פרדס שכ"ה פ"ה. עמה"מ שער קרית ארבע ר"פ י"ד.
 אה"ת ואתחנן ע' שו. קה"י כערכו.

ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

פרות הרעות שבלעו . . . נבלע ישראל בין הגוים: ע"פ מקץ מא, ד. הושע ה, ח.

עוד ואמנם מפני זה יש: בכת"י ב: מאד ואמנם יש.

יונתי בחגוי הסלע: ש"ש ב, יד.

אותיו' התורה שנק' היכלא עילאה: ראה זח"כ ר, א.

במ"א ע"פ ויפגע במקום: ויצא כח, יא. תו"ח ויצא כג, א ואילך.

ויפגע במקום וילן שם כו' ויקח מאבני המקום כו') כי בכח' שבתורה
אתברירו דוקא ועי' יכול להיות הבירור דמדות הרעות דקי' הנ"ל וד"ל.

וזהו וישבת אצל האבן האזל כו'. דהנה ענין היחוד שיש בכל מעשה המצוה
שנעשה כפי' בעוה"ז בדכר' גשמי' דנוגה דעשי' נק' סוף מעשה
דוקא שבו מתלבש יחוד עליון דקוב"ה ושכינת' שבע"ס דעשי' בכח' ת"ת
ומל' דעשי' והיחוד הזה בכל שבת ובכל חדש ע"י העלאת מעשה התחתוני'
במצות מעשי' דוקא בג"ע דעשי', וזהו שנק' יום המעשה שהוא מעשה
המצות בכירורי' דרפ"ח כו' שעולה מבחי' נוגה דעשי', אך מפני שזהו בחי'
לבוש החיצוני' ביותר ונק' סוף כל המדריגות דע"ס דעשי' ע"כ א' ובאת אל
המקום אשר נסתר שם ביום המעשה שהוא בחי' בירור דב"ן דנוגה דעשי'
וכענין גלות השכינה בע' שרים לבררם וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע שהוא מל'
דעשי' שיורדת למטה מאד לברר לב"ן דנוגה כמ"ש ותקם בעוד לילה דוקא
ותתן טרף רפ"ח כו'. ואמנם הנה ידוע הכלל דנעוץ תחב"ס וסוב"ת דוקא
משום דסוף מעשה בבירור האחרון ביותר שהוא בנוגה דעשי' הוא שעלה
במח' תחלה דהיינו מה שעלה ברצון ומח' הקדומה שקודם ההשתלשלות
דאבי"ע להיות לו דירה בתחתונים דוקא כמ"ש לכבודי בראתיו כו', וז"ש סוף
דבר הכל נשמע את אלקי' ירא ואת מצותיו שמור כו' דסוף דבר זה נעוץ
בתחלת כל התחלות וע"כ אמר ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה. וז"ש וישבת
אצל האבן האזל, פ"י אבן א' ב"ן הוא בחי' הבירור דב"ן דנוגה ע"י שם ב"ן
דמל' דקדושה שירדה בסתר המדריגה כנ"ל, וזהו ענין מ"ש אבן מאסו
הבונים שהוא בחי' מל' דוד' שיורד למטה בקי' לברר שמאסו הבונים שהן
האבות כו' היתה לראש פינה לעטרת תפארת בראש הכתר כענין הנ"ל בסגול
התחתון שנעשה סגול העליון שנקודה התחתונה עולה למעלה על ב'
הנקודות (והוא כמו החיריק שנעשה חולם ע"ג אתון כו') שזהו בסיבת ביטול
הרצון דיראה תתאה בסוף מעשה בקבלת עומ"ש לבד שעולה בתחלת הכל

בכח' שבתורה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם.
וזהו וישבת אצל האבן האזל: ראה גם סה"מ תקס"ז ע' נו. אוה"ת בראשית כד, ב. המשך והחרים תרל"א
ע' סט ואילך. עה ואילך. המשך תעריכ ח"ג ע' שה. סה"מ תרנ"ח ע' קפג. סה"מ תרס"ג ס"ע עה ואילך.
דעשי' שיורדת: בכת"א א: דעשי' והיחוד הזה בכל שבת שיורדת [וכנראה הוא טעות המעתיק ע"פ תיבות
הדומות בהשורות שלפניו], ותוקן כאן ע"פ כת"י ב.

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו. וראה לעיל ר"פ במדבר רד"ה לה"ע מ"ש בע"ח.

דנעוץ תחב"ס וסוב"ת: ס"י פ"א מ"ז.

דירה בתחתונים: . . לכבודי בראתיו: תנחומא נשא טו. ישעי' מג, ז.

סוף דבר הכל נשמע: . . ועתה ישראל מה: קהלת יב, יג. עקב י, יב.

אבן א' ב"ן: ראה מא"א א, ד. תו"א משפטים עה, ב. לקרית ראה כו, ג. ביאורו בשלח מו, ב.

אבן מאסו הבונים: תהלים קיח, כב.

דוד: בכת"י ב ליתא.

החיריק שנעשה חולם ע"ג אתון: ראה ת"ז לט, א. סה"מ תקס"ב ע' רכו. סה"מ תקס"ח ע' רצה. ביאורו

מה, ג. דרך חיים מו, ב.

שהוא בחי' נקודת עצם הרצון שלמעלה מחו"ב כנ"ל (וע"כ א' בקידוש הלבנה שתתחדש לע"ל להיות עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כו' דכנ"י שמונין ללבנה ג"כ יעלו בפנימי' הכתר) וז"ש א"ח עט"ב דבחי' ב"ן יעלה למעלה משם מ"ה כו' הוא ע"י הבירורי' דק"נ כשמהפכי' אותו לקדושה דסוף מעשה עלה במח"ת והטעם יתרון האור הבא מן החושך דק"נ דוקא כמ"ש במ"א בענין ואלה המלכים כו' דבחי' התהו שקדם לתיקון כו'. וזהו הנק' אבן האזל שהוא בירור אחרון ביותר דב"ן דנוגה דעשי' כנ"ל כמו עכשיו בעקבא משיחא שהבירור הוא בק"נ הגסות וקשות ביותר שאין עוד למטה מהם במדריגה לברר עוד אחריהם כ"י הוא בחי' רע דנוגה שבמעשה בפוי"מ שבו עיקר ומקור הרצון דבחי' עומק רע כמ"ש וידו אוחות בעקב עשו כו' לברר להילוך הרע דק"נ שברגלי' והוא מ"ש דחויא קטיר לרגלוהי דנוק' כו'. ואין הבירור שלו רק בקבלת עומ"ש למעשה לבד להיות סו"מ בפ"מ וזהו שא' נאום דוד כו' שהקים על עולה של תורה ומצות שנעוץ סוב"ת דוקא מטעם הנ"ל, וע"כ א' וישבת אצל האבן האזל שהוא בירידת המל' דקדושה עד סוף העשי' כמ"ש תרד מאד עד זמן עיקבא דמשיחא בבירור האחרון יותר שנעוץ תב"ט. וזהו וישבת אצל האבן האזל, פי' האזל היינו תרגום של הילוך כידוע והוא לפי שבחי' המל' שנק' אבן א' ב"ן לאחר הכירור דנוגה דעשי' והוא שהולך ועולה עד רום המעלות בפנימי' ועצמי' אור הכתר שנק' תחלת כנ"ל וד"ל. או פי' אזל הוא ענין גירוש שיגרש את הרע שילך לו לגמרי כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכן א' והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר כו' (וזהו כענין המבואר במ"א בענין לדוד בשנותו כו' שבעליו' העולמות בכל ע"ש פושט בגדי חול ומגרש הרע וילך לו כו') וזהו לפי שע"י המצות במעשה בפ"מ דוקא נמשך אור המקיפי' העליוני' דוקא שמגרשי' את הרע כי לא יוכלו

א"ח עט"ב דבחי' ב"ן יעלה למעלה משם מ"ה: משלי יב, ד. ראה ע"ח שער פנימיות וחיצוניות (שי"מ) דרוש ד, ו. אמת ליעקב [ר"י שאלתיאל נינין] מערכת מ"ה סס"ג (מט, ג). ובכ"מ.
 ידו אוחות בעקב עשו: תולדות כה, כו.
 שברגל: בכתי' ב: שברצון.
 דחויא קטיר לרגלוהי דנוק: ראה ת"ז תכ"ז (עב, א).
 כו': בכתי' ב: כו' שזה"ע עד דמטי רגליו ברגליו.
 נאום דוד . . . עולה של תורה ומצות: שמ"ב כג, א. ראה במדבר פ"ז, כא. תדא"ר רפ"ב. מדרש שמואל פכ"ט. וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע שסד ואילך. תריח ויקהל תר"ו, ב ואילך.
 ואת רוח הטומאה אעביר: זכר"י יג, ב.
 והסירותי את לב האבן: יחזקאל לו, כו. [וראה אוה"ת שמיני ע' תע"פ.ב. ותורת ההי"מ ואדה"י ע"פ זה — הובא בשיחת שי"פ נצו"י תשס"ו ס"ה. ראה סי' מגדל עז (כפ"ח תשי"ג) ע' שח].
 במ"א בענין לדוד בשנותו: תהלים לד, א. ראה לעיל סוד"ה להבין מ"ש בכהאר"י [ביאור ד"ה נשא]. ושי"ב.
 כי לא יוכלו החיצוני' להסתכל במקיף כו' כידוע: ראה סה"מ תקס"ב ע' רל (ומציין ללקרית להאר"י).
 ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. להלן ע' קצו. ובכ"מ.

החיצוני להסתכל במקיף כו' כידוע (והוא אבן הראשה כו' שעלי' א' היתה לראש פינה כניל ודיל) לפי שזהו לאחר תשלום כל הבירורי דוקא כמ"ש ויהי נועם ה' לפי שמעשה ידינו דוקא כוננהו מטעם דנעוץ תחלתו בסופן כניל ודיל.

יוד ואני שלשת החצים צדה אורה כו'. דהנה כל הניל בענין הבירורי דמדות הרעות דקי"נ דעשי' בעה"ד טו"ר שנעשה סגול בג' נקודות כניל זהו הנק' אתעדלית שמוזה נעשה אתעדל"ע משום דרוח אייתי רוח כו' לפי שעשו לבחי' סגולה הניל מצד שבררו והפכו הרע לטוב כניל, אבל אח"כ א' ואני שלשת החצים צדה אורה כו' דהיינו שאני בעצמי (שהוא בחי' צ"ע בחי' יסוד ז"א שנק' יהונתן כניל שנאמר עליו צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה שעולה בבחי' יסוד דע"י וא"ק כו' עד רום המעלות בבחי' עצמי' א"ס ב"ה) אתעורר באתעדל"ע שמצד עצמו ממש שאין באתעדלית בהעלאת מ"ן מן הבירורי דרפ"ח כו' יכול להגיע לזה כלל וכלל, וכן ענין הג' חיצים שהן ג' גווני קשת דיסוד צ"ע כו' שיומשך ויאיר מצד עצמו ג"כ בבחי' סגול כמו דוגמת הסגול תחתון שעשו ישראל מלמטה למעלה בבירורי דנוגה אבל חיצים האלה אורה מלמעלה למטה מצד עצמו שנק' סגול העליון שלא נעשה מסיבת העלאה מלמטה כלל שנק' סגולתא כמו זרקא מקף שופר סגולתא כו' ודיל.

והטעם שנק' חיצים דוקא הנה הענין הוא כמ"ש וישלח חיציו ויפיצם כו' דהיינו חיצים שבאים מלמעלה שהקביה בעצמו נלחם בהם ויורה קשתו בחיציו שלו לאכד שרש היניקה של הקליפות למעלה, כדוגמא בקי"ס שא' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון וא' בזהר לא תתערו מידי לפי שאין אתעדלית יכול להגיע שם כלל כו' רק ה' לבדו ילחם לכם בכלי מלחמתו להומם ולאבדם כמ"ש וישקף ה' כו', וכך יהי' לעיל דכתיב ה' כגבור יצא

אבן הראשה: זכרי' ד, ז.

ויהי נועם ה': תהלים צ, יז.

ואני שלשת החצים: ראה בהנסמן לעיל, פיסקא: זהו וישבת.

דרוח אייתי רוח: ראה זחיב קטב, רע"ב. זחיא צט, רע"ב. אוהית חנוכה רפו, ב.

יסוד דא שנק' יהונתן כניל: אות ח.

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.

הג' חיצים שהן ג' גווני קשת: ראה לקוית להאריזיל שמואל עה"פ. אוהית בראשית כרך ד תתשנב, א

ואילך. וישב כרך ה' תתפח, כ ואילך. המשך והחרים תרלי"א ע' סט ואילך. וע' עח.

זרקא מקף שופר סגולתא: ראה זחיא כד, א. לקוית יזהכ"פ ע, ד. אוהית בראשית כה, א.

וישלח חיציו ויפיצם: תהלים יח, טו.

ה' ילחם לכם . . . בזהר לא תתערו מידי: בשלח יד, יד. זחיב מו, ב.

וישקף ה': בשלח יד, כד.

ה' כגבור יצא: ישע"י מב, יג.

כאיש מלחמות כו' והוא מה שישלח חיצים לבער הרע בשרשו כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' פי' אעביר אני בעצמי אעביר לרוח הטומאה בניעור לגמרי מכל וכל וכמאמר לעיל הקב"ה ישחוט ליצה"ר כו' שא"א להיות העברה כזאת ע"י הכירור"י שמברר"י למטה גם בתומ"צ וכל העלאה ובירור דמדות הנ"ל, כי בתחלת הגאולה לימוהמ"ש יתברר הרע מע' אוה"ע ויהפכו כולם לעבדו שכם א' כמ"ש ונהרו אליו כל הגוים כו' ואז נאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר כו' דהיינו שיהיו טפלים ומשרתים בבחי' ביטול בתכלית, ואמנם לעיל כתיב ואת רוח הטומאה אעביר בהעברה לגמרי מכל וכל וכמ"ש ה' בדרך ינחנו כו' לפי שיבוער שרש יניקת החיצוני מלמעלה, וז"ש ואני שלשת החצים צדה אורה מלמעלה וד"ל.

ולזהבין שרש הענין הזה יש להקדים ביאור ענין הפסוק ואשמיד פרוי ממעל ושרשו מתחת, דלכאורה אין לפסוק זה הבנה ע"ד הפשט דלפריו א"צ השמדה כאשר ישמיד שרשו מתחת דאז ממילא יפלו כל גידולי פרוי ויאבדו והל"ל ואשמיד שרשו מתחת וממילא ישמיד פרוי כמו עד"מ אילן הגשמי כשעוקרין שרשו אין לפריו קיום ממילא כו'. אך הענין הוא כידוע דכמו שבקדושה יש אילנא דחיי שהוא בחי' עה"ח דתו"מ שלמעלה מעה"ד כו' וכך באזלעו"ז כו' נמשך מעה"ד טו"ר אילנא דמותא שהוא שרש המצות והרע שמשם יונקי' החיצוני, וכמו האילן הגשמי שגידול פירותיו למעלה בראש האילן ויניקתו בארץ הוא בשרשיו שלו שמתפשטי' בעומק הארץ וכל שמתפשטי' השרשים שלו בארץ יותר יש לו יניקה יותר שיוסיף כח לגודל פרוי למעלה. וכך יובן ענין שרש יניקות החיצוני' מאילנא דמותא, דהנה ידוע שיש ביניקת החיצוני' ב' אופני' הא' כמו שיש להם שרש למעלה (בבחי' צמצום הראשון דחשך העליון כידוע) שמשם נמשך שרש מציאותם במדה קצובה דוקא ע"פ מאמר קו המדה כמ"ש קץ שם לחשך כו' (ונק' קץ הימים כמ"ש בזהר ע"פ קץ כל בשר בא לפני כו'), ואע"פ שאין רע יורד מלמעלה כי לא יגורך רע כו' וכתיב מפי עליון לא תצא הרעות כו' היינו בבחי' האצי' דגם בחי' נוגה דאצי' בתכלית הביטול (וכמ"ש במ"א בענין שטן

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

לעיל הקב"ה ישחוט ליצה"ר: סוכה נב, א. וראה ד"ה אל תצר (כפ"ח תשליח) ס"ע 25.

בתחלת הגאולה . . לעבדו שכס א' . . ונהרו אליו . . ועמדו זרים: צפני' ג, ט. ישעי' ב, ב. סא, ה. ועיניכ סה"מ תקס"ז ע' נז. אמרי בינה עד, א. שערי אורה פז, ב. שערי תשובה פ' סיב"ס"ג. להלן ס"ע רלט. וע"ד המבואר כאן — נת' ג"כ בלקו"ש ח"ז ע' 192 ואילך (לדעת ר' יהודה בתריכ בחוקותי כו, ו) ע"ש. ועיניכ לקו"ש חס"ז ע' 417 ואילך.

ה' בדרך ינחנו: האזינו לב, יב.

ואשמיד פרוי ממעל: ע"פ עמוס ב, ט.

קץ שם לחושך . . קץ הימים . . בזהר ע"פ קץ כל בשר: איוב כח, ג. נח ו, יג. זח"א נד, א. ב. ב. קצג, ב. ועוד. וראה ביאוריהו נח, א. סה"מ תקס"ח ע' תיג. ביאוריהו לאדה"צ ע' רצט ואילך. אוה"ת מקץ שמ, א. שאין רע יורד מלמעלה . . לא יגורך . . מפי עליון: ראה ב"ר נא, ג. תהלים ה, ה. איכה ג, לת. וראה לעיל ד"ה. להבין מ"ש בע"ח דהמל' יורדת' וש"נ.

במ"א בענין שטן ופנינה: ב"ב טז, א. ראה ביאוריהו נז, ג. צו, ג. סה"מ אתהלך לאזניא ע' קנה [ובתוס'

ופנינה לשיש ממש נתכוונו כו' (הוא בחי' הרגשה שמרגיש א"ע בבחי' הביטול כמו ופילגשו ושמה ראומה ראו מה כו'), עכ"ז בהשתלשלות העולמות מאין ליש מאצי' לבי"ע אחר המסך המפסיק בין אצי' לבי"ע יש שם בחי' רע בתערובות במקצת נוגה דבי"ע, כידוע בע"ח דבחי' נוגה דבריאה רובו טוב ומיעוטו רע ונוגה דיצירה חציו טוב וחציו רע ונוגה דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב עד בחי' גסות דרע גמור כו' ויש לנוגה דבריאה שרש באצי' ג"כ רק שאין שם בחי' רע כלל רק בהגיע השפע לברי' דאזלעו"ז ע"י ריבוי הצמצומי ושרש יניקתם למעלה הוא רק בחי' אחורי' דשם ב"ן ממ"ח צירופי' אחרוני' דשם אלקי' כו' כידוע במ"ש מלך אלקי' על גוים, וכ"ז אינו נמשך רק במדה וקצבה דוקא בכל עולם כו'. ואמנם הנה לאחר שמקבלי' החיצוני' שרש יניקתם מלמעלה כשיעור ומדה כנ"ל הנה אח"כ מתפשטי' למטה משתרשי' בשרשים הרבה מאד, כמשל האילן ששרשי' מתפשטי' בארץ ביותר כו' וכמ"ש בזהר ע"פ התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו שהוא שר של מצרים כו' ע"ש, וכמו שאדם רואה בעצמו שעצם הרע שבנה"ב יש לו שיעור ומדה אך התפשטו' שלו הוא ביותר מכפי מדתו הרבה כמו לילך אחר כל תאות לבו בתענוגי עוה"ז כשרירות לבו וכמו והתברך בלבבו ובשרירות לבי אלך למען ספות הרוה להוסיף שרש יניקת החיצוני' לחשוב כל מחשבות רעות וכן בחמדת הלב כאשר יתפשט בדבר זה אין לו שיעור וכן בכל מדות הרעות, שזה נק' עומק רע המושרש וגנוז בנפשו ומוציאו מהעלם לגילוי ביותר הרבה מכפי שהוא בעצם מציאותו בהתחלת התהוותו כמא' יצרו של אדם מתגבר בכל יום. והנה כדי להשמיד ולעקור התפשטות השרשים דקליפות שמשתרשי' למטה בארץ עד סוף עולם העשי' שהוא רע גמור זהו תלוי כמעשה התחתוני' ע"י הברורי' לאהפכא חשוכא לנהורא או לאכפי' עכ"פ כו' בסו"מ בתשובה אמיתי' שישראל עושין למטה ובתו"מ במע"ט שהן ענין הבדלה בין טוב לרע שלא יתערבו בקדושת אלקי' ולא יקבלו תוס' יניקה כלל וכלל וכנ"ל בענין הברורי' דמדות הרעות דישמעאל ואדום כנ"ל

הגהות באוה"ת ויצא כרך ה' תתמה, א. והובא בלקו"ש ח"ה ע' 383]. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב תע"ה: ושי"ג.

ופילגשו . . . ראו מה: וירא כב, כד. ראה כתר שם טוב סלי"א וסש"ט. ד"ה אל תצר (כפי"ח תשלי"ח) ע' 10 (בשם ה"מ) ובהמ"מ שם. לקו"ת תוריע כג, ד ובהר מג, א ובהמ"מ שם (הוצאת ה"תשד"מ). ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תנד ובהמ"מ שם.

בע"ח דבחי' נוגה דבריאה רובו טוב: ראה שער ציור עולמות (שמ"ג). שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ד. שער הקליפות (שמ"ח) פ"ג.

ממ"ח צירופי' . . . מלך אלקי' על גוים: תהלים מז, ט. וראה ס' הליקוטים להאריזל ר"פ בא. פע"ח שער החמ"צ פ"ה. ובכ"מ.

בזהר ע"פ התנין הגדול . . . שר של מצרים: יחזקאל כט, ג. ראה זחי"ב כח, ב. לד, א ואילך. סה"מ תקס"ט ע' ערב. סידור קמד, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' סה. לקו"ש חס"ז ע' 91.

והתברך בלבבו . . . ספות הרוה: נצבים כט, יח. וראה גם קונטרס ומעין ע' 72 ואילך. ובכ"מ. עומק רע: ע"פ ס"י פ"א מ"ה.

יצרו של אדם מתגבר: סוכה נב, א.

וכנ"ל . . . הברורי' . . . דישמעאל ואדום: אות ט.

עד שנק' סגול בג' נקודו' כו', ועכ"ז הרי נשאר שרש לחיצוני' למעלה שמשם מקור יניקתם ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל וכמ"ש קץ שם לחשך, הנה ע"ז אמר ואשמיד פרוי ממעל דהיינו שרש פרוי שיש לו למעלה דאזלעו"ז עשה במדה וצמצום זה הקב"ה בעצמו ישמיד שזה אינו תלוי במעשה התחתוני' בהעלאת הבירורי' דתשובה ומע"ט רק אשמיד אני בעצמי פרוי ממעל כו', אך להשמיד שרשו מתחת תלוי בהעלאת הבירורי' ע"י תשובה ומע"ט שהוא לעקור את הרע שכבר נשרש ונתפשט למטה בכמה שרשים מתחת כו' זהו תלוי ביד התחתוני' בביעור והיפך הרע לטוב ע"י הבחירה לבחור בחיים וטוב ולמאוס ברע ומות וכמ"ש ראה נתתי כו' וד"ל. וז"ש תחלה ואשמיד פרוי ממעל להכרית שרש יניקתם למעלה ואח"כ ע"י תשובה ומע"ט בבירורי' והעלאת מלמטה אשמיד שרשיו מתחת ואזי ממילא יתבער הרע מכל וכל מלמעלה ולמטה כו' וד"ל (ובאמת גם שרשיו מתחת ישמיד ע"י שישמיד פרוי ממעל כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ דוקא שהוא להשמיד שרשיו בארץ כמ"ש הנני עליך פרעה כו' התנים הגדול כו' וכן מ"ש והסירותי לב האבן כו' לפי שכח התשובה ג"כ מלמעלה בא כו').

וזהו ואני שלשת החצים צדה אורה מלמעלה למטה כנ"ל וכמ"ש וירעם בשמים הוי' ועליון יתן קולו וישלח חיצו ויפיצם שהקב"ה הוא נלחם בעצמו מן השמים בקול רעם בכרד וגחלי אש וישלח חיצו כו' להרוג שרש יניקת החיצוני' שהי' להם מלמעלה. כמו ואשמיד פרוי ממעל שאין זה תלוי באתעדלית, ואמנם אין זה בא מלמעלה להשמיד שרשם העליון בקולות וכרד וחיצים כ"א כאשר ע"י הבירור שלמטה נאבד ונשמד שרשיהם מתחת והוא ע"י בחי' בירורי' דחג"ת דק"נ שנעשה סגולה מכל העמים כנ"ל, והוא מ"ש יהונתן אל דוד ושלשת תרד מאד בחי' ירידה עצומה הזאת הוא לברר עד בירור האחרון יותר בשרשי הרע דק"נ שנתפשטו למטה מטה ביותר ואז אח"כ ואני שלשת החצים צדה אורה מלמעלה להשמיד שרשם העליון ממעל וממילא יתבער הרע דק"נ מכל וכל מלמעלה ומלמטה, וז"ש צדה אורה לשלח לו למטרה דהיינו מלמעלה למטה ג"כ בבחי' סגול והוא סגול העליון שנק' סגולתא כנ"ל וד"ל.

ראה נחתו: נצבים ל, טו.

הנני עליך פרעה: יחזקאל שם.

והסירותי לב האבן: יחזקאל לו, כו. וראה לעיל ע' קסב.

וירעם בשמים . . . וישלח חיצו: תהלים יח, יד-טו.

סגול העליון שנק' סגולתא כנ"ל: אות ט — פיסקא, וזהו והייתם לי סגולה. ושינ. ובדיה זה — הנחת

הר"מ בן אדה"ו (נסמן בהמ"מ לתחילת המאמר) מסיים כאן: להיות מסגול זה סגולתא . . . וזה צוה לו יהונתן

ושלשת תרד מאד כנ"ל ואח"כ ואני שלשת החצים צדה אורה, אז רוח הטומאה יעביר מן הארץ לגמרי

מלמעלה ומלמטה, ואז יבא משיח צדקנו ביב אכירי.

ב"ה פ' נשא

(א) **נשא** את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם כו' ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד ומכסהו ומכסה התחש כו' על פי אהרן ובניו תהי' כל עבודת בני הגרשוני כו'. הנה לכאורה יש להבין למה הובדלו בני גרשון מבני קהת שהוצרך לומר בהם נשא את ראש ב"ג גם הם כו' ועוד יש להבין מ"ש בעבודת ב"ג דוקא עפ"י אהרן ובניו תהי' עבודתם ולא א' כן בעבוד' בני קהת ובני מררי כו'. אך הנה תחלה יש להבין טעם ענין נסיעתם במדבר עם המשכן וכליו ע"י הלויים במ"ב מסעו' כו' ואח"כ יובן ענין ג' פרטי עבודו' דבני גרשון ובני קהת כו' דהנה ידוע שעיקר הטעם הי' במסעו' שבמדבר כדי להכניע בזה למקור הקליפו' וחיצוני' שמקורם ושרש יניקתם הוא במדבר דוקא שלזה נק' מדבר העמי' כו' לפי ששפע יניקו' הע"ש דקי"ג שהן מקבלי' מבחי' התמציי' ואחורי' דשם אלקי' ממ"ח צרופי' האחרוני' כו' מקורם הכללי הוא במדבר הזה (כמ"ש בשעיר לעזאזל ושלח אותו המדבר ונשא את עונו' בני' אל ארץ גזרה כו' וא' בזהר שאתר אית במדברא כו') וכמו המדבר הגשמי שהוא ריקם מכל אור ושפע' גשמי' שאין שם גידול צמח דשא ותבוא' כלל מצד עוצם החום ויובש הקשה שהוא בחי' גבורו' קשו' ע"כ הוא מדבר שממון לכד שאין גשמי' יורדי' שם וארץ לא זרוע' כו' ואין ישוב אדם שם להיותו מקום הריקן מכל שפע רוחניו' בגשמי' כמו שהוא בשרשו למעלה במדבר הרוחני שאין פנימי' אור ושפע אלקי נמשך שם כלל רק בחי' פסולת ותמציי' ואחורי' כו' וע"כ גבורי' שם יניקו' החיצוני' בכחי' גבורו' קשו' מאד ונק' גקה"ט שזהו ענין מ"ש במדבר הגדול והנורא הזה נח"ש שר"ף ועקר"ב כידוע שהן גקה"ט כו' ולמטה הוא הנק' עומק רע שנק' כת"ר דקליפ' כתרי' דמסאבות' כו' להמשיך כל מיני שפע טומא' ורע שנק' מ"ט

נשא: נדפס מגוכי"ק 1194 קכג, א. [ואולי הוא משנת תקפ"ז] — ראה בהגרשם להלן בסוף הספר בהמלואים להמי"מ לריש ד"ה והי' מספר]. בגוכי"ק שם נמצאים רק ב' דפים, והמשך הדפים חסרים לפנינו. מאמר זה מיוסד על ד"ה נשא (הראשון) בלקו"ת כ, א. ונו"א (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) כשהי"מ תקס"ז ע' קצב. והגהות — באוה"ת נשא כרך א' ע' רלו. רלח. כרך ו' ע' איתשלט. וראה בהנסמן עוד להלן בהמלואים להמי"מ אשר בסוף הספר.

נשא את ראשו: נשא ד, כבי"ו.

מדבר עמי': יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת מסעי צא, ב.

הע"ש דקי"ג: = הע' שרים דקליפת נוגה.

ממ"ח צרופי' האחרוני'ם: ראה ס' הלכותים להאריזל ר"פ בא. פעי"ח שער תגהמ"צ פיה. שער הכוונות

ענין פסח דרוש א'. תו"א קט, ד. ועוד.

ושלח אותו המדבר . . . בזהר שאתר אית במדברא: אחרי טז, כא ואילך (בשינויים). זח"א קעה, ב. סה"מ

תקס"ה ע' שעד. סה"מ תקס"ח ע' שנה (ובהמי"מ שם בחי"ב ע' תתכ).

במדבר . . . נחש שרף ועקרב . . . גקה"ט: עקב ה, טו. וראה מארי"א ג, יב. לקו"ת להאריזל ס' עקב ד"ה

נחש.

עומק רע: ראה ס"י פ"א מ"ה.

שע"ט שהו ז' מדו' דקליפ' כו' (כללו' הע"ש דנוג') וכמו וירא את העם כי בר"ע הוא בבחי' מקיף דרע כמ"ש במ"א).

(ב) והנה כדי להכניע למקור כח החיצוני שבמדבר לזאת נשאו את המשכן וכליו שהוא הארון האלקי ע"י הלוי' ע"י גילוי שכינ' בכל מ"ב מסעו' דכתי' ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה הוי' בגילוי אור שע"י ממילא נכנעו ונתבטלו החיצוני' כהמס דונג מפני אש כו' וזהו ויפוצו אויבך כו' וכן ובנוחה יאמר שובה ה' כו' שכל זה ענין עלי' ויריד' בבחי' המשכו' והעלאו' רק להכניע מקור כח הקליפו' וזהו ענין מ"ב מסעו' שהוא בחי' שם מ"ב שעל ידו יהי' בחי' ההעלא' ובירור הטוב מן הרע בכל ענין עליו' (כמו בק"ש שעהמ"ט או' אנא בכח להעלו' הנשמ' מהיכלו' דק"נ ולפני קבלת ש"ק שהוא עליו' העולמו' כו' והיינו כמו במלאכי' שנא' שש כנפי' לא' כו' כידוע ומבוא' במ"א בענין מ"ב תיבו' דפ' שמע כו'). והנה כל ענין מ"ב מסעו' שבמדבר ה' הכנה לעתיד שיוכל להיות בירור הרע דק"נ ע"י בחי' גילוי אלקו' בכללו' נש"י ובכאו"א בפרט בגילוי אור שם הוי' בנשמתו ע"י עבוד' דתו"מ ואם לא המסעו' שבמדבר לא ה' בכח בבני' להכניע בחי' הרע שבגופם רק ע"י שנחלש ונכנע כח ומקור הרע שנק' עומק רע שבמדבר העמי' ע"י שם מ"ב במ"ב מסעו' אז יכול כאו"א להיות סור מרע כו' ולהי' עולה הטוב מן הרע כמו לאהב' את ה' בשני יצריך גם בלב החומרי שיתפעל ויבוא גם הוא' כו' וכן במעשה המצו' להעלו' הטוב שבק"נ כו' עד שלע"ל שיהי' שלימו' הבירור בעה"ד טו"ר דכתי' ואת רוח הטומא' אעביר כו' יהי' גילוי אלקו' גם בע"ש עו"ג כמ"ש אז אהפוך אל עמי' כו' וכת' ונגלה כבוד הוי' וראו כ"ב כו' בלי מסך מפסיק ומסתיר כלל.

(ג) וז"ש וראו כ"ב כי פי ה' דבר כו' דהנה ידוע שכל הברואי' בע"ג נתהוו מאין ליש רק מבחי' אותיו' הדיבור העליון כמ"ש בדבר ה' כו' וברוח פיו כל צבא' וכמו עד"מ אותיו' הדיבור אינו רק כח הבל חיצוני שנפרד ויוצא מעצמו' נפש האדם לחוץ ואינו תופס מקום כלל והוא אות

וירא את העם כי ברע הוא: ע"פ תשא לב, כב.
ויהי בנסוע . . . ובנוחה יאמר: בהעלותך י, לה-לו.
כהמס דנוג: תהלים סח, ג.

בק"ש שעהמ"ט או' אנא בכח: ראה פע"ח שער קששעהמ"ט פ"ב. שער הקרבנות פ"ב ופ"ה.
שש כנפי' לא': ישעי' ו, ב. ראה פע"ח שם.

במ"א בענין מ"ב תיבות דפ' שמע: ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"ב) ס"ע תשטו ואילך (ובהנסמן כריש המאמר שם).

לאהב' . . . בשני יצריך: ברכות נד, א.

הוא: תיבה אחת מטושטשת כאן בהכתי', ואוצ'ל: לאהבה.

ואת רוח . . . אז אהפוך . . . ונגלה: זכרי' יג, ב. צפני' ג, ט. ישעי' מ, ה.
בדבר ה': תהלים לג, ו.

ההיא כללו' ה' המוצאו' שנק' אתא קלילא דלית בי' מששא וטפל ובטל לגמרי לגבי עצם כח הדיבור שנק' רוח ממללא כו' וכ"ש לגבי המח' שבמוח כו' רק לגבי המקבל השומע הדיבור הוא נק' משפיע ונק' דבר ויש כו' אבל לגבי המדבר אינו תופס מקום כלל וכלל וכך הוא למעלה בבחי' דיבור העליון בי' מאמרות וכל צרופיהם בפרטו' שנק' משפיע לעולמו' וכל הברואי' כמו שא' בצלאל הי' יודע לצרף אותיו' שנבראו בהן כל העולמו' כו' וכמ"ש כן דברי אשר יצא מפי כו' כי הוא אמר ויהי כו' אבל לגבי עצמו' אלקו' אינו תופס מקום כלל ולא נק' הסתר וצמצום כלל לגבי עצמו' אלקו' וע"כ קמי' עצמותו ית' אין שינוי כלל בין קודם שנברא העולם כו' כמ"ש את' הוא כו' לפי שבטל ונכלל הכל בעצמו' וכלא ממש חשיב וע"כ אין הסתר לפניו כלל וכלל ורק מצד בחי' התגלו' אותיו' הדיבור להשפעת העולמו' להחיו' רוח שפלי' נרא' לבחי' יש ודבר מה (וע"כ בשבת א' ממצוא חפצך ודביר דביר כו') וע"כ לעיל שיתגלה כבוד הוי' שהוא למעלה מאותיו' הדיבור שהוא שם אלקי' (כמא' לעיל יוציא חמ' מנרתק' שהוא שם אלקי' שנק' נרתק' לשם הוי' כו') וראו כ"כ מפני שלא יסתיר כלל לגבי גילוי עצמו' אלקו' שהוא שם הוי' ע"כ יהי' גילוי אלקו' בכ"כ גם בע"ש דנוג' כו' וכמו שאו' ויראוך כל המעשי' כו' לפי שידע כל פעול כי אתה פעלתו כו' וזהו ובאו במערו' צורי' כו' מפני פחד ה' להיותו בא בבחי' גילוי גמור גם כשכל אנושי ולב הטבעי דכ"ב כו' וע"כ יהי' ביטול האלקי גם במזיקי' וטורפי' וכמו וארי' כבקר כו' (כדוגמא שנשאו הפרו' את הארון וחמורו של רפבי' יוכיח) וזהו וראו כ"כ כי פי הוי' דבר דהיינו שיראו שדבר ה' המחיי' כל העולמו' הוא נמשך משם הוי' דהוי' הוא האלקי' כולא חד בלי שום מסך מפסיק כלל ולא ירא' בבחי' יש נפרד כלל ודיל'.

(ד) והנה לזה הי' כל עיקר ענין המסעו' שבמדבר שיהי' הכנה לעתיד לשלימו' הבריור דרע דקינ' להיו' גילוי אלקו' גם בע"ש דנוג'.

ההיא אתא קלילא דלית בי' מששא: באקדמות לשכועות: הקם עלמא . . . באתא קלילא דלית בה מששותא. והובא בלקרית האינו עד, ד. וראה אגהית פיד (צד, סעיב), אגהיק סיה (קז, ב).
רוח ממללא: ת"א לבראשית ב, ז.
בצלאל הי' יודע לצרף: ברכות נה, א.
כן דברי . . . הוא אמר ויהי: ישעי' נה, יא. תהלים לג, ט.
את' הוא: נוסח תפלת השחר.
ממצוא חפצך: ישעי' נה, יג.
לעיל יוציא חמה מנרתקה: נדרים ת, ב.
ויראוך כל המעשי': נוסח, ובכך תן פחדך בתפילת ריה.
ובאו במערות צורי': ישעי' ב, יט.
וארי' כבקר . . . שנשאו הפרו': ישעי' יא, ז. שמו"א ו, ז ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שכה. ובכ"מ.
וחמורו של רפבי': ראה חולין ז, סעי' ואילך. שבת קיב, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשסו. ושי"ב.
דהוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה. לט.

כמו וראו כ"ב כנ"ל (וזהו זכרתי לך חסד נעורייך לכת"ך אחרי במדבר וכן מי זאת עולה מן המדבר כו') להכניע הרע דק"נ כו' שזהו למעלה תענוג עליון יותר מגילוי אלקו' שנמשך ע"י מעשה טוב דמ"ע דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא כו' וזה ה"י תחלת הכונה לברר ולהעלו' הניצוצו' הטובי' שנפל בשה"כ כו' וראי' מענין השס"ה ל"ת שהן בי"ה שלמעלה מן רמ"ח מ"ע שהן בו"ה כו' וזהו עיקר ענין העוה"כ כידוע דמה שיראו כ"ב כו' כנ"ל היינו לפי שלע"ל יוציא חמ' מנרתק' שהוא להסיר המסך דשם אלקי' כנ"ל והוא שיסיר בחי' הצמצום וההעלם דחוש"ך סתר"ו ויתגלה מן ההעלם דוקא כמו מגלה עמוקו' מני חושך כו' שזהו התגלו' אור העצמו' כמו שהוא ממש מבלי שום העלם וצמצום הראשון כידוע ואין זה בא רק ע"י שיתהפך חוש"ך לאור למט' ע"י ביעור הרע באתכפיא ואתהפכא כו' וזהו שכ' בזוהר דמאן דלא מהפך חשוכ' לנהורא ומרירו למיתקא בהאי עלמא לית ל"י חולקא בההוא עלמא שהוא העוה"כ וד"ל).

(ה) וזהו כללות ענין נסיעת המשכן עם כליו במדבר העמ"י דוקא שהוא גילוי שכינ' במדבר מקור הע"ש דנוג' והתור' נצחי' היא ויש גם עכשיו כל זה וכמו שא' מי זאת עולה מן המדבר"ר יפה כלבנה כו' שזהו קודם התפלה שצ"ל לב נשבר וכובד ראש להכניע בחי' מקור הרע שנק' עומק רע שלא יומשך עליו כח שע"ט להשפיע בו כל מיני רע וטומא' ולא יטמטם לבו ומוחו כאבן לבלי יוכל לבא להתפעלו' אוי"ר אלקי' בפסד"ו וק"ש כו' ואין זה רק ע"י שיטהר לבו מכל סיג ויכין לבבו באמת לדרוש אלקי' כמו מי יעלה בהר ה' שהוא אהבה רבה נקי כפי' וכ"ר לבי"ב דוקא שהוא לעשו' לבבו נקי ובר מכל טומא' מח' רעה ע"י שיכנע לבבו בלב נשבר ונדכה ביותר ואז יחלש כח ועומק [רע] ויגבר כח ועומק טוב שבנשמ' האלקי' שכמו דתוקפא דגופא חולשא דנפשא כך חולשא דגופא תוקפא דנפשא ו]כמו כ[של] בעוני

זכרתי לך חסד: ירמי' ב, ב.

מי זאת עולה מן המדבר כו': שה"ש ג, ו [מי גו' מן המדבר כתמרות עשו' מקוררת מור ולבונה גו']. ושם ת, ה [מי גו' מן המדבר מתרפקת על דודה], וראה להלן ריש את ה.

דכד אתכפיא סט"א: זחי"ב קכח, ב.

השס"ה ל"ת . . . בי"ה: ראה זחי"א כד, א. ת"ו בהקדמה (ד, סע"ב. ועוד). לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.

מגלה עמוקו' מני חושך: איוב יב, כב.

בזוהר דמאן דלא מהפך חשוכ' לנהורא: זחי"א ד, א.

והתור' נצחי' היא: ראה גם תניא רפי"ו.

מי זאת עולה מן המדבר יפה כלבנה: ב' כתובים: מי זאת עולה מן המדבר [שה"ש ג, ו. ה, ה. ראה לעיל ריש את ד']. מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה [שה"ש ו, י].

וכובד ראש: ראה ברכות ל, ב.

שע"ט: = שערי טומאה.

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ד.

דתוקפא דגופא חולשא דנפשא: ראה זחי"א קפ, ב. קמ, ב.

כחי ולהי'ן] עייזן] נשבר נחלש כח דקליפ' יוגבר עייזן כח קדישא דנשמ' והוא עיי הטלית (שהוא בחי' מקיף כמקיף דיריעו' כמשי"ת).

וואיז) והנה כמו שהי' נסיעת המשכן עם כליו במדבר העמי' דרך כלל שהוא הי' הכנה כללי' לדורו' הבאי' ולעיל כנ"ל כך הוא דרך פרט בכאוי"א מישראל כי התור' ניתנה לכאוי"א בפרט ויש בחי' משכן וכלי' ככל א' וכל פרטי עניני' הכל יש בנפש האדם כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם והליל בתוכו אלא דרשו רז"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם היינו בתוך כאוי"א וכן א' ונתתי משכני בתוכם וא' בזוהר משכונא דילי' גבייכו והוא בחי' גילוי שכינ' בכאוי"א בנפשו עיי העבודה תמה בעבוד' שבלב ומוח בתפלה ותור' ומצו' שממשיך גילוי אלקו' בנפש כאוי"א לפי עבודתו נק' משכן ה' בנפשו וכאוי"א יכול לעשו' משכן ה' בנפשו כי כאשר לבנו טהור כמו בר' לביב כו' והיי' שא' לב טהור ברא לי כו' ואין טהר' אלא מן הטומא' וכל סיג ופסולת דרע בלתי לה' לבדו אז נק' משכן ה' שישכון בנפשו וגילוי אור ה' ממש ולא יבא בו זר וטמא לחללו (ולהיפוך כאשר אין אלקי בקרבי מצאוני הרעו' כו' שתיסרך רעתך כו') וכמ"ש נקי כפי' ובר לבב כו' ישא ברכ' מאת הוי' ממש כו' וענין גילוי זה היינו כמו שהי' גילוי שכינ' במשכן ה' במדבר העמי' שלא הי' חושך הקליפ' מסתיר כלל וכלל וכמו שיהי' לעיל כנ"ל במ"ש ונגלה כבוד ה' כו' כך יכול להיות גילוי אלקו' בנפש האדם עיי הזדככו' וטהרת לבו מכל סיג כנ"ל שלא יסתיר לו חושך ורע דקליפ' כלל עד שיוכל להכיר את בוראו שהוא עיקר ומקור חיו' העולם בלי שום הסתר וצמצום כלל כמו שאין הסתר לפניו כלל כנ"ל וכמו שיהי' לעיל על כל בשר כשיתגלה כבוד הוי' ויראו כיב כנ"ל דמה שנראה העולם בבחי' יש ודבר נפרד מאלקו' כמו הנהגו' הטבע וגוף העולם ומלואו בגסו' וחומריו' היינו מפני רוב הצמצום וההסתר ביותר כנ"ל אבל כשלבב האדם זך וברור ביותר מופשט מכל גסו' וחומריו' הגוף אז ירא' בעין השכל שבלב ומוח איך שאין בו הסתר וצמצום כלל כמו שהוא קמי' ית' דכולא קמי' כלא כו' כי עיי זכו' הלב ביותר נגלה אלקו' גם בבחי' ההסתר והצמצום שלא יסתיר ויצמצמם כלל כנ"ל דמה שנרא' העולם ליש ופירוד מאלקו' הוא רק מפני גסו' וחומריו' דנהיב אבל בבירור והזדככו' החומר בתכלית ירא' בראי' חושיי' כח האלקי שבכל הברואי' וכמו וראו כיב כו' (וכמו שידוע בהה"מ ז"ל שעיי הסיגופי' והזדככו' יתירה זכה לראו' לכח הפועל אלקי בכל הברואי' עליוני')

ועשו לי מקדש . . . דרשו רז"ל . . . בתוך כאוי"א: תרומה כה, ח. ראשית חכמה שער האהבה פ"ז (קרוב לתחלתו). שליה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

ונתתי משכני . . . בזוהר משכונא דילי': בחוקותי כו, יא. זחיג קיד, א ואילך. זחיב רמא, א.

בר לבב: תהלים כד, ד.

לב טהור ברא: תהלים נא, יב.

אין אלקי בקרבי . . . תייסרך רעתך: וילך לא, יז. ירמ"ב, ב, יט.

בהה"מ ז"ל שעיי הסיגופי' . . . לראו' לכח הפועל: ראה להלן בהמלואים להמי"מ (בסוף הספר).

ותחתוני' כו' (וגם בדור שאחריו הי' צדיק א' שמפני הזדככו' החומר ביותר ראה הכוכבי' שאינן נראין בכל כלי האצטרלוב שאין להם מספר כלל כידוע) (וידוע שהאדם נק' עולם קטן וכמו שאצלו נעשה בחי' משכן בנפשו ע"י טהרת זוכו' לבבו ביותר כך נעש' למעלה בכל העולמו' כמ"ש בצלמינו' כדמותינו' כו').

(ויזן) והנה מעתה יש להבין דרך פרט שהי' במשכן ג' דברי' יריעו' וקרשי' וכלים ארון ושולחן כו' וב"ג נשאו היריעו' שהן בחי' מקיפ' והוא הנק' מכסה האהל על הקרשי' והכלים שבתוכו וגם מכס' התח"ש אשר עליו והיריעו' הי' כלול מו' גוונים תכלת וארגמן כו' וגם התח"ש הי' בו כמה גוונים כתרנו' תח"ש ששגוונא ששש בגוונים והוא ענין ששה מדו' חגי' כו' כמו לך ה' הגדולה וגבור' כו' ובתחש של עור הן ו' מדו' שבלבוש המעשה וע"כ כוללים יחד ונק' ששגוונא כו'. ותחלה יש להבין ענין הקרשי' שהן עיקר המשכן בד' דפנו' והיריעו' נק' אהל המשכן כמו נוט' שמי' כיריע' בבחי' מקיף ע"ג הקרשי'. והענין הוא שהקרשי' היו מעצי שטי' כמו המלאכי' שהן נק' עצי שטים עומדי' כו' כי הנה ידוע שהמלאכי' נק' עומדי' ונשמו' נק' מהלכי' כמ"ש ונתתי לך מהלכי' בין העומדי' האלה וכן שרפי' עומדי' ממעל לו כו' ופי' עומדי' הוא בחי' ביטול העצמו' לבד וכמא' אין עמידה אלא שתיק' כמו בעמדי' תרפינו' כנפיהם שהוא מפני שבש"ע שהיא בעמיד' דוקא שהוא בלחש ובשתיק' כו' מפני שכל ביטול העצם אין בו גילוי התפעלו' כלל כמו במ"ת דכתי' וירא העם וינועו ויעמדו' מרחוק וכמו הבא לפני המלך פתאום שיתבטל עצמותו עד שישאר עומד בלי תנועה ובלא דיבור רק שותק כאבן דומם כו' והיינו הנק' עומדי' בבחי' ביטול העצמו' מכל וכל כו' ולמטה באדם היינו בחי' ביטול הרצון שלא יהא לאדם שום רצון זר זולת הרצון לה' אחד לבדו כמו מי לי בשמי' ועמך לא חפצתי כו' וכמא' בטל רצונך מפני רצונו כו' וזהו רק מצד בחי' הביטול בעצם דוקא שלא מחמת התפעלו' אהב' ודביקו' כלל.

הכוכבי' . . שאין להם מספר: ראה ס' החקירה קא, ב. ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.

שהאדם נק' עולם קטן: אדרי"ג פלי"א. ובכ"מ.

בצלמינו כדמותינו: בראשית א, כו.

כתרגו' תחש: נשא ד, כה. תרומה כו, יד. שבת כח, א.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

נוט' שמים כיריעו': תהלים קד, ב.

המלאכי' . . עצי שטים: ראה שהש"ר עה"פ ג, יא. זחי"ב קסט, א. קע, א.

שהמלאכי' נק' עומדי' . . ונתתי לך מהלכים: זכרי' ג, ז. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תרסז.

ושינו' לקרש חי"ב ע' 94.

שרפי' עומדי' . . אין עמידה אלא שתיק' . . בעמדם תרפינו': ישעי' ו, ב. סוטה לט, א (וראה לקרית נשא

כב, ג). יחזקאל א, כד.

וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.

מי לי בשמי' . . בטל רצונך: תהלים עג, כה. אבות פ"ב מ"ד.

(חיי"ת) דהנה מה שיבא האדם לכלל ביטול רצון זר מחמ' התפעלו' אהב' ודביקו' שהוא הרצון לה' זהו הנק' מהלך שכל התפעלו' הנפש ברצון ואהב' נק' הילוך שילך ויעלה בזה ממדרג' למדרג' ולא נק' עומד כו' כי הרי יהי' ערך ביטול הרצון רק לפי'ע האהב' ובהיותו עוסק במו"מ שחלף ועבר לגמרי התפעלו' האהב' האלקי' אין בו ביטול רצון כלל וכ"ש כאשר יפול ברצונו' זרו' כו' שזהו הנק' מהלך או שהולך ועולה או שהולך ויורד כמו מי יעלה כו' ואם אינו עולה ממילא יורד ויפול הנופל כו' אבל בחי' עומד היינו שאינו נופל לעולם ממדרגתו (וגם לא יעלה יותר כו') וענין העמידה הזאת היינו רק מצד עצם מהותו כמו שהוא בעצמיו' שלו גם קודם שיגיע לעבוד' שבלב בהתפעלו' אהב' ודביקו' כו' לא יהי' לו שום רצון זר המנגד לרצון ה' שזהו גם בעסקו ככל היום במו"מ בשוק לא יפול ברצון זר שנגד רצון ה' כמו בגזל ועריו' וש"ד האסורי' לגמרי וכה"ג ואף במח' רעה לא יטה לבו ודעתו כלל ולא מצד התפעלו' אלקו' באהב' כלל רק מצד עצם הביטול רצון שבו שזהו הנק' עמידה שנק' שתיקה שלא יוכל להיות' נפרד מאחדו' ה' וכמו ועמך לא חפצתי כו' אע"פ שעדיין אין בו שום התפעלו' אהב' אלקי' כלל ואח"כ שיגיע למדרג' האהב' והדביקו' ומואס ברע מצד ההתפעלו' אלקי' זהו דבר נוסף על העצם לבד כו' וד"ל.

(טית) וזהו כמו בחי' העצמות באדם אע"פ שאין בהן חיו' הרוחני שבדם הוא הנפש כו' עכ"ז הן עיקר קיום מעמד ומצב כל בנין הגוף להיות שהן בחי' עצמיו' האדם כמו עור ובשר תלבישני וכגביני' תקפיאני הרי העו"ב בחי' לבוש לבד והעצמו' הן עצם האדם וכך הוא לענין טומא' אהל כידוע וד"ל וז"ש כל עצמותי' תאמרני' כו' כל עצמותי' דוקא שהוא בבחי' עצמיו' ממש אע"פ שאין בזה רק ביטול הרצון הזר לבד ובלא התפעלו' אהב' ודביקו' כלל כני"ל וע"כ זהו קודם להעבודה שבלב באהב' ודביקו' אלקי' מפני שהוא קיום מעמד ומצב האדם שצריך להיות' כל היום בתמידו' בחי' ביטול רצון זר עכ"פ ואינו תלוי בעבוד' הלב והמוח כלל (וראי' לזה ממה שאנו רואי' ככלל ההמון בכל דור ודור מגדול עד קטן שכל עיקר סיבת הקיום החזק בכאו"א מישראל להיות' סור מרע ועשה טוב בפ"מ כל הימ" הוא רק מצד בחי' העצמיו' של נקודת יהדותו כו' עד שהוא כמו טבע בנפשם ממש שיוכלו לבטל כל רצון זר בתמידו' שלא לעשו' דבר השנאו וטעב בעיני ה'

מי יעלה . . ואם אינו עולה ממילא יורד: תהלים כד, ג. ראה סה"מ תקס"ג (ח"א) ע' רלו.

שבדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

עור ובשר תלבישני: איוב י, יא.

והעצמו' הן עצם האדם . . טומא' אהל: ראה גם ס' מאמרי אדה"ע ענינים ע' רל [מאהלות פ"א מ"ח.

עדיית פ"י מ"ג]. לקו"ת במדבר יז, ג. ביאוה"ו קכב, א. סה"מ תקס"ה ח"כ ע' תתיב ואילך. אוה"ת שופטים ע' תתנד.

כל עצמותי' תאמרני': תהלים לה, י. וראה בהנסמן לעיל.

כו' ולהיו' חפצו במצו' ה' ותורתו כו' ואם הי' זה רק מצד ערך טוב עבודתם ביגיע' שבלב ומוח כתפלה ודאי הי' נפסק כח זה לגמרי בהיותם טרודי' ומבולבלי' לגמרי בצוק העית' בפרנס' ולא היו עומדי' כלל בנסינונו בכואם למקום טומא' וכל דבר רע כו' שהרי זהו השוה בכל נפש מישראל גם שאינו עובד ה' באהב' כלל כו').

(י"ד) **והנה** אחר בחי' ביטול רצון הנ"ל שמצד העצם יגיע האדם למדרג' התפעלו' אהב' אלקי' בדביקו' והתקשרו' הנפש ברצון עמוק עמוק ביותר עד בחי' כלות הנפש ממש כמו נכספה וגם כלת' נפשי כו' וכן צמא' לך נפשי כמה לך בשרי כו' כלה שארי לבבי כו' וזהו בחי' תכלת שהי' ביריעות מל' תכלה שהוא כליון הנפש כמו כלת' נפשי כלה שארי כו' שזהו כללו' ענין היריעו' שהעיקר בהן הוא התכלת והתכלת כלול מו' גוונים והוא ארגמן ותולעת שני ושש משזר כו' (כמשי"ת) ואמנם הקרשי' קודמי' ליריעו' שהקרשי' עיקר בנין האהל והן כמו בחי' העצמו' כאדם שנק' רוב בנין כו' והיינו בחי' ביטול הרצון הזר מצד בחי' עצמיו' לבד כנ"ל שנק' עצי שטי' עומדי' בתמידו' בלי שינוי ונפילה כלל כמו המלאכי' עליוני' כנ"ל אך היריעו' הן בחי' מקיפי' וסובבי' על הקרשי' אחר שהעמידום שהן התפעלו' המדו' באהב' וחשק שזהו בחי' מהלך כנ"ל והיינו ע"י ההתבוננו' ביח"ע ויח"ת כמו שמע ישראל ואח"כ ואהבת כו' ויש התפעלו' המדו' או"ר בהתבוננו' והשג' האלקי' ביח"ע כו' תחלה ומשם נמשך אל הלב וזהו כמו היריעו' שבבחי' מקיף שהרי בחי' התפעלו' המדו' שבשכל במוח באי' בבחי' התכללו' זע"ז והיו לאחד' ממש וזהו בחי' הששה גוונים דתכלת וארגמן כו' וז"ש וידעת היום בדעת שבמוח תחלה ואח"כ והשבות אל לבבך בהתפעלו' שבלב כמ"ש במ"א (ע"פ ראו קראתי בשם כו') וזהו ענין היריעו' בכלל שהן מדו' דבינה בבחי' מקיפי' ונמשכ' בגילוי מן ההעלם בלב כו' שהוא בחי' אורו' וכלים דארון ושולחן כמשי"ת וד"ל (וזהו רק בשעת התפלה לבד אבל בחי' הקרשי' הוא כל היום דוקא כנ"ל).

(י"א) **והנה** תחלה יש להבין מהיכן תבא בחי' ההתפעלו' באהב' ודביקו' הנפש עד כלות' ממש ע"י ההתבוננו' דשמע ישראל כו' ביח"ע דאצי' כו' מאחר שאין זה בא רק בבחי' השג' דמוח בינה לבד כידוע בפ' שמע ל' הבנה כו' אך הנה באמת ע"י בחי' השג' וההבנה באחדו' ה' שבא בהשתלשלו' דאבי"ע יגיע האדם להשיג באמת עצמותו ית' ממש שלמעלה מהיות גם מקור למקור להשתלשלו' דע"ס דאבי"ע כו' והוא הכונה בתיבת

נכספה . . צמא' לך . . כלה שארי: תהלים פד, ג. סג, ב. עג, כו.

העצמו' באדם שנק' רוב בנין: ראה בהנסמן לעיל לסעי' ט.

וידעת היום . . במ"א ע"פ ראו קראתי: ע"פ ואתחנן ד, לט. ויקהל לה, ל. ראה סה"מ תקס"ד ע' סה

(ובהנסמן בהמ"מ שם).

אחד שהוא בחי' אחדו' הפשוט' ממש כו' ויובן זה עפ"י הידוע עמ"ש כי אל דיעו' ה' כו' שיש ב' דיעות הפכיי' בחי' ד"ע ובחי' ד"ת ולפני עצמותו ית' שוין ממש שמחבר ב' הדיעו' יחד כו' והענין הוא כידוע בזוהר דאית מחשב' ואית מחשב' כו' בחי' מח' עילא' שנק' מחשב' הקדומ' כו' הוא הנק' מחשב' הכללי' והיינו בחי' ד"ע שמלמעלה למטה שלמעלה מכל ההשתלשלו' דקו"ח באבי"ע ובחי' מחשב' הפרטי' היינו בחי' קו"ח שאחר הצמצום הראשון כו' שיורד ונמשך בדרך פרט להאציל ע"ס כו' ומאצי' לבי"ע כו' וזהו הנק' בחי' ד"ת כו' וביאור הענין ידוע שכאשר עלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' עדיין לא יצא לגילוי אור כלל רק כלול הי' בהעלם עצמותו ית' ממש ולכך נק' רצון הפשוט בתכלית והוא הנק' מחשב' הפשוט' שזהו בחי' מל' דא"ס שעלה במח' אנא אמלוך כו' שקודם הצמצום דקו"ח כו' והוא בחי' מח' הכללי' שכוללת כל ההשתלשלו' שנשתלשל אח"כ מבחי' העלם העצמו' שבמח' זאת לגילוי אור דע"ס דאצי' וג' עולמו' בי"ע כו' וכל התחלקות דשית' אלפי שני דהוי עלמא עם האלף הז' שהוא העוה"ב וכל חלקי המדרגו' שבג' עולמו' הללו בבחי' ג"ע העליון וג"ע התחתון כו' וכל פרטי עליו' העולמו' עד גם מה שיהי' עליו' העולמו' בעוה"ב ואח"כ בשמט' שני' עד ג"א יובלו' (כמו ילכו מחיל כו') הכל עלה במח' הכללי' הנ"ל בסקירה א' ממש כענין המא' צופה ומביט עד סוף כל הדורו' בסקירה א' ממש כמשל הרוצה לבנות בנין גדול שעולה במח' בכללות בהעלם עצמותו כל הבנין כולו מראשו לסופו בבת א' ואח"כ כשבא לכלל גילוי יצא אור הרצון הפשוט הזה לבחי' התחלקו' וסדר מראש לסוף על כל פרט ופרט בפ"ע כו' וזהו שנק' בזוהר ובל' רז"ל מחשבה אחת כו' והוא בחי' ד"ע שהוא מיש לאין מיש האמיתי נמשך רק מח' אחת דמח' זאת הגם שהיא כוללת כל ההשתלשלו' דקו"ח עד סוף העשי' כלא ממש חשיבא לגבי מוה"ע ית' ממש לפי שהמח' אינה רק בחי' לבוש לבד לגבי העצמו' ממש וכמו הלבוש שפושטו ולובשו לפי שאינו נחשב מבחי' העצמו' הרי שבמח' זו יש בו רצון וחכמ' ומדו' עכ"ז אינו רק בחי' לבוש בעלמא לגבי בחי' העצמו' ממש כמו שאנו רואי' בנפש האדם שמחשבתו התמידי' שמשוטטת תמיד הגם שבא' בדרך כללו' לבד כמו לבנות בנין או לעשו' מו"מ ויש בה רצון ושכל ומדו' שבלב כו' עכ"ז אינה

כי אל דיעו': שמ"א ב, ג.

בזוהר דאית מחשבה ואית מחשבה: ראה ת"ז תסי"ט (קטו, א).

אנא אמלוך: ראה לקו"ח נשא כא, ד ובהמ"מ שם (הוצאת קה"ת, תשד"מ).

ג"א יובלו': = נו"ן אלפים. ראה סה"מ תקס"ב ח"כ ע' תסב (ובהמ"מ שם). ד"ה אל תצר מכ"ק אדהאמ"צ (כפ"ח – תשל"ח) ע' 52 (ובהמ"מ שם). וראה עוד מענין ג"א יובלות בש"ך עה"ת פ' בהר.

ילכו מחיל: תהלים פד, ח.

צופה ומביט . . . בסקירה א': ע"פ נוסח ברכת זכרונות. ור"ה ית, א (וע"ש בחדא"ג). וראה לקו"ח שה"ש

ית, ד. עט"ר שער ר"ה פ"ד ואילך. אמ"ב שער הקיש פ"י ואילך. ובכ"מ.

בזוהר ובל' רז"ל מחשבה אחת: ראה להלן בהמלואים להמ"מ (בסוף הספר).

רק בחי' לבוש לבד לנפש שהרי יכול לפשוט א"ע מלבוש מח' זו לגמרי לחשוב מח' אחרת כמו שאדם פושט לבוש זה ולובש לבוש אחר כו' כך המח' משוטטת באדם פושט' ולבושה כו' (עפ"י הרצון שבנפש עצמו) לחשוב מח' אחרת ושכל אחר כי אין הנפש נתפס' במח' בעצם מהות' כמו שאינו נתפס' בשכל ומדו' רק חלק קטן ממנה מתלבש בשכל ומדו' וכן מתלבשת הנפש במח' הכללי' ורצון הכללי (וכמו שהשכל מתלבש במחשב' לחשוב אותו השכל הפרטי או האהב' שבלב הפרטי' כך גם מח' הכללי' אינו אלא לבוש לגבי עצם הנפש שמתלבשת בה בדרך פרט זה ואינה נתפס' בה כלל ויכול' לפושט' כו').

(י"ב) וכך יובן למעלה במח' אחת הכללי' הנ"ל שצופה ומביט בה כלליו' כל ההשתלשלו' מראש לסוף כא' שאין זה ערוך כלל וכלל לגבי עצמותו ית' ממש ואינו נתפס בה כלל וכלל אלא כמו התלבשו' בלבוש שיכול לפושטו כו' וז"ש איהו תפיס בכ"ע ולית מאן דתפיס ב' כלל ועל בחי' מח' זאת הכללי' א' לית מחשב' תפיס' בך דהיינו מחשב' הקדומ' הכללי' הנ"ל וכן בל' הגמ' הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו כו' (בחי' מקום הוא כולל ו"ק מעלה ומט' כו' ואין גם כל ההשתלשלו' בכלל נק' מקומו ממש משום שאינו אלא בחי' לבוש אע"פ שהוא ית' מקומו של עולם כמו שאו' ברוך המקום ברוך הוא כו' מפני שהוא מתלבש בבחי' מח' הכללי' הנ"ל) והרי זהו דבר והיפוכו כא' איהו תפיס בכ"ע ולית מאן כו' וכן הוא מקומו כו' ואם אינו נתפס במח' זו הכללי' איך א' דתפיס בכ"ע והוא מקומו ש"ע כו' אך זהו הענין דב' דיעו' ההפכית' שסובלם יחד כמ"ש כי אל דיעו' ה' כו' והענין הוא דבחי' ההתלבשו' במח' הכללי' הנ"ל נק' ד"ע שזהו מה שיודע כלליו' כל ההשתלשלו' בבת א' (כאדם שיודע א"ע מראשו לרגלו בבת א') שנק' ידיע' כללי' (ובל' הרמב"ם הוא מה שבכח ידיע' עצמו יודע כל הנבראי' ולא בידיע' שחוץ ממנו כו' ובל' הע"ח הוא מה ששיער בעצמו בכח (שז"ש גליף גליפו בטה"ע כו') מה שעתיד להיות בפועל בכל ההשתלשלו' דקו"ח כו') ובחי' ד"ת היינו מה שנמשך מהעלם העצמו' לידי גילוי בדרך פרט שזהו נק' בחי' המשכה מאי"ן ליי"ש מהעלם לגילוי ובל' הגמ' הוא מקומו ש"ע כו' איהו תפיס בכ"ע בפרטות ונק' ממלא כ"ע עד סוף עולם העשי' והוא נק' ד"ת היפך ד"ע הנ"ל שזהו בחי' הידיע' בפרטיו' שנתפס הרצון ושכל כו' בכל פרט

איהו תפיס בכ"ע: = בכולהו עלמין. זח"ג רכה, א. וראה זח"ת יתרו לד, ד.

הוא מקומו ש"ע: ביר פס"ח, ט.

ברוך המקום: נוסח ההגדה.

כי אל דיעו': נסמן לעיל ריש ס"א.

ובל' הרמב"ם . . ידיע' עצמו: ה"ל יסוה"ת פ"ב ה"י.

ובל' הע"ח . . ששיער בעצמו בכח: ראה מק"מ לוח"א טו, א. שער היחוד לכ"ק אדהאמצ' פ"י ואילך.

סה"מ תשי"ט ס"ע לד (השני) ואילך. ובכ"מ.

גליף גליפו: זח"א טו, א.

דוקא כמו המבין אל כל מעשיהם כו' וכן עיניך פקוחו' על כל כו' וכה"ג ונק' מח' פרטי' כמשל העוסק בבנין שחל הרצון ומח' על כל פרט בפ"ע כנ"ל ועכ"ז ב' הדיעו' הללו מתחברו' יחד לפני מוה"ע ית' יחדיו כא' ממש (וכמ"ד שמי' וארץ כא' נבראו ממש שנא' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו ממש כו') והטעם הוא לפי שמוה"ע ית' ממש כמו שהוא הרי הוא מובדל בערך מהיו' גם בחי' מקור למקור כל שפע כו' שהרי הוא ית' יחיד לבדו בבחי' אח"פ בתכלית וע"כ א' דלמת"ב כלל אי"כ הרי בחי' מח' הכללי' עם מח' הפרטי' שוין לפניו ממש ואינם ב' הפכי' כלל וכלל וד"ל (וראי' לזה ממש שיש דבר והיפוכו כא' כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראו' כו' וכדוגמא שמצינו ביוסף שהי' טרוד גדול במלאכתו ולא נפסק כלל מדביקותו למעלה מפני שהי' למעלה באצי' שאינו מלובש ונתפס בבי"ע כלל כו' וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' וכן מה מאד עמקו מחשבותך וכמו נפלאותך ומחשבותיך אלינו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

(י"ג) וזהו ה' מלך גיאו' לבש כו' פי' מה שה' מלך להיות מלכותו מלכו' כ"ע מראשית הקור"ח כו' עד מל' דמל' דעשי' שמלובש בגלגלי' וצבא השמי' התחתוני' דעשי' עד שמלך אלקי' גם על גוים שהן ע"ש דנוג' דעשי' כו' הכל הוא בא ע"י בחי' לבוש זה הראשון הכללי שהוא בחי' מח' אחת הכללי' הנ"ל (שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום שנק' מלך יחיד מרומם לבדו כו') (וכן נק' שמו הגדול כמו י"הא שמי' רבא מברך כו' ונק' מלך הקדוש וכן את' אחד ושמיך אחד כידוע) וזהו עיקר הכונה באחד דק"ש דא' הוא א'לופ"ו ש"ע שהן ז' רקיעי' וארץ שבחי"ת וד' רוחו' שבד' כו' אבל אין העולם הוא מקומו העצמי כי אינו רק בחי' לבוש לבד כנ"ל ואינו נתפס בו כלל ועכ"ז הכונה הוא כמ"ש ז"ל תמליכהו בשמי' וארץ וד' רוחו' כמ"ש במ"א (וזהו שא' במדרש ב' לבושי' נתלבש הקדב"ה בחכמ' ותבונה ודעת כו' כי כל העיס כלול' בלבוש א' שהוא מח' הכללי' הנ"ל והוא מ"ש

המבין . . עיניך פקוחו: תהלים לג, טו. ירמי לב, יט.

שמי' וארץ . . קורא אני עליהם: חגיגה יב, א. ישעי' מח, יג (ושם: אליהם).

המגביהי לשבת: תהלים קיג, הו.

ביוסף שהי' טרוד גדול במלאכתו: ראה תריח ויחי קב, ב ואילך. לק"ש ריגש תשמיז, ס"ד. וככ"מ.

כי לא מחשבותי . . מה מאד עמקו: ישעי' נה, ח. תהלים צב, ו (מה גדלו גר מאד עמקו).

נפלאותיך ומחשבותיך . . וכמ"ש במ"א: תהלים מ, ו. וראה תו"א מקץ לא, ג. תריח מקץ עט, ג.

ה' מלך גיאו' לבש: תהלים צג, א.

שמלך . . על גווי"ם: תהלים מז, ט.

את' אחד ושמיך אחד: מנחה דשבת. וראה ד"ה אתה אחד (מכ"ק אדהאמ"צ. קה"ת — תשכ"ה)

ס"ע 3 ואילך.

באחד . . אלופו ש"ע: ראה ב"י או"ח סס"א [הובא גם בהגהת אדהצ"צ כסה"מ תקס"ג ע' שפח]. ובסידור

(עם דא"ח) פו, סע"ג — בשם הטור.

תמליכהו בשמים וארץ . . כמ"ש במ"א: ברכות יג, ב. ראה סידור שם. אמ"ב פתח השער בתחילתו.

ב' לבושי' נתלבש הקדב"ה: ראה להלן בהמלואים להמ"מ — בסוף הספר.

במאמר א' כו' וכמו שאו' ברוך שאמר והי' העולם כו') והנה אחר שיתבונן האדם בכל זה איך שכל ההשתלשלו' דאבי"ע בפרטו' בכל האורו' עליוני' כלול' במח' אחת הכללי' הנ"ל בתכלית היחוד כפרט לגבי הכלל כנ"ל וגם בחי' מח' אחת זו טפל ובטל ממש בעצמותו ממש שהוא בחי' אח"פ בתכלית דלמת"ב כלל אפי' מח' הקדומ' הכללי' כלבוש שפושט כו' כנ"ל ע"כ ודאי שיבא האדם לכלל התפעלות באה"ר העצמי' שהיא כלות הנפש למס"נ באחד הפשוט ממש וכמו מי לי בשמי' כו' שהן בבחי' ההשתלשלו' דסובב וממלא לבד כו' וזהו ענין היח"ע שנק"ש בשמע ישראל כו' אע"פ שהוא רק בבחי' השג' והבנה איך שכל ההשתלשלו' נכללי' בעצמותו ית' אבל יגיע מזה למס"נ באח"פ ממש שלמעלה מב' דיעות הנ"ל ווי"ש ה' אחד ממש וד"ל.

(י"ד) וזהו כללו' ענין היריעו' שבמשכן שכלול' משה המדו' דאוי"ר כו' שהן ו' גוונין דשש משזר תכלת וארגמן כו' ע"י ההתבוננו' ביח"ע בעצמו' אא"ס ביה שהוא מקור כל המקורו' שנק' לבושי' וכללותם לבוש א' דמח' אחת הנ"ל וד"ל אך יש להבין פרטי הענין המדו' דאוי"ר שבאי' בהתכללו' זע"ז בהיותם בהשג' שבבינה במוח כנ"ל הנה דרך כללו' הרי עיקר ההתכללו' הוא בבחי' רו"ש כמ"ש והחיו' רו"ש כו' וזהו כמו במלאכי' דכתי' בשתיים יעופף כמו העוף הפורח באויר שמנדנד בכנפיו אנ' ואנ' כו' ויובן זה בעבודת ה' באדם למטה שיש בזה התכללו' דרו"ש באופן שיהי' אחר הרצוא שוב ואחר השוב רצוא וכן חוזר חלילה תמיד כו' והפי' דרו"ש שהוא בתמידו' רו"ש כו' והענין הוא כמו שאנו רואי' באדם שירצה לידבק בה' אחד יתפעל בלבו באהבה בבחי' העלא' שהוא בחי' התשוק' והחשק הנפלא לצא' מחומריו' גופו וליכלו' ולידבק בה' לבדו כו' וכמ"ש כי רוח האדם הוא העולה כו' כניצוץ הנמשך מאליו אחר מקורו בשלהבת כו' ועכ"ז אחר העלא' זו יש בו היפוכו ויבא רק מחמ' העלא' האהב' והוא מה שיחפוז האדם ויחשוק בנפשו מאד שיהי' גילוי אור אלקו' על נפשו ע"י מצות מעשיו' ותלמוד תורה וצדק' וכה"ג כמו שמבקשי' והאר עינינו בתורתך ודבק לבבינו במצותיך כו' ויחד לבבינו כו' והרי זה החשק שיהי' המשכו' גילוי אור ה' בנפשו הוא בא בדרך יריד' והמשכה היפך ההעלא' דאהב' שהוא לעלו' למעלה כו' ולדבקה בה' עצמ' ובא סיבת רצונו בהמשכו' אלקות למט' כמו במצו' מעשיו' שנק' רמ"ח אברי' דמלכא כמשל האבר שאור וחיו' הנפש נמשך ומתלבש בו כידוע כך ע"י המצו' נמשך ויורד אור ה' להתלבש

במאמר א': ר"ה לב, א.

מי לי בשמי': תהלים עג, כה.

והחיו' רו"ש: יחזקאל א, יד.

בשתיים יעופף: ישעי' ה, ב.

כי רוח האדם הוא העולה: ע"פ קהלת ג, כא. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שא. ושי"נ.

והאר עינינו בתורתך: ברכת אה"ע — בק"ש.

רמ"ח איברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עז, סע"א). וחי' קע, ב. וחי' קיה, א.

בה למט' דוקא לפי שיש כלי שישכון בה אור האלקי כידוע והרי האהב' הית' בבחי' העלא' למעלה ונמשך מזה בחי' שוב בהמשכ' אלקו' בתו"מ וזהו שוב שבא אחר בחי' רצוא דוקא לפי שמתכללי' זע"ז והיו לאחד' כו' וד"ל.

(ט"ז) והנה כמ"כ יש בחי' רצוא אחר בחי' שוב והיינו לאחר שנמשך בחי' גילוי אלקו' במצות ע"י התפעלו' האהב' דבחי' רצוא הנ"ל הרי באתדלית נמשך אתדל"ע דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כמים הפא"פ כו' ודאי נתעורר חסד ואהב' אלקי' העליונה על נפש האדם בעשותו אחת ממצות ה' מאהב' ובפרט במצות הצדק' להחיו' רוח שפלי' שהוא עיקר הכולל כל המצות שממנו נמשך בחי' חסד עליון שנק' דרועא ימינא דקודב"ה דכתי' בי' וימינ' תחבקיני ואחרי המשכת גילוי אור החסד ואהב' רבה זו מלמעלה בנפש האדם ממילא נתעורר ע"ז אה"ר בלב האדם בבחי' רץ לבך כמים הפנים כו' והוא שמושך לבו של אדם ומעוררו לקרבת אלקי' באה"ר ז"ש אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד פי' לפי שנמשך אה"ע העליונ' מלמעלה למט' בחי' אור חסד עליון דאצי' ע"כ משכתיך ממילא בהמשכת האה"ר שנק' חסד וזהו משכתיך חסד פי' משכתיך בחבלי עבותו' אהב' אלי כאב המושך את לב בנו אליו באהב' וימין מקרב' וזהו בחי' הרצוא שבלב אדם שנעשה מלמעלה ע"י בחי' השוב שקדם במעשה המצות או צדק' כו' והרי מתכללי' רו"ש זע"ז אחר רצוא שוב ואחר רצוא וד"ל.

(ט"ז) והנה כמו שע"י המצו' וצדק' נמשך אתדל"ע לעורר את האהב' האלקי' בלב האדם כנ"ל כך הוא ע"י מצות ת"ת שכנגד כולם כו' דהנה כתי' ישקני מנשיקו' פיהו שזהו בחי' זיווג נשיקין שהוא אתדבקו' רוחא ברוחא ממש (שיש בזה יתרון מעלה מזווג ויחוד דמצו' מעשי' כפ"מ שלזה ת"ת כנגד כולם) והיינו ע"י מצות ת"ת דוקא כאשר האדם מדבר דבר ה' זו הלכה או מקרא ומשנה שהוא פי' ה' המדבר בו כענין תען לשוני אמרתך ממש שע"ז מעורר רוח דיבור העליון כענין שא' כל היושב וקורא ושונה הקדב"ה יושב ושונה וקורא כנגדו ממש ונמצא הבל רוח פי' האדם השונה וקורא מתדבק ממש ברוח הדיבור של דבר ה' שמדבר כנגדו ולכך נק' זה היחוד יחוד וזווג נשיקין שהוא בחי' אתדבקו' רוחא ברוחא ממש

דרוח אייתי רוח: ראה זחיב קסב, רע"ב (ואוה"ת חנוכה רטו, א). משלי כו, יט.
כמים הפא"פ: [= הפנים אל פנים].

הצדק' . . . הכולל כל המצות: ראה תניא פליז (מת, ב). לעיל ד"ה והי' מספר, טט"ז. ושי"נ.
חסד . . . דרועא ימינא . . . וימינו תחבקיני: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. שה"ש ב, ו, ת, ג.
רץ לבך: ט"ז פ"א מ"ח. ת"ז בהקדמה (ז, א).

אה"ע אהבתיך: ירמי' לא, ג.
ישקני מנשיקו' פיהו . . . רוחא ברוחא: שה"ש א, ב. זחיב קכד, ב.
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
תען לשוני . . . כל היושב: תהלים קיט, קעב. תדא"ר רפ"ח.

דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח העליון שהוא מוצא פי ה' ממש בדבר הלכה ומקרא זה שלומד ועי' נמשך בלב האדם התעוררו' אה' לימשך ולידבק בכוראו כו' כאב שנושק לבנו שמתדבק רוחו ברוח בנו שעי' מושכו אליו באה'ר בלתי יוכל להפרד מאתו לעולם כו' וז'ש משכני אחר'ך נרוצה פי' משכני עי' אתדבקו' רוחא ברוחא שעי' הבל הדיבור בד'ת כנ'ל ממילא משכני שמושך בנפש האדם ומעוררו באהב' רבה עד שנרוצה ממילא אחר'ך בתשוק' נפלא' כניצוץ הנמשך אחר השלהבת בלא בחיר' ורצון אלא ממילא ומאליו כו' (ופי' נרוצה ל' רבי' דקאי גם על נה'ט שתרופ' גם היא לאהב' את ה' כמו בכל לבבך בשני יצריך וכמ"ש במ"א) וזהו שכני או' משכני עי' שישקני מנשיקו' פיהו בדיבור דד'ת בהמשכת התעוררו' האהב' עד שנרוצה ממילא כו' והיינו גי'כ כענין הנ'ל בפ"י אה'ע אהבת'ך עי'כ משכתי'ך חסד פי' משכתי'ך כענין משכני בחבלי עבותו' אחר'ך עד לנרוצה ממילא אך אה'ע קדם למשיכ' זאת והוא המצות שהוא בבחי' שוי'ב כנ'ל משום דהמעש' עיקר ואע"פ שנמנו וגמרו דתלמוד גדול היינו מפני שמביא לידי מעש' וזיל בתר טעמא כו' וכמ"ש סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור כי זה כל האד'ים בחב' דתו' כו' וד'ל.

(י"ז) ונמצא מובן עכ"פ מכל זה שיש רצוא אחר שוב ואחר שוב רצוא וכן חוזר חלילה תמיד לפי שמתכללי' זע"ז והיו לאחד'י ממש וזהו כללו' ענין יריעו' דמשכן בבחי' תכלתי' וארגמן כידוע שכוללי' כמה מיני התכללי' דרו"ש זע"ז [כו'] וד'ל והנה כמו שביריעו' המשכן שנק' אהל המשכן הי' התכללי' בו' גוונים כו' כך הי' במכסה האהל שהוא מכסה התח"ש אשר עליו מלמעלה והוא יותר כללי ועי'כ תרגומו ששגוונא כו' לפי שבחי' הלבוש דתחש של עור הוא יותר חיצוני והוא לבוש המעשה של אדם כל היום בסור מרע ועשה טוב בפ"מ שבהן נזכרי' כל מיני גוונים דמדו' עליונו' שביריעו' בחי' המקיפ' ששורין על הלבוש' היותר חיצוני' דוקא והוא בחי' המעש' כל היום שנשאר בהן רושם מאור המקיף דיריעו' שהן המדו' אוי"ר רו"ש דמוח הבינה ודעת אע"פ שמדו' שבלב כבר נתבטלו כו' וד'ל והיותר כולל לכל בחי' רו"ש שבמשכן ביריעו' וקרשי' וכלים הוא ענין נסיעת המשכן וחנייתו במדבר עי' הלויים שהנסיעה הי' בבחי' רצוא והחני' בבחי' שוב כמ"ש ובנוח' יאמר שובה ה' ובנסוע הארון א' קומה ה' כו' כנ'ל שזהו כמו כללו' בחי' רו"ש דשכינ' במלאכי' שע"ז א' בכלל והחיו' רו"ש כו' והיו המסעות

משכני אחר'ך נרוצה: שה"ש א, ד.

נרוצה ל' רבי' . . . וכמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ג חיב ע' תרצב. ובהנסמן באוה"ת שה"ש כרך ג' ע'

אי.מ.

דתלמוד גדול . . . סוף דבר: קדושין מ, ב. קהלת יב, יג.

תכלת וארגמן כידוע: תיבות אלו אינן ברורות בגזכ"ק.

ובנוח' . . . שובה ה' . . . קומה ה': בהעלותך י, לה-לו.

האלה בבחי' רו"ש להיות המשכה כללי' לכל בחי' רו"ש בפרט שיהי' בכני"י אוי"ר ותו"מ לדורו' הבאים עד ימו' המשיח והעוה"ב כנ"ל באריכו' וד"ל.

(י"ח) והנה מעתה יש להבין שרש ענין עבוד' בני קהת בכלי המשכן ארון ושולחן כו'. כי הנה מבוא' למעלה בבחי' קרשי' ויריעו' שהקרשי' הן כמו בחי' העצמו' באדם כו' והיריעו' הן בחי' לבושי' שבהן המקיפי' כו' והנה כלליו' ענין כלים דמשכן הוא בחי' גילוי האורו' בכלים כמו גילוי אור החכמ' במוח כו' כנ"ל ושרש הראשון הוא בחי' אור החכמ' דתור' כמו שהיא בא' מן ההעלם לגילוי כמ"ש והחכמ' מאין תמצא פי' מבחי' ההעלם דעצמו' שע"ז נא' ישת חוש"ך סתר"ז כו' והתור' נק' אור כמ"ש ותורה או"ר וכמו מא' יהי אור אור קדמא' שהוא אור דתו' הקדומ' שיצא מבחי' ההעלם לגילוי בארון ולוחו' והיינו מ"ש באור כי טוב וא' כי טוב לגנוז והיכן גנוז בתור' שהן לוחו' שבארון שהאור דתו' הקדומ' גנוז בהן והוא כמו בחי' התלבשו' האור בכלי וכמו חכמ' מוחא' כו' דמצד עצמותו ית' נק' חכים ולא בחכ' ידיעא אך נתלבש בלבוש דאור דתו' כמו עוט' אור כשלמ' כו' וזה הי' עבוד' בני קהת לשאת את הארון והכפרת שעליו שהוא בחי' כת"ר שבחכ' עילא' כו' וזה שייך לבני קה"ת דוקא להיות שרשם בבחי' קו האמצעי שהוא התור' כידוע וד"ל וזהו שם קה"ת מל' לו יקהת עמים ות"א יתכנשו עממיא דקה"ת ל' אסיפה וקיבוץ כו' להיות שעבוד' בני קהת הי' כולל ב' דברי' א' להמשיך בחי' גילוי אור דתו' מן ההעלם כנ"ל והב' מה שיורד אור ח"ע דתור' למטה לברר ברורי' דעה"ד טו"ר פי' שבחכמ' דוקא אתברירו רפ"ח כו' וזהו ענין קה"ת לקבץ ולאספ' בירור דרפ"ח כו'.

(יט) וביאור הענין ידוע שיש ב' מדרגו' בחכמ' שבתור' א' כמו שהחכמ' היא בשרשה בהעלם דאי"ן דכת"ר ויוצא לגילוי אור ונק' תור' אור כנ"ל שזהו למעלה עדיין מבחי' הברורי' דעה"ד כו' (ונק' עץ חיים כו' בחי' פנימי' דח"ע כידוע שהתו' יש בה פנימי' וחיצוניו' כמו והיא כתוב' פנים ואחור' כו') והב' בחי' יריד' החכמ' מאי"ן ליש ממש כמ"ש מאי"ן תמצא כדי

בכני"י: חיבה נוספת ממושטשת כאן בגוכי"ק. ואוציל: ע"י.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

ישת חושך . . . ותורה אור: תהלים יח, יב. משלי ה, כג.

יהי אור . . . קדמאה: בראשית א, ג. זח"א ל, ב. זח"ב קסו, א. ועוד. וראה אמ"ב ח"ג פקני"ה (בהוצאת קה"ת

תשמ"ה — כ"ז, ב).

כי טוב . . . לגנוז: זח"א מה, ב. זחר חדש בתחלתו.

חכ' מוחא' . . . חכים ולא בחכ': ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

לו יקהת עמים ות"א יתכנשו עממיא: ראה להלן בהמלואים להמ"מ — בסוף הספר.

שבחכמ' . . . אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקרי"ת הגהות לשם.

והיא כתוב' פנים ואחור: יחזקאל ב, י.

מאי"ן תמצא: איוב כח, יב.

לברר ברורי' דנוג' כמו שא' להבדיל בין טמא לטהור כו' משום דבחי' אתברירו דוקא (רק שנמשך כח ועוז מח"ע לחית לברר ברורי' דעה"ד כו' כמ"ש בזהר עמ"ש חכמו' בחוץ תרונ' דח"ע אתמשך בחית וכמו התו' שניתנה לנו לשמור ולעשו' שנא' בה' עוז לעמו יתן כו' וזה העוז הוא מכח פנימי' החכמ' שבתו' שנק' נסתר' לה' אלקינו כו' כמ"ש חגרה בעוז מתני' כו' וזהו שהי' מכתב אלקי' חרות על הלוחו' משני עבריהם פנים ואחור כו' ובלוחו' האחרונ' לא הי' משני עבריהם מפני חטא העגל שהפסיק הארת אור פנימי' דח"ע כו' כמ"ש במ"א) וזהו שהי' עבוד' בני קהת ככתף ולא בעגלות כי עבוד' הקד"ש דח"ע עליהם וכן בשולחן ומנורה ומזבח שהן ג' קוין שכלולי' בבחי' קו האמצעי דתור' שהוא בחי' ח"ס שבכת"ר עליון כידוע וד"ל.

וזוהו שאמרו •

ביאור לתורה דפ' נשא בעז"ה

להבין מ"ש בכתבי האריז"ל דשרש בחי' מקיפים ופנימי' שבאצי' הוא מבחי' עגולים ויושר שנמשכים מבחי' הקו כו' שהקו הוא שנמשך בבחי' ע"ס דיושר וגם בבחי' ע"ס דעגולים כו' ומצד בחי' היושר דקו הוא הולך ומשתלשל בירידת המזריגות מעילה לעילה עד דרגלי א"ק דיושר מסתיים בסוף העשי' כו', אבל בחי' העיגולים דקו הוא בבחי' מקיף עד למטה מתחת רגלי העשי' בהשוואה א' לכל צד למעלה ולמטה (כי בבחי' היושר הפנימי מכולם משובח מכולם והחיצון גרוע מכולם והוא עולם העשי' אבל בבחי' העיגולים כגלדי הבצלים הרי הפנימי מכולם גרוע מכולם והחיצון הוא

להבדיל בין טמא לטהור: ראה שמיני יא, מז.
 בזהר עמ"ש חכמו' בחוץ: משלי א, כ. ראה זח"א קמא, ב. וראה אמ"כ שער הק"ש פ"ב ופליד. תריח בראשית א, א ואילך. ובכ"מ.
 ה' עוז . . . נסתר' לה' . . . חגרה בעוז: תהלים כט, יא. נצבים כט, כח. משלי לא, יז.
 מכתב אלקי' . . . ובלוחות האחרונות . . . כמ"ש במ"א: תשא לב, ט"ט. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתע. קונטרס, הגהות לדי' פתח אליהו — תרנ"ח ע' ב ואילך ובשוה"ג שם.
 וזהו שאמרו: ע"כ נמצא תח"י. וראה השלמת הדרוש בלקרית וסה"מ תקס"ז (נסמנו לעיל בריש המאמר).
 להבין מ"ש בכהאריז"ל: נדפס מהכת"י: 28 שנג, א. 559 א, א [בכותרת: ביאור לתורה דפ' נשא]. והוא ביאור לדי' נשא (השני) שבלק"ת נשא כג, ד. ומיוסד על הביאור בסה"מ תקס"ג (ח"ב) ע' תקכט. וראה אוה"ת נשא ע' רכה וע' רנא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' ארצו. המשך תרס"ז ע' ערב ואילך.
 בכתבי האריז"ל דשרש בחי' מקיפים . . . משובח מכולם כמ"ש בע"ח: ש"א ענף ב"ד. ש"ג ענף ב'. ובכ"מ.
 וראה סה"מ הנחות ה"פ ע' קמד. אוה"ת מג"א (הוספות) ע' כג.

המקיף היותר עליון משובח מכולם כמ"ש בע"ח). והנה להבין זה הנה ענין ההפרש שבין בחי' מקיף לפנימי הוא עצמו ההפרש בין בחי' טובב לממלא כידוע, ועיקר ענין ההפרש בין טובב לממלא הוא בשלשה דברים, הא' שבחי' ממלא הוא בבחי' אור וכלי דהיינו שהאור והחיות בא בבחי' גילוי גמור למקבלים והוא ענין אור וכלי שנתפס האור בדבר שמתלבש בו להיות לו לאור וחיות ממש, אבל בחי' טובב השפעתו הוא בבחי' ההעלם במקבלים ואין הדבר שמתלבש בחי' כלי אליו שיתפס בו להיות בבחי' גילוי אור וחיות ממש כמו כל בחי' אור וכלי כו'. וההפרש הב' הוא שהמקיף שהוא הסובב הארתו בשוה בהעלם בכל העולמות מראש עד סוף באופן ומדרגה א' בלי חילוק מדרגות כלל וכלל, אבל בחי' הפנימי שהוא בחי' ממלא הארתו והשפעתו בבחי' חילוק מדרגות בהשתנות ולא בכולם בא בשוה אלא בראש יאיר אור יותר והולך ונתמעט במיעוט אחר מיעוט עד שבסוף הוא במיעוט לגמרי, ונמצא יש הפרש בין מעלה ומטה מפני שהוא משתנה הכל לפי הכלים מכלים שונים כו'. וההפרש השלישי שבחי' המקיף אינו מתחלק לחלקים כלל אלא כולו רק הארה והשפעה אחת בלבד ולא שמתחלק הארה זו להאיר קצתו בעולם זה וקצתו בעולם זולתו אלא סוכ"ע. בהשפעה והארה אחת בלתי מחולקת לחלקים וצמצומים כלל וכלל, אבל בחי' ממלא הוא בא בחלקים וצמצומי רבים ושונים בין העולם העליון לעולם התחתון היינו שבכ"א מאיר אור מיוחד ולא הארה א' בכולם ואע"פ שהוא ממלא כ"ע אבל בכל עולם קצת חלק מצומצם מיוחד לפי אופן אותו העולם להיותו בא בבחי' אור וכלי כנ"ל. וכל הג' חלוקים הללו שבין מקיף וטובב לפנימי וממלא הכל עולה לסגנון א' ושרש וענין א' להם כמבואר ומובן למשכיל על דבר זה להבין עד"מ מבשרי אחזה כו' שהרי אמרו כמו שהנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא כו' כי בצלם אלקים כו' כידוע וא"כ נוכח להבין כל ג' חלוקים הנ"ל למעלה ממה שאנו מוצאים ג' ענינים האלה בנפש וגוף שהמקיף נבדל בהן מן הפנימי כו'.

להיות ידוע דהנפש היא כלולה מה' מדרגות נר"נ ח"י ונר"נ מלובשים בג' כלים מוח ולב וכבד השכל מלובש במוח והרוח בלב והנפש בכבד והוא בבחי' אור וכלי ממש, שהרי השכל ששורה במוח גם שהמוח הוא גשמי ממשי והשכל הוא רוחני אעפ"כ אנו רואים שלפי אופן מזגו של המוח הגשמי כך יהי' אופן מזג השכל הרוחני שאם מזג המוח יבש וחס ביותר לא יהי' מזג השכל טוב ואם הוא מזג קר ולח ביותר ג"כ לא יהי' מזג השכל טוב

כמו שהנשמה ממלא . . . בצלם אלקים: ראה ברכות י, א. ויקר פי"ד, ת. בראשית א, כו. נר"נ ח"י: ב"ר פי"ד, ט (וראה בהנסמן בהמ"מ ל"ט מאמרי אדמו"ר על התורה ח"ב ע' תשנא). ונר"נ . . . מוח לב וכבד: ראה אבן עזרא משפטים כג, כה. ממש: בבחי' ב: ממושש ב"ד.

א"כ במזג ממוצע בין קר ולח וחס ויבש לפי אופן טוב המזג במוח הגשמי כך יהי השראת אור השכל במזג טוב אם בבחי' העומק או הרוחב או בהשכלות דקות וצחות וכה"ג, ואם הי' המוח ערך נבדל לגמרי מן אור השכל מה שייכות וחיבור יש להם זע"ז כ"כ אלא מוכרח לומר שיש בהגשמת טבעי המוח מעין ודוגמת טבע מהות אור רוחני של השכל עצמו עד שנעשה המוח בחי' כלי גמור לאור השכל שיתפס בו בבחי' תפיסא והרגשה ממש דהיינו שמהות אור השכל ממש הוא שממולא ומורגש בכלי המוח ונתפס בו כתפיסת המים בכלי וכה"ג ומהות של גשם המוח ממולא ומורגש ממהות הארת אור השכל הרוחני עד אשר לפי אופן מזג המוח ממש יהי' כן מזג השכל ולא ישתנה אפי' כקשי' לפי שמזגו של המוח יש לו ערך ויחוס להתייחס בדמיון מזג השכל אע"פ שזה רוחני וזה גשמי וכצמיחת העשב מכח הצומח שיש קשר לרוחני' בגשמיות לפי הדומה דוקא וע"כ המוח והשכל כדבר א' נחשבו בענין המזג דקר ולח וחס ויבש כנ"ל עד שגופו ומהותו של השכל נמצא במוח והמוח מורגש ממנו כו', וכמו כח הראי' הרוחני שבנפש המלוכש בעין שהעין לפי מזגו בשחור ולבן שבו כך יבא אור הראי' הרוחני להיות מהותו בעין לפי מזגו ואם יקולקל העין לפי אופן הקלקול כך ישתנה אור הראי' באופן זה דוקא וכן אם יקולקל כלי המוח לפי אופן הקלקול כך יהי' הקלקול והבלבול באור השכל הרוחני, וכן כח השמיעה הרוחני בחללי האוזן כו' שהרכבה גשמי' דחללי האוזן נתפס בהם מהות דשמיעה הרוחנית כו', וכך הוא בכל האברים כמו כלי' הפה בה' מוצאות שהן בחי' כלי' לדבור הרוחני' שבנפש שנק' רוח ממללא שבכל מוצא מלוכש רוחני' האותיות שבנפש שיוצאים בו כמו אחה"ע מהגרון כו' עד בומ"ף מהשפתיים הרי אותיות בומ"ף הרוחני' נתפסים ממש בפה שהן השפתיים ומניע אותן להוציא במבטא גשמי' (כמ"ש במ"א שאין זה בכלי המוזיקא כו'), וכן הריח בחוטם וכה"ג בכל האברים הפנימי' והחיצוני' בידיים ורגלים וכה"ג בכולן מוטבע בחי' אופן מזג חיותם מן הנפש עצמה כפי אופן הטבעה ומזג הגשמי' של אותו אבר ממש ודוקא לפי אופן מזג כזה הגשמי' הוא שנתמזג אור וחיות הנפש באבר זה, וא"כ בהכרח לומר שגם התהוות המזג הגשמי בכל אבר עד שלפי אופן מזגו יומשך בו האור והחיות הוא ג"כ נעשה ונתהווה מן אור וחיות הנפש בתחלת התהוות הולד בבטן שהוא מתהווה בבחי' חומר וצורה דוקא ולא שמתהווה החומר תחלה אלא כא' הן באין בכל אבר ואבר כו', וא"כ להפך הוא שכפי אופן הצורה כך מתהווה אליו החומר שיקבל באופן

א"כ: בבחי' ב: אך.

רוח ממללא: תרגום אנקלוס בראשית ב, ז.

אחה"ע מהגרון: ס"י פ"ב מ"ג. ראה תשובות וביאורים (מכ"ק אדמו"ר שליט"א) ע' 62. ס' מאמרי אדה"ז

על התורה חיב ע' תרעה ובהמ"מ שם.

כמ"ש במ"א שאין בכלי המוזיקא: ראה תרי"א מקץ מב, א. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' עו ואילך. ס'

מאמרים הקצרים ע' תנז. ובכ"מ.

הצורה דוקא. ולזה הטעם נמצא הטבעת החומר מוכן ומוטבע במזג לפי אופן טבע ומהות האור והחיות דוקא מפני שמכחו וממנוי הוא בא כו' וד"ל. וכמו שאנו רואים בכלי הרגל להילוך ובכלי היד לפעול פעולה שבודאי יש בהם בחי' הרכבה גשמי' בגידים ודם שבהם שמורכב בהם באופן שיחייב מזה תנועת הרגל להילוך או תנועת היד לפעול הפעולה ואם הי' ההרכבה בהם באופן אחר כמו בחמימות או בקרירות במזג הדם והגידים שלא כפי הראוי לא הי' הרגל פועל ההילוך והיד לא הי' פועל הפעולה והמעשה וכה"ג, והרי בלא אור וחיות שברגל ויד בעורקים ודם הוא הנפש כו' אינו מועיל ההרכבה גשמי' שלהם מצד עצם גשם הדם והגידים כו', אי"כ מוכרח שהרכבתם זאת הגשמי' הוא נעשה מבחי' הרכבה רוחני' האור והחיות שבגידים ודם שברגל ויד דהיינו שנתמזג כח הרוחני' שלהם כך באופן שיהי' גשם הרגל והיד מוכן לקבל צורה זו להיות פועלים ההילוך והפעולה דוקא, וא"כ גם ההרכבה וההכנה שביד ורגל לקבל הרכבה רוחני' ג"כ ממהות האור וחיות של הנפש הוא בא, וכך הוא בכל הרכבות של כל האברים הגשמי' שנעשי' כולן מן הרוחני' דנפש עצמה כנ"ל וד"ל. ועכ"פ הרי מובן מכ"ז שהאברים מקבלים הרוחני' דנפש בבחי' גילוי גמור שהוא בבחי' אור וכלי שהאור נתפס מהותו בכלי והכלי נעשה מעין האור ודוגמתו ממש כנ"ל אשר ע"כ לא יחליפו תפקידם להיות אבר זה פועל פעולת זולתו כמו שהיד לא ילך והרגל לא יכתוב וכה"ג. ועד"ז יובן כללית הענין בבחי' ההתחלקות דמוח ולב וכבד שנר"ג מלוכש בהן שהן בבחי' אור וכלי דוקא ע"ד הנ"ל וד"ל.

אך הנה בחי' חי' יחידה הן בבחי' מקיף שבלתי מתלבשים בגוף בבחי' אור וכלי כלל. ויובן דבר זה ממה שאנו רואים שיש בחי' התפשטות האור מעצם הנפש שאינו בא בגדר התחלקות ג' מדרגות דמוח ולב וכבד כו' ומלבד שלא בא בהתחלקות בג' הכללי' ומכ"ש להתחלק בפרט כל אבר כו', הנה גם בחי' עצם הארת והשפעת אור זה אינו בא בבחי' גילוי גמור להיות מורגש וממולא בגופו חומר האברים והמה אינם מורגשים וממולאים ממנו כלל וכלל ואעפ"כ האור הזה שורה ממש בכל האברים רק שהוא שורה בעולם דוקא ולא בגילוי כו'. והנה אנו רואים ענין הארה כזאת באור הרצון שנמשך מן הנפש בגוף להיות שא"א לומר כלל שיש בחי' אבר וכלי לאור הרצון שנמשך מן הנפש לומר בו שהוא נתפס במהותו שם והכלי והאבר ההוא כמו חומר מעין הצורה כנ"ל במוח ושכל וכה"ג שהרי אנו רואים כאשר יומשך אור הרצון באדם לפשוט יד או רגל או שירצה להיפך לכוון אותם וכה"ג הרי מיד האברים דיד ורגל נשמעים לרצון זה שהיד מיד תפשט

וממנו: בכת"י ב: וממוגו.

בעורקים: בכת"י ב: בעורקים וגידים.

או תיכוון כפי הרצון דוקא בלי איחור ושיהוי כלל אפי' רגע קטנה, וי"ל למה נשמעי' לרצון דוקא ולמה לא יהי' בהם זאת התנועה רק מצד עצמם שהיא תנועה נפשית וחיונית שמוטבע בחי להניע או לכוון מפני שכבר מוכן חומר הרכבתם לצורה הרוחני' של הרכבה זאת כנ"ל, ולמה אנו רואים שגם שכבר יש בה טבעה לתנועה זאת ביד ורגל מ"מ לא יניעו מצד עצם מזג החיות שבהם אלא דוקא ע"פ הארת אור הרצון שמאיר בהם דהיינו כאשר יעלה ברצונו לפשוט ידו או תפשט מיד ובלתי הרצון תנוח בלי תנועה גם שיבא ביד תנועה פתאומית ממילא בלי בחירה כלל גם הוא הי' ע"פ גידי המוח שבהן שורה הרצון שמתפשטי' ביד להניע גם תנוע ממילא ונק' תנועה רצוני' דוקא ולא תנועה נפשי' (גם בשינה שבאה התנועה ממילא בלא רצון ומח' לזה מ"מ מאיר בה מקצת מן הרצון שנשאר בכח הדמיון שבגידי המוח כו', וראי' לזה מחולי מנייץ הידוע שהוא קלקול בגידי המוח עד שנסתלק הרצון מן התנועה אז ינוח כאבן דומם לגמרי גם שיש בכל הגוף תנועה נפשי' וחיוני' שמצד גידי הדם והכשר בשלימות הכריאה כו') אבל בלא רצון לא יניע תנועה הנפשי' החיוני' כלל, ולכאורה למה לא יניע היד והרגל גם בלא רצון כלל וכלל מאחר שיש ביכולתם ככח וחיות רוחני, אלא מוכח לומר שהרצון והמח' שבגידי המוח נמשכים במהותם כמו שהן דרך גידים הדקים מאד (שנק' נערווין) באברי היד והרגל ועושי' לתנועה חיוני' לפשוט או לכוון שלזה אין להחיות שברגל ויד שום ממשלה בזה אלא עיקר המושל הוא הרצון שמלוכש שם שינהיג את תנועה החיוני' לפשוט או לכוון ואם לא שמהות הרצון מלוכש ביד מהיכן יבא סיבת זאת הממשלה כיכ על כח תנועה החיוני' שיש ביד ורגל כו'. ושרש הדברים הוא כך שיש ב' מיני גידים הא' גידי התנועה וההרגש החיוני' והנפשי' (ונק' ג"כ נערווין בל"א) אך הן מתפשטי' מגידי המוח בכל אבר בכחי' אור וחיות רוחני לעשות בהם כל אופן מזג טבעם החיוני' והתנועה וההרגש כמו מה שירגיש כאב באבר שבא מגידי המוח בכלי אבר, ואם יקולקל יבוטל ההרגש באותו אבר לגמרי וכך התנועה של אותו אבר תבטל לגמרי בקלקול גידי המוח שבו (ונק' ג"כ עורקים ומיתרי' ועצביים שמחברים מזגי טבעי' האברים מזה לזה) ואין בהם דם כי הדם הוא הנפש להיות חיות נפשי בכל אבר ובלעדו ימות כו'. אך יש עוד גידים הדקים ביותר ואין בהם גם חיות רוחני הנ"ל ונק' גידי הרצון (ובל"א מוסקלין דקים בתכלית הדקות כמ"ש בספרי הרפואה) וזהו כח הרצון שמלוכש במח' שבגידי המוח שמשם שולח פארותי' בגידים דקים הנ"ל בכל אבר ואבר להיות ממשלו על התנועה שבגידי המוח שבאבר להיות התנועה

שיש ב' מיני גידים: ראה גם סה"מ תקס"ב ע' ריב. סה"מ תקס"ג ע' רפא, רפח. ס' מאמרי אדה"ז על התורה חיב ע' תקכט וע' תרעט. תוי"ח חיי"ש סכ"ב, ג. סה"מ תרס"ג ע' קב. סה"מ תשי"ח ע' 23. ובכ"מ. בכל: בכת"י ב: שמתפשטים באותו.

ונק' ג"כ עורקים ומיתרי' ועצבים: ראה גם אוה"ת בראשית (כרך ב') תמו, א: ונק' בלשון הרמב"ם עצבים ומיתרי'. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חיב ע' תנב. ושינ.

דאבר מתנענע בתנועתו החיוני' כפי הרצון ההוא המלוכש בגידים דקים שבאבר, ואע"פ שהתנועה עצמה היא תנועת החיות שבאבר (שנק' נערווין) אבל באיזה אופן יהי' תנועתו הוא ע"י ממשלת הרצון הזה שמלוכש בגידים דקים שבאבר (הנק' מוסקלין) שלפי הרצון הבא בעת זו בגידים דקים הללו כן יניע בתנועתו ולא ישנה תפקידו כמו הסוס שלא ישנה ההנהגה וההטי' שרוכבו מטהו גם שהילוכו מצד עצמו וכחו אבל אינו רק כפי רצון הרוכבו דוקא וד"ל.

ומעתה י"ל במהות ענין התלבשות אור הרצון באבר באיזה אופן הוא,
 דהנה לכאור' הי' מהראוי לומר שמלוכש באבר באופן שאור הרצון הוא עיקר מקור החיות שבאבר מאחר שהוא העיקר המושל גם בתנועה החיוני' שבו לעשות היפך טבעו כמו לפשוט הרגל באש וכה"ג גם שמטבע החי להתרחק מן האש או להכות ברגלו על האבן והברזל עד שיכאב ביותר ויעשה מכה ברגל כו', אבל האמת אינו כן שהרי ע"י הארת אור הרצון בפרט ביד ורגל להניע וכה"ג אנו רואים שלא ניתוסף שום אור וחיות כלל ביד ורגל בין קודם התנועה לאח"כ וכן גם כשירבה המשכת הרצון או ימעט בו לא ניכר ההפרש בחיות האברים כלל ואם הי' הרצון בבחי' מקור החיות הנפשי עכ"פ הי' מהראוי להיות ניכר תוס' האור והחיות על ידו (משא"כ ע"י הארת השכל במוחו ורוח בלב וכה"ג מתפשט בו בבחי' חיות ואור ממילא ומורגש כו' כנ"ל), ועוד ראי' שאין הרצון גם בבחי' מקור היולי להחיות הנפשי שא"כ הי' צריך להתפעל הרצון גם הוא בתוס' אור ממה שמתפעל החיות הנפשי' כמו המאכל והמוזון שעל ידו יתחזקו כחות הנפש החיוני' בכל האברים גם השכל במוח כו' ואם הי' גם הרצון מתייחס אל כחות הנפש למה לא יתחזק גם הוא ויתוסף בו אור ע"י המאכל ואנו רואים שלא ישתנה הרצון כלל ולא יתפעל כלל והוא כמו קודם אכילה בשוה כמו שהוא אחר האכילה כו' רק הדם הוא הנפש הוא שמתרבה או ימעט הארתו ע"י מאכל להיות שורה בבחי' אור וחיות באברים משא"כ הרצון שהוא מהות נבדל בערך לגמרי מהיות גם בחי' מקור היולי לחיות האברים ע"כ לא ישתנה ויתפעל בשינוי לעולם בתוס' או גרעון ע"י תוס' וגרעון אור וחיות האברים כי אינו מערך בחי' חיות נפשי' שבמזג הדם והבשר כלל כו'. ועכ"ז אנו רואים שהרצון מלוכש ממש בכל אבר להניע תנועתו (ובהסתלקות הרצון לגמרי יבוטל לגמרי ההרגש והתנועה גם שהחיות של האברים בשלימות הבריאה כנ"ל), וגם אנו רואים שיגרע אור חיות הנפש או יתוסף ע"י הארת הרצון שהרי אם עושין נח"ר לאדם לעשות רצונו שהוא רוצה וחפץ מאד באיזה דבר מה הרי אז יתוסף אור וחיות בנפשו וכוחותי' גם בפנימי' המוח והלב וכל האברים ולהפך מהעדר רצונו להכעיסו מאד תתמרמר הנפש ותגרע אור וחיות שלה במוח ולב וכבד כו', ודבר זה נראה כפלא גדול שסותר א"ע שאם אין הרצון מתפעל כלל מהתפעלות כחות הנפש במאכל וכה"ג למה כחות הנפש מתפעלי' מן הרצון אם בתוס' או בגרעון כו', אך באמת מוכרח לומר

דשניהם אמת שאין הרצון מתפעל מכחות הנפש שבאברים וחיות האברים מתפעלים ממנו, וא"כ ממילא מובן שהרצון יש לו חיבור עם חיות האברים מאחר שמתפעלים הימנו וגם אין לו חיבור כלל מאחר שאינו מתפעל מהם, ואין זה כדבר פלא איך יהי' ב' הפכים בנושא א' שיש לו חיבור ואין לו חיבור כו' לפי שיש ב' מיני חיבור וקשר, הא' כמו חיבור וקשר חיות הנפש באברים כנ"ל שהוא בא בבחי' גילוי גמור להיות אור וחיות בבחי' אור וכלי ואם אופן התלבשות הרצון כך באברים הי' באמת לפלא בענין ב' הפכים הנ"ל, אבל האמת הוא דהתלבשות הרצון בגידים דקים שלו שבכל אבר כנ"ל הוא בבחי' ההעלם שנק' בחי' מקיף ולא בגילוי אור עד שהאבר אינו מורגש ממנו כלל וכלל ואין לו תפיסא וחיבור עמו כלל, וכמו שאנו רואים מענין המאכל ומענין הנ"ל במה שלא ניכר תוס' חיות באבר ע"י הרצון כו' ועכ"ז ישנו לרצון במציאותו ומהותו שם באבר כנ"ל וע"כ מושל על החיות שבו כנ"ל וגורם תוס' או גרעון באור וחיות שבו כנ"ל והיינו לפי שהוא נתפס שם ממש. ונמצא שיש לרצון חיבור בחיות האברים אבל הוא באופן שהוא מתחבר ונתפס בהם ולהם אין תפיסא וחיבור כלל עמו לפי שאינו נתפס בגדר וסוג אור וחיות נפשי אלא כמו שנתפס האדם בהיכל ולבוש שאין להיכל ולבוש תפיסא וחיבור עצמי בו והוא נתפס בהם ממש כו' וד"ל, וכמ"כ מה שנתפס הרצון בגידים דקי' הוא רק דרך בחי' התלבשות ולא בבחי' אור וכלי כמו שמתלבש האדם בלבוש שאינו בבחי' מחי' שפע אור ללבוש זה אבל מניעו כרצונו כו' ומ"מ מהו"ע של הרצון כמו שהוא מלוכש בגידים דקים שבאבר הנ"ל ומושל על גידי הנערווין שביד ורגל וכה"ג להנהיג אופני תנועתם בכיוון ופישוט שיש בהם מצד עצמם כנ"ל אבל אין היד בחי' כלי להיות לו חיבור וקשר עצמי ונפשי אל אור הרצון שמאיר בתנועה זו להנהיגה שהרי לא יבא ביד תוס' חיות ע"י רצון זה כלל וכנ"ל, ועכ"ז ישנו לרצון במהותו ביד בשעה שמנהיג את תנועת היד כו' והיינו לפי שהרצון שם בבחי' מקיף בהעלם שנק' בחי' התלבשות ולא בבחי' אור וכלי כלל וכנ"ל וד"ל.

ועפ"י כ"ז יובן ענין ההפרש שיש בין בחי' מקיף לבחי' פנימי בג' דברים הנ"ל, הא' מה שבבחי' נר"נ שנתפסים במוח ולב כנ"ל בבחי' אור וכלי דוקא כנ"ל הנה הוא בא בבחי' אור וחיות גמור מעין ודוגמת האבר והכלי דוקא ומתאחדים ומתייחסים וע"ז כנ"ל בענין חומר וצורה שגם המזג של החומר נעשה מן הצורה עצמה כדי שיהי' מוכן לקבל אופן הצורה זו כו' משא"כ כמו בבחי' התלבשות הרצון באברים שנשמעים אליו מיד כנ"ל אין האברים כמו בחי' כלי' וחומר לצורה אל הרצון ואין להם תפיסא עצמי' ונפשי' רק שבא בהן בבחי' ההתלבשו' אע"פ שנתפס מהותו בהן כנ"ל באורך. וההפרש השני שבבחי' המקיף מאיר הארתו בשוה בכל הכלי' והוא כמו הרצון שמאיר ומלוכש בשוה בכל האברים ואין הפרש כלל לגבי ענין התלבשות שלו בגידים דקים הנ"ל שבכלי המוח לפעול פעולת אור השכל

כפי הרצון שיבא בתכלית העיון הרוחני כפי הרצון דוקא אם רוצה לזכות או לחוב כמו השוחד כו' וכמ"ש במ"א ובין התלבשות שלו בגידי דקים הנ"ל עד צפורן הרגל להטותו לצד ימין או לשמאל וכה"ג בכל האברים ממשלתו בשוה בלי חילוק מדרגות כלל באופן המעלה רק הוא בשוה ממש ככולם מעליו לתחתון (וכדוגמת הממשלה לאדם להטות את הסוס הבע"ח בידו או העץ והאבן או האדם לענין הממשלה שבידו כולן שוין מאחר שאין להם חיבור עמו כלל זה וזה שוין ממש כו'). וההפרש השלישי הנ"ל שהמקיף בלתי מתחלק לחלקים והפנימי מתחלק כו' הרי אנו רואים ג"כ הפרש זה בין התלבשות הרצון שהוא בחי' מקיף שבלתי מתחלק להיות קצתו מלובש כאן וקצתו כאן שהרי אנו רואים שמהות הרצון א' בין כשהוא רוצה להטות כלי השכל לזכות בין כשהוא רוצה לפשוט רגלו לצד ימין וכה"ג הכל רצון א' הוא בלי שינוי המהות כלל וממילא מובן שאין בו בחי' התחלקות כלל באברים אלא הוא רק הארה א' פשוטה בכל האברי' כי הוא בשוה בענין העלם אחת ולא ישונה ענין העלי' באבר זה לזולתו א"כ ממילא מובן שאינו בא בחלקי' אלא אותו הרצון שבשכל הוא עצמו אותו הרצון שברגל כי הוא בחי' המקיף שהוא בלתי נתפס באברים בבחי' אור וכלי שיחולק בהן לחלקים. וע"כ בג' דברים הללו מובדל אור הרצון שנק' מקיף מאור וחיות הגוף שנק' א"פ שהן נר"נ כו' וד"ל.

ולהבין דבר זה בתוס' ביאור איך שהרצון הוא בהעלם בכל האברים ואינו חיות נפשי כלל ומ"מ הוא עיקר מקור העצם וישנו במציאה כמו שהוא ככולם בשוה כו', הנה אנו מוצאים כדוגמא זאת בדבר גשמי והוא בענין הבדל של מראה וגוון הלבן על גוונין זולתו האדום והירוק ואשר ידוע דמראה וגוון הלבן נק' מראה עצמי' ולא מורכבת כמראה אדום וירוק באופן שגם אם יצבעו את הדבר הלבן בעצם כמו הצור הלבן או כמו הצוקער הלבן בטבעו ויכנס הצבע האדום בכל חלקיו הקטנים עד נקודה היותר קטנה שבו מ"מ לבן הוא בעצם ולא אדום כלל גם שנראה לעין אדום אין עצמותו אדום אלא לבן וזהו עיקר ההוראה על היות המראה לבן בבחי' עצמיות כידוע, ודבר זה נראה כמו פלא לכאורה דאם הצבע אדום נכנס בכל חלקיו עד נקודה היותר קטנה שבו למה נק' לבן אע"פ שאינו לבן אלא אדום כו'. אך הענין הוא שיש בדבר הלבן כמו הצמר והצוקער וכה"ג ב' דברים הא' מהותו ועצמותו וממשו של הצמר והשלג והצוקער והב' ענין מראיתו וגונו הלבן הנראה לעין בלבד שהוא רק גוון לבן בעלמא ולא יחשב גוון זה לכאורה מבחי' עצמו וממשו כלל, שהרי לא ישונה עצם הצמר והשלג וממשו כאשר

כמו השוחד כו' וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"א ע' קיב. ככד. מאמרים הקצרים ע' תקננ. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסג. קעז. רח. מאמרי אדה"ז: ויקרא ח"א ע' רטו. ובכ"מ. ידוע . . . הלבן נק' מראה עצמי': ראה לקו"ת אחרי כת. ג. עט"ר שערי יוה"כ פ"ה. ס' מאמרי אדה"ז: ויקרא ע' תפד, ושי"נ. ושם ע' תקטו — בשם ספרי החקירה.

יצבעוהו במראה אדום לא יפול בו שינוי בעצמו וממשו כלל מכמו שהי' לבן בתחלה וגם אם חתכוהו לחלקים קטנים ביותר ומראית הלבן נתפשט בכל חלקיו עד נקודה האחרונה שבו שמראיתו לבן והאדימוהו ונגלה לעין במראה אדום בכל חלקיו עד נקודה היותר קטנה לכאורה אין זה שינוי כלל בעצמו וממשו של אותו חלק היותר קטן מתחלה שהי' לבן לאחר שהאדימוהו כו', אך באמת אין הענין כן שאם הי' מראה הלבן בו מורכבת ולא עצמי הי' מהראוי לומר כן לחלק בין עצמו וממשו לגוונין שנראין עליו לובן או אודם אבל מאחר שגוון הלבן שבוא הוא בבחי' עצמי ולא בבחי' מורכב הרי הלבן בחי' עצמו וממשו יקרא ונחשב מבחי' גופו ומהותו ועצמותו ממש בלי יש הבדל ביניהן כלל לחלק ולומר שהעצם והממשות יש לו גוון לבן אלא הלבנונית הוא העצם והעצם הוא הלבנונית שאל"כ לא נק' הלוּבן בשם בחי' עצמי כו'. אך א"כ למה נגלה לעין נקודה זאת במראה אדום אם בחי' עצמי הנקודה הוא הלבנונית כו'. אמנם הענין הוא דבאמת הלבנונית הוא בחי' עצמות הנקודה וממשה רק שהוא בבחי' ההעלם בעצמו שבממשו ולא בא בגילוי מפני מראה האודם שצבעוהו ולבן הוא בעצמותו ואין מראה אודם נתפס בעצמו וממשו כלל כי מורכב הוא עליו ואינו בבחי' עצם פשוט בו כמו הלבנוני וע"כ גם אם האדימו לנקודה היותר קטנה לבן הוא בעצמו וממשו ולא אדום כלל אע"פ שנגלה לעין במראה אדום לפי שהלבנונית בו בעצמו וממשו משא"כ האודם רק שהוא בהעלם וישנו במציאות בעצם כי העצם הרי הוא הלוּבן והלוּבן הוא העצם בלי התחלקות ביניהן כלל כנ"ל וד"ל. והנמשל מזה יובן ג"כ בבחי' אור הרצון שמאיר בכל חיות האברים שהוא בחי' העצמו שבכל חלקי חיות האברים כמו משל מראה הלוּבן הנ"ל והוא אשר נתפס בבחי' עצם בנפש העצמי ממש בלי הבדל ביניהן כלל, ומה שאינו נראה לחיות נפשי בכל אבר היינו מפני שהוא בבחי' ההעלם שם אבל ישנו במציאות מהותו בבחי' העצם של הנפש, ובחי' החיות נפשי הוא כמו בחי' הרכבה ולא עצם כמו מראה האדום שהאדימו לחלקי עצם הדבר הלבן כנ"ל, וע"כ הרצון הוא המושל על כולם והוא לא נשתנה על ידם כלל כי אין להם תפיסא כלל בעצמו והוא נתפס בהם אבל בהעלם ולא בגילוי כמו משל הנ"ל בעצם הלבן שהאדימוהו דגם שהגילוי אדום אבל העצם לבן אך הוא בהעלם העצמו של אותו הדבר כו' וד"ל.

ומעתה י"ל הדוגמא מכל הנ"ל בג' דברים הנ"ל שיש הפרש בין מקיף לפנימי למעלה, בהיות ידוע המאמר דתלת שליטין אינון לעילא באצי' מוחא ולבא וכבדא כו', והוא בחי' ג' כלים לבחי' נר"נ דאצי' שבאדה"ע שעל הכסא כו' כידוע והיינו ג"כ ענין ובחי' בי"ע שבאצי' כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' והן ג' חלוקי מדרגות דמחדו"מ שהן ג' עולמות דבי"ע

דחלת שליטין אינון: זחיב קנג, א.
לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ו.

בבחי' יש מאין כו' ופנימי' האור דמחדו"מ שהן לבושים והוא בחי' ג' הכלים דמוח ולב וכבד שהמחשבה מקבל מן המוח והדבור מן הלב והמעשה והתנועה מן הכבד כו' וכמ"ש במ"א. וזהו דרך כלל (והוא ג"פ קדוש שהן לנגד ט"ס שבג' כלים הנ"ל חביד חגי' נה"י כו' כמ"ש במ"א), ודרך פרט יש כמה כלים מכלים שונים כציור אברי האדם פנימי' וחיצוני' כידוע, ולהבין ביאור הדברים הנה יובן ע"פ משל הנ"ל בנפש האדם באברי הגוף כמו שאמרו כמו שהנשמה ממלא כו' שהנפש ממולא ומורגש בכל אבר לפי מזגו בבחי' אור וכלי ומזג האור עם מזג הכלי כ"א הוא בא בערך והשתוות וכדומה עכ"פ כנ"ל באריכות. וכך הוא למעלה בין בעולם הנאצל בין בעולם הנברא, שהרי נאצל בציור אדם דיושר דהיינו שנמשך מבחי' הקו"ח כו' כמו המשכת האור מן הנפש מן ההעלם לגילוי בהתחלקות האורות בכלים מכלים שונים, ודרך כלל נחלק לג' האורות אור החכ' במוחא ורוח בלב העליון ונפש בכבדא כו' וזהו בחי' נר"נ דאדם דאצי' שנתפסים בג' כלים דמוחא ולבא כו' בבחי' אור וכלי ממש ע"ד הנ"ל באור וחיות הנפש במוח ולב כו', וכמ"כ באדם דבריאה שהוא בחי' מל' דאצי' בבריאה שהוא ג"כ בציור אדם ראש ויד ורגל כו' וכידוע דהמלאכים העליונים נק' אברים דשכינתא כמו עיני ה' אזני ה' ויש מלאכים דאצי' שנק' אברים דז"א עיני ה' אזני ה' וז"ש עיני ה' משוטטות. בחי' דכר ויש מלאכים דבריאה שהן אברים דמל' וזהו עיני ה' משוטטות בחי' נוק' כמ"ש במ"א, ואמנם בין באצי' בין בבריאה הרי כל אור מאיר לפי אופן הכלי דוקא ונעשה לו לבחי' אור וחיות ממש כאור וחיות הנפש באברי האדם התחתון כנ"ל, וכמו מיכאל וגבריאל שמקבלים מבחי' חו"ג שבמל' דאצי' בבריאה הרי ידוע דמיכאל שרשו בבחי' החסד יד ימין וכמו פני אר"י להימין כו' ה"ז כמו כח החיות של הנפש שממוזג ביד לפי אופן כלי היד ממש ומתאחד עמו כך כח ואור האלקי הפועל פעולת בחי' ומדריגות מיכאל בהתפעלות אהבה וכה"ג הרי הוא ממוזג רק לפי אופן התהוות המדה דאהבה בכל פרטי אופניה להיות כחומר מוכן לקבל הצורה כנ"ל וכח הפועל האלקי דמל' דאצי' בגבריאל הוא לפי אופן התהוות מדת היראה דגבריאל בכל פרטי, וגם שאו"ר שלהם בבחי' גבול מ"מ מעין ודוגמא שבהם הוא בבחי' אור האלקי המהווה אותם מאין ליש מאחר שנעשה להם לאור וחיות גמור בגילוי ע"ד הנ"ל בנפש בגוף ונק' ממכ"ע, וכמ"כ בעולם היצירה במלאכים דיצי' עד שר של אש ושר של מים בעשי' היותר

כמו שהנשמה ממלא: ראה ברכות י. א. ויק"ר פ"ד, ה.

דהמלאכים . . . אברים דשכינתא . . . אברים דז"א: ראה זחיב ד, א ומק"מ שם. תר"א טו, ב (ד"ה והנה).
אזני ה': ראה תהלים פד, ט. מליב יט, טו. ועוד.

משוטטות: כ"ה בבחי' המעתיקים. ואוצ"ל: משוטטים [ראה בהנסמן להלן].

עיני ה' . . . משוטטות . . . כמ"ש במ"א: ע"י זכרי' ד, י [משוטטים]. דה"ב טז, ט [משוטטות]. וראה תר"א שם
(ואוה"ת וירא כרד' תשלו, א ואילך). ס' מאמרי אדהאמ"צי יקרא ח"א ע' צו. וש"נ.

פני אר"י להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

שר של אש ושר של מים: בבחי' ב: שרשן אש ומים.

נמוך במדרגה ועד"ז הוא בכל פרטי הנבראים שבכל פרטי חלקי הג' עולמות דבי"ע וד"ל.

וכמ"כ ממש בעולם הנאצל מאחר שנאצל מן הקו בבחי' פרצוף אדם בבחי' היושר ה"ז בא בבחי' אוב"כ מצומצמי' בשינוי מזג החיות בבחי' האצי' כמו שיחלק הארת אור מל' דאצי' במלאכים דבי"ע דהיינו שהולך האור בהדרגה חכ' במוחא ורוח בלבא כו' ועד"ז גם ענין ידים ורגלים כמ"ש אף ידי יסדה כו' כוננו ידיך וירא ה' וישמע ה' הנה ה' נצב כו' וכה"ג רק שהכל הוא בבחי' האצי' שאמרו שם דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד הכל בבחי' אלקות משא"כ מאצי' לבריאה להיות בע"ג כידוע וד"ל (וכמ"כ יובן עוד עד רום המעלות בג' מיני אדם בחי' אדם דעשי' דאצי' הוא בחי' ז"א כנ"ל ובחי' אדם דיצי' שהוא בחי' א"א וע"י ובחי' אדם דבריאה שהוא בחי' א"ק שנמשך האור בו מבחי' ראשית הקו בבחי' היושר ונק' אדם דיושר בכללות עד שעקביים דא"ק מסתיימים בסוף העשי' כידוע ובכלל נמשך הכל מעצמות האור שבקו עד בחי' עקביי' דא"ק שבסוף העשי' בבחי' אור וכלי דוקא ע"ד הנ"ל בהרכבה הגשמי' ברגל שמתאחד עם רוחני' ההרכבה כו' להיות פועל ההילוך דוקא כו' וד"ל). אבל כ"ז הוא בבחי' פנימי' דוקא דהיינו בבחי' היושר שנמשך מן הקו מקור כל הא"פ דאבי"ע, אך בבחי' המקיף שהוא בבחי' העיגולים דקו הוא הנק' בחי' סוכ"ע בכלל, ובפרט בכל עולם שאינו בא בבחי' גילוי דאור וכלי כלל אלא כמו בחי' יחידה שננפש האדם שאינו מאיר בבחי' כלי בגוף כלל ואין האברים כמו בחי' חומר לצורה כו' אלא ע"ז אמרו בכמה דוכתי' דאיהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' כלל (ואפי' מח' ורצון דא"ק שבראשית הקו כו') ואע"ג דלית מאן דתפיס בי' מ"מ איהו נתפס ממש בכולהו עלמין, וזהו כמו דבר פלא לכאורה שהרי זהו כמו ב' הפכים שאם הוא נתפס בהם יש להם ג"כ תפיסא בו בהכרח ואם אין להם תפיסא בו איך הוא נתפס בהם כו', ועד"ז יש להפליא על מה שארו"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו דהיינו ענין המאמר הזה דאיהו תפיס כו'. אך הענין הוא דמ"ש איהו תפיס כו' קאי בבחי' הארת עצמות אא"ס בכ"ע הכללי שהוא בחי' רצה"פ העצמי שלמעלה מבחי' הארת הקו בבחי' התחלקות בציוור אדם כבי"ע דאצי' שזהו נר"נ בכלל (וכמ"כ בכל בחי' אדם דבי"ע בפרט כו') ועליו א' דאיהו תפיס בכולהו עלמין דאבי"ע (מראשית

אף ידי . . . מקדש ה' . . . וירא . . . וישמע . . . הנה ה' נצב: ישעי' מח, יג. כשלח טו, יז. בראשית ה, ה. בהעלותך יא, א. ויצא כח, יג.
 דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).
 שעקביי' דא"ק מסתיימים בסוף העשי' כידוע: ראה ע"ח שי"א ענף ד', שי"ב סוף ענף ב', שי"ג פ"ב. אגה"ק סי"כ (קלא, ב). סידור קמא, סעי"ב. לקו"ת תוריע כא, ג. מסעי צה, ג.
 דאיהו תפיס בכולהו עלמין: ראה זח"ג רכה, א. ד"ח יתרו לד, ד.
 הוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ח, ט.

המשכת הקו בבחי' אדם דיושר עד סופו בעקבי' דאי'ק דיושר כו') ולית מאן דתפיס ב'י' כלל.

ו'יובן זה עדי'מ הנ'ל בבחי' התלבשות אור הרצון באדם בכל חיות האכרים להניע כל תנועה שיש בהם מעצמם כמו הרוכב על הסוס כו' שאין הרצון בבחי' תפיסא והרגשה ממש באברים ואין להם חיבור עמו כלל שהרי לא יתוסף בהן חיות על ידו כו' ועכ"ז יש לו חיבור ותפיסא בהם למשול בהם ולהוסיף אורם או לגרוע בהם כנ"ל לפי שאינו רק בבחי' התלבשות בהעלם ועכ"ז ישנו במציאותו ומהותו שם כו' וכנ"ל באריכות, כך ממש הוא ענין התלבשות אור הרצה"ע הנק' כ"ע בכל פרטי חלקי ההשתל' במקור הנאצלים מן הקו ובנאצלים ונבראים ונוצרי' עד סוף העשי' וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה גם בבחי' רגלי העשי' בעוה"ז הגשמי' הוא שולט ומושל להנהיגם כרצונו כמו מסדר הכוכבים ברקיע כרצונו כו' בהנהגת הע"ש שזהו כמו דמיון הרצון שמלוכש בגידים דקים שברגל להילוך גשמי' כו' והוא אותו הרצון עצמו שמלוכש בראשי' הקו דהיינו בבחי' החכ' דאי'ק שנק' אדם דבריאה עד אדה"ת דעשי' בכולם הוא בשוה ממש כנ"ל דהרצון שולט בשוה במוח ורגל בלי שינוי המהות ממדרגה למדרגה כו' והכל שוין אצלו מעלה ומטה ראש וסוף וכמו שא' כל אשר חפץ ה' עשה (והוא בחי' אי"א דעשי') כן כל אשר חפץ האצ"י וכל אשר חפץ זה הוא מלוכש גם במקור הנאצלים בראשית הקו הכל בשוה, וכ"ז מפני שאם ה' הרצה"ע הזה נתפס באבי"ע בבחי' אור וכלי ה' בזה חילוק מדרגות ולא ה' אומר דלית מאן דתפיס ב'י' כמו שהאור נתפס בכלי כך הכלי תופס את האור כנ"ל אך מפני שאין אור הרצון העליון נתפס בעולמות הללו רק דרך בחי' התלבשות בהעלם ע"כ אין לעולמות תפיסא ב'י' כלל וכלל שאינם מרגישים כלל באורו כמו באור הקו אלא הוא נעלם מהם לגמרי ואעפ"כ הרי הוא יש בתוך תוכם כמציאותו ומהותו כאדם שנתפס מהותו בלבושים כו' כנ"ל (וכמשל הנ"ל במראה הלוכח העצמי כו' וד"ל) וע"כ הוא מושל בהם והוא בחי' העיקר והעצם של כל ההשתל' דקור"ח ואע"ג דלית מאן דתפיס ב'י' איהו תפיס בכולהו וע"כ אמרו דלית אתר פנוי מיני' פי' מיני' מבחי' העצמו' דאור הכתר שהוא בחי' העיגולי' שמאיר למעלה ומטה בשוה כנ"ל וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא דקדק לומר אני דוקא שהוא בחי' מהו"ע של אוה"כ העליון בחי' טובב הכללי כו' ודקדק לומר לית אתר אתר ממש גם בבחי' הצמצום היותר אחרון שבהשתל' דאבי"ע כמו הדומם שבארץ שם נמצא ולא פנוי מיני' כמו שהוא למעלה מעלה ממש בראשית ההשתל' דקו בא"ק וכולם בשוה אין להם

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

הע"ש = הע' שרים.

דלית אתר פנוי מיני': ת"ז תני' (צא, ב). ת"ע (קכב, ב). וראה לקו"ת ויקרא נב, ג.

את השמים . . . אני מלא: ירמ" ב, כד.

תפיסא בעצמו וכמ"ש לית מחשבה תפיסא ב' כלל אע"ג דתפיס בכולהו כו' כנ"ל וד"ל, אך על בח' ההשתל' דבחי' היושר דקו נא' מלא כל הארץ כבודו ולא אמר השמים והארץ כו' כי זהו בח' ממכ"ע בכלל שנק' זיו ואור הבא בהרגשה בכלי המקבלים בכלים מכלים שונים כמו הארת אור חיות הנפש במוח ולב כו' והיינו בח' מעלה ומטה וזהו מכה"כ זיו יקרי' ולא בשמים אבל מ"ש את השמים ואת הארץ בשוה אני מלא הוא בח' עיגולים דקו שמקיף למעלה מעלה עד מטה מטה מתחת רגלי העשי' בהשוואה א' ממש כמוכזב ממ"ש למעלה באריכות בענין התלבשות הרצון באיברי הגוף בראש וברגל כבת אחת כו' (וזהו ר"ת דאת השמים ואת כו' אהו"ה גימט' טוב שהוא בח' יסוד למעלה מבחי' מל' דא"ס שמאיר בראשית הקו בבחי' או"פ כו'), וגם הנה מוכזב היטב כל ג' חלוקות הנ"ל בין מקיף לפנימי' שבין התלבשות הרצון באברים לחיות האברים כמו"כ למשכיל למעלה בין מקיף הכללי דקו ובין או"פ דקו שבחי' מקיף זה אינו בא בגילוי אלא כהעלם והב' שהוא מאיר בשוה כי לא ישונה אופן העלמו מפני שאין לו בח' כלי כו' והג' שאין בו בח' התחלקות לחלקים להיות קצתו בעליונו של קו וסופו מתצמצם בסוף הקו כו' אלא רצון א' ממש הוא בראש הקו ובסופו דהיינו שהרצון א' בראש דא"ק כמו בעקבי' דא"ק ממש כי הוא אור פשוט א' בלי התחלקות לחלקים כלל וכמו שכל אשר חפץ ה' עשה באותו רצון וחפץ האציל כו' כנ"ל בהתלבשות הרצון באברים, משא"כ בבחי' יושר דקו שבא בבחי' או"פ שיש בו ג' דברים הפכי' מג' אלה דהיינו שמאיר בגילוי דוקא ואין הארתו בשוה אלא בבחי' מעלה ומטה ויש בו בח' התחלקות לחלקים כו' והכל מטעם ושרש א' הנ"ל בבחי' ההפרש בין המקיף לפנימי למה המקיף מובדל בג' דברים הללו מבחי' הפנימי כו' וד"ל.

והנה ביפ"ת כתי' וגלחה את ראשה ועשתה את צפרני' כו' להיות ידוע המאמר בפ' אחרי כמה בעלי תריסין כו' דמתאחד' בטופרהא בשערהא כו' שזהו ענין יניקת החיצוני' מבחי' מותר' השפע שנמשך מבחי' נוק' דז"א מבחי' הצפרניים והשערות שלה כו' (והוא לפי שהשערות והצפרניים הן מבחי' מותר' הדמים בבחי' טפל לעיקר). וביאור הדברים הנה יובן ע"פ הנ"ל בהיות מבואר למעלה בבחי' ההשפעה וההשתל' דבחי' יושר שבקו"ח כו' בציוור אדם באבי"ע שזהו בח' ירידת האור בירידות הרבה זו למטה מזו במיעוט אחר מיעוט עד שמתצמצם בצמצום ומיעוט היותר אחרון שהוא כמו משל צפרני הרגלים שהוא בח' מותר וטפל הצומח על האצבעות

לית מחשבה תפיסא ב' כלל: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ר"ת דאת השמים . . . אהו"ה: זח"א רנא, א. וראה ס' הערכים-חב"ד כרך א' ע' תרמד. ויש.

כמ"כ: בבחי' ב: כמ"כ ממש.

וגלחה את ראשה . . . בפ' אחרי . . . בטופרהא בשערהא: תצא כא, יב. זח"ג ס, ב. רמח, ב. זח"כ רת, ב. ע"ח

שליא פיב. שמי"ט פ"ד.

כקליפה לפרי וכן צפרני הידים, וגם שהיד והרגל הן בחי' כלים מורכבים לבחי' האור והחיות שבהן כו' מאחר שהן בחי' כלים מצומצמים בהגבלת האור והחיות יוכל להסתעף מהם בחי' חיצוני' וטפל שנק' מותרות והן כמו הצפרניים כו', אך הצפרניים שהן דבוקים בבשר נחשבים עם האבר של היד והרגל אבל חלק הצפורן שיוצא חוץ לבשר נפרד הוא לגמרי וכמו פרסת הסוס שהוא כמו נעל כו'. וכך השערות הן ג"כ באין מבחי' מותרי הדמים והלחלוחית שבגוף וממותרי המוחי' שבראש והן בשרשיהן בגומות דבוקים שם אך תלויי' ונפרדים ג"כ ונק' לבוש נפרד כו' וגם העור המכסה על האבר נק' לבוש אך נחשב עם גוף האבר ואמנם דרך נקבי העור שבוקעים השערות נק' לבוש נפרד כמ"ש במ"א. והנה כך למעלה בבחי' אדם דבריאה שהוא בחי' המל' בבי"ע יורד האור ג"כ בחילוקי האברים וכלים מכלים שונים עד שנמשך למטה מטה בסוף עולם העשי' בבחי' מותרי השפע לע"ש דעשי' שהם בבחי' נפרד לגמרי כמו שר של ישמעאל שר של תאוה גשמי' שבאקלים שלו וכן שר של אדום שר של רציחה כו' כי ישמעאל ועשו מקבלים מבחי' פסולת ומותרי החו"ג דקדושה שנמשך מבחי' הצפרניים כו' (וכמ"ש במ"א בענין נטי') דמאחר שנמשך ונשפע מן השר דברים גשמי' כתאוות רעות ורציחה וגס"ר וכה"ג מוכרח שהן בעצמם מעורבים טו"ר בבחי' הפירוד קצת רק שהוא בטל וירא למרוד בו כו' אבל רחוקים מאור פני מלך חיים שבפנימי' העולמות כו', וזהו שאמר דכמה בעלי תריסי' דמתאחדי' בשערהא בטופרהא כו' פי כמה שרים עליונים דבחי' נוגה דבי"ע שמתאחדים לקבל יניקה רק מבחי' מותרות דצפרנים ושערות דנוק' כו' והיינו בטופרהא בשערהא כו' (ולו"א שער באשה ערוה כו' וכן הנדה צריכה ליטול צפרנים כו' כי הדמים טמאים שבה מקבלים החיצונים משם וע"י הצפרנים תוסיף כח להם כו').

וזהו ענין יפ"ת דכתי' בה וגלחה את ראשה ועשתה את צפרני' ואחי"כ והבאתה אל תוך ביתך כו', כי הנה ידוע דמל' דאצי' נק' יפ"ת כמו ברחל דכתי' ורחל היתה יפ"ת כו' ולפעמים יורדת המל' בע"ש בסוד גלות היא נק' בשם יפ"ת לע"ש וז"ש וראית בשכי' אשת יפ"ת וכמו שנאמר בשרה ויהללו אותה אל פרעה כו' וכמ"ש במ"א, ובמלחמה דוקא הותרה יפ"ת לפי

דרך נקבי העור . . . לבוש נפרד כמ"ש במ"א: ראה ד"ה ר' בנאה — באוה"ת חיי"ש קכ, א. קכג, א [ונדפס ג"כ שם תמכ, א ואילך]. תריח חיי"ש קכג, ג ואילך.

וכמ"ש במ"א בענין נטי': ראה סידור ק, ג ואילך [וכהערות וציונים שם]. אוה"ת וישב (כרך ה') תחקי, א ואילך.

שער באשה ערוה: ברכות כד, א. זחי"ג שם. ודף קמב, א. רמח, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תעה. ובכ"מ.

הנדה צריכה ליטול צפרנים: ראה שו"ע יו"ד סקצ"ח סי"ב ונו"כ שם.

ורחל היתה יפ"ת: ויצא כט, ז.

ויהללו אותה . . . וכמ"ש במ"א: לך לך יב, טו. ראה תריח לך לך צא, סע"א ואילך. אוה"ת לך לך עב, ב ואילך.

שע"י המלחמה הוא ענין הכירור של הטוב מן הרע להכניע בחי' גבו' קשות שמקבלים מיפית דמל' כו', אבל שלא בשעת המלחמה לא הותרה לפי שע"ש מקבלים מבחי' השערות והצפרנים דמל' שנק' יפית ויניקתם רבה ביותר עד שהרע גובר על הטוב אך בשעת המלחמה שהכניעו לקליפות הקשה שברע ואז יוכל להיות היתר ליפית ע"י שתגלח ראשה בחי' שערות ועשתה את צפרני' כו' להסיר ממנה גסות יניקות כחות הטומאה כו', וכך למעלה בחי' יפית העליון בחי' המל' דבמלחמת הוי' דאצי' לירד למטה לברר ק"נ דבי"ע והן הארות ו"ק דז"א שיוצאים לצבא למלחמה בכל יום כו' ואז נאמר וראית בשבי' אשת יפית שהיא בגלות בע"ש כו' וגלחה את ראשה ועשתה את צפרני' שלא יקבלו החיצוני' יניקה כו' וד"ל.

אך הנה כ"ז לא שייך רק בבחי' השתל' דקו בבחי' יושר כו' בג' מדרגות במוח ולב כו' שבא האור בירידות המדרגות למטה מטה עד שמתהווה גם בחי' מותרות הצפרנים ושערות וכה"ג אבל בבחי' ההארה דסוכ"ע שלמעלה מבחי' ההתחלקות האורות בכלים דנר"נ במוח ולב כו' והוא בחי' כ"ע בכלל שהוא בחי' רצה"ע הפשוט שלמעלה מבחי' ציור אדם דהיינו בבחי' העיגולים דקו בבחי' מקיף הכללי ששולט בראש וברגל בשוה ממש ואיהו תפיס ככולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב"י כנ"ל באריכות, הנה משם לא יוכל להיות שום הסתעפות יניקה כלל לחיצוני' מבחי' המותרות כמו מצפרנים ושערות וכה"ג מאחר שהוא למעלה מגדר ההתחלקות דאורות בכלים בציוור אברים ואיך יסתעף מזה בחי' צפרניים ושערות אלא הרי הוא מאיר בעליון ותחתון בשוה ממש עד שהרצון שולט במוח ובצפורן הרגל בשוה כנ"ל וע"כ ממילא מובן שהוא שולט בחיצוני' שמקבלים מהצפרניים כו' כמו בהיותר עליוני' שמקבלים מבחי' המוחין העליוני' עד רום המעלות וכמו עד"מ שירצה אדם לקצוץ צפורנו ולשורפו ולהשליכו חוץ כו' וע"כ גם בלעם אמר לא אוכל לעבור כו' משום דקמי' כחשיכה כאורה דהיינו לגבי בחי' מקיף הכללי בהגלות נגלות רצה"ע הפשוט שם שוין קטן וגדול ראש וסוף ממש וכמ"ש השמים והארץ אני מלא בהשוואה א' ממש כנ"ל באריכות וע"כ גם חשך כאור כו' וכמ"ש בשמים ממעל אין עוד וכן מתחת לארץ אין עוד כו' שניהם בשוה כמ"ש אם אסק שמים שם אתה ואציע שאול הנך כי גם חושך לא יחשיך כו' שאין עוד מלבדו וכמשל העיגול שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל אלא עליונו ותחתיתו שוין וכמ"ש ומתחת זרועות עולם למטה כמו

ו"ק דד"א . . למלחמה בכל יום כו': ראה גם ס' מאמרי אדה"ו על התורה חיב ע' תרצב. סה"מ תקס"ד ע'
 כה. אמי"ב שער הק"ש סג, רע"ד.
 לא אוכל לעבור: בלק כב, יח.
 השמים והארץ אני מלא: ירמ"י כג, כד.
 בשמים ממעל . . אין עוד: ע"פ ואתחנן ד, לט.
 אם אסק שמים . . גם חושך: תהלים קלט, ח ואילך.
 ומתחת זרועות עולם: ברכה לג, כו.

למעלה בשה ממש כמו בן ממשל הנ"ל וד"ל (וזש"א שבחי' המקיף דוחה לחיצוני' שלא יוכלו לעמוד בו כלל כו' לפי שאין להם מקור מוצא יניקה משם כלל להיות בבחי' יש ודבר אלא מתבטלים גם הם בהגלות נגלות אורו וכמו לעתיד דכתי' ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כמו בעולמות העליונים ממש ומה שהן בבחי' פירודי' אין זה רק מצד מיעוט וצמצום האור הכא עליהם ע"י בחי' ההשתל' דקו בבחי' היושר בלבד כנ"ל).

ובכל הנ"ל יובן דרך כלל ענין עבודת בני גרשון ביד איתמר בן אהרן הכהן דוקא, להיות כי עבודת בני גרשון היתה בבחי' המקיפים שבאהל מועד והן היריעות כו' ומכסהו מכסה התחש כו' שכ"ז בחי' המקיפי' שהחיצוני' אין להם מקום שם כלל ומתבטלים ממציותם בהגלות נגלות אורו כנ"ל, וע"כ זהו עבודת בני גרשון שזהו ענין גירוש שגרש יגרשו לחיצוני' שלא יוכלו להתקרב כלל לקבל יניקה מהקדושה האלקי' כהמס דונג כו' וד"ל. אך משמרת עבודתם ה' ביד איתמר בן אהרן הכהן ופי' איתמר כמו איתמר שבגמ' דהיינו איתמר ממילא כו'. והענין הוא מובן שזהו בחי' מקיף של בחי' הרצה"ע הנ"ל שהוא המתפשט בכל חלקי דצח"מי השתל' דאבי"ע מראש לסוף והוא כמו עד"מ הנ"ל ברצון האדם ששולט בכל האברים כו'. אך הנה גם שהוא בחי' מקיף וכותרת ראש ורגל בשה ממש ואינו מתחלק לחלקים ולא ישונה מהותו כו' כנ"ל כי אינו נתפס בגדר אור וכלי כלל כנ"ל באריכות. הנה מ"מ אנו רואים להיפך שהוא מאיר ומתפשט בדרך פרט בכל אבר ואבר בפ"ע עד שיוכל להיות רק באבר א' לבדו כמו בפשיטות היד לבדו או בתנועת הרגל לבדו, וא"כ הרי לכאורה הוא מתצמצם ומתחלק לחלקים בכל אבר בפרט ויכול לצמצם א"ע להיות רק באבר א' לבדו כנ"ל.

אך הענין הוא דאין זה נק' התחלקות כלל גם שהוא מאיר בכל אבר בפרט מאחר שלא נתפס שם כלל בבחי' או"כ כי עצם אורו הוא למעלה מבחי' ההתחלקות לגמרי כנ"ל ומה שמאיר בכל אבר הוא רק ענין ממשלתו שיבא אורו למשול דרך פרט באבר זה ולפעמים באבר אחר, וזהו כמו שליח לדבר מלך ולגמור ולקיים דברו ורצונו בדבר פרטי כו' כך כללות ענין הרצון הוא בחי' מקיף הכללי בלי התחלקות כלל אך מה שהאברים נשמעים לרצונו דרך פרט ולפעמים רק באבר אחד לפשוט ידו וכה"ג זהו הנשלח הארה פרטי' מן הרצון הכללי להיות קיום דברו ורצונו בדבר זה בפרט ולפעמים מאיר הממשלה של הרצון בדבר אחר ואין זה התחלקות לגבי כללות הרצון כלל.

וזש"א שבחי' המקיף דוחה לחיצוני': ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' רל (מלקות להאריז"ל). ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. ובכ"מ.
ובאו במערות צורים: ישע"י ב, יט.
פירוד: בכתי' ב: פירוד ממש.
איתמר . . . איתמר ממילא: ראה לקו"ת נשא כה, ב. תריח שמות כסופו. אוה"ת יוחי (כרך ר) תתשכז, ב.
דצח"מ: בכתי' ב ליתא.

אמנם מ"מ מוכן ממילא שזהו בחי' הארה חיצוני' הנשלחת מעצם הרצון דרך פרט בכל אבר ולפעמים בזה כו' אע"פ שכולן שוין לגבי' אך לגבי עצם הרצון כמו שהוא טרם שיושלחו הארותיו הללו הוא רק בחי' חיצוני' דהיינו בחי' ומדרגה התחתונה שבו בלבד והיינו בחי' חיצוני' דיחידה שנעשה בחי' כתר ומקיף באברים שבגוף שהוא הארת הרצון לשלוט בכל אברי הגוף כנ"ל בשוה (והוא מקיף דחיה שמאיר בכל א' בפרט אבל מקיף דיחידה הוא בחי' מקיף בכלל ולא בא כלל להאיר דרך פרט אלא מקיף את הראש ורגל מסביב ומתפשט עד ז"א כו' ומקיף דחי' הוא הנק' מזלא כתר שבחכ' ומקיף דיחידה הוא בחי' כשב"כ שנק' גלגלתא כו'). וכך יובן למעלה בבחי' מקיף דרצה"ע הפשוט שלמעלה מבחי' התחלקות שבקו כו' הוא עצמו בחי' מקיף מסביב לכל ההשתל' דקו מראשו לרגלו כדמיון העיגול ונק' טובב שאינו שופע ומאיר כלל דרך פרט בחלקי ההשתל' דקו כו' אבל הארה חיצוני' ממנו נעשה בחי' כתר לבחי' האו"פ שבא בבחי' או"כ שהוא הרצה"ע השולט ובא דרך פרט בכל אור וכלי מראש עד סוף וכמו כל אשר חפץ ה' עשה הרי יש רצון בעשי' לבד ויש רצה"ע ביצי' לבד וכן באצי' ולמעלה כו' רק שאעפ"כ הוא שולט בכולן בשוה ואין זה נק' התחלקות באמת רק התחלקות כהארת הממשלה כמו השליח לדבר רצון מיוחד כו' כנ"ל אבל מ"מ אינו רק בחי' חיצוני' ובחי' היותר אחרונה שבמקיף הכללי שהוא עצם הרצה"פ שבעצמות או"פ שהוא מקיף לכל הקו מבחוץ כמו העיגול ממש כנ"ל והיינו מ"ש בע"ח שמבחי' מל' דעצמות או"פ שלפני הצמצום כו' שהוא בחי' אחרונה שבמקיף הכללי הנ"ל נעשה בחי' עיגולים וכתר דקו שהו באין דרך פרט כו' עד עיגולים א"א דעשי' שמקיף עד רגלי העשי' להיות כל אשר חפץ ה' עשה כו' וד"ל. וזהו ענין איתמר ממילא כי אהרן עצמו הוא בחי' מקיף העליון הנ"ל עצמו דאהרן אותיות נראה כמ"ש לעתיד כי עין בעין נראה אתה כו' כמו שהוא אין עוד מלבדו כלל וכלל כו' אך הארה חיצוני' שנשלח למטה להיות לבחי' כתר לכל האו"פ דקו שהוא רצון המתפשט בפרט כו' הוא הנק' איתמר בן אהרן שהוא בחי' התולדה דאהרן כו' ולהיותו בא ממילא ומאליו מעצם הרצון בלי בחירת השכל והטעם לרצון מאחר שהוא בחי' רצו"פ לגמרי שנק' כשב"כ ע"כ נק' איתמר ממילא כמו איתמר שבגמ' וד"ל.

ומעתה הנה י"ל שרש ענין מ"ב מסעות שבמדבר למה הי' כמדבר דוקא.
והנה תחלה י"ל טעם ענין הילוכם כמדבר ארבעים שנה לאיזה תועלת הי' וגם מה שהילוכם הי' במסעות הארון והמשכן וכליו כו' ועוד מה שא' ובמדבר הגדול והנורא הזה נחש שרף ועקרב כו' י"ל למה קראו גדול

בע"ח שמבחי' מל' דעצמות . . נעשה בחי' עגולים: ראה לעיל בריש המאמר. ושי"נ
דאהרן אותיות נראה: זחי"ג קג, א (וראה לקרית בהעלותך לא, א. סה"מ תשי"א ע' 152 - מאמר הבעש"ט).
כי עין בעין נראה: ע"פ שלח יד, יד. ישעי' נב, ח.
ומעחה הנה י"ל: ראה גם ד"ה נשא בסה"מ תרע"ח ע' שכח ואילך.
ובמדבר הגדול והנורא: עקב ת, טו.

ונורא דאיך יתכן שבחי' כאלה גדול ונורא במדבר שהוא גשמי' ואם מפני נחש שרף כו' לא יתכן לקרותו נורא שהוא יראה גשמי' כו'. אך הנה כ"ז יובן בהקדים תחלה שרש ענין המדבר מהו, דהנה אנו רואים שהמדבר הגשמי נבדל הוא מן הישוב בכמה דברים, הא' שעפר המדבר יבש מאד בלי שום לחלוחית כלל מחמת גודל תוקף חום השמש ששורף כל לחלוחית העפר ונעשה קשה כסלע בלי ראוי לזריעה וצמיחה כלל ע"כ לא יצמח שם מאומה וגם הבע"ח לא ימצאו ויגדלו שם מפני תוקף החום המזיק להם ומפני העדר מחייתם שם לגמרי כו' ומכ"ש שלא יוכל להיות שם ישוב אדם כידוע עד שגם בדומם העפר הנשאר לא נשאר רק בחי' הדומם שבדומם אבל חלקי צומח וחי ומדבר שבו יצאו ממנו וכלו והלכו להם כי אין כח הצומח צומח בעפר המדבר כו' וגם חלק החי והמדבר שכלול בו בהעלם יצאו ממנו לגמרי אבל בארץ הישוב נהפוך הוא שעפר הארץ יש בה לחלוחית וחיות רב וכח הצומח מתפשט בה ביותר להוציא צמיחה בתבואות ואילנות ועשבים כו' וגם הבע"ח גדלים ויונקים מאויר הארץ הזאת וניזונים במחייתם בכל ברכה ושפע מזון לכל א' כפי טבע הצטרכותו וגם האדם מקבל חיותו מאויר הארץ וניזון ממנה בכל ברכה ושפע לפי הצטרכותו גם בלבושי' ודירה כו' וגם הארץ מגדלת החכ' בבניא וירבו ויפרו בה לרוב וגם העוף והבהמה ירבו לרוב ע"פ האדמה דוקא וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' וכמו בתחלה שנאמר תוציא הארץ דוקא ודיל.

והנה שרש וטעם הדבר הזה למה אין במדבר הגשמי רק בחי' היותר מצומצם בתכלית העדר השפע, הענין הוא לפי שמדבר זה הגשמי הוא בחי' כלי לבחי' מדבר הרוחני' ששופע משם למדבר זה הגשמי והוא הנק' מדבר העמים ששם מקור כל השפע לקליפות וכמ"ש בזהר אתר אית במדברא כו' ונק' ארץ גזירה והו"ע ושלח את השעיר לעזאזל המדברה כו'. והענין הוא להיות ידוע במ"ש וכל קרביי כו' שיש מלאכים עליונים המבררים כל שפע ומזון העליון שנמשך למטה להבדיל בין הטוב והפנימי' להפסולת והיצוני' לפי שכל בחי' אור ושפע שנמשך ע"י בחי' עה"ד טו"ר מעורב טו"ר

הארץ מגדלת החכ' בבניא: ראה במדבר פט"ז, יב (ותנחומא שלח ו. פרשי' שלח יג, יח): יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שמגדלת חלשים כו'. ובזח"א קכה, א (וחיב ל, ב): אית מיא מגדלין חכימין ואית מיא מגדלין טפשיין. וראה תרי"ח ויגש צא, ב. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קיז. ח"ב ע' תרי"ח. ס' מאמרים הקצרים ע' ב. ס' מאמרי אדה"ז-מארז"ל ע' רד.

הכל הי' מן העפר . . . תוציא הארץ: קהלת ג, כ. בראשית א, כד.

מדבר העמים: יחזקאל כ, לה. וראה לעיל רד"ה נשא.

בזהר אתר אית במדברא: זח"א קעה, ב.

ארץ גזירה . . . לעזאזל המדברה: ע"פ אחרי טז, י. כה.

ידוע במ"ש וכל קרביי . . . כמ"ש במ"א: תהלים קג, א. ראה ד"ה ונשב בניא — בסה"מ תקס"ב ע' פח ואילך (וד"ה זה במאמרי אדה"ז-מארז"ל — ואתחנן (בדפוס)). ושם ע' רמז ואילך. סה"מ תקס"ה ע' ה ואילך. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' סג.

פסולת ופנימי יחד, עד שיש מעורב טו"ר ממש כמו המזונות שהן מבחי' עה"ד טו"ר ע"כ יש בהן תערובות טו"ר ממש בגשמי' וברוחני' בגשמי' הוא מה שהקיבה תבשל ויבורר הטוב והפנימי' להיות לבחי' חיות באברים בדם הוא הנפש והפסולת והגסות של המאכל נדחה לחוץ ומתחלה הרי ה' זה מעורב במאכל והיו לאחדים רק אח"כ נפרד הפסולת כו' והוא ע"י אצטומכא שיש בה בחי' כח הבירור להבדיל בין טו"ר שבמזון ויש בה כח הדוחה שהוא שמאל דוחה להפסולת לחוץ והכח המברר להטוב הנברר שיומשך ויתהפך לחיות כו' וכח זה באצטומכא הוא מחמת חצר הכבד שנק' פרסא המבדלת בין אברי הנשימה לאברי המזון כמ"ש במ"א וד"ל. וכך הוא ברוחני' המאכל שהרע שבו הוא המגשם לנה"א ונק' אכילה גסה למשוך אחר תאוה רעה כו' מלי כריסא זנא בישא כו' ובחי' הטוב שבו מחזק ומוסיף אור בעבודת ה' בנפש האלוקית בתורה ובתפלה, אך בשבת בחי' המותרות ג"כ נבלע בקדושה וע"כ מותר לאכול לתיאבון כמ"ש במ"א וד"ל. וכמו"כ יוכן למעלה בשפע אור העליון שהוא בא ג"כ בבחי' תערובות טו"ר פנימי' וחיצוני' וע"י בחי' קרביים העליונים מתברר הטוב ונמשך אור וחיות למלאכים והיכלות דקדושה ובחי' הפסולת והחיצוני' שלא יהי' ממנו שום אור וחיות למעלה נדחה ויוצא לחוץ להחיצונים והוא שרש ע"ז שנק' צואה צא תאמר לו וכמ"ש במ"א בענין ע"ז דפער וכמו עד"מ בית הכסא שהוא מקום מיוחד ליציאת הפסולת החיצוני' לשם כך מדבר העמים הוא מקום המיוחד להשפעת חיצוני' ופסולת שפע העליונה אחר שנתברר ע"י בחי' קרביים העליוני' כל בחי' הטוב כו' ומשם נמשך כל פסולת התענוגי' הגשמי' לכל העמים כו' ע"כ נק' מדבר העמים והמדבר הגשמי' הוא בחי' כלי למדבר העמים הנ"ל ע"כ הוא ג"כ בהעדר כל טוב לגמרי ולא נשאר בו רק היותר חיצוני' דהיינו רק בחי' הדומם שבדומם לבד כנ"ל וזהו כמו פסולת המאכל אחר שניטל ממנו כל הטוב והחיות כו' וד"ל. וזהו ענין מ"ש במדבר הגדול והנורא הזה נחש שרף ועקרב שהן ג' קליפות הטמאות לגמרי והן כללי' שמהן נמשך כל פסולת הגבו' הקשות שבכל העולם כו' וד"ל.

אך עדיין י"ל למה נק' בשם גדול ונורא האיך יתכן שבחים כאלה על המדבר העמים הנ"ל. אך הנה כתיב קול ה' יחיל מדבר שכל זה הי' כוונת המסעות במדבר העמים ובמ"ת בקולות וברקים במדבר סיני כדי להכניע למקור הקליפות שבמדבר העמים ולבררו משום דגם דכמו שהוא למטה הוא בתכלית ירידת המדרגות בבחי' הפסולת הנופל מלמעלה כנ"ל

מלי כריסא זני בישא: ברכות לב, א.

בשבת . . מותר לאכול לתיאבון כמ"ש במ"א: ראה סידור רג, א ואילך. ועוד.

צא תאמר לו וכמ"ש במ"א בענין ע"ז דפער: ישעי' ל, כב. וראה בהנסמן לעיל עה"פ וכל קרביי.

נחש שרף ועקרב . . גקה"ט: עקב ח, טו. וראה מאור"א נ, יב. לקו"ת להאריז"ל פ' עקב ד"ה נחש שרף.

קול ה' יחיל מדבר: תהלים כט, ט.

אבל שרשו כמו שהי' קודם חטא עה"ד טו"ר הרי הוא בבחי' התהו שלפני עולם התיקון שנק' בשם מדבר למעלה שלמעלה מבחי' ישוב אדם למעלה כו' ומה שיש בחי' מדבר למטה בקליפות היינו משום דאזלעו"ז עשה האלקי' כמו שיש בחי' מדבר למעלה כו'. והענין הוא כי הנה בחי' עולם התהו א' והארץ היתה תהו כו' פי' תהו לשון שממון כמדבר שממון בגשמי' שלא נמצא בו שום שפע וחיות כלל כנ"ל, וביאור דבר זה הנה ידוע בכתהאריוז"ל דבחי' התהו והתיקון הוא בחי' עיגולים ויושר שהע"ס דעגולים הן זת"ז כו' בלתי מתחברים יחד כלל והן בבחי' הנקודות שהוא בחי' הכתרים בלבד אבל בחי' הע"ס דיושר הוא בבחי' הקוין כו' שמתחברים ומתכללים זה מזה כו' והן בבחי' התפשטות אוב"כ בבחי' פרצוף אדם כו', וזהו ואלה המלכים כו' וימלוך וימת כו' שהן ז"מ קדמאין דבחי' התהו שנפלו ומתו לפי שהיו זת"ז ובבחי' נקודים דכתרים בלבד ע"כ לא יכלו הכלים לסבול האור ונפלו ונשברו כו', אבל בחי' התיקון הוא בחי' התכללות דקוין כו' בריבוי הכלים כו' והוא מלך הח' הדר כו' כידוע בע"ח. וביאור זה הנה ענין בחי' העגולים שהוא בחי' הכתרים דע"ס היינו בחי' נקודה העצמי' שבכל ספי' טרם שנתפשט להיות בהתחלקות י"ס כו', ומבשרי אחזה כו' כמו עדי"מ בנפש האדם וכחות שלה שמתפשטים הימנה כמו הרצון והשכל והמדות כידוע הנה יש בכל כח וכח בחי' עצמות ומהות של אותו הכח ובחי' התפשטותו והתחלקותו שהוא כמו ענין ההרכבה לגבי העצם כו' כמו כח השכל הנה עצם כח זה הוא כח המשכיל העיוני להשכיל כל דבר שכל ובחי' החכ' והשכל הגלוי בדבר התחכמו' איזה ענין שכלי הוא בחי' חכ' שבו ומורכב הוא יקרא לגבי עצם נקודת כח המשכיל ההיולי כמו שהוא טרם שמתחכם בגילוי דבר חכ' כו' ומבחי' חכ' הגלוי' מתפשט עוד כבינה והשגה לאורך ורוחב כו' כידוע ומתפשט עוד למדות שהן חו"ג שבחכ' לזכות או לחוב כו' עד שבא השכל בדבור ואותיות שהוא בחי' מל' שבחכ', וכ"ז אינו בחי' עצמי' הנקודה דחכ' אלא בחי' התפשטותה והתחלקותה לחלקים וכל א' מיוחד במדרגה בפ"ע חסד שבחכ' גבורה שבחכ' אור בכלי כו', אבל בחי' נקודה דחכ' אין בה התחלקות כלל וד"ל. וכמ"כ במדת החסד והדין וכה"ג הנה יש בחי' עצמו' המדה שהוא בחי' כתר שבחסד והוא כח עצם החסד להתחסד עם הכל והשכל והטעם לדבר החסד נק' חכ' שבחסד ומתחלק לחו"ג כו' וכך גם במדה"ד בחי' עצם כח הדין ובחי' התפשטותו בשכל וטעם ובהתחלקות חו"ג כו' וכה"ג בכל מדה ומדה יש בחי' העצם שהוא בחי' נקודה העצמי' שלהם ובחי' התפשטות בהתחלקות כו' וגם ברצון ותענוג יש כח עצם הרצון והתענוג ובחי' התפשטות כו' וד"ל.

והארץ היתה תהו . . שממון: בראשית א, ב ופרשי' שם.

ואלה המלכים כו' וימלוך וימת: וישלח לו, לא ואילך.

כידוע בע"ח: ראה שער התיקון (שי" פ"ה). שער המלכים (שי"א) פ"א.

חו"ג כו': בכת"י ב: חו"ג חסד שבגבו' גבו' שבגבו'.

והנהגה בבחי' הכתרים של כל מדה א"א להם להתחבר זע"ז כלל אלא כל א' מהות בפ"ע דוקא ולא יסבול את זולתו כלל, אבל בבחי' ההתפשטות וההתחלקות דכל מדה יש בהן החיבור וההתכללות דוקא וכל א' מורכב מזולתו ולא ימצא שיפרד א' לעצמו בלי שיתוף זולתו גם עד היפוכו כמו חו"ג הרי חסד כלול מן הדין והדין מן החסד כו' וד"ל. ויובן זה במה שאנו רואים בכל אדם כמו שהוא כמדת חסדו העצמי להטיב מצד עצם נקודה המדה הזאת לא ישגיח בחסד זה למצוא טעם ושכל למה יתחסד ובאיזה אופן יתחסד אלא הוא למעלה מן הטעם והתחלקות אופנים שונים רק חסד פשוט ועצמי בלתי מקבל שום הרכבת דבר כו', וא"כ גם שהשכל יחייב היפוכו לא ישגיח ע"ז כמו להתחסד עם השונא שיהרגו אח"כ וכה"ג כי חסדו עצם החסד שזה הוא לשונא כאוהב ממש, וממילא מובן שלא יוכל לסבול דבר היפוכו כמו כח הדין כלל וכלל כמו שהמים לא יקבלו את האש כו', ואע"פ שכנגדו יאמר לו סברא וטעם בענין החסד הזה עצמו שצריך לבחי' הדין ואם לאו לא יהי' חסד אלא דין כמו להכות לתינוק שדין זה לצורך החסד שיטיב דרכו אינו יכול כלל או שיאמר לו שימעט בשפע החסד שלא יהי' ממנו דין כשירבה אותו יותר מדאי כמו רבוי טוב שיגרום רע למקבל להיות פורק עול כו' גם זה לא יוכל, וכך להיפך לגבי מי שעצם טבעו כח הדין לא יסבול טעם המנגד לזה כלל וכלל כמו האש לא יסבול המים וגם לבחי' החסד שבדין לא יקבל שהוא כמו לשלם טוב לשונאיו כדי להאבידם בזה וכה"ג כו', לפי שחו"ג הללו כמו שהן בבחי' עיקר נקודתם העצמי לא יסבלו זא"ז כלל כי אש ומים להיותם פשוטים בלתי מורכבים כו'. והיינו בחי' הכתרים, אך כאשר החו"ג המה מתפשטים בהתחלקות היינו כמו שיטיב החסד מצד הטעם והדעת ואז ימצא בו טעם וסברא גם להיפך לצמצם החסד אם בשביל החסד עצמו כמו כדי שיתקבל ונק' גבורה שכחסד או גם למדה"ד עצמו יוכל לקבל ממוצע שמשניהם יחד כי גם בשכנגדו כח הדין הוא בא בהתפשטות מאיזה טעם ודעת וימצא בו גם הטעם להיפך שישתף חסד באותו הדין אם בשביל אותו הדין כמו משלם לשונאיו כנ"ל או שמשתף סברת מדת החסד עצמו המנגדו עד שיוכלו ההפכיים הללו לבא לידי מיצוע הכלול משניהם יחד וישפיעו באופן א' ובדיעה א' ממש (וכדוגמת המכריע לב' דעות רחוקים דחסד ודין כו'), וה"ז כמו אש ומים דגם שכמו שהן פשוטים בלתי מורכבים א"א להן להתחבר ולהתכלל כלל זע"ז אבל בבחי' הרכבתן כמו בעץ וכה"ג מתכללים ומתחברים זע"ז להיות כגוף א' כו' (וזה"ש בס"י טרף אש ומים ובללן זה בזה כו'). ודבר זה אנו רואים ביותר בהפרש שיש בין גדול בשנים לקטן ותינוק כו', דהנה אנו רואים בתינוק קטן שאין במדותיו רק בחי' הנקודה העצמי שבכל א' ולא בחי' התפשטות שלהם ע"כ לא יוכל לסבול

לשלם טוב לשונאיו: ע"פ ואתחנן ז, י (ובפרש"י שם). אמ"כ ח"א סצ"ה. ח"ג פקע"ז [הוצאת קה"ת, ה"תשמ"ה]. תר"ח שמות קנד, ב. ד"ה אל תצר (כפ"ח תשל"ח) ע' 49 וע' 59. ביאורו לאדה"צ ע' תמו ואילך. בס"י טרף אש ומים ובללן זכ"ז: ראה בהנסמן לעיל ד"ה מחר חודש ריש אות ב.

דבר שנגד רצונו כלל ולא יוכל להתהפך מדבר להיפוכו כלל וכלל כי דבר והיפוכו לא יסבול מצד שמדותיו פשוטי' בבחי' עצמו' נקודתן דוקא, כמו כאשר רצונו לחסד ואהבה וקירוב יהי' כל נפשו ורצונו בזה מבלתי יוכל להטות א"ע להיפוכו לדין ועונש או שנאה וריחוק וכאשר ירגז ויהי' במדה"ד כולו דין וריחוק ואין בו הטי' לחסד ואהבה כלל וכלל, וגם בענין אחד של חסד או דין לא יוכל להתהפך ולהטות א"ע מדבר להיפוכו שצריך לגוף הענין של החסד או הדין כמו הענין שכולו חסד רק שצריך לתועלת הענין גם לבחי' הדין לצמצמו וא"ל לא יהי' חסד כלל כנ"ל כי צריך שיבא החסד במדה שלא ירבה ביותר ולא ימעט ביותר רק כפי אמית' התועלת מן החסד ואם לאו יבוטל תועלת החסד לגמרי כו', הנה בחי' התכללות זו דחויג שבחסד זה להיות במשקל ומדה ממוזגת זהו אינו ביכולת טבע התינוק כלל להיות שמדותיו בבחי' נקודת עצמיותן שלא יסבלו דבר והיפוכו כלל כו', אך הגדול שמדותיו מתפשטים מבחי' נקודת עצמיותן הפשוט יוכל לקבל דבר והיפוכו כמו גם כשירצה לחסד ואהבה יקבל דבר היפוכו כשישמע איזה טעם ושכל המנגד אליו ויתהפך לדין או ימצא מיצוע מבין שניהם כנ"ל ולא ירבה יותר מדאי ולא ימעט יותר מדאי אלא במדה ממוזגת כו' דהיינו גם בדבר של חסד עצמו לא יעשה רק חסד אלא ימצא בו ההטי' לדין ובבחי' הדין ימצא בו ההטי' לחסד ולא ימצא לעולם שיהי' מדותיו בדבר א' ולא יוכלל בשיתוף עם היפוכו כו' וד"ל.

ונמצא מוכן שמצד בחי' הכתרים שהוא בחי' הכתרים של כל מדה ומדה אין שום התכללות זע"ז כי לא ימצא בחסד בחי' הדין כלל ולא ימצא בבחי' הדין מבחי' החסד כלל והרי הן בתכלית ב' קצוות הרחוקי' ומפורדים בתכלית הפירוד והשנאה כמו אשי' ומים ממש, אבל מצד בחי' של התפשטות בהתחלקו' כמו בגדול שמדותיו באין בקווין כו' יש דוקא בחי' התכללות והחיבור עד שלא ימצא מציא' א' מהם שיהי' לבדו בלי שיתוף וחיבור עם היפוכו כנ"ל וד"ל.

ועדכ"ז יובן למעלה בענין ההפרש אשר יש בין בחי' ע"ס דתוהו לע"ס דתיקון שזהו בחי' ע"ס דעגול' וע"ס דיושר כנ"ל. דהנה מבואר בע"ח דבחי' ע"ס דתהו הן זת"ז דוקא כמו בחי' העגולים כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו' שאין לא' חיבור עם חבירו כלל ולא יתכלל עמו כלל וזהו וימלוך תחתיו כו' תחתיו דוקא כי לא יוכל א' לסבול לזולתו כמו אש ומים כו' להיות שע"ס דתהו הן בבחי' הנקודות שנק' כתרים וז"ש וימלוך כתר מל'

אש ומים ממש: בכתי' ב: אש ממים ומים מאש.

בע"ח דבחי' ע"ס דתהו הן זת"ז: שער התקון (ש"י) פ"ה. שער המלכים (ש"א) פ"א. וראה גם תרי"א כד, ד.

נב, א. סה, ד. ובכ"מ.

וימלוך תחתיו: וישלח שם.

כו' שהוא בחי' העצמי' של כל ספי', כמו בחי' העצמו' דנקודים ספי' אור החכ' שנק' בחי' כתר שבה ולא מתפשט עוד לט"ס חו"ב שבחכ' ומדות חו"ג שבחכ' כו' ע"כ נק' נקודה כמו הנקודה שאין בה התפשטו' כלל וכלל וע"כ ממילא לא תוכל לסבול דבר והיפוכו כו', וגם המנגד לה ג"כ בבחי' נקודה עצמי' כמו חו"ג העצמי' כנ"ל שלא יסבלו זא"ז ולא יש להן חיבור כלל אדרבא יתרחקו ויבדלו זה מזה תכלית ההרחק כנ"ל וכך בחי' חו"ג דתהו מפורדים תכלית הפירוד וההרחק מטעם הנ"ל ונק' ענפין מתפרדין כו' וד"ל. אבל בחי' התיקון שהוא בחי' היושר הוא בהפך שבאים האורות דע"ס בכלים מכלים שונים כו' לפי שמתכללים זע"ז בבחי' הקוין שנמשך קו מזה לזה כו' וההפכי' כמו חו"ג ג"כ כלולים זע"ז כמו בחי' החסד שבגבורה עם גבורה שבחסד כו' לפי שבחי' הכתרים שלהן נתפשטו ונתחלקו ל"ס כמו אור החכ' נתחלקה ליו"ד חו"ב שבחכ' וחו"ג שבה כו' ע"כ ממילא יכולים גם חו"ג להכלל זע"ז מאחר שיש בכל א' מדבר והפוכו כו' וכמשל המורכבים שיוכלו להתכלל ולא הפשוטים כו' (וז"ש בס"י טרף אש ומים ובללן יחד שהוא בחי' התיקון כנודע וע"ז א' לעתיד הנה אלקינו זה קוינו לו שנמשך בבחי' קוין דהיינו בבחי' התיקון שהוא בחי' היושר דפרצוף אדם כו' וכמו שהאדם הוא ג"כ בבחי' התכללו' דתיקון כי יש גידי המוח ברגל וגידי הרגל במוח כו' וכל האברים קשורים ומתכללים זע"ז ע"כ ברפואת אבר זה יהי' תיקון לאבר אחר כמו בהקזת דם ברגל ירפא הראש וכה"ג וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל).

ואמנם מה שבחי' התהו נק' בחי' מדבר דקדושה הנה יובן בהקדים תחלה שרש הטעם לענין הנ"ל בהפרש הנ"ל בין בחי' התהו לבחי' התיקון למה בחי' התהו בבחי' הנקודות לבד שהוא בחי' הכתר כנ"ל ובחי' התיקון הוא בבחי' התפשטות והתחלקות ל"ס כו' כנ"ל. אך הנה ידוע בסדר ההשתל' דעו"ע שמבחי' מל' שבעליון נעשה בחי' כתר לתחתון כו', ויש להקדים בזה שיש ב' מדרגות בעו"ע הא' כאשר העלול דבוק בעילתו ואחוז וקשור בו לקבל אור שפעו לעצמו שאז הוא בבחי' צמצום כל עצמותו ולא נשאר רק בבחי' נקודתו העצמי' שהוא בחי' הכתר שבו לפי שבבחי' נקודה העצמי' שלו דוקא הוא בא ועולה ונדבק בעילתו לקבל מבחי' האחרונה שבו שהוא בחי' המל' ואז אין לו התפשטות עצמו כלום כ"א מה שקיבל מעילתו בבחי' נקודה העצמי', וה"ז כמו התלמיד שיושב לפני רבו בתכלית הביטול מכל עצמותו מכל וכלל ואין לו רק מה שמקבל מרבו ואידי דטריד למבלע לא פליט לזולתו כלל וכלל כי אין לו התפשטות עצמו כלל ומכ"ש שלא יוכל לסבול

הנה אלקינו זה קוינו לו: ישעי' כה, ט.

בהקזת דם ברגל ירפא הראש . . . וכמ"ש במ"א באריכות: ראה ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב תקצא.

סידור צא, ג. תריח חיי"ש קלה, א. ס' הערכים חב"ד כרך א' ע' צח. וש"נ.

ואידי דטריד למיבלע: ע"פ חולין קח, ב (ומובא גם בתו"א כה, א. ביאורו קמב, ג. ס' מאמרי אדה"ז —

ענינים ע' קנה. ובכ"מ).

דבר המנגד לקבלת אור ושפע זו אפי' כקשי' כניל דבכחי' נקודה העצמי' לא יסבול דבר והפוכו כו' וע"כ לא יוכל לסבול דבר המנגד לזה שקיבל מרבו בשום צד ואופן כי אין לו רק כפי מה שקיבל בבחי' עצמי' בלי הטיי' והתפשטות מכפי מה שקיבל אפי' כמלא נימא כו'. והמדרגה הב' בעו"ע היינו לאחר שקיבל העלול אור שפע מעילתו יורד ומתרחק הימנו למטה להיות יש ודבר מה בפ"ע דהיינו להתבונן בשכלו במה שקיבל מעילתו ולהרחיבו בכל כלי שכלו ומדותיו כו' הרי אז נתרחק מבחי' נקודתו העצמי' שבו קיבל מעילתו ונתפשט בכל חלקיו המתפשטי' מנקודתו העצמי' וממילא נתמעט בחי' ביטול במציאות שהי' לו בשעת קבלתו מאחר שנתרחק מעילתו ונבנה בבנין בפ"ע בחב"ד וחג"ת כו' הנה מאחר שקבלת שפעו נתפשטה בכל חלקיו המתפשטים מנקודתו העצמי' ממילא מובן שיתחלק אור שפע זו בכלי שכלו ומדותיו בכמה אופנים וסברות חלוקות ושונות עד שיכול להיות בו כמה דברים מנגדי' למה שקיבל אשר לא הי' סובלו כלל בשעה שקיבל כו' ועכשיו מה שהי' אצלו בבחי' מנגד יוכל להיות עולה כהלכה עם מה שקיבל כי ימצא סברות הרבה חלוקות בהרחבת השפע הזו עד שיעמיד כל דבר על מכונו ויש בו אופנים רבים ושונים בכמה מיני התכללות שונות עד שגם בחי' המנגד משתווה ומתכלל עם מה שקיבל, וכמו כאשר קיבל איזה דין והלכה לאיסור כאשר ירחיב ויעמיק בו אח"כ ימצא סברות חלוקות ושונות ויוכל להתיר מצד אותו הטעם שהוא משתווה אל מה שקיבל ולא יסתיר אותו כלל אדרבה ממנו נמצא למד שכאשר יהי' באותו אופן יהי' אותו הטעם עצמו להתיר וכה"ג והוא רק בחי' התפשטות דנקודת אור השפע שקיבל כו' וד"ל.

ובזה יובן הטעם בהפרש שבין בחי' התהו לתיקון, דהנה בחי' אורות דתהו היו קרובים מאד לקבל אור מעצמות המאציל והי' בתכלית הביטול מבחי' התפשטות אור עצמותם כמו עלול שדבוק בעילתו לקבל לעצמו שהוא בבחי' נקודה העצמי' שבו וכמשל התלמיד לפני רבו כניל וזהו שבחי' תהו הי' רק בבחי' נקודתו העצמי' שנק' כתר' (כמוי' דומם שבדומם רק לקבל וכמו אסתר קרקע עולם כו') וע"כ הי' זתי' וכמ"ש וימלוך תחתיו כו' כניל שלא הי' יכולים לקבל דבר שכנגדו כלל אפי' כמלא נימא לבד כמו שקיבל דוקא כניל וזהו מצד עוצם בחי' הביטול מעצמו' רק אל המשפיע כו' והוא בחי' מל' שבעליון שנעשה רק בחי' כתר ולמקבל בחי' נקודה העצמי' שבו כו' וד"ל. אבל בחי' התיקון הוא כמו מדרגה הב' הגיל בבחי' עו"ע שהעלול מתרחק אח"כ מעילתו ונבנה בבנין בפ"ע להרחיב השפע בהתפשטות בכל חלקיו כו' כניל שאינו בטל כ"כ לגבי המשפיע ויוכל לקבל גם משכנגדו כו', וכך הוא עיקר בחי' התיקון שהוא בחי' התפשטות דטיס חב"ד חג"ת כו'

כמו: בכתי' ב: בחי'.

אסתר קרקע עולם: סנהדרין עז, ב.

ובכמה אופני התכללות שונות עד שבדין מתקבל ממנגדו מן החסד וכחסד מתקבל ממנגדו בחי' הדין כנ"ל, ואין זה סותר כלל למה שקיבל בנקודתו העצמי' כי אין זה רק בחי' התפשטות אותה נקודה ומשם הוא בא מן ההעלם לגילוי לבד כו' וד"ל.

ומעתה יובן ג"כ הטעם שבחי' התהו נק' מדבר דקדושה כמו המדבר שאין בו רק בחי' דומם שבדומם לבד בלתי נמצא ממנו שום הסתעפות כלל וכלל גם לא צמיחת דבר מה כו' וכמו משל הנ"ל בעלול הקרוב ודבוק בעילתו כו' וכמו"כ במדבר מפני תוקף אור השמש שם כו', משא"כ בבחי' התיקון שהוא כמו ישוב הארץ להיות רחוק מחום ואור השמש יוכל להמצא בו בחי' הסתעפות כמו הצמיחה וכה"ג וד"ל. וזש"א במדבר הגדול והנורא הזה כו' דאע"פ שנחש שרף כו' הן קליפות טמאות שנתהו מצד שבה"כ דתהו כידוע אבל קודם השבירה הרי בחי' התהו למעלה הרבה מבחי' התיקון וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך כו' והוא בחי' נקודות שנק' כתרים דע"ס שלא ירד האור המאציל עדיין להתפשט בי"ס או"כ כו' לפי שהי' בתכלית הביטול לגבי מל' דא"ס המאיר עליהם כמו עלול הדבוק בעילתו כנ"ל (וכמו הקטן שדעתו ומצותיו לא יסבול ההתהפכות והטיית דבר מה מכפי נקודת רצונו כלל רק כמו שהוא בעצמו' כנ"ל באריכות, וז"ש בע"ח דהעיגולים בבחי' נפש שהוא בחי' קטנות אבל בחי' התיקון זהו כמו הגדול בשנים שנתרחבו כלי מוחו ויוכל לקבל דבר והפוכו כנ"ל והוא מבחי' היושר שהוא בבחי' הרוח שהוא בבחי' הגדלות כו'), והרי עיקר בחי' התפשטות ד"ס דתיקון הוא נמשך משרשו ומקורו העצמי' שהן בבחי' הכתרים דתהו כמבואר ומוכן מכל הנ"ל, ולזה בחי' אורות דתהו שהן שרשי' עצמי' ומקוריי' לאורות דתיקון נק' גדול ונורא כי גדולי' הן הרבה מבחי' התיקון ונק' אורות תקיפים וחזקים ביותר וזהו והנורא שלזה לא יוכלו הכלים לסבול האור ונפלו ונשברו כידוע והוא לפי שבחי' הכתרים דתהו הן קרובים אל עצמו' המאציל ממש וע"כ הן בתוקף הגבורות להכלל וטריד למבלע כו' והוא בחי' ב"ן כו'. וזה הי' כל עיקר הטעם לנסיעת בני' במדבר הגדול והנורא הזה שהוא להעלות רפ"ח ניצוצות דתהו שהוא בחי' מדבר הגדול והנורא למעלה בבחי' התהו וכחכ' אתברירו והוא ע"י הארון ולוחות כמ"ש ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' וד"ל.

וזהו ענין מ"ב מסעות שבמדבר, כי הנה כל מה שיש ביכולת כללות נש"י בכל דור ודור עד ימוהמ"ש לברר בירורים דרפ"ח כו' ע"י תו"מ

במדבר הגדול והנורא: עקב ת, טו.

בע"ח דהעיגולים בבחי' נפש: שער עגולים ויושר (ש"א) ענף ג'. שער שבה"כ (ש"ט) פ"ח.
ובחכ' אתברירו: ראה זחיב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם.
ויהי בנסוע הארון: בהעלותך י, לה.

שלהם אין זה רק מחמת אותו ההילוך שהלכו בני' במדבר הגדול והנורא עם הארון כו', כי הנה מצד כח עצמם היו משוקעים ח"י בגלות באוה"ע וגם ששכינה עמהם אין בכחה להעלות רפ"ח ניצוצות שנפלו שם כו', וכל זה ידע המאציל שעתידין בני' להשתקע בגלות ושכינה עמהם ולא יהי' בכחם לברר לעומקי הקליפה הקשה כו' ע"כ צוה ה' אליהם שילכו במדבר הזה שנק' מדבר העמים כנ"ל לפי שכל העמים יונקים משם ששם הוא מקום המיוחד לבחי' שפע פסולת שבא מצד עה"ד טו"ר שהוא מצד בחי' השבירה כידוע, וכשהלכו בני' במדבר עם המשכן והארון כו' הרי בכל נסיעה שהי' ע"פ ה' נתברר כח הקליפה שבמדבר העמים הזה והעלו לכל הניצוצות שנפלו שם ששרשן בעולם התהו כמו שהי' קודם השבירה שהי' בבחי' ביטול גדול אל עצמו' המאציל ונק' בחי' מדבר הגדול והנורא למעלה לפי ששם ישכון אמית' אור המאציל שנק' גדול ונורא באמת מבלתי יוכלו המקבל לגשת אליו ולקבל אורו כי גדול ונורא הוא כו', וז"ש בכל נסיעה ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' פי' הוי' הוא בחי' ז"א דתיקון שיקום ויתעלה לבחי' התהו שגבוה מאד נעלה הימנו להיותו בחי' הכתרי' שהן שרשי' ומקורי' להתפשטות דתיקון כנ"ל וע"י בחי' תוס' אור דתהו בתיקון אז ממילא יפוצו אויביך כו' לפי שאין להם מקום כלל לגבי בחי' המקיפי' שהן בחי' העיגולים דתהו כנ"ל באריכות וד"ל. וזהו עלי' המל' ויהי בנסוע הארון שאז הלכו גם כנ"י בבחי' התהו העליון שנק' מדבר למעלה וכמו לפני מלך כו' וגם הארון והשכינה נתעלו שם, והוא בחי' התיקון שבתורה שבארון דאורייתא מח"ע נפקת שנתעלה בבחי' התהו בבחי' הכתרי' ומשם נמשך בחי' תוס' גילוי אור ועוז וכח בבחי' התיקון שבתו' אשר בארון להיות ביכולת כנסי' בכל דור ודור גם בהיותם בארץ העמים שהוא בבחי' מדבר העמים לברר בירורי נוגה שבארץ העמים שמקבלים שמה ממדבר העמים ולא ישתקעו שם ח"י והוא ע"י תו"מ שיעשו שם מפני שיש באור תו"מ שלהם מבחי' הכתרי' דתהו הנותן כח ועוז לבחי' חכמה שבתורה לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' (והיינו ענין הרצה"פ שלמעלה מן הטעם כמו מדבר גשמי בחי' דומם כו' וכנ"ל בענין הרצון המושל באברים שנק' איתמר כו' וכמשי"ת שזהו ענין אשר קב"ו כו' וד"ל). וזהו הטעם שהלכו בני' עם הארון דוקא כדי להיות ביכולתם ע"י תו"מ להאיר מבחי' הכתר דתהו כו' כל הדורות לפי שהגביהו והעלו לארון ושכינה לבחי' התהו שלפני בחי' התיקון דאצי' והיינו לפי שעתידים להיות במדבר העמים ושכינה עמהם כנ"ל (וזהו וכמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' כאשר ישא איש את בנו כו' שבמדבר היו בבחי' הקטנות דבחי' נקודות דתהו כמשל התינוק שמדותיו בבחי' נקודות עצמיותו ואמנם מזה דוקא נעשה אח"כ בחינת ההתפשטות וההרחבה הגדולה דבחי' גדלות

שבארון: בכתי' ב ליתא.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיכ סב, ב. פה, א. קכא, א. זחיג פא, א. קפב, א. רסא, א. ובמדבר אשר ראית: דברים א, לא.

המוחי' בהתכללו' רבות ושונוות כו' ולכך נמשך לגידול הבן ע"י האב כו' שזהו כאשר ישא האומן את היונק כו' שמגדלו בשכל ומדות שזהו לעשות בחי' התפשטות מן הנקודה כו' וד"ל).

ומעתה י"ל בטעם מספר מ"ב מסעות דוקא שזהו לנגד מספר מ"ב תיבות
 דאנא בכח כו' כידוע והוא בחי' שם מ"ב שעל ידו דוקא הוא בחי' ההעלאה כו'. דהנה כתי' ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו ובנסוע יאמר קומה ה' כו' ובנוחה יאמר שובה ה' כו' שזהו בחי' ר"ש שבחי' התיקון עולה תחלה בבחי' התהו כנ"ל וז"ש קומה ה' כו' וכל העלאה גורם המשכה אח"כ בבחי' שוב והוא הארת והמשכת דתהו בתיקון וז"ש שובה ה' רבבות אלפי כו' שע"פ ה' יחנו. וכך ה' ענין מ"ב מסעות בעליות וירידות שהקימו למשכן בנסוע הארון וחזרו והורידוהו בחנייתו עד מ"ב פעמים דוקא כדי לקבוע ע"יז לדורות כל מיני עליות וירידות הללו בבחי' ר"ש דוקא מתוהו לתיקון גם בהיות ישראל בגלות במדבר העמים כנ"ל שיהי' בחי' ר"ש כזה בתהו ותיקון במצות שיעשו ובתפלה וכה"ג וד"ל. ולזה ה' צריך להיות מ"ב פעמים דוקא שהוא בחי' שם מ"ב דאנא בכח כו' להיות ידוע בענין שם מ"ב דאנא בכח כו' שהוא שית תיבין לבד דהיינו חג"ת נה"י שבכל ספי' (וחסר בו בחי' המל' לפי שבבחי' ההעלאה נכלל בחי' המל' בעצם המדה כו' כי אין בחי' המל' של כל מדה רק בבחי' ירידתה והמשכתה למטה כמו בענין ספי' העומר כידוע ומבואר במ"א שלזה הטעם המספר דספי' מ"ט זפ"ז כו') וז"פ ששה הוא מספר דמ"ב כידוע. והענין הוא שכל ששה דוקא הוא בחי' העלאה ובז' המדות צריך להיות העלאה בבחי' שית תיבין הללו ע"כ הוא מספר מ"ב, להיות ידוע במ"ש שש כנפים לא' כו' בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף כו', פי' פניו ורגליו הוא בחי' חב"ד ונה"י שבו ובשתים יעופף הוא בחי' חג"ת כו'. וי"ל למה הוא מכסה פניו וגם רגליו תחלה ואח"כ יעופף כו'. אך הנה ידוע דכל דבר ודבר מה כלול מי"ס חב"ד חג"ת כו' אור וכלי כו', אך זהו בחי' עצם מציאת העלול כמו שהוא בתחלת התהוותו מעילתו כו', ואמנם כאשר צריך העלול לעלות אל המקבל לקבל אור ושפע להיותי מציאות שלו שהוא כלול מחב"ד כו' כמשל תלמיד שמקבל מרבו כנ"ל הנה בהכרח שיהי' בו מדרגה מיוחדת בלבד בחי' העצמי' שלו שבו יוכל לעלות אל המשפיע לקבל ובלעדו לא הי' לו חיבור עם עילתו המשפיע כלל שרחוק ממנו בערך נבדל כו', והוא שרש ענין שש כנפים לא' שהכנפים ענינון הוא כח ההעלא' לעלות א"ע למעלה מעלה כלפי עילתו המשפיע כו'. אך כ"ז שהעלול הוא בבחי' יש ודבר בפ"ע לא יוכל להעלות א"ע להתקרב אל עילתו

כאשר ישא האומן: בהעלותך יא, יב.

ע"פ ה' יחנו . . . ובנסוע יאמר: ע"פ בהעלותך ט, כ ואילך, י, לה ואילך.

שש כנפים לאחד: ישעי' ו, ב.

להיות: בכתי' ב: למהות.

הגבוה ממנו הרבה כו' אם לא שיבטל א"ע בתכלית ויופשוט מבחי' עצמותו לגמרי מכל וכל כמשל תלמיד שרוצה לקבל מרבו שטרם בואו לפניו צריך להשפיל את ישותו וגסותו לגמרי ויבא לבחי' הביטול והעדר ההרגשה בעצמו דוקא אז יוכל לעלות ולגשת אל מדרגת המשפיע לקבל הימנו אבל בעודנו מרגיש א"ע לא יוכל לגשת ולעלות כו', וכך הוא למעלה בכל עלול שצריך תחלה טרם בואו לפני עילתו להיות בבחי' ביטול והעדר הרגשת עצמו בחב"ד כו'. וז"ש בשתים יכסה פניו בחי' המוחי' חב"ד של עצמו שיכסה בלתי נראי' ליש ודבר מה והוא גורם ההעלאה דחב"ד לקבל מחב"ד דעילתו כו', ובשתים יכסה רגליו בחי' נה"י שכו' כו', ואח"כ בשתים יעופף שהוא בחי' הגדפין אהוי"ר בבחי' רו"ש דהיינו העלאה דחגית כו', ולנגד ט"ס שלו העצמי' יש בו שש כנפים כל א' רו"ש לעשות בחי' ההעלאה לט"ס העצמי' כו' וכמו שית כנפי הריאה כו' וד"ל. וכך יובן בכללות ענין ההעלאה דכנס"י בחי' הנוק' בשיתי' תיבין דאנא בכח כו', כמו שש כנפים כו' בבחי' ביטול לט"ס שבה חב"ד כו' שבכל מדה וספי' מז' המדות שלה ע"כ כללותו הוא בחי' שם מ"ב דוקא, וזה הי' ענין כללות בחי' ההעלאה במל' במדבר במ"ב מסעות דוקא כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה הי' נסיעת בניי עם הארון דוקא. והנה מתחלה יש לבאר שרש ענין היריעות והקרשים שהן בחי' מקיפים וענין הארון וכפורת וכל כלי המשכן כשולחן ומנורה וכה"ג שהן בחי' פנימי', דלכאורה לפ"ז מעלת היריעות והקרשים גבוהים ממעלת הארון וכלי' כמעלת המקיף על הפנימי ובאמת העיקר הארון וכליו והיריעות והקרשים הן רק בחי' היכל בשביל הארון כו'. אך הנה יש להקדים הקדמה אחת הידוע בכהאריז"ל והוא בחי' הקו והחוט שנמשך מעצמות אוא"ס שממנו מקור כל המקיפי' והפנימי' ופנימי' שבעליון נעשה מקיף לתחתון כו', והסדר כך הוא דראשית התחלת הקו הזה הוא שנמשך רק בבחי' קו לבד שהוא בחי' או"פ כמו צורת וי"ו כו', ואמנם בריחוק מקום מהתחלתו כשנמשך והולך למטה ונעשה בריחוק מקום ממקור חוצבו בעצמו' אז מתחיל הקו להתעגל עיגול הראשון שנק' מקיף הראשון ואח"כ הולך ביושר בבחי' קו שנק' או"פ וחוזר ומתעגל עיגול השני שנק' מקיף הב' כו' ועד"ז מתעגל עוד ונמשך עד כלות הקו בסופו בסוף העשי', שנמצא בחי' הקו שהולך ביושר אחר העיגול הראשון שהוא בחי' פנימי' הוא מתעגל ונעשה מקיף לתחתון הימנו ועד"ז הוא עד סוף העשי' בכלו' הקו והרי יש בקו זה מקום שהוא למעלה מכל העיגולים והוא בראשית הקו כמו שנמשך מן העצמו' שמתעגל בריחוק מקום עיגול הא' כנ"ל וגם יש בו בסופו למטה מכל העיגולים וכן בין עיגול לעיגול בחי' הקו דיושר

בשית: בכתי' ב: כשית שית.

ופנימי' שבעליון נעשה מקיף לתחתון: ע"ז שער א"א (שי"ד) פ"ט.

למעלה מבחי' העיגול שתחתיו שמתעגל ממנו כו'. ויובן כ"ז עד"מ מהשפעת עו"ע מרב לתלמיד כמו כאשר ישפיע הרב שכל עמוק שלו לתלמידו הגדול שבדאי שכל הרב עמוק עמוק הוא לא יוכל להשפיע אותו כמו שהוא לתלמידו גם שהוא הגדול מכל תלמידיו וא"כ בודאי בשעה שמשפיע אותו נשאר עיקר השכל כמו שהוא אצל הרב בבחי' מקיף דהיינו גם מירידת אור שפע זו שנמשך כמו קו, והוא דמיון להבין למעלה בענין התחלת ראשית הקו שהוא בחי' ראשית ההמשכה מעצמות א"ס שגם שנמשך ביושרי' מתעגל הוא לגבי תחתון הימנו להיות בבחי' מקיף והוא מקיף הראשון שנק' פנימי לגבי בחי' הארת ראשית הקו כו', וכמ"כ נמשך הקו עוד בבחי' היושר וחוזר ומתעגל בעיגול הב' שזהו כמשל אור ירידת שפע שנמשך ביושרי' מתלמיד הגדול לקטן הימנו שבהגיעו אל התלמיד שלמטה הימנו בהכרח שיהי' נשאר בבחי' המקיף עליו כמו שזמן הרב נעשה מקיף עליו, ועד"ז הולך ויורד אור השפע מעילה לעלול שבחי' פנימי' שבעליון נעשה בחי' מקיף לתחתון עד המקיף היותר תחתון הוא מה שנשאר בבחי' מקיף על התלמיד האחרון מכולם וממנו נמשך עוד השפע למטה מטה כו', והוא דמיון לבחי' השתל' דקו מראשו לסופו שבחי' הראשית של הקו הוא למעלה מכל המקיפים שמתעגלים הימנו וכלות הקו הוא למטה מכולם כו' ובכולם הרי בחי' פנימי' שיוורד מן העליון נעשה בחי' מקיף לתחתון עד גם בחי' מקיף היותר עליון נעשה מבחי' פנימי' שבראשית הקו כו' וד"ל. וכ"ז אינו רק אור ושפע אחת הנמשך מבחי' העצמות דרך בחי' הקו בבחי' א"פ שהוא ראשית המשכת הקו קודם שמתעגל עדיין כנ"ל, וממנו נמשך כל המקיפים ופנימים עד סוף העשי' כו' וד"ל.

והנה מבואר למעלה בענין הרצון המתפשט בכל האברים ומושל בכולם בשוה כו' שהוא בחי' העיגולים המקיפי' דקו זה וכמו עיגולים א"א דעשי' שהוא בחי' מקיף דעשי' ה"ז בחי' הרצון בפרט שמאיר בעשי' כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה וכן הרצון המושל ביצי' בפרט נק' עיגול ומקיף דיצי' כו' ועד"ז כל העיגולי' העליוני' עד בחי' המקיף העליון מכולם שהוא הרצון להיות מקור לאצי' כו' והוא הנק' ג"כ שמים העליונים או שמי השמים וכמ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו' כי גם הוא נמשך רק מבחי' פנימי' בהארת קו בעלמא בראשיתו כנ"ל דכלא חשיב לגבי העצמות ממש וד"ל. וזהו ענין היריעות שבמשכן שהן בחי' מקיפים העליונים והי' עשר יריעות נגד ע"ס מקיפי' פרושות על הכלים של המשכן מלמעלה כמו נוטה שמים כיריעה להקיף כל מה שיש בבחי' א"פ מראש לסוף עד"מ הרצון שמאיר בראש וסוף בשוה כנ"ל וד"ל. אך הארון וכפורת כו' שרשו למעלה מכל בחי'

ביושר: בכתי' ב: ביותר.

הן השמים ושמי השמים: מליא ת, כו.

נוטה שמים כיריעה: תהלים קד, ב.

המקיפי' דיריעות המשכן כו' להיות שבארון הוא בחי' כשב"כ שזהו בחי' ראשית הקו עצמו שמקבל ממל' דא"ס עצמו כו' כמו שהוא טרם שנתפשט למטה להתעגל גם בעיגול הראשון כו', ואע"פ שהוא בבחי' א"פ שהרי הארון הוא בהיכל קד"ק למטה מן היריעות מ"מ שרשו הוא בבחי' ראשית הקו שלמעלה מעיגול ראשון שממנו כל העיגולים כו' רק שהשפיל א"ע למטה מטה מבחי' השתל' מפנימי' למקיף עד בחי' מקיף התחתון שהן היריעות דהיכל קד"ק דעשי' אבל הארון שבהיכל גם שהוא בחי' א"פ דקו שבכלים סופו אחר מקיף התחתון מכל המקיפים כו' מ"מ ה"ז עצמו בחי' אותו הקו שבראשיתו שלמעלה מכל המקיפים וכמשל השפעת אור השכל שבתלמיד היותר קטן מכולם שגם שהוא קטן מכולם מ"מ ה"ז עצם האור והשפע שכל שירד בתחלה מן הרב טרם שנעשה בחי' מקיף על שכל התלמיד הגדול מכולם כו' וד"ל. וזהו ענין יו"ד הדברות אנכי כו' מי שאנכי סדכ"ס שהוא בחי' עצמות אוא"ס שבלוחות שבארון שמשם הוא מקור כל המקיפים דיריעות כו' זה למטה מזה כו' כמו ראשית הקו שהוא מקור כל המקיפים והפנימי' כנ"ל רק ירד לשכון בין ב' בדי ארון כמארז"ל צמצם שכינתו שהוא בחי' מל' דא"ס ראשית הקו בין ב' בדי ארון כו' לפי שנעיף תחלתו בסופן וסופן בתחלתו וכמ"ש אם לא בריתי כו' ונק' ארון הברית כו' וכידוע וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ ענין הטעם לנסיעת בני' במדבר עם הארון דוקא להיות שהארון שרשו בבחי' כתר שבכתר. שהוא בחי' אנכי דהיינו עצם רצה"פ טרם שיתפשט בפרט בבחי' מקיפים ועיגולים דקו באבי"ע כנ"ל שהוא למעלה מכל המקיפים דיריעות כנ"ל, וזהו ויהי בנסוע הארון דוקא אז ויאמר קומה ה' ויפוצו אויביך שאין להם מקום לעמוד שם כלל (והיינו בבחי' מקיף דיחידה דוקא וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו' אבל במקיף דחי' שהוא הרצון הבא בפרט כו' הרי אזלע"ז עשה אלוקים כו' וכל אשר חפץ ה' עשה כו' וד"ל).

ובזה יובן ג"כ ענין שרש טעם המצות להיות שבמשנה מבואר ד' מדרגות הא' עשה רצונו כרצונך והב' כדי שיעשה רצונך כרצונו והג' בטל רצונך מפני רצונו והד' כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. וביאור

אנכי . . מי שאנכי: ראה לקרית פינחס פ, ב. פ' ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ע' יד. לקרית להאריז"ל תולדות כו', יט. אכן עורא תולדות שם. וראה זח"א קטז, ב. זח"ג יא, א.
צמצם שכינתו . . בין ב' בדי ארון: ראה יליש שה"ש סוף רמז תתקפג. שהש"ר א, טז (ד). שמור"ר פליד, א.
שנעוץ תחלתו בסופן: ס"י פ"א מ"ז.
אם לא בריתי: ירמי' לג, כה.
וכבוד . . לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מת, יא.
וכל אשר ה' חפץ עשה: תהלים קלה, ו.
שבמשנה . . עשה רצונו כרצונך: אבות פ"ב מ"ד.

הדברים הנה מ"ש עשה רצונו כרצונך היינו במעשה המצות שישראל עושים רש"מ שיאיר ויתפשט למטה ברמ"ח אברים דמלכא בפרט בכל מצוה כו' כמו עדי"מ הרצון המתפשט בכל האברים ובכל אבר בפרט להיות כל אשר חפץ ה' עשה כו' והעש"י בע"כ והוא ע"י עש"י שעושה המצוה בע"כ רק לקיים דבר המלך ומצותו כמו אל יאמר אדם אי אפשי כו' אלא אפשי אבל אבי שכשמים גזר עלי והוא לאכפיי"י לרצון, והוא הגורם להיות עשה רצונך. כרצונו שהוא להעלות ולקשר רצון הנפש האלקי בעשותו מצות ורצון ה' ברצה"ע שהוא בחי' כ"ע שגם שכתר שהוא רצונו זה מתחלק לכמה כתרים ורצונות כולם ביחוד א' בלי שינוי המהות כלל בראש כמו בסוף כנ"ל, ומדריגה הג' בטל רצונך כו' שזהו מגיע לבחי' בעל הרצון שהוא עצם הרצה"פ כמו שהוא טרם שנתפשט בפרט ברמ"ח מ"ע (שזהו בחי' העיגול הראשון דתהו כו') וזהו בטל רצונך מפני רצונו הפשוט, וביטול הרצון זה מגיע בלמעלה מן הרצון שמשם כח ועוז לברר לרצון אחרי' שהוא בחי' כתר דקליפה שבמדבר העמים כנ"ל, וזהו הגורם הענין הרביעי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך שיכנעו מקור הקליפות וכמו לעתיד כתיב ועמדו זרים ורעו צאנכם כו' וכן והיו מלכים אומניך כו' שיהי' בחי' ביטול גמור בע"ש, וכמ"כ הי' במדבר כשנסעו עם הארון שבו הוא בחי' כשב"כ כנ"ל ע"כ נאמר ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' שהוא ענין ביטול שיבטל לרצון אחרים אלקים אחרים דק"נ שבמדבר העמים כו' והיינו רק ע"י ביטול רצון דוקא שבכלל לכלל בחי' רצון א' בחי' יחידה כו' וד"ל.

והנה מעתה י"ל שרש ענין ההפרש בין עבודת בני גרשון לעבודת בני קהת, שעבודת בני גרשון הי' ביריעות ומכסהו בחי' המקיפי ועבודת בני קהת הי' בארון וכפורת וכל הכלים בכתף ישאו כו', להיות כי שרש בחי' קהת הוא בחי' התיקון שהוא ריבוי הכלים כו' וזהו תרגום של מ"ש לו יקחת עמים יתכנשון עממיא שיתקבצו מבחי' פיזורם ופירודם שנפרדו וירדו למטה ע"י בחי' שבה"כ שנפלו רפי"ח ניצוצות דתהו כידוע והיינו לו יקחת עמים שבימוהמ"ש שיבוררו כל הניצוצות שבמדבר העמים כו' והוא עיקר בחי' התיקון שמתקן לבחי' השכירה לקבץ את הנדח ונפרד ולהביאו לבחי' יחוד העליון כו' והוא שרש ענין קהת ע"כ הי' עבודתם לשאת את הארון וכל כליו כו' וד"ל.

במעשה המצות . . . ברמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קיה, א. אל יאמר אדם אי אפשי: ספרא קדושים כ, כו. וראה לקו"ת ואתחנן ט, ד ובהמ"מ שם [הוצאת התשד"מ]. רצונך כרצונו: בכת"י ב: רצונו כרצונך. ועמדו זרים ורעו צאנכם: ישע"י סא, ה. והיו מלכים אומניך: ישע"י מט, כג. שבכל: בכת"י ב: שבכלל. תרגום לו יקחת עמים יתכנשון עממיא: ראה לעיל סוד"ה נשא (אר"ת י"ח). וש"נ.

אך י"ל איך יש ביכולת בחי' התיקון לברר לבחי' התהו מאחר שבחי' התהו גבוה הימנו הרבה שהוא בחי' הכתרים כנ"ל באריכות. אך הענין הוא לפי שיש יתרון מעלה בבחי' התיקון על בחי' התהו עד שהוא קרוב בזה יותר לעצמות המאציל מבחי' אורות דתהו, והוא להיות מבואר למעלה שבבחי' התהו הי' יכולי' להיות כל אור מובדל ומרוחק מזולתו בחי' ענפין מתפרדין שאין א' סובל זולתו כלל ואין תערוב' חסד בדין ולא תערובות דין בחסד כו', אבל בחי' התיקון הוא להיפך שהן מתכללים זע"ז בבחי' קוין כו' דהיינו שכל א' מתכלל בהיפוכו המנגדו דוקא כמו אור החסד מאיר בכלי הגבורה כו' כי שם מ"ה הוא עיקר התיקון שהוא העושה בחי' האחדות ביותר שיצטרך כל א' להיפוכו ומנגדו, כמו אור החסד לא יפעול פעולתו רק ע"י בחי' הדין שבו יתכלל עם כח הדין כי ימצא טעם וסברא בעצמו כמו כח הדין גם בהיותו בתכלית מדת החסד והוא ע"י רבוי התחלקות הדעת והשכל ברבוי הכלים עד שיוצא רבוי אופנים שונים שמוזה הטעם מורה כח הדין גם במדת החסד שבו דוקא יהי' עיקר פעולת החסד כו', וכן להיפך במדה"ד ימצא טעם וסברא לבחי' החסד שעל ידו יפעול דוקא לבחי' הדין או בדבר הממוצע בין החו"ג ורבו מיני ממוצעים באופנים רבים ושונים (כמו שמבואר במ"א בענין עוד כל ימי הארץ והיו ימיו כו' כי יצר לב האדם כו' אשר שכל וטעם זה נחלק להיות בחי' ממוצע ולא להיות מכול ולא לחסד בלי גבול כמו טוב מאד וכן מ"ש על אפי ועל חמתי כו' מפני שנשא את בת פרעה ושמחה דשה"ש מצד בנין בהמ"ק כו' וכן במה שארז"ל כאשר משפטו שם פעלו כו' על שאול שלא נספד כו' וד"ל).

והנה גם שבחי' התהו מעלתו גבוה הרבה מבחי' התיקון להיותו בבחי' הנקודות שהוא בחי' הכתרים שהן בתכלית הקירוב והביטול לגבי העצמות כמשל תלמיד לפני רבו דטריד למבלע כו' והרי הן בחי' עצמו' הנקודה ומקוריי' לט"ס בהתפשטו' כו' כנ"ל באריכות ובודאי הן קרובים יותר לאא"ס עצמו בבחי' ביטול גדול הזה אך כמה שע"י בחי' ומדרגה זו עצמה נמשך בהן בחי' הפירוד וההתחלקות זו מזו תכלית הריחוק והפירוד, אבל בחי' התיקון נהפוך הוא שהמה מתאחדים ומתכללים זע"ז והן בתכלית האחדות כנ"ל הרי בדבר זה המה קרובים יותר לבחי' עצמות אא"ס מבחי' אורות דתהו, והטעם הוא לפי שכל עיקר ענין אא"ס הרי הוא בחי' תכלית

יכול להיות: בכת"י ב יתא.

אור החסד מאיר בכלי הגבורה: ראה מק"מ לוח"א פו, א. רמ"ז לוח"ג כו, ב. לקו"ת ואתחנן יב, ד. ובכ"מ. במ"א בענין עוד כל ימי הארץ. . והיו ימיו כו' כי יצר לב: פ' בראשית ו, ג. פ' נח, ת. כא"כב. ראה בכ"ז: כ"אוו"ז א, א. לב, ג. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שנד. תכה. אה"ת נח (כרך ג') תרלג, א. תרלו, ב. ועוד. על אפי ועל חמתי. . שנשא את בת פרעה ושמחה דשה"ש: ע"פ ירמ" לב, לא ופרשי' שם (ופרשי' במל"א ג, ג. ובתהלים קכו, א. ויק"ד פ"ב, ה. במדבר פ"י, ד. סדר עולם רבה פט"ז). וחי"ג עד, א. ראה בהנסמן בהערה שלפנ"ז.

באשר משפטו. . על שאול שלא נספד: צפנ"י ב, ג. יבמות עח, ב. ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' קצו.

האחדות הפשוטה ונק' שלימותא דכולא מבלי שיחסר מאומה ויצטרך להשתלם שלימות מזולתו אלא שהוא שלימותא דכולא שמשלים את הכל כו' משום דלאו מכל אינון מדות כלל כו', וכך הוא בענין בחי' התיקון מאחר שהוא בבחי' ההתכללו' מכל ההפכים בבחי' האחדות הגמור הרי בזה נדמה הוא לבחי' העצמות שהוא שלימותא דכולא וכמו שא' דאחד לא שרי רק באחדות, אבל בחי' התהו גם שהן קרובים יותר מטעם בחי' הביטול הגדול שלהן אבל הן בבחי' הפירוד ואין זה בחי' שלימות כלל וכלל כי עיקר השלימות שלא יחסר מאומה ובודאי אין שלימות למדה אחת בלתי הפוכה כמו למדת החסד אם כולו חסד אין זה שלימות שהרי מושלל וחסר בה מדה"ד וכן במדה"ד לבד אין זה שלימות מאחר שמושלל מבחי' החסד, ולזאת גם שבבחי' התהו יש בחי' הביטול הגדול והן בבחי' נקודה העצמי' והשרשי' דוקא כנ"ל מ"מ אין אא"ס שהוא בעל השלימות שורה בהן מצד שאינון בבחי' האחדות שאין שלימות לא' בפ"ע כלל, משא"כ בבחי' התיקון שהוא בחי' ההתכללות מכל ההפכי' וא"כ יש בחי' שלימות בכל א' מהן מאחר שהוא כלול מהכל כו' וא"כ בבחי' האחדות וההתכללות דבחי' התיקון דוקא שם מתלבש הארת אא"ס עצמו שנק' שלימותא דכולא בבחי' הקירוב ביותר מבחי' התהו הגם שבחי' התיקון אינו רק מבחי' ההתפשטות דע"ס דתהו כנ"ל, וזהו שבחי' התיקון נק' אדם אדמה לעליון כמ"ש בצלמו בצלם אלקים כו' וכמ"ש במ"א בענין נעשה אדם בצלמנו כו' (ומזה הטעם אדם רודה בכל החיות והבהמות לפי שכלול מכולם כו'). וזהו הטעם שיש בכח ויכולת בחי' התיקון לברר ולתקן לבחי' התהו להיות שבבחי' האחדות וההתכללות הוא קרוב יותר אל אא"ס כו'. וזהו שרש בחי' לו יקתה עמים שהוא בחי' התיקון שמקבץ כל העמים ששרשן מז"מ קדמאין דתהו שנפרדו ונתפזרו כו' לפי שבחי' התיקון הוא בחי' ההתחברות וההתכללות היפך הפירוד וההתחלקות וזהו תרגומו יתכנשושן עממיא כו' להיות עולה מן הפירוד אל היחוד העליון שבחכ' אתברירו שהוא שם מ"ה דתיקון כו' וד"ל. וזהו שנק' קתה מלשון קיוהא ג"כ להיות שעיקר בחי' הבירור והתיקון הוא לאהפכא מרירו למיתקא כו' שהוא לברר הטוב מן הרע והרע יהפך לטוב וכאשר יהפך המר למתוק או יהי' הטעם בעריבות ופיקוח הנק' קיוהא (בל"א קויקט), וכמו כל דבר החריף וחזק ביותר כאשר יתקנו אותו במתיקות יערב לנפש לעשות חיזוק גדול להשיב את הנפש כו' כמו החרדל והפלפלים וכה"ג וכשמתקנין אותן בדבר

ונק' שלימותא דכולא: ראה עבהיק ח"א רפ"ח.

דלאו מכל אינון מדות כלל: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אדם אדמה לעליון: אדמה לעליון — ל' הכתוב ישעי' יד, יד. וראה ס' עשרה מאמרות מאמר אם כל חז'

סליג (קצנ, ב). שליה ג, א. כ, ב. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' ז. וש"נ.

בצלמו בצלם אלקים: בראשית א, כו.

כמ"א בענין נעשה אדם: שם א, כו. ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקלה ואילך. לקו"ת שמע"צ פט, סע"ב.

ובהמוא בס' הערכים ח"ב כרך א' ע' קכו.

הטעם בעריכות: בבחי' ב: הטוב בתעריכות.

מתוק יערבו לנפש וכך השמרים שביין וכה"ג החמוצים וכל חומץ חריף כאשר יתקנוהו בטעם מתוק יערב לנפש והן מיני לפתן ללפת ולטבל בו את הפת כידוע, ונמצא יש תוס' חיזוק לנפש ע"י המר וחרוף יותר מן המתוק והוא הנק' קיוהא שנעשה ע"י תיקון דוקא, וכך יובן עד"מ בענין בחי' התיקון דשם מ"ה לברר ולתקן בחי' הגבורות הקשות דנוגה שנהפך מרירות למיתקא הרי ע"ז נעשה בחי' עריבות ופיקוח הנק' קיוהא וכמ"ש וערבה לה' מנחת יהודה כו' וזהו ע"י בחי' קהת שהוא בחי' התיקון כמ"ש לו יקהת עמים לברר לבחי' התהו שנפל בשבירה כנ"ל וד"ל.

והנה שרש ענין קהת הוא בבחי' הקו והחוט דיושר שבבחי' התיקון להיות בבחי' הקוין להתחבר כל אחד בזולתו ולא בבחי' ענפים מתפרדים בבחי' מקיפים והעיגולים דקו כו' והוא בחי' ראשית הקו הזה טרם שיומשך למטה בבחי' עיגולים כנ"ל, ולכך עבודת בני קהת הוא לשאת את הארון וכפורת כו' ששרשו למעלה מבחי' המקיפים כנ"ל ועבודת הקדש עליהם בכתף ישאו כי בחכ' אתברירו כו' וד"ל. וזהו שבני קהת היו עיקר המקיימים את המשכן כו' כי ענין הלויים בכלל הוא בבחי' הגבורות שהוא בבחי' ההסתלקות וההתנשאות כלפי מעלה כמו המרכבה דשרפים וחיות שנושאות את הכסא דכתי' שש כנפים לא' כו' בבחי' או"ח למעלה להגביה להעלות לכסא הכבוד כמו המרכבה שנושא את הרוכב וכמו רוממי שדי כו' וכך הלויים נושאי המשכן ששם שורה השכינה להיותם בבחי' הגבורות רשפי אש בהסתלקות היו נושאים את המשכן שהוא בחי' עליי' המל' למע' עד שרש ומקור כל ההשתל' דקו כו'. אך בני גרשון היו נושאים לבחי' המקיפים דיריעות ומכסה האוה"מ כו' וקלעי החצר כו' ובני מררי היו נושאים לבחי' האו"פ שהן הקרשים ועמודים ואדנים כו', אבל בני קהת שהן בבחי' קו האמצעי שמבריח לקצה העליון דקו שלמעלה מבחי' המקיפים והפנימים שבקו כנ"ל היו נושאים את ארון הברית ה' בכתף ישאו ששרשו בראשית הקו שלמעלה מבחי' מקיף ופנימי' וע"כ הם ה' עיקר המקימים את המשכן לחבר המקיף עם הפנימי וכמ"ש ונסעו הקהתים נושאי המקדש והקימו את המשכן עד בואם וכדפרש"י שבני גרשון ובני מררי שהיו קודמים אליהם עם מסע ב' דגלים הראשון היו מקימ' המשכן טרם בא בני קהת ובני קהת כבואם היו מעמידים הארון והשולחן והמזבחות במשכן שהיו מוצאים אותו עומד על מכוננו ונמצא שעיקר חיבור המקיף עם הפנימי ה' ע"י בני קהת שהכניסו הארון והכלים במשכן וד"ל.

וערבה לה: מלאכי ג, ד.

שש כנפים לא': ישע"ה, ב.

רוממי שדי: נוסח, המאיר לארץ.

ונסעו הקהתים: . . וכדפרש"י: בהעלותך, י, כא.

המקדש: בכת"י ב: המקדש בכלל.

אך י"ל עיקר ענין ההפרש בין עבודת בני גרשון ובני קהת שזה וזה הי' בבחי' הבירור דנוגה שבמדבר העמים ע"י ההעלאה לבחי' התהו ובנוחה יאמר שובה ה' כו'. והנה עיקר ההפרש ביניהם היינו שעבודת בני גרשון הוא לגרש את הרע דנוגה להיות כי המקיפי' דיריעות דוחה ומסמא את עיני החיצוני' ומגרשם למרחוק כמו ויפוצו אויביך כו'. אבל בחי' הבירור דקהת בחכ' אתברירו היינו לברר את הרע מעיקרו ושרשו כו' להיות שבחכ' מברר מקרוב ולא לגרשו מרחוק, לפי שכל ברור הוא להבחין בין הפנימי' והטוב ובין הפסולת והרע ולזרוק הרע לחוץ וא"א שיבחין הטוב כ"א ע"י עיון הדק היטב בחכ' שנק' ראי' כמו לאור הנר וכה"ג והרי צריך המברר לשום עיונו ולהתלבש א"ע בגוף דבר המתברר ולבררו, וגם יש עוד תנאי בזה שצריך שיהי' לו ידיעה היטב במהות הרע הזה שנתערב והוא כאשר יש לרע זה אחיזה ויניקה מן המברר עצמו שממנו נמצא כמו מבחי' המותרות והפסולת שלו וכה"ג, אבל אם אינו יודע ממנו כלל כי מובדל ממנו בערך איך ידע לבררו כו'. וכך יוכן בענין הבירור שע"י החכ' שהוא מתלבש בגוף דבר המתברר מקרוב דוקא להבחין בו הטוב והואי' הח"ע דתורה להבדיל בין טמא לטהור כשר פסול כו' ולזרוק הטמא ופסול כו', והוא לפי שיש קירוב לבחי' הרע שנמשך ונתהווה מבחי' המותרות כמו מבחי' השערות והצפרנים כו' לפי שהאור בא בהגבלת כלים מכלים שונים כו' וכמ"ש את זלע"ז עשה האלקי' כו' ולכולם בחכ' עשית כו' לכך יש ביכולתו להבחין בו היטב ולברר ולזרוק חוץ כו', אבל בחי' המקיף שאינו בא בהתלבשות אור וכלי כלל כו' ואין לרע שום קירוב ויניקה מבחי' מותרות שלו כי א"א שיבא בבחי' אור וכלי כלל ואיך יתהוו בחי' מותרות וכנ"ל א"כ אין לו ידיעה בענין טו"ר בתערובות כלל כי מובדל בערך מהם ואיך יברר להבחין בין הפסולת כו' ולזרוק חוץ אלא רק מרחוק יבררו והוא בלי התלבשות בתוך המתברר אלא ממילא ומאליו יבורר לפי שכאשר יאיר אור גדול דבחי' המקיף יברחו החיצוני' ולא יוכלו לעמוד שם וכמו קומה ה' ויפוצו אויביך שזהו ע"י ההעלאה לבחי' המקיפי' דתהו כו' אבל בנוחה יאמר שובה ה' כו' שבחניי' במדבר הי' ברור הנוגה דמדבר מקרוב והוא ע"י השראת השכינה בהיכל קד"ק שבו הארון כו' שבחכ' אתברירו. וזהו כללות ההפרש בין בני גרשון לגרש הרע מרחוק כו' ובני קהת דלו יקהת עמים הוא בחי' הבירור שבשם מ"ה שיקהת ויקבץ את העמים כתרגומו יתכנסון עממיא בקירוב להיותם מקבלים מבחי' המותרות כו', אך יהופך מרע לטוב ויוציאו מהם כל הטוב כו' כמו נשמות הקדושים כנשמות הגרים כשמע"י ואבטליון ונשמת ר"ע ור' מאיר וכה"ג שזהו מ"ש כי

המקיפי' . . . דוחה ומסמא עיני החיצוני' ראה סה"מ תקס"ב ע' רל (מלקות להאריז"ל). ע"ה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. ובכ"מ.
 בחי' בכתי"ב: כו'.
 את זלע"ז עשה האלקי': קהלת ז', יד.
 וכולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

ציד בפיו וכמ"ש בע"ח וז"ש והוצאתי את בלעו מפיו כו' ואין זה רק ע"י בחי' הברור שמקרוב דוקא שהוא ע"י שם מ"ה דתיקון ולא מרחוק כשיגרשו את הרע איך יוציאו ממנו הטוב כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יוכן ג"כ מחלוקת משה עם בצלאל אם לעשות כלים קודם למשכן או משכן קודם לכלים, להיות ששרש משה הי' מבחי' ראשית הקו טרם שיתעגל בעיגולים ומקיפי' ופנימים כו' וכמ"ש וירא ראשית לו כו' וכמ"ש כי מן המים משיתיהו מבחי' המים העליונים שלפני הקו דהיינו המים שמעל השמים שנק' ים הקדמוני כו' וע"כ צוה לעשות הארון והכלים קודם למשכן כי גם שרש הארון שם הוא כנ"ל, אבל בצלאל שרשו מבחי' המקיפים דעיגולים וכמ"ש לו משה בצל אל היית וידעת, פי' צל אל הוא בבחי' מקיף דחכ' שנק' צל אל נהירו דחכמתא (והוא מבחי' מקיף דחי' שהוא בחי' הרצון המלוכב בפרט כנ"ל), וע"כ אמר לעשות המשכן תחלה באמרו שאם אין דירה והיכל להיכן יכניס כלים, פי' שלפי ההמשכה של בחי' הקו עד למטה תחת כל המקיפים והעיגולים שיורד שם ביותר- הרי המקיפים ועיגולים דיריעות קודם לכלים שהוא הארון שבהיכל קד"ק דעשי' כנ"ל, ואין נ"מ במחלוקתם בעיקר הענין שהרי אותו הקו דיושר שלמטה מכל העיגולים בסוף העשי' הוא עצמו אותו ראשית הקו שלמעלה מן העיגול כנ"ל שכל בחי' הקו אינו רק שפע ואור מבחי' העצמות רק שירד והשפיל א"ע כ"כ כו', אך בענין סדר המעשה בלבד הוא שנחלקו אם לעשות הכלים תחלה או המשכן, והסכים משה לדעת בצלאל וכמ"ש ויעש את היריעות ואח"כ הארון והשולחן כו', אבל בציווי ה' אל משה בפ' תרומה נצטוה על הארון תחלה ואח"כ על היריעות כו' וד"ל (וכמ"ש במ"א).

והנה להבין בתוס' ביאור ענין המסעות שבמדבר בחניי' ונסיעה ונשיאת המשכן ופריקתו וירידתו כו', הנה יוכן כ"ז עכשיו בענין שבת וחול שהוא בחי' עלי' וירידה וחזור חלילה שאחר החול הוא השבת ואחר שבת חול כו'. דהנה בשבת אנו אומרים לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך

כי ציד בפיו וכמ"ש בע"ח: תולדות כה, כה. ראה ע"ח שער הארות המוחין (שלי"ב) פ"ב. סי' הליקוטים להאריזל ע"פ. וראה ת"ח תולדות יב, ג.

והוצאתי את בלעו: ירמ" נא, מד.

מחלוקת משה עם בצלאל . . . בצל אל היית: ברכות נה, א.

וירא ראשית לו . . . מן המים משיתיהו: ברכה לג, כא. שמות ב, י.

נהירו דחכמתא: זח"א צד, א. זח"ג ל, ב ואילך. סה, א.

ביותר: בכת"י ב: ביושר.

אינו: בכת"י ב: א"ע כ"כ.

ויעש את היריעות (וכמ"ש במ"א): ויקהל לו, ח ואילך. ראה סה"מ תקס"ד ע' סה ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם). סה"מ תקס"ה ע' שלט ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם). ת"ח שמות תמג, א ואילך. לדוד בשנותו את טעמו: תהלים לד, א. וראה גם לקו"ת נשא כה, א. בלק עב, א. סה"מ תקס"ג ס"ע תקכא

ויגרשהו וילך, פי' אבי מלך הוא מקור בחי' המלכות והיינו בחי' כתר מל', והוא בחי' הרצון והתענוג למדת המלוכה שממנו ומחמתו נמשך כל מדת המלכות במוחין ומדות כו' והי' כמו בחי' רצון המתפשט ומושל בכל הגוף להניעם לכל מה שירצה כו' כנ"ל באריכות (והוא בחי' מקיף דחי'), ולמעלה הימנו בחי' רצון ותענוג העליון שבמדת המל' להיות מלך על עם נפרד כו' וכענין אמרו לפני מלכיות משום שנאמר ה' מלך גאות לבש כו'. אך דוד שהי' מרכבה לבחי' המל' בשנותו את טעמו היינו ששינה א"ע מבגדי חול לבגדי שבת כמ"ש בע"ח שלבש בלבוש אור הבריאה כו' דהיינו שבשבת עולה למעלה מבחי' הרצון והתענוג שבמלוכה שנק' אבימלך וכמ"ש ממצוא חפצך ודבר דבר שאינו חפץ להיות מלך לדבר דבר מלך שלטון לפי שבשבת הוא בחי' ההעלאה אל העצמות ששם הוא בחי' עצם הרצון והתענוג הנק' רצון ותענוג הפשוט שבעצמותו שהוא מקור ושרש לרצון זה ותענוג זה שבמלוכה וכה"ג. וזהו בשנותו את טעמו לפני אבימלך למעלה מבחי' אבימלך בחי' כתר מל' לבחי' כתר שבכתר שנק' רדכ"ר כו' ע"כ ויגרשהו וילך פי' שבימות החול הרי גם שכל אשר חפץ ה' עשה והוא בחי' הרצון שבמלכותו מל' כ"ע וגם מלך אלקים על גוים דאזלעו"ז עשה האלקים כו' ויש להם שרש אחיזה בקדושה וכענין מעשה ידי טובעים בים וכמו שחס על נינוה שיש בה אדם ובהמה רבה וכה"ג, אלא כדי לאכפ"י לסט"א ולבער ולגרש הרע ולהאבידו צריך להיות האור ממדרגת עצם הרצון והתענוג שלמעלה מבחי' הרצון שמתפשט בחכ' ומדות ומחדו"מ כו' והוא אור המוסתר כל ימי החול בהעלם לגרש החיצוני' כי לא יוכלו לעמוד שם כלל לפי שאין להם מקום אחיזה שם (וע"כ גם בכוא ההארה משם בדרך שליחות כמו רצון שבאברים שנק' איתמר ג"כ מתבטלים והוא ענין הממשלה בע"ש וכמ"ש וממשלתך כו' ומלכותו בכל משלה כנ"ל), ובזה דוקא מתבררים כל הרפ"ח ניצוצות שנפלו שם ועולה כל הטוב מן הרע והרע בורח ונאבד כהמס דונג כו' וכמ"ש למעלה בענין קומה ה' ויפוצו אויביו. אך הנה בימי החול הוא עדיין בבחי' בירור ומלאכה שהוא להיותו שם בבחי' ירידה והשפלה גדולה בירידת המדרגות למטה (ע"ד שהי' במצרים דכתי' ועברתי אני ולא מלאך כו') ונק' מקיף זה בשם תכלת וארגמן

ואילך. תקנו. ואלך. ובארוכה פיה"מ לאדהאמ"צ פ"ס ואילך. אהי"ת נשא ס"ע רמט. שה"ש ויצא קעב, א. וראה פ"ח שער השבת ריש פ"ט.

אמרו לפני מלכיות . . ה' מלך: ר"ה טו, א. תהלים צג, א.

ממצוא חפצך ודבר דבר: ישעי' נח, יג.

דבר מלך שלטון: קהלת ת, ד.

מלך אלקים . . דאזלעו"ז עשה: תהלים מז, ט. קהלת ז, יד.

מעשה ידי טובעים בים . . שחס על נינוה: מגילה י, ב. יונה ד, יא.

וממשלתך . . ומלכותו בכל משלה: תהלים קמה, יג.

כהמס דונג: תהלים סח, ג.

ועברתי אני ולא מלאך: בא יב, יב. הגש"פ פ"סקא: ויוציאו (מספרי תבוא כו, ח). וראה לקו"ת צו יב, ג.

טו, א. ובכ"מ.

שמסמא עיני החיצוני, וזהו שבני גרשון נשאו את היריעות לגרש את הרע שבמדבר העמים כו', אבל בשבת ה"ז בחי' העליי' אחר הירידה הזאת והענין הוא דמה שכבר נברר בחול ונפרד הטוב מן הרע והרע גרש יגרשהו אך בחי' הטוב לא עלה עדיין למעלה מבי"ע לאצי' להיות נכלל בשרשו למעלה אבל בשבת עולה הטוב ונכלל למעלה ואין שבת בלא חול קודם דמי שטרח בע"ש בחול לברר ולהפריד בין טוב לרע ולגרש את הרע הוא יאכל בשבת מטוב עבודתו ויגיעתו וטרחתו בחול והיינו עליי' הטוב כו'. וזהו כי בו שבת וינפש שבא עצם התענוג והרצון שהי' טרח ועבד למעלה בבחי' עצמותו כי השביתה אינה אלא באותו ענין שהי' שם עבודה ויגיעה בתחלה דוקא ואם לא הי' ירידה ויגיעה בעצם הרצון לא הי' שייך בו ענין השביתה ומ"ש וינפש הוא בבחי' העצמות ששבת ונח כמו עד"מ בחי' עצמות הנפש באדם שהי' יגע ושובת ונח כו' ולפ"ע היגיעה והעבודה כך ערך ההעלאה והשביתה מן היגיעה שהוא בחי' העונג הנפלא ביותר. והיינו ענין ג' טעודות השבת באמר דא היא טעודתא דע"י כו', פ"י שבשבת הוא בחי' גילוי העונג העליון הנפלא שבבחי' עצמו אור הכתר ממה שכבר עבד כימי החול שהי' בעולם בירידת המדרגות למטה לברר דרך דחיי' לבד ועתה עולה בחי' הטוב שכבר בורר ואוכל מטוב עבודתו שהוא בחי' העליי' בעצמותו כו' כמו עד"מ אכילה גשמי' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ענין בני קהת לבני בחי' בני גרשון, דביג נשאו היריעות תכלת לגרש את הרע דרך דחיי' מרחוק כנ"ל, אבל בני קהת נושאי הארון כו' היינו בחי' עליי' הטוב לאחר בירורו שעולה למעלה ונכלל בקדושה, וז"ש מ"ש לו יקחת עמים שיתקבץ ויעלה אליו כל הטוב שיצא כבר מן העמים כמו נשמות הגרים וכה"ג וד"ל.

ובזה יובן ג"כ ענין סדר המסעות בחניי' ונסיעה כו', דהנה מה שאנו אומרים לדוד בשנותו את טעמו כו' בשבת דוקא אע"פ שבחול דוקא הוא משנה את טעמו לפני אבימלך כו' וע"כ ויגרשהו וילך לברר הרע למטה כו' אך הרי החול הוא המכין אל השבת ובחול אין העונג מורגש מעבודת הברורים ובשבת הוא שבא לידי גילוי אבל היינו הך ע"כ אומרים בשבת דוקא מה שבימי החול הי' דוד משנה את טעמו כו' עתה הוא אומר טעמו וראו כו' שבא בחי' העונג העליון הנפלא הזה לידי גילוי בבחי' ראי' אשר בחול הי' מוסתר ונעלם בשנותו את טעמו כו' ולכך אומרים במוסף טועמיה חיים זכו וכן מענגיה כו' בטעם מורגש ולא בחול כו' אבל מ"מ מן העבודה דחול הוא בא והוא אותו העונג ממש רק שטועם ורואה בשבת ע"ד הנ"ל במי שטרח בחול יאכל ויתענג מזה בשבת כו' וד"ל. ועד"ז יובן בסדר המסעות

דמי שטרח בע"ש: ע"ז ג, א.
 כי בו שבת וינפש: ע"ס תשא לא, יז.
 טעמו וראו: תהלים לד, ט.

דכל נסיעה ה' בחי' עליי' המל' כמ"ש קומה ה' כו' וזהו כמו בשבת, אמנם לא ה' זה כ"א ע"י שהי' חניי' בתחלה שזהו כמו בחי' הירידה שבחול שהרי הורידו את המשכן ופרקוהו ואחרי הירידה עליי' בנסיעתו ואחרי הנסיעה ועליי' ירידה וחניי' כמו שאחר השבת חול שחוזר האור לירד ולשנות את טעמו לברר למטה ואחרי החול שבת עליי' שנית וכן חוזר חלילה ובכל שבוע עליי' מיוחדת לימות החול, וכך הוא מספר העליות והירידות של כל שבתות השנה עד אלף ה' יום שכולו שבת בכלל מכל ו' אלפי שנים דהוי עלמא בבחי' ירידה בכלל כו' וכמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום כו', ובבחי' מסעות שבמדבר ה' ז' עליי' בשית שית תיבין שהוא מספר שם מ"ב והיינו ז' עליות לז' מדות וכל עליי' כוללת ששהי' כו' וכמו ששית ימי החול לגבי שבת שהוא בחי' ירידה לצורך עלי' כך ה' החניי' בשביל הנסיעה ולזה ה' ירידה ופריקת המשכן בין כל נסיעה ונסיעה שכאשר יחנו ויקימוהו הוא לצורך עלי' השנית, ועד"ז כל המ"ב מסעות שהן לפי מספר העליות דכל השבתות שבכל ו' אלפי שנים דהוי עלמא שכלולים היו במ"ב מסעות הללו שבמדבר העמים מטעם הנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל מה שנכתב בתורה כל פרטי המסעות במקומן לשמותיהן כמ"ש ויכתוב משה מסעיהם כו' וצריך לקרוא אותם בכל שנה, דהנה כמ"כ יש להבין בענין קרבנות דיי"ב נשיאים למה נכתבו דרך פרט וגם למה חזר וכפל דבר וענין א' י"ב פעמים מאחר שקרבנם אחד והל"ל וכן הקריב פלוני כו'. אך הענין הוא כידוע דיי"ב השבטים שרשן במל' דאצי' והן ענפי האצי' בכריאה כמו שבט ענף מן האילן והן ד' מחנות שכינה מחנה מיכאל כו' והן ג"כ ענין י"ב בקר שתחת ים של שלמה כידוע והוא ענין דלית רבתי דאחד שהוא לד' סטרי עלמא מזרח ומערב כו' וכך הוא ענין הדגלים דגל מחנה יהודה מזרחה ראשונה יסעו כו' והורד המשכן ונסע דגל מחנה ראובן כו', ואי"כ הרי ה' לכל שבט ושבט שרש מיוחד מד' סטרי עלמא שהוא ת"ת ומל' חו"ג שכל א' כלול מג' כמו י"ב בקר ג' לכל צד מד' הצדדים, ואע"פ שמל' דאצי' הוא בתכלית היחוד למעלה מבחי' התחלקות לד' ויי"ב כו' וכמ"ש אחת היא יונתי ואתייחדת לתתא בכורסייא גי"כ ברזא דאחד כי כל המרכבה מתכללים זע"ז לגבי בחי' המל' ששורה עליהם אבל מ"מ מצד המרכבה עצמה הרי המה מפורדים ומחולקין לד' מחנות וכל מחנה לג' כו', אי"כ כל

קומה ה': בהעלותך י' לה.

כי אלף שנים בעיניך: תהלים צ. ג.

ששה: בכת"י ב: ז.

ויכתוב משה מסעיהם: ע"פ מסעי לג, ב.

י"ב בקר שתחת ים של שלמה: מל"א ז, מד. ירמ"י נב, כ. דה"ב ד, ד. ט.

דגל מחנה יהודה: ע"פ במדבר ב, ג ואילך. י, יז ואילך.

אחת היא יונתי . . . ואתייחדת לתתא: שה"ש ו, ט. זח"ב קלה, סע"א.

אי"כ: בכת"י ב: אבל.

שבת מיוחד לעצמו במדרגה בפ"ע בלתי מתייחס עם זולתו כלל, וממילא מובן שלחנכות המזבח שהוא בחי' עליי' המלי' צריך להזכיר כל שבת בפ"ע ולא יעלה קרבנו כלל במ"ש וכך הקריב פלוני כו' אע"פ שהקרבן אחד נצרך להזכיר נשיא לבני ראובן אליצור כו' קרבנו כך וכך ונשיא לבני שמעון כו' כי אותו הקרבן עצמו שהקריב נשיא לבני ראובן הוא במדרגה ואופן אחר כשמקריבו הנשיא דשבת שמעון מאחר ששרש שבת דשמעון הוא במדרגה מיוחד' נבדלת לגמרי ממדרגת שבת ראובן (אעפ"י שראובן ושמעון שניהם בדרום מחולקי' הי' זה מזה ומכ"ש אותן שבדרום עם אותן שבצפון או במזרח שאין להם חיבור כלל) כי צריך לעורר למעלה בשרש אותו השבת המיוחד לדרגתו וא"כ גם שהקרבן א' ממש לא יועיל מ"ש וכן הקריב אלא צריך להזכיר כל פרט ופרט כמו קרבנו קערת כסף אחת כו' שבדאי קרבן זה דקערת כסף א' אינו דומה לקערת כסף דראובן עם קערת כסף דיהודה ושמעון וכה"ג וכן בכל פרט שבקרבנותיהם אינו דומי' קרבנותיו של זה לזה כלל מאחר שמחולקים ומפורדים למעלה בשרשם ושם יש הפרש גדול בין קערת כסף דראובן לקערת כסף דיהודה שזה בבחי' החסד בדרום וזה במזרח בבחי' הת"ת וכה"ג גם כאותן ג' שבטים שבדרום או מזרח הרי יש לכל א' שרש ומקור מיוחד לעצמו ולא יספיק לו כלל הזכרת קרבנות זולתו שאינו ממדרגתו כלל ולכך צריך להזכיר לכל נשיא ונשיא קרבנותיו בפ"ע וד"ל.

וכך יובן בענין מספר המ"ב מסעות שנכתבו בתורה דרך פרט וגם בכל מסע כפל הדבר כמו ויסעו מסוכות ויחנו באיתם ויסעו מאיתם הרי נזכר איתם ב"פ וכך בכל מסע, והענין הוא לפי שהתורה נצחי' היא וגם עכשיו בכל דור צריך לעורר בכל שנה בחי' מ"ב מסעות שבמדבר העמים מטעם הנ"ל שלזה הולכים במדבר העמים כדי שגם עכשיו בהזכרת מ"ב מסעות שבתורה מתעורר בחי' העלאה כנ"י למעלה שיתעלו ויסעו מדרגא לדרגא בז' עליות שכל א' ששה בספרם שם מ"ב, והוא באומרו בקריאת התורה ויסעו ויחנו כו' שהרי גלו לאדום שכינה עמהם וגם עתה הולכים כנ"י במדבר העמים ויש בהן בחי' עליות שכל עליי' מיוחדת מזולתו שגם שם מ"ב למעלה הוא בכללות היחוד העליון אבל למטה מתחלק הוא למ"ב וכנ"ל בענין י"ב השבטים והיינו שמתחלק להעלות את המל' בעליות פרטי' בשית שית תיבין לכל עלי' כו', וא"כ צריך לפרט כל א' בפ"ע דוקא כמו שמבואר למעלה בענין קרבנות הנשיאים מאחר שכל א' מדרגה בפ"ע דוקא וד"ל. וגם צריך להזכיר ב"פ כל מקום שבמסעות כמו ויסעו מסוכות ויחנו באיתם ויסעו מאיתם הרי הזכיר חניי' ונסיעה במקום א' שהוא איתם ובתחלה א' שחנו באיתם ואח"כ אמר שנסעו מאיתם וכך בכל מקום ממקומות המ"ב מסעות

ויסעו מסוכות ויחנו באיתם: מסעי לג, ו.

גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. וראה לקוי"ש ח"ז ע' 210. ושי"ג.

הזכיר ב"פ א' בחניי' וא' בנסיעה להיות כי בחי' הנסיעה והחניי' הוא בחי' הירידה ובחי' העליי' ע"כ כפל זה אינו מיותר כלל כי הרי הי' בחי' ירידה ועליי' בכל מקום כמו החול שקודם השבת שאם אין חול אין שבת וכידוע דיש בחי' רו"ש בכל עליי' לפי שבכל עליי' דמ"ב הרי הוא מדרגה מיוחדת נבדלת ממדרגת זולתה כמו מספר המ"ב תיבות שכל תיבה בפ"ע ע"כ צריך להזכיר החניי' והנסיעה בכל מקום בפרט לפי שכל א' מדרגה בפ"ע וכנ"ל בענין קרבנות הנשיאים כו' וד"ל.

(בעזרה"ש תורה שכתב אדמו"ר נ"ע, בווארעם באד דובנא, תקפ"ג)

כה תברכו את בניי אמור להם יברך ה' וישמרך כו' עד ושמך את שמי על בניי ואני אברכם. הנה אמרו"ל אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כתי' אשר לא ישא פנים ואיך אתה נושא פנים לישראל שנא' ישא ה' פניו אליך א"ל הקב"ה ואיך לא אשא להם פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת כו' והם מחמירים ע"ע ומדקדקים עד כזית. ולכאורה מאמ' זה פלא גדול דאיך יתכן משום דמדקדקים עד כזית בפחות משיעור שביעה יהיו ראויים לנשיאות פנים למעלה בעבור דקדוק קל כזה ישא ה' פניו אליהם שלא כדת של תו' שנאמ' לא ישא פנים כו'. ועוי"ל מה שייכות ענין נשיאות פנים למעלה לענין דקדוק זה שמדקדקים ע"ע בפחות מכשיעור שבעבור זה דוקא ישא פנים להם כו'.

אך יש להקדים תחלה סדר ברכות הללו יברך ה' כו', ואח"כ ישא ה' כו' עד וישם לך שלום. והנה תחלה י"ל שרש ענין ברכת המזון במ"ש ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך כו', דלכאורה איך יתכן שיהי' ביכולת האדם לברך את ה' מתוך שאכל ושבע מגשם המאכל דוקא כו'. אך הנה כתי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם וא'

כה תברכו: מיוסד על ד"ה זה בלקו"ת נשא כו', א. ונוסח אחר בסה"מ תקס"ז ע' רכח (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). וראה ד"ה זה בס' מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קכח. וראה סה"מ תשמ"ג ע' קנו ואילך. מאמר זה בכמה כתי" הוא בכותרת: נכתב בווארעם באד דובנא תקפ"ג. ובכמה כתי" בכותרת: ש"פ נשא תקפ"ד. ראה להלן בהמלואים להמ"מ אשר בסוף הספר.

כה תברכו את בניי: נשא ה', כג"כ.

אמרו"ל אמרו מלאכי השרת . . . לא ישא פנים . . . ואכלת ושבעת: ברכות כ, ב. במדב"ר פ"א, ז. עקב י, יז.

ת, י.

כי לא על הלחם לבדו: עקב ת, ג.

בסה"ק שזהו בחי' מוצא פי ה' שבמאכל ממנו יחי' האדם. והענין הוא כידוע שכל העולמות וכל הנבראים עד כל חלקי דצח"מ הגשמי' כולם נבראו מאין ליש בכחי' דיבור העליון שבי' מאמרות בכלל ובפרט מרבוי הצירופים של האותי' די"מ שנתחלקו לרבוי רבבות אופנים שונים בחילופים ותמורות כמ"ש בס"י שכל מציאות בריאה גם מן היותר שפלים כעשב וגם הדומם יש לו צירוף אותי' מיוחד שממנו אופן התהוותו מאין ליש כמ"ש אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל למעלה מיוחד כו' והוא מאמ' תדשא ארץ כו' שנמשך מרוחני' אל הגשמי' בהתחלקו' מינים רבים ושונים כו' לפי אופן התחלקות הצירופים בהתכללות דחויג' כעשבים שתועלתם להחיות בסממני הרפואות ועשבים שממיתים כו', וכן יש בחלקי הדומם כידוע בס' הטבע, והכל אינו רק משינוי הצירופים בחילופים ותמורות שונות ביותר כו' שנק' הארה דהארה כמ"ש בלק"א כו', וראי' לזה מרחבי"ד כשרצה להחליף מטבע השמן לחומץ א' מי שאמר לשמן וידליק בצירוף זה כו' הוא יאמר בצירוף זה עצמו לחומץ וידליק כו', וכה"ג אין כל נברא ונברא בפרט שאין לו צירוף אותי' מיוחד אליו להתהוות שלו מאין האלקי ליש גם העולמות הרוחנים כמלאכים הרוחני' כל מלאך יש לו צירוף אותי' משם דשמות העליונים כמ"ש אשר שם שמות בארץ אית שמות אלא שמות כידוע וכן כתי' אד' בס' כו' שם אדני' בס' ממש שנק' כח הפועל בנפעל כו'.

והנה כל התהוות הנבראים מצירופי אותי' די"מ זהו הכל רק בחי' חכ' א' שכוללת כל הצירופים ונק' חכ' שבדבור העליון כמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית בחי' חכ' אחת ונמשך מן החכ' הכללי בהתחלקות הצירופי' בכל צירוף וצירוף אור חכ' מיוחדת אליו כמ"ש אל אדון על כל כו' אל זה נהירו דחכ' כו' וכן שמות המלאכים מיכאל אל נהירו דחכ' דנהיר עלייהו כו' (וכמ"ש בס"י וקבעו בפה שהן ה' מוצאות הפה שברוח פיו ית' נתהוו כל העולמות והברואים מאין ליש כו'. אך זהו רק חכ' שבדבור שנק' ח"ת כידוע, אך הנה אופן הצירופים הכל הוא עפ"י חכ'

בחילופים ותמורות כמ"ש בס"י: פי"ב מיד"ה. וראה שעה"חיה"א פ"א.

בס"י שכל: בכת"י ב: בס"י עד שכל.

אין לך עשב: ראה ביר פ"י, ו. ס' מאמרי אדה"י על מארזיל ע' קלה (ובהמ"מ שם).

תדשא הארץ: בראשית א, יא.

שנק' הארה דהארה כמ"ש בלק"א: ראה שעה"חיה"א פי"ב. ועוד.

מרחבי"ד . . מי שאמר לשמן: תענית כה, א. וראה ס' מאמרי אדה"אמ"צ — ויקרא ח"א ע' שכת. ושי"ג.

אשר שם שמות . . אית שמות: ברכות ז, ב. וראה תוי"א צו, א. לקו"ת בהר מא, ד.

אד' בס': תהלים סה, יח.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

אל אדון: ברכת יוצר דשבת.

אל . . נהירו דחכ': וחי"א צד, א. זחי"ג ל, ב. לא, א. סה, א.

בס"י וקבעו בפה: פי"ב מ"ג.

שבראש דוקא שנק' ח"ע בכלל כידוע וכמ"ש בס"י שיש חכ' בראש ויש חכ' בסוף כו' ונתחב"ס וסב"ת כו' דהיינו שהתהוות השכל וחכ' בצירופים כאלה דוקא נמשך ממקור השכל שבמוח שבראש כמשל החכם שמדבר דברי חכ' שיסוד הסדר של צירופים הללו נעשים ממילא עפ"י מקור השכל הנובע ונמשך לדבור בפה כידוע, וכך יובן בצירופים די"מ שמקור יסודם נובע ממקור החכ' שבראש (וכמ"ש על בצלאל יודע הי' לצרף אותי שנבראו בהם שו"א כמ"ש בצל א"ל היית כו' לפי שצורת המשכן וכליו הי' עפ"י בחי' ח"ע שבראש שהוא שרש הראשון למע"ב כו' וזהו ג"כ הטעם שהי' יודע לצרף האותי' שבח"ת דמע"ב כו', והיינו ג"כ הטעם שיש בכל נשמת צ"ע כמוהו (שנק' אדם אדמה לעליון כו') ששרשו בח"ע להפוך הצירופים דמע"ב כרחב"ד שא' מי שא' לשמן כו' וכמ"ש צדיק מושל ביראת אלקים שהן קי"ך צירופים דשם אלקים דמע"ב וכמשי"ת וד"ל.

והנה ידוע דגם האדם נברא ע"י מאמר והוא מאמר דנעשה אדם בצלמינו כו' והיינו בצירופי אותי' דחכ' שבדבור ג"כ וכמ"ש ויברא אלקי' את האדם בצלמו כו' וכמ"ש בס"י שכל נפש ונפש מלאה אותי' שהן אותי' וצירופים שנמשכו מאין ליש ואופן התהוות נפש האדם מרוח פיו ית' שבמא' הכללי דנעשה אדם כו' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' כמו שאר כל הברואים שנבראו בדבר ה' ורוח פיו ית' והן חלוקי מדרגות דנשמות דבי"ע כו'. אך באמת יש יתרון מעלה הרבה לבריאת נפש האדם על כל הברואים העליונים ותחתונים והוא מצד שרש נשמת האדם שהוא בצלם אלקים ממש להיות שנשמת אדה"ר שנמשך מבחי' פנימי' ועצמי' אא"ס ב"ה וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים נשמה זו הוא דנפח באפיו מרוח האדה"ע ונק' נשמתא דפרחא מחה"ע עצמו שלמעלה הרבה מהבל פיו ית' שבי"מ בדבור העליון וכמאמר דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח כו' שנק' אדם אדמה לעליון ממש כו', וע"כ כירידות האור בדבור ומאמר דנעשה אדם בצלמינו שזהו המשכת הבריאה דנשמת אדה"ר בגוף בצלם ודמות אשר יצר

בס"י שיש חכ' בראש . . . ונתחב"ס וסב"ת: [ונעוץ תחלתן כסופן וסופן בתחלתן] ראה ס"י פ"א מ"ז. זח"א כו. ב. זח"ג רלה, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"ב ע' תצה. וש"נ.
 בצלאל יודע הי' לצרף . . . בצל א"ל היית: ברכות נה, א.
 אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"א ע' ז. וש"נ.
 צדיק מושל ביראת אלקים: ע"פ שמ"ב כג, ג.
 דנעשה אדם בצלמינו: בראשית א, כו.
 ויברא אלקי' את האדם בצלמו: שם, כז.
 בס"י שכל נפש ונפש מלאה אותיות: ראה להלן בה"מילואים להמ"מ שסוף הספר.
 לכבודי בראתיו יצרתיו: ישע"י מג, ז.
 ויפח באפיו . . . נשמתא דפרחא מחה"ע: [מחי העולמים]. בראשית ב, ז. זח"ב קלה, א.
 וכמאמר דמאן דנפח: זוהר — מובא בתניא רפ"ב ובאגה"ק סט"ז. [ובסה"מ אתהלך לאזניא ע' קה:
 שאמחזיל ע"פ ויפח באפיו כו']. וראה בהנסמן בלקוטי הגהות לתניא ע' ט.

את האדם בצלמו כו' גם הוא למעלה הרבה מכל הנבראים מי"מ דדבה"ע להיות שרשו בחכ' שבראש שמשם מקור חוצב כל הצירופים העליונים שבדבור העליון וכנ"ל, וז"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגומו לרוח ממללא בחי' מדבר דבחי' אדם שדומה לעליון ממש, וע"כ בזאת יתרון מעלת נפש האדם על כל הנבראים מדבור די"מ במה שהוא הראש הכולל כל הצירופים העליונים שבכל העולמות והנבראים העליונים ותחתונים כמו הכלל שכולל כל הפרטים והכל נכללים בו, וראי' לזה מאשר תלה לקריאת שמות לכל נברא בפרט באדם דוקא וכמ"ש וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו ויקרא האדם שמות לכל כו' לפי שאדם בשרשו הוא המקור וכולל לכל צירופי אותי' שנבראו כל הברואים מטעם הנ"ל ע"כ הוא היודע מכל צירופי האותי' האלקים שבי"מ השייך להתהוות אותו נברא בפרטיות ולא זולתו כו' ולפי שהוא הכולל כולם והכל נכללי' בו שכל חלקי דצח"מ הגשמי' כלול גם בדצ"ח שבאדם, וכמו"כ גם עולמות הרוחני' כמו גם במרכבה דפני ארי' ופני שור כו' נכללים בנשמתו וע"כ באדם תלוי כל אור ושפע העולמות הרוחני' וגשמי' לפי מעשיו לחסד או לדין ונק' עולם קטן כידוע, ולזה הביא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם דוקא הוא שמו וכמו שם נשר ושם ארי' ושור וכן בשארי שמות של צומח וחי ודומם הפרטי' וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה כו' (וכל מיני צומח ודומם בכללם וגם שמו עצמו שיקרא בשם אדם כמ"ש במדרש) ע"כ קריאות שם לכל בריאה תלוי בכל אשר יקרא לו אדם דוקא וד"ל (ולכך יש ביכולת כל נשמת צדיק שהוא בצלם אלקי' ממש למשול בצירופי אותי' אלקי' שנבראו בהם כל העולמות כנ"ל כבצלאל שהי' יודע לצרף כו' לפי שהוא הראש והמקור לכולם שכוללם יחד ובו תלוי כל המשכות הצירופים העליונים לכל הנבראים כולם וכמא' כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה כו' לפי שהם טפילים אליו כו', וע"כ בכחו להעלות הכל במאכלו ולבושיו וכל מעשיו כו').

ובכ"ז יובן מ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כו', דהנה גם ככל מאכל ומזון בפרט יש בחי' צירופי אותי' אלקי' שמהם בא שרש התהוות מציאות אותו חיות המאכל ומזון ברוחני' כמו הלחם בגשמי' שגם שכבר

מי"מ דדבה"ע: י"מ מאמרות דדבור העליון.

יהי האדם . . . ותרגומו לרוח ממללא: בראשית ב, ז.

וכל אשר יקרא לו האדם: ע"פ בראשית ב, יט וא"ל.

ונק' עולם קטן כידוע: אדר"ג פליא. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים חי"ג ע' קלו.

ויקרא האדם שמות . . . וכל מיני צומח ודומם . . . שמו עצמו . . . כמ"ש במדרש: בראשית ב, כ. ראה ב"ר

פי"ז, ה: אני נאה להקרא אדם כו'. מדרש תנחומא פי' שמיני: העבירו הקביה לפני אדה"ר כל בריות כו' וכו' כל

דבר ודבר כו'. ועוד.

כל העולם . . . לצוות לזה: ברכות ו, ב.

כי לא על הלחם: עקב ת, ג.

נצמח החטה מן הארץ ונעשית ממנה לחם ומזון הרי מה שנצמח החטה מכח הצומח זהו בא עפ"י המשכות כח אלקי שבמאמר תדשא הארץ כו' והוא הנק' מוצא פי ה' שבמאכל הלחם הנמשך ביי"מ בכלל ובפרט לכל צומח תבואת הארץ. וז"ש כי לא על הלחם לבדו כמו שהוא בגשמיות יחי' האדם ממנו למזון ולשובע רק על כל מוצא פי ה' שבלחם זה כשאוכל האדם יחי' לנפש האדם ולא על הלחם לבדו כו'.

אך י"ל עדיין דהלא גם מוצא פי ה' שבלחם למטה הוא מנפש האדם שהוא בחי' מדבר בחי' אדם כנ"ל. אמנם הענין דמ"ש כי על כל מוצא פי הוי' דקדק לומר על כל דוקא שהוא מקור הכולל לכל מוצא פי ה' שביי"מ ולא א' כי על מוצא פי הוי' כו'. והענין הוא מטעם הנ"ל בשרש נשמת האדם למעלה בבחי' ח"ע שבראש שכולל לכל הצירופים העליונים שנמשכו בדבור דיי"מ וע"כ כל הברואים טפילים ונכללים בו כנ"ל, ולזאת כאשר האדם שהוא בצלם אלקי' ממש אוכל מאכל הלחם וכה"ג הרי הוא מעלה לכל הצירופי אותי' הרוחני' שירדו למטה בחיות הרוחני של המאכל להיותם טפילים ונכללים בו כנ"ל ובהתכללות הזאת הרי מביאים האדם ומעלה אותם אל שרש מקור הכללי שבח"ע שבראש שמשם מקור חוצב כל היי"מ בכלל ובפרט (שהוא הנק' מאמר א' שבמאמר א' יכול להבראות והוא מאמר בחכמה דבראשית חכ' בראש) שמשם שרש נשמת האדם דכתי' ב' ויפח באפיו נ"ח שמפני זה כל היי"מ כלולים בו כל פרטי צירופיהן כנ"ל בענין ויקרא האדם שמות כו', ואי"כ כאכילת האדם למאכלים פרטים הי' מעלה אותם ומביאים מן הפרט אל הכלל של כל הצירופים בשרש הראשון לייחדם ביחוד' דאדה"ע שזהו שנק' כל מוצא פי ה' דוקא ביי"מ מאחר שהוא בחי' אדם שכולל הכל וממנו לוקחו כל פרטי הצירופים כנ"ל. וזהו כי על כל מוצא פי הוי' דוקא כאשר יעלה אותם האדם לכל מוצא פי ה' שהוא המקור הראשון הכולל לכל המאמרים דוקא ממנו יחי' גם האדם שמחי' נפש האדם להוסיף כח חיות משרשו בח"ע שבראש ולא על הלחם לבדו כמו שהוא בפרט מוצא פי ה' יחי' האדם וד"ל (אך עדיין אין זה מובן איך יהי' ביכולת מוצא פי ה' שבלחם גם בעלותו לכל מוצא פי ה' כו' להחיות נפש האדם הגבוה ממנו שממנו לקוח כו', והתירוץ מבואר במ"א שמוצא פי ה' שבמאכל יש לו שרש למעלה משרש נפש האדם בחכ' והוא מבחי' התוהו דבחי' כתר שלמעלה משם מ"ה דבחי' התיקון שבאדם). וכמו שאנו רואים בחוש שיש כח המאכל דלחם הגשמי לאחר בירורו להוסיף כח מקור השכל וחי' דאדם וגם להחיות כל נפשו כמ"ש יחי' האדם שהוא נפש השכליות בחי' מדבר כמ"ש ר"ג עד דלא אכילנא כו' והוא לפי שהלחם שרשו בכתר דחכ' כידוע דלחם בגימ' מזלא מזל דחכ' כמו

פי ה' דוקא ביי"מ מאחר שהוא בחי' בכת"י ב: פי הוי' כללות כל מוצא פי הוי' שביי"מ מאחר שהוא בבחי'.

כמ"ש ר"ג עד דלא אכילנא: דאה ב"ק עב, א.

דלחם בגימ' מזלא: טעה"צ להאריז"ל אמור (מצות לחם הפנים). סי' הליקוטים להאריז"ל תרומה כה, ל.

מק"מ לזחיב קנה, א. וראה לקו"ת במדבר כ, ב. סידור קא, ג. ועוד.

שהוא בבחי' אין דכתר גימט' ע"ח כמספר אותי' לחם, וע"כ א' כי לא על הלחם דוקא יחי' האדם אעפ"י ששרשו למעלה מבחי' חכ' דאדם דתיקון אלא על כל מוצא פי הוי' דחכ' שם מ"ה דתיקון דוקא שבחכ' אתברירו וז"ש מוצא פי הוי' דוקא. וכך הוא בבחי' לחם דתו' שעל מוצא פי הוי' בדבור דוקא יחי' האדם הוא הנהי"א ולא על הלחם דתו' לבדה כמו שהי' בהתלבשותה בעה"ד שנק' חטה כ"ב אתווין כו' לפי שמוצא פי הוי' דתיקון הוא המתקן ומברר לבחי' התוהו כמבואר במ"א במ"ש מי שם פה לאדם).

והנה כ"ז דוקא כאשר האדם אוכל המאכל בכונה טובה רק לשובע נפשו ושיהי' בו' תוס' כח חיות לנשמתו וגופו לעבודת ה' כמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו ולא למלאות כריסו לבד כו' שאז בכחו להעלות ממוצא פי ה' שבמאכל זה למקור הכולל כל הצירופים העליונים שנק' כל מוצא פי ה' שממנו יחי' האדם כנ"ל, אבל אם אינו אוכל רק לתיאבון למלאות כריסו כבהמה ממש שע"ז א' ובטן רשעים תחסר אז לא יוכל להעלות כלל לצירופים הקדושים שבמאכל ונק' אכילה גסה שמגשם לנפש האדם ויפול ממנו לתאוות רעות כמ"ש מלא כריסו כו' ואז יהי' להיפוך שימשיך שפע רב לקליפות, כידוע שהמאכל הוא מעורב טו"ר וכשאוכל בכונה טובה יוגבר חלק הטוב שבמאכל ויתעלה ע"י כונה זו להיות לחזק ועוז וכח יתירה לנשמתו כו' לעלות במדריגה דאוי"ר שכליים וטבעיים בתפלה ובחכ' שבתו' ובמע"ט כו' כשמתפלל ולומד בכח האכילה ההיא, אבל להיפוך כשאוכל אכילה גסה לתאוותיו יוגבר חלק הרע שבמאכל ויוסיף כח לרע שבנפש הטבעי' להמשיך לבנו תאוות רעות להוסיף כח החיצוני באכילה זו, וז"ש ובטן רשעים תחסר כו' כמ"ש בזוהר וד"ל.

וזהו הטעם שהמאכל בכלל נק' לחם שהוא ג"כ לשון מלחמה שכאשר נקוד לחם בסגול הוא ענין מזון וכאשר נקוד' לחם בחולם הוא ענין מלחמה כמו לוחם שלוחם מלחמה כמו אז ירד כו' לחם שערים כו', וכמ"ש בזוהר בלק במאמר הינוקא מאן דבעי למיכל נהמא אסום חרבא ייכול כו', והוא לפי שבשעת אכילת הלחם הוא כמו דמיון מלחמה ממש להיות שהמאכל מעורב טו"ר כנ"ל ואם יאכל בכונה טובה יוגבר חלק הטוב הגנוז במאכל על הרע ואם יאכל לתיאבון למלאות כריסו כנ"ל יוגבר חלק הרע שבמאכל על הטוב

חטה כ"ב אתווין: זחיב קפה, ב. ת"ז תס"ט (קיד, ב).

במ"א במ"ש מי שם פה לאדם: שמות ד, יא. ראה תו"א נב, א ואילך. תר"ח שמות טז, א ואילך.

צדיק אוכל לשובע נפשו: משלי יג, כה.

מלא כריסו: ברכות לב, א: מלי כריסו' זני בישי.

ובטן רשעים . . . כמ"ש בזוהר: ראה זחי"א קי, א. זחי"ב קפה, ב. זחי"ג קד, א.

לחם . . . מלחמה . . . אז ירד כו' לחם שער"ס: ע"ס שופטים ה, ה. יא. יג. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת

ח"א ע' נג.

בזוהר בלק . . . נהמא אפוס חרבא: זחי"ג קפה, ב.

כניל כמו דוגמא שא' שנים שצלו פסחיהם כו', וזהו מאן דבעי למיכל נהמא אפום חרבא כו' מפני שהוא כחרב במלחמה שמנצח לשונאו או שינוצח כו' ולכך לצריך להכין לבו ודעתו רק לה' לבדו ולוכך חומר גופו קודם שיאכל מאכל שלא יומשך אחר תאוות לבו ויפול ברע שבמאכל ויתחזק בה' אלקיו המאיר בנשמתו שהוא ברא את המאכל במוצא פי ה' שבו. שיתן בו כח להוסיף אור האלקי בנשמתו בתו"מ ותפלה כניל כשמתפלל ולומד בכח האכילה ההיא כניל וד"ל. וז"ש בסה"ק שכוונות האכילה הוא ענין א' עם כוונות התפלה לפי שענין התפלה ג"כ ענין מלחמה כמלחמה זו שבמאכל שנק' לחם כניל (כי התפלה במקום תמידין שנאמר לחמי לאישי כו') וכמ"ש בזהר דשעתא דצלותא שעת קרבא כו'. והענין כידוע שעיקר ענין התפלה הוא שפיכות הנפש כמ"ש ואשפוך את נפשי לפני ה' שזהו הקרבת הנהיט בביטול כל רצונות זרות שבלב החומרי להיות לו רק לב א' לה' וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך דאהבה זו הוא הרצון והתשוקה לאלקים חיים למס"נ בא' גם בכל כחות החיצוני' שבגופו. שלא יהי' לו רק רצון לה' לבדו והיינו ע"י שימשיך גלוי אלקות בנפשו מלמעלמ"ט שיאיר בנשמתו למטה כמו שהוא למעלה ממש בלי שום צמצום והסתר כלל כמ"ש ואהבת את הוי' שהוי' בחי' סומ"מ יהי' בגילוי אלקיך ממש שיוקלט בכלי מוחו ולבו ממש ואז ממילא יפול ממנו כל רע שבגופו החומרי כמ"ש רוממות אל בגרונום בפסד"ו וק"ש ותפלה אז יהי' מזה בחי' חרב פיפיות להכרית שרש יניקות החיצוני' כי גם כחות החיצוני' שבאש זרה דקינ שבלבו מסר במס"נ לה' לבדו והיז עולה בקרבן בהמה באש שלמעלה עי"ז נכרת יניקות החיצוני' ונבדל מן הקדושה,

שנים שצלו פסחיהם: נזיר כג, א: משל לשני בניא כו' ואחד אכלו לשום אכילה גסה כו' ופושעים יכשלו כמ.

בסה"ק [= בספרי הקבלה] שכוונת האכילה . . א' עם כוונות התפילה: ראה גם אהי"ת במדבר הוספות ע' איתבב ואילך. אהי"ת שהי"ש ע' תצד ואילך.

התפילה במקום תמידין: ברכות כו, ב. וראה ג"כ אהי"ת פ"א. לקרית תצא לד, ג. סה"מ תקטיב ע' רסו. לקר"ש ח"ג ע' 103.

לחמי לאישי: פינחס כח, ב.

בזהר דשעת צלותא שעת קרבא: מובא בכ"מ. וראה חז"ג רמג, א. זח"א רמ, ב. ת"ז ת"ג (כט, ב). וראה ס' מאמרי אדה"מ-ויקרא ח"א ע' תכה. וש"ג [ובס' מאמרי אדה"מ-ענינים מובא הלשון, שעת סעודה שעת קרבא וע"י בהנסמן שם].

כידוע . . התפלה הוא שפיכות הנפש . . ואשפוך את נפשי: שמרא א, טו. ראה פע"ח שא' בתחילתו. אהי"ת במדבר (הוספות) ע' איתנא. ס' מאמרי אדה"מ-ענינים ע' תמ. תמד. ובכ"מ.

רק לב א' לה': ע"פ ברכות נו, א. סוכה מה, ב. ועוד.

ואהבת . . בשני יצריך: ע"פ ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

למס"נ בא': פע"ח שער הק"ש פ"ב. וראה ביח אריה ר"ס סא: שיכוון בשעה שהוא קורא שמע לקבל עליו עומ"ש להיות נהרג על קדוה"ש דזהו ובכל נפשך כו'. וראה אהי"ת תרומה ע' אישסו. זח"ב קט, א. זח"ג לד, א.

שבגופו: בכת"י ב: שבנפש.

סומ"מ: יסובב וממלא

רוממות אל בגרונו: תהלים קמט, ו.

והכח הזה שבגופו הוא בא מן המאכל שאכל שמתפלל בכח האכילה הזאת וע"כ גם התפלה נק' קרבא כמו מאכל הלחם שאם יגבר בחי' הטוב שבנפשו בהתפעלות אש האלקי יהפך לאש זרה דכל רצון זר ויהי' חרב פיפיות לחיצוני' וא"ל יוגבר חלק הרע שבו ויבלבלנו ויפול למטה ולא יוכל לעלות למעלה כמ"ש מי יעלה כו' נקי כפים ובר לבב כו' שא"ל יעלה יפול (כי התפלה נק' סולם כמשי"ת, וזהו שנק' הקרבן לחם לחמי לאשי כו'). וזהו שאסור לאכול קודם שיתפלל שבתפלה יגבור כח בחי' אלקי דאדם שהוא אור הוי' שבנשמה על דם הוא הנהי"ט ואז יוכל לעמוד במלחמה דאכילה לאכול לשובע נפשו לחזק כח האלקי שבנשמתו, וזהו לא תאכלו על הדם כו' קודם שתתפללו על דמכם כו' שתפלה הוא כקרבן התמיד לברר לנהי"ט אבל האוכל קודם התפלה אין כח בנשמתו לברר לנהי"ט החומרי' ונק' אכילה גסה ולא יוכל לעלות בתפלה כלל (כמשי"ת) וד"ל.

והנה עיקר המכוון בתפלה היינו שימשיך גלוי אור האלקי בנפשו בבחי' שוב שזהו עיקר ענין ח"י ברכות שבשמ"ע באמרו ברוך אתה הוי' ברוך שיתברך שם הוי' מהעלם אל הגלוי למטה כמו שהוא ית' למעלה ממש כמ"ש אני הוי' לא שנתי שאין שינוי כלל לפניו ית' בין קודם השתלשלות דקו"ח עד סוף העשי' לאחר ההשתלשלות דקו"ח לפי שאין בחי' הצמצום מסתיר לפניו כלל כידוע וכמו דקמ"י ממש כולא כלא וכאין כו' וכך אחר ההשתלשלות אין כל העולמות תופסים מקום כלל וכולא קמ"י כ"ח ממש וע"כ א' בא"י מבחי' ההעלם דסדכ"ס לגלוי מפני שההעלם וגלוי שוין לפניו ממש כידוע, וזה הי' כל עיקר המכוון בהתחלת רצון הפשוט להשתלשלות העולמות שיומשך גלוי אור אלקי למטה כמו למעלה ממש כמו שיבי' בעוה"ב דכתי' ולא יכנף עוד כו'. וזהו עיקר ענין מצות האהבה בא' ואהבת את הוי' שיומשך בגלוי בנפשו להיות אלקיך ממש כו' ואז יוכל להפוך לנהי"ט להיות עולה לה' כקרבן כו' להיות ריח ניחוח לה' דאצי' כמו קרבן התמיד שנק' לחמי לאשי ריח כו'. וכך יובן ג"כ שרש ענין האכילה דעכשיו שהוא במקום קרבן [ע"גי המזבח כמא' פתח במזבח וסיים בשולחן דעכשיו ששולחנו של אדם מכפר עליו במקום מזבח כו', וזהו ג"כ ע"ד הנ"ל בתפילה שהוא במקום קרבן] שנק' לחם ענין מלחמה כו' דהיינו כשאוכל בכוונה טובה רק לה' לבדו והוא כשמכוון בברכת האכילה כשאו' בא"י המוציא לחם כו' שמברך לשם הוי' כו' והעיקר בבהמ"ז כשאו' ואכלת ושבעת וברכת את הוי'

מי יעלה . . . שא"ל יעלה יפול: תהלים כד, ג. וראה ד"ה מי יעלה — בסה"מ תקס"ג ח"א ע' רלו.
 שאסור לאכול קודם שיתפלל . . . לא תאכלו על הדם: קדושים יט, כו. ברכות י, ב. וראה גם לקרת פינחס
 עט, ד. ושי"ן. ס' מאמרי אדה"ז עה"ז ח"ב ע' תשמו. מאמרים הקצרים ע' שב ואילך. ס' מאמרי אדה"אמ"צ-
 ויקרא ח"ב ע' תשנו. ושי"ן. אזה"ת בראשית כרך ו בתחילתו. ועוד.
 אני ה' לא שניתתי מלאכי ג, ו.
 לחמי לאשי: פינחס כה, ב.
 ע"ג . . . במקום קרבן: קטע זה ניתוסף מכת"י ב.

שיומשך שם הוי' בגלוי בנפשו מבחי' ההעלם כמו שהוא למעלה ממש שאז יוכל להעלות גם הצירופים העליונים שנתלכשו במאכל ויהי' גם הם נכללים באור האלקי שבנפשו שבא בגלוי להיות הוי' אלקיך כו' ועי"ז יומשך תוס' ברכה בשם הוי' למעלה כמו ע"י העלאות הקרבן לריח ניחוח לה' דאצי' מטעם הנ"ל דבחי' ב"ן דתוהו כשעולה למעלה בס"ג הוא למעלה מבחי' מ"ה כו' (וע"כ שולחנו של אדם במאכל מכפר על נה"א כמו קרבן המזבח שעולה לריח ניחוח כו' ומכפר על נפש האדם כו'). ועי"ז מובן עכ"פ שהאכילה והתפילה והקרבן ענין א' הוא ממש וד"ל.

ונמצא מובן מכל הנ"ל בתפלה וקרבן ואכילה דלחם שע"י בחי' ההמשכה האלקי' מן ההעלם דשם הוי' לגלוי יכול להיות העלאות הניצוצות אח"כ. וזוהו יובן ג"כ בענין הפרנסה כמ"ש ואספת דגנך ותירושך כו' אחר שא' לאהבה את ה' כו' דוקא שזוהו התפלה וק"ש במס"ג דאחד כו' אז יהי' ביכולת לעסוק בפרנסה ביגיע כפו ללקט כל הניצוצות דקדושה שנתפזרו שם בגשמיות דדצי"ח דק"נ להעלותם לשרשם כמו בענין העלאות הניצוצות במאכל שאוכל, וז"ש ואספת דגנך באסיפה וקיבוץ מן עולם הפירוד לעולם היחוד כשכוללם בנה"א שהוא הכולל לכל הצירופים דאותי' שנבראו בהם כל הנבראים גם למרכבה דפני אר"י כו' כמ"ש פני אדם לארבעתן כו' דפ"א כולל הכל דאדם נק' בשם דגנך ותירושך המיוחד אליו שהם נחשבים שלו ממש לפי שכלולים בו וכנ"ל בקריאת שמות שקרא להם אדם כו'. אך זהו דוקא כאשר עוסק בפרנסה לש"ש רק למצוא מזונו ושובע לנפשו האלקי' לבד שע"ז נאמר והחכ' תחי' בעליה בעליה דחכ' כו' כמו שאוכל לשובע נפשו כנ"ל, אבל כשעוסק רק להשיג הון וממון למלאות כל תאוותו בגדולה ועושר כו' ע"ז א' לא לחכמים לחם כו' כמ"ש במ"א וד"ל. וגם ע"ז א' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם שהוא לחם ומזון דפרנסה באסיפות דגן ותירוש כו' שאין לחם זה חיות לנפשו כלל כ"א על כל מוצא פי ה' שבלחם זה בהעלותו לכל מוצא פי ה' כאשר עולה כל יגיע כפו לה' בעלות נשמתו כמס"ג כשיתפלל בכונה ורעו"ד שנכלל הלחם בנפשו כנ"ל וזהו יחי' האדם בפרנסתו ויכול לקיים ואספת דגנך כו' כמו שאסור לאכול קודם התפלה מטעם הנ"ל שעדיין הנשמה באפו לבד עד שיתפלל בכונה ויעלה כל כחות נפשו הגשמי' ג"כ לה', וקודם התפלה הרי גופו מגושם ומקושר בהתקשרות

דבחי' ב"ן . . . כשעולה . . . הוא למעלה מבחי' מ"ה: ראה ע"ז שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש ד, ה. אמת ליעקב [ר"י שאלתיאל נינין] מערכת מ"ה סס"ג (מט, ג). ובכ"מ.
שולחנו של אדם . . . מכפר: ברכות נה, א. ובכ"מ.
ואספת דגנך . . . לאהבה את ה': עקב יא, יג"ד. וראה שע"ז לכ"ק אדהאמ"צ ח"ב סו, ד ואילך.
פני אדם לארבעתן: ראה יחזקאל א, ה. י.
והחכ' תחי' בעליה: קהלת ז, יב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' לו. וש"נ.
לא לחכמים לחם . . . כמ"ש במ"א: קהלת ט, יא. ראה דרך חיים בהקדמה (ג, ב).
כי לא על הלחם לבדו: עקב ח, ג.

הגשמיות ואיך יעלה לחלק דנה"ב כך הוא בעסק הפרנסה שלא יעסוק בשום עסק קודם התפלה מטעם זה עד שיתפלל וכמ"ש לאהבה תחלה כו' ואח"כ ואספת כו'.

והנה ידוע שהתפלה נק' סולם מוצב ארצה וראשו כו', דהנה כמו שהסולם עולים בו במדריגות זו למעלה מזו עד שעולים בו למעלה מעלה כו' כך אנו רואים בסדר התפלה שתקנו אנכנה"ג שהתחלת סדר התפלה מברכות השחר שלפני ב"ש ופסד"ז מדברים בדברים שבגשמי' הנותן לשכוי בינה ופוקח עורים ומתיר אסורים כו' ומלביש ערומים כו' שהן הכל בגוף הגשמי בעוה"ז השפל ואח"כ הולך במדריגות גבוה יותר בב"ש ופסד"ז שמדבר בשבח ושיר של המלאכים דעשי' וכל צבאם וכמו הללו ה' מן השמים כו' ואח"כ עולה עוד במדריגות בברכת יוצר אור בשבחים דמלאכים דיצי' שהוא המרכבה דחיות ואופנים כו' ואח"כ באה"ע מדבר בנשמות דיצי' ובריאה עד שעולים במעלה ומדריגה העליונה ביותר בק"ש במס"ג דנשמות ישראל באח"פ כו' שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות וחוזר ויורד למקום שעלה משם להמשיך בחי' המשכות גלוי אא"ס למטה בתו"מ ע"י אהו"ר בב' פ' דק"ש עד ואספת דגנך כו' ללקט כל הניצוצות כו' ובאמת ויציב חוזר ועולה בהיכל הרצון עד היכל ק"ק בסמיכות גאולה לתפלה, וזהו הכל עליות וירידות כמו בסולם דיעקב וראשו מגיע כו' שזהו בק"ש ומלאכי אלקי' עולים ויורדים בו היינו בשמ"ע שהעיקר הוא בשמ"ע שזהו עיקר הסולם שא' בזוהר סולם דא צלותא כו' וע"ז א' מלאכי אלקים עולים ויורדים בו והיינו כריעות והשתחוואות בשמ"ע כשכורע בברוך וזוקף בשם זהו עליות וירידות והעיקר הוא בחי' המשכות בשם הוי' שכל ברכה דחי' ברכות דשמ"ע הן כמו ח"י חוליות השדרה כידוע וכשכורע בברוך בהעלאה וביטול במציאות חוזר וממשיך מלמעלמ"ט כזוקף בשם הוי' כו' והוא ענין מלאכי אלקי' שעולים בסולם זה להעלות התפלה בעלוי אחר עלוי עד ראשו שמגיע השמימה במקור כל המקיפים שנק' שה"ש וטה"ע בעצמו' אא"ס וחוזר ויורד המשכה חדשה בתוס' ברכה בשם הוי' דאצי' שהוא בחי' אדה"ע (וכמאמר מנין שהקב"ה מתפלל כו') עד שנמשך תוס' ברכה גם למטה בגשמיות בבני חיי ומזוני כמו בברוך עלינו כו' וד"ל. וגם זה שמלאכי אלקים עולים ויורדים

שהתפלה נק' סולם מוצב ארצה: נסמן להלן.

דיצי': בכת"ב: דאצי'.

באח"פ: באחדות פשוטה.

ובאמת ויציב . . . בהיכל הרצון . . . בסמיכות גאולה לתפלה: ראה פעי"ח שער הק"ש פכ"ח ופכ"ט. ובכ"מ.

בזוהר סולם דא צלוצא: זח"א רס"ו, ב. זח"ג שו', ב. ת"ז חמ"ה (פג, א).

כשכורע בברוך וזוקף בשם: ברכות יב, א. וראה סידור רלת, ב. עט"ר שער ר"ה פי"ד. סי' מאמרי

אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' רעו. ובכ"מ.

דחי' ברכות . . . חיי חוליות השדרה כידוע: ראה ברכות כת, ב. זח"ג רנה, ב. לקו"ת בלק ע, ד ואל"ך.

מנין שהקב"ה מתפלל: ברכות ז, א.

בסולם דתפלה הוא ע"י האדם דוקא להיותו המקור הכולל כולם כנ"ל וכמו פני אדם שבמרכבה דפ"א כו' ע"כ כל עליות וירידות דמלאכים בסולם העליון זהו כשעולה בתפלה בהעלאה וביטול שלו בבקשתו ושאלתו בשפיכות נפש מעומק הלב בר"ר העליונים דצלותא רחמי היא אז עולים מלאכים בתפלתו עד רום המעלות וחוזרים ויורדים עמו בירידתו ממקום שעלה שם והוא כשזוקף בשם הוי' להמשיך בחי' תוס' ברכה בשם הוי' עד למטה מטה בסוף העשי' שמתברך בגשמיות כנ"ל לפי שהאדם הוא הכולל כל הצירופים דמלאכים וכנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ ענין ושרש דבהמ"ז והוא במ"ש ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך כו', דהנה לכאורה אין זה מובן איך יתכן שאחר שאכל כדי שביעה דוקא יוכל לברך לשם הוי' דוקא כנ"ל. אך הנה מבואר למעלה שהאכילה והקרבת והתפלה ענין א' הוא כמו שמבואר למעלה בענין סולם דתפלה שמלאכים עולים ויורדים בו ע"י האדם דוקא יומשך תוס' ברכה בשם הוי' וכך הוא בקרבן דאדם כי יקריב ויעלה מן הבהמה ואח"כ נמשך תוס' אור בכח' ריח ניחוח להוי' דאצי' כו' וכמו בסדר התפלה בברכת השחר ופסד"ז ויוצר אור שעולים מלאכים דבי"ע ע"י האדם עד ק"ש באח"פ כו' וחוזר ונמשך בתו"מ בליקוט הניצוצות בברכה מרובה בדגנך ותירושך כו' וכך הוא בשולחנו של אדם שהוא קרבן המזבח כנ"ל מפני שהאדם הוא הכולל כל הצירופים דמע"ב עולה עמו כל הטוב הגנוז במאכלים כמו צירופים העליונים כשאוכל בכונה טובה שנכללין בנה"א, וו"ש ואכלת ושבעת לשובע נפשו כהעלאת המלאכים בתפלה של אדם, וזהו את הוי' את הטפל מא' עד ת' דהיינו כ"ב אותי הכולל לי' מאמרות בכללות ובפרטות צירופיהן שבהן נבראו כל העולמות כנ"ל וכמו ואתה מחי' את כולם מא' עד תי"ז שכוללים בה' מוצאות הפה העליון והוא בחי' את הטפל לשם הוי' ממש שנק' כל מוצא פי הוי' הכולל הראשון לכל מוצא פי הוי' ביי"מ שמשם שרש נפש האדם דוקא כנ"ל, וכאשר או' ואכלת ושבעת וברכת את הוי' היינו כאשר אחר שהעלה לכל הצירופים שבמאכל לכל מוצא פי הוי' הכללי שממנו יחי' האדם כנ"ל ואז וברכת את הוי' שממקום שעלה לשם חוזר ונמשך תוס' ברכה והמשכה חדשה בשם הוי' להיות הוי' אלקיך ממש בתוס' גלוי אור ושפע עד שגם את הטפל להוי' מתברך, והיינו ברכת הארץ הטובה שיתברך גם הצירופים דאת הוי' למטה בארץ שיומשך מזון ופשע לכל העולמות מארץ דמפקא מזון כמו שמסיים על הארץ ועל המזון כמו שנמשך תוס' ברכה בחי' ברכות דשמ"ע למטה מטה כנ"ל. וכמו"כ בעסק הפרנסה

ואכלת ושבעת וברכת: עקב ת, י.

את הטפל: ברכות לו, ב. פסחים כב, ב. בי"מ מא, ב. ועוד.

מא' עד ת' דהיינו כ"ב אותי... ואתה מחי' נחמי ט, ו. ראה שעהיחיה"א פ"ב.

מארץ דמפקא מזון: ברכות מט, א.

באסיפות דגנך ותירושך שמתברך בתוס' ברכה מרובה בהעלאה וקבוץ הניצוצות ברוב טובה ברוחניות ובגשמיות, וכמו בק"ש ע"י העלאה ומס"נ באחד חוזר ונמשך להיות ברכה רוחני' בדגנך ללקט הניצוצות דקדושה כמו"כ בגשמיות בברכה דבהמ"ז כשמברך לשם הוי' אחר שאכל ושבע מבירורים דרפ"ח כו' שבמאכל נמשך תוס' ברכה בשם הוי' לברך את הארץ שיומשך שפע מזון ופרנסה גשמי' כו' בלי פירוד כלל מן הקדושה. וזהו כשאוכל לשובע נפשו לבד אבל כשאוכל לתאוה למלאות כריסו ואינו מעלה כלום ונשאר הכל בעולם הפירוד דק"נ ומוסיף יניקה ושפע לחיצוני' כו', וכמו"כ בתפלה וקרבו דמי שאינו נקי כפים ובר לבב כו' לא יעלה בהר ה' ולא ישא ברכה כלל בחי' ברכות דשמ"ע וע"כ נק' לחם ל' מלחמה וכ"ז לפי שהאדם כשרשו הוא הכולל לכל הצירופי' דא"ת כו' שנסתעף מזה פרטים רבים במאכלים ומזונות ע"כ מתעלים כולם ע"י וע"כ יכול לברך לשם הוי' למעלה באצ"י בבחי' תוס' ברכה שיומשך משם הוי' לכל העולמות, ויש את הוי' אלקיך דוקא שיתברך שם הוי' העליון מבחי' העלם דסדכ"ס לגלוי אור ממש להיות אלקיך ממש ברוחני' ובגשמי' כו' וד"ל (וכך הוא ג"כ בברכת פרי הבטן שאם יקדש א"ע כו' איש ואשה זכו שכינה ביניהם וא"ל אש אוכלתן אש זרה דק"נ וכמו בוריעה בארץ שנאמ' הלוך ילך ובכה כו'.

ואחר כ"ז י"ל שרש ענין ברכת כהנים במ"ש כה תברכו את ב"י אמור להם יברכך ה' וישמרך כו', דהנה כל הנ"ל בענין בהמ"ז במ"ש ואכלת ושבעת וברכת את הוי' כו' זהו בחי' הברכה שכנ"י מברכין לשם הוי' מלמטלמ"ע דוקא וכמ"ש וברכת את הוי' כו' וכמו שאו ידיכם קדש מלמטלמ"ע וברכו את ה' זהו בחי' הברכה הנ"ל וכמו בתפלת שמ"ע בא"י כו' והיינו ע"י בחי' העלאות הניצוצים דרפ"ח שמתבררים ועולים מכל הצירופים מא' ועד ת' כו' שבמאכלי' ומזונות וכה"ג שביכולת האדם להעלותם לשרשם הראשון כמו ע"י מס"נ והעלאות מ"ן דק"ש וכן כשאוכל בכונה לשובע נפשו האלקי' כו' שמעלה מעולם הפירוד לעולם היחוד העליון שע"ז נמשך תוס' ברכה בשם הוי' למעלה כנ"ל כמו קרבן שנעשה לריח נחוח להוי' כו'. וכ"ז נק' בחי' העלאה כו' דאוי"ח מלמטלמ"ע כידוע, אבל שרש ענין ברכת כהנים הוא בחי' הברכה עליונה ששם הוי' מברך לבנ"י מלמעלמ"ט כמ"ש יברכך ה' מלמעלמ"ט כו' שזהו בחי' הברכה והמשכה דאוי"ח שהולך ונמשך בלי שיעור וגבול כלל ונק' ברכת הוי' כמאמר איהו ברוך ואיהי ברכה שבנ"י נק' ברכה ברוכי הוי' שמתברכים ממקור הברכות משם הוי' מלמעלמ"ט כו'. וזהו שרש

דמי שאינו נקי כפיים: ע"פ תהלים כד, ד.

לחם ל' מלחמה: נסמן לעיל בתחילת המאמר (ריש פיסקא: וזהו הטעם).

איש ואשה זכו שכינה ביניהם: סוטה יז, א.

הלוך ילך ובכה: תהלים קכו, ו.

שאו ידיכם קדש: תהלים קלד, ב.

כמאמר איהו ברוך ואיהי ברכה: זח"ב קסב, א. זח"ג רסד, ב.

ענין ברכת כהנים בכלל במ"ש יברכך הוי' מלמעלמ"ט בבחי' המשכה דאוי' והוא יו"ד דיברכך שזהו ענין ציווי שמצוה ומפקד לשם הוי' שיברכך הוי' מעצמו וממילא ואינו ענין בקשה בהעלאות מלמטלמ"ע כמו ויתן לך האלקים שיצוה שבודאי יתן לך שם אלקים כו' כמבואר במ"א. וכ"ז מורה היות שרש הכהנים למעלה מעלה במקור שם הוי' דאצי' והיינו בבחי' רב חסד דא"א שהוא מקור כל החסדים דאבא כידוע בזוהר בענין איש כהן ואהרן כהנא רבא כו' וכענין כה"ג שנוטל חלק כראש דח"ע כמ"ש ואתה כהן לעולם וכן והוא כהן לאל עליון שזהו בחי' רב חסד שזהו מקור החסדים דאבא כו', והוא ענין נ"כ דכהנים למעלה מן הראש דחכ' וכמו שמסיים ושמו את שמי על בני שמי הוא שם הוי' דחכ' ומדות בא' יברכך הוי' ואז ואני אנרכם ממילא כו' וד"ל.

ואמנם הנה ברכה זו שנמשך מלמעלמ"ט היינו שיומשך ברכה למטה בכ"א בבני' במעשיהם שיצליח ה' פרי טוב מעשיהם בתו"מ ותפלה שלהם בבחי' חוס' מרובה על העיקר בכפלי כפליים לאין שיעור. כי הנה כל מה שיש ביכולת האדם מכה עצמו להעלות כל הצירופים דדצי"ח כו' בתפלה ובתו"מ הכל הוא בא במדה ושיעור לפ"ע כת ההעלאה וביטול שלו באו"ר בק"ש ותפלה וכן במאכלים לשובע נפשו בכונה טובה לאלקי' כו' ולפ"ע זה יהי' ע"י בחי' המשכה עליונה שיברכו לשם הוי' כו' דלפ"ע ההעלאה כך יהי' ערך ההמשכה כמאמ' דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' במדה וקצבה דוקא כו', אבל ענין הברכה עליונה שנמשך מלמעלה כמו ברכת כהנים כנ"ל היינו מה שיומשך כח ועוז במקור הברכות לברך את בני' בעבודתם בתפלה ותו"מ שיתוסף בתוס' גדול בכפלי כפליים מעיקר כח ההעלאה שלהם, וכמו הזורע קב שיצמח כמה כורין שמחטה א' יצמח כמה חטים כמו ויזרע יצחק כו' ויברכהו ה' מאה שערים וכה"ג עד שיכול להיות ברכה בלתי מוגבלת כלל כמו העושר הגדול בלי שיעור במו"מ שנק' ברכת ה' היא תעשיר כו'. וכך הוא בענין הזריעה בארץ שלמעלה שהן שרש נש"י שנזרעו מאור זרוע לצ"ע, וכמ"ש וזרעתיה לי בארץ כו' כשירדו למטה בגופים גשמי' בחומר דעוה"ז

ויתן לך האלקים: תולדות כו, כח.

כידוע בזוהר בענין איש כהן ואהרן כה"ג: ראה תו"א מא, ג. ס' מאמרי אדה"ז על התורה ע' שנד. וש"נ. ס'

הערכים: חכ"ד כרך ב' ע' ו ואילך.

כה"ג שנוטל חלק כראש: יומא ד', א.

ואתה כהן לעולם . . . והוא כהן לא"ל עליון: תהלים ק', ד. לך לך יד, ית.

דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, רע"ב. זח"א צט, רע"ב. אוה"ת חנוכה רפז, א.

ור"מ ה' מראה . . . טמא וטהור: עירובין יג, ב.

הזורע קב שיצמח כמה כורין: ראה פסחים פז, ב. תו"א ותו"ת ר"פ בשלח.

ויזרע יצחק . . . מאה שערים: תולדות כו, יב.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.

וזרעתיה לי בארץ: הושע ב, כה.

דק"נ המכסה ומלביש בלבוש גס לנה"א שזהו כדמיון חטה הזרוע בארץ שעפר הגס מכסה עלי' וטמונה שם עד שתרקוב ותשוב לעפר ותתברר הגשמיות שבה יצמיח ע"י כח הצומח בתוס' מרובה על עיקר הזריעה בכפלי כפליים בלי שיעור וגבול שלא לפ"ע הזריעה עצמה כך הוא בחי' אור הזרוע לצ"ע לנשי' בגופים שמתבררת הנה"א בהתלבשותה בחומר נה"ב המעלמת עליהם כמו בטרדת הפרנסה ביותר ובהמשכות תאוות גופני' בצרכי הגוף כמאכלים גשמי' ותאוות המשגל וכל תענוגים גשמי' בהבלי עוה"ז העושיין גירעון אור בנה"א מאחר שהנה"ב ניזונת ומקבלת חיות גמור מהם ונה"א מלובשת בלבושים גסים הללו כו'. אך אחר התלבשות זו תעלה הנשמה בעלוי גדול (אחרי המרירות האמיתי שזהו כמו רקבון חטה שיבורר גשמי' שלה כו') דהיינו בתוס' אור גדול על עיקר אור הזרוע בנשמה והוא מפני שיעלה עם הנשמה בעלותה במס"נ בק"ש ותפלה ותו"מ כל מה שנדבק מחלקי חומרי הנה"ב מכל היגיעות והתקשרות זרות בכל חלק חומרי עוה"ז במאכל ולבוש כו' ונהפכו לקדושה האלקי' להוסיף כח ולהגדיל אורות העליונים ברבוי גדול כמו רבוי צמיחות החטה מחטה א' כו'. ואעפ"י שכל מה שעולה בהעלאה מכחות נה"ב דגסות דצ"ח דק"נ הוא שנפל למטה בירידות המדרגות מאד בחיצוני' ואחוריים דקדושה מבחי"י הפסולת ושמרים דאופנים דעשי', אך ידוע ששרש שרשם הראשון שהי' קודם השבירה הי' מבחי' ב"ן דתוהו שלפני בחי' התיקון שזהו למעלה משרש נפש האדם שבבחי' התיקון דשם מ"ה דאדם דאצי' כידוע בענין ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבני' כו', וע"כ העלאה זו שעולה ובא מבירורים דרפ"ח ניצוצות שנפלו בשבה"כ בדצח"מ הגשמי' דק"נ מעולם התוהו עד הניצוץ האלקי העולה למעלה בתפלה יוכל להאיר תוס' אור מרובה על עיקר אור זרוע לצ"ע שנמשך במדה וגבול, וכידוע בענין טעם דיתרון אור דתיקון הבא מהיפוך החשך דתוהו שלפני התיקון וע"כ ע"י קרבן הבהמה הגשמי' ששרשה בבהמה רבה שלפני האצי' נמשך תוס' אור גדול בשם הוי' דתיקון והוא הטעם דמזון ומאכל דצ"ח שממנו יחי' האדם אעפ"י שאדם מעלה למאכל דבחי' מ"ה דאדם מברר לבחי' ב"ן דתוהו אבל אחר הבירורים דב"ן ע"י האדם עולה בשרשה בבחי' ס"ג דמלכים דתוהו להוסיף כח ואור גדול הרבה באדם דתיקון וכדמיון הזרוע כו' וד"ל.

וזוהו קדש ישראל לה' ראשית תבואתו שאור הזרוע לצ"ע נק' בשם תבואה של הקב"ה שנק' ראשית תבואתו שהוא בחי' קדש לה' והוא להיות שנשי' נמשכים מקדש העליון דפנימיות אור החכ' ואעפ"י שנזרעו בשיעור ומדה כמשל הזרוע קב או כור כו' (וכמו ס"ר נשי' שיצאו ממצרים מע' נפש

מבחי' בכת"י ב: לבחי'.

בדצח"מ: בכת"י ב: בדצ"ח.

קדש ישראל לה': ירמ" ב, ג.

דיעקב שנק' שרשים שבאו בקהמ"ד בו"ק דז"א ואו"א כו' וכמ"ש הבאים
 ישרש יעקב כו' עכ"ז הרי א' מי מנה עפר יעקב ומספר רובע ישראל כו' וכן
 א' והי' מספר בניי כחול הים אשר לא ימד כו'. ואמנם בהתפשטות וירידות
 האורות הזרועות למטה מסתעפים בכל דור ודור למטה ברבוי מופלג
 בצמיחו' התבואה בכפלי כפליים על הזריעה וכמ"ש יוסיף ה' עליכם אלף
 פעמים כו' והן נש"י בכל דור שנולדים ברבוי גדול וכמ"ש אז יאמרו בגוים
 דוקא הגדיל ה' לעשות עם אלה לפי שרבו והגדלה נעשה בכלים בע"ש
 דנוגה שבנ"י הם תחת ממשלתם כמו בגלות מצרים שפרו ורבו שם כו'. אך
 לפי"ז אין זה דומה למשל הצמיחה מן הזריעה הנ"ל שהרי באור הזרוע לצ"ע
 בכל דור הרי נמשך הזריעה ברבוי גדול אלפים ורבבות פעמים כפי המדה
 ושיעור דס"ר השרשים כמ"ש ג' שותפים כו' הקבי"ה נותן בו נשמה מיצירת
 הולד בכטן ונשמה זו באה ממקור חוצבה כו' וא' בזוהר כל נשמתא קודם
 בואה לעוה"ז בגוף היא קיימא קמי' מלכא כו' ומאין נתחזק לרבוי גדול כזה
 בזריעות האור דנשמות שהרי כפי משל הזריעה עיקר הרבוי באה בצמיחה
 דוקא אבל בזריעה יש שיעור ומדה כו' ולמה א' בגלות דוקא הגדיל כו'
 מאחר דהגדלה ורבוי זה כבר בא בזריעה כו', וצ"ל שזה גופא מה שנותן
 נשמה בתולדה דאב ואם נק' צמיחה ולא זריעה שהרי נשמה זו נולדה בכטן
 מאין ליש כמו ענין הברכה בתולדות פרי הבטן בגשמיות שמוליד ברבוי לאין
 שיעור ביחוד דזו"ג אבל כמו שהנשמה למעלה הגם שיש בהם זויג אינם
 מולידים כלום רק בבואם לגוף יתייחדו ויולידו [כמו' הזריעה בארץ שתצמח
 הארץ בריבוי כמ"ש והולידה והצמיחה וכמו"כ בנשמות הזרועות בלבוש
 דנוגה בגופים יולידו ויצמיחו] ברבוי גדול כמו במצרים דכתי' רבבה כצמח
 השדה נתתיך ותרבי ותגדלי כו' שהיו רק ע' נפש והולידו ס"ר והכל הי'
 בלבוש דנוגה שהן הנשמות שירדו ונפלו בנהר נילוס בלבוש גס שנמשל
 לעפר הארץ וז"ש מי מנה עפר יעקב כו' וכן הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח
 ישראל כמ"ש ואעשך לגוי גדול שם דוקא, וזהו הנק' ברכה כמו הברכה
 בצמיחות התבואה בארץ ממש, אך יש בברכה זו גי' שיעור ומדה כמו מקב

בקהמ"ד: = בקו המדה.

ואו"א: ככתי' ב: וא"א.

הבאים ישרש יעקב: ישעי' כו, ו.

מי מנה . . . והי' מספר: בלק כג, י. הושע ב, א.

יוסיף ה' עליכם: ע"פ דברים א, יא.

אז יאמרו בגוים: תהלים קכו, ב.

ג' שותפים: קידושין ל, ב.

כל נשמתא . . . קיימא קמי מלכא: ראה זחיג קד, ב. כט, ב. סא, א. זחיג צ, סעי"ב. רכו, ב. רלג, ב. זחיג צו,

ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 182. וקונטרס מאמרים (מכ"ק אדמו"ר שליט"א) ע' מד.

ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא חיב ע' תקלו.

כמו . . . ויצמיחו: ניתוסף מכת"ב.

רבבה כצמח השדה: יחזקאל טז, ז.

מי מנה . . . הבאים ישרש . . . ואעשך לגוי גדול: בלק כג, י. ישעי' כו, ו. לך לך יב, ב.

א' כמה כורין לפי שברכה זו יצאה רק מן ההעלם לגלוי, וכמו מספר השבטים שכל שבט ה' לו מספר מיוחד ורבו לא יוסיף ולא יגרע זה מספר נ' אלף וזה ע' אלף וכמ"ש במ"א בענין ברכת יעקב לבני יוסף ששיכל את ידיו כו' מפני שהי' יודע שרש של אפרים למעלה שירבה ממנשה ולא יכול לברך למנשה יותר מאפרים וז"ש ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כו' כי גם הברכה באה מלמעלה בחי' העלם השרש לגלוי בענפים במדה ושיעור ולזאת גם הצמיחה ברבוי בתבואת הארץ יש לו מדה ושיעור ע"כ היו ד' דגלים במספר מכוון ת"ר אלפים וג' אלפים לבד הלויים, ועכ"ז הענפים המסתעפים מהם בכל דור יוסיף עליהם אלף פעמים ויותר והוא בא בתוס' גדול על השרש מצד התלבשות וירידות האור שבא בתולדה למטה בגופים דאב ואם שיש כח להצמיח ולהוליד לאין שיעור לפי שברכה זו היא בלתי מוגבלת כלל וכמ"ש אשר לא ימד ולא יספר כו', ונק' ברכת ה' היא תעשיר בבחי' איס ממש לפי שנתחב"ס דוקא וכמ"ש והטבך והרבך מאבותך שהתוס' יהי' גדול מן השרש כו' וכמו ביוסף צ"ע שא' וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו והצלחה זו בלי שיעור כלל וכך בכל דור בצ"ע שנק' יוסף שמוסיף רבוי תולדת הנשמות לאין שיעור וגם בנשמות שכבר נולדו וכאו בגלגולים לתקן דבר כמו החטים שכבר נולדו זורעים אותם וצומחים ברבוי גדול כו', וברכה זו אעפ"י שהיא בלי שיעור מ"מ מלובשת היא במעשה ידיו כמו בזריעה בארץ ובכל ענין מו"מ שיכול להיות בלי גבול כלל זה הכח עצמו בא מלמעלה ממקור הברכות שהוא השפע וברכה ע"י שנמשך מכח עצמו דאיס ממש שנק' ברכת הוי' ממש כמו העושר דשלמה שניתן לו מלמעלה בלי סבה שום טורח ועסק כלל וכלל וכן בברכת האבות אברהם ויצחק שהטעימן מעין עוה"ב וכמ"ש וה' ברך כו' בכל כו' וכה"ג בחכ' שה' נתן לשלמה חכ' לא ע"י יגיעת עצמו כלל, אף שאין הברכה העליונה שורה כ"א ע"י יגיעה גם בחכ' דכתי' יהיב חכמתא לחכימין דוקא וכן א' אין התו' מתקיימת כו' כמ"ש יגעת ומצאת כו' כנ"ל במעשה ידיו כו' וכמ"ש כל אשר הוא עושה דוקא ה' מצליח בידו לאין שיעור כנ"ל וכן א' וברכך ה' בכל אשר תעשה דוקא כו' בעוה"ז אבל ברכת ה' היא תעשיר שמעין עוה"ב הוא הבא מלמעלה מאלי' כלי שום

וכמ"ש במ"א בענין ברכת יעקב . . ואולם אחיו הקטן: ויחי מח, יט. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תשו ואילך. ועי' לקו"ת פ' ראה יט, א. ובהנסמן בד"ה כה תברכו — בסה"מ תשמ"ג ע' קנו הע' 6.

ת"ד אלפים וג' אלפים: במדבר א, מו.

אשר לא ימד: הושע ב, א.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.

והטבך והרבך מאבותיך: נצבים ל, ה.

וכל אשר הוא עושה: וישב לט, ג.

ע"י: בכת"י ב: עצמיות.

האבות . . מעין עוה"ב: כיב י, א.

יהיב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

אין התו' מתקיימת . . יגעת ומצאת: ברכות סג, ב. וזחיב קנח, ב. ובכי"מ. מגילה ו, ב.

וברכך . . בכל אשר תעשה: פ' ראה טו, יח.

הכנה מלמטה כלל וכמו ברכת ה' בשבת דכתי' יברכך הוי' כו' וברכת המן שלא ע"י זריעה וקצירה כלל כמ"ש לע"ל בחריש ובקציר תשבות וד"ל.

וזהו יברכך הוי' פי' ברכה זאת היינו שיברך הוי' אותם בעשייתם ברוחני' ובגשמיות וכמ"ש וברכך הוי' ככל אשר תעשה דוקא הוא שמצוה לשם הוי' שבמקור הברכות שנק' ברכת הוי' בחי' א"ס שיומשך ברכה משם שלא לפ"ע העלאות מ"ן שלהם ביגיעה ועבודה שאם הוי' לפ"ע מעשיהם לא הוי' ברכה זו רק במדה ושיעור קצוב כנ"ל, ומ"ש יברכך הוי' הוא ברכה בלתי מוגבלת כלל וכלל בגשמיות בברכת פרי הבטן שהי' ברבוי והגדלה בתוס' יותר מן השרש עצמו כו' כמו לא ימוד ולא יספר וכן בפרי טוב מעשיהם בתו"מ ובתפלתם העושים פרי למעלה ביחוד"ע בתוס' מרובה על העיקר האור הזרוע כנ"ל. ומ"ש אין ב"ד בא עד שיכלו כו' היינו שאותו מספר אורות וניצוצות שנזרעו באוצר יכלו כולם ויבואו למטה ויצמת בתוס' יותר מן השרש וקודם שיכלו כולם לבוא בצמיחה אין ב"ד בא לפי שמש"ח יבוא להמשיך נשמות חדשות לגמרי שלא הוי' כשרש או"א וזו"ג וד"ל. ואמנם אין ברכה זו נמשך מלמעלה כ"א ע"י מעשה התחתוני' דוקא עכ"פ דלית ברכתא שרי' באתר ריקני' כנ"ל משא"כ ברכת הוי' בעוה"ב שנאמר לעולם ירשו ארץ ארץ החיים בלי מעשה כלל (וכמשי"ת).

וישמרך פי' שמירה הזאת לפי שסבת המשכת הברכה הבלתי מוגבלת באה מבחי' אור המקיפים העליונים דוקא שבלתי מוגבלים בכלים כלל ומטעם הנ"ל כשרש דצ"ח כו' שבארץ יש מבחי' התוהו שקדמה לתיקון שבאו באו"פ בכלים, וע"כ א' וישמרך שזהו בא מכח המקיף דוקא דכל שומר גדול מן המשתמר כידוע בענין לא ינום כו' שומר ישראל והוא כמו השמירה מן המזיקים וכל פגע רע כו', כך יש שמירה בתבואות הארץ שישמרו מכל לקוי ורקבון ובלתי שמירה יהי' בהם קללה מקללות הארץ שנתקללה מחמת חטא דאדה"ר כשדה אשר ברכו הוי' בג"ע וכה"ג יש בפרי בטן שלא תהי' משכלה כו', וכך ברוחני' בפרי העבודה במצות ותו' ותפלה שלא יקרבו החיצוני' לקטרג לקבל יניקה מן הפסולת הרע כו' כמו שלא יפול בעבודתו במחשבות זרות בתפלה ובגסות והתנשאות הלב או שיפול בחומריות כנ"ל שתשוקת החיצוני' להתגבר להיות למנגד בכל מקום שיש גלוי אלקות כקנאת הנחה"ק באדם וחוה כו"י, וז"ש כי מלאכיו יצוה לך כו' וזהו לפי שיברכך הוי' בברכת

בחריש ובקציר תשבות: תשא לד, כא.

אין ב"ד בא עד שיכלו: ראה יבמות סב, סע"א. ע"ז ה, א. ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' עז. וש"נ. דלית ברכתא שרי' באתר ריקני': זחיב פו, ב. קנג, ב. וראה לקו"ת בלק ע, סע"ד.

לעולם ירשו ארץ: ישעי' ס, כא.

לא ינום . . שומר ישראל: תהלים קכא, ד.

כי מלאכיו יצוה לך: תהלים צא, יא.

כו' . . כו': בכת"י א: כנ"ל . . כנ"ל. ונתקן כאן ע"פ כתי"ב.

ה' העליונה שלמעלה מהגבלת הכלים ע"כ ממילא וישמרך דהא בהא תליא וד"ל.

י"א ה' פניו אליך ויחונך, הנה מבואר למעלה בענין יברכך ה' כו' הגם שהיא ברכה בלתי מוגבלת לאין שיעור כלל ברוחני' ובגשמיות שנמשך ממקור הברכות כמאמר דאיהו ברוך ואיהי ברכה כמ"ש והייתם ברכה בקרב הארץ ונק' ברוכי הוי' כנ"ל עכ"ז הר"ז בא בהתלבשו' עכ"פ במעשה שזהו כמו הענין עסק הפרנסה ועבודת הארץ בגשמיות, וכמ"כ ברוחני' ע"י עסק העבודה שבמוח ולב באוי"ר הנולדים מן השכל בק"ש ותפלה כנ"ל ונק' עבודה שהוא בחי' התיקון דהיינו בירורי דרפ"ח כו' שבחכ' דוקא אתברירו כמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות לתקן ולברר לרפ"ח כו', ולפי ששרש הרפ"ח כנ"ל הוא מבחי' המקיפים דתוהו שקדם לתיקון דחכ' ע"כ ע"ז נמשך הברכה עליונה שלמעלה משם הוי' דחכ' דתיקון, והוא מ"ש יברכך ביו"ד לשון ציווי כנ"ל (והוא מה שיש בכח ועוז לשם אלקי' לתקן ולברר בבחי' ח"ת שם ב"ן שנמשך מח"ע בעה"ח דתו' העליונה שירד ונתלבש למטה בעה"ד לתקן ולברר לרפ"ח הנ"ל כמ"ש תנו עוז לאלקים וז"ש חכמות בחוץ כו' ח"ע דאתמשך בח"ת כנ"ל כידוע שזה נק' תורתו אומנתו שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה כו' שמוז' דוקא בא הרבוי במעשה ידיהם כיעקב שעשה חכ' ותחבולות במקלות ונתברך ביותר והוא שם מ"ה דתיקון כמ"ש בענין עקודים נקודים כו' שז"ש מכל אשר לאבינו הציל כו'. וע"ז רמז בא' יברכך ביו"ד דלהבא משמע שזהו לימוהמ"ש שיהי' אז בחי' השלימות האמיתי' בברכת ה' העליונה הנ"ל שבא מחמת הברורים דרפ"ח כנ"ל בכל אשר עשו ישראל בתו"מ ותפלה ותשובה כו' כמ"ש אם עושים תשובה נגאלים כו' שהרי יהי' אז ברכת הארץ בגשמיות בתכלית השלימות בלי תערובות רע כלל לפי שרוח הטומאה יעבור מן הארץ לגמרי כו' כמו קודם החטא דעה"ד כו' בג"ע הארץ שנאמר לעבדה כו', ועכ"ז יהי' עבודת הארץ רק שנעשה ע"י אחרים כמ"ש ועמדו זרים כו' וגם ממילא יהי' נשמרין מכל רע כי גם המזיקין יבוטלו לא יריעו ולא ישחיתו כו', וז"ש יברכך ה' לימוהמ"ש וישמרך מן המזיקים כו'.

דאיהו ברוך ואיהי ברכה: זחי"ב קסב, א. זחי"ג רסד, ב.

והייתם ברכה בקרב הארץ: ע"פ ישעי' יט, כד.

שבחי' דוקא אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות שם.

אשר ברא אלקים לעשות לחקן: בראשית ב, ג. ראה מפרשי בי"ד פ"א, ו.

תנו עוז לאלקים: תהלים סח, לה. וראה פיע"ח שער הק"ש פ"ב. ובכ"מ.

חכמות בחוץ. . . דאתמשך בח"ת כנ"ל: משלי א, כ. זחי"א קמא, ב. ראה לעיל בתחילת המאמר (פיסקא):

והנה כל התהוות). וראה אמ"ב שער הק"ש פ"ב ופ"ד. ובכ"מ.

כמ"ש בענין עקודים נקודים. . . מכל אשר לאבינו: ע"פ ויצא לא, א ואילך. ראה תו"ח וישלח לט, ג ואילך.

אם עושים תשובה נגאלים: סנהדרין צו, ב.

לעבדה: בראשית ב, טו.

ועמדו זרים: ישעי' סא, ה.

לא יריעו ולא ישחיתו. . . ושעשע יונק: ישעי' יא, ח"ט.

כמ"ש ושעשע יונק כו', וגם עתה א' כי מלאכיו יצוה לך כו' על שחל ופתן תדרוך כו', וזהו ישכיל עבדי ירום ונשא כו', ויתגלה כל סוד הנעלם כנ"ל שהן טעמי מצות שבפנימי ח"ע כמו שהוא למעלה בפנימי' התו' שנק' עה"ח כנ"ל וכת"י אז ומלאה הארץ דיעה את ה' כו' ואשפוך רוחי כו' וכה"ג וזהו ברכת ה' שע"י העבודה כו' בחכ' דתורה שביררו לעה"ד כמו שתורתו אומנתו שחכמתו עמדה לו כו' כנ"ל, אבל העוה"ב אין בו עבודה כלל וכלל כמ"ש בחריש ובקציר תשבות וכת"י לעולם ירשו ארץ בנצחיות דא"ס ממש שזהו למעלה מבחי' עבודת הביורורים דרפ"ח כו' שאין בא ע"י מעשה ועבודה כלל רק ברכת ה' הוא עצמו כמו שהוא למעלה בעצמותו כנ"ל בענין עושר וחכ' דשלמה כו' כנ"ל, וע"ז א' ברכת ה' היא תעשיר בכל שבת שיש בו מיום שכולו שבת שהוא אלף השביעי בעוה"ב דכת"י ב"י ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו בקדושה דעוה"ב (וגם יש בשבת מברכה שבא ע"י עבודת ימי החול מביורורים דרפ"ח כו' דוקא כמו מי שטרה כו' ונק' שבת חתאה כו' כמבואר במ"א). וז"ש ועמך כולם צדיקים בתו"מ לברר לעה"ד עד ימוהמ"ש שיהי' שלימות הביורור הזה כו' ע"כ לעולם ירשו ארץ בעוה"ב שלא ע"י מעשה ועבודה כלל ולעולם ירשו וכמ"ש יקימנו ונח"י לפניו חיי עולם, ועל ימוהמ"ש א' יחיינו מיומים ע"י העבודה וביורורים דרפ"ח כנ"ל אעפ"י שגם זה יהי' ברכה בלתי מוגבלת אבל הוא מלובש במעשה ועבודה כנ"ל, וז"ש עד יעבור כו' אה"י אשר אה"י כו' כידוע וד"ל. ועל חיי עוה"ב עצמו א' יאר ה' פניו אליך ביו"ד דלהבא שעתיד להאיר ה' פניו אליך בבחי' הארת אור העצמו' בפנימי' דאור א"ס ממש כמו שהוא בעצמותו ממש בלי לבוש והעלם כלל כמ"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו זה לנוכח בבחי' רא"י מקרוב במהו"ע וכן א' באורך נראה אור עצמותו ממש שלמעלה גם ממקור החיים שבפנימי' שבימוהמ"ש וכמ"ש אה"י אשר אה"י אנה זמין לאתגלאה בעוה"ב

כי מלאכיו יצוה לך: תהלים צא, יא.
 ישכיל עבדי ירום ונשא: ישעי' נב, יג.
 ומלאה הארץ דיעה: ע"פ ישעי' יא, ט.
 ואשפוך רוחי: יואל ג, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסט. ושי"נ.
 בחריש ובקציר תשבות: תשא לד, כא.
 לעולם ירשו ארץ: ישעי' ס, כא.
 ויברך אלקים את יום השביעי: בראשית ב, ג.
 מי שטרח . . . שבת חתאה . . . כמבואר במ"א: ע"ז ג, א. ראה ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל (וזהו) ע' קעב ואילך. רמ ואילך. רנב.
 ועמך כולם צדיקים: ישעי' שם.
 יקימנו . . . יחיינו מיומיו: השע' ו, ב.
 עד יעבור . . . אה"י אשר אה"י: בשלח טו, טז. שמות ג, יד. וראה בהנסמן להלן.
 וא' ביום ההוא הנה אלקינו: ישעי' כה, ט.
 באורך נראה אור: תהלים לו, י.
 אה"י אשר אה"י אנה זמין לאתגלאה: שמות ג, יד. ראה זח"ג יא, א (ובמק"מ זוהר הרקיע שם). סה, ב (ובמק"מ שם). פרדס שי"כ פ"ב. סידור רצב, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קלד. ושי"נ.

שנק' עדן דעין לא ראתה גם כימוהמ"ש כו', והוא מ"ש יאר הוי' פניו דוקא בכחי' הפנימי' והעצמות ממש ואלו דוקא כמ"ש כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמד כולם צדיקים כו' אלה לחיי עולם כנ"ל.

והנה אחר שא' יברכך ה' מלמעלה ע"י העלאות הביוררים דרפ"ח כו' שנמשך בזה ברכה העליונה שמבחי' המקיפים כנ"ל אחר זה א' יאר ה' פניו כו' שזהו בחי' אתעדל"ע באור פני מלך מעצמות התענוג עליון ושעשועים העליונים שבעצמות אא"ס שנק' שעשועי המלך העצמי ממש שיתגלה לעוה"ב וכנ"ל שזהו בחי' הארת פנים העליונים שבא מבחי' הפנימי' ועצמו' ממש כמו במ"ת שהאיר ה' פניו בא' אנוכי הוי' כו' מי שאנוכי בחי' סדכ"ס דלמחתב"כ שיצא מהעלם העצמו' לגלוי בפנים העליונים כי זהו עיקר הפנים להיות מראה ומגלה לבחי' הפנימי' ועצמו' התענוג עליון והרצון כו' כמ"ש באור פניך כי רציתם כו', וכן כחכ' יש בחי' פנימי' וחיצוני' וכת"י חכמת אדם תאיר פניו כו' שזהו בבחי' הפנימי' והעצמו' דח"ע שהתו' נק' חה"ק בעצמות אא"ס כמו עצם כח השכל שבעצם הנפש כו' שנק' חכמת אדה"ע דלתבונתו אין מספר וכת"י ואה"י אצלו אמון כו' שעשועים העצמיים ממש ע"כ א' חכמת אדם תאיר פניו אור הפנימי' במ"ת כמו שאנו אור באור פניך ממש נתת לנו כו' והוא בחי' אור דתו' שנק' עה"ח שלמעלה מהתלבשות החכ' בעה"ד לתקן ולברר כו', וז"ש יהי אור כו' אור קדמאה וירא האור כי טוב שכולו טוב וגנזה לצדיקים שהוא בעוה"ב שנק' עדן להתענג בו נשמות בשעשועי' העצמי' ואעפ"י שבכל שבת וחודש ומועד נמשך אור פנימי' הוי' בנשמות בגעה"ע אינו רק אור התענוג שבחכ' כשמלוּבש במדות שנק' עונג מורגש אבל אור פנים ממש הוא בחי' עונג הנעלם שבחכ' העליונה כנ"ל (שנק' עתיקא סתימאה והוא עדן סתימאה דעין לא ראתה כו' (וכמ"ש א"ת זהו גן זהו עדן). ועכ"ז א' יאר ה' פניו ביו"ד לפי ששרש הכהנים ברב חסד שבתעה"פ שבעצמו' (כמ"ש כשמון הטוב על הראש כו' ומבואר במ"א) ע"כ

בעוה"ב . . דעין לא ראתה גם כימוהמ"ש: ישעי' סד, ג. ראה ברכות לד, ב. כ"י יש להם חלק . . ועמד כולם צדיקים: סנהדרין ז, א. ישעי' ס, כא.

אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב.

אנוכי הוי' כו' מי שאנוכי: יתרו כ, ב. ראה לקרית פינחס פ, ב. פי ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ע' יד. לקרית להארזיל תולדות כו, יט. אבן עזרא תולדות שם. וראה זח"א קסו, ב. זח"ג יג, א. באור פניך כי רציתם: ע"פ תהלים מד, ד.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

דלתבונתו אין מספר . . ואה"י אצלו אמון: תהלים קמו, ה. משלי ה, ל.

יהי אור כו' אור קדמאה: בראשית א, ג. זח"א ל, ב. זח"ב קסו, א. ועוד. וראה אמ"ב ח"ג פקניה (בהוצאת קה"ת תשמ"ה — קכו, ב).

וירא האור כי טוב . . וגנזה לצדיקים: בראשית א, ג. ראה זח"א מה, ב. זהר חדש בתחילתו. ועוד. העליונה: בכת"י ב: העצמיית.

דעין לא ראתה . . א"ת זהו גן זהו עדן: ישעי' סד, ג. ברכות לד, ב.

שבחעה"פ: - שכתענוג הפשוט.

כשמון הטוב . . ומבואר במ"א: תהלים קלג, ב. ראה סה"מ תקס"ח ע' רה ואלו.

יוכל להמשיך מאור התעה"פ שיאיר באור פנים דכנ"י בבחי' פנימי' ועצמו' (שהוא בחי' התגלות רעדכ"ר במצחא דע"י שמזה נעשה הארת תרין תפוחין שזהו תיקון ואמת כמבואר במ"א) שלמעלה משאר ת"ד להיות חלק בלי שערות וצמצומים לפי שהוא בחי' העצמות ממש כמו שהוא כנ"ל זהו שנק' הארת פנים בכלל שממנו מקור לכל המשכות י"ג מדה"ר והיינו בחי' הסתכלות דא"א בז"א כו' דכד אנפוהי דמלכא נהורין כל דינין אתכפיין כו'.

והנה בחי' הארת פנים אינו אלא בראי' מקרוב דוקא כמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא וכמו במ"ת שהי' בני' בקרוב גדול דבחי' ראי' מקרוב וכמ"ש וכל העם רואים כו' וכת"י פכ"פ דבר ה' עמכם כו'. וזהו ענין מצות הראי' בשלש רגלים דכת"י יראה כל זכורך דוקא כו' (שמטעם זה א' דחייב אדם להקביל פני רבו ברגל דבקבלת פני רבו ברגל יאיר בו מבחי' הפנימי' ועצמי' דכח החכ' שברבו שמזה יוכל לקבל שפעו כל השנה) והוא בחי' התכללות כל ניצוץ מישראל בבחי' ראי' מקרוב להכלל באור פנימי' הוי' שמאיר בהיכל ק"ק בהתכללות האור במאור כמו במ"ת שעכ"ד פרחו נשמתן כו' לפי שהוא רואה באור פני מלך מקרוב כמ"ש רואים את הנשמע כו', כידוע דבחי' שמיעה הוא בכינה והשגה מרחוק שאינו מכיר ורואה במהו"ע רק ע"י ההבנה והשגה בשכל נודע לו איכותו כמו מרחוק ה' נראה לו כו' ואעפ"י שע"י השגה בפנימי' בינה יכול לכוון לאמיתות העצמו' כמו שהוא מ"מ הרי גזרו אומר דאינו דומה שמיעה לראי' שהראי' מקרוב מכיר במהו"ע ממש שא"א להשיג כמו שהוא בהשגה ושכל כמ"ש דלמחתב"כ אפי' מחש' דפנימי' בינה וכמו גם בימוהמ"ש דכת"י ב"י ישכיל עבדי כו' ונק' פלא יועץ חכם חרשים וכל רז לא אניס ל"י דאפי' סוד הסתום הנק' רזין דרזין בחי' שכל הנעלם מכל רעיון שנק' ח"ס יבוא לידי גלוי מן ההעלם בבחי' טעמי מצות שיתגלו לימוהמ"ש דכת"י ומלאה הארץ דיעה את ה' כו' עכ"ז נק' שמיעה מרחוק ואינו דומה כלל לבחי' ראי' מקרוב לראות במהו"ע ית' כמו שהוא באמיתות עצמותו שהוא בעוה"ב דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו גם למעלה

תרין תפוחין שזהו תיקון ואמת כמבואר במ"א: ראה לקו"ת מסעי צג, א ואילך.
 הסתכלות דא"א בז"א: ראה זח"ג קכת, ב. קלה, ב. ע"ח שער א"א פי"ד. תרא ויחי מת, ב. ובכ"מ.
 וכל העם רואים . . . פכ"פ: יתרו כ, טו. ואתחננו ה, ד.
 יראה כל זכורך . . . דחייב אדם להקביל: משפטים כג, יו. ועוד. ר"ה טו, ב.
 שעכ"ד פרחו נשמתן: שבת פח, ב. לקח טוב יתרו כ, ב. תניא ספ"ז. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא
 ח"א ס"ע ג. ושי"נ.
 רואים את הנשמע: יתרו כ, טו. מכילתא ופרשיי עה"פ. וראה לקו"ת שיהות חס"ז ע' 120 וע' 416.
 מרחוק ה' נראה לו: ע"פ ירמ"י לא, ב.
 דלמחתב"כ: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 ישכיל עבדי . . . פלא יועץ: ישעי' נב, יג, ט. ה. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' רנה. ושי"נ.
 וכל רז לא אניס ל"י: ע"פ דניאל ד, ו. חולין נט, א.
 שכל הנעלם מכל רעיון: ראה להלן בהמילואים להמ"מ — בסוף הספר.
 ומלאה הארץ דיעה: ישעי' יא, יט. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' רסט. ושי"נ.

מבחי' ראי' בעין השכל שאעפ"י שרואה בעין השכל כמו שרואה בעיניו ממש כמו איזהו חכם הרואה את הנולד שבעין שכלו יראה מה שעתידי להיות מ"מ אינו נק' ראיות המהות רק ע"י עין השכל הוא רואה ונק' ראי' דחכמה בלבד וכן גם בראי' עיני השכל באור האלקי המהווה את הכל מאין ליש שאינו כמו ראיית הנבואה שאור אלקי דבחי' המל' כמו שהוא ממש נגלה בגוף הנביא במראה הנבואה. ואעפ"י שחכם עדיף מנביא מפני שיכול לראות בעין השכל הרבה למעלה יותר בהשגות עמוקות בע"ס דאצי' ולמעלה מעלה גם בא"ק ועצמו' אא"ס דלפני הצמצום דקו"ח בטה"ע כמו רשב"י ור"ע והסכות וכה"ג, והנביאים אינן רק במל' דאצי' או בנה"י דא"א וכה"ג שהנבואה היא רק בנויה מ"מ זהו בבחי' ראיית המהות כמ"ש ישעי' וראה את ה' כו' וכמו"כ במדריגה העליונה בנבואה דמשה דכתי' בי' פא"פ אדבר בו כו' וכן אשר ידעו ה' פא"פ וכן א' ודבר ה' אל עם משה כו' כאשר ידבר איש כו' שזהו דוקא בראי' מהו"ע א"ס באמיתות עצמותו כמו שיהי' בעוה"ב ע"כ נאמר ולא קם נביא עוד כמשה אשר ידעו ה' כו' דמשמע דקאי גם על משיח שלא יהי' נביא כמשה אשר ידעו כו' אעפ"י שנאמר בו ישכיל כו' זהו בעומק השגות בפנימי' החו"ב כמו החכם שבעומק' השכל יראה כו"י (וכמבואר במ"א בפ' בשלח) אעפ"י שא' משה שלח נא כו' שהוא ענין משיח לפי שהי' עניו מכל אדם שהוא משיח שהוא בבחי' א"ק כו', וראי' ממ"ש יבוא טוב ויקבל טוב טוב זה משה ויקבל טוב זה תו' כו' שזהו ביום שכולו טוב בעוה"ב שיקבל שכר המצות שנעשה ע"י משה עבדו דתו' צוה לנו משה בפו"ח למעלה מהשגה ובינה בפנימי' התו' דמשיח כו' (ואעפ"י שמבואר בע"ח דשרש משה פנימי' אבא ושרש משיח בפנימי' ע"י כו' זהו בבחי' החכ' שבתו' שבא בנגלה ונסתר

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

שחכם עדיף מנביא: בי"ב יב, א.

והסכות: ראה וחי' קמד, ב.

דא"א: בכת"י ב: ד"א.

וראה את ה': ישעי' ה, א.

פא"פ אדבר בו . . . אשר ידעו ה' פא"פ . . . ודבר ה' אל משה: בהעלותך יב, ת. ברכה לד, י. תשא לג, יא.

ולא קם עוד: ברכה לד, י.

שבעומק: בכת"י ב: שבעין.

כו' וכמבואר: בכת"י ב: כו' וכמו כולם ידעו אותי אך אכן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא מצד שהוא

בבחי' ראייה מקרוב באמיתות עצמות אוא"ס הנק' בכל ביתי נאמן הוא כמ"ש ויאמינו בה' ובמשה עבדו שנק'

עבד הו"י שלמעלה גם מבחי' בן כמשיח שנאמר עליו בני אתה כגיל וכמ"ש במ"א (כפ' בשלח).

וכמבואר במ"א בפ' בשלח: ראה תריח בשלח ריח, ב ואלילך. שער האמונה פניו ואלילך. שם פ"ס.

שלח נא . . . עניו מכל אדם: שמות ד, יג. בהעלותך יב, ג.

יבוא טוב ויקבל טוב: מנחות נג, ב. וראה תריח ושער האמונה שם. סי' מאמרי אדמו"ר צ"קרא ח"א ע'

צו. שנט. ושי"ג. אוה"ת נ"ד ע' תקנט ואלילך.

דחו' צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

בפ"ח: = בפנימי' וחי' צו"ג. בכת"י ב: כפ"מ.

בע"ח דשרש משה פנימי' אבא ושרש משיח בפנימי' ע"י: ראה גם פ"ח שער הק"ש רפ"ט. לקריש ח"ז ע'

245 ואלילך. ושי"ג. וראה גם תריח ושער האמונה שם. סי' מאמרי אדמו"ר צ"קרא ח"א ע' קצו.

דאורייתא סתים וגליא אבל שרש נשמת משה נמצות בפומ' בעצמות התעלה דלמחתב'כ כנל כמאמר דאפי' אור צח ומצוחצח דמשיח אוכם הוא לגבי עה'ע עצמו ומהותו שהוא בעוה"ב שנק' עדן דעין לא ראתה אותו אפי' עין השכל דמשיח שנק' פלא יועץ כו' כמ"ש ולא קם עוד כו' דהתורה נצחי הוא וד"ל).

וזוהו יאר ה' פניו בעוה"ב כשיאיר מפנימי' עצמותו כמו למשה שידעו ה' פא"פ כו' כמ"ש הנה אלקינו זה כו' שלמעלה מראי' עין השכל שיהי' בימוהמ"ש שאינו אלא ע"י השגה דאינו דומה שמיעה לראי' במהותו כנל (ומ"ש בזוהר על ר"מ דבעין השכל דכלבא אתחזי כולא כו' שזהו כחכם הרואה בראיות עין השכל ור"מ הוא משה גם זה אמת דבחי' ראי' דחכ' דמשה כתי' ב' וירא ראשית כו' אבל הוא בראי' דאור דתוה"ק הנ"ל שכלולה במהו"ע ית' ממש כמו במ"ת דכתי' ב' חכמת אדם תאיר פניו ממש כנל שלמעלה מהשגות דסודות התו' דמשיח וע"כ נאמר במשה כ"פ ודבר ה' אל משה פא"פ כאשר ידבר איש אל רעהו ממש שאינו בבחי' ביטול כלל כי גם בחי' הביטול ויר"ע הפנימי' דמ"ה דחכ' הוא מרחוק בהשגות עין השכל שנא לבחי' ביטול במציאות והשתחוואה כמו וירא העם וינועו כו', אבל יראה לגבי משה מלתא זוטרתא היא אפי' יראה דמ"ה דח"ע שהרי א' בו כאשר ידבר איש אל רעהו. ממש כו' והריחו ביראת ה' כו' והוא בבחי' מל' דא"ס כמ"ש שם כשנק' נורא כמ"ש דאור צח כו' אוכם הוא ביראה וביטול המציאות לגבי עה"ע אבל במשה ה' להיפוך כמו בקרבות איש אל רעהו שידעו ה' פנים אל פנים וכן א' בפ' בהעלותך פא"פ אדבר בו ובלי ביטול במציאות כלל כו' כמ"ש שכינה מדברת מתוך גרונו של משה כו'. וזהו כדוגמא דעוה"ב ממש

דאפי' אור צח ומצוחצח: ראה ת"ז ת"ע קלה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצד. וע' קכג, קעו.

קפג.

דמשיח שנק' פלא יועץ: ישע"י ט, ה. ולא קם עוד: ברכה לד, י.

דאינו דומה שמיעה לראי': ראה מכילתא יתרו יט, ט. לקח טוב שלח יג, יח. בזוהר . . . דבעין השכל דכלבא אתחזי כולא: זחי"כ קטז, ב. [בזוהר שם: את חזי בכלא. וכיה כס' מאמרים הקצרים ע' שמו (מגווי"ק אדהאמ"צ). ועוד. ובכ"מ הובא כהלשון כאן — ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ז ח"ב ע' תשדמ. המשך תרס"ז ע' צט. ועוד].

וירא ראשית: ברכה לג, כא.

ודבר ה' אל משה פא"פ: תשא לג, יא.

וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.

יראה לגבי משה מלתא זוטרתא היא: ברכות לג, ב.

רעהו ממש שכ' והריחו: בכת"י ב: רעהו כמו כן אמר כאשר ידעו ה' פא"פ כו' שהוא לא קם נביא עוד כמשה אפי' משיח שהוא בחי' יראה דפנימי' החכ' כמ"ש והריחו.

והריחו ביראת ה': ישע"י יא, ג.

כמ"ש שם: בכת"י ב ליתא.

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: ראה זחי"ג רלב, א. שו, ב. ובכ"מ.

שנאמר להנחיל אוהבי יש יש האמיתי להיותם בבחי' יש מורגש דוקא בלי לבוש והעלם כלל להיותו למעלה מבחי' אין דחכ' כנ"ל. וזהו יאר ה' פניו בהארט פנים דוקא שהוא בקרוב האמיתי כאשר המלך יאיר פניו לעבדו או לבנו ידידו בכל פנימי' ועצמו' שבו עד שהוא באופן שאין זה ביטול ויראה כלל וכלל משאיכ' כשנק' נורא וד"ל, וזהו פשט הכתוב יאר ה' פניו אליך דוקא שהוא כמו בעוה"ב כו' וד"ל.

אך בחי' ראי' דיראה כל זכורך את פני הוי' בעולי רגלים אעפ"י שהי' בבחי' ביטול והשתחווה דוקא כידוע עכ"ז זהו כמו ראי' במהות מעין עוה"ב ממש ולא בראי' עין השכל בלבד שהרי הכל חייבים בראי' כו' אפי' הקטן שבישראל שאין לו דעת ובינה וכש"כ ראיות עין השכל דחכ', ואמנם בחי' הפנימי' ועצמות דנשמתו שהוא בחי' יחידה נכלל בביטול עצמו הפשוט לגבי עצמו' אא"ס שנק' פני הוי' בראי' מקרוב במהו"ע כמאמר כשם שבא לראות כו', וע"כ נאמר מצוה זו דראי' בהשתחווה דוקא שהוא בהתכללות הניצוץ במאור עצמו, והתכללות וביטול זה ג"כ בבחי' פנימי' ועצמו' דנשמה דוקא כמו העומד מקרוב לראות פני המלך שמתבטל מכל עצמותו מרוב התענוג לאסתכלא ביקרא דמלכא כו', וכך הי' במ"ח שא' רצונינו לראות כו' וכמ"ש פא"פ דבר ה' ולא בראי' עין השכל לבד ע"כ עכ"ד פרח נשמתו כו' וד"ל. וזהו יאר ה' פניו [אליך] דוקא כו' כי גם בני שרשם מבחי' פנימי' ועצמו' דישראל עלו במחשבה הפנימית וכל דבר נמשך אל שרשו ממילא בבחי' עצמיות ע"כ יאר ה' פניו] כמו שהוא במהו"ע בלתי לבוש והעלם כלל כמו לעיל דכתי' ולא יכנף עוד מוריד כו' והיו עיניך רואות כו' וכתי' עין בעין יראו כו' בראי' מקרוב כמו כג' רגלים כו' דכשם שבא לראות כו' (ועכשיו ראי' זו מרחוק בהסתכלות עיניים כמ"ש עיניך יונים עיניו כיונים כו' וכמ"ש משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים כו' ואעפ"י שבזמן הגלות הוא בבחי' הסתר כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר כו' ועכ"ז יאר ה' פניו מרוב עוז וחדוה וחבה יתירה כמו בכל מועד ורגל ויהי"פ שמתגלה בחי' רדכ"ר כו' וד"ל).

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כא.

דיראה כל זכורך: משפטים כג, יז. ועוד.

הכל חייבים בראי' . . . כשם שבא לראות: חגיגה ב, א.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"ב רמז, ב, קלד, א.

רצונינו לראות: מכילתא יתרו יט, ט. הובא בפרשי" שם.

עכ"ד פרח נשמתו: נסמן לעיל.

אליך . . . פניו: ניהוסף מכת"י ב.

ולא יכנף עוד מוריד: ישע"י ל, כ.

עין בעין יראו: ישע"י נב, ח.

עיניך יונים עיניו כיונים: שה"ש א, טו, ה, יב.

משגיח מן החלונות . . . ואנכי הסתר אסתיר: שה"ש ב, ט. וילך לא, יח.

והנה גם במצות תית בכל יום יש כחי הארת פנים זו והוא בדבר ה' זו הלכה ומקרא שאדם לומד כמ"ש ודברת במ אחר ואהבת כו' בכל לבבך כו' שה' יושב ושונה כנגדו ממש כמו במ"ת ביו"ד הדברות וע"ז א' חכמת אדם תאיר פניו בכחי הארת פנים בתע"פ שבחכ' העצמי' כו' א"כ הרי הוי' מאיר פניו אליך בכל דבור דד"ת אעפ"י שירדה תורה בעינינו גשמי' למטה בש"ס זרעים מועד כו' מ"מ אין לבוש זה מסתיר לפניו כלל וה"ז אור הפנימי מעצמות דחה"ק שהוא בחי' אור פני מלך בשעשועים העצמי' ממש כנ"ל ומתפשטת הארת פנים זו למטה בדבר ה' בד"ת ע"י קול דתו' שלומד וקורא כו', וז"ש בפ' שני' ונתתי מטר ארצכם כו' שהוא בחי' מטר דתו' כידוע דחכ' דתו' נק' אור וגם נק' מים שזהו אמ"ר וכמ"ש יערוף כמטר לקחי טיפין טיפין באותו' כו' וכמ"ש כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי שהוא דבר ה' בתו' שנק' מטר לרוות הארץ שהם כני' והולידה והצמיחה בתוס' מרובה כו'. אך אין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולים כנגדה דהיינו אחר העלאות מ"ן באהבה במס"נ בק"ש ואהבת אז ונתתי מטר ארצכם בעתו כו' ולברך בתוס' מרובה כו', וזהו שא' ודברת במ א' והי' א"ש לאהבה את ה' כמו במס"נ אז מבחי' אור דתו' שבדבור יהי' בבחי' מטר ואספת דגנך כו' וד"ל.

ויחונך פי' ויחונך שיומשך עליו חן ע"ד שתמצא חן בעיניו כו' כמו שפירשי' ויתן לך חן כמו ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואי' שזהו ענין פועל יוצא כו' וגם פשוטי' משמע ויחונך שתמצא חן תמיד בעיני ה' כמו ונח מצא חן בעיני ה' כו', שענין החן הוא הרצון הטוב הפנימי שנמשך על אדם מלמעלה מן הטעם ודעת לא מצד יתרון מעלה כלל רק שמוצא חן בעיני כל רואיו ורצוי הוא לכל א' לפי שיש עליו חן וכך יש אדם שמוצא חן בעיני המלך ושרים שלא לפ"ע מעלתו כלל אשר ע"כ יאיר המלך פניו אליו ברוב עוז וחבה יתירה מודעת עליו תמיד וירבה לסלוח לו על כל פשעיו ברוב חסד ורחמים שלפנים משה"ד כי מצא חן בעיניו כו', א"כ הי' שמוצא חן הוא רק מחמת הרצה"פ ועצמי שלמעלה מן השכל וטעם לרצון שרוצה כו', ולכן א' ונח מצא חן בעיני ה' כו', וז"ש יאר ה' פניו העצמי אליך

בדבר ה' זו הלכה: שבת קלה, ב.

ודברת בס: ואתחנן ו, ז.

שה' יושב ושונה כנגדו: תדאיר רפי"ח.

ונתתי מטר ארצכם: עקב יא, יד.

יערוף כמטר לקחי: האזינו לב, ב.

כאשר ירד . . . והולידה והצמיחה: ישעי' נה, י.

אין טפה יורדת מלמעלה: ראה זח"ג רמו, ב. לקרית שלח מב, ב (ובהנסמן בהמ"מ שם — הוצאת תשד"מ).

בעיניו כו': בכתי' ב: בעיני כל.

ותהי אסתר נושאת חן: אסתר ב, טו.

פשוטו: בכתי' ב ליתא.

ונח מצא חן בעיני ה': בראשית ו, ח.

כניל ויחונך שתמצא חן וחסד מלמעלה מן הטעם דהא בהא תליא דמבחי הארת פנים משעשועי העצמי' ויחונך בחן שהוא רצ"פ בחי' רדכ"ר וירבה לסלוח כמו בי"ג מדה"ר ביוהכ"פ שעז"א ג"כ יאר ה' פניו אליך ויחונך וד"ל. גם פ"י ויחונך פועל יוצא שיומשך מבחי' החן הזה גם למטה בעיני כל כו' שעייז יפלו כל מקטרגים שלא יוכלו לקטרג כלל מצד בחי' החן שנמצא עליך בעיני כל למעלה מן הטעם כו' וכמ"ש וברצות ה' דרכי איש כו' מצד החן שמצא בעיני ה' גם אויביו ישרים אתו כו' וד"ל. גם פ"י ויחונך לשון חנינה כמו אלקים יחנך בני שיתן לך חנינה וחמלה יתירה כמו אשר חנן אלקי' את עבדך כו', והוא מבחי' חנון שמבחי' החן נמצא החנינה יתירה שלמעלה מן הרחמים כמו חנון ורחום ה' חנינה זו היא בסכת עצם הטוב להיטיב ביתר מכפי המדה כמו צדיק חונן ונותן כו' לפי שהצדיק הוא בבחי' עצם הטוב וחסד פשוט שלמעלה מהטעם כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב כו' וזהו חנון ורחום כו' כמו וחנותי את אשר אחון כו' וכמו יחנינו ויברכינו יאר פניו אתנו סלה בחנינה וחמלה יתירה והיינו יאר פניו אתנו סלה בלי הפסק כלל דהא בהא תליא והכל א' כמ"ש כאן יאר ה' פניו אליך ויחונך כו' וד"ל. וגם פ"י ויחונך לשון חונה שיהי' חונה ושורה תמיד אצלך, והוא השראת השכינה בתמידיות בישראל אף גם בהיותם בגלות כו' כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם וכשיכ בזמן שבהמ"ק הי' קיים דכתי' והי' עיני ולבי שם כל הימים כו', וזהו ענין המשכת גילוי אלקות תמיד בתו"מ ותפילה דכני" מקבלים ברצון וחבה כמשל האיש המוצא חן בעיני המלך שישרה וישב תמיד בביתו כו' וד"ל. וזהו ויחונך שמחמת החן יהי' חנייתו תמיד אצלך, והוא מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כמו בהיכל ק"ק וגם בגלות דכתי' ושכנתי בתוכם בתמידיות כו' משום דהחני' בתמידיות בא מצד החן דהכל א' כניל.

והנה כמו שמבואר למעלה בשרש ענין הברכה דברכת כהנים כמ"ש יברכך ה' יאר ה' פניו כו' בבחי' פנימי האור והשפע העצמו' ממהו"ע ית' לישראל דוקא מטעם הנ"ל כך יש בחי' שפע והמשכות רב חסד עליון עצמו

וברצות ה' דרכי איש: משלי טז, ז.

אלקים יחנך . . . אשר חנן אלקים: מקץ מג, כט. וישלח לג, ה.

חנון ורחום ה' . . . צדיק חונן ונותן: תהלים קמה, ת, לו, כב.

אמרו לצדיק כי טוב: ישעי' ג, י (ופרשי שם).

וחנותי . . . יחנינו ויברכינו: תשא לג, יט. תהלים טז, ב.

סלה בלי הפסק: ראה עירובין נד, א.

גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מטעי לה, לד. וראה לקו"ש ח"ז ע' 210. ס' מאמרי אדמו"ר יוקרא ח"א

ע' ע"א ע"ד.

והי' עיני . . . כל הימים: מלי"א ט, ג.

שנתאוה הקב"ה . . . בתחתונים: תנחומא נשא טז. ובכ"מ.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

הפשוט ועצמי מבחי' עצמו' התעה"פ שבעצמות א"ס ב"ה גם בבחי' החיצוני' בחיצוני' העולמות שלמעלה מן הטעם וחכ' בתמידיות בלי הפסק כלל, והוא בענין שפע חסד עליון התמידי לזון ולפרנס את הבריות בחן ובחסד ורחמים העליונים ותחתונים כמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון שמשביע וזן לכל חי ברצונו העליון הפ' שלמעלה מן הטעם וכמ"ש נותן לחם לכל בשר כלי"ח חסדו העצמי שאינו נפסק לעולם, והוא שרש כללות בהמ"ז באמרו בא"ה כו' הזן את כל העולם כולו בטובו בחן ובחסד כו', להיות שאנו רואים בחוש דחסד זה דשפע המזון ופרנסה לכל העולם אינו נפסק כלל אף גם שאין העולם ראוי לזה לפי מעשיהם כלל שהרי גם דור אנוש שהיו כולם עע"ז היו כולם ניוזנים בחסדו של הקב"ה כו' וכה"ג בכל דור אף דלא אכשיר דרא הוא ית' זן ומפרנס לכאור"א לפי מקומו ושעתו, וזהו רק מצד עצם הטוב והחסד הפשוט עצמו כמו כי חפץ חסד הוא בעצם כמ"ש צדיק חונן ונותן בחנינה יתירה נותן לחם לכ"ב כו', והו' הזן את כו' גם בחן כו' בחן של חסד ורחמים שלמעלה מן הטעם והשכל שאין טעם לרצון פ' ועצמי כזה שבא מצד עצם הטוב כו'. וו"ש פותח את ידיך בפתחות היד הגדולה מחמת רב טובו הגדול שמבחי' א"ס להשביע לכל חי מרצונו הטוב בעצם שאין לזה הפסק כלל גם שהוא נגד משפט השכל והחכ' שבתו' כמו גם שאין העולם ראוי לכך הרי נמשך ברכה ושפע בכל הברואים כר"ה אעפ"י שהוא יום הדין והמשפט כו' כמאמ' כל מזונותיו של אדם קצובים לו כר"ה כו' והברכה נמצאת בכל מעשה בניא לרעים כמו לטובים כו', ואעפ"י שאמרז"ל ג' שעות ראשונו' הקב"ה יושב ושונה ועוסק בתו' שני' יושב [ודן] את כל כו' שלישית יושב וזן את כל העולם כו' דמשמע שיושב וזן רק עפ"י הדין והשפע דתורה אבל באמת יושב] וזן את כל העולם בחן וחנינה יתירה לפנים משה"ד אשר ע"כ אין חסד זה דמזון לכל העולמות נפסק כלל להיות שרשו בבחי' עצם הטוב וחסד הפשוט כו' שלמעלה מן הטעם וחכ' שבתו' ע"ד הנ"ל בפנימי' ועצמו' השפע דיברכך ה' לישראל שהם חלק הוי' כו' בהארט פנים וכן רק ששפע זו דמזון הוא בא מבחי' החיצוני' לכל העולמות כמ"ש הזן את העולם ומסיים הזן את הכל (ורא"י) לזה ממה שא' בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא אלא במזלא שהוא בחי' מזל ונוצר חסד שזהו ענין פותח את ידיך פתחא דיודיין וויין כו' שהן י"ג מדה"ר שנמשכו

פותח את ידיך: תהלים קמה, טז.

נותן לחם לכל בשר: תהלים קלו, כה.

דור אנוש... בחסדו של הקב"ה: ראה פסחים קיח, א. אמ"ב ח"ג [קה"ת, תשמ"ה] קלא, ב. קמ, ג. לקו"ש

חסי"ז ע' 66.

כל מזונותיו של אדם קצורים: ביצה טז, ב.

ג' שעות ראשונו' הקב"ה יושב: ע"ז ג, ב.

בני חיי ומזוני לא בזכותא: מו"ק כח, א.

פותח את ידיך פתחא דיודיין: תהלים קמה, טז. זח"ג רכו, א. וככ"מ. וראה סידור נד, ד.

מבחי' רדכ"ר כנ"ל וד"ל), (ומ"ש והא"ש תשמעו כו' דוקא אז ונתתי מטר כו' ואספת דגנך כו' וא"ל ועצר את השמים כו' זהו באור ושפע הפנימי"י שנמשך להם ע"י הפנימי' דתו"מ דוקא לקבלי' שכרם בעוה"ב כו' כמבואר במ"א).

וזהו סדר ענין ג' ברכות דבהמ"ז שהן מדאורייתא א' ברכת הזן שתיקן משה לישראל כשנתן להם המן כו' שזהו בחי' השפע הרוחני' דחכ' שממנו נמשך מזון רוחני למלאכים ועו"ע כמ"ש לחם אבירים אכל איש לחם שמה"ש ניוונים בו והוא המין שנק' לחם מן השמים כו' ומשם נמשך שפע מזון החיצוני' לעוה"ז עד שנותן לחם לכ"ב כו' ומשביע לכ"ח כו'. וזהו כללות ענין הברכות באמרו הזן את העולם כולו בטובו בחן כו' עד הזן את הכל זן גימ' אוכל והוא אוכל דחכ' שהוא מקור החיות והשפע לכל העולמות כידוע וד"ל. וברכה הב' בברכת הארץ תיקן יהושע לישראל כשנכנס לא"י והוא בחי' אור ושפע הפנימי' שנמשך לא"י שנק' ארץ טובה ורחבה שהוא בחי' ארץ החיי' העליונה שהוא ארץ עילאה דאפיק מזון לכל העולמות עד ע"ש דנוגה כו' ונק' לחם מן הארץ כמו שמסיים על הארץ ועל המזון (כמ"ש בסדור). וברכה הג' תיקן שלמה בבנין בהמ"ק שהוא פנימי' יותר מא"י ששם צוה ה' את הברכה והשפע הפנימי' וחיצוני' גם עתה שנחרב בהמ"ק וגלו ישראל מא"י הנה ארץ החיים העליונה וירושלים העליונה שלמעלה ובהמ"ק העליון בהיכל ק"ק דבריאה משם מקור מוצא ההמשכה ושפע הרוחני והגשמי לכל העולמות עליונים ותחתונים, וע"כ מברכים גם עכשיו ג' ברכות הללו ואו' בא"ה כו' וברכת הארץ כו' ובונה ירושלים וברכה הד' מדרבנן ובד' פעמים ברוך דבהמ"ז נמשך שפע לכל העולמו' מלמעלמ"ט וד"ל. אך מ"ש ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה כו' זהו בחי' הברכה שמלמעלמ"ט שהוא ע"י העלאות הניצוצות שמבחי' המאכל שאכל לשובע נה"א שמזה יומשך תוס' ברכה שם הוי' כנ"ל וד"ל.

ישא ה' פניו אליך, הנה פי' הפשוט בנשיאות פנים בכ"מ היינו כאשר נושא פני איש גדול לעשות למענו נגד היושר והדין כמו לא תשא פני איש ולא תהדר כו' וכן אשר לא ישא פנים ולא יקח כו' (דנשיאות פנים הללו הוא באיש נכבד או קרוב כאביו ורבו) שזהו כמו לא תהדר פני גדול למען אהבה

והא"ש תשמעו: עקב יא, יג ואילך.

הפנימי': בכתי' ב: הפנימי' לארץ ישראל.

לקבל: בכתי' ב: אבל.

ג' ברכות דבהמ"ז . . שתיקן משה כו': ברכות מה, ב.

לחם אבירים אכל איש: תהלים עח, כה.

ועו"ע: = ועולמות עליונים.

ארץ עילאה דאפיק מזון: ע"פ ברכות מט, א.

כמ"ש בסדור: קח, ג ואילך.

לא תשא פני איש . . אשר לא ישא פנים: ע"פ קדושים יט, טו. עקב י, יז.

היתירה ישא פני איש האוהב או שעשה לו טובה ולא יוכל העיז נגדו וישא פניו לצדד בזכותו נגד הדין והמשפט או שישא פניו לאיש המבקש דבר שנגד רצונו כמו גם לדבר הזה נשאתי פניך לבלתי הפכי כו' וכה"ג, ולפי"ז הל"ל כאן ישא ה' את פניך למלאות רצונך גם בדבר שנגד הדין והמשפט התו' לזכותך נגד המנגד למען האהבה או מפני יוקר הערך והמעלה והחשיבות, ולזה א' ישא ה' פניך אליך דמשמע שנשא לפניו שלו בשבילך, וזהו ענין נשיאות פנים הללו וצ"ל דהכל א' דמחמת ענין נשיאות פנים לאוהבו או לקרובו ויקר הערך מזה בא ענין הסבלנות מה שכובש וסובל למדה"ד להיות נושא פנים במשפט פנים של דין לכובשו ולהעלימו בהעלם בעצמו כמו שכובש כעסו למען האהבה, וזהו כמו נושא עון כלומר סובל וכובש כמו יכבוש עוונותינו כו' והוא פי' נושא עון לשון נושא משא וסובל משא הדין בנושא עונו כו'. ופי' הב' בנושא פנים נושא הוא לשון הגבהה והתנשאות כמו נשיא אלקים אתה כתוכנו וזהו שכל ראש ומנהיג נק' נשיא ע"ש ההתנשאות והגבהה שמתנשא ומרומם על הכל כידוע, וזהו ג"כ נושא פנים לרעהו שמגביה ומתנשא פניו לעשות למענו למעלה מן הדין והיושר כו' וכן פי' נושא עון שמגביה ומנשא לכח שבעון למעלה מן המשפט שבשכל ששם נושא וסובל לעון למחול עליו וכמו ועובר על פשע כאלו אינו כו'. ונמצא שיש ג' ענינים בנשיאות פנים א' ההגבהה וההתנשאות דפנים כמו נשיא שמנושא כו' והב' ענין נושא משא כבד (שזהו נק' נושא ומגביה למשא כו') והג' ענין סבלנות והכבשה שסובל ונושא בעצמו ככובש כעסו כו' וד"ל. ונמצא בג' אלה בפי' נושא פנים הכל א' דמחמת נשיאת והגבהת פנים נושא וסובל למדה"ד והיושר לעשות למענו לפניו משה"ד וד"ל.

ובכ"ז יוכן גם כאן במ"ש ישא ה' פניו אליך, דהנה פי' פנים הוא המוחין דחב"ד שנק' פנים ע"ש שיפנה באור השכל להטות לזכות או לחוב לימין או לשמאל או לממוצע שעל שם זה נק' פנים שפונה לכל צד עפי" השכל וחו"ב שבמחשבה כמו שטח הפנים בגשמיות הוא בעיקר המושך את הגוף לפנות לכל צד שירצה במוחו להיותו בחי' פנימי' של כל הגוף ונק' פני אדם, וכך בחי' המוחין חב"ד נק' פנים ע"ש הפנימי' וע"ש ההפנה כידוע שיש פנים של חסד ופנים של דין כמו מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא כו' (ור"מ הי' מראה על פנים של טמא וטהור כו'), וזהו עיקר ענין המשפט שנאמר לא תטה פנים במשפט כו' שלא להטות הדין והמשפט מכפי אמת הנ"ל וכמו לא

גם לדבר הזה נשאתי פניך: וירא יט, כא.

נושא עון . . . יכבוש עוונותינו: תשא לד, ז. ועוד. מיכה ז, יט.

נשיא אלקים אתה בתוכנו: חיי"ש כג, ו.

מ"ט פנים טהור . . . טמא: ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. מ"ט סופרים פט"ז ה"ז. תנחומא במדבר י. מדרש

תהלים ס"י י"ב. יל"ש תהלים רמז תרנ"ח. תקוני ד"ח ק"ו, ד. ועוד. וראה תרי"ח בראשית י"ד, כ"ג. וירא ק"א, ג

ואילך. ובכ"מ.

לא חטה פנים . . . לא חשא פני איש: ע"פ שופטים טז, יט. קדושים יט, טז.

תשא פני איש להטות פנים לזכותו, וזהו נק' נשיאות פנים שנושא פנים במשפט לשפוט לשקר ולהצדיק את הרשע כו'. ואמנם בעבור אהבת האהב או איש נכבד שישא לו פנים היינו מה שיגביה הדבר למעלה מן משפט השכל במוחין דחב"ד לעשות לפנים משה"ד כו' ולא במשפט השכל עצמו יטה המשפט בפנים של זכות שהרי א' לא תטה כו', ואעפ"י שא' אשר לא ישא פנים היינו במשפט התו' אבל להעלותו ולהגביה לפנים של משפט היינו למעלה מן השכל אעפ"י שזהו מצד נשיאות פנים של אהבו ע"ז א' ישא ה' פניו אליך שיגביה וינשא לבחי' פנים העליונים שבמוחין דחב"ד שבתו' אעפ"י שכל דרכיו משפט התו' ולעשות לפנים משה"ד לגמרי וכנ"ל בענין נשיאות פנים שהוא ענין הגבהה והתנשאות כך ישא לפנים שלו למעלה מבחי' הדין ומשפט, והוא ברצה"פ שנק' רדכ"ר להיות נושא עון ועובר על פשע כו' דהיינו שיסבול לכח הדין ויכבוש כעסו ויעלימנו למעלה עד שיהי' העון נמחק כאלו אינו כו', שזהו ג"כ ענין סבלנות וענין נשיאת משא כנ"ל בג' הפי' דהכל א' כמו נושא עון שמגביהו וסובלו ונושאו בעצמו כנ"ל, כך ישא ה' פניו שמנשא לפנים שלו שכא במוחין למעלה ממשפט התורה.

אליך כלומר בשבילך מצד שנושא פניך בעבור האהבה וחמלה או חן וחסד שלמעלה מהטעם והשכל כנ"ל בפי' ויחונך (ואעפ"י שא' אשר לא ישא פנים כו' זהו כשנא הדבר בפנים של משפט ע"י הטיות השכל דוקא).

ובזה יתורץ הקושי הנ"ל דלמה לא א' ישא ה' את פניך כו' דזה הי' משמע ענין נשיאות פנים במשפט עצמו והרי א' אשר לא ישא פנים להטו' משפט כו' אבל ה' ישא פנים של משפט למעלה מן המשפט אעפ"י שזהו מצד נשיאות פנים לישראל בעבור האהבה והחן מ"מ א"ז נק' נשיאות פנים במשפט עצמו. ובוה יתורץ טענות המלאכים האיך אתה נושא פנים לישראל והלא נאמר אשר לא ישא פנים כו' וד"ל. ובאמת פי' אליך אין הכוונה בשבילך כי אינו בא מחמת נשיאות פנים דישראל אלא שישא ה' פניו למעלה ברצה"פ וממשיך משם לכנ"י להיות נושא עון כו', וזהו אליך כמ"ש ברישא יאר ה' פניו אליך וקאי אדסמ"ך ל"י כמו שיאר ה' פניו אליך בבחי' המשכות הרצון דרדכ"ר שיאיר בפני מלך להגביר כח החסד על כח הדין למעלה ממשפט התו' שזה נק' הארת פנים כמו י"ג מדה"ר כנ"ל כך ישא ה' פניו להעלות המשפט דפנים למעלה במקיף ברצה"פ וימשיך אליך ברב חסד הזה להיות נושא עון וכה"ג, רק שהארת פנים הוא הכא ונמשך מתענוג ורצה"פ מלמעלמ"ט בפנים עצמו להטות כלפי חסד ולכבוש כח הדין כמ"ש באור פניך כי רציתם ברדכ"ר כו' וישא ה' פניו הוא בחי' העלאה של כח הדין והמשפט מלמטלמ"ע להמתיקו ברב חסד שברצה"פ והכל ענין וכונה א'

ובשניהם אין כאן ענין נשיאת פנים במשפט אלא למעלה הוא מן המשפט (ואין זה מצד נשיאת פנים לישראל אלא יאר ה' פניו וישא ה' פניו מצד עצמו אליך כי חפץ חסד הוא ואל רחום וחנון כו'). אך מדברי רז"ל במאמר הנ"ל שא' המלאכים האיך אתה נושא פנים לישראל כו' הלא נאמר אשר לא ישא פנים כו' והשיב וכי לא אשא פנים לישראל כו' משמע שמ"ש ישא ה' פניו אליך שזהו ענין נשיאת פנים לישראל כאלו א' ישא ה' את פניך כו', לפי שהכל ענין א' דמחמת שנושא פנים לישראל בעבור אהבתו אותם ישא ה' פניו אליהם כו', ואעפ"י שמבואר למעלה בפ"י ישא ה' פניו כו' שזהו ההעלאה והגבהה של דין ומשפט דפנים דחכ' דתו' למעלה ממשפט התו' כו' מ"מ זה עצמו אינו אלא מצד שנושא פנים לישראל וזהו פ"י אליך בעבורך ובשבילך דוקא (דלא כדלעיל), וע"ז נאמר ג"כ אשר לא ישא פנים כו' להעלות למעלה מן משפט התו' וכמו שיאר הו"י פניו למעלה מן התו' אליך דוקא דהיינו בשבילך כו'.

והענין הוא שבאמת יש עוד פ"י בנשיאות פנים למעלה מענין פנים דמוחין חב"ד כנ"ל. דהנה כל הנ"ל בפ"י פנים שהוא במוחין דחב"ד היינו שנק' פנים מסבירות שהוא הארת אור השכל שנוטה לחסד או לדין בב' פנים לימין או לשמאל זהו רק בחי' התלבשות אור דחכ' בכלי המוחין דחב"ד והוא שנק' משפט ויש כמה פנים בתו' בהתחלקות דחויג וע"ז נאמר לא תסור לימין ולשמאל שיוכל לשפוט שלא כהלכה אמיתות מימין לשמאל כמו שנק' נושא פנים בתו' שלא כהלכה כו' וז"ש לא תטה משפט ולא תכיר פנים שבשביל אוהבו לא יכיר לו פנים להטות מפנים של דין לפנים של זכות כנ"ל והוא בבחי' המדות דחכ' דתו' שבאה בהתלבשות דעה"ד טו"ר כו' להבדיל בין טמא לטהור כשר פסול חייב זכאי כו', אבל יש בחי' פנים שלמעלה מן המוחין דחב"ד ונק' פנים מאירות והוא בחי' הפנימי' והעצמו' ממש, שזהו ג"כ נק' פנים ע"ש ההפנה שפונה א"ע כי כל פניות שאדם פונה הוא לְצד שטח הפנים לפי שבמקור זה דפנים שם הוא עיקר ומקור חיות הפנימי' והעצמי' של הנפש ע"כ פונה כל עצמותו בפנים שלו דוקא ולא שיפנה בהטיות השכל לבד לחויג שהרי כל עצמו הוא פונה כו' שהוא למעלה מפנימי' המוחין שבראש וזהו שנק' פנים מאירות שמאיר בפנים מבחי' אור הפנימי' והעצמי' ממש והוא שנק' אור פני מלך כשפניו מאירות מבחי' פנימי' העצמו' שזהו אור העצמות המאיר בפנים שזהו בפנים שוחקות ופנים צהובות שלמעלה מאור החכ' שבמוח אעפ"י שנאמר חכמת אדם תאיר פניו (כמו ר"א

כי חפץ חסד . . . וחנון: מיכה ז, יח. תשא לד, ה.

לא תסור לימין ולשמאל: ע"פ ואתחנן ה, כט. שופטים יז, יא.

לא תטה משפט ולא תכיר פנים: שופטים טז, יט.

אור פני מלך: משלי טז, טו.

חכמת אדם . . . ר"א שצהבו פניו: קהלת ח, א. ראה קה"ד עה"פ (פיסקא ד). ירושלמי שבת פ"ח ה"א.

שזהבו פניו שמצא תוספתא חדתא כו'), שהארת פנים דחכ' אינו אלא מבחי' התענוג המורכב בשכל המצומצם ומלוכש במוח החכ' בלבד הוא שתאיר פניו כו' אבל כמו אור פני מלך בפנים מאירות ושוחקות זהו האור הבא מן פנימי' ועצמי' התעה"פ בעצם הנפש שבלתי מורכב בחכ' שבמוח כלל כמו שיאיר אור פני מלך מבשורה נפלאה או בשמחת לבו על בנו יחידו שהוא בעצם התענוג שבנפשו שנק' פנימי' * עצמותו שבעצמותו ממש שלמעלה מן אור החכ' שבמוח שבלתי מתחלק לימין ושמאל במשפט כלל וזה נק' פנים מפני שפונה כל עצמותו ומהותו כנ"ל וד"ל.

וזהו יאר ה' פניו אליך שפנים זה הוא בחי' הפנים ועצמו' דא"ס ממש והוא עצמות התעה"פ שע"ש זה נק' פנים העליונים פנים מאירות לפי שמגלה לבחי' הפנימי' ועצמי' התענוג כו', והוא שיתגלה בעוה"ב כנ"ל בענין יאר ה' ביו"ד דלהבא כו'. אך הנה מבואר למעלה דגם במ"ת ה' זה הגלוי דאור עצמו שהרי א' אנכי מי שאנכי דלמחת"ב כלל וכת"י באור פניך כו' נק' הארת פנים העליונים ג"כ שיצא מהעלם העצמו' ממש לידי גלוי אור בפנים כמ"ש פא"פ דבר הוי' כו' והרי במ"ת ה' גלוי אור דחכ' דתו' כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו כו'. והענין הוא דגם בבחי' אור דחכ' דתו' יש ב' מדריגות פנימי' וחיצוני' בכלל כו' דהיינו כאשר התו' נק' אור המאיר בחכ' שבמוח כמו כאשר ישכיל אדם שכל חדש שבא מבחי' ההעלם ומקור דחכ' לגלוי (שנק' ח"ס גם בגלוי סודות התו' במשיח כו') דו"ש חכמת אדם תאיר פניו באו"פ דחכ' שבמוח בלבד שזהו עונג המורכב בחכ' ולא תעה"פ העצמי הנ"ל ונק' חיצוני' לגבי מדריגה הב' דתו' כשנק' מאור שזהו בחי' פנים מאירות הנ"ל שהוא בחי' אור התוה"ק שקדמה לעולם שהיתה כלולה בעצמות א"ס ממש שנק' בעצם * ולא בחכ' ידיעא כלל כמו עד"מ כח השכל עצמו כמו שהוא כלול בעצם הנפש ממש שהוא המדע כו', וע"ז א' ולתבונתו אין מספר כו' והוא מ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים שכלולה בשעשועים העצמי' ממש שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש ע"ז א' ג"כ חכמת אדם תאיר פניו והוא במ"ת כנ"ל אבל הוא בחי' האו"פ והעצמי' דא"ס ממש ואז נק' התו' מאור שלמעלה מבחי' אור כו' שא' יהי אור כו' (כמאמר מאור שבה מחזירו למוטב כמבואר במ"א) ונק' פנים מאירות ולא אור כו', וזהו בחי' עה"ד * דתו' שנק'

פנימי' עצמותו שבעצמותו: בכת"י ב: פנים עליונים שבבחי' עצמות.

מבואר למעלה דגם במ"ת: לעיל פיסקא * והנה אחר שא' יברכך.

פא"פ דבר ה': ע"פ ואתחנן ה' ד.

בעצם ולא בחכ' ידיעא: בכת"י ב: חכים ולא בחכ' ידיעא בעצם ולא בחכמה ידיעא.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

ואהי' אצלו אמון שעשועים . . . שעשועי המלך בעצמו: משלי ח, ל. עמק המלך ש"א.

יהי אור . . . מאור שבה . . . כמבואר במ"א: בראשית א, ג. ראה ירושלמי חגיגה סה"ז (לפי גירסת קה"ע שם ואי"ר פתיחתא ב ובמת"כ שם). להלן (בחלק שני — בדפוס) במאמרי שבועות — ד"ה תורה צוה.

עה"ד: בכת"י ב: עה"ז (וע"י להלן פיסקא: וכך יובן).

כולו טוב שבלתי מורכב בחכ' להיות בא בגלוי ג"כ גם בבחי' סוד והעלם שנק' פלאות חכ' ע"כ הוא למעלה מהתלבשות בעה"ד לתקן ולברר והוא האור שגנזה לעוה"ב והוא בחי' עדן העליון דעין לא ראתה אפי' משיח שנק' אור צח כו' כנ"ל באורך שז"ש יאר הוי' פניו כמו שהי' במשה שידעו ה' פא"פ בכל פנימי' העצמו' בלי לבוש והעלם כלל להיותו למעלה גם מבחי' אין דחכ' ע"כ א' להנחיל אוהבי יש ממש כנ"ל שהוא עונג הנעלם הפשוט והעצמי שבא במורגש, וזה הי' במ"ת שעכ"ד פ"נ כו' כי באור פניך ממש נתת לנו כו' ע"כ נכלל האור במאור דתו' בביטול עצמי ופשוט כנ"ל (אעפ"י שיוד הדברות באים בהתלבשות עה"ד טו"ר אך נתחב"ס בסוף מעשה המצות שרשן בכשב"כ וז"ש יבוא טוב זה משה דוקא ולא משיח, ויש מעין האופ' העצמי דתוה"ק גם עכשיו בכל מי שקורא ושונה דבר ה' שה' שונה כנגדו שמשמעשע בשעשועי' העצמי' באור פני מלך כמו שהיתה התו' שעשועים אצלו ממש וכמ"ש בווהר דקוב"ה אתא לאשתעשע בגי' בשעה שלומדים התו' הנגלית וכמ"ש משחקת לפניו כו' וכמ"ש דוד ואני תורתך שעשעתי כידוע וד"ל. ונמצא מובן דגם בפנים דתו' שנק' פנים מאירות מבחי' שעשועי' העצמי' יתפרש לשון הפנה שפונה א"ע בכל פנימי' ועצמו' כמו קורא בשמותיו העצמי' בתו' שנאמר ה' צילך כו' וכן אשר יקראוהו באמת דתו' דוקא כו'. וזהו אליך דוקא לפי שישראל עלו במח"ת שזהו בחכ' העצמי' דתוה"ק ממש וכל דבר נמשך אל שרשו שע"כ עכ"ד פרח נשמתו כו'.

ואח"כ? א' ישא ה' פניו אליך שזהו למעלה גם מבחי' הארת פנים העליונים שא' תחלה. והענין הוא לפי שגם מה שהיתה התוה"ק אצלו שעשועים יום זהו אינו רק חלק א' משעשועים העצמי' שבעצמות א"ס ממש שנק' שעשועי המלך בעצמותו ממש שאין לו שיעור למעלה מעלה כנ"ל שהרי אין זה רק מה שמשמעשע בתו' בשעשועים העצמי' שהוא בחי'

להנחיל אוהבי יש: משלי ה, כא.

במ"ת שעכ"ד פ"נ: [=שעל כל דבור פרוח נשמתו]. שבת פה, ב. וראה ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' ג. ושי"ב.

נתחב"ס בסומ"ע . . . בכשב"כ: = נעוץ תחלתו בסופן בסוף מעשה . . . בכתר שכבחר.

יבא טוב זה משה . . . ולא משיח: ראה לעיל סוף פיסקא: והנה בחי' הארת פנים. ושי"ב.

בכל מי שקורא ושונה . . . כנגדו: תדאיר רפי"ח.

בווהר דקוב"ה אתא לאשתעשע בגי'ע: זחיב מו, א. ובכ"מ.

משחקת לפניו . . . ואני חורחך שעשעתי: משלי ל, לא. תהלים קיט, ע.

קורא בשמותיו: ראה זחיב קכד, א. רמב"ן עה"ת בהקדמה. דרשת הרמב"ן תורת ה' תמימה (ירושלים

תשכ"ד — ע' קסו). יונת אלם פכ"ט.

ה' צילך: תהלים קכא, ה.

אשר יקראוהו באמת דתו': תהלים קמה, יח. ראה ברכות ה, רע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא

ב. ת"ו תכ"א (נ, סע"א). תניא ספ"ז. ועוד.

שישראל עלו במח"ת: [=במחשבה תחלה]. ראה ב"ר פ"א, ד. ביאוריו קו, ב. תר"ח נח עה, ד. וישלח מד,

א. אמ"ב שער הק"ש פ"י. ופ"מ. לקרית בחוקותי מז, א. שה"ש יז, ד. יט, ב.

ירידות האור בשעשועים העצמי' וכמ"ש משחקת לפניו כו' וכן ותורתך שעשעתי פועל יוצא כו' וכמו הנפש עצמה שלמעלה גם מכח השכל הכלול שבה אעפ"י שנק' נפש השכלית כו'. וזהו שגם בעוה"ב יש ב' מדריגות, א' בחי' עזן שגם עין לא ראתה כו' כנ"ל מ"מ זהו בחי' שעשועים ותע"פ שבתו' שהוא בחי' עונג העליון. שבצמ' ממש שבא במורגש בתע"פ כתוה"ק כנ"ל כמ"ש להנחיל אוהבי יש והוא קבלת שכר מן המצות בפוי"מ שניתן ע"י משה עבד הוי" כו' והן ת' עלמין דכסופא דנהרין לצדיקי' לעוה"ב דשכר מצוה מצוה עצמה דוקא כנ"ל, ומדריגה הב' בעוה"ב הוא למעלה גם מזה שהוא למעלה משכר המצוה והוא בחי' עליות הנשמות שיעלו בעלוי אחר עלוי בבחי' שעשועים העצמי' דא"ס ממש למעלה מהשעשועים שבתו' כמ"ש ת"ח אין להם מנוחה אפי' לעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו' וכענין יהללוך סלה בלי הפסק כו' (וכמ"ש במ"א בפי' וקווי ה' כו' יעלו אבר כנשרים שעתיך לעשות לצדיקים כנפי נשרים ויהיו שטים ע"פ המים דתוה"ק). וזהו לעולם ירשו ארץ חפץ ארץ חפץ שהוא ארץ החיים דעוה"ב שנאמ' יקימנו ונחיי לפניו חיי עולם שהוא בב' מדריגות הללו, א' בהמשכות העונג דעזן העליון בתענוג מורגש שנק' עלמין דכסופא וכן א' שעתיך להנחיל ש"י עולמות שהוא יש מורגש כנ"ל, והב' למעלה מזו שיחיו חיי"ע. לפניו ממש שבלתי בא במורגש כלל כמאמר העוה"ב אין בו אכילה ושתי' כלל רק צדיקים יושבים כו'. ומשארז"ל דעתיד לעשות סעודה לצדיקים של לויתן ושור הכר כו' שזהו עונג העליון שבמצות זהו מדריגה הא' בקבלת שכר המצות בעונג העליון הנעלם בעצמו' שיבוא במורגש הגם שהוא ברוחני' דעונג עצמות אלקות שלמעלה מעונג דחכ' אדם שבמעשה.

עדן שגם עין לא ראתה כו' כנ"ל: ברכות לד, ב. לעיל סוף פסקא: יאר ה'.
העליון: בכת"י ב: הנעלם.

להנחיל אוהבי יש . . . ת' עלמין דכסופא: משלי ת, כא (ועוקצין בסופה). זח"א כג, ב. זח"ג קכת, ב. רפת, א. וראה קהלת יעקב מערכת ת' עלמין דכסופא.

דשכר מצוה מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רמליז. פליט (גב, ב). דרמ"צ, ב (בהגהה). לוח היום יום" — כ"ה איר. ובכ"מ.

ת"ח אין להם מנוחה . . . ילכו מחיל אל חיל: סוף ברכות. תהלים פד, ח.

יהללוך סלה בלי הפסק: ברכת — אתה קדוש. עירובין נד, א.

במ"א בפי' וקווי ה' . . . ע"פ המים דתוה"ק: ישעי' מ, לא. סנהדרין צב, ב. אוה"ת בראשית כח, ב ואילך (והוא ד"ה זה מאדה"ז משי"ב בראשית תקע"ב). תרי"ח בראשית ד, ג ואילך.

לעולם ירשו ארץ חפץ חפץ: ישעי' ס, כא. מלאכי ג, י.

יקימנו ונחיי לפניו: הושע ו, ב.

שעתיך להנחיל ש"י עולמות: עוקצין בסופה.

חיי"ע: = חיי עולם. בכת"י ב: חיי"ע דא"ס.

העוה"ב אין בו אכילה ושתי': ברכות יז, א.

דעתיד לעשות סעודה לצדיקים: ראה פסחים ק"ט, ב. כי"ב עד, ב. עה, ב. ויקיר פי"ג, ג. וראה סידור קד, ג. אמ"ב שער הק"ש פ"ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' מו. קלו. קמד.

שבמעשה המצות: בכת"י ב: שבימות המשיח.

המצות בגלוי סודות כו' כמו ויחזו את אלקים ויאכלו כו' וכסודות דע"י בשבת בלחם הפנים ולחם פנג ולחם מן השמים דמ"נ מבחי' טלא דבדולחא כו' שבא במורגש והוא יותר עליון מעונג דפנימי' התו' דבמשית. וז"ש באתי לגני כו' אכלתי יערי עם דבשי כו' אכל באתרי' ממש לאו אורחא דמלכא למיכל כלל שהוא העוה"ב וכן יו"כ שנק' שבת שבתון מעין עוה"ב צ"ל בעינוי ותענית כמ"ש תענו את נפשותיכם כו' אבל בשבת א' ישבעו ויתענגו כו' כמו המתענג על ה' בעונג מורגש בלב בשר כו' (וכמ"ש כמו חלב ודשן תשבע נפשי וכן נפשינו חתה כו' וכח"ך הטועם מעדנים כו').

וזהו ג"כ ישא ה' פניו אליך שיגביה וינשא גם לבחי' פנימי' העונג בתע"פ דאור דתוה"ק הנ"ל למעלה מעלה, וגם זהו למעלה מבחי' הפנימי' דעדן דעוה"ב והוא מבחי' שעשועי המלך בעצמו ממש, שזהו הנק' נשיאות פנים העליונים שנק' פניו ממש ישא ה' פניו דאור תו' הכלולה בעצמו' א"ס למעלה בעצמות ממש (וכענין דוד ה' מחבר תושמ"ע בקוב"ה ממש כו'), וזהו למעלה ממקור כל ההשתלשלות בצמצום הראשון שהוא למעלה מהעלם וגלוי כו' וזהו נק' נשיאות פנים (כמו זקן ונשוא פנים דזקן שקנה חכ' ממקור הדרת פני זקן אינו אלא תע"פ דחכ' דתו' דחכמת אדם תאיר פניו כמו במ"ת הנ"ל, וז"ש יאר ה' פניו בעדן דעוה"ב אבל נשוא פנים הוא בכתר שבכתר (מקור כל המקיפים כו') שנק' עטרת תפארת שיבה מקור לאור פנים דחכ' כו' וזהו במ"ת נדמה להם כזקן כו' וכן מ"ש וע"י יתיב כו'. אבל נש"י יעלו עוד למעלה בעוה"ב ממקור החכ' שבתע"פ כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' זהו מ"ש אליך דוקא לפי שנאמר הבן יקיר לי אפרים כו' ילד שעשועים שעשועי העצמות שלמעלה מהשעשועים שבתוה"ק המו מעי

ויחזו את אלקים: משפטים כד, יא.

ולחם פנג: ראה זח"א רמא, א.

דמ"נ מבחי' טלא דבדולחא: ראה זח"ב סב, ב. ובכ"מ.

באתי לגני... באתרי'... לאו אורחא: שה"ש ה, א. זח"ג רמא, ב. וראה אוה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתקיב.

תענו את נפשותיכם: אחרי טו, כט.

חלב ודשן תשבע נפשי: תהלים סג, ו.

נפשינו חתה: תהלים לג, כ.

פנימי' העונג: בכת"י כ: פנים העליונים.

דוד ה' מחבר תושמ"ע בקוב"ה: בלקרית שלח (נא, א) מצ"ן על מארז"ל זה. בספר הבהיר (ניא במע"ן החכמה). ראה ס' הבהיר אות קצו. ובכ"מ מצ"ן ג"כ גם לזח"ג רכב, ב (ראה אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתקיד. ועוד).

דקן שקנה חכ': קידושין לב, ב. ועוד.

שנק' עטרת: בכת"י ב: שנק' גלגלת שנק' עטרת.

עטרת תפארת שיבה: משלי טו, לא.

במ"ת נדמה להם כזקן: ראה מכילתא בשלח טו, ג. רש"י יתרו כ, ב. מאמרי אדמו"ר צ"קרא ח"ב ע' תקא. וע"י יתיב: דניאל ז, ט.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

הבן יקיר לי אפרים: ירמ"י לא, כ.

לו רחם ארחמנו ברחמי' פשוטים העצמי' ממש לפי שנק' בנים כמ"ש כי אתה אבינו אתה ממש ויש להם שרש בעצמות השעשועים ע"כ המו מעי לו בפנימי' ועצמות ממש כי כח המוליד בדומה לעצמות ממש למעלה גם מכח השכל הכלול בנפש כו', וזהו שיעלה ע"י הרחמים דוקא כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי אלי ממש וכן ישאהו על אברתו בעלוי אחר עלוי בשעשועים העצמי' כנ"ל כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגים דעוה"ב בניא יובלות כידוע (וכמ"ש יעשה כנפי נשרים לצדיקים ויהיו שטים כו').

ומעתה י"ל מארז"ל שהשיב למלאכים וכי לא אשא פנים לישראל שמחמירים ומדקדקים ע"ע לברך על פחות משיעור כזית כו' מהו ענין זה לענין נשיאות פנים העליונים הנ"ל. אך הנה י"ל תחלה שרש ענין בהמ"ז שאמר ואכלת ושבעת וברכת כו' כשאכל כדי שביעה דוקא ולא בפחות מכשיעור רק ישראל מחמירים ע"ע כו'. דהנה מבואר למעלה בענין אכילה דלחם לשון מלחמה כמאמר הינוקא מאן דבעי נהמא אפום חרבא כו' לפי שהמוזנות הן מעה"ד טו"ר וכשאוכל אכילה גסה לתיאבון למלאות כריסו גובר הרע דק"נ שבמאכל ומגשם אותו לכל תאוה רעה ופוגם לנשמתו כו' ולהיפוך כשאוכל רק לשובע נה"א יתהפך לקדושה ויהי' מזה יתרון האור בנשמתו לפי ששרש הצומח והחי מבחי' התווה שקדמה לתיקון כו', וזהו ענין המלחמה שיכול להיות שליטה לק"נ שנק' אדם בליעל בנשמה שנק' אדם דקדושה כמ"ש אשר שלט האדם באדם אבל לרע לו להוציא ממנו הניצוצות הטובים שנפלו במאכלים ולהעלות למעלה לכל מוצא פי ה' שיחי' ממנו האדם דתיקון כנ"ל כאשר יתפלל ולומד בכח הטוב הגנוז במאכל הלחם כו' (וזהו לשובע נה"א להוסיף כח יותר משרשה). וזהו ואכלת ושבעת וברכת את הוי' שמוסיף ברכה בשם הוי' דאדם דתיקון מבירורים דרפ"ח כו' מצד יתרון האור מן החשך דתווה כנ"ל וכמו לחם הקרבנות שנק' לחמי לאישי שנעשה ריח ניחוח להוי' דאצי', אך זהו כאשר אכל כדי שביעה דוקא כמ"ש ואכלת ושבעת וברכת שזהו לשובע נה"א כי הלחם שרשו בכח ומקור החכ' (שנק' מזלא) והשביעה היא שתשבע הנפש ברוחני' המאכל לאחר שנתברר ונעשה סולת' בתוס' כח לחזק המוח דחכ' והוא א' דאדם שמשפיע בדם הוא הנפש

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

ואשא אתכם . . . ישאהו על אברתו: יתרו יט, ד. האזינו לב, יא.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

בניא (=כנ" אלפים) יובלות: ראה לעיל ד"ה נשא, ס"א. ושי"ג.

יעשה כנפי נשרים: סנהדרין צב, ב. וראה לעיל פיסקא, ואח"ז א' ישא"י. ושי"ג.

דלחם לשון מלחמה: נסמן לעיל בתחילת המאמר (ריש פיסקא: וזהו הטעם).

כמאמר הינוקא . . . אפוס חרבא: זחיג קפת, ב.

אשר שלט האדם באדם: קהלת ח, ט.

סולת: בכתי' ב: חיות.

וזהו בחי' התענוג המורגש שיש בו כדי להחיות בנפש ולחזק כח השכל כידוע דאוכל גימ' זן שזן ומפרנס לחכ' שבמוח כו', אבל בפחות מכשיעור שביעה לא יחי' האדם להיות תוס' חיזוק המוחין ומדות דאדם, וכמו"כ בלי שיעור שביעה לא יומשך מזה ברכה בשם הוי' דאדה"ע כו' וד"ל.

וכך יובן בלחם דתו' כמ"ש לכו לחמו בלחמי כמ"ש ותורתך בתוך מעי כו' שממלא כריסו בתלמוד כו' שזהו התו' הנגלית שמלוכש בעה"ד טו"ר לכרר כו' גם הוא ענין מלחמה כשאנו לומד לשמה גובר חלק הרע ונעשה לו סם המות כמ"ש למשמאלים בה כו' וכשלומד לשמה ומקיים מה שלומד נמשך תוס' חיות גדול לנשמתו כמ"ש כי אמרתך חייטני כו' כמו סמא דחיי וצריך להוציא בפה כמ"ש למוציאיהם בפה שהוא הגרסא לטחון בשיניים כמ"ש כי לא על הלחם דתו' לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' כו', ואחר הביוררים בחכ' דתו' בעה"ד כשעסק לשמה מוסיף כח אור החכ' למעלה כמ"ש אכלו ריעים כנ"ל אכלתי יערי עם דבשי כו' וכה"ג. וזהו ואספת דגנך זהו תלמוד ואכלת ושבעת דוקא לשובע נפשו האלקי' לפי שאז נעשה בחי' התענוג העצמי שבח"ע להוסיף כח המשכיל להשכיל סודות התו', וזהו שמכריזין אשרי מי שבא לכאן כו' וא' העוסק בתו' לשמה מגליון לו רזי תו' וזה יהי' בימהמ"ש דכתי' בי' ישכיל עבדי כו' וכן ומלאה הארץ דיעה כו' לפי שיהי' אז בבחי' שלימות הביוררים דרפ"ח מעסק התו' בגשמיות וע"כ יהי' תוס' אור בח"ע שיגלה כל סודות טעמי המצות מן ההעלם דח"ע כו', ואמנם יהי' עדיין אז בטוב תענוג הגשמי בכרכת הארץ בזריעה ובקצירה כו' רק שיהי' מבורר בתכלית מעה"ד כו' וע"כ יאריכו ימים כו' כמ"ש אורך ימים אשביעהו כו' אבל א' והנער בן מאה שנים ימות עכ"פ, אבל בתחיה"מ יקימנו ונחי' לפניו שזהו שכר המצות בעוה"ב מבחי' עדן העליון שהוא עונגי העצמי שבמצות א"ס במורגש כמו בלוייתן ושור הבר

לכו לחמו בלחמי . . . ותורתך בתוך מעי: משלי ט, ה. תהלים מ, ט.

למשמאלים בה: שבת פח, ב.

כי אמרתך חייטני: תהלים קיט, ג.

למוציאיהם בפה: עירובין נד, א.

כי לא על הלחם: עקב ח, ג.

אכלו ריעים . . . אכלתי יערי: שה"ש ה, א.

ואספת דגנך: עקב יא, יד.

העצמי: בכתי' ב: העליון.

אשרי מי שבא לכאן . . . העוסק בתו' לשמה: פסחים ג, א. אבות פיז מ"א.

ישכיל עבדי . . . ומלאה הארץ דיעה: ישעי' נב, יג. יא, יט [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסט.

[שינ].

אורך ימים . . . והנער בן מאה: משלי ג, טו. ישעי' סה, ב.

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ג, ב.

עונג העצמי: בכתי' ב: עונג הנעלם.

בלוייתן ושור הבר . . . לאבות ולמשה ואהרן: ראה לעיל פיסקא: ואח"ז אמר ישאי' ושינ.

שיהי' למאכל לאבות ולמשה ואהרן כנ"ל, שזהו למעלה מבחי' הביורורים דעה"ד טו"ר והוא בחי' עה"ח דתוה"ק שכולו טוב כו' כמו בסעודה דשבת שא' דא סעודתא דע"י וכן אכלתי יערי כנ"ל (וכה"ג. וזהו ואספת דגנך), וכלחם המן שמשא תיקן ברכות הזן דכתי' בי' ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו' שלא ידעו אבותיך שהן האבות שהי' מבחי' טל תורה בבחי' עה"ח שהוא בבחי' עדן דעוה"ב שבא במורגש, ואמנם א' למען אנסנו הילך בתורת הנגלית שנק' לחם גשמי שיש בו מלחמה בעה"ד כו' שעכ"פ המן הגם שלא הי' בו פסולת כלל הי' מקור להתלבשו' החכ' דתו' בעה"ד וכמו שכר המצוה בעוה"ב כמ"ש ולמחר לקבל שכרם כו' וכן אמרו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן כו' שאם לא עשו מצוה אין שכר בעדן הנ"ל וכמ"ש כ"י יש להם חלק לעוה"ב כו' לפי שעמך כולם צדיקים בתו"מ בפו"מ ע"כ לעולם ירשו ארצה"ח דעוה"ב והוא מ"ש ואספת דגנך דתו' בעוה"ז ואכלת ושבעת בעוה"ב בשביעה בעונג המורגש דעדן העליון כמו ישבעו ויתענגו בסעודה דע"י או לחם פנג (והוא שתוציא הארץ גלוסקאות כו' בלא זריעה כמ"ש בחריש ובקציר תשבות והוא ברכת ה' תעשיר ביום שכולו שבת ומנוחה לחה"ע כו' שבכ"ז שייר ענין שביעה בעונג העליון דעצמות השעשועים כשבא במורגש לנשמות בבחי' יש לעלמין דכיסופא כו'), וכמו שמחה ש"מ עכשיו שישבע בעונג העליון שבמצות ותתמלא נפשו כו' וכן לעוה"ב בשכר המצות וז"ש או תתענג על ה' כו' וכן והשביע בצחצחות נפשיך וכה"ג. וזהו עיקר ענין בהמ"ז בא' וברכת על הארץ הטובה ורחבה כו' גם בארץ החיים דעוה"ב מטעם הנ"ל שמפני זה ואכלת ושבעת דוקא ואח"ז וברכת כו' עד ברכת ה' היא תעשיר שבשכר המצות בעוה"ב וד"ל.

וכ"ז הוא בבחי' אור התענוג הפ' דתוה"ק שנק' עדן ועה"ח שע"ז א' יאר ה' פניו לעוה"ב כנ"ל, אבל מ"ש ישא ה' פניו הוא במדריגה הב' דעוה"ב שלמעלה משכר המצות כמ"ש חנם בלא מצות כו' הנה בעליות הללו אין בזה מבחי' תענוג המורגש כלל אפי' בהתלבשות מעונג הנעלם כי עלי' זו הוא רק הביטול וההתכללות לגמרי מכל וכל שזה עצמו עיקר חיותם בלבד כמו נכספה וגם כלתה נפשי מעוצם התענוג שבזה יהי' עולה עד אין

וכה"ג . . דגנך: בכת"י ב ליתא.

ויענך וירעיבך: עקב ח, ג.

למען אנסנו הילך בתורת: בשלח טו, ד.

ולמחר לקבל שכרם . . אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן: עירובין כב, א. פאה רפ"א.

כ"י יש להם חלק: סנהדרין ז, א.

שתוציא הארץ גלוסקאות: שבת ל, ב. ובכ"מ.

בחריש ובקציר תשבות: תשא לר, כא.

או תתענג על ה' . . והשביע בצחצחות: ישעי' נח, יד. יא.

דתוה"ק: = דתורה הקדומה. בכת"י כ: דחכ' הקדומה.

חנם בלא מצות: ראה ספרי במדבר יא, ה. תרי"א משפטים עו, א. ג. סה"מ תקס"ה ע' רנט. רפה. ס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצט.

שיעור כביטול אחר ביטול כו' כי בשעשועי המלך בעצמו איא להעלות כ"א בהעדר ההרגשה בעונג היסוד השביעה כו' כמו העינוי ביו"כ ועניתם את נפשתיכם כו', ודוגמא לזה הוא מ"ש במ"א על ענין להחיותם ברעב שהרעב עצמו הוא חיותם וקיומם כו' (וכמו בע"ת שנק' אביוני אדם שאינו אוכל לשובע נפשו כעשיר בתו"מ רק להחיות נפשו בלבד כמעט אוכל בפחות מש"פ בקדוש ישראל עצמו יגילו כו' למעלה משמחה ש"מ בצדיקים גדולים בשכר המצות בעוה"ב וד"ל). וז"ש וכי לא אשא פנים העליונים גם פנים דאור דחכ' דתוה"ק להגביהם בשעשועי העצמי' כנ"ל אחרי שמחמירים ע"ע לברך בהמ"ז גם בפחות מכשיעור שביעה רק להחיות נפשם ברעב כאביוני אדם הן בע"ת שעולים בר"ר העליונים כנ"ל וד"ל, שזהו בחי' עליות הנשמות בשעשועים העצמי' שנק' נשיאת פנים העליונים למעלה והוא לפי ששרש נשי' בשעשועים העצמי' כמ"ש כי אתה אבינו ונק' ילד שעשועים כו' ולזאת יוכלו לברך בהמ"ז שנק' ברכת ה' גם על פחות מכשיעור שביעה מטעם הנ"ל וד"ל.

וישם לך שלום. הנה ברכה זו דשלום קאי אדסמ"ך ל"י כאשר יברכך ה' ויאר ה' פניו כו' וישא ה' פניו אליך אוי ישים לך שלום דהא כהא תליא דוקא כי שלום הוא הכלי המחזיק ברכה כמ"ש יברך את עמו בשלום אך זהו לאחר שה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תו' כו', שז"ש יאר ה' פניו וישא ה' כו' וד"ל. וביאור הענין הנה תחלה י"ל בשרש ענין השלום שהוא בחי' קו האמצעי שכולל ב' הקוויץ שמחבר ב' הפכים ונק' בריח התיכון שמבריא מן הקצה אל הקצה כידוע במ"ש בשלום ובמישור הלך אתי כו', ויש ב' מיני שלום בפמשמ"ע ובפמשלמ"ט כמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי והכל ע"י ת"ח שמרבים שלום בעולם ע"י עסק התו' דוקא כמ"ש ורב שלום בניך כו' ברבוי השלום עד אין שיעור למעלה ולמטה לפי שכל בניך למודי הוי' כו' כמ"ש במשיח למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו'.

ועניתם את נפשתיכם: אחרי טו, לא.

במ"א על ענין להחיותם ברעב: ע"פ תהלים לג, יט. לקרית שה"ש ד, ב. סה"מ תקס"ד ע' קלד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ר. אוה"ת שה"ש (כרך ג') ע' תתקיב. [בתהלים הלשון: לחיותם. ובמקומות הנ"ל ובכ"מ מובא הלשון: להחיותם].

העליונים: בכת"י ב: העצמיים.

בבע"ת שנק' אביוני אדם: ראה סוד"ה ויספו ענינים בסה"מ תקס"ב ע' נא ואילך. וד"ה זה מכ"ס אדהאמ"צ כס' מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' כו ואילך.

מש"פ: - משה פרוטה.

הכלי המחזיק ברכה: י' יברך את עמו בשלום: סוף עוקצין. תהלים כט, יא.

ואין עוז אלא תו': ראה ספרי ברכה לג, ב. יל"ש בשלח רמז רמד. ויק"ר פל"א, ה. זבחים קטו, א. תניא פל"ז (מו, א). קהלת יעקב בערכו.

כידוע במ"ש בשלום ובמישור הלך אחי: מלאכי ב, ה. וראה סה"מ תקס"ב ע' רכנ.

או יחזיק במעוזי: ישע"י כו, ה.

ורב שלום בניך: ישע"י נד, יג.

למרבה המשרה: ישע"י ט, ו.

וי"ל תחלה מהו ענין השלום שיכול לחבר ב' הפכים כו'. דהנה כתי' עושה שלום במרומיו שזהו בין מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים ואינם מכבים זא"ז כידוע, וזה פלא לכאורה איך יתחברו ב' הפכים כאש ומים יחד כו', גם בס"י א' טרף אש ומים ובללן יחד כו' שזהו בחי' חו"ג לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כידוע ומאין יבוא בחי' התכללות הזאת, הנה יש בזה ב' סבות א' מצד שיש בכ"א מדריגה היפוכו רק שהוא בהעלם ואין לא' שלימות בלא זולתו עד שבהכרח יוכלל א' בחבירו לקבל שלימותו מחבירו כידוע עד שבחבורם יחד יהיו במהות א' ובלתי התכללות אין לא' קיום במציאות כלל, כמו האדם בציור אברים שכ"א כלול מזולתו אשר כאו"א מוכרח לקבל שלימותו מחבירו כידוע עד שגם הראש מקבל מן הרגל ואין לו שלימות בלעדו וכן כל אברים פנימי' וחיצוני' מקבלים זמ"ז ומשפיעי' זל"ז עד שבאמצעות חבור כולם יחד נק' אדם וכשמתחלק כל אבר מחבירו אין לו קיום במציאות וכש"כ כשחטר או יתקלקל אבר א' אין קיום לכל הגוף כידוע וד"ל, אי"כ בהכרח לומר שיש דבר המחבר ומקשר לכולם יחד דהיינו שבו יוכלל זע"ז לפי שכולם כלולים בו להיותו בחי' אמצעי שיש בו מב' הפכים עליון ותחתון ע"כ ביכולתו לקשרם ולחברם יחד כידוע שכל חיבור וקשר יחד מב' הפכים אי"א כ"א ע"י ממוצע שכלול משניהם יחד ע"כ ע"י יתחברו והיו לאחדים ממש, ובאדם הוא מוח החכ' שבראש שבו כלולים כל אור וחיות כל האברים פנימי' וחיצוני' ע"כ הרגשת כאו"א הוא כמוח דוקא להיותו כוללם יחד שמן המוח מתפשטים גידים דקים שנק' נערווין בכאו"א כידוע דתחלת יצירת הולד מן המוח ואח"כ מתפשט לרמ"ח אברים, אי"כ הרי כל ההפכים שבאברים מתחברים ומתכללים יחד ע"י מוח החכ' והוא מה שיש בכל אבר מאור וחיות היפוכו עד שמקבל שלימותו ממנו כנ"ל וזהו ממוח החכ' שבראש שממשיך בכל אבר מהיפוכו דוקא עד שיתכללו כאו"א גם בהיותם מפורדים כמו שהיו כלולים במוח תחלה (וגם אח"כ מה שהמוח מרגיש כללותם יחד כ"א ממש בלי פירוד כלל). וזהו בחיצוני' החיות של האברים, וכך הוא בפנימי' החיות שהן המדות ושכל ורצון ומחדו"מ שכלולים כמוח כל מיני הפכים דחו"ג להטות לחסד ולדין יחד ולחשוב לטוב ולרע כא' וכה"ג ברצון לחסד ולדין וגם בעונג שברצון ולהפוך מדין לחסד ומחסד לדין כו' לפי שכלולים זמ"ז שיש חסד בדין ודין בחסד במדות ושכל ורצון ובעונג והמוחין דחב"ד כוללם יחד כמו בדעת נוטה לחו"ג שכולל לחו"ג כא' לפי שהוא בבחי' קו האמצעי לחבר ולקשר כל ההפכים שברצון ושכל ומדות שבשכל כידוע, ואמנם א"ל ה"י כ"א כלול מהיפוכו דוקא לא ה"י בו מכח האמצעי לחברם יחד שא"ל ה"י אור שכל המטה כלפי חסד נמצא גם בשכל המטה כלפי דין איך ה"י ביכולת הדעת לכלל אותם יחד, ואמנם זה

עושה שלום במרומיו . . שר של אש . . מים: ראה בהגמטן לעיל ד"ה ויאמר לו יהונתן ריש אות ב'.
 בס"י טרף אש ומים: נסמן לעיל בד"ה ויאמר לו יהונתן — ריש ס"ב.
 לאכללא שמאלא בימינא: ראה זח"ג כד, א. קעו, א. לקרית מסות פו, ב. ועוד.

גופא מה שנמצא חסד בדין או דין בחסד הוא מכה הדעת שמתחלק במדות להיות נמצא כ"א מהיפוכו עד שיקבל שלימות ממנו והוא בהתחברם יחד דוקא במוח הדעת הממוצע כו', וכך הוא בממוצע שבמדות שכלב דהלב הוא ג"כ כולל לכל החיות שבאברים בחיצוני' וגם בפנימי' שהן המדות שכלב לחסד ודין כרחמנות ואכזריות והתכללות יחד דוקא גם במוחין שבמדות הוא ממוצע שהוא ת"ת המכריע ששרשו בדעת שבמוחין לפי שנמצא חסד בדין ודין בחסד כמו שיש כח השמאל ביד הימין ויד הימין נמצא בשמאל שהרי משתתפים יחד למעשה א' ממש, וכמו"כ בדם הוא הנפש בכבד שטובב והולך ככל האברים שמזה התנועה וההרגשה שמתכללים כל האברים יחד בתנועה ומעשה א' כמו בהילוך ב' רגלים ימין ושמאל כא' וכן בסיפוק כפים כא' כו', ובמדות הוא בחי' יסוד הכולל מכל ההפכיים שבמדות דחויג להשפיע מכל מיני הפכים במעשה א' מפני שיש בו בהתכללות בפנימי' דמוחין ומדות שכלב ובחיצוני' גם לחבר העליון בתחתון מראש לרגל כו' ודיל.

וזהו שנק' בריח התיכון שמבריה מן הקצה לקצה שהוא קו האמצעי דת"י ששרשם בכתר שע"ג המוחין שבראש שנק' קצה העליון ומחבר לקצה התחתון עד בחי' המעשה שברגל כידוע. וכך יובן הטעם בהתכללות דאש ומים כמו במיכאל וגבריאל דעשי' ויצירה עד בחי' התכללות דחויג שבאצי' לאכללא שמאלא בימינא כו' וכמ"ש טרף אש ומים ובללן כו' כנ"ל והוא מפני שכ"א כלול מהיפוכו שיש אש במים ומיש באש כמ"ש בסי' הוציא מים מאש ואש ממים כו' עד משלימות האש ממים שבו ושלימות המים מאש שבו ולכך יוכלו יחד, אך מאין נמצא בהם התכללו' הזאת זהו בהכרח ע"י האמצעי, גם בס' הטבע שא"א לחבר ולקשר ב' הפכים כאש ומים כ"א ע"י אמצעי שכוללם יחד שבו יבואו להתחבר יחד ממה שנמצא בכ"א מזולתו בהעלם וישלימו זא"ז, וזהו בחי' קו האמצעי דאצי' כדת"י כנ"ל שנק' בריח התיכון כו' שכולל לב' הקווין יחד עד שכללותן יחד נק' אדם שהוא בהתכללות המוחין דחביד [ומדות חג"ת ונה"י כו' וכשיחסר או יפריד א' אין קיים כלל ולא נק' אדם כנ"ל. והנה מסיבת התכללות זאת מצד שנמצא בכ"א מהיפוכו והוא] ע"י ממוצע כנ"ל יוכל להיות הרבוי והתחלקות בכמה אופנים לאין שיעור כלל, כמו שאנו רואים במזיגות והרכבות שונות מכמה הפכיים יחד ימצא רבוי ההתחלקות בפרטי האופנים לאין שיעור כהרכבה דאש ומים שיכול להיות ברבוי אופנים מאד בצומח ודומם וגם ברוח שכלול מאש ומים ולא באופן א' לכד שהרי במתכת ואבן יש שינוי אופנים בהרכבתם ובכל מיני צמחים וגם

בסי' הוציא מים מאש: כו' הובא ג"כ בקונטרס בד קודש ע' 14 (ובסי' מאמרי אדה"ז על התורה ח"א ע' עא. שער האמונה עג, ב. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' כו. ועוד). ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: צ"ע כי לא מצאתיו. וראה כפי"א שם: ארבע אש ממים, ובפי"ג מ"ב (בדפוס מנטובה), שהאש נושא מים. ע"כ. ומדות . . והוא: ניתוסף מכת"י ב.

בבחי' מדבר במדות ושכל שאין א' דומה לחבירו אפי' במין א' כמו בבהמות וחיות למיניהם ועשבים ופירות וכל מיני דומם כו', וכי' מצד שכ"א כלול מהיפוכו כו'. וזהו שלמעלה במקור כל ההתהוות הברואים יש בחי' התכללות בע"ס דאצי' בחכ' ומדות כו' כ"א מהיפוכו ברבוי אופנים שונים כידוע, והוא לפי שע"י קו האמצעי מתחלק כל ספי' ליו"ד ויו"ד ליו"ד עד אין שיעור ע"כ יש רבוי התכללות ומרבוי ההתכללות ימצא רבוי ההתחלקות כמו מחבור ב' שכליים הפוכים ימצא הכרע שכלי' לכמה אופנים שונים וכן מחבור ב' מדות היפוכים ימצא התחלקו' חו"ג לכמה אופנים מפני שרבוי של ההתכללות עושה רבוי התחלקות ורבוי התחלקות של כ"א עושה רבוי התכללות דהכל א' וד"ל. וכמו במדות ושכל שבאדם מפני שכל של חסד כלול מיו"ד ושכל של דין כלול מיו"ד יש בחבורם התכללות ברבוי אופנים ע"כ יסתעף מזה רבוי המשכות והטיות מכמה אופנים לאין שיעור כו', וכמ"ש בס"י יש ששה אלפים רבבות ספי' שכ"א נחלק ו' פעמים ליו"ד ומיו"ד למאה וממאה לאלף ומאלף לרבוא ורבוא ליו"ד רבבות ומאה אלף לאלף אלפים ואלף אלפים ליו"ד שהוא אלף ריבואים ובששה מדות יש ששת אלפים רבוא כו' ועד"ז עד אין שיעור כלל. וז"ש בס"י המליך אות ה' כו' שזהו רבוי ההתכללו' הצירופים מאותי' שנכראו בהם כל העולמות דאבי"ע ע"כ המה באים בבחי' התחלקות לאין שיעור כלל כמ"ש מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו'. וכמו שמצינו במחנה מיכאל וגבריאל אעפ"י שבכללותם הן רק בבחי' חו"ג דאש ומים כנ"ל הן מתחלקים לאין שיעור שהרי א' אלף אלפים ישמשוני' ורבוי רבבן כו' קדמוהי שאין מספר לגדודיו כלל כנ"ל הטעם (ועכ"ז הרי א' המוציא במספר צבאם כמו אלף אלפים וריבוא רבבן כו' ולא יותר משום דגם בדצח"מ שמתכללים ומתחלקים ברבוי גדול יש שיעור לכל חלקי דצח"מ כו' לפי שגם ההתכללות והתחלקות הזאת יש שיעור ומדה עפ"י מאמר קו המדה כמ"ש מי מדד כו' כמ"ש במ"א ע"פ אי' סופר כו' וכמ"ש כי הוא ציוה ונבראו וחק נתן ולא יעבור כו'). וכמו"כ בנש"י שהיו ת"ר אלף במ"ת ונסתעפו מהם אלף אלפים ת"ר ויותר בכל דור ודור עד ימוהמ"ש כו', וכי' מצד בחי' ההתכללות דבחי' התיקון שהוא בחי' שם מ"ה דאדם שהוא קו האמצעי בכלל וד"ל כנ"ל (וכמו ביעקב שא' בו ויפרוץ האיש מאד מאד מצד שהי' בבחי' התיקון בריח התיכון כו' והוא במקלות אשר

בס"י יש ששה אלפים רבבות ספירות: ראה גם ת"ז ת"ע (קלה, סע"א). ומובא בשם הת"ז בס' מאמרי אדה"ז – נביאים ע' ס. ועוד. וראה לעיל ע' מב.

בס"י המליך אות ה' . . . מכאן ואילך צא וחשוב: ס"י פ"ה מ"ז. פ"ד מט"ז.

אלף אלפים ישמשוני' . . . המוציא במספר צבאם: דניאל ז', י. ישע"י מ, כו.

מי מדד . . . במ"א ע"פ אי' סופר: ישע"י מ, יב, לג, יח. וראה זחיב קעה, ב. ראה תריא נג, ב. סה"מ תקס"ה

ע' רד. ס' מאמרי אדה"ז – נביאים ע' קכג. וראה ס' מאמרי אדה"ז יקרא ח"ב ע' תקנ.

כי הוא ציוה . . . חק נתן: תהלים קמח, ה"ו.

ויפרוץ האיש מאד מאד: ויצא ל, מג.

פיצל כמה מיני התכללות עד אין שיעור ע"כ הרבוי וההתחלקות לאין שיעור
דהא בהא תליא כנ"ל).

ובכ"ז יובן ענין השלום בכלל שנק' בריח התיכון שהוא המחבר כל מיני
ההפכיים דב' הקווין דאצי' כו' בכמה רבוי אופנים שונים לאין
שיעור כעושה השלום במרומיו ומתחלקים לאין שיעור כו'. וכך יובן גם עד
רום המעלות בשרש הראשון לכולם שהוא בחי' הקו"ח שנמשך אחר הצמצום
הראשון כידוע (שהוא ו' דוהנורא כמבואר במ"א) שהוא המחבר ומקשר לכל
האורות דכל הפרצופים העליונים באו"א וע"י וא"א וזו"ג כידוע לאכללא
שמאלא בימינא ועליון בתחתון ותחתון בעליון כמ"ש אור החסד בכלי הגבו'
ואור הגבו' בכלי החסד ע"ד הנ"ל כמו במדריגות והרכבות ברצון ועונג
ושכל ומדות ומחדו"מ והוא באברים החיצוני' כאדה"ת ובחלקי דצ"ח כו',
וע"כ נק' קו המדה שמודד בשיעור ומדה לכל רבוי ההתחלקו' דע"ס דאצי'
באו"כ פנימי ומקיף כנ"ל במלאכים ובדצח"מ כו' אעפ"י שזהו כמו דבר
והיפוכו מצד דשרש דקו זה בעצמו' א"ס שלפני הצמצום (כמשי"ת).

ומעתה יובן ג"כ בשרש ענין השלום שהוא ע"י התו' דוקא כמו בת"ח דוקא
שמרכיב שלום בעולם וכת"י לשלום אין קץ כו' כנ"ל. דהנה התו'
היא ג"כ בבחי' התיקון שהוא בבחי' שם מ"ה דאדם והוא בחי' קו האמצעי
הנ"ל כמ"ש זאת תורת האדם כמ"ש בזוהר דאורייתא פירקין ושייפין ובלשון
הגמ' הן הן גופי תו' כידוע דאורייתא מח"ע נפקת והיינו שיצא מח"ע למדות
שבחכ' שהן כשר פסול טהור טמא להטות עפ"י החכ' לחו"ג בכמה פרטים
אופנים שונים וכמ"ש מימינו אש דת למו כו' בימין דחסד וגם באש דקו
השמאל בבחי' הדין וכמ"ש ותורת חסד על לשונו שיש תו' של חסד להטות
כלפי חסד עפ"י החכ' להכשירו ולטהר כו' ויש תו' של דין לפסול ולטמא
כו', ויש בהם בחי' התכללות וחבור מב' הפכים דחו"ג בכמה פרטים ואופנים
שונים כמו כמ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור שיש התכללות במדות
שבשכל ומדות שבבינה שהן מ"ט פנים בבחי' פנים מסבירות לטמא ולטהר
ולמצוא צד חסד בדין לטהר הטמא מצד הדין ודין בחסד לטמא הטהור כמו

שהוא ו' דוהנורא כמבואר במ"א: ראה לקו"ת ואתחנן ו, א. ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' נח, ושי"ג.
אור החסד בכלי הגבו': ראה זח"א פז, א ובמק"מ שם. ע"ח שער מולי"מ (הובא בסה"מ חק"ס ע' קט).
ובהמו"ב בס' הערכים חב"ד כרך ד' ע' רט ואילך.

שמרכיב שלום . . ולשלום אין קץ: סוף ברכות. ישע"י ט, ו.

זאת תורת האדם: שמו"ב ז, יט.

בזוהר דאורייתא פירקין ושייפין: ראה זח"א קלד, ב. זח"ב קיו, ב. תו"א עט, ג.

הן הן גופי תורה: ע"פ אבות פ"ג מ"ח.

דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

מימינו אש דת . . ותורת חסד על לשונו: ע"פ ברכה לג, ב. משלי לא, כו.

במ"ט פנים טמא . . טהור: ראה לעיל פ"סקא: ובכ"ז יובן כמ"ש יש"א. ושי"ג.

ר"מ או' על טמא טהור ומראה לו פנים כו', והוא לפי שיש בחי' התכללות במדות דחכ' דתו' מדבר והיפוכו בכל מדה שכלולה מזולתו להיות שרש התו' בקו האמצעי שהוא בחי' הדעת נוטה לימין ולשמאל לחו"ג ברבוי אופנים שונים ולפי אופן רבוי ההתכללות כן ימצא רבוי ההלכות מדיני טו"ט ואו"ה כשר פסול חייב זכאי שהוא בחי' הדעת נוטה לימין ולשמאל לחו"ג ברבוי אופנים שונים שהוא בבחי' אדם במוחין דחב"ד כנ"ל בפנימי' דאדם שזה נק' פני אדם השכל ומדות וגם הרצון ועונג שמורכבים במוח דחו"ב וכמו"כ במדות שבלב שנסתעפו מן המוחין שבראש שנק' גופי תורה לדין ולחסד או לדון הלכה ומעשה בכמה מיני התכללות שונות ורבוי ההתחלקות שיוצא מזה כנ"ל, והוא בחי' קול הדבור דד"ת שיש בו ההתכללות מכל המדות שבלב ומוח כמו קול ה' על המים דחסד וקול ה' בכח דגבו' כו', והמחברם ומקשרם יחד לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא זהו בחי' הת"ת המכריע שזהו שנק' שלום כנ"ל, וע"כ התו' בבחי' הת"ת כידוע במ"ש והתפארת זו מ"ת וכמ"ש כחתן יכהן פאר כו', ות"ת זה הוא במוחין שזהו באור פניך נתת לנו כו' כת"ת שפנים ומוחין כאשר הוא בבחי' ההתכללות ומזיגות מרבוי ההפכיים דחו"ג שבחכ', וכמו"כ בת"ת שבמדו' כענין ג' שעות יושב ועוסק בתו' שניות יושב ודן את כל העולם כולו במשפט שבתו' בבחי' התכללו' דחו"ג בכמה רבוי אופנים שונים מאד אשר ע"כ אין יום דומה לחבירו באופן הדין והמשפט לכל העולמות העליונים ותחתונים בשפע חיותם ומזונם וקיומם כו' לפי שא' מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט דתו' ונק' שופט כל הארץ' בחכ' שבמל' דאצי' בבי"ע עד המשפט בע"ש דנוגה להשפיל ולהרים ועל מזונות כל הברואים כו' כמ"ש יושב ודן עפ"י הדין שדן עפ"י המדות דחכ' דתו', וזהו בחי' השלום שהוא התכללות דחו"ג שבכל ציור אדם בחב"ד וחג"ת ונה"י גם בחיצוני' העולמו' כעושה שלום במלאכים עד דצח"מ דעשי', וכש"כ בפנימי' כמו המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא שכללות המצות הן ג"כ בהתכללו' בחו"ג דוקא שיש מצות שהן בבחי' החסד בהמשכות אלקות ויש מצות שהן בבחי' ההעלאה כו' ובכל א' יש בחי' התכללות מזולתה כמו אברי האדם שכוללים זא"ז וכ"א מקבל שלימותו מזולתו כך ברמ"ח מ"ע הן כמו רמ"ח אברים ממש שכל מצוה כלולה מזולתה בחי' הימין מהשמאל והשמאל מימין כו' וכן כולם יחד נק' אדם וכמאמר

ר"מ אומר על טמא טהור: ראה עירובין יג, ב.

קול ה' על המים: תהלים כט, ג ואילך.

והתפארת זו מ"ת . . . כחתן יכהן פאר: ברכות נח, א. ישעי' סא, י.

כת"ת שבפנים ומוחין: בכת"י ב: בת"ת שבפנימי' למוחין.

ג' שעות יושב ועוסק בחו": ע"ז ג, ב.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

הארץ: בכת"י ב: בכ"ד שלמעלה וכ"ד שלמטה.

יושב ודן: ע"ז ג, ב.

המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, ב). זח"א קע, ב. זח"ב קיח, א.

כאלו עשאוני ברמ"ח אברים עד שעליון מקבל מתחתון כמצות צדקה שברגל משפיע לראש למצות ת"ת וק"ש כמבואר במ"א וד"ל.

וזהו רב שלום בניך שהן ת"ח שמרבים שלום בעולם לפי שת"ח העוסקים בתו' הנק' תורת האדם דוקא בהתכללות דמדות דחכ' ורצון עד הלכה למעשה במצות בפומ' ה"ז ענין רבוי השלום בין ב' הפכים דחויג' כי לפ"ע רבוי ההתכללות שיש בכל מדה מזולתה כן ימצא בהם הרבוי של אופני החבור והתכללות זע"ז ברבוי אופנים לאין שיעור (שהוא מצד רבוי ההתחלקות לאין שיעור), ע"כ א' ורב שלום בניך אחר שא' וכל בניך למודי ה' דחכ' דתו' בבחי' ההתכללות כנ"ל שזהו שעושים רבוי השלום ברבוי אופני השלום עד אין שיעור שמרבים השלום בכל העו"ע בפשמ"ע ביחוי"ע בב' הקווין חח"ג בגי' ע"י קו האמצעי דת"ת, ובפשמ"ט במל' דאצי' בני"ע עד פנימי' וחיצוני' העולמות במלאכים דבריאה ויצ"י עד למטה בעולם העשי' כמ"ש בוניך שעוסקים בכנינו ש"ע וכמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כו' בבחי' התיקון דחכ' דתו' כמ"ש א"ל בריתי כו', ובנין זה הוא בת"ח דוקא כשלומדים דיני התו' כשר פסול בהתכללות דבחי' אדם כנ"ל בענין יושב ועוסק בתו' יושב ודן כו' וכך הוא בכל מי שלומד וקורא ה' יושב ושונה כנגדו. וזהו או יחזיק במעוזה שהוא התו' שנק' עוז יעשה שלום כו' ב' שלומות כנ"ל, וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן או ממילא יברך את עמו בשלום שהוא המחבר כל הפכיים למעלה ולמטה עד אין שיעור וכנ"ל וד"ל.

וזהו וישם לך שלום, דהנה ברכה זו דשלום ג"כ צריך שיהי' נמשך מלמעלה דוקא והוא שיהי' כח ועוז לעשות בחי' החבור דב' הפכים עליון ותחתון בקו האמצעי דת"י כנ"ל. והענין הוא כידוע שצ"ק סבת בחי' רבוי ההתכללות ורבוי ההתחלקות אופנים שונים מאד כנ"ל בבחי' המוחין ומדות ואברים דאדם כו' הכל הוא מצד שבא האור בכלים מכלים שונים שזה עיקר בחי' התיקון שבא במיעוט האור ברבוי הכלים שהוא כמו ענין רבוי מזונות והרכבות ברבוי אופנים שונים באש ובמים כו' כנ"ל וכן בחלקי דצח"מ שאם ה' כ"א פשוט בלתי מורכב כלל לא ה' מסתעף רבוי ההתחלקות שהתחלקות הוא בא מן ההתכללות וההתכללו' מהתחלקות כנ"ל והכל א'. וכמו שכל הנוטה כלפי חסד אם ה' רק באופן א' לא ה' מתחבר

כאלו עשאוני: ראה חז"ל ק"ג, א. ובהנשמן בהגה"ה בלקו"ת בחוקתי מה, סע"ג. ובס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' רלא — בשם הרע"מ ותקונים. ראה גם ויקיר פליה, ו. כמצות צדקה . . . משפיע . . . למצות ת"ת וק"ש: ראה תו"א א, ב, ובארוכה בטה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשי ואילך. תשכ ואילך. תשסב ואילך. ס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' עז ואילך. ובכ"מ. ורב שלום בניך . . . ת"ח שמרבים שלום: ישע"י נד, יג. סוף ברכות. ה' בחכ' יסד ארץ . . . א"ל בריתי: משלי ג, יט. ירמ"י לג, כה. ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא. בכל מי שלומד . . . ה' . . . כנגדו: תדא"ר רפ"ח.

כלל עם שכלו הנוטה כלפי דין וכן בדין עם החסד, אך לפי שיש כח הדין בחסד וחסד בדין ע"כ יתחלק לאין שיעור כו' וזהו מצד שבא אור השכל בכלים רבים במתלמד שישנו בכלי מוחו לחסד וזולתו להיפוך יוכלו יחד לפי שימצא כ"א בכלי שלו מדעת היפוכו, וכידוע בענין נקודה ספי' פרצוף שנקודה הוא רק עצם כח החסד דחכ' ונעשה בהתחלקות ליו"ד ספי' חב"ד חג"ת כו' דחסד וכן בבחי' הגבו' דחכ' מתחלק ליו"ד וכאשר הוא ברבוי כלים כמו רת"ס פנימי אמצעי וחיצון נעשה בחי' ההתכללות מחויג לכל א' לאין שיעור, וכמו"כ במדות שבלב באמצעות רבוי הכלים ואורות ומתכללים ומתחלקי' ברבוי גדול כמו כי רגע באפו או דוקא חיים ברצונו וכן ברוגז עצמו אז רחמים תזכור ובהיפוך ביטורים ודין לצדיקים מכוסה האהבה שמלוכש החסד בדין כמו"כ מלוכש הדין בחסד כמו משלם לשונאיו בשלות הרשעים בעוה"ז ולהאבידם בעוה"ב וכה"ג, וזהו שנק' פרצוף אדם בבחי' התיקון כידוע שהוא בציור אדם בנר"ן בכלים חיצוני' שהן האברים דוקא שנק' אדם חיצוני' כו', וכך הוא בהתכללות במדות דחכ' דתו' אדם פנימי דמוח ומדות שזהו רק מצד רבוי הכלים מכלים שונים בשה מדות דנוק' שבש"ס משנה כו' דזרעים בחסד דמל' דמתניתא מלכתא כו', והעיקר במצות המלך ברמ"ח אברים שזהו באברים החיצוני' דאדם שמוה בא עיקר רבוי ההתכללות וההתחלקו' כו' דנתחב"ס וסב"ת מבלי שימצא ראש וסוף כנ"ל כמבואר במ"א וד"ל (ע"ד שיש ששת אלפים רבבות ספי' כנ"ל והכל הוא מבחי' המל' שיש בכל ספי' כידוע דממל' דחסד דז"א נעשה חסד דמל' כו' והוא בחי' התחלקות האותי' שהן רבוי הכלים שבתו' שבצ"פ מל' קרינו לה עד שעל כל קוץ כו').

וזהו וישם לך שלום לעשות רבוי הכלים לאורות להיות מזה רבוי ההתכללות מכל ההפכיים עד שיתחלק לאין שיעור. וז"ש במשיח למרבה המשרה ולשלום אין קץ כלל וכמבואר במ"א באריכות שענין מרבה המשרה הוא רבוי ההתגלות דבחי' מל' בכל אור עד שבא בכלים רבים

וכידוע בענין נקודה ספי' פרצוף: ראה ע"ח שער הפרצופים (ש"ל) פ"ז. לקרית אמור לו, ד. ס' מאמרי אדה"ז על התורה היא ע' סט. חיב ע' תרד. סה"מ תקסיב ע' קפט. סה"מ תקס"ח ע' רנו. וע' שכת. רת"ס (ראש חוד טוף) פנימי אמצעי וחיצון: ראה ע"ח שער המוחין (ש"כ) רפ"ה. סיה"מ לאדהאמצ' לג, ב. עה, א. שער היחוד לאדהאמצ' פ"ל. ס' מאמרי אדה"ז-מארז"ל ע' קצב. מאמרי אדה"ז-ענינים ע' סה. ע. ובכ"מ.

כי רגע באפו: תהלים ל, ו.

ברוגז . . . רחמים תזכור: ע"פ חנניק ג, ב.

משלם לשונאיו: ואתחנן ז, י. וראה גם ביאורו צו, ב. אמ"ב היא שער הק"ש פצ"ה. ח"ג פקע"ו. תריח שמות קנד, ב. ד"ה אל תצר (כפ"ח תשליח) ע' 49, 59. ביאורו לאדהצ"צ ע' תמו ואילך.

דמתניתא מלכתא: כתובות סא, ב.

שעל כל קוץ: מנחות כט, ב.

למרבה המשרה . . . וכמבואר במ"א באריכות: ישע"י ט, ו. ראה ס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' ס ואילך.

ושונים כמו והשקות בכלי זהב כו' כיד המלך כרוממות המלך כן ירבו השרים שלו עליונים זת"ז כו', ע"כ ממילא לשלום אין קץ כו' שהוא חבור והתכללות דכל מיני הפכיים רבים שבא רק מצד רבוי ההתחלקו' בכ"א כנ"ל, וזהו בחי' רבוי ההתכללות דמדות דחכ' דתו' הפנימי' שיהי' במשיח שיהי' לשלום דתו' אין קץ ושיעור כלל לפי שיהי' בזה מבחי' א"ס ממש' וכמ"ש דבימוהמ"ש יהי' תכלית שלימות הבירורים דרפ"ח כו' דע"י החכ' דתו' דבחכ' אתברירו והוא התלכשו' דח"ע דתו' בעה"ד לברר ולתקן כמ"ש לעשות לתקן משום דח"ע אתמשך בח"ת כו' והיינו בתו"מ שבאו בפו"מ בעוה"ז נעשו כמה רבוי אופנים שונים ביחוד שבאצ"י בתוס' א"ס שבוע"ס שאצ"י שנק' יב"ק מצד רבוי התכללות דח"ג בכמה פרטים בחכ' ומדות לאכללא שמאלא כו' שזה הכל ע"י בחי' ההתכללות בחכ' ומדות שבתו' ומצות שבפומ"מ שנק' תורת האדם כנ"ל (ועכ"ז גם בהתכללות יש קו המדה כמו באיזה אופן יהי' העלאה והמשכה דח"ע ואופן היחוד לא יוסיף ולא יגרע כי התו"מ באו בדקדוקי' ושיעורים כך ולא כך כמ"ש אמרות אלוה צרופה שנק' חכ' שבתו' שכבר נברר באופן הבירורים דרפ"ח כו' כמ"ש מי מדד כו' וכן איה סופר ואיה שוקל כו' כמ"ש במ"א וכמו בחי' הקו"ח שמודד כל או"כ כו' שזהו עפ"י קהמ"ד דתו' וכהגבלת האו"כ פנימי' ומקיפים שבציור אדם בחיצוני' ופנימי' שגם זה בא במדה ושיעור קהמ"ד כו' וד"ל).

וזהו לשלום אין קץ לפי דמשיח יהי' בבחי' אדם בשלימו' כשיבורר עה"ד בתכלית וכמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר כנ' שעייז יתוסף כח החכ' הפנימי' דתו' אדם כמ"ש ישכיל עבדי כו' עד וגבה מאד אותי' אדם כאדה"ר קודם החטא כידוע בענין אדם דוד משיח) שזהו בחי' פנימי' דאדם כמו מקור השכל שבמוחין דחכ"ד ע"כ מתגלה בו כל סוד והעלם דחכ' כנ"ל בטעמי המצות שנק' פלא יועץ כו' ע"כ אז יהי' ע"י לשלום אין קץ ושיעור למעלה מעלה ולמטה כמו שת"ח מרבים שלום בעולם ע"י עסק התו' למטה בנגלה (וכידוע בשרש משיח שהוא המלך הח' הד"ר שהוא שרש ומקור לבחי'

והשקות בכלי זהב: אסתר א, ז . . .
 וכמ"ש דבימוהמ"ש יהי' תכלית שלימות הבירורים דרפ"ח: [בכת"י ב: וכמ"ש למעלה]. ראה גם תו"א וחי' מו, ב. תריח וחי' צה, א ואילך. סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קיב. ובכ"מ.
 דבזכ"י אתברירו: ראה וחי' ב רנד' ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם. לעשות לתקן: בראשית ב, ג. ראה מפרשי ב"ר פי"א, ו.
 דח"ע אתמשך בחי'ת: זח"א קמא, ב.
 שנק' יב"ק: [= יחוד ברכה קדושה] ראה לקו"ת ברכה צג, ד. ושי"נ.
 אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה. ועוד.
 מי מדד . . . איה סופר . . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל סוף פיסקא: וזהו שנק' בריח. ושי"נ.
 ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קיב. ושי"נ.
 מאד . . . אדם אדם דוד משיח: ראה סי' הגלגולים ספ"א. מגלה עמוקות אופן קפ. תו"א מו, ד. ביאוריו קב, א. קה, ב. סה"מ תקס"ו ע' לט. תקס"ח ח"ב ע' תערב. מאמרי אדה"ו על התורה ח"ב ע' תקפ"ט. ועוד.
 שנק' פלא יועץ: ישעי' ט, ה.

התיקון דחכ' שם מ"ה דתו' כו' ע"כ לשלום שלו אין קץ ושיעור למטה ולמעלה בברית התיקון שמכריח מן הקצה אל קצה העליון כנ"ל וכמו ביעקב שהי' בעל עולם התיקון דאצי' נאמר בו ויפרוץ האיש מאד מאד כו' שזהו מצד עצם רבוי ההתחלקות וההתכללות כנ"ל). וזהו דברכה זו דשלום נק' כלי המחזיק ברכה כו' כמ"ש יברך את עמו בשלום והיינו שע"י רבוי ההתכללות בע"ס או"כ מתחלק האור ושפע לאין שיעור שזהו בחי' הכלי שמחזיק ברכת ה' היא תעשיר כו' בבחי' אא"ס ממש וכנ"ל בענין יברכך ה' כו' דקאי לימוהמ"ש שיהי' הברכה בלתי מוגבלת כלל ברוחני' וגשמיות כו' לפי שיהי' אז בבחי' השלימות מעבודת הבירורים דרפ"ח כו' [שבכרה"י עליונה דעצמות אא"ס מלוכש בעסק ועבודה זו דבירורים דרפ"ח כו'] מכל מה שעשו ישראל יחוי' למעלה בתו' ותשובה ותפלה כו' עד שיצליחו לעשות פרי כו' למעלה בלי שיעור כלל (וכמו בצ"ע דיוסף שכל אשר עושה ה' מצליח בידו שהוא ג"כ משיח מלך הח' כו'). וזהו וישם לך שלום קאי על הרישא דקרא כמ"ש יברכך ה' כו' שזהו ברכת ה' שבבחי' א"ס שבא בהתלבשות במעשה ועבודת הבירורים דתו"מ שבבחי' התוהו שנתקן ע"י שם מ"ה דחכ' דתו' בתכלית השלימות בפנימי' אדם ביהמ"ש וזהו י"ד דיברכך לעיל כו', וע"ז מסיים וא' וישם לך שלום שהוא כלי המחזיק ברכה זו שזהו מ"ש במשיח לשלום אין קץ כו' (כדוגמא דיעקב עשה במקלות ונתברך ביותר כו' וכיוסף צ"ע כו' שז"ש הנני נותן לו את בריתי שלום שהוא בחי' יסוד צ"ע ע"כ בשמו של משיח א' דשלום שמו והוא מ"ש בשלום ובמישור הלך אתי, וז"ש ה' עוז לעמו יתן במ"ת ע"י משה מ"ה שמו יברך כו' בשלום ע"י משיח מ"ה שם בנו דהא בהא תלי' וד"ל).

אך הנה כ"ז הוא הכרכה בשלום שבא מצד ברכת"י אדם ברבוי אורות בכלים שונים בתורת אדם ומצות שיעשה אדם וחי בהם חיי החיים באא"ס כמו בימוהמ"ש כנ"ל שזהו הברכה עליונה דעצמו' אא"ס ב"ה שמלוכש במעשה ועבודה דרפ"ח כו' בפ"מ כנ"ל (ולמעלה הוא בחי' רבוי ההתחלקות והתכללות דע"ס באו"כ עד אין שיעור כו' וזהו שקו האמצעי דתו' מכריח לקצה התחתון לעשות רבוי השלום בפשמ"ט בכלל כמו בת"ח שמרבים שלום בעולם שלמטה ושלימות של שלום זה יהי' במשיח שיהי' לשלום זה אין קץ כנ"ל והוא מה שאא"ס מתפשט למטה עד אין תכלית כו'). אבל מ"ש יאר הוי'

ויפרוץ האיש מאד: ויצא ל, מג.

שבכרה . . דרפ"ח כו': ניתוסף מכת"י ב.

שכל אשר עושה ה' מצליח בידו: וישב לט, ג.

הנני נותן לו את בריתי שלום: פינחס כה, יב.

דשלום שמו: מס' דרך ארץ זוטא — פרק השלום. ועוד.

בשלום ובמישור הלך אתי: מלאכי ב, ו.

מה שמו . . מה שם בנו: משלי ל, ד. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' טו. קצו. רפו. ושי"ג.

ברכת: בכת"י ב: בחי'.

פניו אליך הוא למעלה מברכה דיברכך ה' כו' והוא ברכת ה' היא תעשיר שיהי' בעוה"ב שנק' עדן עין לא ראתה אפי' עין השכל הנעלם דח"ס דמשיח כנ"ל דאפי' אור צח כו', והוא בחי' ששועים דתוה"ק שהיא ח"ע הכלולה בעצמות אא"ס ממש כנ"ל שאין זה מלוכש במעשה ועבודת הבירורים דרפ"ח כלל כו' כמו שהי' במ"ת בהאר"ת פנים העליונים כו' וע"כ עכ"ד פרח נשמתן שנכלל האור במאור כנ"ל והוא לפי שגם בחי' עונג העליון דתוה"ק באה במורגש בבחי' יש לנשמה בעוה"ב והוא שכר המצוה בעוה"ב ע"י משה עבד הוי' כמ"ש יבוא טוב כו' כנ"ל באריכות, הנה ע"ז ג"כ א' וישם לך שלום שזהו כענין הנ"ל בקו האמצעי דתו' שבא בהתכללות באו"כ בחכ' ומדות דבחי' אדם חיצוני ופנימי דמשיח אך שהוא מתפשט ברבוי התחלקות למטה עד אין תכלית כו', וכמו"כ בחי' שלום כזה הוא בפנימי' עדן דעוה"ב בשכר המצות שהוא בחי' עונג העליון לבלתי בא בהתלבשות גם בטעמי המצות שנק' טעם כמוס לרצה"ע אלא הוא עצמות הרצה"פ ותעה"פ כו', ועכ"ז הרי כלול שם מכל פרטי התחלקות הרצה"ע שבכל מצוה ומצוה כפרט שבא בצירוף אדם בפנימי' המוחין ומדות חיצוני' במ"ע ברמ"ח אברים כו' ששם הוא בחי' מקור כללי לכל פרטי עונג ורצון הבא בכל טעמי המצות בחכ' ומדות דתו' האדם דמשיח כו' מאחר שגם התוה"ק שהי' אצלו ששועים נק' בשם תו' וחכ' וגם על זה אמר חכמת אדם תאיר פניו כנ"ל רק שהוא בבחי' מקור לכל הפרטים של כל העונג שבכל מצוה כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגים, וכמו נגינות וטעמים שבתו' וכה"ג גם למטה בענין שמחה ש"מ שאינו רק ממה שא' ונעשה רצונו לנח"ר שהוא בעצמו התעה"פ הכולל כל פרטי התענוגים ורצון שבכל מה שגזר ואמר בתו"מ למה י'י' שכר המצות בעוה"ב כמו שמבואר למעלה שתוה"ק מאור כללי לכל מיני אור דחכ' כו' אבל בכלל של הפרט יש מכל פרטי ההתחלקות ואמנם כלולים שם בתכלית להיותן למעלה עדיין מהגבלת הרצון ותענוג בחכ' גם בח"ס להיותו בא בגלוי גם בבחי' סוד דחכ' כנ"ל וע"כ הוא למעלה מהתלבשות בעה"ד לתקן דבר ברפ"ח כו' מפני שהוא למעלה מבחי' התוהו והתיקון כו'. ועכ"ז הרי א' יאר ה' פניו דגם בחי' הפני' העצמו' הללו דאור רצה"ע דעצמו' נק' בשם

בעוה"ב שנק' עדן עין לא ראתה: ראה ברכות לד, ב.

כנ"ל דאפי' אור צח כו': לעיל פסקא: והנה בחי' הארת פנים.

בחי' ששועים דתוה"ק שהיא ח"ע הכלולה: בכת"י ב: בחי' השורש דתורה הקדומה שא' ואהי' אצלו ששועים כו' בבחי' תענוג הפשוט דעצמות הששועים שמא' בתוה"ק שהיא חכמתו העצמי' הכלולה.

עכ"ד פרח נשמתן: ראה שבת פת, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ג. ושי"נ.

העליון: בכת"י ב: הנעלם.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ת, א.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

שא' ונעשה רצונו: ראה ספרי ורשי' פינחס כה, ה.

למה: בכת"י ב: שמזה דוקא.

הארט פנים עכ"פ שכלול הוא מכמה גוונים שונים כמו הארת פנים שמצד החכ' שבמוחין כמו שבאור פניך נתת לנו כו' רק שזהו הארת פנים העצמי' שבתענוג הכללי שבהעלם העצמי' שמשם מקור להאיר הפנים שבמוחין כו', וז"ש במשה כליל תפארת בראשו נתת לו כו' כמ"ש במ"א (וראי' לזה ממה שמתחלק גם בחי' השעשועים העצמיים שבתו' לכאז"א כשלומד וקורא כמ"ש אני תורתך שעשעתי כו' וגם בגעה"ע כל נשמה ונשמה אתא לאשתעשע בתו' שלמד כו' שז"ש ה' צילך כו' כמו במ"ת שהאיר הארת פנים העצמי' דתוה"ק ע"כ עכ"ד פרחו נשמתן כו' שנכלל האור במאור כנ"ל והוא לפי שגם בחי' עונג העליון דתוה"ק באה במורגש בבחי' יש לנשמה בעוה"ב לכאז"א כשלומד וקורא כמו ת' עלמין דכיסופין ושי' עולמות לכל צדיק כו' וכסעודת לוייתן כו' וד"ל כנ"ל).

וזהו וישם לך שלום בכנסיי' שלמעלה בכלל שהוא בחי' רבוי ההתכללות באור דתעה"ע בתוה"ק גם בעדן דעוה"ב בשכר המצות רק שזהו בחי' השלום העליון שמבריח לקצה העליון עד אין שיעור למעלה מצד שהתוה"ק כלולה בשעשועים העצמי' שאין לו שיעור למעלה כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים יום וכת' משחקת לפניו כו' כנ"ל וד"ל. וז"ש או יחזיק במעווי מעווי הוא מקור העוץ דתו' שבאה בהתלבשות לברר לעה"ד כו' והוא עה"ח דתוה"ק שכלול מכל מיני התכללות דתורה הנק' עוץ (שהוא גבו' דעי' בחי' כו') יעשה שלום לי בפשמ"ע שלום יעשה לי בפשמ"ט כמו הת"ח שמרבים שלום בעולם בתו' הנגלה שבאה בבחי' התיקון וכל מי שקורא ושונה יאיר הוי' פניו העצמי' בכל דבור דד"ת כמו במ"ת כנ"ל וד"ל. וזהו שרמזו במ"ש ארבעה נכנסו לפרד"ס שהוא בחי' פנימי' וסודות התו' שיתגלה למשיח ורק ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום שהוא שלום העליון ושלום התחתון הנ"ל להיותו בבחי' קו האמצעי כנ"ל שהוא בבחי' קו המדה דתו' שכולל כל קומת אדם הפנימי דמשיח שמחבר עליון בתחתון בשוה כי זהו עיקר בחי' בריח התיכון דשלום וע"כ לא נטה ימין ושמאל משרש התוה"ק למעלה כו' וז"ש נכנס בשלום ויצא בשלום משא"כ חביריו כו' וד"ל.

במשה כליל תפארת . . . כמ"ש במ"א: ראה גם סה"מ תקס"ח ע' תקסו וע' תקע.

אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.

ה' צלך: תהלים קכא, ה.

ת' עלמין דכיסופין ושי' עולמות: זח"א קכג, ב וזח"ג קכח, ב, רפח, א. סוף עוקצין.

בכני' שלמעלה: בכת"י ב: בפשמ"ע.

ואהי' אצלו אמון: משלי ל, לא.

או יחזיק במעווי: ישעי' כו, ה.

התיקון וכל: בכת"י ב: התיקון דתורת האדם לתקן ולברר לרפיח כו' לפי שבריח הזה שנק' שלום מבריח

מקצה העליון דתוה"ק עד קצה התחתון בכל.

ארבעה נכנסו לפרד"ס: חגיגה יד, ב [וירושלמי שם פ"ב ה"א, שהשיר פ"א, כח. זח"א כו, ב. זח"ב רנד, ב].

וראה תרי"א כה, ב. ובכ"מ.

והנה באמת מ"ש וישם לך שלום קאי אדסמיד ל"י ממש והוא על מ"ש ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום כו' וגם שלום ישים כשישא ה' פניו דוקא דאית בכח הזה לשום לך שלום זה העליון והתחתון הנ"ל כמ"ש וישם לך שלום כו' זהו בא ממדריגה הגבוה יותר מב' המדריגות הנ"ל דיברכך ויאר ה' פניו כו' והוא כשישא ה' פניו בחי' פנים העליון דאור תוה"ק למעלה מעלה מבחי' שעשועי המלך מצד עצמו ממש כנ"ל וד"ל.

וביאור הענין הנה תחלה י"ל קצת ענין הסיבה הב' בבחי' השלום הנ"ל שלא מצד מה שנמצא בכ"א מהיפוכו שזהו הגורם בבחי' רבוי ההתכללות דבחי' התיקון כו' כי מטעם זה הרי כאשר בא כא"א פשוט בלתי מורכב וממוזג מהיפוכו כאש ומים כמו שהן בעצם מהותן ממש א"א שיתכללו יחד לעולם אבל יש בחי' השלום העליון יותר מזה שעושה התכללות גם כין ב' הפכים הפשוטים והעצמי' שאין בהם הרכבה כלל בא' מזולתו כאש ומים ממש כמ"ש עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל שר של מים ושר של אש כמו שהן בבחי' חו"ג בעצם מהותן ממש ואין מכבין זא"ז כלל מפני שמתכללים יחד כמו שהם בעצם מהותן וזהו דבר פלא גדול איך אפשר שיוכללו ב' הפכים בעצם כא' ממש א"ל שהן מתבטלים לגמרי מכל עיקר מציאותם ומהותם עד שאינם נחשבים במציאות אש ומים כלל וכלל ע"כ יתכללו יחד כו' והוא מפני שנמשך והאיר עליהם מאור העליון האלקי מבחי' המל' שגבוה מאד נעלה מכל עיקר ומקור התהוות מציאות המלאכים ע"כ יבואו בהתכללות יחד בתכלית כי נתבטלו לגבי האור העליון הזה מכל עיקר ומהות מציאות שלהם לגמרי מכל וכל כמו עד"מ ממה שאנו רואים בשרי המלוכה למטה דגם ב' שרים גדולים מנגדים זע"ז בתכלית וכ"א הוא יש גדול בפ"ע וכאשר יבואו יחד לפני המלך המרומם שמובדל ומרומם בערך נבדל מכל עיקר גדולתם אזי יתבטלו שניהם לגמרי מכל וכל לגמרי עד שלא ירגישו א"ע בשום דבר יש כו' ואז יתחברו ויתכללו יחד בתכלית השלום לאחדים יחדיו וישכנו כאלו לא יש בהם שום פירוד כלל וכלל כו' וכמו"כ אנו רואים בב' תלמידים היפוכים בתכלית זה שכלו מטה כלפי חסד וזה שכלו מטה כלפי דין כאשר יבואו יחד לפני רבם שנעלה בערך כח חכמתו עליהם בהפלגות הערך אזי יתבטלו שניהם ואינם ב' הפכים כלל ויחדיו יקבלו כא' מאור חכמת רבם בלי שום התחלקות ופירוד כלל וד"ל. וכ"ז מצד הביטול מעיקר מהותם לגבי אור הנעלה ונבדל מערכם לגמרי שבטילים שם ממציותם לגמרי, וכך יובן בסבת החבור והתכללות דעליון ותחתון שהוא בשוה ממש כמו ביטול דשר הגדול עם בטול דעבד הפחות בשוה ממש בהגיע אור פני מלך עליהם לפי שנבדל גדולתו בערך משניהם בשוה כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ שבחי' התכללות דב' הפכי' עליון ותחתון

הוא מצד האור העליון מהם לגמרי הוא יותר עליון מבחי' ההתכללות שבא מצד בחי' התיקון דאדם שזהו רק מפני שמתחלקים כאו"א עד שיכול להתחבר בהיפוכו או לחבר עליון בתחתון מבלי שימצא ראש וסוף דראש מקבל מרגל שא"ז חבור והתכללו' אמיתי בעצם מהותן שהן נבדלים ונפרדים טרם שמתחלקים כנ"ל, אבל בחי' ההתכללות שבא מצד הביטול העצום לגבי אור העליון מכולם ה"ז התכללות אמיתי בעצם מהותן עד שלא ימצא במציאות ומהות כלל ע"כ יוכלו ב' הופכים בעצם עליון ותחתון מבלי שימצא רו"ס כלל מפני שאין כאן רו"ס כלל ולא מצד שהראש מקבל מסוף שיש עכ"פ מציאות רו"ס וכן בב' הופכים דחו"ג כנ"ל וד"ל.

וכמו"כ יובן בבחי' ההתכללות דמלאכים במרכבה דפני אר"י כו' דכלילין זביז כו' כמ"ש וקרא זאיז שיש ב' מיני התכללות א' מצד בחי' התיקון דאדם כנ"ל כמ"ש ודמות פניהם פני אדם כו', והב' מצד הביטול מעיקר מציאותם לגמרי לגבי בחי' האור האלקי דבחי' מל' כנ"ל בעושה השלום במרומיו כו' שזה התכללות אמיתי יותר וכנ"ל וראי' לזה ממ"ש והחיות נושאת את הכסא וגם מנושאות וכמ"ש ארון נושאו נשא שזהו רק מצד בחי' הביטול והתכללות בעצמות אור המל' עד שאינם במציאות כלל ע"כ מנושאות ונושאו נושא כו' משא"כ בהתכללות שמצד ההרכבה בכ"א מהיפוכו לא ה"י מזה רק ענין השיתוף וחבור יחד לשאת את הכסא ולא שיהיו הם מנושאת כו' דאיז רק מצד בחי' הביטול במציאות לגמרי כאור האלקי המרום ונבדל בערך לגמרי מכל עיקר מהותם כנ"ל וד"ל. והנה עדיז ממש יובן גם בבחי' ההתכללות דע"ס דאצי' דב' הקוין דימין ושמאל בכלל ובפרט דהיינו לאכללא שמאלא בימינא כו' ע"י הקו"ח שנק' קו האמצעי בכלל כנ"ל שיש בזה ג"כ התכללות הב' הנ"ל שלא מצד בחי' התיקון דשם מ"ה דאדם הנ"ל אלא מצד הארת אור דעצמות א"ס שבקו"ח ששרשו לפני הצמצום הראשון כמבואר במ"א בענין ו' דוהנורא שמתבטלים שם מציאותם ומהותם דע"ס כמאמר ע"ס בלי מה בלי מהות כלל וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן ע"ס כו' וכמו שמסיים ולא מכל אינון מדות כלל לפי שעצמו' או"א"ס מובדל ומרומם מהיות מקור לשכל ורצון ומדות כו' ע"כ יוכלו ב' הפכים דחו"ג לאכללא שמאלא בימינא כו' שיאיר אור החסד בכלי הגבו' ואור הגבו' בכלי החסד כו' וכה"ג וגם מבלי שימצא רו"ס כלל מעלה

דכלילין זביז . . . וקרא זאיז: זחיב קעא, א. ישעי' ו, ג.

ודמות פניהם פני אדם: יחזקאל א, י.

והחיות נושאות . . . מנושאות: ראה בחי' תרומה כה, י (ד"ה, וע"ד הקבלה' ואילך) בשם פדרי"א. וראה

פדרי"א ספ"ד. שמורי ספכ"ג. במדב"ר ספ"ד.

ארון נושאיו נשא: סוטה לה, א.

כמבואר במ"א בענין ו' דוהנורא: ראה לקרית ואתחנן ח, א. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' נח. וש"נ.

ע"ס בלי מה . . . אנת הוא חד ולא בחושבן: ס"י פ"א מ"ב ואילך. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליה.

ומטה שוין ממש מבלי שימצא רו"ס כלל כמשל הנ"ל בענין עושה השלום במרומיו כו' שהוא בחי' התכללות אמיתי בעצם מציאות האורות דע"ס שהוא בחי' הכתר דכל ספי' וכמ"ש טרף אש ומים ובללן יחד כו' מטעם הנ"ל וד"ל. ובהתכללות הזאת הוא גי' ע"י בחי' שם מ"ה, אך זהו מבחי' מ"ה העליון דבחי' אין האמיתי שלמעלה מבחי' אין דחכ' דאדם דתיקון כו' שאין בחי' מה דאדם רק בדומה למ"ה זה אדמה לעליון שלימותא דכולא וכמ"ש במ"א בענין מי שם פה לאדם דתיקון כו' וד"ל. והנה בדוגמא זו הי' בחי' התכללות אמיתי הזאת גם במ"ת דכתי' ויחן ישראל כו' כאיש א' אעפ"י שהיו ס"ר דיעות ביי"ב שבטים מחולקים כ"א במדריגתו דגם שהי' סבת ההתכללות גם מצד בחי' התיקון דשם מ"ה דאדם בציור קומה שכלול כ"א מזולתו מראש בסוף כנ"ל אבל ההתכללות האמיתי הי' בהם מצד בחי' הביטול במציאות שלהם מכל וכל עד שעכ"ד פרחה נשמתן כו' שזה הי' בחי' התכללות עצמו' אא"ס ממש בדבור דאנוכי מי שאנוכי כו' סדכ"ס דלית מחתבי"כ שלמעלה מעלה מע"ס הכלול מבחי' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא כו' וכע"ס בלי מה כנ"ל וד"ל, ועד"ז ניתן להם התו' בבחי' מ"ה דתיקון דאדם כמ"ש זאת תורת האדם כו' כמו בחי' קו"ח שמודד כל או"כ בבחי' התיקון דע"ס דאדם דאצי' והוא עצמו בעצמו' אא"ס כנ"ל וד"ל.

וכמו"כ יובן גי' בטעם ענין השלום שת"ח מרבים שלום בעולם כתי' או יחזיק במעוזי כו' וכן יברך את עמו בשלום ע"י עוז דתו' שזהו לבד טעם ענין הריבוי של ההתכללות דאח"ד דתו' שהוא בחי' אדם דתיקון כנ"ל אלא הוא מצד בחי' הביטול במציאות לגמרי מכל וכל כאשר קורא ושונה בתורה שאינו רק בחי' כלי טפל ובטל בתכלית דבר ה' שמדבר בפיו כענין תען לשוני כו' כעונה אחר הקורא כו' שאינו או' דבר עצמו כלל רק שמדבר דבר ה' שנאמר בפיו כדבר ה' בפי הנביא שאין בו בחירה ורצון ושכל מצד עצמו וכענין ודברי אשר שמתו בפיו כו' שזהו כל עיקר מצות

טרף אש ומים: נסמן לעיל בדיה ויאמר לו יהונתן — ריש ס"ב.

במ"א בענין מי שם פה: שמות ד, יא. ראה תורא נב, ב. תורח שמות סו, א ואילך.

ויחן ישראל כו' כאיש אחד: יתרו יט, ב ופרש"י ומכילתא שם. וראה לקו"ש חכ"א ע' 100. ושי"נ ס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צט. ושי"נ.

שעכ"ד פרחה נשמתן: שבת פח, ב. לק"ט יתרו כ, ב. ובכ"מ.

דאנוכי מי שאנוכי: ראה לקרית להאר"זיל תולדות כו, יט. אבן עזרא שם. וח"א קסז, ב. וח"ג יא, א. לקרית

פ' פינחס פ, ב. פ' ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד.

סדכ"ס דלית מחתבי"כ: [=סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא בי' כלל]. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח

אליהו.

זאת תורת האדם: שמ"ב ז, יט. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רפח. ושי"נ.

שת"ח מרבים שלום . . . או יחזיק במעויו . . . יברך את עמו בשלום: סוף ברכות. ישעי' כו, ה. תהלים כט,

יא.

דאח"ד: בכתי' ב: דחכ' ומדות.

תען לשוני: תהלים קיט, קעב.

ת"ת ודברת בם שאינו רק לדבר מה שכבר נאמר בתו' והוא בעצם הביטול דבחי' שם מ"ה דאין דחכ' עד שאינו יש ודבר בפ"ע כלל וכלל אלא הוא כלי בפיו לדבר ה' שמדבר בו כו' (וזה הביטול דחכ' דתו' בבחי' יר"ע והוא למעלה מביטול דתפלה בקמ"ש באוי"ר להיות זה הביטול העצמי מגיע בביטול דמ"ה דח"ע דתוה"ק שכלולה בבחי' אין האמיתי כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו').

וזהו וכל בניך למודי ה' ע"כ ורב שלום בניך פי' למודי הוי' לשון נפעל שת"ח הן נלמדים משם הוי' דחכ' דתו' כי הן רק בחי' כלים מקבלים לדבר ה' זו הלכה ומשנה וכמ"ש המגיד להרב ב"י אני המשנה המדברת בפ"ך כמ"ש במ"א בענין משה ידבר בחי' מ"ה העצמי דמשה ידבר בדבר ה' והאלקים יעננו בקול כענין שכינה מדברת מתוך גרונו של משה שהוא תושבע"פ מל' קרינן לה כו' וד"ל. וע"כ ורב שלום בניך שזה הביטול בעצמו בתכלית שדבור שבתו' הוא בחי' השלום העליון שהוא בחי' הכח המחבר ומקשר לכל ההפכיים עליון ותחתון הנ"ל שזו בחי' התכללות האמיתי בעיקר המציאות לגבי עליון מכולם כו' כמ"ש עושה שלום במרומיו כו' וראי' לזה דב"ש אוסר ובי"ה מתירים ואלו ואלו דא"ח אעפ"י שהן ב' הפכים בתכלית כו' מצד הביטול וההתכללות דשניהם במקור אור התו' שכולל כל ההפכיים ששם אינם בחי' הפכים כלל והוא קו האמצעי דתו' שהוא קו המשקולת ששוקל במאזנים וראי' מענין מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים. טמא שר"מ או' על טהור טמא ומראה לו פנים כו' (אך אי"כ ה' יכול להתחלף מטמא לטהור ומטהור לטמא והכל אמת וכן מאיסור למותר כנ"ל בענין ההתכללות דשמאלא בימינא כמו שהוא למעלה באור החסד בכלי הגבו' כו' וכהתכללות חו"ג דמלאכים כו' כנ"ל. ובאמת עיקר התו' הוא בחכ' להבדיל בין טמא לטהור כו' ונק' חכ' ברורה עפ"י קו המדה שבמקור החכמה הקדומה כמ"ש מי מדד כו' גם זה אמת שאחר ההתכללו' בקו האמצעי כו' יבוא להתחלקות לימין ושמאל במדה קצובה להורות ולהבדיל בין טמא לטהור כו' עד שיש פנים לכאן ולכאן כענין אלו אוסרים ואלו מטמאין ולא יוכלו לומר להיפוך אלו מתירין ומטהרין כו' ועכ"ז או"א דא"ח ושניהם אמת וכמו במלאכים שמתבטלין

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

וכל בניך למודי ה': ישעי' נד, יג.

המגיד להרב ב"י אני המשנה: מגיד מישורים ר"פ ויקרא. ובכ"מ.

במ"א בענין משה ידבר: יתרו יט, יט. ראה תו"א סח, סעי"ב ואילך. תרי"ח שמות שפד, א ואילך.

שכינה מדברת מתוך גרונו: ראה חז"ג רלב, א. שו, ב. ובכ"מ.

תושבע"פ מל' קרינן לה: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ואלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב.

מ"ט פנים: ראה לעיל פיסקא: ובכ"ז יובן כמ"ש יש"א. וש"נ.

שר"מ אומר על טהור: ראה עירובין יג, ב.

מי מדד: ישעי' מ, יב. וראה פיסקא: וזהו שנק' ברית. וש"נ.

במציאות ומתכללי יחד ועכ"ז פני אר"י להימין דוקא כו' וכן למעלה בקו"ח שנק' קהמ"ד הרי הוא דבר מהיפוכו כ"א לפי שזה בא מכה הא"ס העצמי שכול יכול הוא להיות שכלול בו גם כח המגביל כל גבול ומדה אעפ"י שבעצמו הוא בחי' א"ס (וזהו ו' דוהנורא כמ"ש במ"א) וראי' ממ"ש השמים ושה"ש לא יכללוהו וצמצם שכינתו בהיכל ק"ק ועכשיו בד"א של הלכה שנתפס במדה וכמאמר איהו תפיס בכ"ע ולית מאן דתפיס ב"י ולכן הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו דבר והיפוכו כא' וכן המגביהי לשבת המשפילי לראות וכה"ג וכידוע וכך הוא בחכ' דתוה"ק שכלולה בעצמותו ית' דגם שנאמר בה ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים וכן רחבה מצותך מאד מ"מ בא במדה וגבול דוקא וכנ"ל במ"ת דאעפ"י שעכ"ד פרחה כו' בעצמו אא"ס דלמחתב"כ ושם ע"ס בלי מ"ה כו' עכ"ז נתנה להם התו' בבחי' הגבול ושיעור בציור אדם דתיקון ברמ"ח אברים לא יוסיף כו' בחי' אנכי זה עצמו וכנ"ל.

והנה בחי' השלום זה שא' ורב שלום בניך בת"ח שמרבים שלום מצד בחי' התכללות אמיתי בביטול המציאות בשעה שלומדים דבר ה' זו הלכה כנ"ל וכרבא דיתיב באימתא ופתח בשמעת' כו', הנה עיקר שלימות בשלום הזה שנק' בריח התיכון שמבריה כו' זה יהי' בימוהמ"ש דכתי' ב"י למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' (ומ"ש ורב שלום בוניך רבוי זה יש לו מספר אבל לשלום דמשיח אין קץ כלל), והענין הוא כמבואר למעלה בענין יברכך ה' כו' שהוא ברכת ה' תעשיר שהוא בחי' א"ס שיהי' בימוהמ"ש שמצד שאז יהי' שלימות הבירורים דרפ"ח כו' בתכלית התיקון דאדם מבחי' הפנימי דתו' כמ"ש ישכיל עבדי כו' וגבה מאד שכלי המחזיק ברכה זו במעשה בעבודת הבירורים הוא השלום שעושה רבוי התכללות מצד שם מ"ה דחכ' דתיקון שחכמתו עמדה לו כו', וכך הוא בבחי' השלום העליון שהוא בחי' הביטול במציאות דיר"ע כו' שזהו בחי' התכללות האמיתי לגבי האור דעצמיו א"ס שיהי' במשיח בתכלית השלימות כמ"ש בו והריחו ביראת ה' כו' ביראה הפנימי דמ"ה מאין ממש דלפ"ע בחי' הפנימי דח"ע כך הוא בחי' הביטול במציאות ביותר (וכמו שר גדול ביותר שיש בו הביטול הפנימי ביותר לפני

וזהו ו' דוהנורא כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת ואתחנן ת, א. א. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' נת. וש"נ.
 השמים ושה"ש לא יכללוהו: מליא ת, כו.
 בד"א של הלכה: ראה ברכות ת, א.
 איהו תפיס בכ"ע . . . הוא מקומו ש"ע: זחיג רכה, א. כ"ד פס"ח, ט.
 המגביהי לשבת: תהלים קיג, ה"ו.
 ארוכה מארץ מדה . . . רחבה מצותך מאד: איוב יא, ט. תהלים קיט, צו.
 וכרבא דיתיב באימתא: פסחים ק"ו, א. גירסת ר"ח (וכן הובא בתניא פ"ו. ולפנינו בגמרא: רכה).
 למרבה המשרה: ישעי' ט, ו.
 ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
 והריחו ביראת ה': ישעי' יא, ג.

המלך כו') לפי שיהי' או התגלות אא"ס בפנימי' דחכ' ששם החכ' הוא בבחי' אין ממש כידוע דשרש מלכא דמשיח הוא בבחי' מל' דא"ס שנק' נורא וזהו ו' דוהנורא שהוא גלוי דמל' דא"ס בקו"ח שמחמת זה יהי' בחי' הביטול במציאות בע"ס לאכללא כו' כנ"ל כמו שיהי' אז דוקא פחד הוי' על כל הברואים גם למטה כמ"ש ושמך נורא על כל כו' עד שלא יריעו כו' וגר זאב עם כבש כו' מפני שבחי' מל' דא"ס יבוא בגלוי עד למטה במל' דמל' דעשי' כו' ע"כ ונהרו אליו כל הגוים כו' ולכך א' במשיח למרבה המשרה בבחי' מל' דא"ס שנק' מלך מלכים כו' ע"כ ולשלום אין קץ שהוא הכח המחבר כל ההפכיים ועליון ותחתון ממש בשוה מצד עוצם פנימי' הביטול וההתכללות לגבי אור פ' מלך המלכים כו' וכמו שת"ח מרבים שלום למטה ביר"ת ביטול היש לבד בפשמ"ט כך יהי' שלום העליון דמשיח בבחי' הקצה העליון מעצמו' א"ס שבבחי' ח"ע ומשם יומשך עד קצה התחתון שגם למטה ממש יהי' זה הביטול במציאות דיר"ע כמו ושמך נורא על כל כו' כנ"ל דהא בהא תליא דמשום שמבר"ח קצה העליון שוה ומשוה למטה בקצה התחתון כמו שהוא למעלה עדי' גלוי ח"ס בחכ' דמל' דעשי' כמו בח"ע דחכ' דא"א ועי' וא"ק כו', וז"ש במשיח או יחזיק במעו"ז דהיינו הפנימי' התו' דאדם היותר פנימי יעשה שלום לי ממש לחבר עליון בתחתון להיות מבר"ח מכתר למל' בסוף העשי' ממש בשוה ויהי' ב' השלומות בפשמ"ע ובפשמ"ט שוין ממש בבחי' הביטול הפנימי דיר"ע באין הפרש כלל וז"ש ב"פ ל"י ממש בשלום בפשמ"ע כמ"ש יעשה שלום לי וכן שלום יעשה לי ממש בפשמ"ט וד"ל. (משא"כ עכשיו בת"ח שלומדים בבי"ע. אשר עדיין אינו בשלימות הפנימי' דח"ע ביר"ע הפנימי' כמשיח אעפ"י שרוב שלום בניך שמרכיב שלום בעולם דהיינו ביטול האמיתי הנ"ל בכל עו"ע אבל אינו מבר"ח מכתר למל' בשוה ממש כנ"ל לפי שהתו' דעה"ח מלוכש בעה"ז טו"ר עדיין עד שגם העוסקים בפנימי' וסודות התו' בג"ע וכרשב"י וכל התנאים ואמוראים אין הביטול דיר"ע בתכלית כמשיח רק במי שתו"א בשלימות הברורים שנאמר בו ישכיל כו' וגבה מאד כנ"ל, וז"ש דאפי' אור צח אור מצוחצח שזהו פנימי' התו' דח"ע דמשיח שכל רז כו' ונק' פלא יועץ וחכם חרשים כו' אוכם הוא לגבי עה"ע בבחי' הביטול הפנימי' ביותר מטעם הנ"ל, דהחכ' הפנימי' הוא בבחי' אין יותר לגבי עה"ע שנק' נורא) (ואעפ"י שנאמר בו וגבה מאד הוא בתכלית הביטול במציאות דוקא להיותו בבחי' אדם פנימי דבחי' מ"ה ממש שהוא

ושמך נורא: נוסח, ובכך תן פחדך — בתפילת ר"ה ויוהכ"פ.

ונהרו אליו כל הגוים: ישע"י ב, ב.

עד גלוי ח"ס: בכת"י ב: עד שיהי' גלוי א"ס.

או יחזיק במעו"ז: . . בפשמ"ע ובפשמ"ט: ישע"י כו, ה. סנהדרין צט, ב.

בבי"ע: בכת"י ב: ביר"ע.

דאפי' אור צח מצוחצח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, ב). וראה לעיל טוף פיסקא: והנה בחי' הארת פנים. ושי"נ. פלא יועץ וחכם חרשים: ישע"י ט, ה, ג, ג. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ-ויקרא ח"א ס"ע מז ואילך. ע' רנה.

ובכ"מ.

מרכבה למל' דאצי' ואדם אדם דוד משיח שיהי' שלימות דאדה"ר שבמשיח
 כמו שאדה"ר קבל עליו עומ"ש שלימה בחי' מל' דא"ס ביום שנברא בע"ש
 שא' ה' מלך גיאות כו' כמ"ש במ"א).

והנה ברכה זו דוישם לך שלום קאי גם על מ"ש יאר ה' פניו אליך שזהו
 בעוה"ב שיאיר ה' מבחי' פנימי' ועצמו' דשעשועים העליונים בתוה"ק
 שכלולה בעצמו' ממש כנ"ל שנק' עדן בבחי' עונג העליון. הפשוט שבמצמותו
 ממש שלמעלה גם מבחי' הח"ע דמשיח בפנימי' וסודות טעמי המצות כו'
 כנ"ל באריכות שאז יהי' בחי' השלום היותר עליון מימוהמ"ש מפני שהוא
 בבחי' כתר ומקיף דתעה"פ שז"ש צאינה וראינה כו' במלך שלמה כו' במלך
 שהשלום שלו בעטרה כו' ביום חתונתו זו מ"ת ע"י משה וביום שמחת לבו
 בעוה"ב כו', והענין הוא דגם בחי' הביטול במציאות האמיתי כמו בהתכללות
 ע"ס דאצי' במקורם לגבי בחי' ביטול היש לאין כמאמר אור צח כו' אוכם
 הוא לגבי עה"ע כו' וכך הוא מעין זה גם בת"ח שעוסקים ביראה כו' (כמו
 רבא דיתבי באימתא ופתח) דקעומ"ש בביטול העצמי כו' דאם אין יראה אין
 חכ' כו' (וכמ"ש אז ראה ויספרה בפנימי' דחו"ב דא"א וגם חקרה במדות
 ודבור ויאמר לאדם שהוא שלימות הפנימי' כמשיח הנ"ל הן יראת ה' בביטול
 הפנימי הוא ח"ע שמאין תמצא ממש כנ"ל) אבל הנה א' דיראה לגבי משה
 מלתא זוטרתא היא אפי' יר"ע דביטול דמה דח"ע הנ"ל לפי שהוא בבחי'
 התעה"פ דעזן עצמו ומקור כל עונג הבא בחכ' דתו' של מעלה גם מבחי' אין
 דחכ' שנק' טעם כמוס לרצה"ע כנ"ל ע"כ ידעו ה' פא"פ כו' ודבר עמו כאשר
 ידבר איש אל רעהו בלי ביטול ויראה כלל כנ"ל וזהו מה שיהי' שכל
 הנשמות כעזן דעוה"ב שיבוא בבחי' עונג הפשוט הנעלם בעצמות להיות
 בבחי' יש מורגש כנ"ל בענין ת' עלמין דכסופא כו' כמ"ש להנחיל אוהבי יש
 ממש כנ"ל, אך לפי"ז איך יכול להיות בחי' השלום הנ"ל שהוא בחי' הביטול
 במציאות דוקא מכל וכל ולזאת הוא כח המחבר ב' הפכים עליון בתחתון כו',
 והענין הוא דבאמת זה העונג העצמי המורגש שבא מהעלם התעה"פ
 (שלמעלה מבחי' האין דח"ע כנ"ל) אעפ"י שבא בבחי' יש מורגש יש בו בחי'
 הביטול במציאות בעצם הרבה יותר מביטול דיר"ע דמה דח"ע כי אינו בבחי'
 יש נפרד כלל אדרבה בתכלית הביטול והתכללות בעצם בעצמות אא"ס ממש

ואדם אדם דוד משיח: נסמן לעיל פיסקא: וזהו לשלום אין קץ.

שאדה"ר . . . ה' מלך: תהלים צג, א. פדריא פי"א.

העליון: בכתי' ב: הנעלם.

צאינה וראינה . . . ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

רבא דיתבי באימתא: נסמן לעיל פיסקא: והנה בחי' השלום.

דאם אין יראה אין חכ': אבות פיג מ"ז.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כז.

דיראה לגבי משה מלתא זוטרתא היא: ברכות לג, ב.

כנ"ל בענין ת' עלמין דכסופא: לעיל פיסקא: ואח"ז א' ישא. ופיסקא: אך הנה כ"ז.

(כתענוג העצמי דתוה"ק שכלולה בעצמות השעשועים ממש) עד גם כמו שהוא בבחי' עונג מורגש ליש אינו במציאות יש ודבר כלל וכלל ולא כמו ביטול דיר'ע גם הפנימי' ביותר דיש מי שבטל עכ"פ והיינו כמו עבד הנאמן ביותר שאינו תופס מקום כלל כי נחשב כעצמי' המלך ממש כי בכל ביתו נאמן הוא ונחשב כמוהו ממש משא"כ השר הגדול שביטולו באימה יתירה להיותו בבחי' יש ונעשה אין וכמו אחים וריעים האהובים כנפשם ממש שגם שכ"א יש בפ"ע ממש אינם נפרדים כלל שכאי"א ממש נחשבים אף גם כהיותם נפרדים כו', וכך יובן במשה עבד ה' שבכל ביתו דתוה"ק נאמן הוא שדבר עמו כאשר ידבר איש אל ריעהו ממש בלי ביטול כלל והוא לפי שגם בהיותו עומד בגופו לא נחשב לדבר מ"ה בפ"ע כלל וכך א' ולא קם נביא עוד כמשה אשר ידעו ה' פא"פ ולכך ה' משה יכול לומר ונתתי מטר כו' וכה"ג וד"ל. וכוה יהי' לנשמתו בעוה"ב שיתענג על הוי' בעונג מורגש ביש גמור והם בלתי נפרדים כלל מעצמות אא"ס ב"ה, ודוגמא כזו יש גם עכשיו בת"ה שעוסקים בתו' לשמה לשם התו' להמשיך משעשועים העצמי' כמו בעונג דחכ' דתוה"ק שהיתה אצלו שעשועים הרי מאיר אור התע"פ בעצמו' א"ס בכל דבור דד"ת כשיושב ושונה כנגדו וכמו במ"ת שבאור פניך נתת לנו כו' א"כ ה"ז בחי' ביטול העצמו' בעצמות השעשועים כאלו אינו דבר ויש בפ"ע כלל וכלל גם בהיותו קורא ושונה בדבור ביש מורגש הרי אינו בחי' יש כלל מצד התכללות אמיתי בדבר ה' ששונה כנגדו כו' וז"ש ודברי אשר שמתו כו' כענין משה ידבר כו' וכמו ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו כו' ולא ה' בו ביטול היש לאין כלל רק כאשר ידבר איש אל רעהו כו' ה' מדבר כו' וע"כ א' למען אחי וריעי אדברה נא שלום בך פי' אחי וריעי הן ישראל כאשר עוסקים בתו' לשמה והתכללות בתע"פ שזהו כאחים וריעים האהובים כנפשו ויושבים ומתענגים זע"ז כך ה' יושב ושונה כנגדו אותו דבר ה' שמדבר שזהו כשני בנ"א יושבים בהיכל א' דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה ומקיף א' לשניהם כמ"ש במ"א ע"פ מי יתנך כאח לי כו' ואז ממילא אדבר שלום בך שישים בחי' השלום בך בהתכללות הע"ס באו"כ בעליונים ותחתונים בפשמ"ע ובפשמ"ט כו' לפי שנק' מלך שהשלום שלו ולזה א' וישם לך שלום והוא השלום שת"ח מרבים בעסקם בתו' שמאיר ממדריגות משה

כעצמי' בכת"ב: מעצמות.

שבכל ביתו . . . נאמן הוא: בעלותך יב, ז.

ולא קם עוד נביא כמשה: ברכה לד, י.

ונחתי מטר: עקב יא, יד.

ודברי אשר שמתו: ישעי' נט, כא.

משה ידבר . . . מתוך גרונו: נסמן לעיל פסקא: והו וכל בניך.

למען אחי וריעי . . . דאורייתא היכלא עלאה . . . במ"א ע"פ מי יתנך: תהלים קכב, ח. זחי"ב ר, א. שה"ש ח.

א. וראה סידור עו, ד ואילך [ובארוכה באמ"ב שער הקיש פמ"ג]. תריח שמות שמה, א. תרי"א עט, ג. ד"ה מי

יתנך בטה"מ תקס"ה ח"א ע' תפו ואילך.

מלך שהשלום שלו: ראה שבויעות לה, ב. שהשיר פ"א, יא. פי"ג, כ. ועוד.

בכל דבור כמ"ש משה ידבר כו' דאתפשטותא דמשה בכל תלמיד שקורא ושונה כו' כענין משה שפיר קאמרת כו' ולפי"ז הוא למעלה משלום דתו' דח"ע דמשיח גם בבחי' היר"ע בת"ח שלומדים ביראה כו' שגם מי שבטל מיש לאין שאינו רק בבחי' אין דחכ' דאיכם הוא לגבי עה"ע ולא כעה"ע עצמו ודל.

ונמצא מוכן מכ"ז שיש ב' אופנים בבחי' הביטול והתכללות בעסק התו' לשמה שע"ז א' ת"ח מרבים שלום כו' כ"א מצד בחי' היראה הפנימי' אם אין יראה אין חכ' כמו שמדבר דבר מלך באימה כו' וכן הי' במ"ת שקבלו באימה וביראה וברתת כו' כמ"ש מה להלן באימה כו' וז"ש וכל בניך למודי הוי' ביר"ע אז ורב שלום כו' שמחברים מקצה העליון לקצה התחתון להיות גלוי אא"ס למטה בבחי' ביטול ואימה דמלכות שמים כמו שהוא למעלה מלך יחיד כו' כמו שיהי' לעת"ל בימוהמ"ש כנ"ל אעפ"י שאין ערך לעולם הפירוד לגבי עצמות אא"ס אח"פ כו' מ"מ יוכל להיות ע"י הלמוד דתו' כזה בהיות המשכו' דבר ה' זו הלכה בתושבע"פ בחי' ביטול ואימה דמלכות שמים הפנימי לחבר ולקשר אא"ס גם בעולמות הנפרדים מפני שהשלום הזה הוא בריח התיכון שמבריח מקצה העליון שבכתר עד מל' דמל' בסוף רגלי עולם העשי' ענין ב' השלומות בפשמ"ע ובפשמ"ט כו' (ודוקא בביטול ביר"ע בד"ת ולא בקבלת מ"ש שלימה בתפלה וכה"ג לפי שדבר ה' שבתו' הוא דבר מלך שלטון שבפנימי' ומקור לבחי' המל' להיות מלך כמ"ש ה' מלך גיאות לבש לפי שלבש ה' עוז דתו' כמ"ש בי מלכים ימלוכו וראי' ממע"ב דכל מאמר נתקיים רק ע"י דבר מלך דתו' כמו שגזר אומר יהי אור ויהי אור וכה"ג וזהו י"פ דמלכיות כידוע).

והאופן הב' הוא בחי' הביטול והתכללות למעלה מן היראה דח"ע והוא מצד בחי' עצמות התעה"פ ורצה"פ שמאיר בכל דבר ה' זו הלכה כשיושב ושונה וה' יושב ושונה כנגדו ממש כו' והוא כאשר אינו אלא בחי' כלי לדבר ה' בבחי' ביטול עצמי ופשוט עד שאינו נחשב למהות ודבר בפ"ע כלל לומר בו ענין היראה וביטול היש לאין כו' רק דבר ה' מדבר כו' כמ"ש ואשים דברי בפ"ך כו' וכן תען לשוני אמרתך כו' שנחשב דבורו כמו עצמו דבר ה' ממש שא"ז דבר בפ"ע כלל רק הוא כלי טפל ומשמש שבו ידבר ה' (כמלאכים שאינם רק כלי לאור האלקי ע"כ יכול לומר [עתה] ידעתי ולא

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ק. לקו"ש ח"ז ע' 255.

כ"א: בכתי"י ב': כל אחד. ובכתי"י ג' ליתא.

מה להלן באימה: ברכות כב, א.

ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.

וזהו י"פ דמלכיות כידוע: ראה לעיל ד"ה והי' מספר בניי — סוף ס"ד. ושי"נ.

ואשים דברי . . . תען לשוני: ישע"י נא, טז. תהלים קיט, קעב.

עתה . . . לומר: ניתוסף מכת"י ב.

חשכת ממני כו' כך הי' בדבר ה' בפי משה ששכינה מדברת מתוך גרונו וכמו אני המשנה המדברת כו') ע"כ יכול לומר ונתתי מטר כו' כאלו הוא הנותן כו' לפי שנק' עבד הוי' כו' בכל ביתי כו' כנ"ל שנחשב למהו"ע המלך כו' כעבד המלך שאו' דבר המלך שאינו אלא שליח כו' ע"כ נק' ת"ח מלכים כמ"ש מאן מלכי רבנן כמלך עצמו שגזור וכן יקום וכן א' מתניתא מלכתא כו' שנק' אחים וריעים מטעם זה כנ"ל וד"ל.

וע"ז אמר וכל בניך למודי הוי' שהן בחי' כלים לכד שע"י יאיר אור שם הוי' בתו' ע"כ ורב שלום בניך שע"י נמשך כח המחבר והמקשר עליון בתחתון יותר מבחי' השלום שע"י ביטול דיראה דמל' הנ"ל והוא שיאיר אור דעצמות א"ס כמו שהוא למעלה בבחי' התענוג ורצה"פ בעצמות ממש שלמעלה הרבה מתענוג ורצון דבחי' המל' דא"ס כמ"ש לך הוי' הממלכה כו' שמאיר באור דתוה"ק להיות גלוי זה עד למטה מטה גם בסוף העשי' כמו שהי' במ"ת שבא"פ ממש נתת לנו בעוה"ז השפל כו' וכך מאיר לכל מי ששונה וקורא כו' שז"ש יאר ה' פניו אליך כמו שיהי' בעוה"ב בשכר המצות שבחי' עונג העליון בעצמו יבוא במורגש לנשמות והן רק בחי' כלי לקבל בתוכם לבד כמ"ש להנחיל אוהבי יש בדבר ה' עכשיו במדבר דתו' כו' וד"ל.

וז"ש וישם לך שלום דקאי על מ"ש יאר ה' פניו כו' שזהו בא ונמשך מעצמו א"ס שמשתעשע בתוה"ק שנק' מלך שהשלום שלו כו' והוא מ"ש או יחזיק במעוזו בחי' מעוז דתו' הוא בחי' מאור דתו' שלמעלה מבחי' אור צח דפנימי' התו' כו', דמשיח כו' יעשה שלום בפמשמ"ע בריבוי התכללות דעונג העליון שבעדן דתוה"ק בעה"ב וזהו בחי' שלום העליון שמבריה לקצה העליון יותר מכתר מל' דמשיח שנאמר בו למרבה המשרה דהיינו עד אין שיעור למעלה בשעשועים העצמי' שמשתעשע בתוה"ק כו' יעשה שלום לי בפשמ"ט בקצה התחתון דעשי' דת"ח שמרבים שלום בכל מי שקורא ושונה שיאיר ה' פניו העצמי' בכל דבור כו' וד"ל.

ומעתה י"ל במ"ש וישם לך שלום דקאי אדסמיך לי דוקא שא' ישא ה' פניו אליך ואז וישם לך שלום כו' שהוא למעלה מבחי' השלום דב' מדריגות שקודם יברכך ה' ויאר ה' כנ"ל, ויובן ע"פ הנ"ל בשרש ענין ישא ה' פניו כו' שזהו הענין נשיאת פנים העליונים העצמי' דיאר ה' פניו למעלה מעלה בבחי' שעשועי המלך שמצד עצמו ומהותו ית' ממש שהוא למעלה הרבה מבחי' המשכת השעשועים שלו בתוה"ק שאינו אלא רק חלק קטן

מאן מלכי רבנן . . . מתניתא מלכתא: גיטין סב, א. כתובות סא, ב.

לד ה' הממלכה: דה"א כט, יא.

העליון: בכת"י ב: הנעלם [וכי"ה בהכתי' להלן בסמוך].

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

והארה בעלמא משעשועים העצמי' שלו ממש והוא ענין מדריגה הב' דעוה"ב שלמעלה משכר המצות שאין בו אכילה ושתי' כלל רק ילכו מחיל אל חיל כו' כנ"ל, ויובן זה בתוס' ביאור עפ"י המבואר במ"א שגם בבחי' התעה"פ הנעלם שבעצמו' א"ס ב"ה יש ב' מדריגות א' עונג העליון בעצמות שהוא בחי' כללות המקור לכל עונג הבא במורגש בפרט כמו ברצון ועונג פרטי דכל מע"ב שזהו מפני שחפץ חסד הוא כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' ואעפ"י שעונג ורצון זה דחסד זה דמע"ב מתחלק להרכבה רצונות פרטים בהשתלשלות דג' עולמות ב"ע, אמנם כשנשלם כל מע"ב א' וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד בלי גבול ומדה היינו כאשר נשלם רצונו בכלל גם בדבר פרטי זה דמע"ב שגם כללות עונג ורצון שבו נק' המשכת עונג בפרט הרי מתענג מזה בעונג העצמות ממש כמו האדם כשנשלם כל רצון בבנין או בעסק מו"מ בכי טוב מתענג בנפשו בכלל, אמנם אין זה עונג שבעצמו' בא רק מכללות העונג שבפרט זה שהוא בבנין או במו"מ וכה"ג יש בחי' כללות התענוג שכולל כל פרט שברצון ושכל חדש או מדות ומחדו"מ שעולה בעצם התענוג שבנפש וכך הוא בעונג ורצה"ע שבמצות שיש עונג פרטי בכל רצה"ע רק שהוא עונג ורצון פרטי יותר שעצמו' התעה"פ שבמצות היינו התענוג כללי ממה שא' ונעשה רצונו שנשלם כל רצונו בכלל מכל מעשי המצות שהוא כללות העונג שכולל כל פרטי העונג שבמצות הוא שעולה בעצמו' התעה"פ וע"כ ממנו נמשך מקור לכל העונג הבא במצות לכלל ופרט כעונג הפשוט שבעצמו' ממש כמו באדם שמתענג בנפשו יוכלל התענוג ורצון שנשלם בבנין או במו"מ כו' ונק' רדכ"ר וד"ל.

והמדריגה הב' הוא בחי' עצם הפשוט שבעצמו' ממש שכל העצמו' ממש נמשך בזה שלמעלה מהיות גם מקור לכל העונג שבא בכלל ופרט בדבר מה שהרצון נמשך בו והוא התענוג שמתענג בעצמו ממש או בשעשועים דאב לבנו שאהבת נפשו אהבו שכל רצון ותענוג שמתענג בעצמו מכל דבר מה בכלל ובפרט גם בכח השכל שמשכיל חכ' עמוקה לכל אשר חפץ ורוצה בפנימי' הכל כלא חשיב לגבי עצמות התענוג שבעצמות ממש לפי שכל מה שמתענג בנפשו מכל עונג בכלל ופרט אינו רק הארה בעלמא מתענוג העצמי שכל עצמו ממנו נמשך בו שנבדל בערך לגמרי כו' וד"ל. וכך יובן גם בעונג הכללי העליון שכולל כל פרטי העונג ורצון שנכלל מצוה בפרט כמו נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו' שזהו מה שמתענג בעצמו

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

וירא . . . והנה טוב מאד: בראשית א, לא.

פרטי: בכת"י ב: פנימי.

עצם: בכת"י ב: עצם התענוג.

נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני: ספרי ורש"י פינחס כח, ת. וראה גם זכחים מו, ב ובפרש"י שם (ד"ה

הנח"ר).

ממש מכללות העונג שבמצות וכן ענין שמחה ש"מ למטה בכנ"י שאינו רק ממה שא' ונעשה רצונו בכלל שמגיע ג"כ בעצמו' התעה"פ שהוא מקור כל העונג הכללי שבמצות ועכ"ז אינו רק הארה א' מעצמו' התענוג ושעשועים שבעצמו' א"ס מצד' עצמו ממש שכל פנימי' עצמותו נמשך בזה שנבדל בערך מהיות גם מקור לתענוג הפשוט שכולל כל עונג פרטי שבמצות כי גם מה שנח"ר לפניו מכל רצון ועונג שבמצות הגם שהוא חלק קטן מתענוג העצמו' ממש עכ"פ גם זה בא בדילוג הערך מאד והוא הנק' שעשועי המלך מצד עצמו בעלוי אחר עלוי שלמעלה ממקור התענוג הכללי דמצוה שהוא שכר לנשמות בעוה"ב וד"ל.

וזהו ענין ב' מדריגות בעוה"ב הנ"ל כמ"ש יאר ה' פניו כו' ישא ה' פניו כו' הא' מבחי' העדן דעוה"ב שהוא שכר המצוה בעונג מורגש כנ"ל היינו מבחי' התעה"פ שמתענג בעצמותו מכל אשר נשלם רצה"ע בתו"מ שהן פנימי' רצונו ופנימי' חכ' העצמי' רק שבתו"מ דהיינו תו"מ כמו שהן במהו"ע ית' ממש יש בתוה"ק אור שעשועים העצמי' בכללות יותר והוא העדן שהוא שכר המצוה להיותו עונג הכללי שכולל פרטי העונג שבמצות כמ"ש בתו' ואהי' אצלו אמון שעשועים כו' אצלו ממש וכת' כל חפצ'ך לא ישוּוּ בה אפי' חפצי שמים דעונג המצוה שהוא מה שמתענג בעצמו ממש באור התוה"ק שז"ש יאר הוי' פניו העצמי' כו' כנ"ל, והוא ג"כ ענין שמחה ש"מ שא' שם נשמחה בו ממש מטעם הנ"ל ומפני זה נק' ארץ חפץ הכללי שהוא מקור לכל חפצי שמים דמצוה שז"ש לעולם ירשו ארץ בארץ החיים דעוה"ב כמו ת' עלמין דכסופא כו' ושי' עולמות כנ"ל.

והמדריגה הב' דעוה"ב הוא בחי' שעשועים העצמי' שמצד עצמות אא"ס ממש שלמעלה גם מבחי' עדן דתוה"ק והמצות שאינו אלא חלק קטן מעצמו' השעשועים כמ"ש ביו"ד נברא העוה"ב וכה"ג וא' כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגי' דעדן שהוא שכר המצוה עמך טפל ובטל כו' באורך נראה אור העצמו' ממש כמ"ש הנה אלקינו זה לנוכח כו' וע"כ א' אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס שהוא שכר מצוה בעדן העליון וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ גם בארץ החיים דעוה"ב

מצד עצמו ממש: בכתי' ב: ממש מצד שכל.

ואהי' אצלו אמון . . כל חפצ'ך . . אפי' חפצי שמים: משלי ת, ל, ג, טו. מריק ט, ב.

שם נשמחה בו: תהלים טו, ו.

לעולם ירשו ארץ: ישעי' ט, כא.

הב': בכתי' ב: הג'.

ביו"ד נברא העוה"ב . . כי עמך מקור: מנחות כט, ב. תהלים לו, י.

הנה אלקינו זה: ישעי' כה, ט.

אל תהיו כעבדים . . מי לי בשמים: אבות פ"א מ"ג. תהלים עג, כה.

כו' רק למהו"ע ית' לבדו והוא מ"ש עוה"ב אין בו לא אכילה ושת' רק צדיקים יושבים כו' שיחיו מחיי החיים בעצמות א"ס ממש כמ"ש ונח' לפניו ובה יש עליות רבות עד אין שיעור למעלה הכל בבחי' העונג ושעשועים העצמי' כו' עד שכל תענוג ונח"ר שבתענוג שבעצמו' מתו"מ שבפנימי' עצמותו אינו רק הארה א' שבא בדלוג הערך מאד וכלא ממש חשיב לגבי שעשועי העצמי' שמצד רוממות ה' בעצמות דא"ס ממש שאין לו שיעור (רק כמו בשעשועים דאב לבנו נמשך כל עצמותו באהבתו אותו אהבת נפשו ממש כנ"ל).

וזהו ישא ה' פניו גם בחי' פנים העליונים שזהו בחי' השעשועים שמשתעשע בעצמו באור תוה"ק בעונג הרצון שבמצות שכלולים בה כנ"ל ישא ויגביה למעלה מעלה בשעשועים שמצד עצמו ממש שנבדל בערך לגמרי כנ"ל שבלתי יביא בעונג מורגש כלל רק בבחי' הביטול והתכללות בעצמות א"ס ממש כנ"ל באריכות ואז וישם לך שלום פי' לך שיהי' השלום העליון והתחתון בפשמ"ע ובפשמ"ט בכלל גם באור תוה"ק יהי' תלוי בך דוקא לפי שעולים במהו"ע ית' ממש שמשם יומשך מקור לשלום דתו"מ וז"ש ת"ח שמרבים שלום וכן אדברה נא שלום למען אחי ורעי כו' שזהו שיחזיק במעווי יעשה שלום לי מלמטלמ"ע אבל בנשיאות כפים שנק' יחוד דתו"מ למעלה בעצמו' ממש א' וישם לך שלום מלמעלמ"ט מפני שיהי' גלוי עצמו' דא"ס למטה כמו שהוא למעלה במהו"ע ממש מלך שהשלום שלו, וז"ש צאינה וראינה במהו"ע בנות ציון במלך שלמה שהשלום שלו ממש כו' ביום שמחת לבו שהוא כמדריגה הב' דעוה"ב כנ"ל וד"ל.

ושמו את שמי. פי' הנה הפ' הראשון דברכת כהנים בג' מדריגות שא' יברכך ה' ויאר ה' ישא ה' כו' הזכיר אח"ז ברכת השלום כמ"ש וישם לך שלום שזהו בחי' השלום שבכ"א מג' מדריגות והעליון מכולם הוא אחר שא' ישא ה' פניו כו' שזהו מדריגה הב' דעוה"ב שהוא מלך שהשלום שלו שמשם מקור כל שלום שנק' בריח התיכון להבריה מקצה העליון דתו"מ בכתר מל' דמשיח ובכתר תו' דמשה בעוה"ב לקצה התחתון בת"ח שמרבים שלום כו', אך הנה כ"ז הוא בבחי' שלום העליון מן המשפיע אל המקבל שנק' שלום דדכורא כידוע שיש ב' מיני שלום א' מלמעלמ"ט בבחי' צ"ע שהוא התקשרות דמשפיע אל המקבל ובחי' יסוד דדכורא והב' התקשרות דמקבל אל המשפיע מלמעלמ"ע בחי' צ"ת בחי' יסוד דנוק', וז"ש ועמך כולם צדיקים ב' מיני צדיקים צ"ע וצ"ת שהן ב' מיני שלום אז לעולם ירשו ארץ החיים

עוה"ב אין בו לא אכילה . . . ונח"י לפניו: ברכות יו, א. הושע ה, ב.

צאינה וראינה . . . במלך שלמה שהשלום שלו: שה"ש ג, יא. ראה שהש"ר פ"ג, כ. ובכ"מ.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

דעוה"ב כמ"ש בזוהר ע"פ וידעת כי שלום אהלך כו' וכתו' הנני נותן לו את בריתי שלום כו' וכן אדברה נא שלום בך כו' וז"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום העליון דדכורא שלום יעשה לי שלום דנוק' שזהו בפשמ"ט דנוק' כו' וד"ל. והנה מ"ש וישם לך שלום זהו בחי' שלום העליון דדכורא מלמעלמ"ט מן המשפיע אל המקבל ואח"כ א' ושמו את שמי שזהו בחי' שלום העליון אל בני' שיהי' בהם בחי' שלום התחתון דנוק' הנ"ל ואז ואני אברכם וברכה זאת דאני אברכם הוא למעלה מברכה שא' יברכך ה' כו' ודאם ברכה זו כברכה דיברכך למה לו לכפול ברכה בפ"ע אחר שכבר ציוה אל הכהנים לברך בא' כה תברכו כו' וד"ל.

ולהבין ביאור הדברים הנה אמרו"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, וז"ש יברכך יברך את עמו בשלום כו' זהו השלום אינו רק בחי' כלי המחזיק ברכה את שפע הברכה בתוכו ואינו גוף הברכה עצמו, והרי מ"ש וישם לך שלום זהו אור השפע העליונה שנמשכה מקצה העליון כו' לחבר עליון בתחתון כו' שזהו עיקר ומקור הברכה בג' מדריגות דיברכך כו' כנ"ל באריכות אלא שצ"ל שיש ב' מיני שלום כנ"ל ובג' מדריגות דיברכך כו' מדבר הכל בבחי' אור ושפע דמשפיע אל המקבל שהן כנ"ל כמ"ש אליך דוקא וכן וישם לך שלום והן שלום העליון מן המשפיע אל המקבל ממלך שהשלום שלו כנ"ל, וז"ש ושמו את שמי כו' זהו שלום התחתון דמקבל שנק' כלי המחזיק ברכה דמשפיע כו' שצריך ברכה בפ"ע שיהי' כלי רחב המחזיק ברכה הרבה בתוכה שאם הכלי קצר לקבל אור ברכה מה יועיל אור שפע הברכה דמשפיע אל המקבל כו', וז"ש ה' יברך את עמו בשלום שיהי' בחי' כלי רחב לקבל אחר שא' ה' עוז דתו' לעמו יתן מלמעלמ"ט כו' כמו הרחיבי מקום אהלך כו' בהתפשטות לימין ושמאל באורך ורוחב כמו ופרצת ימה וקדמה כו' וכא"י בברכתה נק' ארץ טובה ורחבה ביותר שיכולה לקבל רוב שפע וברכה דמשפיע לאין שיעור שזהו הנק' כלי המחזיק כו' וד"ל.

וביאור הענין הנה באמת כמו שבגוף השפע דמשפיע נק' ברכה העליונה כך צריך שיומשך להמקבל שיהי' בו כח לקבל הברכה שצ"ל בשביל זה בחי' המשכה מיוחדת בברכה בפ"ע מן המשפיע דוקא וזהו שעיקר של הברכה כמו השפעת אור שכל וחכ' למטה כמו וה' נתן חכ' לשלמה ששפע זו דחכ' נמשך מח"ע דא"ס מלמעלמ"ט כמ"ש נתן בנתינה שיעור

בזוהר ע"פ וידעת כי שלום אהלך: איוב ה, כד. וראה זח"א נ, א.

הנני נותן לו . . . אדברה נא . . . או יחזיק במעוזי: פינחס כה, יב. תהלים קכב, ה. ישעי' כז, ה. לא מצא הקב"ה . . . אלא השלום: סוף עוקצין.

הרחיבי מקום אהלך . . . ופרצת ימה וקדמה: ישעי' נד, ב. ויצא כה, יד.

וה' נתן חכ' לשלמה: מלכים"א ה, כו.

מלמעלה אבל עיקר הנתינה הזאת הוא כמה שבירך לשלמה שיהי' בחי' הכלי רחב שיקבל זאת השפע העליונה וזהו נתן שנתן במתנה שראוי לקבל כמו"כ במ"ת שיוכלו לקבל אור דפנימי' ח"ע דתו' בתוכם נק' מ"ת כמ"ש באו"פ נתן לנו תורת חיים וכן כל מי שיושב וקורא ושונה שיהי' כלי המחזיק ומקבל דבר ה' בתוכו לזה צ"ל המשכה מן המשפיע לעשות כלי רחב במקבל כמו פתח לבי בתורתך לפתוח הלב שיתרחב לקבל הרבה כמ"ש במ"א בענין מפתחא דכליל שית כו' שזה הי' ע"י משה שנק' מחוקק שעשה בית קבול רחב בכנ"י לקבל כל התו' וכמ"ש קול ה' יחולל איילות שעושה חלל רחב כמ"ש במ"א בענין באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם כו' וכמו ר"ע שהי' ע"ה ונפתח לבו ברוחב גדול לקבל תו' יותר הרבה מחבירו כו' הרי יכול להיות ברכה בכלי המקבל הרבה יותר משפע' בעצמו כו', וכמו"כ בשאר שפע כמו בברכת הארץ שזורעים בה מעט ותצמיח הרבה יותר מן הזריעה כזורע קב ומוציא בה כמה כורין כו' שזהו הברכה בארץ המקבל השפע שתוליד ותצמיח הרבה וכן בברכת פרי הבטן להוליד בנים שעיקר הברכה הוא בבטן הנוק' שיהי' בה כח להוליד ולד מטיפה א' כו' וד"ל.

והנה סבת הרוחב וההתפשטות בכלי המקבל בא מב' דברים הא' מצד בחי' ההתקשרות העמוקה ביותר דמקבל אל המשפיע לקבל השפע וזהו בחי' צ"ת הנ"ל כמו ואל אישך תשוקתך כו' שהרי אנו רואים בכל מי שתשוקתו והתקשרותו חזקה ועמוקה ביותר לקבל אור שפע החכ' דתו' בכל לבו יגיע למדריגות החכ' שיקובל בתוכו בגדלות המוחין דחוי"ב כמו ר"ע שהי' שוקד על למודו ביותר נחקק בלבו כל התו' כמ"ש דאין התו' מתקיימ' אלא במי שממית עצמו עליה כו' כמ"ש לקנות חכ' ולב אין דמשמע בלב שלם ותשוקה יקנה חכ' כו' (וכמו חכם לכשירצה כו') ואמנם גם זה עצמו מה שיחשיק ויתקשר כ"כ בא לו מן המשפיע דוקא כמו פתח לבי כו' כנ"ל שזהו מהמשכת הרוח דמשפיע אל המקבל לעשות בה כלי כו' ונק' רוח דשביק בגוה כו' כידוע שז"ש אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו'

כמ"ש במ"א בענין מפתחא דכליל שית: ראה זחי"ב קעז, ב. לקו"ת ואתחנן ו, ד. ביאורו"ז כג, ד. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסב.

קול ה' יחולל איילות: תהלים כט, ט. וראה ס' מאמרים הקצרים ע' רו ואילך. סה"מ תקס"ד ע' יז ואילך. במ"א בענין באר חפרוה שרים: חוקת כא, יח. וראה לקו"ת חוקת סב, ד ואילך. סה"מ תקס"ד ע' קעג ואילך.

משפיע: בכתי"י: מכפי ערכו.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, ט.

דאין התו' מתקיימ' אלא במי שממית: ברכות סג, ב. ובכ"מ.

לקנות חכ' ולב אין: משלי יז, טז.

חכם לכשירצה: גיטין סז, א.

רוח דשביק בגוה: ראה זחי"ב צט, ב. ע"ח שער מ"ז ומ"ד דרוש ז, ח.

אין אשה כורתת . . . כי בועלך . . . הנני נותן לו: סנהדרין כב, א. ישעי' נד, ה. פינחס כה, יב.

כמ"ש כי בועליך עושיך כו' וז"ש הנני נותן לו את בריתי שלום כו' וד"ל. וכך ה"י במ"ת שה"י בהם בחי' ההתקשרות החזקה בהעלאות מ"ן דנוק' לקבל אור תת' עד שעכ"ד פרחת נשמתן שגם זה עצמו נמשך מן המשפיע כמ"ש קול ה' יחולל כו' וד"ל. והסכה הב' ברוחב כלי המקבל בא מצד בחי' השלום דמקבל והוא כאשר יש בחי' ההתכללות ואחדות וחבור בין כל הפכ"י כמו השלום והאמת בכל ישראל שיש בהם חבור והתכללות אמיתי זע"ז אעפ"י שיש בהם כמה הפכ"י וכ"א בחי' יש ודבר בפ"ע שלא יסבול היפוכו עכ"ז נהפך כ"א להיות נתאחד ומתכלל עם זולתו וה"י לאגודה א' ממש כמו ת"ר אלפים שהיו במ"ת שהן ת"ר אלפים דיעות מחולקים וכ"א דבר בפ"ע ובכלל י"ב שבטים זה בבחי' החסד וזה בבחי' הגבו' והיו כלולים כאיש א' ממש כמ"ש ויחן ישראל כו' וכן אנו או' ברכנו כולנו כא' דוקא באור פניך כו' שהברכה עליונה דאדה"ע אינו שורה כ"א באחדות ואגודה א' שכ"א כולל מזולתו באברי האדם עד שכ"א מקבל שלימותו מזולתו ע"כ מצות ואהבת לרעך כמוך קודם התפלה דוקא וזהו כל התו' כולה שהוא בחי' התיקון דאדם כו' ואידך פ"י הוא כמ"ש הלל להגר לפי שבטול והתכללות זו שכ"א מתבטל מישותו ויוכלל בזולתו זהו ע"י בחי' שם מ"ה ואין דחכ' שעושה ביטול היש לאין כו' והוא עיקר בחי' התיקון שם מ"ה דאדם כנ"ל וע"כ שורה בזה מאחדות עליונה משום דאדם זה אדמה לעליון שלימותא דכולא כו' והוא סבה להיות באור"י גדול בכלי הקבלה בחו"ב"י לפי שע"י רבוי ההתכללות יש בחי' רבוי הכלים מכלים שונים כנ"ל שזהו עיקר בחי' התיקון שהוא רבוי הכלים עד שיתרבה ויתפשט בלי שיעור כלל וכנ"ל בענין ששת אלפים רבבות ספירות ורב כח שהוא שיעור קומה דיוצ"ב כו' כמ"ש ואגודתו על ארץ יסדה כשהם באגודה א' כו' וזהו בחי' השלום התחתון דמקבל כשהוא בבחי' אין ושפלות עד שמתכללים עם כל הפכ"ים וכמו ונפשי כעפר לכל כו' אז פתח לבי בתורתך כו' משום דהא בהא תליא דוקא כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא במי שיש בו הביטול דאין דחכ' שיוכלל בו כל הפכ"ים כמשה שה"י עניו מכל אדם אז הוא בחי' כלי המחזיק ברכה מרובה ביותר

שעכ"ד פרחת נשמתן: שבת פח, ב. לקח טוב יתרו כ, ב.

קול ה' יחולל: תהלים כט, ט.

מצות ואהבת לרעך כמוך קודם התפלה: מג"א וש"ע אדה"י ס"י מ"י. ובכ"מ. וראה ס' מאמרי אדה"י על

התורה ח"ב ע' תקצא ובהמ"מ שם.

ואידך פ"י הוא כמ"ש הלל להגר: שבת לא, א.

באור: בכתי"ב: ברוחב ואורך.

בחוי"ב: בכתי"ב: בחו"ג.

ורב כח שהוא שיעור קומה דיוצ"ב: נסמן להלן בהמילואים להמ"מ לדיה שאו את ראש.

ואגודתו על ארץ יסדה: עמוס ט, ג.

יהיב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

כמשה שה"י עניו מכל אדם: בעלותך יב, ג.

לקבל ברבוי התכלית. בשלום העליון דמשפיע ככל רבוי אופנים הפכיים כו' וד"ל.

וזהו וכל בניך למודי הוי' כו' ורב שלום בניך כו', פי' למודי הוי' לשון נפעל שנלמדים משם הוי', והענין הוא דשם הוי' דתו' שנק' תורת הוי' כמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפיד הרי הוא בחי' התיקון דשם מ"ה דאדם וכמ"ש וזאת תורת האדם ברבוי התכללות מכל ההפכיים דע"ס או"כ כו' והוא בחי' אור ההמשכה דמשפיע במקבל שהן כנ"י שלזה נק' למודי הוי' לשון נפעל שמקבלים משם הוי' בכלים שלהם עד שנתקבל בתוכם ממש כמו במ"ת שבאור פניך נתת לנו תורת חיים כנ"ל וכן בכל עת שהאדם מדבר דבר ה' זו הלכה כמ"ש ואשים דברי בפיד כו' ה"ז כתלמיד שמקבל מרבו כו', וז"ש וכל בניך למודי הוי' לשון נוק' בחי' מקבל ואח"כ ורב שלום בניך שזהו בחי' הכלי המחזיק ברכה שנק' שלום למקבל הנ"ל שמקבל אור דשם הוי' התו' בתוכם בהתפשטות והרחבה גדולה לאין שיעור ביתר מכפי הכלי בעצם כענין הנ"ל בפתח לבי בתורתך כו' והוא ברכה בפ"ע שבא ג"כ מן המשפיע להרחיב כלי המקבל שיחזיק ברכת ה' דתו' הרבה וז"ש ורב שלום בניך ברבוי השלום לאין שיעור כמ"ש תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם לפי שכל בניך למודי הוי' מתחלה שהוא כח ממשיך לעשות כלי מחזיק ברכה מרובה כו' כנ"ל. וזה בא מב' סבות הנ"ל א' מצד העלאות מ"ן דמקבל בבחי' התקשרות עצמו' בביטול כל עצמותו עד שממית עצמו עליה מפני שבתו' הוי' חפצו כמו בן עזאי שחשקה נפשו בתו' שבאהבתה ישגה תמיד ויהגה בה יומם ולילה כו' עד שמחי' נפשו בה כמ"ש כי אמרתך חייטני וכמים שמרווה צימאון הלב כו' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכלחם לרעב שישבע נפשו וכמ"ש ותורתך בתוך מעי וכה"ג וכמ"ש ר"ש חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו' להחיות נפשו האלקי' וזהו מעיקרא אדעת' דנפשי' עביד כו', והב' ענין השפלות כעפר לכל שהוא בחי' הביטול והתכללות מכל ההפכיים כת"ח שנוחים זל"ז ומתכללים זע"ז והיו לאגודה א' לסבול כ"א היפוכו שמזה נמצא בחי' ההרחבה והגידול בחדושי הלכות לאין שיעור כו' כמו נפק מלתא מבניהו כשנתכללו ב' הפכים כו' וז"ש ורב שלום בניך ברבוי ההתכללות

התכלית בשלום: בכת"י ב: התכללות בשלום.

וכל בניך למודי הוי': ישעי' נד, יג.

למען תהי' תורת הוי' בפיד . . . וזאת תורת האדם: בא יג, ט. שמואל ב ז, יט.

ואשים דברי בפיד: ישעי' נא, טו.

תיח מרבים שלום: סוף ברכות.

בן עזאי שחשקה נפשו בתורה: יבמות טג, ב.

כי אמרתך חייטני: תהלים קיט, ג.

הוי כל צמא . . . ותורתך בתוך מעי: ישעי' נה, א. תהלים מ, ט.

חדאי נפשאי . . . מעיקרא אדעת' דנפשי': פסחים סח, ב.

נפק מלתא מבינייהו: שבת קכא, ב. ב"ק יט, ב. ובכ"מ.

שמזה בא הרחבת הכלים להיות כלי המחזיק ברכה מרובה באור תו' שאין שיעור כו' וכך בגלוי אלקות כנשיי נמשך בהם כח השלום שהוא ההתחברות וההתכללות דכל ההפכיים שבהם להיות כאיש א' ממש שעייז יהי' כלי המחזיק ברכת ה' ואחדות ה' הפשוטה כו' ונק' ברוכי הוי' בתוס' ברכה מרובה כמאמר דאיהו ברוך ואיהי ברכה ודל.

וזזהו ושמו את שמי על בניי כו', דהנה לאחר שנתברכו ברכת השלום עיי הכהנים באמרם וישם לך שלום שזהו סוף כל הברכות יברכך ויאמר כו' שהוא תכלית הכונה בברכות העליונות דמשפיע שיומשך בחי' השלום העליון במקבל להיות כלי המחזיק כל הברכות א' אחי' ושמו את שמי על בניי ואני אברכם כו', דהנה מבואר למעלה דוישם לך שלם קאי על כל ג' ברכות דיברכך ויאר וישא כו'. והנה ברכה ראשונה דיברכך ה' היינו בחי' הברכה העליונה בשם הוי' שנק' ברכת ה' היא תעשיר בבחי' א"ס שבא בהתלבשות במעשה ועבודה דברורים דרפ"ח כו' בתו"מ בפו"מ דבחכ' אתברירו דוקא כנ"ל ונמשך בחי' עוז בח"ע לת"ח שיוכלו להעלות ולברר כו' ועייז נמשך תוס' ברכה לאין שיעור מטעם הנ"ל באריכות משום שנעשה יתרון האור מתוך החשך דתורה ששרשו למעלה מבחי' התיקון כו' וז"ש אז יאמרו בגוים דוקא הגדיל ה' לעשות עם אלה שזה שיהי' בכי' ברבוי והגדלה יתירה בבהא"ר כו' כמו בימוהמ"ש שיהי' שלימות כל הבירורים דרפ"ח כו' שיהי' אז ברכת ה' בארץ שהוא א"י בתכלית השלימות ונק' ארץ טובה ורחבה בתכלית בהגדלה ורבוי למעלה ולמטה ופרצת ימה וצפונה כו' בלתי מדה וגבול שנק' נחלה בלי מצרים כלל (כענין פרזות תשב ירושלים כמ"ש במ"א) וכן במספר בניי שיהיו כחול הים אשר לא ימד כו' כמ"ש והטיבך והרבך מאבותיך בתוס' שבא בענפים יותר על השרש כענין יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים כו' יותר מאור הזרוע לצ"ע כו' כנ"ל שברכה זו בא במקבל דוקא שנק' ארץ שהוא נעשית כלי המחזיק ברכה מרובה בלי שיעור כלל ולא ברכה מוגבלת כקב א' שמוציא כמה כורין כו' (והיינו מפני שמישיח הוא בחי' צ"ע בחי' יסוד דדכורא והוא מלך השמיני הדר כו' שממנו נמשך הכח במקבל להגדיל ולהצמיח בריבוי כמו רבבה כצמח כו' וכמ"ש עד דוד הגדיל כו') רבבה זה כמ"ש ורב שלום בניך כו' מצד בחי' רבוי ההתכללות דבחי' התיקון כנ"ל.

איהו ברוך ואיהי ברכה: זחיב קסב, א. זחיג רסד, ב.

או יאמרו בגוים: תהלים קכו, ב.

בבהא"ר: = בברכת הארץ. ככת"י ב: ברוחני וגשמי בבהא"ר.

ופרצת . . פרזות תשב ירושלים כמ"ש במ"א: ויצא כח, יד. זכרי' ב, ח. ראה תו"ח שמות שמ, א ואילך.

שמו, ב. שסד, ב.

כחול הים . . והטיבך והרבך מאבותיך: הושע ב, א. נצבים ל, ה.

יוסף ה' עליכם: ע"פ דברים א, יא.

רבבה כצמח . . עד דוד הגדיל: יחזקאל טז, ז. שמואל"א כ, מא.

וזהו וישם לך שלום העליון שיהי' כלי המחזיק ברכת ה' תעשיר בבחי' א"ס וזהו מצד קיום המצות בפומ' שיהי' אז שלימות הביורורים ברבוי הרחבת הכלים כענין רחבה מצותך מאד וע"כ נק' ארץ טובה ורחבה ביותר כלי גבול. וז"ש למרבה המשרה ולשלום אין קץ כלל. וזהו וישם לך שלום שהוא שלום העליון בחי' צ"ע דמשיח שנק' שלום כמ"ש ויקרא לו ה' שלום כנ"ל שעושה כלי המחזיק ברכה זו בכנ"ל כנ"ל וד"ל (וכנ"ל במ"ש וכל בניך למודי הוי' שעיקר השלימות בלמודי הוי' יהי' בימוה"ש ואז יהי' ורב שלום בניך וכמ"ש ולשלום אין קץ כי משום דהא בהא תליא וד"ל) וזהו והארץ אזכור שרצתה לעשות רצון קונה בתומ' בפומ' כו'. והמדרגה הב' בוישם לך שלום משלום העליון ביותר גבוה מימוה"ש והוא מ"ש יאר ה' פניו אליך בעוה"ב שהוא שכר המצות בבחי' עדן העליון שהוא בחי' התעה"פ שבתוה"ק שכולל כל רבוי המשכת העונג דרצה"ע שבמצות שיבוא כמורגש עונג לנשמות הנ"ל והוא מ"ש ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ והוא העוה"ב שאז נק' ארץ חפץ סתם מפני שמאיר בה אור פנימי' החפץ העליון הכללי שכולל כל הרצונות ותענוגי' העליונים שבמצות שזה למעלה מבחי' אדם דתיקון דמשיח שהוא רק בבחי' כתר מל' דא"ס כנ"ל ויאר ה' פניו הרי הוא בחי' שעשועים העצמי' שבתוה"ק הוא למעלה הרבה עד שאור צח כו' כנ"ל וא"כ גם בחי' השלום שנמשך משם לכנס"י שנק' ארץ חפץ הוא ממדריגה גבוהה הרבה יותר לעשות לכנ"ל כלי המחזיק ברכה ברכת ה' דא"ס עצמו שלמעלה מהתלכשו' במעשה ועבודה כלל אלא כמו שהוא למעלה ממש במהו"ע ית' כמ"ש להנחיל אוהבי יש יש האמיתי כו' כנ"ל וז"ש ועמך כולם צדיקים צ"ע וצ"ת שהוא שלום העליון בא"ס עצמו בתוה"ק שהשלום שלו שישם לך שלום ברבוי גדול להחזיק ולקבל כל עצמו התעה"פ שבתוה"ק כו' ולעולם ירשו ארץ שהוא עוה"ב ארץ חפץ וז"ש והארץ אזכור בנצחי' א"ס שרצתה לעשות בבחי' חפץ ותעה"פ שא' ונעשה רצונו כמו שמחה ש"מ למטה כנ"ל וד"ל.

והמדריגה הג' הוא מ"ש ישא ה' פניו כו' שזהו הגבה למעלה יותר מעדן דעוה"ב והוא בחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כנ"ל שלמעלה מהארת השעשועים דתוה"ק ג"כ כנ"ל שהוא מדריגה הבי' דעוה"ב שאין בו

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

למרבה המשרה: ישעי' ט, ו.

דמשיח שנק' שלום . . . כנ"ל: עי' לעיל סוף פיסקא: וזהו וישם לך שלום לעשות רבוי הכלים. ושי"נ. והארץ אזכור שרצתה לעשות רצון קונה: בחוקותי כו', מב. ביר פ"ה, ת. וראה לעיל ד"ה מספר בניי ס"ה. ושי"נ.

ועמד כולם צדיקים . . . ארץ חפץ: ישעי' ס, כא. מלאכי ג, י.

שאור צח כו' כנ"ל: לעיל סוף פיסקא: והנה בחי' הארת פנים. ופיסקא: אך הנה כ"ז. ושי"נ.

שמחה ש"מ [= של מצוה] למטה: בכת"י ב: שמחה שלמטה.

הבי' בכת"י ב: הג'.

אכילה ושתי' כלל כו' ומשם עיקר ומקור לכל המשכות השלום העליון בתו"מ שבימוהמ"ש והעוה"ב כו' כנ"ל, וזהו תכלית הכונה בברכת השלום שא' וישם לך שלום לאחר שישא ה' פניו אליך כו' והוא ג"כ לעשות לכנ"י כלי המחזיק ברכה שהוא עצמו' א"ס ממש כמו שהוא למעלה בשעשועים העצמי' במהו"ע ממש עד אין שיעור למעלה כנ"ל שיוכלו כנ"י לקבל בתוכם והוא בעליות נשמות בעלוי אחר עלוי בחי' עצמו' השעשועים בבחי' א"ס ממש כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' (כמ"ש במ"א בפ"י עדי עד כו' בפ' פקודי) וזהו שנק' ארה"ח העליונה שיחיו חיי עולם מחיי החיים דא"ס עצמו כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש כנ"ל שזהו עיקר העוה"ב שע"ז א' לעולם ירשו ארץ כו' שלמעלה מארץ חפץ הנ"ל, וע"ז א' והארץ אזכור כו' לשון מרוצה כמו כד ארוץ כו' או ארצה כמו אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה כו' כמ"ש עם זו קנית בבחי' עצמו' ממש ולא בבחי' חפץ ורצון תו"מ לבד שאין חפץ ורצה"ע דתו"מ מגיע לשם כלל וע"כ הוא למעלה משכר המצות דעזן כו' כנ"ל כמ"ש ובשביעית יצא לחפשי חנם חנם בלא מצות כו' וכן ענין ושבתה הארץ שבת להוי' שבת שבתון יהי' לארץ כו' וכה"ג ביוהכ"פ שאין בו או"ש כלל ונק' יום שכולו טוב שכולו ארוך וזהו וטוב לך כו' וע"ז א' וישם לך שלום לקבל כל בחי' העצמו' דא"ס כמו שהוא במהו"ע ית' ממש שהוא כלי המחזיק ברכה העליונה שאין למעלה הימנה כו' וד"ל.

וזהו ושמנו את שמי על בניי ואני אברכם, דהנה כל מ"ש תחלה מברכת כהנים בג' המדריגות דיברכך ה' ויאר ה' כו' שזהו הנק' שמי ה' שם העצם שלו שנמשך מפנימי' רצונו וחכ' בתו"מ כמו תורת הוי' מצות הוי' כו' שזהו למעלה הרבה משם הוי' שהוא מקור להתהוות כל העולמות בהתלבשות בשם אלקים כמו במע"ב דכתי' ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים כו' כמ"ש במ"א בפ' וארא בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שלא קבלו התו"מ בפו"מ אעפ"י שקיים אאע"ה את כל התו' כולה כמ"ש עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת תורת מצותי וחוקתי כו' זהו ברוחני' ביחוד דאצי'

ילכו מחיל אל חיל . . . במ"א בפ"י עדי עד כו' בפ' פקודי: תהלים פד, ת. ישעי' כו, ד. וראה תרי"ח פקודי תרנ"א, א. תרס"ב, ב. לקרית פקודי ד, ד ואילך.
 כד ארוץ . . . אנא זמין לאתגלאה: תהלים יח, ל. וחי"ג יא, א. ראה לעיל במאמר זה סוף פיסקא: יאר ה' פניו. ובדיה והי' מספר בניי — ס"ה. ושי"ג.
 ובשביעית יצא . . . חנם בלא מצות: משפטים כא, ב. ראה לעיל לפני פיסקא ד"ה וישם לך שלום. ושי"ג.
 ושבתה הארץ . . . שבת שבתון: בהר כה, ב. ד.
 יום שכולו טוב שכולו ארוך . . . וטוב לך: ע"פ גוסס הרחמן דיו"ט — בברכהמ"ז. קדושין לט, ב. תצא כב, ז. ועוד.
 חורת הוי' מצות הוי': בא יג, ט. שלח טו, לט. ועוד.
 ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.
 במ"א בפ' וארא בענין ושמי ה' לא נודעתי: וארא ו, ג. ראה תרי"ח שמות צא, ס"ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"א ע' נח. ושי"ג.
 שקיים אאע"ה . . . עקב אשר שמע: תולדות כו, ה. קדושין פב, א וימא כח, ב.

ובג' קווין כו' כעובדא דהפירות בארות דאברהם ועובדא דמקלות דיעקב הגם שעשה בבחי' התיקון דאצ"י זהו לא בכירורים דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא כו' כמו במצות מעשיות בפומ"מ ששרשם בשם הוי' שם העצם שסומ"ע עבמח"ת להיות לו דירה בתחתונים דוקא וכן בתורת הוי' במ"ת שבאור פניך נתת לנו שהאיר מפנימי' חכ' העצמי' בדברים גשמי' למטה דוקא שזהו בעצמות התע"פ שנק' שמי הוי' שם העצם שמורה על מהו"ע ממש שהוא התגלות האור העצמו' דא"ס בעוה"ב וגם בימוהמ"ש שע"י התומ"מ בפומ"מ דוקא וזהו ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' (ועכ"ז א' דהאבות הטעימן מעין עוה"ב ממש שהו ברכת ה' תעשירי שיהי' לא ע"י עבודת מעשה הכירורים כו' כנ"ל כמו שהי' ברכת אברהם ויצחק שלא לפי עצם העבודה והמעשה כלל ולא הי' נבדל הגשמי' מן הרוחני' כלל כמו בעוה"ב שנאמ' להנחיל אוהבי יש כו' היינו לפי שנתנה א"י לאברהם לאחוזת עולם גם בעוה"ב שנק' ארה"ח כו' שהרי א' לעולם ירשו ארץ בדרך ירושה מאבותינו כו' וד"ל).

אך כאן בברכת כהנים א' ושמו את שמי סתם שהוא שם הוי' עצמו שמלוכב בתומ"מ שמוזה יהי' העוה"ב והוא מ"ש יברכך ה' יאר ה' פניו כו' וזהו ושמו את שמי הוי' על בני' בבחי' הברכה והשפע הפנימי' שיגיע לבני' מלמעלמ"ט כמ"ש אליך לפי שרש הכהנים שהוא בחי' ורב חסד שבעצמות התע"פ שלמעלה מתע"פ שמשותעשע בתוה"ק ע"כ יכלו לומר יאר הוי' פניו כו' והעיקר במ"ש וישם לך שלום לעשות בהם כלי המחזיק ברכה שיהיו יכולים לקבל כל הברכות הללו. וזהו ושמו את שמי ששימו בתוכם משמי הוי' שהוא ע"י כח עושה כלי והוא בחי' שלום העליון שא' וישם לך שלום כנ"ל, ואח"כ ואני אברכם בברכה העליונה יותר מברכת כהנים יברכך הוי' כו' והיינו למעלה משמי הוי' שבתומ"מ שבא בבחי' או"כ עכ"פ בג' מדריגות הא' בבחי' אדם בשם הוי' דתיקון ברבוי הכלים דמצות ובשם הוי' דאור פניך בשעשועים דתוה"ק שהם מימוהמ"ש ועוה"ב כנ"ל, וגם למעלה מישא ה' פניו שגם שהוא בשעשועי המלך בעצמותו הי' בא ע"י ביטול ועלי' והתכללות כו' שעל כל אלה צ"ל ע"י השלום שיעשה כלי המחזיק ברכו' הללו כמ"ש וישם לך שלום כו' והוא מה ששמו שמי על בני' אבל מה שאני בעצמי ממש אברכם הוא למעלה מבחי' או"כ דשמי הוי' והוא למעלה מהגבלת הכלי המחזיק ברכה גם שאין כלי מגיע לשם לקבל אפי' הוא כלי המחזיק ברכה הרבה להיותו למעלה גם מבחי' המקיפים דתע"פ שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' וד"ל.

ובג' קווין . . דאברהם: בכת"י ב: וגמילות חסדים דאברהם.
להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. ובכ"מ. תניא רפלי'.
דהאבות הטעימן מעין עוה"ב: כ"ב יז, א.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

וביאור הענין הזה וגם י"ל מאחר שכבר נתברכו בברכת כהנים בג' מדריגות הנ"ל ושיהי' כלי המחזיק ברכות הנ"ל למה א' עוד ואני אברכם דמשמע שאין ביכולת הכהנים לברך ברכה זאת כ"א אני בעצמי וא"כ הי' לו לברך ברכה זאת העולה על הכל בתחלה בעצמו והי' נכלל בזה ברכת כהנים ולמה ציוה לברך קודם תחלה לכהנים כה תברכו כו' ואח"כ דוקא אני אברכם בעצמי כו', אך הנה יש להקדים מ"ש בזהר על ברכות לראש צדיק [כו"י שיש ברכה בראש וברכה בסוף שהברכה בסוף הוא למעלה מברכה שבראש וזהו ברכות לראש צדיק] שע"י ברכה שבסוף דוקא נתברך הצ"ע בתוס' ברכה על ברכה שבראש וכך גם כאן מ"ש יברכך ה' כו' הוא בחי' הברכה שבראש צ"ע כו', ואני אברכם הוא ברכה שבסוף שעולה למעלה מברכה שבראש כו'.

ולהבין ביאור זה הנה י"ל תחלה מהו ברכות לראש צדיק כו', דהנה בכל אור ושפע הנמשך מלמעלמ"ט מן המשפיע למקבל יש ב' ברכות ברכה בראש וברכה בסוף ברכה בראש זהו בחי' אור השפע עצמו שנמשך מן המשפיע שיורד מגבוה לנמוך להתקבל בכלי המקבל כמו וה' נתן חכ' לשלמה כו' וכמו שאומרים אתה חונן לאדם דעת שבדאי שפע זו הולך בצמצום העצמו' דמשפיע שזהו בסדר דד' אותיו' דשם הוי' יו"ד ואח"כ ה' צמצום והתפשטות שבעצמו' כדי הצריך להשפיע למקבל לבד ונתעלם כל ע"י ביו"ד ואח"כ הוי"ו הוא הילוך השפע להמקבל עד שנתקבל במקבל לפי הכנות כלי קבלתו לבד כמבואר במ"א, וכמו"כ החכ' דא"ס שנתן לשלמה או העושר וכה"ג נתעלם כל עצמות השפע והולך בצמצום והתפשטות והמשכה עד שניתן חכ' לשלמה כו' וזהו השפע שנמשך בבחי' או"פ שנתצמצם בכלי רק לפ"ע הכלי לבד עכ"ז הי' חכמת שלמה יותר מכל אדם לפי שהוא חכ' דח"ע שנבדל בערך מכל חכ' והי' צריך לברך גם להיות הכלי מחזיק שפע חכ' דח"ע זו כנ"ל, ואמנם בחי' הברכה בשפע זו הוא הנמשך מבחי' מקיף דחכ' דוקא שלמעלה מבחי' צמצום באו"פ בכלי וכידוע בכל ברכה והוא מבחי' המקיף דוקא כמ"ש במשיח ישכיל עבדי כו' וגבה מאד שהוא בחי' המקיף דחכ' דא"א וע"י דא"ק ואז צריך שיהי' הכלי ג"כ מחזיק ברכה זו דבחי' מקיף דוקא (והוא מה שכלי המוח יתברך שיהי' מיכן לקבל אור החכ' ממקור דח"ע שלמעלה מעצם כח שכלו הרבה כר"ע שנתברך בכלי מוחו כו'.

בוהר על ברכות לראש צדיק: משלי י, ה. ראה זחיג רעא, א (וביאורו"ז לשם — דף קיט, א), ובסה"מ תקס"ז ס"ע רלד: דאיתא בס"י דיש ברכה בראש וברכה בסוף כו'. וראה גם סודיה כה תברכו בלקו"ת נשא כו'. א. כה, א.

כו' . . . צדיק: ניתוסף מכת"י ב.

וה' נתן חכ' לשלמה: מלכ"ס"א ה, כו.

ע: בכת"י ב: עצמותו.

ישכיל עבדי: ישע"י נב, יג.

כר"ע שנתברך בכלי מוחו: ראה יכמות סב, ב. ובכ"מ.

וכן כמה שנתן חכ' לשלמה היינו בכלי שלו שיחזיק ממקיף דח"ע שהוא בלי גבול, וידוע דשרש הכלים הוא מבחי' המקיפים דוקא שלמעלה מאו"פ כו' ע"כ הכלי סוכב ואור מבחוץ כו' שמתעם זה בנין הכלים קודם לבנין האורות כמ"ש בע"ח בהתהוות הולד בבטן עד שהכלי ממשיך לאור כו' וראי' מתחתי'מ כמבואר במ"א וע"כ בחי' הברכה שבלי גבול כלל היא באה בכלי דוקא כמו הזריעה בארץ שתצמיח בכפלי כפליים יותר מהזריעה עד מאה שערים כברכת יצחק כו' עד ברכה בלתי מוגבלת כלל וכמו"כ התולדה שמוליד לאין שיעור שהוא בבנין הנוק' דוקא וכמו והי' מספר בניי כחול הם אשר לא ימד כו' שזהו הכל בכלי דוקא באוצר ששמו גוף שבא למטה בארץ וכמ"ש וזרעתי לי בארץ כו', וראי' לכ"ז משום דלית ברכתא שרי' באתר ריקניי' כו' בלא כלים אך במעט כלי יתברך להחזיק ברכה בלי שיעור כלל כמו הזורע מעט בארץ וכמו כד שמן לא יכלה כו' וזהו שגם בפחות מכדי שביעה יכול לברך שהוא במקיף העליון יותר כמשי"ת, וזהו בחי' ברכה בראש צ"ע בחי' יסוד דדכורא שבא מבחי' המקיפי' דמוחין ומדות כמו משיח צ"ע נתברך ממקיף דח"ע שיעשה לישראל כלי המחזיק ברכה זו כמ"ש כי כולם ידעו אותי כו' שזהו ע"י בחי' השלום העליון בצ"ת, וזהו יברכך ה' ממקור הברכה דהיינו בחי' המקיף הכללי יקבל ברכה בלתי מוגבלת כלל כמ"ש הגדיל ה' לעשות כו' עד דוד הגדיל כו' כמ"ש וגבה מאד כו' וד"ל.

וכמו"כ בברכה הב' ביאר ה' פניו באור תוה"ק בעוה"ב בבחי' עדן שהוא ג"כ בבחי' מקיף דתעה"פ והנעלם שבא למעלה מכפי המדה וצמצום דעונג דח"ע באו"פ כמו בג"ע כו' שהוא שכר המצוה כנ"ל דגם שהוא בחי' מקיף הכללי שכולל כל מיני עונג בפרט שבכל מצוה שיש בה טעם וסוד ה' שנק' טעמי המצות טעם כמוס לרצה"ע שיתגלה למשיח כמו נח"ד לפני שא' ונעשה רצוני כו' כנ"ל עכ"ז ה"ז בא ג"כ בבחי' השפעה למקבלים שיוכלו לקבל ולהכיל כל אור התענוג העליון הזה שבא במורגש כלי המחזיק ברכה זו וכת' עלמין דכסופא ושיי' עולמות כו' וכה"ג שנק'

בנין הכלים קודם . . . כמ"ש בע"ח . . . וראי' מתחתי'מ: ראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' התנח ואל"ך. להלן בח"ב מאמרי תגה"ש ד"ה בששה"ק הארוך (פיסקא): והנה אחר כל הנ"ל יש לתרץ במ"ש ויצונו"ר). פיה"מ לג, ב. תרי"ח תצוה תפוז, סע"ב. המשך תערי"ב ח"ב ע' אי"ב (ושי"נ לע"ת. וראה גם טה"מ תקס"ב ח"א ס"ע ר).

וה"י מספר בניי: הושע ב, א.

באוצר ששמו גוף: ראה יבמות סב, א; סג, ב, ופרשי' שם. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עז, ושי"נ.

וזרעתי לי בארץ: הושע ב, כה.

דלית ברכתא שריא באתר ריקניי': זח"ב פו, ב, קנג, ב, וראה לקו"ת בלק ע, סע"ד.

כי כולם ידעו אותי: ירמ"י לא, לג.

הגדיל ה' לעשות . . . עד דוד הגדיל . . . וגבה מאד: תהלים קכו, ב"ג. שמואל"א כ, מא. ישעי' נב, יג.

נח"ד לפני שא' ונעשה רצוני: ספרי ופרשי' פינחס כה, ת. ובכ"מ.

וכת' עלמין דכסופא ושיי' עולמות: זח"א קכג, ב, זח"ג קכז, ב, רפח, א, עוקצין בסופה.

עלמין בפרט לכ"א שהוא בחי' שלום העליון יותר שיעשה כלי המחזיק ברכה עליונה ביותר כמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו' ממקיף העליון יותר והיינו מה שישבעו ויתענגו בשביעה מרובה שיכילו כל עוה"ע. (כענין שמחה ש"מ למטה כו'). וז"ש ואכלתם אכול ושבוע בלי הפסק לשביעות העונג העליון הזה וכמו דרווחא לבסומי שכיחא כו' והללתם את שם ה' אשר עשה עמכם להפליא הפלא ופלא למעלה גם מבחי' פלא העליון דמקיף דח"ע דמשיח הד"ר כו' והוא שנק' סד"ס וגם אור צח כו' כנ"ל וא"כ צ"ל כלי המחזיק ברכה זו העליונה יותר וזהו הכל מבחי' שמי הוי' שבתו"מ בבחי' מקיפים דתענוג וחכ' שבתורה שבמשיח ומשה שנק' עבד ה' כנ"ל. וזהו ושמו את שמי על בניי כנ"ל. וזהו ברכות לראש צדיק העליון שהן משיח ומשה (מ"ה שמו ומ"ה שם בנו כו') שכאשר נמשך ברכה מצ"ע למטה במקבלים נמשך לצ"ע בראשו מברכה דאו"א דוקא והוא ברכה בראש וכמו שאנו רואים בטבע איש הטוב וחסד בעצם שחפצו ותשוקתו להשפיע טוב להמקבלים יתר מכפי המדה שנק' צדיק כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב כו' וא' צדיק חונן ונותן בלי גבול אז נמשך לראש צדיק זה ברכה יתירה גם לעצמו מבחי' המקיף שלו בלי גבול כו', וכך הוא בבחי' צ"ע דבחי' משה שנק' טוב כי טוב הוא בטי"ת רבתי שהשפיע רב טובו דתו"מ לישראל וכן משיח בפנימי' טעמי המצות יהי' ברכות לראש צדיק בעוה"ב שיאיר מבחי' המקיפים בעונג וחכ' כנ"ל, אך ברכה בסוף הוא מה שנמשך ונתקבל בכלי המחזיק ברכה זו דמשפיע ששם הוא עיקר הרבוי וההצלחה בבחי' המקיף דברכת צ"ע שבאור הזרוע לפי שנתתב"ס דוקא דא"ח עט"ב כו', וזהו ארץ חפץ דכנ"י שיקבלו כל חפץ העליון דעדן העליון בתוס' מרובה על העיקר דברכה דמשפיע כו' וכמ"ש והארץ אזכור לעוה"ב כו'. וכמו עתידה א"י שתוציא גלוסקאות כו' שלא ע"י עבודה וזריעה בארץ כו' שזהו ברכת ה' תעשיר שבא בארץ בלי מעשה ועבודה דמשפיע כלל כנ"ל וד"ל. וגם עכשיו בכ"א

או יחזיק במעוזי: ישע"י כו', ה.

עוה"ע: = עונג העליון. בכת"י ב: עונג הנעלם.

ואכלתם אכול ושבוע. . . דרווחא לבסומי שכיח: יואל ב, ב. עירובין פב, ב.

סד"ס. . . אור צח כו' כנ"ל: = סתימא דכל סתימין. לעיל סוף פיסקא: והנה בחי' הארת פנים. ופיסקא: אך

הנה כ"ז. ושי"נ.

ברכות לראש צדיק: משלי י, ו.

משיח ומשה מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' טז. קצו. רפז.

שפט. ושי"נ.

דאו"א: בכת"י ב: דאור מקיף.

אמרו לצדיק כי טוב. . . צדיק חונן ונותן: ע"פ ישע"י ג, י ופרש"י שם. תהלים לו, כב.

משה. . . כי טוב הוא בטי"ת רבתי: שמות ב, ב (וראה מנחת שי עה"פ). וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"ב ע' תשנא. ד"ה אל תצר מכ"ק אדהאמ"צ (כפר חב"ד תשליח) ע' 9. ושי"נ.

שנחנב"ס. . . דא"ח עט"ב: ס"י פ"א מ"ז. משלי יב, ד.

והארץ אזכור. . . עתידה א"י שתוציא גלוסקאות: בחוקותי כו, מב. שבת ל, כ. ועוד. וראה לעיל ד"ה והי

מספר בניי — ס"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקלת. ושי"נ.

מישראל שיש בו צ"ע וצ"ת כמ"ש ועמך כולם צדיקים כו' כמו בת"ח שמרבים שלום בעולם בלמודי התו' שנק' למודי הוי' כנ"ל שהברכה בראש הוא המשכה דשם הוי' דאצי' בתו"מ באמרו בא"ה כו' והברכה בסוף הוא מה שנתקבל התו"מ בדבור ומעשה בפר"מ שמאיר שם בתוס' מרובה על העיקר הזריעה כמו חדושי דינים והלכות שבתושבע"פ לאין שיעור מצד רבוי התכללות דתיקון כנ"ל וכן בדבר ה' בשעשועים העליונים יתברך בתוס' גדול כו'.

והנה גם בברכה הג' ישא ה' פניו אליך שהוא העלאה למעלה גם מעדן דעוה"ב והוא בחי' שעשועי המלך בעצמו שלמעלה משעשועים שבתוה"ק שזהו מדריגה הב' דעוה"ב שאין בו או"ש כנ"ל א' ג"כ וישם לך שלום שיהי' כלי המחזיק ברכה זו והוא מה שהנשמות יכולים לעלות בעצמות התעה"פ שלמעלה מעונג דתו"מ הבא במורגש כנ"ל בענין להחיותם ברעב כנ"ל וכאביוני אדם כו' שזהו חיותם וקיומם גם זה בא בבחי' כלי עכ"פ שיוכלו לעלות ולחיות מתעה"פ הזה בבחי' ביטול והתכללות כו' שהרי א' ישא ה' פניו שבה יש ג"כ שם הוי' אלא שהוא למעלה משם הוי' דתו"מ גם שיאר ה' פניו כו' (כמו ויעבור ה' ע"פ ויקרא ה' ה' כו' שזהו ג"כ העברה למעלה משם הוי' דתו"מ להיות נושא עון ועובר על פשע למעלה ממשפט התו' ע"י י"ג מדה"ר מרדכ"ר כו' שזהו האור הנמשך מעצמות התעה"פ שלמעלה משעשועים שבתו' וזהו ויעבור ה' ע"פ דאור דתוה"ק ויקרא הוי' כו' שיש בזה ג"כ שם הוי' מבחי' העצמו' ממש וזה עצמו בא ג"כ ע"י התו' שיהי' סליחות העוונות ביוהכ"פ שנק' שבת שבתו' כו' כמדריגה הב' דעוה"ב שאין בו או"ש כלל שזהו ישא ה' פניו כנ"ל וד"ל.

(ושרש הענין דגם בחי' תעה"פ הזה שנק' שעשועי המלך בעצמותו אין זה אמיתית מהו"ע ית' ממש אלא שהוא בבחי' התענוג העצמי שמתענג בעצמו בלבד כמו שמתענג המלך בשעשועים העצמי' בעצם הנפש שאין זה רק התענוג העצמי שנפשו מתענג בה' אעפ"י שכל נפשו נמשך בזה התענוג מ"מ אינו מהות נפשו ממש כמו שהוא בכלותו התענוג כלל אפי' בתענוג עצמי כו' ואמנם לגבי כחות הנפש בעונג ורצון ושכל ומדות נק' בחי' מקיף היותר עליון שממנו מקור מוציא לכל עונג ורצון שבא בכלל ופרט כמו מאשר אמר ונעשה רצונו או מגדולה ועושר גדול או בשורה טובה ונפלאה

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

בא"ה: = ברוך אתה ה'.

להחיותם ברעב כנ"ל וכאביוני אדם: לעיל לפני פיסקא „וישם לך שלום" ושינ.

ויעבור ה' ע"פ: תשא לד, ו.

בכלות: בבחי' ב: בקבלת.

בכיבוש מלכים או כהצלת בנו יחידו וכה"ג שאמרי אין לך למעלה מן העונג (ולמטה מן הנגע היפך אותי) עונג שהן נגעי בנ"א כו' לפי שהעונג והצער הם מגיעים כעצם הנפש ממש אבל לא שעונג אפי' עונג ההיולי שבעצם הנפש נק' בשם הנפש עצמה ומהותה כו'). וכך יובן למעלה בענין שעשועי המלך בעצמות שלמטה הוא הרבה מאמיתות עצמותו ית' רק שהוא בחי' מקיף העליון יותר שמשם נמשך מקור כל עונג הכללי כרדכ"ר וכעדן דעוה"ב שיש בו בחי' א"ס ממש מאחר שמתאחד בעצמות א"ס ממש (ונק' עה"ע בכלל והוא טה"ע שנק' שה"ש שלא יכלכלוהו לאמיתות מהו"ע ממש), וזהו ענין עליות הנשמות ע"י כנפי נשרים כנ"ל בעונג הפ' הזה באין שיעור כלל (וכידוע שיש בזה נ"א יובלות כו').

וביאור זה יובן ממש במ"א (כפ' פקודי) בענין עדי עד כו' כאשר רוממות המלך מובדל בערך לגמרי ע"כ גם כשמגיע לעלות לתכלית שבחו עדיין לא הגיע לחצי השבח וזהו עד פה תבוא ולא עד בכלל וכמו"כ בעלייתו עוד למעלה יותר ג"כ לא יגיע לאמיתות העצמות ויהי' רק החצי כו' וכן ילך עד בלי שיעור ולא יגיע לעולם לאמיתות העצמות כו' וזהו עדי עד נצחיות בלי הפסק כלל, וזהו עליות הנשמות במדריגה הב' דעוה"ב בעונג הפ' כמו בנ"א יובלות ולא יגיע לעולם באמיתות מהו"ע ית' ועכ"ז נק' הילוך זה בבחי' א"ס פ"י שזהו עדי עד לשון נצחי כפשוטו כמבואר שם אבל מ"ש ואני אברכם היינו שיעלו למעלה גם מבחי' עונג הפ' שכלול בא"ס שיקבלו אור אמיתות מהו"ע ית' כמו שהוא למעלה ממש גם מבחי' התעוה"פ והשעשועים העצמי' דנ"א יובלות וכה"ג כמ"ש דוד ארוממך אלקי כו' וכן איהו אמת איהו ממש כמו שהוא באמיתות מהו"ע ולא כמו שהוא בהארת אור התענוג שלא יגיע לעולם לאמיתותו כנ"ל כמ"ש יהללך סלה בלי הפסק כו'.

וזהו ואני אברכם כדי שיהיו כנ"י בחי' כלי החזיק למהו"ע שא"א לומר ברכה זו כ"א במהו"ע ית' ממש שלמעלה משמי הוי' בתו"מ ולא גם בעונג הפשוט דישא ה' פניו כו' והוא מה שיהיו נשמות הצדיקים נק' בשם היכלות ה' כמו ההיכל שמקיף וסובב לאדם שבתוכו והאדם קובע בו דירתו

שאמר: בכת"י ב: ואעפ"י שאמר.

אין לך למעלה מן העונג: ע"פ ס"י פ"כ מ"ד.

ע"י כנפי נשרים כנ"ל: לעיל פסקא: ואח"ז א' ישא' וסוף פסקא: וזהו ג"כ ישא'.

וכידוע שיש בזה נ"א יובלות: ראה לעיל ד"ה נשא סי"א. וש"נ.

ממש במ"א (כפ' פקודי) בענין עדי עד: ראה לעיל בסמוך פסקא ד"ה: והמדריגה הג' וש"נ.

עד פה תבוא: איוב לח, יא.

ארוממך אלקי: תהלים קמה, א.

איהו אמת: ראה זח"ג קצח, ב.

יהללך סלה בלי הפסק: ברכת אתה קדוש. עירובין נד, א.

היכלות ה': ראה ירמ"ז ז, ד. לקו"ת פקודי ג, א.

קבע בתמדיות וכמו בהיכל ק"ק, אך בהיכל ק"ק צמצום אור עצמות במדה וגבול כמ"ש איזו בית אשר תבנו לי כו' וכל יכול הוא כו' שבחי אי"ס יוגבל במקום אבל לע"ל יהיו נש"י היכל בבחי' מרחב דמהו"ע ית' ממש בבחי' אי"ס כמו הרחיבי מקום אהלך כו' שיפרצו ימה וצפונה כו' בלי מצרים כלל כו' וישכון בהם בתמדיות ונתפט מהו"ע ממש בהם שזהו ממקומו ממש יפן ברחמי כו' ולא יבואו בבחי' עליות כלל ונק' מנוחה לחה"ע וכמו שרמזו שעתידה א"י שתתפשט בכל העולם כולו וירושלים כו' שהיכל הוא בחי' מקיף למקיף שנק' מקומו של אדם בד' אמות ממקיף דיחידה כידוע, וזהו ענין ברכה בסוף דאני אברכם אני בעצמי שלמעלה מברכה שבראש דח"ע דרב חסד בתעה"פ שישם שלום להיות כלי המחזיק דמשפיע יגיע לשם גם כעונג הפ' דישא ה' פניו כו' רק אני בעצמי אברכם דגם במקום שאין כלי מגיע לשם לקבל כלל יהי' בבחי' כלי לקבל אור המקיף האמיתי כמו שהוא במהו"ע ית' ממש בלי שינוי המהות כלל רק אחר ששמו את שמי בתו' אז ואני אברכם וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ הברכה דשים שלום טובה וברכה כו' עד המכרך את עמו בשלום, דהנה אחר שאו' ברכה דיברכך ה' עד וישם לך שלום זהו השפעה עליונה מלמעלמ"ט בג' מדריגות הללו שיהי' בנש"י בחי' כלי המחזיק ג' ברכות הללו והוא ע"י בחי' שלום העליון דבחי' צ"ע שז"ש וישם לך שלום אח"כ מבקשים בניי שישים שלום עלינו טובה וברכה יהי' מתקבל בטובה והברכה דיברכך ה' כו' ע"י בחי' השלום שלמטה שהוא בבחי' האחדות וההתכללות דכל ההפכיים שבהם להיות כאיש א' חבירים באגודה א' שבזה דוקא ישכון הברכה מברכת ה' בלי גבול כלל, וזהו שים שלום למטה יהי' ממילא טובה וברכה הרבה בגשמיות ורוחני' מטעם הנ"ל בבחי' התיקון דאדם וכך הוא ע"י עסק המצות דתו' שת"ח מרבים שלום בעולם כו'. ואח"כ א' חיים חן וחסד ורחמים כו' שזהו על הברכה הב' דיאיר ה' פניו אליך באור פני העצמו' באור דתו' הפנימי' שהיתה אצלו שעשועים כו' שהוא למעלה

איזו בית אשר תבנו לי: ע"פ ישעי' טו, א.

הרחיבי מקום אהלך: ישעי' נד, ב.

ממקומו . . יפן ברחמי: נוסח כתר — דמוסף לשבת ויו"ט.

מנוחה לחה"ע: סיום מסי' תמיד.

שעתידה א"י שתתפשט: הובא גם בלקו"ת מסעי פט, ב, ובהערות וציונים מכ"ק אדמו"ר שליטיא (בסריס

הלקו"ת דף יט, ב) מציון: ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. ילקוט ישעי' רמז תקיא. וראה בהנסמן עוד בהמ"מ ללקו"ת שם (דף עג — טור ג).

בד' אמות ממקיף דיחידה כידוע: ראה אמ"ב שער הק"ש פמ"ב-נג. שער הציצית פכ"א. תו"ח בשלה רנה,

א ואילך. ד"ה אתה אחד מכ"ק אדהאמ"צ (קה"ת, תשכ"ה). לקו"ש חט"ו ע' 229. ובכ"מ.

מטעם הנ"ל בבחי' התיקון דאדם: ראה לעיל פיסקא: וכמו"כ יובן בבחי' התכללות. וקרו"ב לתחילת

המאמר — פיסקא: ובכ"ז יובן ג"כ ענין דבהמ"ז.

שת"ח מרבים שלום בעולם: סוף ברכות. ובכ"מ.

מח"ס כנ"ל ולכך א' ויחונך בחז' וז"ש חיים כמו חיי עולם דעוה"ב חז' וחסד כו'. ושיהיו בניי כלי המחזיק ברכה זו א' ברכינו אבינו כולנו כא' דוקא באור פניך כמו שהי' במ"ת שבאור פניך ממש נתת לנו ע"י בחי' השלום והאחדות שיהי' כאיש א' וברבוי ההתכללות להיות שקבלו ברכה"פ שלמעלה מן הטעם כו' ואח"כ א' ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים כו' זהו למעלה גם ממשפט התו' ב"ג מדה"ר מרדכ"ר שאז א' ישא ה' פניו אליך ע"כ ע"ז הזכיר שלום בפ"ע שיהי' כלי המחזיק ברכה זו דר"ר שבאור מקיף אהבת חסד שבעצמות התעו"פ כאב אל בנו בשעשועים עצמיים כמו המו מעי לו כו' כנ"ל וד"ל. ואח"כ מסיים וטוב בעיניך לברך כו' בכל עת ובכל שעה בשלומך שהשלום שלו שז"ש ואני אברכם אחר ששמו את שמי על בניי וכנ"ל שזהו ברכה בסוף שלמעלה מברכה שכראש צ"ע כנ"ל והוא שמסיים וחותם ברכה בסוף בא"ה המברך את עמו ישראל בשלום שמברך בעצמו כמ"ש ואני אברכם כנ"ל וד"ל.

המו מעי לו: ירמ" לא, יט. וראה גם ד"ה הבן יקיר לי — בס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' רטז ואילך. וראה לקו"ת שה"ש כו, סע"א. שערי אורה צט, סע"ב ואילך. תו"ח בראשית ו, ג. ובכ"מ. וכנ"ל שזהו ברכה בסוף: לעיל ע' רצג ואילך.

הוספות

הוספות

מילואים להמראי מקומות

עמוד א

להבין מ"ש בע"ח: נדפס מכת"י 28 שה, א. בכותרת [בכת"י מאוחר]; ביאור לתורה לבמדב"ס השני שבלק"ת.

המאמר מיוסד על ביאור ד"ה וידבר גו' במדבר סיני – שבלק"ת במדבר ג, ב. ונוסחאות נוספות [מהמאמר והביאור דלק"ת] בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תצ ואילך [נוסחא השני שם – הנחת כ"ק אדהאמ"צ]. וקיצורים באוה"ת במדבר כרך ד' ע' איתכד [ונכפלו שם כרך ה' ע' איתקנג], כרך ו' ע' איתשג.

[להלן נדפסים ד' מאמרים מפ' במדבר, ועל ב' מהם רשום תאריך אמירתם (תקפ"ג, תקפ"ו). וידוע על עוד ג' מאמרי שנאמרו לפ' במדבר מכ"ק אדהאמ"צ: מי יתנך (טה"מ תקס"ה ע' תפז) – נאמר בש"פ במדבר תקע"ו (כת"י 431). שאו את ראש (טה"מ תק"ע ע' צה) – ש"פ במדבר תקע"ח בליעפלי (הוספות לשם ע' רפח). והנ"ף את העומר (להלן ח"ב [נמצא בדפוס] במאמרי הגה"ש) – ש"פ במדבר תקפ"ה בבאריסעו]. וראה עוד על מאמר זה בס' מאמרי אדהאמ"צ – הנחות תקע"ז ע' צח.

בע"ח דהמל' יורדת . . . כתר שלה נשאר למעלה באצ"י: בלק"ת במדבר שם בהגהה מצ"י לפע"ח שער תיקון חצות. ומצ"י שם ג"כ לשיטות שונות בזה – אם הטי"ס דמל' יורדים למטה והכתר שלה נשאר למעלה, או שהכתר יורד למטה כו'. ונמצאת ג"כ תוכן הגהה זו (בכמה שינויים והוספות) באוה"ת מטו"מ ע' איתכד ואילך.

ענין זה מובא ג"כ (בשם הע"ח): בטה"מ תקס"ג ע' תצ. אמ"ב שער הק"ש פכ"א. פסיט. פיה"מ לאדהמ"צ עג, א. אוה"ת תשא ע' איתתעב. להלן בהמאמר פ"סקא: אך עדיין. ועוד. [וראה להלן בהערה הסמוכה]. [וראה גם שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ה' (ד"ה והגה תיכף). שם בדרושי הלילה דרוש ד' (ד"ה ונחזור לבאר). ע"ח שער מוחין דצלם (שכ"ג) ספ"ה].

ותתן טרף לביתה רפ"ח ע"ה: בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (נדפס בטה"מ תרס"ג ע' נא) מצ"י ע"ז: מק"מ לזח"ג ס, א (וראה ג"כ טעמי מצות להרח"ץ פ' משפטים). הוספות לתרי"א קי, א. וראה ג"כ לקו"ת אמור לו, ב. ע"כ. וראה גם (בנדוד"ד) רמ"ז לוח"ב סו, ב: רק נקודה העצמית שלה כו' יורדת ברגע חצות כו' ותתן טרף לביתה הי"ס רפ"ח בירורים כו'.

ענין זה – טרף בגימט' רפ"ח עם הכולל – מובא ג"כ (בשם הע"ח): בטה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרפ"ה. טה"מ תקס"ז ע' סו. ועוד. [ועיג"כ ס' שה"ג להחיד"א ערך, ע"ח' – שהוא שם הכולל לכל כתבי האר"ז. ואכ"מ. וראה לעיל הערה הקודמת].

והיינו . . . במדבר . . . מ"ס פתוחה: ראה ג"כ בהמובא בס' הערכים-חב"ד מערכת אותיות ע' קצ [ויש להוסיף לשם: סידור עז, ד. אמ"ב שער הק"ש פע"ח].

עמוד יב

כי זכר חסדו: תהלים צה, ג. ושם ליתא חיבת כו'. אבל הוא לשון המובא בכ"מ: ראה להלן סד"ה וה"י מספר. פיה"מ מהדו"ב פ"ע (מד, סעי"ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ-וקרא ח"א ע' לו וע' רלח. המשך תרס"ז ס"ע תקכב. ועוד.

וראה גם ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שט"ל) דרוש יו"ד (בהגהת מהר"י צמח): חסד שהוא הזכר . . . וס"י זכר חסדו. ועד"ז בתניא פמ"ג (סב, א): שאהבה נקי איש וזכר כמ"ש זכר חסדו. וראה בהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לתניא שם (ס"ע תתקלא ואילך). וראה גם מדרש שמואל פ"ב: וזכרתי בזכרים.

עמוד כה

שאו את ראש: נדפס מהכתב-יד: 869 רכח, א. 655 לו, א. 1322 קנב, א [רק חלק]. 2017 פח, ב. 2018 צו, א.

המאמר מיוסד על ד"ה זה (וד"ה גדול אדוננו) בטה"מ תק"ע ע' צה ואילך [המאמר דתק"ע נמצא גם בכת"י 117 פד, א בכותרת: מה שדרש אדמו"ר מוהר"ד בליעפלי תקעח"ת]. וראה ד"ה זה בטה"מ תקס"ז ע' שג

קצ ואילך. שהי"מ תרע"ח ע' ש"ב [ובהמאמרם שלאחריו: ד"ה וספרתם — ע' ש"ט. ד"ה גדול אדוננו — ע' תלה (בהוצאת קה"ת, תשד"מ)]. וראה עוד ד"ה שאו: ש"פ במדבר תרלי"ד (לא נדפס לע"ע). שהי"מ אעתי"ר ע' רטו. שהי"מ תרפ"ז ע' קפג (ד"ה קרוב ה'). ש"פ במדבר תשי"מ. ש"פ במדבר תשמ"ב (ד"ה ויאמר לו יהונתן — שהי"מ תשמ"ב ע' 177). ש"פ במדבר תשד"מ (ד"ה קרוב ה' — שהי"מ תשד"מ ע' קסא).

עמוד לא

וכמאמר הידוע . . . ור"ב כח . . . שיעור קומה רל"ז אלפים: ראה „שיעור קומה“ [נדפס עם ס' היכלות בס' „מרכבה שלמה“ ירושלים תרפ"ד — דף ל, א]. פרדס שער עצמות וכלים רפ"א. מק"מ לזח"ב נו, א (הובא באוה"ת וארא ע' קצז). ע"ח שמ"ב פ"ב ושער מ"ד פ"ז. שלי"ה שכה, סע"ב ואילך. בפרדס ובמק"מ שם ובאוה"ת ואתחננו כרך ו' ע' ב'רלג — הוא בשם ס' היכלות. ובע"ח שמ"ב שם ולקו"ת ויקרא נד, ב שלח נ, ג — בשם פרקי היכלות. ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשצו מובא בשם המד"ר [ואולי הוא טעות המעתיק שם]. וראה במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתיט. ובהמקומות דלהלן מובא בשם ס"י: שהי"מ תקס"ב ע' קפט. תקס"ז ע' מג. תקס"ט ע' מה. שערי אורה לו, ב. לעיל בס' זה ע' רסג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ה ע' אהרלג. [וליתא בספר יצירה שלפנינו. ואולי פיענוח הר"ת „ס"י“ כאן הוא „ספרים שינים“].

עמוד לג

כמ"ש באגרת הרמב"ם שהיו סבורים שיש כח . . . למולו: ראה גם רמב"ם ריש הל' ע"ז (הובא בדרמ"צ ו, סע"א ואילך). פירוש המשניות ר"פ חלק — היסוד החמישי (הובא בדרמ"צ שם). מו"נ ח"א פל"ז. וראה אוה"ת נח (כרך ג') תרנט, א (ומצ"ו לאלשיך על תהלים ס"ז צז). שהי"מ קונטרסים ח"ב דף רעו, ב ודף רעה, א"ב (ע"ש מהמו"נ). ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שפג ואילך (ובהמי"מ שם). ס' הליקוטים „דא"ח — צ"צ" ערך אוה"ע ע' תקח ואילך. ס' הערכים-חב"ד כרך ב' ע' רעז ואילך. ושי"נ.

עמוד נב

מנש"ט דמצר"י: [= מגר"ן שערי טומאה]. ראה זהר חדש יתרו לא, א. פרדס ש"ג פ"א ופ"ג. וראה שהי"מ תקס"ט ע' נה: שהיו משוקעים ומובלעים מאד בנש"ט. [ועד"ז נמצא הלשון שהיו בנש"ט: בלקר"ת ואתחננו יב, ג. סידור קסג, ד. ס' מאמרי אדה"ז ע"ה"ת ע' רעא. אמ"ב ח"ג ספקמ"ט. ת"ח שמות ס, סע"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' סה. רח. רצו. שלא. במדבר ח"ה ד"ה ואשה כי תדור. ועוד]. ובאוה"ת שח"ש ע' רס מגיה (על המאמר דתקס"ט): „צ"ל במ"ט שעי"ט“. [ועד"ז נמצא הלשון שהיו בנש"ט שני: בתרי"א קיד, ג. ובכ"מ. וראה ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תתצו: שלא רצו להשתקע במצרים ח"ו בנש"ט]. וראה ס' השיחות תשי"ב ע' 94: „אין שער הנ"ן וזינעו ניט געווען קיין אידן נאָר דאָס איז שמרים פון מ"ט שער"ם.

עמוד עט

שלא מצינו בתו' מפורש בדרך ציווי על מסי'נ: ראה גם להלן בהמשך: שלא נזכר בתורה טעם מפורש למצוה זו כו', ובסה"מ תשי"ט ע' 121 ז"ל: לא נאמר ענין המסי'נ מפורש בתושב"כ. ומעיר ע"ז שם בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: „לכאורה צ"עג דהרי מסי'נ על קדו"ש הוא מ"ע מן התורה מדכתיב ונקדשתי בתוך בניי וגבנסה בחשבון כל מוני המצות" כו'. ומבאר שם שמצות מסי'נ נשתנתה משאר המצות בנ"פ פריטים: א) לא נאמר בתושב"כ כציווי בפירוש אלא כסיפור ענין שיבוא בדרך ממילא, דע"י עשייתכם ע"ז ונקדשתי בתוך בניי. ב) הטעם על מסי'נ לא נאמר כלל לא בתנ"ך ולא בש"ס. ע"ש בהערה בארוכה ומצ"ו לכ"מ בדא"ח. וראה גם שהי"מ תק"ע ע' לה. מא. ובהנסמן בס' הליקוטים „דא"ח — צ"צ" ערך מסי'נ ע' תתמג ואילך.

לקר"ש ח"י"ח ע' 300 ואילך (הערות 8-10).

[ובד"ה אין עומדין — בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' מו ז"ל: מסי'נ היא מצוה רבה וחשובה מאד ומדוע אינה נחשבת למ"ע בתורה, אף שנאמר בכל נפשך שהוא מסי'נ, מ"מ אינה נחשבת למצוה בפ"ע כ"א שאהבה תהי' גדולה כ"כ עד מסי'נ].

עמוד צ

וה"י מספר: נדפס מגוכי"ק 1194 (קסה"ז). הביכל כולל דפים מלוקטים גוכי"ק אדהאמ"צ). מאות כ"ט ואילך חסר בגוכי"ק ונשלם מכת"י (מעתיק) 523 לה, א. [חלקים מהמאמר נמצאים גם בהכתבי"ד: 135 קלט, א. 741 סה, א].

המאמר נדפס גם בסה"מ תקס"ה ח"ב (בהוספות) ע' א"כז (ונתקנו כאן כמה מטה"ד אשר שם). והוא מיוסד על ד"ה זה בלקו"ת במדבר ה, א. והנחת כ"ק אדהאמ"צ (משנת תקס"ה) בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקעט. [מהגומ"ק הג"ל ניכר שד"ה זה נרשם בסמיכות לד"ה נשא וד"ה וידבר ג' את קרבני יודפסו בעז"ה להלן פ' נשא ופ' פינחס]. ועל ד"ה את קרבני רשום במ"א שהוא משנת תקפ"ו, ולפי"ז אולי גם המאמר שלפנינו הוא מתקפ"ו].

הוספה לאח"ז: ברשימה של כתי" 52273 רשום על מאמר זה שהוא מחג"ה תקפ"ב. לכללות המאמר ראה גם ד"ה וה"י מספר — ש"פ במדבר התשמ"ג. וראה עוד ע"פ וה"י מספר — לעיל בד"ה שאו (פיסקא: ואמנם זהו מספר. ופיסקא: ואחר כל הג"ל יובן ג"כ ענין ההפטרות). ובסה"מ תרכ"ח ע' קמד.

עמוד צה

ארץ . . . כמה פירושים . . . למה נק' שמה ארץ: ראה גם סד"ה השמים כסאי (תו"א א, רע"ג. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשיב — הנחת כ"ק אדהאמ"צ). רד"ה כי כאשר השמים החדשים (תו"א א, סע"ג. סה"מ תקס"ז ע' כז — הנחת כ"ק אדהאמ"צ. ובארוכה באוה"ת בראשית כרך ג' תפ"א, ב ואילך. וש"ג). וראה ד"ה וה"י מספר בלקו"ת במדבר (ה, סע"ב). ד"ה המגיד מראשית בסה"מ תקס"ה ע' רכד. רלג. שער האמונה ס"פ ל"א (נד, א). והוא ימשול בן כו': [הוא סיום הכתוב (בראשית ג, טז). ותיבת כו"י — אולי קאי על סיום הענין שטבע המקבל לעשות רצון כו', או שמרמו להתחלת הכתוב ואל אישך תשוקתך].

עמוד צו

המל' שנק' כנישו דכל נהורין עילאין: כ"ה גם בס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' רח. ובשאר מקומות מובא ג"כ על כח"י יסוד שנק' כנישו דכל נהורין (ראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסב (ובהמ"מ שם). פיה"מ לכ"ק אדהאמ"צ פקביה. שער היחוד פליה. לעיל ע' פב. להלן ע' קמ.

עמוד קה

כמי"ש מצרף לחכמ' כן הובא בכמה מקומות [ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' עח. צח. קצו רלה. שצ. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' כא. קנב. תקסג. תרכז. ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' קמח. להלן חלק שני ד"ה לה"ע הספי תקפ"ג אות י, ביאה"ז לאדה"צ ע' תשיד. סה"מ תרס"ה ע' צו. ועוד]. ונתבאר במאמר כ"ק אדהאמ"צ ד"ה לה"ע מה שבכרכה ראשונה אומרים משמח חוי"כ (כתי" 851 רצה, א. לא נדפס לע"ע). וז"ל: כמי"ש מצרף לכסף [משלי יז, ג. כו, כא] כן יש מצרף לחכמה.

עמוד קכ

ויאסר לו יהונתן: נדפס מכת"י 288 רכ"ט, א. 456 ע"ט, א [בכותרת: תורת אדמור"ר שליט"א שאמר פה בוחאב ישן בשבת ער"ח סיון שנת תקפ"ג לפ"ק. שם נמצא עד סיום אות ט']. 603 קלה, ב [עד אמצע ס"ד]. 872 ב, א [בכותרת: תורת אדמור"ר שדרש פ' במדבר שנת תקפ"גמ"ל בבוחאב ישן]. 2045 לו, א. [מאמר דילן נאמר בבוחאב ישן בש"פ במדבר תקפ"ג. ואח"כ בתגה"ש נאמר ד"ה משה ידבר (תרי"ה שמות) בהאמ"ל (ע"פ כתי" 493 לח, ב. 697 קכת, א. ויל"ע להלן ח"ב ד"ה לה"ע הספי ומ"ת — תקפ"ג). ואח"כ בפ' נשא ד"ה כה תברכו כווארעם באד דובנא (נדפס להלן)].
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ז ע' מח. [ונמצא ג"כ גוסס אחר בביכל הנחות גוכי"ק הר"מ בן אדה"ז — מס' 1066 נו, ב]. ובתוס' הגהות וביאורים באוה"ת בראשית ד, ב ואילך [והשלמות באוה"ת בראשית כרך ז' בתחלתו]. ובסה"מ תרס"ג ע' ע ואילך. וראה עוד ע"פ מחר חודש: סה"מ תקס"ח ע' תקכח [ומקבילו בס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' ט. ואוה"ת ברכה ע' א'תתפט]. המשך והחרי"ם תרל"א ע' סג. סה"מ תרנ"ח ע' קעט. סה"מ עת"ר ע' סב. סה"מ עזר"ת ע' סו. סה"מ פרי"ת ע' קנח. סה"מ תרפ"א ע' רסב. קונטרס מאמרים [מכ"ק אדמור"ר שליט"א] ע' קז. ועוד כו"כ מאמרי כ"ק אדמור"ר שליט"א — ומהם: סה"מ תשל"ט ע' קסה. סה"מ תשי"מ (נמצא בדפוס). תשמ"א ע' 69. תשמ"ב ע' 174 [ושם ג"כ קשר ד"ה זה לד"ה שאו את ראש — הנדפס בתוס' ביאור לעיל בספר זה]. תשמ"ג ע' כט. תשד"מ ע' לו. תשמ"ה ע' מב. קנא.
[בכתב"יד נמצאים גם ד"ה מחר חודש מהרה"ח כו' הר"ה מפאריטש: כתי" 133 ז, א (עה"פ ושלשת חרד מאד ועה"פ והייתם לי סגולה — ראה להלן במאמר זה). כתי" 150 קכד, א (על מארז"ל ישראל ואוה"ע — לבנה וחמה כו'). ועוד].
חלוקת המאמר לאותיות הוא רק בכתי"א [ואולי הוא מהמעתיק]. ובשאר הכתי"א ליתא.

בכת"י א [288], בהעמוד שלפני התחלת המאמר, נרשמו קיצורים והגהות למאמר זה מחסיד אחד [לא נודע מי], ויודפסו להלן [ההגהות נרשמו ע"פ סדר העמודים שבהכתב"ד, ותוקנו כאן ע"פ העמודים שבספר זה. בהערות שם נזכר: ב' דרי"ח אדר תר"ל, ושהכותב הוא תלמיד הרה"ח וכר מוהרא"י ריבלין. ע"ש. וכן מובן משם (סוף פיסקא גהירנא) אשר ביכל זה (כת"י 288) הוא כת"י החסיד ה"ר מאטיל מפראייטין]. וראה להלן בסוף הספר פקטימיליא. [יש עוד איזה הגהות בכת"י הדומה לזה על טופס אחד של ס' תרי"ח בראשית].

קיצורים לד"ה ויאמר לו יהונתן

— מכתב"ד —

קצורי כללי ענינים מתורת מחר חדש

בנ"י נמשלו ללבנה כו' וכשם שהלבנה אחר שקיבלה הארתה מאירה על הארץ כן בני ישראל אחר שמקבלים הארתם מתורה ומצות שלמעלה אזי אח"כ מאירים אור עצמם נה"א שיקבלו מהם עולמות העליונים ותחתונים.

עמוד קכב. מלך אלקים על גוים זהו כמושל על עבדים.

שט. והתורה והמצוה אשר כתבתי להרתם חסר ו' שזהו כח"י הריון, כי דוקא ישראל הם כח"י כלי קיבול לתו"מ.

ע' קכג. כשם שיש ללבנה י"ב חדשים כו' כן בני שנמשלים ללבנה יש להם י"ב המשכות חדשות כו', וז"ש ראשי חדשים לעמך נתת.

ע' קכד. פ"י הפסוק לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' זה קאי על כח"י התכללות המדות למעלה שמאיר שם מ"ה דאיהו אורח האצ"י ע"ש. פ"י מקום אתי. דהנה המקום כולל ו"ק, והם אתי כח"י ביטול ע"ד לך ה' הגדולה כו', וגם בבח"י התכללות הו"ק.

ע' קכז. מתחיל לבאר ההתכללות דאהוי"ר וחוי"ג ונ"ה בעבודה שבלב זו תפלה וכן מובן שבתו"מ ג"כ יש כל כח"י ההתכללות דששה מדות. ע"ש הפלא ופלא מתחלת הדיבור והנה כמו שיש כח"י התכללות בחוי"ג ההפכיים כו' ע"ש עד דף רל"ב א' [ע' קלד], וכל זה לפי שבח"י חוי"ג דאהוי"ר כלול זה מזה כנ"ל וד"ל. עכ"ל. ושם ע' קלד ע"ש הענין ופ"י של ב' פעמים ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

ע' קלו. מתחיל לבאר ההתכללות דבח"י יסוד ובח"י ת"ת.

ע' קלז. הענין שפע הנבואה מנ"ה ע"ש הפלא ופלא. שט. שפע אור תורה נק' עצת ה' מפני שבא במקבל דבח"י נ"ה (ונ"ה נק' כליות יצעות כידוע).

ע' קלט. פ"י הפסוק בטח בה' ועשה טוב (ועפ"ז נ' גם פ"י הפ' סור מרע ועשה טוב). שט כח"י ההתכללות דמדות העיקר הוא בבח"י יסוד. שט פ"י הפ' לך ה' הגוה"ג והת"ת כו' כל דהיינו כח"י יסוד דוקא. ומה שא' כי כל דוקא על בח"י יסוד (שנק' צ"ע ונק' טוב) הטעם הוא כי יסוד אינו מכלל המדות עצמן, רק שעל ידו עובר השפע דכל מיני ההתכללות, וכ"ל בגימ' נ', וזהו לך ה' הגוה"ג לך הוא ג"כ נ', דהם נש"ב מקור המדות כידוע, ובינה עד הוד אתפשטת (ו' מדות נק' ז"ת דאימא). שט פ"י הפ' יקוו המים אל מקום א' ותראה היבשה (עד"ז).

ע' קמ. פ"י המאמר צדיק ורשע לא קאמר.

שט. הענין דלך ה' הממלכה במאמר בפ"ע ע"ש.

(דכירנא דחזיתי בציוני הצדיק נ"ע ז"ע מורי הרא"י זללה"ה [הר"ר אלי' יוסף ריבלין].

ראה אדותו בס' בית רבי ח"ב טו, א. המו"ל] ונ' לי דהוה רשים בספרא תרי"א דילי' דהוה לעי ב'י תדירא), ותמן אית קושיא דא למא דין לך ה' הממלכה הוא פתגמא בלעדי ולא נכלל עם לך ה' הגדו' והגבו'. ונהירנא מספק דדין לך ה' הממלכה תריץ תמן דהוא על מל' דאיס דקדם המדות. ה' ברחמיו יזכירני ברור מה שראיתי בספרא דבי רב זללה"ה, ויראני נפלאות מתורתו אמן (תל מצאתי בדף שי"א וזיל ולך ה' הממלכה הוא באלף הו' דע"י יתיב כו' ממכ"ע כו' בבחי' מל' דאיס עצמו עכ"ל ת"ל).

(נהירנא את אשר נסתפקתי זה כמה בענין י"ב ג"א, ואשר דברתי מזה עם שני יודעים ומבינים, אמנם לא רוו צמאוני. אשבח ואומר לבוראי וקוני, אשר האיר עיני, ד' ב' דר"ח אדר תר"ל בהשכמה). הענין הוא, דכל דבר המרובע הוא בעל צורה מששה קצוות, ובה י"ב גבולים כנזכר בס"י וז"ל (במסכת קדשים פרק ה') שנים עשר פשוטות כו' כו' יסודן שנים עשר גבולי אלכסון, א) גבול מזרחית רומית, ב) גבול מזרחית צפונית, ג) גבול מזרחית תחתית, ד) גבול דרומית רומית, ה) גבול דרומית מזרחית, ו) גבול דרומית תחתית, ז) גבול מערבית רומית, ח) גבול מערבית דרומית, ט) גבול מערבית תחתית, י) גבול צפונית רומית, יא) גבול צפונית מערבית, יב) גבול צפונית תחתית, עכ"ל. ואחריו נמשכו כל ספרי הקבלה ז"ל, בכל מקום שמדברים מ"ב גבולים מזכירים בלשונם י"ב גבולי אלכסון. אמת שלא הבנתי פ"י תיבות גבולי אלכסון דוקא, כי לפי לשון ס"י הם רק י"ב גבולי ישר ולא אלכסון. אמנם המעיין בתורת אדמור"ר האמצעי נ"ע ז"ע בדי"ה ויאמר יהונתן מחר חודש כו' יבין שפ"י התיבות גבולי אלכסון הוא, שמכל הי"ב גבולים הנ"ל שהם ששה קצוות כנ"ל נוכל לעשות י"ב גבולים שיהיו כאלכסון דוק ותשכח. כי כאשר נבין בעבודת ה' ההתכללות המדות מחו"ב עד יסוד ומלכות אז לנבון נקל למצוא גם בעבודת ה' למשל יב"ג כאלכסון, ופ"י תיבת כאלכסון הוא כחי' ההתחברות וההתכללות (ת"ל כל זה הבנתי מתורת מחר חודש הנ"ל דף רל"ג ב' בכ"ק מהחסיד המנוח ה"ר מאטיל מפראייטין) [ע' קמ ואילך] מדי"ה שם והנה בכ"ז יובן בתוס' ביאור ענין י"ב צירופים דשם הוי' שבכל חודש מחדשי השנה כו' ע"ש בסימן זי"ן]. [ראה עוד בענין י"ב גבו"א. בהנשמן לעיל בהספר ע' קכז. המו"ל].

ע' קנב. מדי"ה שם בתורה הוא ושלשת תרד מאוד שהלשון ושלשת הוא בחי' סגול מתחיל לדבר מענין זלע"ז משני מדות הרעות שנמצאים בישמעאל ואדום ואיך שנמצאים בנה"ב שכנפשות ישראל, ומדבר בתיקונים ג"כ הפלא ופלא (ולענ"ד ראוי לכאריא לשום על לבו כל הדברים והאמת האלה). ושם פ"י הפסוק לו ישמעאל יחי' לפניך, מה שביקש אאע"ה אשר מדת ישמעאל שאתר הבירור יהי' לה עלי' וד"ל.

ב"ה ית' שמו שכתב רש"י ז"ל וז"ל לו ישמעאל יחי' הלואי שיהי' ישמעאל איני כדאי לקבל מתן שכר כזה ע"כ, ואח"כ כותב וז"ל יחי' לפניך יחי' ביראתיך, לכאורה למה כופל רש"י יחי' לפניך ביראתיך, ואולי גם רש"י ז"ל מרמו ביראתיך להנ"ל בשביל הבירור דנה"ב דמדת ישמעאל וזו שכופל יחי' כלומר שיהי' לבירור.

ב"ה ענין נבואה מנצח והוד דוקא ע"י דף רל"ג ע"א [ע' קלו ואילך] בד"ה ומעתה יש להבין ענין ההתכללות בבחי' יסוד כו' ע"ש. ותמצא מה שלא נזכר בחי' יסוד בפ"י רק שהוא מרומז בתיבת כי כ"ל בשמים ובארץ שם רל"ג ע"ב בסימן ו"ו.

ואוה"ע שהפרידן מיוחד: ראה גם להלן בסיום הפסקא. ובס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"א ע' עד: ,שהפרידן מאחדותו וכמארו"ל אשר חלק ה' אתם כו' שהחליקו בדברים] [ואתחנן ד, יט. ובע"ז נה, א:

שהחליקו בדברים – שמניחן לטעות. ועד"ז הובא בד"ה מחר חודש בסה"מ תקס"ז ס"ע מט]. ובאוה"ת בראשית ו, א: „וכמ"ש אשר חלק ה"א אותם לכל העמים ופרש"י לא מנעו מלטעות וכן משמע הפ"י בתי"י שם . . שאין ב"נ מוזהר על השיחוף". ובתו"ח נח עו, א: „שארז"ל שהפרידן באחדותו וחלקן בדברים" (וע"ש בהמשך. ובדף עג, ד). ובאוה"ת תשא ר"ע א'תתמה וס"ע א'תתפז: „הפרידן באחדותו כמ"ש בהנחל עליון גרים בהפרידו בני אדם". וראה גם תרי"א קיא, ד. אמ"ב ח"ג [קה"ת, ה'תשמ"ה] קלו, ג. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג סד"ה ועתה יגדל נא. שלי"ה שפו, א.

צמוד קבא

ואלה המצות אשר יעשה . . וחי בהם: באחרי יח, ד"ה: את משפטי תעשו ואת חוקתי תשמרו ללכת בהם גוי ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. [וההוספה כאן „ואלה המצות" הוא כנראה קיצור מל' הכתוב וע"פ הכתוב בסו"ס ויקרא: אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בניו בהר סיני]. וראה גם יחזקאל כ, יא, יג. כא. וכהלשון כאן מובא גם בלקו"ת האזינו עג, ד. שה"ש לת, ד. ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תשו. סה"מ תקס"ז ע' שנו. שערי אורה ל, ב. דרך חיים שער התשובה פ"ח. שער התפילה פע"ה. פצ"ו. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תא. דרמ"צ קמא, ב. אוה"ת במדבר ע' קנ. ועוד.

צמוד קכד

עושה שלום . . מיכאל וגבריאל: ראה גם (בשם הה"מ) לקו"ת תוריע כג, ג (ובהמ"מ לשם – בהוצאת התשד"מ). ביאוה"ז ת, ג. סה"מ אתהלך לאזניא ע' יב. סה"מ תקס"ג ע' נב. ועוד. ובביאור ד"ה ביוהשמע"צ תקע"ב (הנחה בגוכ"ק אדה"צ – מס' 1116 – לא נדפס לע"ע) מובא בזה"ל: „בשם הה"מ שמע [כ"ק אדה"ז] ממנו סוכות האחרון תקליג". וראה עוד אגה"ק סי"ב. ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תרמה. ושי"ן.

צמוד קסו

נשא את ראש: ראה גם [בנוסף להנסמו בפנים] ביאור נשא – בסה"מ הנחות הר"פ ע' מו. וד"ה נשא – בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקיב [המאמר דתקס"ג נמצא כלשונו בכת"י 1258 (יג, א) וכת"י 2011 (שב, א), בכותרת: ש"פ נשא תקע"ט. אמנם בכת"י 359 (ה, א) רשום בסיומו: זה אשר דרוש דרש לנו איש אלקי קדוש ישראל נור ישראל ותפארתו כבוד הרב המפורסם דובער נ"ע וצלה"ה אשר הופיע עלינו אור תורתו ביום ש"ק פ' נשא שנת תק"פ לפ"ק].

צמוד קעא

בהה"מ ז"ל שני"ו הסיגופי . . זכה לראות לכה הפועל: ראה עד"ז בשער האמונה ספכ"ז וז"ל: שלא זכה כל צ"ג לגילוי אליהו ורוה"ק עד שתחלה הגיע למדריגה זו דרא"י והכרה חושית בכח הפועל האלקי בנפעל כמו שיה"ל לעיל שידע כל פעול כו' שזהו דוקא ע"י מס"ג האמתית בהזדככות גדולה מאד בנה"ט . . וכידוע בהה"מ ז"ל שהגיע בסוף ימיו לזה אחר כל הצומות וסיגופים ועוצם הטהרה וקדושה בעבודה תמה שבמות ולב בשר דוקא כמו שאמ' בפירוש על מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי שה"י סומא בעין א' כו' שא"א להיות זה כ"א במי שיכול להכיר בכל רוחני שבגשם עד כללו' אור החיות האלקי הרוחני שהוא כח ומקור לכל פעולה וכריאה מאין ליש והוא זכה לזה שזהו כחי' התלבשות דרא"י הרוחניות לראות בגשמיות גם מסוף העולם עד סופו ולראות העתידות עד שקרוב לנבואה ורוה"ק דהכל ענין אחד, עכ"ל. וראה עוד עד"ז [וע"ד הה"מ שהכיר מתוך הכלי כו'] – בסה"מ תקס"ב ע' פד. מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"ב) ע' תתב. סה"מ תרמ"ג ר"ע קלב. סה"מ תרס"ד ע' קכת. המשך תעריב ע' צו. סה"מ תרע"ח ע' ש. סה"מ תשי"ט ע' 37.

וכאמ"ב לט, א: בגדולי הצדיקים [שמכירים מתוך הכלי מהות הפועל]. ובסה"מ תרמ"ד ע' קעב: מהבעש"ט כו'. וראה עוד בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ד"ה ע"כ יאמרו (ריש ס"ה). ובשיחת ש"פ דברים תשד"מ [התוועדות תשד"מ – ח"ד ע' 2305] שכן הוא ככל רבותינו נשיאנו. וראה עוד ע"ד ראי' מסוף העולם כו' וראיית העתידות [כנ"ל משער האמונה] דהאר"זיל הבעש"ט והה"מ ואדה"ז – בס' החקירה ג, א. סה, א. סה"מ תרס"ג ע' נח. ובכ"מ [נסמנו בארוכה בס' שבחי הבעש"ט (ירושלים – תשמ"ב) ע' 256 ואילך. וראה או"ת להה"מ (לד, א – הוצאת קה"ת): כי בכל הדברים יש כח הפועל בנפעל ומי שיש לו כח הראות וחזקה הראי' שלו יכול לראות בכל כלי מעשה כח הפועל.

עמוד קעה

בווהר ובל' רז"ל מחשבה אחת: בווהר שמות כ, א: כל העולמות עלו במחשבה אחת ובמחשבה זו נבראו. ישם רעו, ב (בתוספות): במחשבה עלאה טמירא ברא עלמא. ובלקוית שה"ש ט, ב ז"ל: ובווהר פ' שמות (נ"א פ' בראשית) איתא שהתהוות כל העולמות הוא ע"י מחשבה אחת, ע"כ. ומובא עוד בשם הוהר פ' שמות — בשה"מ הנחות הר"פ ס"ע קכח. אוה"ת שה"ש (כרך ג') ע' תהלד. ובשם הוהר פ' בראשית — בשה"מ תקס"ב ע' י, ותקס"ט ע' קפד. ובד"ה נשא בלקוית כ, ד וסה"מ תקס"ז ע' קצד מובא זה — בשם הגוהר ומדרש"י. ובלקוית נצבים מז, ג — בשם המדרש. ובס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קלח — בשם מדרש הנעלם.

עמוד קעז

במדרש ב"י לבושי' נתלבש הקדב"ה בחכמה ותבונה ודעת כו': כהלשון כאן — בחכמה ותבונה ודעת כו' — הובא גם בשה"מ תקס"ד ר"ע קמו. ובס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' עב. וראה חגיגה יב, א: בעשרה דברים נברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת ובכח ובגערה ובגבורה בצדק ובמשפט בחסד וברחמים כו'. ובס' חרדים פ"ו מביא בשם פרקי דרבי אליעזר: עשר לבושי' לבש הקב"ה וברא את העולם [וליתא בפדר"א שלפנינו]. ובת"י תכ"ב (סה, א): שכינתא כמה לבושי' אית לה דמנהון ברא קוב"ה כו'. וכן הובא המארזיל (דעשרה לבושים בברייה"ע) בלקוית ר"ה נה, ב. שה"ש מט, ד. סה"מ תקס"ח ע' תטז. ועד"ז בס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תרפד — בשם ס' הבהיר (וראה גם של"ה המובא להלן). ובפסיקתא דר"כ (פי"ט) שוש אשיש. ובהוצאת באבער דף קמו, ב. וש"נ): לבש הקב"ה עשרה לבושים הלבוש הראשון שלבש ביום בריאתו של עולם של הוד והדר כו' השני שלבש ליפרע מדור המבול של גאות כו' השלישי ליתן תורה לישראל של עוז כו' [ושל לבו, נקמה, קנאה, צדקה, ישועה, אדום, הדור]. וכ"ה בילקוט ישע"י רמז תקו. והובא ג"כ בס' רוממית אל (אלשיך) תהלים ר"ס קד (בשם הפסיקתא), ושם סכ"א, ה — בשם המכילתא הובא בילקוט ישע"י. וראה של"ה ערב, ב: עשרה מלבושים שהזכירו בפסיקתא, ושלבש הקב"ה בברייה"ע, וכן ביוצר של ר"ה מלך בעשרה לבושי' [והוא פניוט, מלך אזור גבורה" דיום א' דר"ה (אחר ברכו) ושם מונה העשרה לבושים ע"ד בפסדרי"כ]. וראה גם ע"ה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) רפ"ב. אוה"ת חיי"ש קיד, א. נ"ך כרך ב' ר"ע חתקעא.

עמוד קפא

לו יקחה עמים ות"א יתכנשו עממיה: ויחי מט, י. בתרגום לפנינו: ולי' ישתמעון עממיה. אבל כן מובא בכ"מ (יתכנשו): סה"מ תקס"ג (ח"ב) ע' תקכג. תקמו. תקמט. סה"מ תקס"ז ע' קצה. ר. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"ב) ע' תרי"א. להלן ע' רי"ב. וראה לק"ת נשא כא, א: "ולו יקהל עמים יתכנשו עממיה כו'". [וע"י בפרשי' עה"ת שם. וע"י בס' מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"א) ס"ע שיד ובכ"מ — מהפסוק בשואל].

עמוד רכב

כה תברכו: נמצא בהכתי': 154 ע, א. 448 שיג, ב. 502 (עלים נפרדים) בכותרת: פ' נשא התקפ"ד. 606 א, א. 631 שח, ב. 678 א, א. 979 קנח, א בכותרת: דרוש זה דברכת כהנים כתב אדמו"ר שי"נ בהיותו בווארעם. באד דובנא שנת תקפ"ד... [כל הכותרת אינה ברורה בצילום הכתי' שתח"י]. 988 קמא, א בכותרת: התו' שכתב אדמו"ר נ"ע בווארעם באד דובנא שנת תקפ"ג. 1216 ס, א. 2013 קכד, א [ובמפתח נזכר שנת רשימת הבוך — תרי"ג. ועל מאמר זה נרשם: כה תברכו — הגדולי]. 2016 א, א בכותרת: בעז"ה פ' נשא התקפ"ד לפ"ק. 2017 ק, א. 2018 פט, א. 2025 ערה, א. [וראה גם בהנסמן לעיל בהמילואים לרד"ה ויאמר לו יהונתן — אודות מאמרי שנת תקפ"ג]. וראה ת"ח בשלח רת, ב.

עמוד רכד

בס"י שכל נפש ונפש מלאה אותיות: מובא ג"כ בשם ס"י בשה"מ תקס"ז ע' רכח. וראה ס' יצירה פ"ב מ"א ואילך בענין כ"ב אותיות [בעולם שנה נפש]. ובכמה נוסחאות שם (מ"ב-ג): כ"ב אותיות. וצר בהם נפש. . . וקבעו בפה". ובס' מאמרי אדה"ז עה"ת (ח"ב) ע' תשל ז"ל: וכדאיתא בס"י כ"ב אותיות קבעו בפה שקביעותן הוא בפה אבל עצמותן הוא ממקור הנפש (ועד"ז הוא שם ע' תרלט. וראה ס' מאמרים הקצרים ע' שג).

ומובא ג"כ בשם כחבי האר"ז — בס' מאמרים הקצרים ע' תנו תקלג. מאמרי אדה"ז ענינים ע' עז. ק. ובשם הע"ח — שם ע' קמה. [וראה ע"ח שער סנתיא פיג (ע"פ תקרוי יב, ב): נפשא איהי כללא דאתון כו].
וראה עוד בזה: לקרית נשא כו, ב (ד"ה כה תברכו). בחוקותי מה, ד. שה"ש ד, ב. ובכ"מ.

עמוד רמב

שכל הנעלם מכל רעיון שנק' ח"ט: בסה"מ תקס"ט בתחילתו: ונק' בפרד"ס שכל הנעלם מכל רעיון והוא הנק' בזהר בשם ח"ט. ובאמ"ב שער הק"ש נח, א: ונק' בלשון הגאונים שכל מופלא שכל הנעלם מכל רעיון. ובאוה"ת לך לך (כרך ד') תרפה, א: ובענין שכל הנעלם מכל רעיון הוא נז' ברע"מ וע"י בפרד"ס שער הנתיבות רפיג בענין הנתיב הא' נק' שכל מופלא ע"ש [בפרד"ס שם: נתיב הא' נק' שכל מופלא . . שכל נעלם ונסתר ואינו מושג לזולתו כמו עלת העלות כו]. ומובא עוד בשם הרע"מ — בס' מאמרי אדה"ז על התורה חיב ע' עתר. וראה לקרית שלח מט, ג ובהמ"מ שם [הוצאת קה"ת, התשמ"מ].
וראה עוד לשון זה בפיוט "אל מסתתר" לסעודה ג' דשבת (בכמה סידורים): השכל הנעלם מכל רעיון עלת העלות מוכתר בכתר עליון כו [בסידור ר"י עמדין מיוחס הפיוט לתלמיד הרמ"ק. ובסידור קול יעקב למהרי"ק (בסדר הלימוד דף יז, א) מייחסו לר' אברהם בן הרמב"ם].
וראה עוד במ"מ לתו"ח בראשית כא, כ.

ISBN 0-8266-5579-3

9 780826 655790